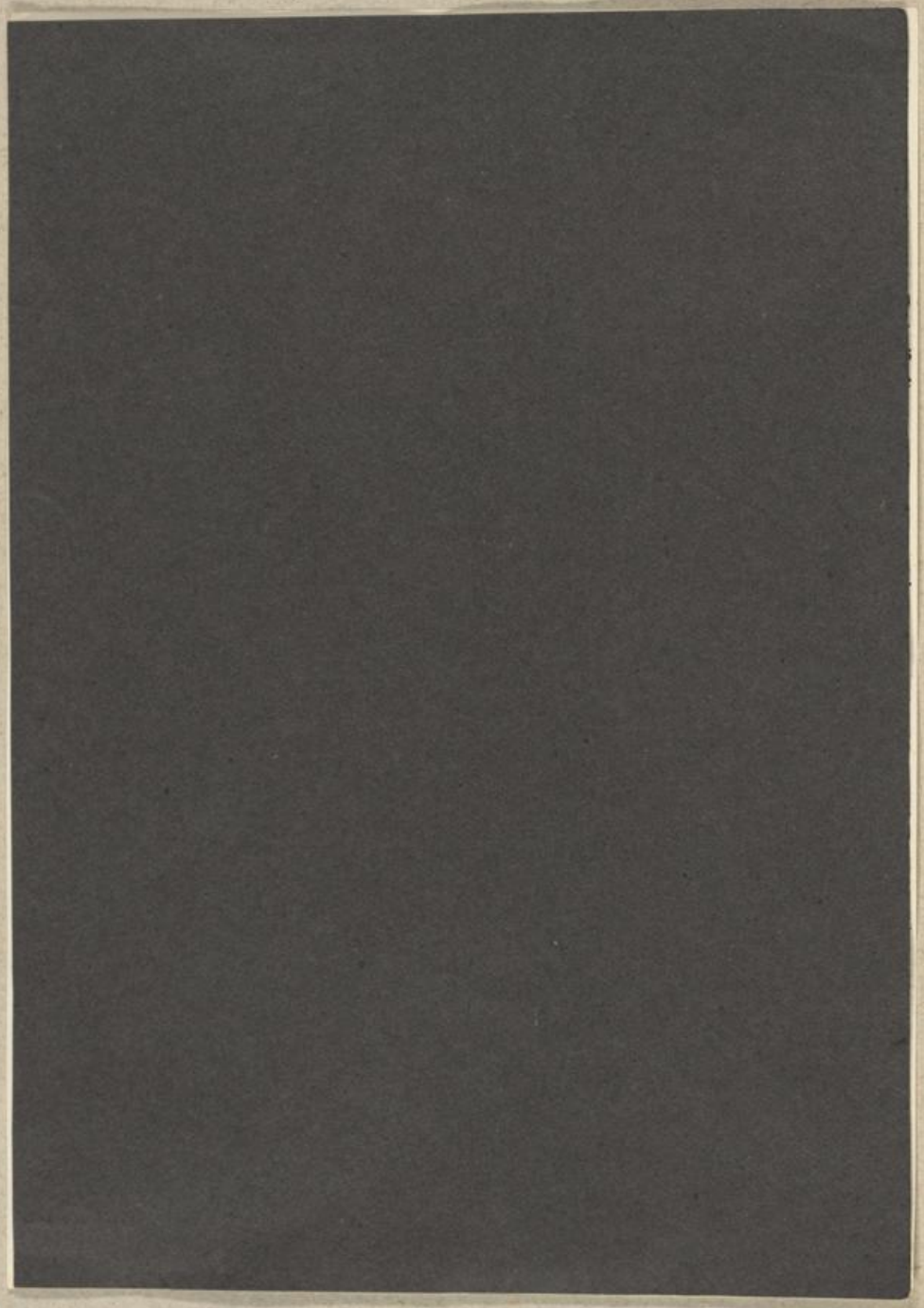
No. 679

Liber Bibl. et cud. Giss. XV bo

Incipit libellus de xpianissimo documento

Ihesus xps dei ꝑis verbū / virgineq; matre filius / Alpha / et o. principiū et finis: ob aui q honorē piter et amorē / in dulci suo nomine qđ michi suauitatē aspirat ineffabilē / ꝓtinus opusculi sermonē exordior Dit eiusdē opusculi graciosū ꝓpapiū piterq; / salutiferū complemētū

Incipit prologus

Dum quadā tpē sedule sollicitusq; mecū cogitarē / de quadā compendiosa doctrina / que ꝑ ceteras condicōni mee esset conuenientior ac salubrior Et cā ꝑ ceteras doctrinas ꝑ legissem gradus humilitatis: per scām et venlē regulā patrem nrm btm / Benedictū in sua regula descriptos. eosq; sepe relectitās. cā sedm eorū doctrinā me regulāre destinassem / tandem illa alumni magri Ihū xpi doctrina / qua suos dilectos discipulos singlari cōmendatione ꝓuocauit / videlicet Discite a me quia mitis sum et humilis corde / tāq; ꝑclara lucerna / in caliginoso loco sic me amicuit: et cetoꝝ dogmatū nubilosa volumina / sui fulgoris radio valenter effugauit Qua cum attencius aspicerē / aliā ducere lumē eius in tantū excrescē / ut suos radios in omnem quodāmō tocius sacre pagine circūfunderet regionē Et quid plura? In huius ste sacre doctrine lumine / visum est michi / totū clarescē / qđ xpiane religioni conuenit ad salutē In ea nāq; si recte aditus sūma ad nos dei caritas relucet. In ea dilectio nra ad deū et ꝓximū viuimus / clare fides orthodoxa clare apparet Spes xpiana omnino effulget In ea deniq; iustitia / tpantia / fortitudo prudentia / et breuit quicq; virtutis esse poterit hic resplendet Unde no imerito hec ꝑelecta doctrina potest et debet mitulari xpianissimū documētū: eo q ꝑ cā ꝑ ceteras xpi doctrinas copendiosior et dignior ac magis ꝓpria esse videt / ymo salubrior magisq; nra esse ꝓbatur / et maxime consolatoria alie xpiane / Ad quā quidē deuotissime amplectandā doctrinā. mentē mea in tantū afficit / ut me cōtinuis vrgeat stimulis / ad cōsyderandū ea / que michi in sui coruscis lūmis intuitu clarescūt / Unde per hec que xpo donante scripturus sum / non alios / et maxie fastidiosos eruditos dispono / sed tantūmodo sitientes alie mee / que medullitus hāc xpi doctrina ruminare desiderat / alimēta desiderata conquirere: ut inde habeat salubriter refici / et in dno ihu xpo miti et humili cōtinue re/

getaz ¶ Obsecro igr in eode mtri et hūle dño Jhū xpo / si aliquando ptūs opusculū tradicis ad mang cuiuspm puenerit / tollet cū para scribētis insufficiencia / si quid in eo displicuū reperierit / si quid at spūalis refectionis siue deuotōis de scripturis in eo ruenerit / gracias vna mecū / eidē dño nro ihū xpo referat. per quē illud descendit a patre luminū / a quo nobis veniūt cuncta bona ¶ Presens igr opusculū sub talismodi stilo intendo digerē / velud pedagogus aliqs nouellum alicuius discipline alūpnū / solet instruendo dirigē: quē primo satagit ad scole hostiū et disponē introitū / ut illi feruenter inspiret / atq; ad capescendā sui magri doctrinā vehementer anhelet / et tandē oblatā grauit acceptet / deinde susceptā doctrinā / illi diligentius repetat quousq; plenius eā discat / Postremo vō ipsam resumptā doctrinā / velud quoddā exēplar moribus illius adaptat / ut deinceps vitā suā sedm eā regulet et cōponat ¶ Et sedm hoc erūt ptes opusculi / in tres ptes siue tractatus distinguit̄ principales / Prima pō erit de scola xpi et eius mōstione / Secūda de pdicta xpi doctrina et eius explanatōe / Tercia de vite et morū sedm ipsam doctrinā instauratōne / Et qā in talismodi repetitione nōnūq; pter ipsius nouelli discipuli tenerā intelligentiā requit̄ mr ipm et suū pedagogū / in integrādis et rūsionis dyallogus / nōnūq; vō ubi ipsius discipuli pspicax aditus / indoles / repetitio ipsius pedagogi / siue huiusmodi integratōnis et rūsionis dyalogo vltius cōtinuat̄ / Hic in ptūs opusculi pressu / in quo superior radius porcio quā hic spiritū voco / locū tenebit pedagogi / doctrinā almi magri resumentis / Inferior at radius porcio / quā et hic alias appello / discipuli vicē geret / Vbiuscūq; q̄ sermonis postulat cōgruitas / ipe spūs cū anima dyallogice colloquet̄ / vbi vero ipsius sermonis expetat̄ breuitas / spūs velud pedagogus / sub simplici narratōne stilo animi tui discipule repetitionis siue materiā psequet̄ur / Nec quispiā reputet absurdū / huiusmōi mr spm et alias dyalogū / qñ vna eademq; scriba simplus nec sit diuisa / Nā et si alia et spūs in vno et eode homine sint vna eademq; scriba / sint et indiuisibiles / tamē ut determinat auctor libri de spū et aia / scilr et Richardus in libro de exterminatōne mali / sc eidē aliquid diuidūt̄. Vtergz cū exponēs illud vbū apti ad hebr. Viuus est sermo dei et efficax / et penetrabilior omni gladio ancipiti pringēs usq; ad diuisionē aie et spūs. dicit sic Nichil in creaturis

hac diuisione mirabilis extremū ubi q̄d q̄dē ceñe aliq̄ unū est atq; indi
uiduū in specie sedm̄ quādā portionē diuidit Alterū in hoīe unos alia
ceñia eius spūs atq; alia eius aīa Et una eadēq; subā simplicis nāe
Non ēt in hoc gemino vocabulo gemina subā intelligatur Et tantū ad
distinctionē ponit genarū eiusdē ceñie una superior per spūm alia
inferior p̄ aīaz designat Et sequit In hac itaq; diuisione aīa et q̄d
aīale est in ipso remanet spūs āt et q̄d spūale est ad sūma uolat
et ab ipsius dicit ut ad sūma leuet ab aīa secundū ut duo iungat
Cum quo adhēret dño unus spūs est Felix diuisio et mirabilis separato
ut q̄d corpulentū est et terrenū deorsū remanet q̄d āt spūale et
subtile est usq; ad speculationē glē sublimat et in eandē ymaginē
trāsformat pars inferior corpoīt ad sūmā pacē et tūquillitatē dū
pars superior sublimat ad gloriā et iocunditatē hec illi Hijs itaq; lo
cis pmissis ad ea que pposui uenio tractatuūs

Quapiā pma pars huius opusculi quod est de Scola xpi et eius mis
sione ad quā spūs hortat et disponit maxīe rebus p quadā salu
bri et cōpendiosā doctrina suppuātē ut illā pars ab ipso ueri
tatis magro Jhu xpo mirabili discere satagat atq; alloquens
eam in hec verba

Spiritus

Quare tristis es aīa mea et quare cōturbas me? Quid quesso
habes p quo plus solito tā aliq̄diu gemebūdis cogitationibz
es afflicta Nūq̄ nō ego frater tuus sū mīdiuus Vera ut
dolor tuus sit dolor meus et tristicia tua tristicia mea Cur ergo mi
nō loqueris aut michi q̄d te molestat nō significas? Est ne curabilis
hec tua tristicia et sanabilis dolor tuus? An forsitā ignoras quā
nociua sit ipsa tristicia? Audi obsecro quid de illa dicat sapiens
Tristicia inq̄ non des aīa tue et nō affligas te ipsū in consilio tuo
Iocunditas cordis hec est uita hoīs Et ibidē paulo post Tristicia
longe expelle a te multos enī occidit tristicia et nō est utilitas in
ea Dic q̄so michi soror mea o aīa et soca mīdiua q̄d nā sit
q̄d te tā continua inquietat molestia si forsan aliq̄d tibi salutis an
tidotū cōtra tuā mestitiā porrigo adhibe Anima Dane cura
bilis est hec ipsa mee cōtritionis afflictio si saltē haberē q̄apiam
qui curaret Nō enī ut arbitror illa dānabilis infestor tristicia que
sedm̄ scām est et morte operatur sed potius illa ut pie spero que

sdm deū est et pmag m salute stabilē operat. Ex quo agitē a me ego
posse causam hug mee tristitie tibi qui conscius meus es et no
tus meus secreta mea scientie aperis ut vel meaū feras et sorg
meus sis m hmisinodi mea tristia vel certe si potius adhibeas
medicamē. Confitebor itaq; tue veritati mdmodue qp ex eo tpe
quo dns opis sua ineffabili bonitate et miserecordia mee miserē de
doloribz mortis eterne et de periculis absoluit infernj quibz me mlt
tpoliabz fraudulosoru ommū astringi nexibz: aliquotiens dina michi
aspirante gra meaū cogitaui et frequenter cogito quomō et q gra
titudine valeā tā bono et fideli deo meo creatore: qui tot et tan
tas offensas meas. tā benigna sua sustinuit a me patientia et ad
huc cotidianos meos errores tā paterne dissimulat: p quos vel
forsitā multo mōribz et paucioribz nequaq; tadiu aliquibz aliis
prepasset. Et michilo tā immanibilia adhuc et mō pabilia mihi mi
sere et indigne sup impendit beneficia qp ex his vere me ab illo di
lgi sencio: ppe qd et spero me in infinitū plima sustepturū. Quid
ergo p his omnibz ei retribuā nō aliquid tuemo. nisi qp me totā
sue voluntati offeram sicut et ego totā ipsius sum ipso dicente. Este
mēs ait mee sue. Hec em ipe a me requirit qp sibi de cetō fidē
seruem et dulci sue seruituti in omni me subiciā ut sicut prius
exhibui mēbra mea seruire immundicie et iniquitati ad iniquitatem
ita nūc exhibeā ea seruire iustitie in sanctificationē. Hec est em mgr
apli voluntas dei sanctificatio vra ut sciat vnusquisq; vrm vas suū
possidē in sanctificatione et honore: nō in passione desiderij sicut et
gentes que ignorat deū. Quā quidē dei voluntatē et mea sanctifica
tionē facere velle quidē mihi adiacet. ppare aūt nō inuenio. Uetor qd
hac tristitia qua in me cōsidens ipsa hodie crucior. inquirēs lecti
tando scripturas et intimis meditationibz insistigans si aliquado
possem inuenire quādā cōpendiosam doctrinam. qua fragile posse
cursū mētis mee oculos statuē frequēter q; conspicē. et totā vitam
meā et actus p ipsam regulare et dirigē. atq; mee cōditionis miseri
ā cōsulē. Ne de cetō contingēt me in tā dāpnosa offensionē stan
dala valud prius defluere. et tā piū michiq; ppicium deū recidi
uādo iterū iritare. Ip hac itaq; tali doctrina habenda suspiro
p hac desiderius estuo. p hac quā nondū determinate repetitus ange
lor et contristor. Et quibus ut diat apli Quecunq; scripta sunt

ad mãz doctrinã ſcripta ſint. atq; ideo omnis ſermo diuine auctoris tam veteris q̃ noui teſtamẽti ſit vtilissima norma bene viuẽdi. tamen pluribz intentus minor eſt ad ſingula ſenſus. q̃ ſcriptũ ac rõne ſtudenti offerẽ. tot et tantæ inſultor moleſtijs. in quibz frequẽt nõ ſufficiat diabolica ſua. ſi dies diei eructat laborẽ. et nox nocti indicat ſcientiã. nec ſtudijs. ut ſicut tu ipe optas noſti. q̃ multitudine aduſitatũ mi occurrerũt tã ab exterã q̃m ab intrã. a domeſticis et ab exterijs. quas pmũt tibi enarare nõ nãe habeo: nec ꝓprie ſaluti ut eſſet in neceſſariũ potẽs intendẽ. nec aliorũ animarũ ſub cura mea cõmendatarũ ꝓfectibz ſufficio quidẽ. Et ſi quis in aliquo aduſitatis inſultu. aliquã ſinglarẽ doctrinã michi ſuffragãtẽ conſolacionẽ. tamẽ ſepe tãta mãz aduſitatũ excreſcit et concrescit pluralitas. ut adhuc una manente. ea prius eſt et reliqua. Imo quis tam criſpa ſpicacõne earũ inundat habundancia. q̃ mentis ocia ſcripturarũ documẽta. nec tuc unũ occurrit. quo poſſem q̃ſi colligẽdo ſpe ſue ruine diſcrimine ſubleuari. Deinceps tu qui de meo ſemp dolens mecum. ſi quid poteris adiuua me miſerũ mã. conſule calamitati mee et miſerie. ſubueni mee ſterilitati et doloꝛi. Spiritus. Ihs xps dei filius. animarũ fidelium ſponſus. et conſolator optimꝰ. repleat te bonis deſiderijs tuis o ania. et inducat te in omnẽ plenitudinẽ ſue veritatis. oſtendatq; tibi de thaſauro ſue ſapie q̃ a me poſtulaſt. et tã altis ſuppijs occupiſcas. Et vtinã in his comis ſtata fuiſſes. dum adhuc iuuenilis mã floruit. ac ſenſuũ valitudo viguit. q̃do p amſractus curuitatis vicioꝝ. q̃do abulabas vias difficiles. q̃do a deo tuo in regionẽ longinquã diſſimilitudis pceſſeras. in qua in tractũ intrãe fames inopia mercuriabat. ut uſq; ad portas mortis et deſperacionis barathꝝ ꝓpinquaſtes. Et michi omino ꝓpe tua infelicẽ infamã. quã in enutriendo pauores carnalium deſideriorũ ſiliquis malarũ voluptatũ exercuerãs. etiã mi ho exterior in tantũ fatigatus deficiat. ut non ſolũ variis laboꝝ et egritudinibz. verũ etiã in tantũ ſenſuũ ſuoꝝ obnubilat obtuſitatẽ. ut ea que antea ꝓmpte poterãt diſcendo colligẽ. vix iã multa diligẽcia adhibita. etiã illa que prius ſciuit et dilexit poterit recolligi. Et ꝓ ea cauſa mi exterioris hois miſeriã ad exquiſitionẽ illius doctrine qua a me poſtulaſt. et ad explanacionẽ alicui vtiq; necessi eſt. q̃ tu ut dixi et tu ipa cognoſcis nimis exilis eſt in ſe et infirmus. Deinceps quo tuis poſſim prece deſideriis atq; rudeꝛe poſtulacionibz ꝓlixis iã quotidiano cogitacionibz coartor. Vbi ad hymni laboꝛes tecũ habendos ſalus tua et vtilis

tas | alta q̄ tua me impellūt suspiria Detrahūt aūt mfirmitatū va
rietates mī exteriorus hoīs et sensuū obtutus Tu pā q̄ discerne et iu
dica quid inter hec sit locus faciendū ℂ Anima Te testem
mee consciā iuoco | qui vnanimis meus es dux meus et noīs meq
conscius q̄ sectozq meoz | q̄ q̄ hūs quos mī obicis erratibz meis | cor
dimtimis cruciar doloribz | doleoq̄ q̄ q̄ eis non sufficiaēt dolē potō |
eo q̄ deo meo michi mēffabilit fidei | tā mfideles fuerū ut p̄dyci |
sed heu non protūt intellexi | et nimis passionata fragilis et igno
rans feci Huc aūt eius grā mspirata cupio priocs offensas corrigē |
vitaq̄ meā emendare | ut m ꝑpetuū placē valeā tā ꝑpio et be
nignissimo deo meo | qui tā mirabilit fecit mecū suā misericordiā
et eduxit me de lacu mfernalis miserie et de luto mūdialis fecis
Et statuit sup petrā mōstrā mī motiss̄ pedes meos | et direx
it gressus meos | est m hāc qua degimq vitā mōstrā Celestinam
Decreo tuā ꝑgito fidē qua mī obligatq es | q̄tū m ꝑmissis potezis
me adiuua | ut desidezo concepto quo estuo non defraudez ℂ
Ignatius Fidē qua tī cōiunctus obligor | ꝑsto sū | q̄tū i me est
tibi reddē | atq̄ tuis ꝓfanari desideriis | si saltē meis vlucus mo
nitis auscultā ℂ Anima Optimq sermo tuus | sit dūs inter
me et tē | firmetq̄ pactū meū Quē q̄q̄ iussizus admuāte me dei
grā deuocq adiplebo Testis eternū tu michi es | q̄m tecū in eiū
desidezo ambulare m domo dūi cū consensu ℂ Ignis Desi
deras quidē | qā aliquocīs mecū dulcis capiebas | cibos deuocōnis
Sed quid fiet si sensualitas tibi sua aliqū de suggerat dulcedinē
Nūq̄ ymaginibus mecū vnanimis | et nō locus mī dissencis | q̄
admodū nē sepe dissensisti ℂ Anima Et hoc est q̄d mouet
me postulare a te eiā importunis ꝑibz doctrinā hmōi | qualem
tibi supius explanaui ℂ Ignis Intelligo quidē hoc tue postu
lacōnis fore motiuū | tamē tibi talē doctrinā tradē | aut ex te de
sacrazū scripturaq̄ serie colligē | et si mī licuit | tamē frustrassis neq̄
michi expediat | neq̄ tibi Nouī enī q̄ milla tibi gnata sit erudias
nisi fultus sit sufficiēti et autētica rōne | Nouī eiā q̄ familiaritas
frequēs contēptū pariat ꝓpē q̄d eiā dūs in sua ꝓpria noluit mul
ta docē | nec sicut tū alibi fecit miracula facē | ne hmōi doctrina sua
atq̄ miracula vilipendēntur Sicut hoc scriptū tali cōfirmauit pue
bio dicens Nemo ꝓpha acceptus est m patria sua Si igit doctrinā

tā sūmi magrī vilipendit familiaritas, quēadmodū de cōpatriotis
suis dyceret aliqui Nōne hic est filius ioseph et uxor Unde illi hec
oīa ? Et scandalisati sūt Quanto magis doctrinā quā ego tibi cōmē
dare tēptarem / vel ppē meā insufficiētē auctez aut ppē familiari
tatē posset contemnē / atq; in ipō contemptu amplius scandalisari pp
tea audi me / et oñdam tibi magrm quēdā / glā et honōē recipiendi /
subtelū et sapiētē / ad cuius scolas si tū ieris / tuū pfecto desiderium cō
sequēris Amma Quanto ex prioribz verbis tuis spem con
cepi consequendi desiderij / tanto ia me aplius deuasti Cū ei nem
nē habeā tā unanimē sicut te / de cuius fide tota confido / quid est
q me ad alienū disponis tū mittē ? Ppositi cū tua industria ut ipe
ro possit ni ppstare qd gaudeo Augē aī ignores q sēptū est Ne
Delinquas amicū antiquū / nouū eni nō erit filiis illi Qd utiq; et
p mea āmonitōne nō dubito fore sēptū Nolo ergo facē hāc rem / ut
me tū mittas ad aliū / ne ẽstricta sup ẽstrictā suscipiā / cū utiq; omnis
subita mutatio rerū / nō sine quodā cōflictu ētingat animoz / Ppo
situ cū pfessa sim stabilitatē in vita mōstica / ita q ia aliūs pfessionis
magrm et pceptorē requirē nō forsitā nō licebit Vel ēte ceiā si li
ceat me frequētare magrm aliū / et si postēa ad illū quemiā / mōis
et conuersationē illius ipsemet mea pfessioni nō congruē / Nōne ne
tabit alterū illoz / q aut doctrinā eius quēcūq; ceiā pclarā despia
am / aut ēte scandalū inde trahā Et tu ipē utiq; nosti in illa qūdā
dyna pūarche iacob filia / qm̄ detestabilis eius egressibz fuerat et no
tius Deoq; fortassis ubi me spōnāēs / dei sapiā et morū scīatē q
ficē / ibi me cū multo lucro recipies / huiusmodi mūdi sapiā et malis mo
ribz deprauatā Sufficiat igr michi tua industria q mea instructi
one et regimine / cui tua ut equum ratio semp deprecetur ad optā
vt nemine michi requirā aliū pceptorē Cuius O aīa si scīes
quisnā esset ille magr / ad cuius scolas te destinari tū mittē / ta
lia excusationis argumēta naquaq; confingēs / q fortassis singulis
et suspitiis totiusq; tuis a me postulatis affectibz / ut ad illū habere
possēs ygressū licenciā / et audire verba salutis et grē ex ore eius Augē
rogo aliquātū tā infidelem gessisti me / ut te tēptarē seducē et nō po
tius tuū inclusus pauare Si eni nō scirē q certo tibi illius magrī
experdire frequētationē / cā tibi nullatenus psuaderē Dz ēt̄issē scio

ꝑ nullus alius nisi ꝓpus doctrina et regimine ad perfectionē pote
ris ꝑfice aut quolibet aliter ꝑtingē ad salutē ¶ Et si fortassis gran
dem rem tibi dixissem certe fidē debueras et nō talia excusatiōis
confingē argumēta ꝓterea adhuc audi me ut mitra te et si nouissi
mis quidē tibi cū illo bene fuerit cognosces verba mea ¶ Et si quidē mi
cū ingressionis tue ad scolas illius habiturū sit fortassis aliqualē te
dij tristiciā tamē nō dubites quin illa post pusillū in tantū conuer
tetur gaudiū ut ibi velles ꝑpetuo si posses loco demorari ¶ Et rogo ut
dicas quid tibi videtur an crudeliter aut infideliter agat caza pater
tū sollicitudo qui sepissime ut ipse nosti suos quos teneerrime dile
git filios quibz multū penale est caza ꝑntū relinquē ostula tū
ad longinquas regiones et ignote linguē nationes solēt tū mittē
ut ibi elongati a cōsuetis ꝑntū consolationibz que frequēter fuit tibi
impediendi studiū talia tuū compellant discēdē a quibz in sua pēna
manerēt vtiqz inexpti ¶ Postq̄m autē audieris alienā linguagia
cōuersationes et experientias tuū solent eos reuocare ad ꝓpria ut
in eis de cetō gaudiū habeāt ꝓfectū et honorē sicut scriptū est glā
pūs est filius sapiens ¶ Dic sic ꝑfecto adhoc excellentioris magri
ꝓcepis te destinasti cōmittē ut et tu regionis illius in qua ille inha
bitat edocta tā nobilis linguagio tāq̄ magri imbuta sapiā tandē
p te et tuā prudētiā maiori honore gle et honori ¶ Certū est tibi
sic o aīa nisi regionis illius quā gloriosus ille magr inhabitat lin
guagiū didiceris nūq̄m a religione Celestinorū q̄m ꝓfessa es digne
et vere miberis appellari ¶ Certū nisuper tibi sit nisi illig magri
secretis instructa fueris quasi una de sponsis illis quinq̄ virginibz
ad sponsū sine oleo venientibz nemeabis ¶ Et ꝓmoueat nocuit illius
dyne quā in exēplū allegasti egressus quia illa egressa est ex curio
sitate sua ut videt mulieb regionis illius te aūt nō egressē in ac
cedendo ad illius magri pūtia egredi ꝑ potius ingredi ¶ Et quasi
ad alienigenā ꝑ veraciter ut ad dilectū amicū seu fratrē aut
certe velud ad ꝓpiq̄ tendē et ab omni curiositatis vanitate pēitꝰ
elongaru ¶ Elige igit nūc q̄d tibi videt bonū si vis ut crescat in no
uissimis vita tua ¶ Anima ¶ Vnū rogo a te o vnica spei mee cō
sors q̄d non celes a me tua bonitate dic quesō qualiter ad te ꝑ
uenit fama magri illius Vidisti ne eū aliquādo aut cognouisti

ut ipsum in tantum audeas cōmendare. Spiritus si omino eū non agnouissem quis de eo quesso veracius et assertiue loqui possem. Ex parte vtiq cognoui et vidi nō quidē facie ad faciē ꝑ tantū eius posteriora ꝑspexi nec tamē illa nudis et reuelatis oculis ꝑ tantū ꝑ speculū in enigmate ꝑ quē speciē decoris illius potui contēplari. Est etiā speciosus forma ꝑ filijs hoīm cuius faciē desiderat videre vniuersa terra. Ymo et angeli in eū ꝑspicere desiderāt quoniā candidus est et rubicundus atq; ideo electus ex milibz. Rector constitutus alme vniuersitatis studij theologice veritatis. Cui ꝑ ineffabilē sue veritatis rectitudinē atq; ineffabilē sue bonitatis dulcedinē dignatus est legem nouā recta et dulcē suis discipulis statuere. Quā ꝑ ei illud pōt non tedieat attribuit qd olim psallebat dicēs Dulcis et rectus dns ꝑpter hoc legē dabit delinquentibz in via. Ad quā legē attendendā misericordius in omnē trā ut exciret semus eorū et in fines orbis terre verba eorū. Cui bris quitatoribus. quibz omnē indifferenter ad huiusmodi sue legis disciplinā inuitat nemine excludendo. Cuius bris exemplar in secretissimoz meoz armariolo habeo recondituz. In quo mō certā sic est scriptū. Venite ad me omēs ac. que ibi continent. Cui ꝑ regina saba de finibz terre venit in ihrlm audire sapiēciā salomonis et ecce plus qm salomō hic. quanto tu o aia angelica debes ad tā sapientē et sapientissimū ad tā speciosū et pulchrū virū ad tā ineffabilē veracē ad tā mellifluū bonū et dulcē ad tā cōmendabilē spectaculo dignū ut possis audire eius sapiēciā et legē imaculatā animas conuertentē. Certū nāq; tibi sit ꝑ nec media pars tibi nūciata sit de sapiā illius et gla. quoniā maior est sapiā illius et opa ꝑ rumor quē audisti. Et beata ezes et mmiū felix si quis meruerit stare coram eo semp et audire sapiēciā eius et videre dispōnē et decorē domus sue ciborūq; mēse eius et habitacula seruoz et ordinē ministrāciū et omnez ornatū aliū domus sue. ꝑterea nō te detineat amodo aliorum ignauie tricitas si tā venerandi et sapientes magri tā glosā et pulchrā dignaq; spectaculo te delectet conspicē. Ad que utiq; ut nouit tua nālis inclinat condicio contemplanda. Anima illa que supius allegauit me detinuerūt huc usq; ꝑ nūc qua tā gloriosā de illo ꝑsuadēs magrō que videnē quodāmō cōmendacionē humane gdicōis excedē si is plus qm salomō sit cui tamē dns ita legiē ac loquit

+ infallibile

Quia postulasti verbū hoc ꝛc̄ Ecce feci sēdm̄ sermones tuos / et dedi tē
cōr̄ sapiens et intelligens m tibiū / ut nullus ante te sīlis tu fuīt /
nec post te surrecturus / Vellem ꝑ quā libenē agnoscē quis et qua
lis sit hic / qui maiori glā et sapiēcia ꝙ salon est dotatꝰ Suspicor
nāq; ex hmoi tā excellenti recōmēdacōne / ꝙ ꝑ illū tā cōmēdabilē
magrū / denotes dnm̄ nrm̄ thm̄ xpm̄ / eo ꝙ verba illa que ad recō /
mēdacōnē illius magri introduxisti dicēs Ecce plus ꝙ salon hic / verba
sunt dn̄i semetipm cū blasphemā indeoꝝ locute cōmēdantis / Nā
eadē verba ꝑdicta / nūqm̄ ꝑcepi nec legi de aliquo alio sē scripta
Silicē et illa / videz / ꝙ sic sponsus forma ꝑ filios hoīm̄ et in quē an
geli desiderāt ꝓspicere / et certū que ad recōmēdacōnē illius ꝓtulisti
omia hec scripta sūt ad cōmēdacōnē dn̄i ihū xpi Si ig̃ ad illū dest
timasti me trānsmittē / mitte obsecro quā missurus es Dixit me volu
erūs alieno tradē / ꝓpriq; sic nō dnē et induceret mō me et te / nec illū
vnqm̄ audiā / nec tuis fallacijs acquiescā Respiciens Deo gē
ꝙ te ad hoc ꝑduxerit / in quo intēcōnē tui desideriꝫ habeo tā captiuā
Nūqd nō cōsiderasti / ꝙ hoc xpm̄ in pūcipio sermonū mōz / quādo michi
tuū explanasti desiderium ꝙ efficaret ꝓ quadā doctrina tui regiminis
exp̄sencia tibi ꝑ precabar dicēs Ihūs xp̄s dei filius / alia tū fidelium
ꝑpensus et consulator optimꝰ repleat in bonis desiderium tuū o alia
et inducat te in omnē plenitudinē sue veritatis ꝛc̄ ibi dixi Quē
putas rogo alium tibi velle ꝑsuadē magrm / cuius fidei et doctrine
te possem cōmittē / cū oēs declinauerit et invales facti sint nec ē
qui faciat bonū nisi usq; ad vnū idest ad xpm̄ ꝑ quē nec te volu
fidei mee dēlinquē / nec sup te docendi magisterium assumē / cū et
ego declinauerī / nec bonū possim facē / nisi illo me diriget / Quid
nāq; veritatis te posset docē humāna sapiencia / cū sicut scptū est dies
hoīs mendax sit nec alijs ex se tāq; ex se sufficiat cogitare / Ideo ergo
alium magrm̄ tibi nosco ostendē ꝑter hūc / cui et tu fidē tuā tibiq;
Dnm̄ Jhesum Cristum / ad quē te ꝙ illa figuralia verba mea
conatus sum q̄ manu ꝓducē sucessive Hic cū veraciter ꝙlus magr
diat̄ / nec est alius ꝑter eū / ꝑmat dicēte Ego vocem̄ magri / qua
magr vr vnus est xp̄s hic qui dē sicut est via veritas et vita / sic
nec potest docē aliud nisi viā dei et veritatē ac vitā sempiternā
Festinē hec et emuli sui dicētes q magr stimq; qā verax es et viā

dei in vitate dices ꝓpter qđ et petrus dixit dñe ad quē ibimus
verba vite etne habes Attende ꝙ mē o aiā ut ad illig scolas cōu
pscas cadenaq; quid tibi dulcis ille et bonus magr ꝑ ypliaq; dīgtur
dicē Ego inq; sū dñs deus tuus docēs te vtilia Audi ꝓ teā et eū vo
cantē Transite aut ad me omēs qui grauphcris me et a grāc̄onibz
meis sacre videbar erudicōis et disciplīe admplenū Et itez in
evan. Venite ad me omēs qui laboratis et onerati estis et ego refi
ciā vos Pensa queso si potes tantā dignacōnē almi magri qui ut
te doceāt sūme tibi vtilia tā dulcissimis vbis inuitatorijs dīgtus est
te ad se allicē qī et ipse te docē cōprehendit doctrinā illā qua alijs du
anxia cōparari Et ob hoc qī sicut qī sub sub alti magri typo ꝓdixi
scolas ipē constituit ut omēs ad se venientes salubria docēt documēta
Paulo testante qui ait Appauit eis grā dei et saluatoris nri oībz hoī
bus erudiēs nos ut abnegātes impietatē et sēcularia desideria sobrie
et iuste et pie viuamq; in hoc sēlo expectantes bēam spem et aduentū
glē magni dei et saluatoris nri Ecce aiā hic tibi ꝓmitt tuū deside
riū hic habes magrū a quo possis audiri ut de cetō valeas euitare
sēcularia desideria et sobrie et iuste ac pie viuē mores tuos et vitā
mentis sēritate componē ut sine offensiōe scandalo meādēs tandē ad
etne felicitatis bravium felicit. patrie puenire Quid ꝙ rā nōe est
amplius te morari Purge ypocrita amica mea soror mea o aiā et vēi
ad tā speciosū et decorū puī et bonū mitē et humilē magrū qui et
ad omīū dnū Ihesū xpm Petre ꝙ ab eo ut te ciber pane vite et
intellectus et aqua sapiē salutaris tē potet ut sic tractetur sitis tua
Quomā qui biberit ex hac aqua quā ipē dabit nō sitiet me
tezuū sed fiet in eo fons aque salientis in vitā etnā ꝓcula festina
ad fontes saluatoris voca et postula eū illa evangelica samaritana
et dicato dñe dā michi hanc aquā ut nō sitiā Nec timeas ꝙ tibi de
neget quia ut tibi hāc desiderata sapiē salutaris aquā ꝓmeret rā
fontes aperuit rā vasa imicauit rā exclamat et ad potandū inuitat
Si quis sitit inquit veniat et bibat Vbi aut potet et ad refectiōez
dicēs Venite ad me omēs qui laboratis et onerati estis et ego refi
ciā vos pane videz intellectus Nichil itaq; restat de cetō nisi ut ad eū
accedas et doctrinā accipias desiderata Quē sic sitiē est Cum ap
ꝓpinquāt pedibz eius accipiat de doctrina illig Anima Dicā
nūc et ego deo grās ꝙ sēlōrū sēla ꝙ tua mentis sitis ad illū tendat

magrm In cuius scolas concupisco et desidero tõ mente Iam amplius tardare desino et monita tua i plõ animo tamẽ hoc requiro a te ut mi ostendas ipm ut et scolas suas possim ingredi Dico aũ fide nõ dubia q̃ in celũ ascendit et sedet ad dexterã ptis vbi lucẽ inhabitat inaccessibilẽ qua me ptingẽ dũ hoc mortale gestio corpus est impossibile sicut ipe ad inquisitiõem quãdã dixit Nõ me videbit hõ et viuet Quomõ q̃ mi ad eũ veniendũ sit tua me docẽ instructiõe ea dignetur Iesus Hanc tuã requisitionẽ nõ possũ estimare aliqua curiositate fore suspectã tuã pfectũ eũ et illi felices Johãnis discipuli Andreas videz et alter socius eius sequẽtes ipm veritatis magrm mirabiliter eũ dicẽtes ubi habitas Ille et illa xpi amica et discipula in cant. can. ore ab eo requirit dicẽs Indica mi quẽ diligit anima mea vbi pascas vbi cubes in meridie Deinceps ad ostendendã tibi primo mansionẽ suã et scolã vbi habitat et docet Hoc tibi sciendũ est et ad memoriã reuocandũ q̃ sicut dilectus discipulus quãdo ad celos ipe ascendit ad inaccessibilẽ illã lucẽ quã inhabitat repromisit dicẽs Ecce ego vobiscũ sũ omnibz diebz usq; ad cõsummationẽ scli Cui q̃ sicut recte deus et asseris lucẽ inhabitat inaccessibilẽ tri tibi accessibilis primo primitus ac actã via factus est ut te nõ opprimeret diuinitas p longa itinera dũ ad ipm queris accedẽ eo q̃ nõ longe a te mansionẽ suã ac scolã in qua docẽ dignatur constituerit psalta testante qui aut ppe est dns omnibz requirentibz eũ omnibz inuocantibz eũ i veritate Deinceps audi nũc quid ipe met veritatis magr de sua dicat mansione ut ibi eũ eicig habeas sequi. Si quis inquit diligit me sermonẽ meũ seruabit et pr meus diliget eũ et ad eũ veniemg et mansionẽ apd eũ faciemg Et p ypheta Zachariã eandẽ suã mansionẽ manifestat dicẽs Lauda et letare filia Syon quia ecce ego venio et habitabo i me dicit tui dicat dns Audi actã quid de scola xpi psalta dicat Audiã aut quid loquat in me dns Ds hmõi bti augg Cui eni te docet intus est magister ergo xpi et scola eius nõ iuxta te aut ẽ te est o aia si mi te vbi et manẽ et docẽ dignat si salte sermones illig seruare studueris et ad doctrinã eius attendere diligenter Immo ut aplius loquar si ustricã sectari studueris tri ipa kathedra eius es scriptura testante que dicit Anima iusta sedes est sapiẽ Talis utiq; scola ac kathedra xpi paulus fuisse demonstratur. qui dicebat de semetipso An experimentũ queritis eius qui in me loquit xpus Quid ergo o aia mea amplius tibi

facē debēt. Ille infinite bonitatis magr / qui se tibi adeo familiarē ef / fecit ut cū tuū inhabitatorē habeas / quē nec celū nec celi celoꝝ vn / qm capē potuerūt. Et cuius sapiē nō est nūs / scolā suā atq; kathedrā in qua de sublimibz disputat / doctrīq; solubritatē et sapiēcie iustitiā et / virtutē / quibz utiliq; michil est in vita hoīnibz / ubi eciā pacē loqui dig / nat' te elegit cōstituit et erexit / Unde in temetipā qi in scola sua / ymo velud in tēplo suo requiret / si ipm in medio doctorū desideras inue / nire. Templū ei dei scm est qd estis vos / ait apls. Et ita tue questiois / solucionē ex iā dictis habē potes / qua quidē bas / ubi tāte dignitatis / magrm ac eius scolas posses inuenire. Restat nāq; tibi sit / si eū in te / ipo nō inuenis / nusqm eū ad pfectū tuū poteris inuenire. Primo enī / ubiq; sit psentia sua pūcia / nō tm pt grē mansionē / quātocō pt grā sua / semp / tibi querendus est / qui tm tibi pt sua pūcia nūqm deest // Ex qbz / cōtuer eciā poteras tibi clarere / alterius tue quōcūq; solue / quidē / bas. Deinde videz tibi esset adeū veniendū nā ex quo ubiq; pt sua / essencia pnē est / constat qd nō corporeis gressibz tibi ad eū veniēdū / sit / ꝑ pcig spualibz pedibz accedendū ꝑsistit eū et tu sis subā spūs / alis q nā / omnibz corporeis carēs limitibz. Quocirca si ab eo volu / eris aliq impetrare grām / aut ut impetrata conseruet et augeat / pt / gressum ad eū tuis spualibz pedibz et affectibz / frequēta tēplū et / scolas illius / ingredē in te ipm. Anima. Speraba me iā aliq / tenꝰ posse expedire ad veniendū ad ipm veritatis magrm et dnm me / ū ihm xpm: ꝑ ex solutionibz iā positis quāmū mearū / misbulutionibz / dubitacionū me izricrisi laqueus / ita qd via veniēdi videar mihi quo / dā pclusa. Et ubi paulo ante pedes ad pgendū direxi / iā eos estimo / pdidisse. Quid ei hoc sibi vult qd dixisti / qd me nondū sit in meipam / ingredi si inuenire velim quē requiro? Nūqd ego me sum / ut in me / ingrediar. Ingredē ego que ego sū in me ingredi potō / videt utiq; / qd vel iā nō vna sim ꝑ due / vna videz que ego sū et mḡdior / et alia / a que ego sū / mē sū ad quā mḡdiens intro / eo qd ego sū et mē / localem / cōtinet distanciā. Vel si eio vna et indiuisibilis sim / quo sū ego sū et mē / et quomō potero ab extra me ad mē me introire? Nō em cognosco de / spualibz illius meis pedibz et gressibz que dixisti. Et quō q iā ad illū / desideratū ꝑgā magrm ad quē me venire multis et dignis ꝑsuasi / bilibz inuitasti. Spiritus. Ne mireris qā dixi tibi qd te ad veniēdū

ad illū desideratū tuū mgrm nrē sit spūalū pedū p̄fectaz ingredi
in te ipam Nā si scripturaz attendes testimū multo mirabiliorē fore
tā ingressum reperies Quid rogo tibi videt de dilō illo xpi discipulo
Johe qui in apocalypsi sua de scripō testat dicēs Ego in xpō frat Johes
fui in spū in dnica die vel ergo in spm suū meruit secū introducēs extā
carnē sicā ut sic in spū suo diceret se fuisse An ete sedū spm suū tantū
in spū suo fuit Qui cū sedō carnē ut videtur eo p̄ diat Ego Johes expri
mēs totū cōpositū ex corpe et spū quo quesō sedū hmōi carnē quam
nec tūc gesserat in spū esse potuit cū corpus omīno esse nō possit
nisi in loco corpali Qui ait sedū spū ubi fuisse dicit quid mirū si et tu
o amā que spūs es nr̄ te ipam cōtemplar aliquādo introire Ez hoc
fortassis est quia nimis raro contigisti hmōi ingressus frequētiū
frequētius ab extīs dimagata es et in illos ambulasti itineribus q̄
ad tenebras p̄ducūt exteriores In quibz in tantū fuligata es ut pre
nimia lassitudine pedes tui tā stupidi facti sūt ut nec eos quodā
mō tā sentias nec cognoscas Ideo merito nec tui ipius ingressū quo
intr̄ te pergē potes intelligis nec quomō anā dicat esse in aīa aut
spūs in spū apprehendis Quod nō nr̄ gratiā tā possem cōi te verbū illud
in vehe qd olī ex sponse in cāticis apertū est dicēdo Si ignoras te
o pulchrima inr̄ mulieres egredere et abi post vestigia gregū et pasce
edos tuos iuxta tabernacula pastorū Illa cū quia serpem ignorabat
atq; ideo in serpem imgdi nesciebat iussa fuit egredi Sic et tu q̄
diu te ignorasti et minus diu nūq; intr̄ te vacauit ingredi cognouisti
si ut semp ad ext egressa es tāq; altera dyna ad ea que in mūdo sūt
a quibz rapta es et adulterino eoz amore tuū violata Retrea nūc
ut ingressū illū pedesq; tuos quibz oportet te intr̄ te ipam p̄gere et ad
desideratū tuū magrm ptingere agnoscas valeas Audi quid de tuis
pedibz scripturā reperi si fortassis eos recuperare possis p̄ lamā hmōi
scripturaz Paulus nāq; ad corīthios vnū illoz pedū tibi in
dicat dicēs p̄ fidē ambulamus et nō p̄ speciem Eximius vō ille doctor
Origenes in quadā explā ad macedoniū alterū tibi demōrat pedē tuū di
cēs nr̄. certā Ad deū ire tanto nobis melius est quāto magis ad illū
accedimus quo melius est accedimus at nō ambulādo sed amādo quē
tanto habemus p̄pinquiorē quanto eū amore quo in eū tendimus habe
bimus puriorē Ex quibz verbis tā Origenis q̄ Augustini tibi clarere qd

pedes tui sint duo Intellectus videz et affectz Intellectus quidē fidei affectz vō desiderij et amoris De quibz secretellēm sup cant. aperte loquit̄ ita dicēs pedes spūs mei sūt intellectus et affectz quibz recipit alia denota recipit itinera eternitatis hinc ecia dyonisius sup septimū angelice ierarc. de essē pedibz cōsurgit dicit in hec verba aspectes celestes sine spūs ad miseria miserentes cognitōne et dilectōne accedūt et primi sunt secūm excellentissimā collocatōnē qua habēt circa deū Circūspice g̃ mic hoc si pedes apud te habeas sine quibz nūme potes mīte ingredi et ad illū desideratū quē queris magistrum quemc̄ Ma ut hugo dicit in de archa noe hoc est ad illū tendē et ad ipsum peruenīre semp eū per desiderium querē et p cognitōnē sucmē et p gustū soz dilectōnis tangē In quibz verbis ecia sufficēter videt̄ sponsa quē alter pedū sine altō tibi o aia nō sufficiat, ꝑ utrūqz te habē oportreat et intellectū fidei, eo q sine fide impossibile sit placē deo ut air apls paulus, et affectū dilectōnis eo q bēs Johes dicat Qui nō diligit manet in morte Hos itaqz pedes tuos si aliqūdo pdidisti, nūc diligenter require Resume vē fidei intellectū recupera et vē dilectōnis affectū et surge ppera quo tu tendis Anima Adhuc ignorātie vinculo alicui dubitatōis ipmisse, cōpedita tenetur, q adhuc ambulandi vsū in hijs pedibz nō me habē potō nisi prius absoluta et qā caritas tua, nec ignōrātie pedis vincula nō vnius destruxit dubij, que pedes meos sua constrictione fecerūt tā stupidos ac cognitōne insensibiles, q tā ꝑs quodāmō nō sum ducit ad illius optati magni primā ambulādi Nūc ār ex eo q me fecisti hmōi pedes meos recognōscē de sollicitā tua cōcepi fiducia, q ecia de alijs dubitatōis que adhuc sunt est vinclo me possis absolue et pedes meos nō ita reddituros, q nūs adhuc debiles, promptos valeas efficē ad ꝓgrediē Ne tardes ꝙ est p tua clemētia quoma ut ipse nosti, frequēt periculū est in mora Spiritus Ut possis cognoscē quomō tu ipa intrē tecum oportreat ingredi de quo adhuc in residuo dubitas, nōne est tibi ut aia illa que ex te sūt dē linquas, et ea que intrē te sūt instanter requiras Dic fortassis, nec illa que vel ex vel intrē te sūt intelligis, imo ut ita dicā, nec vbi tui ipsa es forsitā cognoscis ꝓtia audi quid de statu nrā condicōne ille qui de nobis scripsit Auctor videz de spū et aia dicat Deus sūt locale mobile, inter que spūs humanus cōsistēs ad utrūqz se mouē potest vel remanē

Deus ẽm̃ est in sũmo | mũdus est in ymo | Ille | sdz deus in eodẽ statu
ẽternitatis sue ĩmobilis consistit | deo ipe solus est sua ẽnitate ĩmẽ
surabilis | Eo q sdm̃ Boeĩ in de gsõa | ẽnitas est imũtabilis vite
tota simul et pfecta possessio | Ste aũt mũdus aeui sue mutabilitatis
semp mstabilis fluit et tpe mẽsurat | eo q tpõs sit mẽsura rez mu
tabiliũ et nõ pmanẽciũ sed sucedẽciũ ut sic | Et ideo omia talia q
sub mẽsura tpis in mũdo sũt tpalia dicũtur | Rationalis aũt spũs
qi in quadã medio est collocatus eg adiũ aũt oportet participatõe aliq̃
condicões ex morũ ppõe cõnexionẽ venisse | Et ideo oportet q tres a
nime que spũs hũanus es m aliquo quemas cũ tpalibz et m aliquo
cũ ẽtnis | Cũ deo aũt qui solus eternus est cõuenit m hoc q sdm̃ sub
stanciã es sino stabilis ipetuo in ẽtnũ manẽs et q̃ritũ ad hoc nõ
mẽsuracus tpe tũ sũt re velud illa corrupabilia mẽsurant | Nec tũ
mẽsuracus ẽtnitate quia illa ẽtnitas deo cõuenit | Ergo nõia mẽsurãs
sicut et ceti rõnales spũs mẽsura media sdz eus q̃d est q̃dã participa
cõ ẽtnitatis | eo q sdm̃ dnm̃ dicimus nouissimũ | Unde dicit damasc̃ | Evum nec est tpõs nec
pe tpis sed q̃d simul ptendit cũ ẽtnis | Et ideo sicut cetã dr̃ in libo
de spũ et aiã | quadã cõdicõnis tue excellẽcia huic mutabilitati que
deorsũ est superminet o aiã q̃ creata in orizonte ẽtnitatis | Non
tũ ad illã adhuc que apud deũ est ĩmũbilitatẽ puenisti q̃uis p
tuã possis cũ angelis | Et qã illa bta ẽtnitas que deus est sola
mẽte est | cũ nulla alia res subãlis tibi possit illabi | nisi increata
et ẽtnus ille spũs qui tẽ magr tuus est et dñs ihũs xp̃s qui cũ
deo pre et deo spũ scõ vnus et indiuisus est deus | Deinceps relinq̃t
q omia alia pter ipm̃ qẽ te sinit | Et ppẽa sicut uerũ dr̃ in de spũ
et aiã | si in hijs que tũ sũt deorsũ te ĩmiseris | dest ad illa tpalia
que qẽ te sũt declinaueris | stabã p̃ nsimitas distractões rapieris
et a temetipa quodãmõ diuisa dissipabiris | Si aũt ab infinita illa
distractõe que deorsũ est te exceris et hec infima deseruieris
atq; paulatim te in vnũ colligẽs tecũ esse didiceris | tanto ãplius in
vnã colligeris quãto magis cognitõe et desiderio surssũ eleuabis
donec tandẽ sino ĩmutabilis sis et ad illã veram et vnitiuã q̃ apud
deũ est ĩmũbilitatẽ puenias | ut ipetus sine omi mũbilitatis viaz
situdine requiescas || Ecce ex hijs ut puto intelligẽ potes quid sit

te inū temeritatē ingredi / et inū te in tuis intimis demorari ¶ Non
est enī profecto sēdm̄ Richardū aliq̄ / nisi temeritatē inū temeritatem
tota collige / et ea q̄ cū carne fuit et cā que in carne geritur intuitum
penitus ignorā ¶ Rd unq̄ tūe fuit sicut ea p̄cedentibz patet / quādo cog
nitione tua et desiderio tota sup̄ te in deū elevaris sic ei elevari
intrā est dicere p̄sūa ¶ Credat hō ad cor alienū et exaltabit deū / sic
fuit bēt Johēes in spū fuit et tū carne fundit nō defecit ut dicit
haymo / sed recollectus ab omnibz exteriorbz ad spūm atēntus qui inū
se fuit / cui adhesit mēs eius et sic spūs eius qui docendus fuerat
assūptus fuit a spū docente / deo tā mira videt et p̄funda / Tu igit o
aiā que pedes tuos mō resupposisti / et quō oporteat te p̄ viā illam
que est recedē ab exteriorubz et in te ingredi et in deū tuū tēdē cog
nouisti / petisq̄ ab eodē doctore spūs quo ipē iohānes doctꝰ est aliq̄
diu docere desideraſti / ut nego in hijs exteriorubz detineris ¶ Quid que
so nūc tibi de hijs que foris sūt / que te a doctrina almi magri reti
nent / nec te ad scolas illius ingredi sinunt ¶ Unde obsecro tū omi in
stātia / ut ab infimitate p̄sētiū exteriorū distractione / ad illud unū eternū
qd inū te est / in quo uno suemine pacis omne bonū ¶ exteriora ei nia
tūi sunt unū aūt est necessariū ¶ Rd quidē unū est ipē magr et dns tuꝰ
ihesus xp̄s tū p̄re et spū sco unꝰ dē / qui expectat te ut sustentet
te ¶ est enī zelotes et amat aīas / qui delicie sibi sūt esse cū filijs
hoīm p̄ter qd et tibi p̄ yḡheta clamat suitās te ¶ Audi inq̄ filia
et vide et inclina aurē tuā et obliviscē ypliū tuū et domū p̄ris tui
¶ et concupiscet rex decorē tuū / quia ipē est dns deus tuus ¶ Ecce omniū
te vult oblivisci que ex te sūt / ea ā parentū consanguineoꝝ ac fami
liariū cetoꝝ q̄ ypinquoꝝ ac sodaliū et sibi soli mundē sibiq̄ aurē
inclinare et audire sua salutifera documēta ¶ Si quis inq̄ venit ad
me et nō odit patrē suū et matrē et uxorē et filios et fres et so
rores adhuc āt et aīaz suā nō p̄t meus esse discipulꝰ ¶ Itaq̄ ig
nur oia / omnibz que possides renūcia / qia q̄ sēli pice onera / et ing
dē in te in scolas almi magri et in gaudiū dei tui / quia ipē de
corē tuū aductū tuū atq̄ pūcā concupiscit ¶ Anima ¶ Grata
mī p oia tua geristi studia / nā ypēa te sedula sū in hāc qua de
gemq̄ vitā mōstica ut renūciares omnibz que mūdi sūt / et tantū

confugere ad deū meū et dñm ihm xpm Sed est qd ex mformacõe
tua iã incepi cognscẽ qd me ꝓturbat nõ modice et illos pedes meos
intellectū videz et affectū ad intrãdū scolas xpi reddit mdispositos et
impedit Nã ut nosti intellectus meus tãta sepissime fantasmatũ ipor
tunitate obruit. ut nec orõnis tpe ipõs ꝓstrepẽtiũ cogitacõnũ tumultꝰ
a me potezo amouẽ Qđ ꝑ ri nõ et ipe affectꝰ sequẽt a spiritalibꝫ
in tantũ repellit ꝓfectibꝫ ut nec cogitãe valeã quibꝫ exercitatꝰ sti
mulis cũ possem ad supnorũ desideria puzgẽ Quõ g ꝑdcõrũ pedũ
gressibꝫ mẽ me ut dixisti intrãe potõ cũ eas que carnis vel mũdi
sũt ymagines et affectiones eãã iuita et cũ magꝝ molestia patiar.
nec eas a me possũ abigẽ quoquo mõ Quid g iã facã nũqd a grõsa
pũcta atꝝ doctiã desidẽãã magri exspõe ezo quia sic mẽ me intrãe
ad eũ sicut me docuisti cogitacõnũ vagarũ fantasie illicitarũ qꝫ actõnũ
suggestiones me sequẽtes impediũt nec ꝓmittũt Spiritus
Non te ꝓturber hmõi fantasiarũ ꝓbritas eo qꝫ ipã magis caueatur
quãꝫ ex innata miseria qꝫ ex malicriosa mdustria dicẽte scẽptura dat
te scẽptura sicut ꝓtunẽtes sic cor tuũ fantasias patat nisi ab al
tissimo fuerit emissa visitacio Imo si hmõi ꝓpositus fantasias bene
vsa fueris tibi cooperabũt in bonũ eo qꝫ nichil despnacõis est in hmõ
qui fit in xpõ ihũ qui nõ secñ carnẽ ambulãt Nã et bẽs paulus
eãã molestabat eisdẽ quẽ ter rogabat dñm ut auferret ab eo an
gelũ sathane sibi colaphizãtẽ carnis sue nec tñ impetrauit Tibi ãt molestatus
nõ fuisse cur queso clamasse O infelix ego hõ quis me liberabit a
corpe mortis huius Et iterũ velle mi adiacet ꝓsequi ãt bonũ nõ inuẽio
ꝓpterea optabat dissolui et esse cũ xpõ Certũ uero et tibi sit ꝓpositũ in
hoc mortali manẽs corpore caro cõcupiscit aduersus te ut nõ id qđ
bonũ est facias si qđ nõ vis malũ hoc agas Caro ei magis aplis cõcupis
cit aduersus spũm et spus aduersus carnẽ hec ei sibi inuicẽ aduersãtur
ut nõ quecuꝫ qꝫ vultis illa faciatis Vnde obsecro o aiã qꝫ ex hinc et
ceteris que tibi adiacẽt miseriis quibꝫ fregẽte a spualibꝫ impediris pro
fectibꝫ ttaꝫ nõ possis ꝓficere quãdo vis vel quãtũ vis considerans et
defectus tuos ymagines defectꝰ et lãgueres tuos et peccatũ tuum ut ex
cognitõne que et qualis sis incipias tibi ipi inotescere ne alieni ambu
lare arbitraueris in magnis et mirabilibꝫ supra te Disce itaꝫ primo
ex hmõi fantasmatũ ꝓpritatibꝫ qꝫ difficiles et inuidus vias cucurristi
in seculo ut ꝑ tot arios quibꝫ illi renũciasti nõ potuisti de ipis pedibꝫ

tuis exaurē hmōi fuorū fantasmatū puluere/ nec eosdē pedes ab ea
lassitudine qua pigeb ad bonū pcedē adhuc hodie tua suffleas īdus
tria recreas/ Vnde manifeste cognoscē potes/ q tuū non sit/ explicare
te a nexibus/ cuius salē vrubz/ nisi aduta fuerit grā almi magri tui et
dñi ihū xpi/ Dixit ēt scdō/ et illud/ q sicut nec a malo valeas exo
tigari recedē/ sic nec ad bonū pcedē/ quia ut ait apls/ nō est currentis
nec volētis sed miserātis dei/ Cuius mia quōd vult te in būdictōibz
suis puenire ut bonū inchoas deinde cōmitat et adiuuat ut inchoa
tū pficias postmodū subsequit q te in bono pfecto cōfirmet/ sicut
et hāc triplicē miaz q̄ihā exprimit psallebat dicēs aiā meā eruet
me et iterū aiā tua dnē adiuuabat me et rursū aiā tua subsequē
tur me oībz diebz vite mee/ Quid g iā quōd dicā o aiā/ certe sicut
nec mīnū bonū sine illius adiutrice grā sufficis pficē/ sicut et ipē met
testat dicēs/ sine me nichil poteritis facē/ Quō putas q in tuo sit ar
bitrio ad tāti magri pācā mēdi quādo velis?/ Qui cū hesit illa que
erat formosa valde et mercdibili pulchritudine omī oculis gratiosa
et amabilis videbat sicut refert scriptura de ea/ quā rex assuerus a
mauit plus q cēs mlieres/ nō habuit prātē ingrediendi ad regē
q̄ sine libito nisi ab eo vocāt̄ur et nōia/ quōd tu poteris habē in tua
voluntate ut nō diuaris ad regē glē et dñi maiestatē/ Quāq̄ tu pul
chrior gratiosior ac amabilior eo regi scelerū ī mōrli et timibili deo
q̄ illa hester fuerat mortali regi assuero?/ Nequaq̄ g̃ psume q̄ po
testatē habeas veniēdi ad ipm desideratū magrū regē q̄ regū xpm
ihm et ad scolas eius q̄ tuo desiderio/ nisi ab illo trā aliā hester vōta
fueris/ aut ēte tracta/ Nemo ei mō ipē met vitaris magr venit ad me
nisi p̄ manus qui misit me trahentur illū/ Anima agilabulū meū
curruis cū tuis rōnibz primo ei blandis met exortasti psuasiōibz q̄
tang cū festinatiōne et desiderio surgere et properare ad reuēndissimū
illū magrū et dñi ihm xpm/ Que ait cū ad illū venire desidēo et
quodā mō in ipm desicas/ via nī preludis et tā arta strata ac ardua/
ut quid de cetō fracta penitus ignorē q̄i ei de mea industria non
possit ad eū pringē/ quid tue nāe sunt ut me tantas pugnācēs rōnibus/
ut gignere desiderē venēdi/ Nūq̄ pūcē meā misti dyallogū/ ut
me facēs obprobrū vicinis nris/ subsannatiōnē q̄ et illusiōnē oībus
qui in circuitu nō sūt/ Qui cū ita viderit me ceu venēdi arripuisse
nec posse pficē/ nec quo tendo pringē/ incipiēt nī mirari illudē dicē
tes hic cepit ābulare nec potuit consūmare/ Que ēte ad hoc ten
debas ut manū ad aratrū mitterē/ et tue primo labōis gsiderē difficul

tare retro respicere / et sic me ptra fieri regno dei ¶ Vel fortassis quod magis suspicor / me voluisti ad ipius p̄destinacois gsideracōē p̄ducē / ut sic de salute mea nō deberē esse sollicita / nec de offensa dolē p̄trita / nec p illa p qua mihi ista doctrina / nec curare de cetō vitā meā emē dare / aut mores corrigē eo q̄ michil taliū in mea p̄sideri sit p̄tate / si solū mō dei vocacionē et tractū expectare ¶ Cui si me p̄destinauit / frē et / et salua faciet eā / Audiat apls ¶ Quos p̄destinauit hos et vocauit / et quos vocauit hos et iustificauit ¶ Quos āt iustificauit illos et magnificauit ¶ Him āt / qūcūq; flere et penitere p meis erratibus qūcūq; eā bene facere tamē nō possem p̄tingē ad salutē Velud de Esau scriptū est q nō fuerit pniē locus q̄uis cū cū lacrimis inquisisset ¶ Spiritus ¶ Satis in augres / laboret eā cū timore nrogare de / Ad multa et illoru que suspicaris te intendo p̄ducē / neq; quouis mō se / ducē / nec ab exordio sermonū meoru adtendē / mee intencōis fuit tecū ad ista inco p̄hensibile p̄destinacois mām deuenire ¶ Verū tū q̄a ad ista deuenisti occasionaliter et scripturas illas quas p confirmacōe mee psuasionis introduxi / necē fortassis habes tecū conferre de eadē p̄ destinacois mā / ne ex ista laqueus desperacōnis tibi aliq̄d ingredatur ¶ Quāto tū breuius vales te curabo absolue / ut illuc quo tendimus / cicius veniamus ¶ Anima ¶ Optima placet q̄ dicas ¶ Spūs ¶ Sicut p̄dixi sic certū tene / q nēo ad xp̄m venire potē nisi electus / certū eā tene / q p̄destinacōnis effectu nō potē timere / sicut et hoc / Apls ad xp̄m scribens sufficienter ostendit allegās verba dñi ad moysen / dicētis Misereber cui voluero et clemēs ero in quē mihi placuerit Et mō / dicit Rebecē / Iacob et Esau de quibus dñs dixit maiori / nati fuerūt / nec / quicq; adhuc boni vel mali fecerūt / maior seruiet minori / ut secūdū elec / tionē p̄positū dei maneret nō ex operibus / sicut et alibi p ysaiam / osee de ipis dicit Iacob dilexi / Esau āt odio habui / Dic q̄ in tu o aīa si nostri sensus dñi / an tu secūdū electionē dei p̄destinata es an nō ¶ A / nima agnime hec scio / p̄terea cū scriptū sit / sunt iusti atq; sapientes et / opa eoru in manu dei / et tu nescis hō utrū amore an odio dignus sis / q̄ omnia in futurum seruāt incerta ¶ Spūs ¶ Quid āt tibi videt de / vocacōne dei et tractu mutuo nō ut ad eū venias vocat certe die atq; trahit ¶ Anima ¶ Quo hec possim scire ēt eruditior cū humili vocacō / seu tractu eque occulta sicut ista p̄destinacō cuiq; videtur ee timendi / ac effectu p̄terea cū vmilitate sicut scriptū est eque venerāt iusto et

impis/ bonos et malos/ mūdo et īmūdo/ īmolāt victimas/ et sacrificia cō
tēpnūt ¶ Dicat bonus sic et prior/ vt quis ita et ille qui verū dyc
erat ¶ Spūs ¶ Hūc attende et oīdā tibi/ cīus rōnibz quō cottidie
ymo cōtinue trahentis tu et quelibet aīa ad venerandū ad desiderātū
magrm et dnm Jhesū xpm Nostr ea ex doctrīa illg verū/ Boecij in de
Consolac phie/ q mētibz hoīm ma nāle sit boni inserta cupido hīc
est ut ibidē Boecij dicit/ q oēs mārīā aura/ qua multiplicē studiose
aura exercet/ diūsq quidē calle pcedit/ ad vnū tamē finē beatudinis
nitī puenire ¶ Ista at finis beatudinis ppē deus est ut ibidē cōcludit
Boēc ¶ Et qa hāc nāle cupiditatē/ qua oēs homēs cupim et tendim in
illū finē beatudinis qui deus est nō vtiq aliūde habēt nisi ab ipō dō
Aplō testante qui ait ¶ Quid habes o homo qd nō accepisti Et iterū/ qm
ex ipō et p ipm et in ipō sūt oīa ¶ Ergo per nāle syndresim quā nō
semp deperdim ad optimā quilibet homo sine aīa ut in deū tendat
cōtinue trahit et vocat ¶ Restā adhuc inspicere quid ipē dns dicat
p Oscē pphām/ et nūciā in te tractū dei manifestū ¶ Ait ei sic In
funiculis adā trahā eos in vinculis caritatis ¶ Sed qm sūt isti funiculi
Adā ymi pntis nisi mūera dei ut dicat Richardus In mā enī glā
creatg simul Vinacula at caritatis secdm eā sūt dei būficia/ videz bona
nature/ bona gratie/ bona glē Naturā enī bonā cōdidit/ gratiā cōtulit
gloriā repmisit Ecce funiculus triplex qui difficile rūpit Sup hos
at funiculos adcrescit nova caritatis vinacula manu valida multiplicā
sup nos/ ut nos sibi astrīg astringat que emūdari nō pnt hī illi
Nūq ergo tā nō trahetis o aīa cōtinue/ vel ppalibz quidē būficijs
cottidie tibi impēsis/ vel intīnis inspiracōibz ad bonū monētibz/ vel
acrre lcōibz et decīmis Sunt etiā flagellis quibz vel tu pcā/ vel alī
tibi in exemplū castigant Nequaq ergo excusari potis tu/ vel que
aīq sit aīa/ q te vel illā deus nō trahat aut vocet Cū sēptū sit nō
est qui se abscōdat a calōe eius Et iterū Ultimat omnē hōiē venētem
in hūc mūdū Quicūq g venire negligit/ sue accidie ignauie/ nō deo
vocāti/ sicut sēptū est Vocaui et renuistis extendi manū meā et non
fuit qui aspiceret/ despexistis omne cōsiliū meū/ et mē increpationes meas neg
lexistis Quid igit qualē vocat tā m vatī lege qm in evāne Ibi enī
sic clamat Venite ad me oēs qui gauisati me/ neminē vtiq excludens/
deus/ qm ut iā ante pbatū est omēs eā ex nāle sua simēsi gauisā

Jā ār in crauū ꝓt vocat vnusqs Venite mꝫ ad me amēs qui labora
tis et onerati estis et ego reficiā vos Cuius quidē iuitatois itiū nemo
excludit cū nō sit homo ex ētra qui sine labore est et onē sicut spūs ē
Sicut enim ad volandū sit homo ad laborē nasc̄t hoc est g ꝙ ꝑ ffph
gñaliū mādat dicēs Tuerere dñm dū tuemini ꝑt suo carne eū dū ipe
est Deinde ex hijs iā mānifestū est ꝙ deus a reprobis et dāpnādis nullo
mō culpandus sit quia licet eos ad rpobacōnē ꝓscinerit tamē eis vo
cationis sue ac tractꝰ būficio nō negauit Nec ī sup culpandus est
idea ꝙ eos quos ꝓscinit dāpnādos creauit eo ꝙ hoc deceat dina
manifestare Cum ersi dulis deus ipe sit est tñ et rectus dns et
ꝑpā vniuse vie eius mia sūt et veritas Sicut g eū decuit ut suā
dulē bonitatē et ē maz cōicaret alijbz sic et debuit suā districtā
iustitiā manifestare in quibusdā ut sic in vniuse viis dñi eig honor
virtus et glia appareat Quappē clausum etna tibi sit mēdacīū o
aia ne aliquādo velis cū quibusdā desperatis quodāmō mētibz dicē
Si deus ꝓscinit me agā bene quicūq; porō nocē est me gdāpnari
Si at ꝓdestinauit me quicūq; aiā malefacō saluabit Nichil enī
plus mihi confert bona opāri qm̄ puersi Cū ei sicut iā sapius fassa
es ignores ꝓdestinacōnis effectū in te eo ꝙ nescias an amēs an odio
dignus sis et tñ dine bonitatis tractū in te sentias mīterpluē cur
quesq; nō possis ſtare vie q̄ per hmōi tractū quē sentis in te aiam
ētendas ad eā ad ꝑpetuā salutē possis ꝑtingē quū ꝙ ipe ipius
ꝓdestinacōnis sine ꝓscie mētes effectꝰ velis q̄ desperas a bonis ces
sare opibz et turpia ꝑpetrāe ꝓscrtē cū bona opa ētra via sint ad
salutē ꝑsta demāte Quis est mꝫ homo qui vult vitā et diligit
dies videre bonos ꝓhibe lingua tuā a malo et labia tua ne loquant
dolū Declina a malo et fac bonū ꝛc Et iterū psalta Cū requisisti
dnm quis habitabit in tabernaculo tuo et requiē habitabit
in monte sancto tuo Respondit ei dns ita dicēs Qui mūd sine ma
cula et operatur Justitiā et aiā que sequit Et rogo ut dicas ad
hoc ꝙ te volo mītrogē Quid esset quesq; factum si ēta revelasse
te scires esse ꝓscitā et reprobā et ex solo libīo arbitrio posses bene
agē Nūq; velles scelestꝰ quid at illū dulē et rectū dnm deū tuū
amplig nō amāe Cur ēte velles eig ꝓscīaz tāq; alicui tuorū tibi fe
asse reprehēdi et nō possis te suo būplacito obedienti subdere.

et eius irreprehensibilē iusticiā in te semper cōmēdāt ¶ Cū ueniā sicut
spūs est Jesus sit in omnibz vnus suus et spūs in sibz oplbz suis ¶ Am
plius cū deus oplē qui vniuersi cū est dns ut ab omnibz suis creaturis
laudat̄ nulla penitz exceptā vniuersa ad suā laudē creauerit sicut
et salomō testat̄ dicēs vniuersa ppt semetipm operatus est dns Et subdit
Impiū quoq ad diē malū Constat profecto q̄ et ipse dāpnatos et repro
bos ad suā laudē et glām dns fecerit ut iā nō solū ab electis s̄ et a re
probis laudat̄ Dicit ppterea psalt̄a oēs creaturas iuitāt̄ mitt̄ ad lau
dandū deū eāq ipse reprobos et dāpnatos dicēs laudate dnm de cel
laudate eū in excelsis ꝛc Et infra laudate dnm de terra dracones et o
nes abyssi Nūq̄ g̃ te si te p̄ manifestanda sue iusticie laude et glā in te
reprobā et dāpnandā perdiderit debeas hmōi sue iuste ordinacōni
resistē eriā si possēs quolibet et nō possem ei ppt hmōi suā laudē et
glām locū dare Hi ei moyses p̄ ppto ifit peccante deleri petiq de li
vite voluit q̄ p̄ nā dei videt̄ in eū desecuit Et paulq pro quo optabat
esse anathema a Jhū p̄ fribz suis secm carnē ut salui fierēt cur quesō
et tu p dei būplacito p laude ppetue eius et glā si illā utiq ut dixi se
cūdū suā iusticiā in te manifestare perdimasset nō vellet vnā cū moy
se de libro vite deleri aut cū apto esse a ihū ppetuū anathema ¶
¶ Anima Nō noē habeo ad p̄dicta rndere per singula exequo tuppē ve
ritatē rndisti Nō enī dictāre mi conscia mea aliquid rōnabile p̄suadet
potiꝰ q̄m ita ut dixisti debē fieri et quelibet hominē ppt dei bene
placitū et glām eiq̄ quātūcūq penalia obediēnē sustinere semp q̄ eius
iusticiā cōmēdare stāte salte illa quā p̄supposuisti ypothesi scz si li
berū arbitriū ex se sufficeret ad bene agendū Sed michi log̃ fateor q̄ du
rus mi sit sermo ille et si quis eū audire potuerit nescio ¶ Cū eriā dicat
Apūs Terribilis nāp est queda expectacio iudicij et ignis emulatio
que consūptura est aduersarios dei ut arbitror mi esset mgis fugisse
q̄ sic misericordie et eternalē a tā sūmo bono dulcedi deo pie et pe
nam tradi misericordissimo ¶ Sicut et ipse vitauit magr de Juda
traditore suo p se testatus est dicēs Bonū illi erat si natꝰ nō fuisset
hō ille ppterea multo mō possū affectare aut a deo petere q̄ sic sue iuste
glām in me manifestet cū reprobis s̄ pocq fūtū valeo fletibz volo pos
tulare et gemitibz ut i me mam festet gloriā sue benignissime mee cū
electis ¶ Ihūs Hoc etiā tonis deuotissimis affectibz debes facere nā
et hoc sua misericordia hominē mandat dicēs petite et dabit̄ vob grandū vnū

plenū sit ℣ Et iterū in orōne dn̄ica sic mon̄ oralnis pater mr̄ ēr̄ ⁊c
q̄ adueniat regnū tuū ℣ Et ne forte timēmꝰ indignos nos exist̄
ad tā p̄clarū domū postulandū ēdificat ip̄e vitans magr̄ nos alibi
in erran̄ atq; pia consolatione confortat nos dicēs ℣ Nolite timere pusil
lus grex q̄ complacuit p̄ri vr̄o dare vobis regnū ℣ Idcirco et nos sol
licitar ut nō deficiamꝰ in orōnibꝫ donec q̄ petimꝰ ꝑcipiamꝰ ℣ Oportet
mon̄ semp orāe et nō deficē ℣ imo cōcessit ut orantes pro ip̄o regno
imperium essemꝰ ac celā violentā ℣ diebꝫ ac ꝓphis baptiste mon̄ usq;
nūc regnū celorū vim patit̄ et violēti rapuit illud ℣ Adquā quidē sollici
tā ꝑturbatē atq; violēā a te p̄ ꝓmissas ꝑsuasiones ꝓmoue mitte de
bā sollerāq; ut liberū tuū arbitriū oīo accōmodare ꝑueniat gr̄e dei
que tibi semp ꝑsto est ut offensus est ℣ et semp facies id q̄d mi te est a
geēs q̄ placare id q̄d possēs ℣ Nā si illi de quibꝫ sup̄ ꝓpositū reprehē
endere se esse ꝑfectos debēnt placare orōnibꝫ ac cet̄is bonis op̄ibꝫ insist
tē sicut ex p̄cedēt̄ apparet rationibꝫ ut salū hic q̄rēs possit ꝑfru
ctū sūmo bono sicut et b̄ēt Aug̈ꝰ de stimulo amoris docēs rūdere
dyabolo ꝑstigiū dei suggerēti sōdit dicēs mr̄ cet̄a ℣ Si ego ꝑfect⁹ sū
et deū meū nō debeo habē post hāc vitā tot⁹ q̄ meis oīb⁹ labā
bo ut ip̄m salē habeā m p̄tē et ip̄sū possidēā quātū possū ne vētꝫ
stratu cruenā trāeo bonis cogitatū q̄ tpis de ret̄o nō amitta quin sēm
meū posse totaliꝫ fruar ip̄o et sp̄ in ip̄a sūma ioāde tate delectet ex⁹
eternā miseriā assequi debeā m futuro ℣ Quātū q̄ tu o aīa q̄a
tot et tanta diuine dilōnis munēa quibꝫ vota cē et tracta sepissiā
et ea tēp fuit̄ b̄itudinis actā ut ip̄i nōsti a deo tuo ꝓ imēnū susceptꝰ
ti instinctū iā et dei acceptꝰ debes satagē ut ꝓ bona op̄a diuine voca
cōni et gr̄e singulis momētis respondeas ac ita te gratā suis munēi
exhibeas ut tandē ꝓcācā ab eo būficia accipē mēaris ℣ Hic quidē m
gr̄ā ihi et in glā sempiterna ℣ Nam etsi deus oīa bona que agis in te
⁊ tuā operetur gratiā tū nāt̄ est ut hmōi gratie liberū tuū arbitriū
accōmodes ℣ Unde ait b̄ēs Aug̈ꝰ Qui te creauit sine te nō te
saluabit sine te ℣ Ideo si gr̄e p̄uenienti consentiēs et gr̄az admirāte ꝓ
cauta fueris atq; sic usq; in finē ꝑseuerueris salua eris dicente dn̄o
Qui ꝑseuerauerit usq; in finē saluus erit ℣ Hinc b̄ēs petrꝰ āmonet
ut ita sicut tā dyci liberū arbitriū conūtamꝫ ad dei gr̄az ut et ip̄ā vo
cacio dei qua nos gr̄az ꝓuenientē vocauit et traxit ita fiat electa
dicēs ℣ Quapter fr̄es magis satagite ut per bona op̄a certā vr̄az
vocationē et electionē facatis hec cū facientes nō peccabitis aliq⁹

Sic enī habundanter mīstrabit vobis introitus in eternū regnū dñi
et saluatoris ihū xpi Ecclīe igit̄ ia potes vidē qp malazū mēoū
et ēte times reprobarū sē talia dicē que supius mduxisti vidz quid
me ntē est de salute mea sed sollicita si enī deus me p̄destinauit
vocabit mentiz et cet̄o inspirabit et magnificabit nā quelibet sa
na mens potest clare aduertē qp hoc vriz sit deū tēptare ymo que
dāmō blasphemare qp te velle aut debu͡it saluā sūta et nūq̄ du
rante de salute cū ut sic in eā retorqueatur sūstraa eo qp liberū
arbitriū sue nō relinquēr libertate cuig tn̄ opp̄icū scr̄ptura testat
dicēs deus ab initio constituit hominē et reliquit illū in manu con
silij sui adiicat mādata et p̄cepta sua Et sequē Si volueris mādata
conseruā conseruabūt te et in ꝑpetuū fidē placitā faciēt Apposuit
tibi aquā et ignē ad quod volueris porrige manū tuā Ante hoīez
vita et mors bonū et malū qd placuerit ei dabit̄ illi // Quapter
cessat nūc omīs questio sive obiectio de hac insoluta et nisi arrabulū
p̄destinacōnis mā ꝑ deo tuo humilr̄ te tota deuocōne recōmēda ut
quicq̄ sibi placitū fuerit tecū faciat tā in ꝑsperis q̄m aduersis
hoc solūmō mansuetē postula qp te sua volūtate in omībz faciē doce
at ut cū decet̄o nō offendas Cauā ēte si aliq̄n̄do q̄ mutatq̄ tibi in
crudelē te velle deputē cū reprobis offer te in tota obediēcia in
suū būplacitū et dic humilr̄ voce pia Dulcis deus et rē dnē tu
enī sīa fecisti ꝑ̄ temetipm̄ ut tibi factura omīs deseruiet creata
Nec est qui possit te in tua factura reprehendē nec quisq̄m p̄t dicē
Cur ita facis Nulli enī q̄q̄m debuisti ꝑ mera libertate tua bo
nitatē omībus creaturis tuis sēm placitū tuū circa eas Tu ergo
qp̄ meū facē decreuit tua irreprehensibilis prudēcia fac opē de q̄
in tuo nomīe et tue q̄tū valeā obediā homitati hoc solū a tua ie
fabili rogo bomtate q̄tus me cōtineas ne cū ceteris reprobis et dāp
natis blasphemātibz te blasphemē hoc enī abhorret aīa mea imō
ora medullitq̄ nec quouis mō possū facē eo qp deus meus tu sis c
ator meus et būficus meus Qui temetipm̄ mi ꝑbuisti q̄ncta q̄ ac
occulta sapiē tue mi cognoscē dedisti Ac cet̄o īmutabilis būficia
mi exhibuisti ꝓpo quibz tibi nūq̄m sufficio gr̄es reddē q̄mus op
to totis viribz mētis mee Dic ꝓterea nomē tuū būdictū in
scla et maledicāt̄ mimici tui q̄ tibi maledyxerint qui aē t̄

benedixerim tuus almus bñdictionib⁹ replcant̃ ¶ His itaq⁹ et sitib⁹
filialis obediēcie subiecēmb⁹ si te totali⁹ diuine volūtati submiserim⁹
audeo tibi dicē q⁹ certiq⁹ diuine p̄destinacōis siue electōis signū nullū
potui inuestigare nā sicut deo nolle se subdē reprobatiōis indicium
est dicēte Apto q̄m ei resistit̄ saiz dei et eius ordinacōi ipi sibi
dāpnacōnē acquirit̄ sicut hoc manifestū est in saul qui reprobus
a dño abiectus est ne esset rex quia nō obediuit sermoni dñi Et
ipē lucifer qe angelo⁹ diabolus factus est quādo deo subiectꝰ esse
noluit ꝑ ei se volut adequare ¶ Dic p̄fecto ut dyci submittē se
dei volūtati tōlit certissimū signū diuine aggbacōis repiet ¶ Testat
hoc ipē dñs met in euangelio dicēs Nō oīs qui dicit mihi dñe dñe
intrabit in regnū celoꝝ ꝑ qui facit volūtatē patris mei qui in celis
est ipē intrabit in regnū celoꝝ ¶ ¶ Amma ¶ Acceptabilis est michi hec tua mētis
et mee mētis tenacius reponēda si aliqñ ad hoc possem p̄tingere
q⁹ deo meo p̄ sua complacere ¶ Adhoc eñ tota mea tendit intencio
sicut tibi in p̄teris collacōnis principio reseplaui ¶ Nā ideo eaq⁹ adhuc
te p̄mota fui simplicib⁹ supplicēmb⁹ quib⁹ mihi videbar⁹ q⁹ me velles in
meipso ītegrē desolatā delinquē vel quolibet alio abducē ne ad scō
las xp̄i ppō p̄uenienda difficultatē vlcius mihi yaretur ¶ Tua quidem
iusticia petit ut nō michi imputet tua caritas sed potius ad viā mētis
mee dignāt reuocari de qua longe digressus es ppō mea misericordia
ut sicut me cepisti vltius me p̄duceres ¶ Iam eñ p̄ tuā informacōnē ille
desideratus magr xp̄s ihs ad quē me destinare ostendis mihi innotuit
Scola q⁹ sua mens mea agnouit ¶ Cognosco insuper et pedes meos in
tellego infirmos eaq⁹ q⁹ illorū gressus sint p̄fecto p̄uales nichilq⁹ eaq⁹
ex ipius p̄destinacōis mētione ad quā nō suffuarue deuenimꝰ ita sa
ceraciē q⁹ ex p̄priis meis viribꝫ artꝫ industria ad ipm desiderabilē
magrm et dñm ihm xp̄m nō sufficias venire nisi vocata nisi nequ ad
ipm mgredi nisi tracta ¶ Circa quā quidē vocacionē siue eaq⁹ trac
tū michi adhuc relinquit quedā ambiguitas et trepidacio quam
mihi a tua caritate postulo explanari ¶ Si eñ nō sufficio nisi vocata
et tractꝰ venire et supius me exisse mea pcis molestia queruꝰ
mea quomodo ille pedes mei ne tallentes videz et affectꝰ nonnūq⁹ ymo
frequēter eaq⁹ dū aliqñ tuluꝝ ipam vocantē gressꝰ sencio et ita me
ad deū meū mgredi suppono non solū vagaciū fantasiaꝝ sordidāt

pului ꝯ uerũ eaꝝ ĩmũdarũ cogitationũ luctosa adeo mquinat aspi/
gine q ꝑ nimis pudoꝛ coꝛa deo meo eaꝝ facie mea erubesco
Quid ergo ipm oꝛpotet deũ delcare ĩ me potiꝰ q ad se me vocare
dignet cũ vrig ad se ꝓpinquare nõ valeã nisi pedibꝫ mquinatis pre/
sciꝰ cũ scripturis ste ꝓfectus eris et absq; macula cũ dño deo tuo vel
cte quo vocate deũ sequi audes et ad ste sozũ appinquare nõ pti/
mesco cũ ipe phibuerit sacdotes sibi appinquare nisi sancti essent et
mũdi ne forte morciuntur sicut ꝑ ꝓphetã locas suesse veris testamti
Et spũlr ĩ leuitico sic scriptũ est omnis qui habuit macula de semie
aaron sacdotis nõ accedat offerre hostias dño Et ipsa omnis hõ q
accesserit de stirpe ei ad ea que cõsecrata sũt et que dedicauerũt filij
isrl dño in quo est ĩmũdicia pibit coꝛa dño Siaut et hoc mandatũ e
moza qui ĩmũdus ꝓsumpserit tenere archã dñi ꝓpe q deꝰ ei pcussit dñs
suꝫ tumcitate sua et mortuꝰ est ingrta archã dñi Quid g nũc fa/
cã Si eũ ad deũ vocate me nõ accesserꝰ cõtuacis nobedicie rea
eris Si ãt ꝓpiis pedibus accesserꝰ mortis times vlacionẽ Utrũqꝫ
eũ malũ est et angustie ũ sũt vndiqꝫ et quid eligã ignoro Si eũ
accesserꝰ mors ũ est Si ãt nõ accesserꝰ nõ effugiã manus eius //
Spiritus Ne timueris ĩ hmõi ꝓplexitate Nã sicut in supioribꝰ
tibi dixi q̃mdu manes in hoc mortali corpore vetus ille hõ et eaꝝ
nalis te eio mũdã esse nõ sinit ꝗz hmõi ĩmũdicia si ei nõ consensꝰ
ris nõ erit tibi ad mortẽ sed poꝛag ꝓ dei glã m te maiestatẽ ur
videꝫ dũ te cognoscas ĩmũdã et cũ miseꝛã q ꝓ tripdiũ mũdari nõ
poteꝛis ad illũ tue festines reuiꝛre qui solus ꝓt facere mũdũ de ĩ
mũdo conceptũ semine qui est ipe dñs ihesus xp̃us Ideo noli ti
mẽ sequi ipm vocãte te quocuꝫq ipe voluerit Nõ eñ te vocat ut
mẽ ficiat ꝗ ꝓcius ut ꝛficiat et instauret Venite mihi ad me oẽs
qui laboratis et onerati estis et ego reficiã vos Et si quidẽ tribulus
et reuendus sit ex maiestate tamẽ dulcis et amabilis est ex boni
tate Et si deus vlacinũ dñs ꝓdicat tamẽ eaꝝ homo ihesus xp̃s pro
mũciat Et ꝓcaꝝ humanas nobis inclinat deitatẽ salus collit vlacinã
et uulnꝰ mitigat diuinã Deus ig ĩ ea facig est homo ut nobis
sue diuine maiestatis gl̃z ostenderet Volens ea ihesus sue saluator
vocatꝰ est ut a dãpnacõne vlacine nos saluaret Dñs eaꝝ nuc
aristus sue unctꝰ ostensus est ut ergo a dãpnacõnis m hmõi ꝛatis

manſuetudinē cōmūnat. Hinc eſt q̄ nō dedignat ea tangi a peccatrīb
et īmūdis. Accessit eū illa mulier que duodecī āniīs fluxū patiebat
sanguīs et retrorsū dū fimbriā eius tetigit eſt curata. Accessit ecia
et illa mulier que cecat m cītate peccatrix maria magdalena et stās
retro secus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eiꝰ et capillis su
is tergebat et osculabat pedes eiꝰ et vngēto vngebat. Ymo q̄d magꝭ
eſt nec ipe abhoīatus eſt leprosos et īmūdos tangē. Nā ut legit
Cū descendisset de mōte et leprosus quida occurrisset et adorasset eū
dicēs dne si vis potes me mūdare. ipe extendēs manū suā tetigit
eū dicēs volo mūdare. Et sequit. Et gfestī mūdatus eſt a lepa sua
Unde et tu o aīa q̄ntūcūq̄ īmūda fueris noli fugē mūdatorē. Ipe
eī aliꝰ te vnq̄ mūdare valebit. si te ab illo fecerīs aliena. Noli
ergo timē ad illū accedē. quin si poteris tūge eū audacter. aut
ete si vereūdia duceris humilē. ut ipe te tāgat posula. ut sic alio
rū tangēdi modo ymo verig ueroq̄ sanitatē et mūdiciā q̄ cupis
Et quid eſt illū tangē. nisi in eū fidelit credē. sicut tangi ab illo aliud
nō eſt nisi eius munic firmari. agagis eū illo fide tangit. q̄n manu
sicut oīmū eſt milla emorroissa eū ipe īrudit vicerit. a tangēdo ea di
cens filia fides tua te salua fecit. vade in pace. Si ergo maneres ī
mūdicias tua nō abhorrer pietas. quid tā metuis q̄ te ipe plas pe
dū tuorū sordes velit abhominari. Cū nemo sit mūdus a sorde nec in
fante vnq̄ dies. Neq̄ stelle mūde in conspectu eius. Quato magis ipi
pedes tui. quos necē eſt aliquādo ymo frequēt tra mediā te sensu
alicrate tangis. non pnt mūdi ipe adhesionē luti. vel ete ad minus
ipe conspersionē terreni pulueris remanē. Quare noli timere pati
minuī despicē ut deus ab illo loco et misericordi deus longig te vel
les facē. sed potig in spū humilitatis et in ato contēto ad eū accedē
satage. eiq̄ tuas sordes confitendo mūde. fortiter et tu ipe mise
bit. ita ut pedes tuos ab oīmi inquinatiōne numero diluer. q̄m
pius hospes eſt et omnibz pegrinis qui ad suū fiducialit declinat
hospitiū. omnē cōsuetudinē humanitatē atq̄ munꝰ exhibē. Dicit eīm q̄
sicut cerbrū pegrinoꝝ suoꝝ sic et tu pedes frequēter mdigeant
lectione ipe ea eīm ipe pro se discipulorū suoꝝ pedes lauādi dig
natꝰ eſt. ut tibi velut quēd exēplū fiducie. ut sicut tue suoꝝ
discipulorū corpalis diluit. pedes q̄ sic ecia oīm suoꝝ fidelium

cū quibz manū dignat⁹ usq; ad gſummacionē ſeculi nō dedignat⁹ neq;
ceſſat pedes diluē ſpūales Unde et tu o aīa ſi lota es a mōdi cri
mine nō indiges locōne caputis idest intelligētie tue qua deo giungēris
nec eāa manuū idest opum tuorū quia illa munda ſūt q̄ mūdicā capi
tis in deū ip̄ā ſpa ordinātis Hinc eſt q̄ dñs petro nec caput n⁹ mang
lauāt ꝯmus poſtulanti ſi ſolū pedes Cui eū lotus eſt mḡ nō indi
get niſi ut pedes lauet et eſt mundus totꝰ Aperte inſumas hoc q̄d
dixi Cum q̄n diu manemus iſtius corruptibilis corpis ſenſibz i poſſi⁹le
eſt te aliq̄n⁹ nō peccātē venialit⁹ et nō habē aliq̄a mordinacōnē
in tua ſenſualitate p̄ē cōtinuā comū ſanāne in iſtis tremis et quibz
cōtrahiē in tuo affectu aliqua macula ignorantie p̄ſertim in intellectū
rugā obſcuritatis Unde nec ipi xp̄i carissimi diſcipuli potuerūt
eſſe ꝯmunes ab humi peccō venialibz Johāne teſtante Si dixerimus
mḡ q̄d p̄cm nō habemus noſmetipos ſeducimus et veritas in nobis nō
eſt Deo et ipi mdiguerūt pedū ſuorū locōne Cui quidē locōne et
ſi eis ab almo magrō tantū ſemel legit⁹ exhibita tamē nō eſt dubiū
quin poſtea ſbtilitate ipi diſcipuli pedes ſepius diluerūt ſicut et vo
bis dñs hoc poſt completū Quē ei Si ergo ego lavi pedes vrōs dñs
et magr et vos debetis alt⁹ alterius lavare pedes Exēplū enī dedi vo
bis ut quēadmodū ego feci vobis ita et vos faciatis Primo meo q̄d
dixit qui lotus eſt nō indiget niſi ut pedes lauet aptē videt⁹ ꝯmu
nē q̄ quilibet ſuos pedes lauare debeat ut ſic totꝰ fiat mūdus
Quilibet ergo fidelis aīa tā videt habē in ſua p̄tate et induſtria
et grā tū alīm magri et eius exemplo q̄ ſuos pedes dū eos macula
tos ſordibz ꝑſpexerit atq; et eo mḡ apta ad mḡdiendū ad deū ſuū
ſe cognouerit p̄ pedes ſuos lauare ac ſic ſe a ſordibz p̄cōrū mū
dare ut ſic ad ip̄m tā valeat tendē expedita Unde tibi o aīa au
deo p eto dicē q̄ nūq̄m experti ſit aliquid q̄d in tantū te p̄mouere
potuit ad hoc ut vel deus tuus ad te ingrediat cū grā vel ut
te vocet ad ſe mḡdiendū ad illas mēnas et grāſas ſuas nuptias
ſicut frequias pedū tuorū locio Illa videz que crebris ꝯpunctionib⁹ ſce
te fletibz maculas venialiū ſordiū in tuo intellectū et affectū cōtractas
ſatagis diluē quātū valas ꝑbat ei verū q̄ ingreſſū ſcīptura ſcā
exēplis cōgruis et aptis Nā mḡſſum dei ad aīam ꝑbat ex ꝓpoſe

in cubile Quae cū pedes suos lauisset et vigilati feliaq; sopno quieſcet
Ecce stati vox dilā pulsantis msmit dicēs Aperi mi soror mea amica
mea columba mea imaculata mea quia caput meū plenū est rore et
cincinni mei guttis noctiū Cui sequē vox sponse rūdens Expoliaui me
tunica mea quō induar illa laui pedes meos quō mcunabo illos Nōne
sū vō aīe ad deū manifestat exēplū Bersabee uxoris prime vrie hethei regi da
uid deputate Quā cū ipse dauid de solario domus siue regie vidisset
se lauāte et aduersa et qā nitide pulē erat valde misit nūtios tulit
eā sibiq; copulauit Quid putas q̄ scriptura sacra nisi fuit quia deus
sanctificauit et mundū tā seriatim illū adulterinū ingressū de
sorbet nisi spāle aliq̄ esset qd latet Omnia ei mysteria apte que scripta
sunt ad nrām doctrinā scripta sunt Dico tamen tibi curandū est o aīa
ut crebra lacrimaū lotione te baptizes velut alter Iudith que pre
tibi humana facere locūtus deliquit exemplū que cū ob celebrationē pasche
sui peruenisset ad holofernē et manet in eius thesaurisando nō dimi
sit quin exiret noctibus in vallē bethulie et baptizaret in fonte aq̄
Et cur hoc ita nisi ut dignaret cū populus suus in dei sui adiutorū
mittere sicut hoc quoq; inter scripturā manifestat cū subdit et ut
ascenderat videlicet de fonte orabat dnm deū israel ut dirigēt viā eius
Hic ergo et tu si te p singulas noctes lacrimis tuis baptizare studue
ris paulubio ille desiderat rex regū et dns gle magnus et
sponsus xpc ihc ad te dignabit intrare cū gra pueros ad se lucis tu
os amplexus introrsū te vocabit Nā ut adhuc illud Bersabee
memorat nullū dubiū est sancti hystoreā quin rex dauid pris sepe
aīam conspexerat nūq̄ tū exarsit in amplexus illius nisi quando
viderat se lauāte In quo facto apte pfiguratū est celestis ille rex
xpc ihc cuius deinde sicut cū filiis hom pspicaens de suo excelso
celorū solario aīaz sciam lacrimose cōpunctionis locum mūdē dili
genterq; studio cotidianas sordes diluit nō desinit ad eā mutuū gre
sue mittere ut illā ad fletus suos amplexus inducat ut ita mutuis
et cōpunctis rastris in pectus deluens nuce pfruat Exceptus est
hoc felix cōmubū in sua aīa bta ita mūdatus ille rex et pphā dauid
qui eā post cōmissū adulterium atq; homicidium cū tā anime sue sor
des in multo tribulationū ac fletuū diluisset pfluuio tandē acce
ptus est et assūptus a dno et ad gressus illos amplexus misericordie

missus. Quar hoc xpm̃ in quoda suo cant̃ic atq; pe in mag̃ gr̃aꝝ actione nõ tacuit dñs declarare dicẽs ipse de sũmo et accepit me et assũpsit me de aquis multis. Felix ẽa loca bra cõpunctõis lac̃ macio qua aia sca nõ solũ mãducatur a pcoꝝ suoꝝ sordibꝫ ꝑ eaꝫ ad amplexus deducat regis altissimi vere dauid ihũ xp̃i. Ops ad huc ꝓsequendo. Est ꝑea illuꝫ sancte locõis adhuc alia vtilitas salutaris. Est cũ salubre antidotũ cõũ tue lassitudinis q̃ citissime tepore q̃ te ab itinerãdo ut supius eam nõ conquesta es solet sepe impedire. Nã sicut qui ꝑ vias maduit luteosas et difficiles nõ potest aliquãdo nõ fatigari. sic utiq; qui versat̃ in istis exteriorũ curaꝝ occupacõibꝫ nõ pt subterfugere quin mentem eius atq; affectũ ad spirituales ꝓfectꝰ sicut tu ipa o aia expta es lassi fiant. O quãta torpens lassitudine aliquãdo adhar spiritale itinerãcõne qua tibi ia displicuit fatigata in tibi cõmissis officiis tepuisti. ut eam ipa memoria cõtemplacõis et oracõnis requies in nausea tibi quodãmo versa fuit. Et qa fortasse in ꝓdicta via que tendit met te et duat ad xp̃m desideratũ magrm xp̃m ihũm nõ solũ tibi ambulandũ est. sed currendũ imo sepissime saltandũ. quẽadmodũ in viis exteriorũbz et mãlibz sue in quibz ipi ꝓgrini viatores timẽtes se ꝓpe lentũ gressum suum latrũ insidias aliqua alia vie pericula mandãt. sa nõ solũ ut hmõi distrãma possit euadere curreꝝ. sed eam tibi aliqua obstacula inuenit hac psaltat. Decet nam est ut ab omni lassitudine pedes tuos ꝓductos alleviatos habeas ut possis nõ solũ cũ. sed saltare eam velud cum Reuales pedes ꝓpria habuisse dmoscit. qui de ipoꝝ pfectione dñã ꝓphã agendo psallebat dicẽs. Qui ꝓfecit pedes meos tãq; cervoꝝ. Dup quo vbo dicit bte ꝓpha. Cervus nam mos est cũ micis iuga conscendit. q̃ asperta et abrupta saltu trãsgredit. donec ad siluosa declinet. Non solũ curret sed eam saltet. Ita eam electoꝝ mentes q̃ q̃ sibi obuiam cõspicatꝰ contemplacionis saltu trãscedit. donec se eleuet ad supna. Hic utiq; necꝰ est. et te fare o aia dũ ad illũ dilectũ magrm xp̃m ihũm ad quẽ anhelat tua mentis via arripuerit. q̃ si tuꝰ quod te possit retardare tibi obuiam conspexeris tuc agilitatis saltu trans silẽ. nec subsiste donec ad illũ puenias et eius ꝓsencia ꝓfruaris. Sed ut ꝓdictos pedes tuos talismodi agilitate ꝓfecte adunãte gra vale ab familiari exemplo vetere q̃ tu nostri. Scis nam q̃ peregrin q̃

ex labore itineris minima lassitudine fatigati sunt / dū in spō ad aliq̄d
hospitiū ubi pernoctare voluit puenire solent pedes suos recreare aq̄
diluere / ut p hoc mitigata lassitudine cetera / sequentis diei iter iterū possit
pgere sine retardatione Et hoc totiens faciūt quotiēs puenire ad timinū
destinatū Dic ei ille fidelis et deo dilecte pegrine abrahā qui ad dīi
mussionē egressus de tra et cognatione sua ita huc ita illuc sedm dīi
placitū pegrinatus est et in hac pegrinatione labore sepe pualdu⁹
fatigatus est / in suorū pedū locione expectas q̄ pene atrua sit ipā
lassitudinis / eāq̄ eidem locōis officiū alios pegrinos ad se venientes
ad refocillandū eorū lassitudinē sollicite studuit exhibē Unde legit
eūdē angelos ad se in forma pegrinor venientes ad suorū pedū lo
cionē ac requiem suitasse ita ut de eo sptū est cū sedet ni ostio
tabernaculi sui in spō feruoē dixi et leuasset oculos suos apparuerūt
ei tres uri stantes ppe eū Quos cū vidisset cucurrit in occursū eor
de ostio tabernaculi sui et adorauit in tra et dixit dne si inuenī gra
maculus tuus ne trānseas seruū tuū / sed afferā paxillū aque et lauet
pedes vri et requiescite sub arbore / ponā q̄ buccellā panis et cōfor
tetur cor vrm postea trānsibitis viā vram Dic et loth qui cū spō
Abrahā egressus fuerat de tra sua et pene pegrinatus est legit dixisse
ad angelos Sodomā venientes Obsecro dne declinate in domū pris
vri et manete ibi / lauate pedes vros et mane proficiscem in viam
vram Sic hec egit corpalia exempla discat o aia et tu cor spuale tuū
lassitudinē eāq̄ spuale lassitudo locōē tuis pedibz adhibē Sanu
fica est cū stup cessāte ardentia pedibz tuis / illa sce cogitationis locq̄ la
crimosa ita q̄ cū ex cadaueris colligit pedi macula ablue / mētis
torpor repellit / cognitio intellectū acuit / affectq̄ deuocōis accendit
deus ad aiam accedit / tra dei offertur / et aia ad dei amplexus
felicit suitat Q vima o aia et tui pedes pdicta felici locōe atq̄
eius frequenti cogitatōe frequēt mūdi sint / ut ille magnū agnus pos
sit delectari in tuo ad eū introitu / pualdubio ppe ipsoꝝ pedū tuorum
mūdicia animū decēna desiderabilē et tue salutis nāq̄ te decebit
Vis huius habē testimoniū Vide quid dicat spē mgr vitatis ita mihi non
dicā vos seruos sed amicos ꝛc Et subdit vos dixi amicos qā sicā q̄ au
diui a pre meo nota feci vobis Amicicia ait me te et ipm pmagnū
efficit ipa pedū tuorū mūdicia dicente sptūa Qui diligit cordis
mūdiciā ppe gram laborū suorū habebit amicū regē Anima

Vde salutifera pedū lotione

Cognoui etenim in pte nō modicā consolacōis grām/humoi lacrimose loci
onis nimis posse plurimo/si salte ea quis habeā a dnō meō. Sed sicut sup
tibi conquesta sum/de nrōrū pedū meorū inūdacia et lassitudīe. ego
tamen comūsacōis pulue exterēū pp acrupacombz cōtractis/sic et nūc
tue dilectōni molestie requeror/q sepissime dū precā mea et negligentias
lubenū vberi fletu dilueā/tanta arditate me repetu sterilē/ut
nec vnā lacrimā valeā destillare/Unde ē timēda et torpēs pedūz ma
nebo/et ulcius ab nutritiu scole almi magri premig exsors ero/Aut ig
nū consequēr ostende/quid illo sterilus caudicatis tpe nū fructificandū sit
ut lota ulcius valeā preedē/aut ētra hīc oīo de vīnea dūor. Dpius
Recordaris na vetus quōdā discipli q aliquīdo legisti in Josue/situ
et Judicū libris/quid Axa illa fecit filia Caleph/quādo ad suggestiō
nē viri sui agrū petuit ab pre Caleph pte suo/cū et vir suus pter
et ipā sedens magno prexerit. Suspiranit nāq tā crebrus et altus
singultuz/ut pr̄em suū pmouēr ab ea inquirēt/quid habēt. Cuig mg
sicam illa rūdit dicēs Da mī benedictionē/et subūgēs fuā psequit
petitionē. Terrā australē mihi et arentē dedisti mī. Succurre et irriguā
aquis. Cui petitionē pater pius exaudiens utrūq irriguū tam
supius q inferig dedit ei. Quid aliud putas in hoc exēplo tibi dari
intelligi nisi ut in situ nāture tibi subuenias/quādo ex tua pōne quasi
virili āmonicōne/anditatē tui mētalis agri cognoscē meipis/nr ipm
te posse ex omū tua industria irrigare lacrimarū infusionibz/alta salte
suspiria ne cesses ad pr̄em tuū qui in celis est dirigē/donec et utrū
q donet irriguū supig videz et miserig/ut et tue exuberātibz la
crimis sufficiatne petentis irrigui. Sed quid p irriguū supius/quidve
p irriguū inferig accipendū est. Nimirū nisi deuocōis lacrime fletus
q compūctionē. Deuotio cū que est feruor mētis in deū irriguū
supius est eo p aliq̄ scām q̄ din pegnat a dnō qui in sūmo est
ad quē ipa desiderat/facit irremediabilibz lacrimis incessanter et u
berrime irrigari. Tale p deo irriguū ypha possedit qui psallebat
Sicut admodū cervus desiderat ad fontes aquarū/ita desiderat aīa mea
ad te deus. Sitiuit aīa mea ad dm fontē viuū/q uenia et apparebo
ante faciē dei. Facte mihi lacrime mee panes die ac nocte dū dicit mihi cot
tidie ubi est deus tuus. Hec recordata sū et effudi in me aīam meā q̄m tūsculo
in locū tabernaculi āmirabilis usq ad domū dei. Hoc ipm supius
irriguū et illa xpi dilectrix maria magdalena habuit/quādo stabat

de duplici irriguo compunctionis

et quid sit irriguum superius

Quid sit magnum ieiunium

ad monumentū fletus plurās et meos labiles lacrimis irrigabat p morte dñi et eius fuit. Et qui illū sublatū supplicabatur ideo nec p angelos consolari potuit donec dilectū suū quē diu quesiit mortuū tandē vultū felicitatē recuperat. ¶ Compunctio ait qua est dolor voluntarie assumptus p peccatis ac eaā pro pūtis vite miseriis irriguū inferiq nō mediocre appellat eo q et pā exuberat salubri suffragia lacrimarū. Quale irriguū item yppha possedisse dr̄ qui dicebat labauī in gemitu meo lauabo p singulas noctes lectū meū lacrimis meis stratū meū rigabo. Hilie et hoc irriguū illa btā penitēcie que et pdicta regi dilectē maiā videz magdalena habuit. Cui sicut de ea narrat euāta ut cognitū p ihūm accubuisse in domo pharisei attulit alabastrū unguēti et stās retro secus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius et capillis suis tergebat et osculabat pedes eius et unguēto ungebat. ¶ Et recte quidē utrūq irriguū dicit a pte sue datū est quia alterū sine altō fidei aīe suffice nō videt. Nā si tu o aīa irriguū stupius sine infusu vel eg. mpl̄us irriguū solū mō sine supius possideas de fidei alterū sine altō tibi posset spīalis pax cōtigere et negligētie tribulos geminare. Si cū tm̄ deus cōmis fletibz gaudiū infudit. unde vel nūq̄ possēs a vanitate spūs et ab iam glā posse uacare. Quod ptea apto paulo datus est stimulus carnis sue angelus sathane ut eū colaphizaret ne reuelacōnū magnitudine extolleret. Et quō rogo te fragilē et pcātricē cognoscēs si semp supna lacrimarū dulcedine foueremus. Aut quō mētē tua aliqñ nō lasciuiet dissolutā letitiā si te nūq̄ cadē formidares. Vel quō ardentq possēs ad illā beatitudinis plenā dulcedinē tendē si eius plibacōne semp te stringeret sanaret contra quodāmō sitiret. Quado eaā ad alterū virtutū laborē ossa tūsines exercita. Quando insup proximis aut alis promouere odes rendēs miseriis. Aut quado subtrahēs fugiēs quiq tamē illos indigētes dispicere. quos ad dei seruitū aliquale segnes videt. si semp talibz fluxis deliciis habundares. Adhuc eaā quado rogo p tot et tātis cōtinuātq consolacionū beneficiis debitas gratiā actiones reddē et nō pocas plurimā coru meos deperata pensare vel qd magis time dū est pupendē si semp habundātia fueres. Dicat eū de o pulchra mea multe mee. imo sepissime fructa magna et plurima quā nec reuocari auferri deridet sic si qui semp pascēt illos amenis et opulētis cenoso depibz aut reliquias utriq ac etiam fragmēta pripiendent. aut ēte ut alter filij ysrl māna aliqñ faciat esuriēs cibo celesti leuissimo nauseare. Et ut hoc breuiq preludam

quo quasi possis subtrahere / quin plenum humori deuotionis lacrimis plenus
ppe cerui dulcedine ac tue oblacionis expressa insistens / ipi pre gaudi
et gloria dei tui / Et cum ecia si tantum mo gpuctionis lacrime te afficiant /
quado rogo ad illu spe fructu assurgis qui me cetus absq; gaudio
mutatur De quo et alibi dicit Gaudete in dno semp / iterum dico gaudete
Si igit semp p preces tuas et misrias aut ecia alias probata existens
quado quasi deo tuo ecia in terra desiderio / cu no sola septa sit sed
uite dno in timore / sed ecia fruite dno in terra / p ecia quado vngs ad pe
nitatis p uenires tus gsus / si te semp in recordatione tuor peccaminu
voluptates ppe qd / Apls aut Que retro sunt obliuiscens / ad ea vo que an
tiora sunt me ipm extendens / Adhuc ait / quo tandem no cosumeris tristicia
si consolacione gaudii aligi no habes / sicut scptu est / Trista ecia longe ex
pelle a te / multos enim occidit tristicia / et no est utilitas in ea / Et iterum / Spe
tristis exsiccat ossa / Postremo quoq; quo quasi infelicis desperatis pos
sis declinare laqueu / si semp p malis commissis coptima te tenet tri
ticia / et nugis de spe veme et future felicitatis gaudio studeris // No
tumq; ergo vnigenu tibi notum est o aia / ut videas sic p fletu beatitudine
ad qua suspiras / deuotionis effundas lacrimas / ut tm tu defle mala co
missa cottidie no obmittas / Et rursus sic notu est / ut cottidianis tuos
lapsus defleas / p tui ex spe veme promissione fruit beatitudinis regni spec
tes / Hinc beat Johannes in sua canonica sicut p multos unigenu sit et pro
positum aufugiat suspitandi mali nutrimenta / Tunc enim soluit nos p inse
nuo suspitande unigenu / ut p ipm a priori mundarem sordibus / qui dicebat /
Si dixerimus quia peccm no habemus ipi nos seducimus et veritas in nob
non est / Et iterum / Si dixerimus quia no peccauimus / mendacem facimus deum /
et verbum eius no est in nobis / Pro unigenu vo suspicio sibi nos suspi
rauit uolui / qui in sequentibus dicit / Videte qualem caritatem dedit nob pr
ater filii dei nominemur et simus / Et iterum tm nunc filii dei sumus / et nondum ap
paruit quid erimus / Scimus quia cum apparuerit / similes ei erimus quia videbimus
eum sicuti est / Quando enim quis vngs posset suoru peccatoru sordes plene
diluere / si gpuctionis unigenu nugis cum cotingere possit / Iure quado tu
inspia semine fidei fuit ad fructum spei messem proficere si ei deuotionis
unigenu no habet / Ego eo quod o aia p peccatrix es nunc habes cottidie p
missum unigenu suspirare / p eo vo p ille celestis pr te sibi adoptauit
in filia / nunc habes cum p suspiria unigenu fletus exorare / Reuocemusq; q lacrimaru pdecessu fuit cooperatrix fuit deuotionis humore

tibi deesse considera / quod ipa facta fecit et tu recogita. Suspira et
tu similiter ad tuū pīez qui mecū est / sed tamē tibi primū et tecū est
postula ab eo benedictionē / et dicito verba illius dicē tibi posite in ge.
Terrā aridā et australē dedisti michi / unge et irriguā aquis. Nec du
bites impetrare ab eo qd postulas quia fidelis et pīssimus est et omnib
bonorū largitor supafluētissimus / si patrē tu fiducia alius pīsteras tuus
cū suspirans exorando. Nō enī inquit scripturā despicit pīces pupilli nc
vidue si effudat lacrimā gemitū / et tu ipa exepta es sepissime quante
sicutanis tepore orabas in principio / quando preces tuas oratū deo pīces tuo
celesti dispensatis effundē / ut qui petit desperasse de tā grā et sup
effluēte lacrimarū exhibitione quā tibi deus postea cū in gaudiū tepidis
et aridis ozōnibz pfectis nūstramur ipse dā et si aliqū pīssimū ille pīs
nō statim qd petitū tibi pluuiat / nolu ab ozōnibz recedē / nolu suspiria di
mittē. Cum ut aut dns oportet ipm orare et nō deficē. Despe enī ad
tpūs differat rogata tribuē / et exaudiē dissimulat / ut tua sustinētia pbet
et postea largius remuneret ea pbatā / vel cte si exaīa qd petis ab eo
sīc tibi dāe negauit / sciās p certo hāc ipius denegationē tibi pficē
et ad salutē expedire / sicut scptū est / diligētibz deū oīa cooperantur
in bonū. Cum ut dicit pīssimus ille pīs nūsquā fidelis est / et nouit anīe
petrō que tibi expediūt vel que nocēt. Et quia scptura memorat nō ip
est tempus plandi / ip exaīa est tempus ridendi / nec semp tempus plan
tandi et rigandi / sed exaīa tempus et euellendi qd plantatū est / Sicco nō
fidelis dns dū ipetrat tibi nō esse aptū tpūs lacrimandi / ad tempus te m
tua arduitate torpē simit / ut postea dū tempus apus iterū redierit
tūc habundātius te irriget. Si ea primus lacrimacōibz siue ipuctōnis
siue deuotionis meruerer / illū profecto exterioē hoīz mīm / qui in mo mis
terio nobis natus est / aut cēbro insanū / aut oculis lippū vel cte accū
effectū aut vtiq ale minimū debilitatū / vel qd detrimū essi forsitā ma
mi gla te inde extollēs / vel alia vana spūalia meritū / que ea supius
sūt expressa. Gratias g agē almi pīs bonitati semp studē / qua quicq
tecū egerit sua diuina pudētia / siue in ipatū lacrimarū alia ro qd gratie
collatōne / siue in earū subtractōe / si in ea speranda pfectius ip ē
ptezur ad salutē. Verūptū quia sciēs ē gratiā dei sentētius subtrahi / nō
nō assentior alīs mīs culpe tue. Cum ut dicit beā Bīs Augustīs metū
superbie est subtractio gre. Etenī ego in hoc destimū ad pemētia

confuge / et si tue nequiuerus p minima arditate tua et gre subtrhoe offensas suas lacrimis dlus / salce eas in conspcu dmine maiestatis hui / liter gstke et ita p hmoi humle gfessionem ineu pedes tui lauabuntur / et ad ambulandu dsponet ut ad ipm desideratu ngrm dnm ihm xpm / in cuius scolas gaudiosas tibi licuit meruire sm em aut bte Jothes / consi / teatu pcta mra fidelis et iustus est ut remittat nobis pcta mra et e / mundet nos ab oi iniquitate / Et tamen tibi o aia p tuoz pedu locoe sup / plicat / quos si nondu lotos habeas laua adhuc / et dige eos in via salut / eterne / pge ia ad scolas almi magri / nichedu in terpatz / apprinqua pedi / bus eius ut de doctna illg monita salutis accipias pcuet et mdata / Gamma Dixit dns deus tuus bndictg in scla et benedictu eloquiu / tuu / quo me ad pgendu ad desideratu magrm expedita reddidisti ac / cta de cetu lucrata ad pgendu gressu / Hac eni a te mihi mea gaudia / auida / et nuc de ea exhibir p qua nullu gta Statui q apd me maiori / qua possum gratu actoe tibi in dno valefacere / et ad illa veritatis magrz / qui toto ppetuo / ppe qd omne cura que cir huiz prm exteriore mi tridim / agenda est / tue p uidere delinquo / et tue dulci mdiuerse meritis me / simo pe recmendo / petes obnixius adhuc / ut si qua nostri que me / cora illo dulci magro magis put pmouet / et ad familiare sua pncia / deducet / atqz ad capessenda sua doctna magis apta reddet / Aut certe / si qua forsit que possent mi impedimenta fieri / et ab illg dulci pncia / aliquatenus abducet mi p tua bonitate prodire no obmittas / Gdus / Dicitur ad ea que tibi optima sunt / et ego semp deprecor / sic dpo tue dilec / tioni exhibet potu libenter semp impendo / De hiis at que te familiarem / put reddet in illius almi magri pncia / et ad capessenda eius doctrina / efficax habilet / p pte in pcedentibz ia ex pedu tuoru locone meliorem / sti / tamen mehuloq adhuc in sequentibz de cetis mtendo fieri meritone / De impedimentis vo tibi obuiaturis / si quid dicet macpero / forte si / molestu fieres / tu dilcomtue ea que nouit celare no possit / pserti cura / me hrcpa et postulare pmonstrare / Unde cu gemitu et cordiali dolore / tibi refero / q in scola xpi hoc est in penetralibz tuis / sunt et mgri / erroz pseudo ypocte consueti / tapetetes te ai sue malignitate stu / dio / ad sua puersa dogmata allicere / qui no solu se trasfigurat in ypocritas / lucis / sed qi in spem ipius almi magri dni ihu xpi / dentes signa et / p digna ista q si possibile sit / me errore mittat ecia cloos / p quo te co / moneo / ut cu mihi temetipm meditando ad profectu meritis / ad audiendu

quid m te loquat̃ ille vitatis magr et dñs / sollicita vigilãcia cũ spiãs
ne aliqs illoꝝ pseudo ypocrisi ad se alliciat et seducat
Et ut breuit̃ que dicis metellegas / pseudo ille ypocrita et simũ exorũ magri
qui m te ecã toto suo conamine satagit scolas suas gstruere / ut te suis
gsuasionibz quas m te locat̃ possit decipe et ad petre sua trahe / sunt
vterq hõ et dyabolꝰ / qui ambo vicarii cõiurij sunt / loquẽtes semp mendacia
et in tantũ docẽtes iniquitatẽ / q ecã vitatis ypocrite et dei clã ab eis
aliquo miserabiliter sint decepti / Nunc ei ille ypocrita crimiꝰ / sanus et a
deo electꝰ dauid ab vtraq̃ predictoꝝ seductoꝝ primo quidẽ ab illo ceco et
maledicto veri hõis qui totꝰ in peccãs natꝰ est et inuetãtꝰ diuersis malis
omnẽ disciplinã odiẽs et cũ adulteris portionẽ suã ponẽs / quado per
illũ prauã gaupsepã incitatꝰ cũ bersabee cõmisit adulteriũ / et demũ
p eode adulteriũ occultãdo in vriã virũ illi⁹ et suũ fidelẽ miluẽ hoc adiũ
ppetrauit / Deinde quoq; ab illo maligno aduersario dyabolo / qui ab initio mẽdax
est et in veritate non steterit / quado p eũ nostꝝ patꝰ fuit ut quadã pestifera
elatione ppriũ suũ ysrahel populũ mactaret Non ait stetit sed ille ypocrita prauisse le-
gisse dubitꝰ hijs verbis predictis Cui⁹ quis ait fuerit hui⁹ sũ ypocrite vtiq;
deceptus utrobiq; diuina vltio manifestat / In illo tã magno apud deũ et
suos ypocrita a predictis illis duobꝰ falsis ypocritis deceptus est / quo tu o
ecã sophistata et virulẽta ingenij p persuasionẽ qua te frequẽt̃ temptant
blandendo tibi decipe / potis quidẽ / nisi benigne illo vitatis magr ad ꝓ
tendis tibi manũ suã porrexerit adiutricẽ Nole ꝓcul tedere adhuc
profundius attendẽ tã subtilẽ tuã figuratiõnẽ ingenij pseudo ypocritarum
qua plimos qui ecã quodãmodo semetipsos ea tenuit nec se collegerunt
nullis exterioribz occupationibz inhiantes sed pleriq; interius ignorates ecã
sub spe diue gratie placidis et mente dulcedinis qua suis papauit aliquãdo
oraculis decipe fraudulentissime cõsueuit / Legit ei in Collationibz
prime Collationis ad abbatẽ ysaac ꝓcuda noie Serapion vir perfecte
etatis in actuali quidã disciplina p ecã gsummatꝰ ꝑ hesi Anthropomor
phitarũ deputatꝰ / dñm in secreto cordis sui subtiliter recolleret / diuinã nãq;
quã humanis limamẽtis et membris figuratã ediderunt atteꝝ adoraret
tota mẽs sua tã dulciter affixerat ad hmõi ydolũ ut postea cui ia mi-
de vera instructꝰ fuerat et in ratione sua hmõi similitudinis ymaginem
quã ante in suis cordibz effinxerat sibi auferre nõ haberet amarissi
mos fletus crebrosq; singultꝰ repetẽs prupẽs in terraq; prostratꝰ cũ
eiulatu validissimo clamabat heu me miserũ tulerit a me deus meus
et quẽ nũc teneã nõ habeo vel quẽ adorẽ aut me pellẽ nescio Et ꝙ

samie mẽte dubitãd potiꝰ / quin ibi ille pseudo ypha dyabolꝰ qui ab ex
ordio p̃ suã superbiã deo similis esse voluit se mẽ dei spem tñ supplãtauit et aur
suã magis posset tegẽ fraudulẽtã tñ sub celesti dulcedine / virulenta
quedã sentimẽta illi decepto suis adornatu tã large dulatiꝰ cõsecuit
mfundẽ / ut se quodãmõ m eodẽ gñe fuisse m statu erroꝝ in quo hñt sen
timẽtis fruebat credẽt / qñ postea m statu veritatis et fidei in quo illud
dyabolicũ figmẽtũ ac ydolũ ab ipõ dissipauit eũ omnibꝫ suis falsis dulce
dinibꝫ et deceptoriis sentimẽtis / Cõsidã demiꝫ et altius pseudo p
phete verbꝰ hoc vndeꝫ / subtilẽ nequiã / qm fraudulentꝰ qñ singulos mo
mẽtis m tuis penetralibꝫ tibi intrasse suas cupidãs suggessit blandien
do Ecce em ut aur aptẽ adiuuãs spm cupisat Ezd ãt cupisat. hoc
eã tibi suggessit / hoc a te exigendo quid meruit. hoc postulãdo a te loquit
Et qm nos hac ipm qñ cupisat suggessit atꝫ loquit manifesta nequicia
sit sicut ꝑfuter ostendit aptẽ dñs manifesta fuit agit cãmus quã sunt
fornicatõ imundia impudicia luxuria ydolor seruitꝰ venefica inimicie
cõtentiones emulationes ire rixe dissensiões sectę inuidie homicidia ebrie
tates gmissationes Et hmõi filia / tamẽ cadẽ aptẽ nequicie opa tã sub
tili fraudulẽtia nouit tegẽ ut heu vã pene impossibile sit ut aliquis
possit euadẽ / quin m pdictas p̃ius opibꝫ vel m aliquo p̃nissis nisi cã
bulet decipiat Cruis em gladi pt castũ se habẽs cor / aut quis pt dicẽ
mundũ est cor meũ / purus sũ a pcõ De corde em exeunt cogitatões
male homicidia adulteria fornicatões furta falsa testimonia blasphemie ait
ipe mgr vitatis Crue vnꝫ de corde nõ exeunt / nisi prius p nostã sug
gestionẽ intrinsꝰ receptꝰ fuisset Nos igit hmõi subtilẽ suã agẽtẽ
fallaciã / qua sub spe virtutis opis sue nequitie cõsueuit palliãre Et
tende qm subtiliter sepissime / sub reflectõis nouitate iglumici imoderã
cupidinẽ ingessit / ut p illã libidinis mistrata mã / forsꝫ postea potuit im
pellẽ ad luxurie inquinamẽta frequẽtẽ cui solet mentiri hominẽ
qui ex rone ad imoderatã exhortari dñs per suã pauã cupidinẽ quasi
talibꝫ verbis interiꝰ loquat Deus ad esum cui mũda cõdidit / deo qm
sacratu gressꝰ cibo respuit / quid aliud facit qm cõditori et suo munẽ cõ
traducit Et qui sibi ipi reflectõis nouitatẽ subtrahit / qm aliud qm sibi ipi
vitã minuit / atꝫ ita suiipius occisor exist Per unꝫ voluptatẽ sub
nouitate palliat / ut vix ꝑfectus quisꝫ deprehẽdat O quotiẽs eã tpe
sacre lõnis aut studii dñi sti gustu cõmeditanti hystorie / fallax ille ypha
libidinis sue cõcupiscãtiã suscitat et ipudice inflãmat O quot et quan
tos viros ille ipudicꝰ et malus ypha et domesticꝰ inimicꝰ dilacerat mi

scrabulū dū mulierū familiaritatē ppē earū sēctatē plaabilēq; cōnūsa
cionē nō seduceūr fugē quibz tandē sub spūalis amoris spē carnalē
pollutiōq; amorē subalissime incidit quo in side libidinis imūdicia dāp
nabilē sibi plapsū Crede mihi ait bēs Augs Cepius loquor Ex frēquēti
familiaritate multas cedros cecidisse cognoui de quoz lapsu nō minus
suspicabar qz Hieronimi et ambrosij Ego quid dicā de te o aiā Aliquid
eiā postq; religiosis assūpsisti habitū ille falsus zpha sine dormiēti mihi
sine surgenti cōuersacōēs mulierū et puellarū quarū familiaritatē et no
titiā habuisti in stlō spūaliter reuocabat ad mēoriā ita q; eaā grēpla
cōmis ac ozdis tpē dū eō intimus intendebas meditacōibz sue nequaq
gaudiōs adūsū in conspēū dine maiestatis nō est verisimile Ps̄lāmaē De
ceteris vero tacco de quibz forsitā si ea ad pūs Hieronimi pduceē tm̄o
erubescēs et fructū modicū reportares Sed ut breuiō cōcludā nul
lū est pdictoz opum tarmis que enūauit aplūs neq; q̄ liber aliud vi
ciorū spūaliū q̄ ambo pdicti falsi zphē videz veteq; sine cārlis homo
et dyabolo nō cōsueuerit sub aliqua virtutū spē palliare Quar beatus
gregoz de multis pauca recolligens exēplificare ita dicēs Hostis enī
nri malicia tāta se arte palliat ut plerūq; ante deceptē mētis oculos
culpas virtutes fingat ut inde quisq; q̄ expectet pmia vite eterna
dignus est tormēta plerūq; in vlciscendis viciis crudelitas
agit et iustricia putat atq; moderata ira iusti zelū meritū dūt et cū
a distortis moribz peccantes dirigi recte debeant violēta mansuetudine
frangūt plerūq; dissoluta remissio quasi māsuetudo fingit ac pietas
habet et dū plusq; decet delinquentibz pcalit peccat ad eterna supplicia
crudelius pestruant Nonūq; effusio misericordie credit et dū ma
le seruate culpe parcit q̄ acceptū est nō timet Aliquādo tor
mentis hūlitas dūt et cū tpāli formidine pīsus quisq; a defensione
veritatis tacet arbitrat q; inter ordinē dei hūlā se pocoribz exhibet
Aliquādo vocis superba vim libertas astruitur et cū p elationē veritatē
cōdiuit pacitas vitatis defensio putat Depe ad ea que agēda
sūt incauta precipitat laudandi studij feruor ducitur et cū desiderati
boni repētina preparatione actus occupat eo agi melius quo cele
rius estimat Depe accelerandi bonū tarditas ociosa putat et cū exp
tatur ut ex ptractione pficiat hoc insidians mora supplātat Et sub
infert ex pdictis Iste Gregoz volens quelibet cautū existe dicens
Igit cū culpa velut virtus aspicit nō pensandū est quia tanto tardius

mẽs vicũ suũ deserit quãto ꝑ virtutes spẽm decepta ꝓmorũ cãã de
eo retribuasnẽ quezit scãle aĩ culpa corrigẽ que et erubescat qđ esse
culpa sentiẽ Error vero cũ virtus ꝺei dissalius emẽdẽ et ĩ hmc
est ꝙ nõ nũq̃ hꝝ qui quasi viã sãtatis appetũt m errore lapsi tardiꝰ
emẽdant Rectũ quippe estimat esse qđ agũt quia sicut excolẽde vir
tutũ sic vicios ꝑsuasiõã uigũt Rectũ estimat esse qđ agũt et idirco
suo iudicio emẽdare neglegunt Ex hijs itaq̃ oĩbz iã ꝓmissis considerare
potes o aiã sicut et in plumbz expta ebs qđ caute mhar viã qua tẽdis
ad ipm vitatis magrm tibi sit ambulandũ Extenderũt cũ tibi labs sõã
ꝑsudo ꝙphẽ singulares insidias Hec ꝙ quilibet eorũ specialẽ veritꝫ
confingẽs dulcib canẽs illũ ut te a vitatis magrõ et a scolis eius lon
gius faciat et ad sui erroris et mẽdacij scolas alliciat et mducat Alter
eorũ cũ eorũ confinxerit suũ veritꝫ ut te ꝑ illũ insciat Alt võ ut eãã te
mfaciat iã infectã Ꝓterea ꝓdicator vitatis qui nõ fuit ignarꝰ astutie
illorũ te cũ cetis ꝓmonuit dicẽs Videte itaq̃ fres quo caute ãbulet
nõ qi insipientes sed qi sapientes redimẽtes tempus qm dies mali sunt
hmc et dns m eruant Attendite inq̃ a falsis ꝙphetis qui veniũt ad vos
in vestimẽtis ouiũ intrinsecꝰ aũt sunt lupi rapaces Cũ illoꝝ astutiam
et nequiciã dolũ et ypocrisim nullus hoĩ valet ad plenũ deꝓhendẽ
nisi alumni magri ductus que docet de oĩbz manifestet Unde et ẽ dico
o aiã nisi ille benigng magr te tendentẽ ad se grãse respexerit tibiꝫ
festing occurrerit ac te de illoꝝ malignis iniquitatẽ et fallacia clemẽ
ter eripuerit miserũ laqueos quos tibi tetenderũt undiq̃ nõ eua
des Testatr tibi hoc ipm ille qui et in se expertus est ꝙphã vitatis ducẽs
Cruis consurgẽt nũ aduersus malignãtes aut quis stabit mecũ ad
uersus operantes iniquitatẽ et qđ nemmẽ fuerit hoc ipm posse facẽ
nisi dnm ideo subiunxit Nisi qđ dns adiuuit me paulomg habitasset
m inferno aiã mea Fuit ergo exiguo nũ valeferis et ad desiderata
magri scolas festinas ꝓgẽ te cãta ꝓmoneo ne te ꝓceps gdiatꝰ et ĩ
cauta ne dũ putas te ad scolas xpi ꝙtingẽ fallacijs seducta ad sco
las demonias malignãtũ ꝙphãtũ Consulo insup ne sola vadas si po
tius tibi ꝛequiras et expectes aliquẽ fidelẽ comitẽ vitatũ Dic em
septies de hoĩ sibi quia si ceciderit nõ habet adiuãtẽ hmc est qđ
ille incauto ꝓgno et solus vadẽs qui deste debat de ihrlm milia
richo inadiit in latrones quos si insidiantes sibi ꝓgnouisset for
sitan ab eis longius declinasset vel ẽt solus sine socijs nũ me ãbulasset

Anima Quamuis hec tua pmonicas pauore horridu et tebroſu
nu meticat Ita ut lamentabili uoce cu pphā poſſim dicē Timor et tre
mor uenerut ſup me et ꝓcexerut me tenebre Tamē ꝑ iam fōe fide
le nō dubito ꝑſeuerā cū nr plūbz heu expta ſu pdonu pſeudo pphaꝝ
fallacias licet aliquādo ꝓcps et ꝓmouidurudens ꝑ uā tuā nūme dep
hendi Nec aute magis ac magis ꝑ cotidianas eoꝝ tptacoes qb
michi tā aſtute ac fraudulente ſuſcitāt incipio conſidare eoꝝ malu
ciā et qm̄ uerū ſit expimēto cognoſco qd dns meus dicat lata
eſt porta et ſpaciosa uia que ducit ad pditionē et multi ſut q̄ intrāt
ꝑ eam Et iterū Quā angusta porta et arcta uia que ducit ad uitā
et pauci ſut qui inueniūt eā Et quid dico Cepit reſumēs dico Timor
et tremor uenerūt ſup me Angustie depehendert me Video enī ex
quo arripui uiā et tendē ad illā deſideratā uitatis magrū deum
meū et dnm̄ ihm̄ xpm̄ incepi q̄ nece ſit me uelimus ꝑ angustā por
tā et arctā uiā pcedē ſi uolumus interitū pditionis effugē et uitā
beatitudinis ſuaniter inuenire dnō Nemo mittēs manū ad aratrū et rſ
piciēs retro aptus eſt regno dei Muchyloq eaq̄ aduto q̄ diffiale ſit
ꝑ huiuſ arctā uiā incedē et pene impoſſibile illoꝝ pſeudo pphetaꝝ in
ſidias poſſe euadē ex quo ut ſupꝰ oñdi nec illi qui ſpm̄ dei habue
rūt eoꝝ calliditatē declinare potuerūt Ideo tue pudē ſollertie a
moroſe ſupplico ut mee ignoſcas inſipiētie q̄ tā ꝓpriū ꝓpoſito
tibi uale facere nō et ſola ſine aliquo ſolacio et auxilio ꝑ me diſpoſui
ſed pcius tu qui mei quodāmō pedagogij ſuſcepiſti officiū cū ne
mīne habeā ſicut te tā unanimem mei timentis Dignetis ee co
mas mouidus qui melius intelligis illoꝝ inſidiarū pſeudo pphe
tarū uerſutas fallacias ut me ab illoꝝ tēptatōibz ne ſeducar eri
pias ac cauto ſalubꝝ conducter ad illū uitatis magrū ꝑ ducas ſuo
me diſcipulatui cōmittendo Spiritus Cui tue dilectōi miſ
trie ſuffico ſicut ſupius dixi ꝓſto ſū exhibē ob tui ergo ſolatiū te
rū peragē nō recuſo ſed ad reliqua que a me poſtulas mīme me ſuſ
ficē cognoſco Non ei ſcio tibi acte illoꝝ pſeudo pphetaꝝ fallacias atq̄
inſidias prandē ac de cruetis eoꝝ manibz te erupē ſaluāq̄ alum
magri diſcipulā conſignare hoc tū infallibiliter tibi dico docente
dno q̄ ambo ꝑdicti falſi pphē ex ſuis fructibz cognoſcūt Cui ad
modū quelibet arbor ꝑ ue et finaliter ſaluo ex ſuis agnoſcit fruc
tibz nō ex flore Depe ei male arbores amaros fructꝰ ꝑ uertere

pulcrius floreāt / et copiosius q̄ bone q̄uis nocē sit q ipius floris nā
cuiusc̄ qualitatis intēdere sit cū fructu quē floret eo q uterq; tā flos
q̄m fructy ex vnā et eiusdē hūoris nasc̄atur qualitate ¶ Tantū igit
nouī illorū p̄sendo ypocrāz tibi mānifestrad fallacias / q si alq̄s pulcē
verbis floruerūt / si dulcia ad te iuitatoria cātauerūt / si blandimētis te
allucē attēptauerūt / nō sīlū ad exēplū attendas spem / sed ḡsideās eorū
mētis eius qualitatē / sēdm̄ quā suū fructū sūt finaliū p̄ducturi /
¶ Anima ¶ hanc āt quomō dēphendā ¶ Spiritus ¶ hosti q̄m ph̄ō
dicit in ethicis ¶ Qualis vnusquisq; est / talis videt at optat̄ et sic vnit
¶ In quibz verbis mānifeste si aduertē insinuat / eandē esse qualitatē flo
ris et fructy / verbi sīz et opis / et tandē mānifestato intrēcis siue
intrinsece qualitatis ¶ Ex premissis āt superioribz intellexisti bto paulo ma
nifestāte / q opa illy p̄sendo ypocrite vetiq̄ hois sūt fornicatio immūditia
impudicicia luxuria et cetā amūlata atq; his silia ¶ Que quidē opera
si ille falsus ypocrā sub alicuiq; mali suggessēt spē / quis ex queso et
suis suggestionibz consentiret ppterea ut supius dixi dulce q̄ fleret
ac caniret iuitatoriū / ut oēs sub quadā spē boni blādiētis possit se
ducē Imprimis et alios prodāmo sue gaudiā verbz ita clamans
Venite et fruamī bonis que sūt et vtamī creatā tpi / in iuuentute celeit
cito p̄cipso et vngētis nos impleamq; et nō p̄teribit nos flos tpis /
coronemq; nos rosis ant̄q; marcescāt / nullū p̄atī sit q nō p̄trāseat
luxuria mā / nemo nrm̄ sit expes luxurie nre / vbiq; relinquamq; sīg
letitia / q̄m hec est ps mā et hec est sors nra ex / que sequit̄ ¶ Diuiter
et ipē vitatis magr / alterius p̄sendo ypocrē diaboli videz / dignatus
est opa siue fructy oīm dē / in posterū impietatē insidiā eorū sibe iude
orū arguisset dicēs vos ex pre diabolo estis / et desidia p̄ue vestri
vultis facē / cōtinuo de hmoi diaboli spibz siue fructibz aduixit di
cens / Ille hoīnda erat ab initio et in vitate nō stetit / q̄ vitas nō e
in eo ¶ Cū loquit̄ mēdaciū ex propijs loquit̄ q̄ mēdax est et pr eius
¶ Ore q̄ abhominabiles et mortiferos fructy / ille malignus ypocrā velud ar
bor amarissima p̄ferre cōsueuit ¶ Ad michol cū tendit aliud sua
dolositas nisi ut p̄dat alios Sicut iterū de ipō vitas dicit fur nisi
nō venit nisi ut furet et mactet et p̄dat ¶ Deo tpi les rugies ceteri
sua fraudulencia / querēs p sua mēdacia quā arguit et denonet / Ne
renē aliud cū amūbz suis bachātibz cātare / imitatoriū nisi venite
occidamq; eū ¶ Quod quidē iuitatoriū licet in se mimis crudele sit om
nibz audientibz / tamē illud tā dulci melodia nō tpi aptis verbis

sed fistulando deuantat consumit / ut audiret ipius mortē que sibi intē
tatur nullatenꝰ tutē adiutant / Dauid de illis falsis ypis spūs est Ossa eiꝰ
velud fistula eius quia dolosa eiꝰ cōsilia dū mētē celant p apparentia
blādimenta demulcet qī cū fistula eius cātat / et dū blādit et mēdyce eius
suggestio mīme aduertit / etne mortis dispendiū mīetur Dic eni primos
parentes et p eos totū genꝰ humanū seduxit in mortē perpetuam dū qī
per fistulā eius suauis fraudulēcia cātauit dicēs / Nequaq morte moriemī Dat
enī deus in quacūq die comederitis ex eo aperient oculi vri et eritis si
cut dii scientes bonū et malū / Instigās ut hoc mīuerē ut plus mtendēt ad
lignī veritā et ad fructꝰ eiꝰ pulchritudinē p ad p̄ceptū dī et ad mor
tē cōminatā O callidā malignī pseudo ypocrite fistulatis et fraudulenta
decepcio / In eni illos primos pentes adhuc status innocēcie manētes in q
prīm cīns nondū nouerat / nec dolus m sec eorū tūc tutus est tā fal
lacie decipiendo papitauit in mortis miseriā quā quis illoꝝ p̄ntiū
posterus / qui in pcīs gaptus et natꝰ est illy falsi ypocrite versutias po
terit declinā / p̄sertī cū de ipō spūtū sit a iulter suū insidie dolosi et
post pauca subdit / Bona ei in mala cōuertēs insidiat / et in electis
ipsīt maculā / Datur hoc ipīm manifestū est in electis et dilās xpi a
plus viros sctissimis et ecīe columpnis / qui se astodire nō potuerē a suis
insidiis quin eos expetēt testāte dō / ut tandē decepcos cribriet sicut
triticū / cribratosq dispergēt ut sic quelibet eorū semotī ad negādū dm
forēq et subtalq spēlīe qualēt / Hinc puis a dā ipīm vitatis magrm in
verbis suis supius allegatis / in quibꝰ ipōs falsos ypocritas cognoscē docuit
dicēs / ex fructibꝰ eorū cognoscetis eos / nonne dixisse ex fructibꝰ silicet
cognoscetis sūt in futuro / aptē designās / q sicut homīs vel malua
cauonis nō valeat a nobis agnosci a radicali humore neq a delectabili
flore / sed solū a fructu futuro / sic malicia illoꝝ pseudo ypocritarū / nō a
qualitate maligne mentis et nature sue mentis insidiantis latenti
tis / neca flore blande delectōnis in sua suggestione apparētis poterit
ng agnosci / sed tantū ex fructu quem si operus finalē subsequētis Et nō
est quia exquo inata est nobis via cognoscendi a posteriori / que dicit
cognitio quia est / qua m cōtū notitiā p sues effectꝰ deuenire opꝝ et a
sensatis ad insensata ascendē Et q̄a mortē vng vtiq illoꝝ pseudo pro
phetarū / ipē dyabolꝰ videt / in sua nā ab humanis sensibꝰ deprehendi nō
potest / ideo nec sue insidiātis mentis malignā qualitatē que ori
ginalis cū est futuri fructꝰ siue operis malign ad q̄d nos in sua sug

gestione qñ florida allocutione blandiendo instigat valeng deprehendē
nisi postq̄ humoi fructq̄ suos pestiferos p̄ suā suggestionē nobis oblatos
aliqualiter gustauerimg/ eo q̄ ipē vetus et carnalis hō et domesticꝰ nostꝰ
pseudo ypha/ q̄ sibi tunc sibilus ille malignus q̄ ypha diabolus obtulerit
hoc ipē nrō rōnali appetitui cū quadā morbida delectōne offerre nō de
simit degustandū Et nisi tuē omipotētis dei mia nos p̄seruaēt gressꝰ
utrq̄ illos mortiferos fructq̄ suos humoi morbida delectōne gustatos
sic comedēng erā m consensu hinc est q̄ q̄ sciens ille mr pseudo pro
pheta diaboli/ nobis esse iuiatā viā cognoscendi a postris/ et q̄ sua ma
litia nō poterimg cognoscē nisi in suo effectu/ nāliter salcē putaretq̄ ipm vitā
tutis magrm m carne sua assumpta nobis sic esse similē/ nō est veritꝰ
sine asturis tēptatōnis eū aggredi cū allegatōne erā scripturarq̄ cuē
ergo hominē tēptāē ia nō p̄sumit/ cq̄ sus dnm angelorq̄ et hoim crea
torē sum ausus est attēptare Quis erā hoim q̄sidare p̄ualeat suas
fallacias atq̄ eas euadē/ cū deas scripm sit/ Erat serpēs callidior cūctis
animalibꝫ terre que fecāt dnō Idarco sicut dixi o aia/ nūme te salua
et sine vlla deceptione illoꝝ pseudo ypharq̄ possū ad ipm vitatis ma
grm p duce cū sicut ia intellexisti illoꝝ nsidie atq̄ fallacie tā mul
tiplices sint et subtiles Spiritus adhuc/ est preā vnū adhuc
q̄d hic tibi nsinuandū dēno/ de quadā alia etis falsa ypha venefica/ qui
licet nō sit ab mē quo ad solas almi magri ypritur/ tamē ymime ab ext̄
maneat in foribꝫ/ qui vehit quidā instar/ omī rerū spēs quas ab mtra
duo supius dicti pseudo yphe videt diabolq et veter homo/ cōponūt et di
dūt venales habere/ et q̄ vendendo ipis negotiat Et hic falsus ypha ut
breuit dicā est iste mūdus exterior a quo per sensus exteriores tibi o
aia venditurꝰ odes ymaginarie spēs rerū suarq̄/ quibꝫ intellectus tuus ad
sui speculatōnē vtitur/ et voluntas tua m suo libero arbitrio ad appe
titū vel fugā rei ymaginate ducat Quas quidē spēs sic ut dixi
tibi ab ipo mūdo vēditat si ipe vitatis magr qui ut dixi supius mē
te habitat dignabit assumie/ et eas cōponendo confingē atq̄ dividendo di
rigē/ paulatim tibi exhibebitur m bonū et p̄fectū ad salutē Enim
autē et q̄d absit p̄dicti malignus ypha humoi spēs arripuerit et vi
rus sum eas ministrauerit/ et ita quodda venenatū confectū mē te co
posuerit/ quid aliud si illud ab ipis tibi exhibitis oblatū/ quadā de
lectatōne imprudēs sumendo gustaueris/ nisi quedā intoxicatō pestifera

ra sequat. Et nisi subito xpc vitatis magr tibi de sua apotheca aliqd
gre sue tribuerit antidotu quo possis infectu ca delectacone tua de
cetu ab illo mox eructatus infecto retrahe ne per consensu suu du illy
gluttando cedas morte eterne mina ciaq; molestis Dic cu pomu vetu
tu pseudo illi yphe in tantu infecerit primis parentib; p no solu m eos mors
suu habet dominiu sed eam guter in oes eoru posteros usq; m finem scli
detestet Unde et huc falsu yphetam mudu videz fuge sollicter o
ia qu sicut de eo scptu est totus xpc in maligno positus est et val
de de facili pt tibi sue malignitatis spes qi vendendo mundu p qo
malignus ille yphas et sempiterng inimicg tug diabolg mediante illo alto
pseudo yphas videz veru hoie et inimicu domestico malu ignc puc ocu
pisceas m te nisi ipi vitatis magr phibuerit potit subito mande
qua nequaq subito sine gu vestrone gsac extingue pualebis Cum
scptu est Consuc et cogitacone huam cordis m malu pmisit ab adlesce
sua Et sic de pdictis falsis pseudo yphis dicta pnte sufficiat quoru
msidijs vbarco hic introduxi aliquntula diffusius ut caute circuspici
as qua tibi ambulandu sit et ut omig m te cohercear pstigp dis auda
cia qua possis psumere p ex tuis unibz ad xpm vitatis magrm posses
pingere aut qdcuq; reliquu qu cu aliq; ecia modica bonu pficere no cu
ue ait aplis sufficientes sumg cogitare aliq a nobis qi ex nobis Sic
neq; in me neq; in quocuq; homie tua penitus fiducia qi aliq te possit
ab xpi malignantiu ypharu tuoru msidijs et sine offensione pducere
quo tu tendis Cum maledictg ho ut ait yphas qui confidit in homie
et ponit carnem brachiu suu et a dno recedit cor eius Summa
Si in pcedentib; hortamentis tuis et gstigis que ecia m seductoria
visa sunt te ois fidelem m no agnouissem ecte vel ca alicui simistre
de te suspicari possem ps tu cu amica quodq; salutacone tibi sola sine
comitiua ad illu vitatis magrm volebia pergere me sollicitare phibuisses
ne faceres ps pocq fidelem experiri atq; requirere comitiua Nunc vo
postq te velud fidelem m p ceteris expertu neminem habere ca una
in me sicut te cui possem confidere velud ca te pigeat qd meam pgere
promisisti magis m humi qua m te habui confidencia ac ecia qua
possem m aliis habere fidelibz ad xpm vitatis magrm tendentibz dis
suadere Et ecce nisi in illo qd meam pergere respondisti aliquntulu adhuc

aliqualis fiduciae habere ꝓlacū / nescio quid eā possem de certo cogitare
Cum ꝙ ex promissione tua tibi vtroq; nūc idem periculū sicut et nūc imminet
at / ꝓpera et tibi et nō consule / ut p doctore pseudo pharao ꝓsumere nisi
dias certā ꝙ me vie dyscrimia / potuimus nō quidē retrocedēdo sed ꝓcedēdo
peccatis dedimus Quapropter ea que dixi et si nolles rōne tua carpe
tamē passet experiena edocē Vnde et adhuc resumēdo affirmo ꝙ ne
quaq; aliqua humana cautela pillos industria / suffragia ꝙ se illoz pseudo
pharū insidias atq; fallacias euitare et ꝓpera sicut p ipsum ea ante
relata ex ipsius Sermie testimonio sit adhuc duo aha ledicta est sue qui cō
fidit in homine / qui nec ipse nec ipsum suffragia adiuuabit Nunc ꝙ o aia ex
quo me ex promissione mea tibi facta constringis / ea nō quā tibi cōsulē /
ne ab illoz pseudo pharū seducam fallacijs hoc ꝙsulo tibi fideliter
Ne omnē spem tuā in solo ipo vitares magro cōstituas / ad ipm ꝙ humile
fidelē ꝙ atq; deuotā famulā tuā oronē / mēā ꝓmittas / ut coā sua
diuina bonitate / tuū ꝙd geris ad ipm ꝓficiscer atq; exponat desideriū
postulatis eū omi instantia / ut bonū angelū suū nobis dignet trānsmittē
qui nobiscū comitet / nosq; de omnibz tā agendis ꝙ ꝓcauendis doceat
et salues ꝓ oia nos deducat Quumq; eū ille amabilis Juuenis To
bias in suo manēt ipius ꝓ ꝑs suus eū miserat salue deducto et reducto
fuisset / si angelū secū cōmitantē nō habuisset Immanis forsitan
illoq; pestis voragine qua eū ad deglutiendū intrasset nūme euasisset
si eū angelus quid faceret nō instruxisset Aut quis illa veūlis Judith
ab ipudico holoferne aut ētā ab adulāno cuj exercitu ꝓfluta vnq;
redisset Aut quis ētā dyscrimi se expone audasa fuisset nisi secū sōe
angelū agnouisset Viuit inq; ipa dns de mr ꝙ custodiuit me an
gelus eius / et hic cū et ibi cōmorātē et inde huc reuertētē / et no
ꝓmisit me analla sua dns coinquinari sed sine pollutione pcm reus
tauit me / Felix ig tobias / felix et ipa Judith qui meruerūt angelos
sue vie habē ductores et doctores fēlices et nos ezuq; o aia si ille vi
tandis magr et in mā via nobiscū dignabit angelū suū mittē gdue
torē Sed quis vel tobias vel Judith ipa / angelū dni secū habē me
ruisset / si nō vtiq; ꝓpria fiducia angelū imperādi sibi p oracōes ab
ipo angelorū dno habuisset Intrepid eū Tobias mittebat a pre
doctus fuit ab eo ut p sue vie directione oracōe / amicq; suoq; consi
lioq; fiducia in deo suo rōnet / sicut nūc cetā / in sui pri doctrina

qua ipm̃ docuit sic scripturꝫ repit. Omni tpe bndic deũ et pete ab eo ut vias tuas dirigat/ et oĩa gressꝰ tua in ipo ꝓmaneãt. Dic et ypa Iudith aggr ꝓgrt ad castra assyriorũ holofernẽ gentis sue i manꝰ ocisura/ ꝓmisit ad deũ suũ orõnẽ humlẽ/ omnẽ spem suã in illo constitues sicut de ea scriptũ est. Iudith mgʒssa est oratoriũ suũ et indu ens se cilicio posuit cinerẽ sup caput suũ et ꝓsternens se clamauit ad dnm dicẽs. Dnẽ deus pris mei symeon rr̃ que sequit. ubi tãdẽ sub augit dicẽs. Deus celi et creator aquaꝝ et dnẽ totiꝰ creatẽ exaudi me miseram deprecantẽ et de mia tua ps̃e mittẽ. Quia gr̃ utriusq; posuit spem suã in ipo angelorꝫ ac ẽte omniũ dnõ/ et ad eũ sua ꝓmisit orõnẽ ut uia sua dirigeret. Ideo factũ est ut ille ymperator et misericors dnẽ utriusq; angelũ suũ mitteret ꝓ coductu. Hinc eũ de spei fiducia scriptũ est. habe fiduciã in dnõ et toto corde tuo et ne in mitatis prudẽtiã tuã. In oĩbꝫ vijs tuis cogita illũ et ipe diriget gressus tuos. De orõne qd̃ ypa in semetipo expertꝰ est quãdo psallebat. Exprãns exprãm diuꝰ et intendit mi. Et exaudiuit preces meas et eduxit me de lacu miserie et de luto fecis. Et statuit sup petrã pedes meos et direxit gressus meos. In alio qd̃ ps̃ idem ypa utriusq; tã ipam orõnẽ qm̃ spem/ vie directionẽ a dnõ impetrãe oĩdit ac cetã que postulanẽ ab ipo dicẽs. Revela dnõ viã tuã et spera me eo et ipe faciet. Quid ãt hoc sit qd faciet hoc stim̃ ꝓmissũ est videz dabit tibi petiõnes cordis tui. Nec ẽte hoc solũ faciet si etiã hoc qd subdit. Et deducet qi lumẽ iustitiã tuã/ quã iustitiã tuã? Certe qua tendis ad ipm̃ hoc eni iustũ est ut nõ in aliũ fineẽ nisi in illũ ꝓpr̃ quẽ creata es tendas. Qui quidẽ finis est ipe magister veritatis qui de scripo dicit. Ego sũ alpha et o/ pncipiũ et finis ꝓpr̃ quẽ finẽ omnia creata sunt ab ipo/ scriptura dicẽte omnia ꝓpr̃ semetipm operatꝰ est dnẽ. Ad hunc utriusq; finẽ ad scripm si omnẽ spem tuã ut dixi in ipo posueris/ si ipm̃ humlit et instanter oraueris te tuaq; deducet iustitiã/ nõ quidẽ in errore tẽbris sed in lumẽ vitatis. Qui eni ambulat in tenebris nescit quo vadit/ qm ait illũ sequit qui rõnabiliter tendit ad ipm̃ qã non ambulat in tẽbris si habebit lumẽ vite et fortasse hoc lumẽ vite qd vitatis magr̃ suos sectatores habituros ꝓmittit/ est ipe angelus lucis ad conducendũ eos et deducendũ gressꝰ destinatꝰ. Hinc ꝗ angelũ hinc felicẽ luciferũ tota spe tua fatur dicẽs et indubitabili fiducia/ tuis ꝓcibus/ ab ipo vitatis mgro et angelorũ

dnō ut nobis p salus mittat conductu expostula incessanter In omnibz
mīs sapiens deprecare altissimū ut dirigat in vitate viā tuā Q Tua
vtinā almi magrī dignatio modice spei mee fiducia oratiū culāq mea
tua alida digneť aspicē libenť hocpiū faciā p mee mīstrmitatis modulo
ad qđ hortaris patēs tuā dilōnē obmixius quēs in hmōi ozibus me
adiuuas gntū valeo Q Tunc Jam fortasse nouē est te inquirē ne for
te ille veritatis magr iā āgelū suū misit qui primoty ad viā p̄sto
lat te ut ipm cōueniās p nūcia Nouī eū ap ille vitatis magr ze
lotes sit dilectōis aīas ad se venire Sdō subito nō plū validis oz̄ōm sua
rū clamōis ꝑ eā sola desideria earū exaudit dicēte pphā Desiderū
pauperū exaudiuit dns ꝑparationē cordis eoz audiuit auris tua Dic
ergo deo dilectus Juuenis ille thobias cuiq er iā supiꝰ fecī mētionē dū ex
p̄cepto p̄tis sui secū aliquē fidelē sui itineris p nūcia sibi cōducendum
inquirēt angelū raphaelē qui ad viā iā p̄cnctū reperit quē vtiq nūme
rq̄sset si ille a deo p̄missus ad se deducēdū nō fuisset Idco er tu o
aīa fac mēt qđ dico vade et cū spice diligēť qz inquire si forte āgelū
nobis ab ipō vitatis magro ad cōductū nos missū ad viā nram faciās
iā p̄cnctū et fortasse si attēta pquisitiōe nō plū vnū sī plēs faciēs
p mō missos itinē et cōductu Scptū est enī Quia angelis suis mādauit
de te ut custodiāt te in oībz vijs tuis Q Anima quā angelis dñi
bonis sub forma visibili ꝓfectui iuuenis velut cū thobia nobiscū comitā
dignabitur ut tua dilcō me iubeat inquirē et cū spicē si forte angelū
a deo missū p mō cōductu faciēm iā p̄cnctū Quisq enī cū cū vidēo aut p
cnctū considerāt sufficis qñcūq; iā aīe spicio ut eis possim vestigia
imitari Si ait tu o mi comes indidue cū alicubi p̄stolāt nos aditis
ergo p meos sodalitio meū gomitū dignetis pgere cū qz nobis acquisita
aut ēte si nondū sit cū nobis sicut dixisti gducto p mercede Q Deus
Qui nos illi bti spūs angelici nobis m oī mō itinē valde sint mīti atq
ideo ut nobiscū dignent gomitari supplicat sūt deprecandi tū fortass
nec ille desē nobis ad salutē gductū sufficēt nisi ille vitatis magr
cū illis aut p illos nobis quosdā angelos immiserit vel ēte ut ita dix
erim diuinōis mittē dignaret Nā illi bti spūs er si ois apls paulo
docēte sunt āministratorij spūs i mīsteriū missi ppt eos qui hēditatem
capiūt salutis tamē nichil nobis ā nūciāt aut āmīstrāt nisi qđ deo
placitū est et nobis missū ab ipō fuerit p cosdē Constat aūt qđ q̄cūq;
mediāte deus nobis suū bīplacitū demādat aut nūciat aut ad cogn

cendū etna nos illuāt aut ad celestia amāda mtīū desideriū inflāmat
à cetā sua brīsima nobis cōicat nō magnue angelu nomē accipē Eo q
angelus nūcius dī Et ppie nō quilibet mūg sī tantū diuīs nūcg ap
pellat Et qā sicut ppha dicit Dulcis et rāis dnō sic pie vnūsē vie eg
mā et vitas Dicto pfecto nōe est q et cales sūt eig nūcij sue āgeli
qualis ipē mittēs est et vie eius sdm̄ q sīpū est Sdm̄ iudicē ppli sic
et mīstri eig et qualis est rōr ciuitatis tales hītātes in ea Sicut eg
ipē vitatis magr p pphaz in verbis pmissis a duobz cōmēdatus est videz
q sit dulcis ex mā et rectus ex iusticia atq sdm̄ hec duo descripsit
vnūsas vias eig cū māz et vitatē sic ppha pfecto duos āgelos idem
ppha missos in vnūsis vijs dñi declarauit dicēs ego iste deus māz sua
et vitatē sua et eripuit me de medio catulorū leonū p hos nāq dui
nos nūcios psequit alum magn legatis vnūsa Imo audacē deo q
nec ipī angelici spūs aliquā dei legationē sine hūj exequāt nūcijs neq
quecūq fidelis aiā ad ipm̄ vitatis magrm̄ deuia potēt nec sua pedia
plene euadē sine ipius mā sic sīpū est q et de quolibet xpo dñi pt
intelligi nō absurde Inuēi dauid seruū meū ꝛc vbi seq Nichil pfecto
inuicy in eo et filig iniquitatis nō apponet nocē ei Et gradā a facie ipius
inimicos eig et odientes eū in fugā conūtā Et vitas mea et mā mea
cū ipō et in nōie meo exaltabit cornu eius Hec puto q figurati sūt per
illos duos cherubin quos dñs moysi mādauit facē et ex utrīq pte ora
culi ponē qui se respexēt mutuo versis vultibz in propiatoziū Duma
pauidubus hijs quoq pijs oraculis mitīt et supponīt p dei duo cheru
bin mā viz et vitas a dnō ppiatiōnē ipius p cui mēbūt Qui con
grue se mutuo referūtur respicē qā nec dei mā sine vitate est nec
vitas sine mā stat Nimbe tamē mēdūr in ppiatoziū qā cpīs deus
quibz ppiari decreuit ceā p suā benignā māz suā vitatē p qua
possit ipius voluntatē agnoscē ac facē inspirat ac sic ipaz vitatē inspi
rando māz pie infundit p qua ppiatiōnē ppetuā consequātur Dic
eū miserando veritatē inspirat et inspirando māz tribuit ut ex
mā reuelet vitas et ex veritate mā habeat Et hoc utiq est deū
suā māz et vitatē mittē suis fidelibz miserando eos in suis pcē pla
tinis oraculis illuāre et illuāndo ipius ppiaz misereī Dic ei scō dauid
eu oratī missū fuisse cū gabriele archāgelo p dei duo angeli mā vidz
et vitas ut ex dei mā gabriel āgelus sibi sue visionis vitatē reue
laret ac p eiusmodi vitatis cognitionē ad diuine ppiationis māz sibi

darat Et quid putas An ſñi diuini nũcij ſiue ãgeli tantũ nouerãt celestia et nõ eã terrena nũciãt Sed quã magna nouerãt quã mõra post ſũt ignãre Mona sane istorũ ãgelorũ legatio est que ſufficiat ad eã nõ ſlũ ad docendũ ſ ad eripiendũ et gdcendũ et breuiãt ad eã saluti nãa mĩſtrandũ Inquãtũ tamẽ illa vult qui mittit Quar optãt ẽmẽ mittus duobz ãgelis qui bẽ loth nõ ſlũ delectatõẽ nephandaꝝ sodomitarũ mãifestauerãt ſ valentẽ eũ de violẽtijs eorũ mãibz eripuerãt atq; ipm cũ uxoꝛe et ſiliabz suis eduxerãt eosq; in mõte ascendẽ vbi saluari possent mãdauerãt Hinc puto q bẽ ꝓpha dauid sepiꝰ exprimit istorũ duorũ ãgelorũ mĩa stiã et vitatis dei tã saluãs gductũ ꝙ ierarũ sibi petijt mitti a dnõ ut sicut prig ipm aliquotiẽs deduxerãt in monte scm dñi saluatoꝛis ꝓtectis a tẽ pestate et pluuia sic et nũc saluũ deducãt dũ introit ad altãe dei et ad deũ qui letificat iuuẽtutẽ suã dicẽs Emitte lucẽ tuã et vitã tuã ipã me deduxerãt et adduxerãt in montẽ scm tuũ et in tabernacula tua Et mẽbo ad altãe dei ad deũ qui letificat iuuẽtutẽ meã In qua quidẽ petitõne sua ꝓpha q lucẽ noctẽ ignãre mãifestã dei mãz quam erãt alibi sapiẽs sibi oñdi petiuit cũ dicit ꝙfectã nõ deus oĩm et respice nos et oñde nobis lucẽ miſeracõnũ tuaꝝ Dic sic et tũ o aiã nrã habes petitã illã mĩã et vitatis magrũ et angelos dñm ut nobis hos angelos suos dignet mittẽ ut nos ſallaces astutiãs oĩm pſeudo ꝓphetarũ declinãe docãt ac de oĩbz eorũ insidijs liberãt et saluos nos in tot nrã itinẽ ꝓducãt et ad sui pũciã in scolas suas ad quas iã tendimus salubriter introducãt Et ſtrasſe sic eos alibi ꝓ vitatis magrũ petere nõ ſlũ inquirẽ eos est ſ eiã est eos ad nos ſciẽ cõmitandũ iã ꝓnectos fuisse ymo ut amplius dicã Illi dñi ãgeli tuã sepe petitionẽ fuisse ut strati dũ eos postulãe desiderãs sudes oĩde iam patros Vide testõ mũ veruſſi Iã ꝓphã eũ ita orasſe in ꝓ ẽ mĩſeriã mea dõ miſeriã mei quã in te gſidit aiã mea Et in umbra alarũ tuarũ ſperabo donec trãſeat iniquitas Clamabo ad deũ altissimũ deũ qui bene fecit mi Nõ ſlũ ut clãe atq; de puncto mãz precijt ſ eiã de fluto ꝙ ea impetrãda ſperare atq; clamare ꝓposuit Hic ei dicit Et i umbra alarũ tuarũ ſperabo Clamabo ad deũ altissimũ Sperabo dicit ſicut et clamabo quia ambo ſũt verba ſua tpis Et stati nõ ſlũ mãz ſ et ipaꝝ vitatẽ iã sibi missam ꝓfitẽt ſubdẽs ait ſic de celo et libauit me dedit in opprobriũ conculcãtes me Sed ne quis aliꝰ aliud auriũma

ret fuisse sibi missum q̄ p̄ductos duos angelos / aut fratre ab alio q̄ ab
xp̄o angelorū dn̄o / deo consequēte hoc curauit cū grāa actōne exp̄
mē dicēs ayssit dē mīaz suā et veritatē suā et eripuit aiaz meā
de medio catulorū leonū / Unde ex his ut puto o aīa rā rōsi dēanter
videō / rā sepe dēus angelos et tibi missos et ad gduc̄dū te p̄stolan
tes ymo ut ad xp̄m vitatis magrū festines frequēterq; nistegen
tē / Nūq̄ eū desiderū tuū quo ad illū tendē cepisti / ac eāa cog
mōs tua qua ipm̄ aliq̄tulū agnouisti / abste esse poterūt / et nō po
rius ex xp̄o diuinis angelis tibi missis videz mīa et vitate Quid ei
habes aut aptius q̄d nō acceptisti Et ueruū nō sumꝰ sufficātes cogitāe aliq̄
a nobis q̄si ex nobis ꝑ sufficātia nr̄a ex deo est Et ideo ipē angelorū
dn̄e per semīa ꝓphēa dignat̄ tibi mūdē quo tibi misericordie sue an
gelū misit vbi ad te loquit̄ dicēs ita In ꝓpetua caritate dilexi te ꝓdō
attraxi te miserās tu Similit̄ xp̄m vitatis angelū tibi p̄ psalmista
p̄mittit dicēs Iuxta leonē tibi dabo et instruā te in via hac qua gradieris
firmabo sup̄ te oculos meos Vide et ambos ipē ꝓphā dauid mittendos
p̄misserat dicens aylā mea et vitas mea cū xp̄o Non g̃ aliq̄ de cetō
restat nisi sicut dixi ut eos rā nobis pro mō comitatu eāa pro mer
cede aliqua conducamus Rā ut nostri qui p̄ aliquos labōs ꝓficiendō eō
ducāt̄ et p eosdē in ipā cōuēcione mercēdē acceperit / rā ad xp̄m laborē
ꝓficiendū tenebūt obligati Anima / placet q̄d dicis ꝑ rogo te
ut dicas m̄ quā mercēdē dabimus illis Rā ut visibiliter suspicor / ꝑ q̄
mēdis aut lucri p̄ūt acquisīt̄ p̄ eos q̄ sitores dei sunt nūc̄ totū
suo dn̄o hoc acquirūt Sed quid dignū queso deo p̄ his anglis suis
ac eorū būficiis offerem⁹ Di quid nostr̄ q̄d habēs potēmus pro hmōi
tanta mercede subito ꝓducto / ut dignū gr̄ecq; offeramus Deus
Audi de hoc nō me ꝑ ꝓphaz rudentē dū prauū mō secū questiona
bat̄ plā recolligens quid mō oīa gratū posset offerre dn̄o dicit
Quid dignū offerā dn̄o Curuē gemua deo excelso Nūq̄ offerā ei
holocaustomata et vitulos āniculos Nūq̄ placari pōt m milibus
arietū / aut in multos milibz hircorū pinguiū Nūq̄ dabo p̄mogenitū
meū p̄ sclē meo / fructū ventris mei p̄ peccō aīe mee Tandē vi
dens aīa hec mīa digna fore tāto dn̄o / sibi ipi et questionibz suis
rudit ymoniū ipē spūs dei in xp̄o sibi rūdit dicēs Judicabo tibi o
homo quid sit bonū et quid dn̄s requirat a te Et velut ꝓpha de hoc

mr̃ se quezed quid hoc esse dixit ei spō vtiq; facē iudiciū et dilige
miaz et sollicitū ambulare cū deo tuo In quibz verbis si bene aduer
tis plicē et tibi o aiā mīcedē expōsse quā a te requirit dñs ageloz
Quas quidē requirit rōne pdictoz suoz mīcoz siue ageloz t̄ mis
soz terciā rōne sui Nā facē iudicia vitari cōuenit dilige miaz ad
miaz spectat Sollicitū at ambulare cū deo dine pmīcre tā debet Et
aduerte q̄ contenty est ille angelorū ac vniūse creatē dñs Nouit ei
q̄ nichil boni habeas nisi ipse tibi dederit dirco michil plus requirit
nisi qd ipse tibi vel p suos mīcos pdictos tibi miserit vel p se pmī
alic cōdonauit q̄ vitate ei⁹ sua quā tibi misit requirit a te ut nō
plū in habitu ꝓ pcius in effū veraꝫ faciaꝫ iudiciū Et si quis oper
reat te hoc facē quo ad alios magnē tu hoc frequent facē debes quo
ad te ut ita temetipm̄ nūc vāricēt iudicādo te postea in emendo
dei iudicio nō oporteat a dñō iudicari dicente apl̄o In nospōs iudi
cemur nō vtiq; iudicaremur Q̄ mia at sua tibi missa requirit a te
ut nō ex necitate vel ex stroa vel cōtre stete aut appareāt ꝓ ex dilcōe
velis omnibz gnalit misceris et maxie domesticis fidei misericōi ut
p hmōi mīe exhibitionē nō plū pūtē sed et futura et ꝑpetua miam
consequaris sicut septū senātur dñō qui misereatur pauperis et vicis
situdinē sua redder ei Et sitit ipse veritas magr in evāg pmit
tit dicēs Beati misericordes qm̄ ipi miaz consequent Ideo sepō aute
ille angeloz dñs hāt mercedē a te requirit o aiā vt sollicite am
bules cū ipō non plū gnalia pcepta sua custodiendo ꝓ etiā sollicitg
sue voluntate in omnibz tam in psperis q̄ in aduersis obtpando Et me
rito quidē qm̄ ipe est cura de te sicut bēs petrus apl̄s manifestat
dicēs Omnē sollicitudinē vram̄ iactantes in eū qm̄ ipi cura est de vob
Et psal⁹ dñs sollicitg est mei Ita q̄ ipse angeloz dñs tui sollicitg ē
o aiā Quid times prodē quid ẽpidas cū illo ambulare Dñs inquit
ꝑtor illūiatio mea et salus mea quē timebo dñs protector vite mee a
quo trepidabo Nā ēte si bene aduerteris nō plū tibi ageloz suos tam
te ad cōducendū ad se misit ꝓ et temetipm̄ instruit existē saū vic
tue Nequaq; enī a te postulat ut sceā sollicite ābulares nisi et ipse
recū veller pariter ambulare Neq; posses sceā ambulare nisi et ipse recū
ambularet Unde tibi p certo audeo dicē q̄ si pdictas mercedes pmīp
to aiā seduceris plurēs deo tuo p ductōne angeloz suoz restituere

ia no solu pdictos angelos suos / vitate videz et miaz m nro ut no
bisc habeb mg / sed cia ipm vitatis magrm et angelorz dnm ad
que tedm g / o dnm vdeliet ihm xpm / hic cm testarg est de suis
aptis quos binos an facie sua misit in omnem ciuitate et loc quo
erat ipe venturus dicens / qui vos recipit me recipit / hic pm hic / liz
ipa mia et vitas desenbiat p pphaa in pe ar si sine dm puidj dicet
te ayia et vitas precedet facie sua / tu nequaq se producet qm dns
ste cm eis / imo pie affirmo q in tantu aduentu gaudisceret se desidet
q ipos angelos suos premitat et gaudisceres adipm tendet properet
et pcul producat / dicur hoc apte mrarm legim m dnica annciatoe
Na archangelus gabriel dm missus a deo venisset ad virginem et se
a deo nuentu adnetisset me certa sue salutacois verba dixit dns
tecu / qi dicit / pene quide tibi que anm cis et q gra plena sis quia
que tibi venturu ad te et gaudendu m te nuciac ab ipo missus sm co
spicio me premisse et ia grosius tecu esse / nec mirm h pudendu est
quia ut scptura de illo testat omnibz mobilibz mobilior est et cum facile
videt ab hijs qui diligut eu et inuenit ab hijs qui querut illu pacu
pat qui se gaudisset ut illis se prior ostdat / no ig te pigeat pdcas
mercedes m vitate et sine fraude redde / videz verm iudicm velud
supius dixi faciendo et maz diligendo / et cm deo tuo solliate a bulam
ecia quocuq ille voluerit ipm imitando et paludubio salum m nro ita
nre conductu habeb mg et felicr / Anima / ex cta tua desiderio
o mi comes mdm due / maz dei ac eius vitatis / nacos fide diuinos
sine agelos ia agnosco meliq / nec ipos m frequr adesse dubito / imo
et cm illis ipm angelorm dnm pnte fide intelligo / Auchilo q toto corde
et ore pfitcor q me miseria sepissime ac mirabiliter gressu au pdictos
suis angelis videz mia et vitate dignatq est visitare ppr qd nri to
obligata existo q tanta sua dignacone atq benigne / illa pdca que a
me qi p mercede q ppriaz postulat redde ac certa pstare quea possu
et quide sicut tuipe qm cognitus meus es nosti / qm velle m adiacet
pfice ar hec ipa no sufficis ppr multas miserias que me pmut / oz
exquo antea m demisti / q omnis mea suffiacia ex ipo vitatis ma
gre dependeat / et ia m super ondisti q ipe nobis angelos suos pro
nro salu conductu muset / cuquiz et ipemur nos gduce ad se atq re

ipē ꝑstolat⁹ deuoto tuā cerutatē nūc instanāq rogito ut q̄tocīq valeas
ad illū alme beatitatis magrm festines ꝑcurrē et meū quo ad ipsū
flagro desiderīū pandē ꝑmūq velis humilis petē ut me ꝑ suos diui
nos nūcios ad se dignet⁹ ꝑducē atq; m suā discipulā ꝓpetue assu
mē Nichilominꝰ q̄ doceē ut tuā in oīb⁹ possim voluntatē facere sic
ut ea in oīb⁹ tuis quoīq; et qualitūq; voluerit palliare fabula
re hoc eīm totū meū exigit desiderīū ut de cetō nō meā ꝑ tuā in
oīb⁹ facia voluntatē Cui⁹ In ꝓmissis tuis desideriis ē libēt
defuio ꝓmptoq; animo hāc tuā legatōnē suscipio ymo ipam ꝑ mee poss
bilitis modulo tā explemi Quidq; bonū nūciū quē ripozo agagr adest
et vocat te ꝑ eo eīm q̄ oīa ꝓsueris abnegāē te et tue voluntati tōli
fubicē te tā adest ut suscipiat te salūq; te deducat ad se atq; in suam
discipulā rapiet te Just eīm cū tuis voluntatibz et desideriis abnegādo
te nequaq; adhuc te in suā discipulā acceptaret Si quis mēi venit
ad me et nō odit patrē suū et mrē et vxorē et filios et fres et sorō
res adhuc aīam et aīaq; suā nō pōt meus esse discipulꝰ etc Sic oīb⁹
mēi ex vobis qui nō renūciauerit oīb⁹ que possidet nō pōt meꝰ ee discī
pulꝰ ꝓtēa ne dubites ille magr et dūs ꝓpē mora tua quodāmō fastidi
tus du expectās tandē ꝑtiat festina illi occurrē sumēs tecū hoc q̄
tibi trado salutis monita ut postq; ab illo fuerus assūpta discipula te ta
liē coram illo exhibē valeas ut te dignet⁹ sub suo felici regimīe ꝓpetue gu
bernāē Remīsce ut hic exēplarē quomō olī quidā scolarīū rōr ēti
gena ad quē cū discē di vemēs alienigena siue scole magistrū tibi nole
bat concedē nisi te sub pacto astringē secū ad ēta tpa ꝑ māsura ta ut
apud te hoc debeāt seruarē q̄ ille veritatis magr aīq; te ad suā scolam
assumat aīq; te doctrīnā illā quā capisti doceat teq; in hoc pactū
statuet ut te sub suo iugo liget et vinculet ne forte postea dū aliquid
tibi de suis secretissimis reuelauerit ab eo velud discola tue recedas
Cui cū ad modū ille abierit nō tā discipli ꝑ discoli facti de quibz dr Exch
ēl multi discipulōq; eius abierūt retro et iā nō cū eo ambulabāt Tu aūt
pacta hmōi secū ne refugias quia nō suā in hoc sed q̄ tui nō indi
geat ꝑ pacta tua ipē requirit veritatē Dicit q̄ omēs alios quos ad se
suos dulci inuitatorio allexit dicēs Venite ad me oēs qui laboratis et o
nerati estis et ego reficiā vos Posteā cū ad se venientes et scolas suas
cū discendi aliquid ab eo iā ingredi inchoantes hijs verbis alloqui cō
fuerit sanctū pectus cū eis constituēs dicens Tollite iugū meū sup-

vos ꝓpic et ad te eadē locuturus est vba requirēs ut aīg iugū tollas et
sub eo ꝓpetue ꝑseueres ¶ Anima Rogo caritatē tuā dilassīē si saltē
ille bonitatis magr ꝓpē morā māz expectātē non indignabit ut mī velis
ꝓstendē quid et quale illud iugū sit ut ꝓcepte et plenā an vires mee
ꝓualeāt tollū atq portāē ¶ Corpus Spero ꝙ ille bonitate magr nō
offendāē nec indignabē ꝓpē morā quā facimg cū illā nō exequādā tardita
tis ignauia sed ex rōnabili et sollerti prudēcia faciamg Tamē quāto bre
uius sufficio tibi insinuo ꝙ iugū illud almi magri celestis ille studens
et xp̄i discipulg paulus qui vinculatg eo fuit ꝓpetue ac alios per
ipm̄ vinculari desiderās mānifestāē dignatur cū dicit caritatē habete
qd̄ est vinculū ꝑfectionis caritatē ꝙ qua dilectio tuice quā aplūs ꝑfectis
appellat vinculū hāc celestis magr nōiat iugū suū Sed quidē iugū
sine vinculū sub specie sui ꝓcepti omnibus qui cupiūt sui esse discipuli
imponit dicēs hoc est ꝓceptū meū ut diligatis inuicē sicut dilexi vos
et noīter illud suū vocat ꝓceptū ꝙ nō sit alqd̄ aliud suū ꝓceptum
Quia q̄ḋ aliud ꝑcipit sine de fide vel de spe sāu de cetīs virtutibz
quibuscūq; hoc in dilectōe ꝓximi cōtinetur sicut facilius hoc potuit ꝓpōni
Nā exequi in duobz illis mādatis que sūt de dei dilectōe filiis et ꝓximi sic
ꝓmeret vītatis magr testat tota lex pēderet et ꝓphe cōsequēs est ꝙ
q̄ḋ de fide q̄ḋ de spe q̄ḋ ecīā de aliis obseruādis ꝑcipit in illis o
tiq; ꝓludatur Sed cū dilectō dei uerō sequat ad dilectōē ꝓximi sicut
beatus Johānes testat dicēs Si diligamg alterutrū deus in nob manet
et caritas eius in nobis ꝑfecta est et iterū Si quis dixerit quī diligo
deū et fratrē suū oderit mendax est ergo qui diligit ꝓximū nouē est
ut ea ecīā dilegat deū Hinc est ꝙ dicit aplūs paulus Qui diligit ꝓximū
legē impleuit Nā nō adulterabis nō occides nō furabēris nō falsū
testimoniū dices nō concupisces nec ꝓximi tui et si qd̄ est aliud mādatū
in hoc verbo restauratē Diliges ꝓximū tuū sicut teipm̄ Et post insp
plenitudo ꝙ legis est dilectio ex quibz omnibz claret qd̄ dixi ꝙ iugum
xp̄i sit ipa dilectio ꝓximi quaad tuice copulam et cognue quidē qa
sicut male iugū ꝑmo aialia iugata colligat et vinculat ne in labeā
do discrepēt sed pocag quo minātē gecordit vadāt Hic ꝑfecto dilectōis
ꝓceptū et iugū xp̄i nō solū colla ꝑ et corda et corpa discipulōz xp̄i
in tantū colligat et vinculat ut semp̄ vniti sint et cōcordes et sibi
inuicē caritatiue cōsentientes et recte quidē quia in hoc vōbis sūt dicē
te aplō ut sint supportantes inuicē in caritate sollicite ꝑ uāe vnitatē

ornant et //

ſpūs in vmaulo pacis ¶ Iuſup ſicut ſcō Iugū mālc cēzuicē iugatorū
domat et hūliat ne pculant lasciuiāt ſ ut pcis onēa ſup ipōsita
ſibi equalit ferāt ſic et ipm iugū xpi dilāc videz in ipīs xpi discipls
cēzmis pcutiāt adeo domat et hūliat ut nō ſolū ſe cōtineāt ab illicita gaudiā que ut dicit bēs augy in enchiridion minuit caritate ēſcēte
ſ etiā ꝓpē eis onezis ſup ipōnit obediēt ſeruīt paulo attestāte q aut
caritas oīa ſuffert ymo et alīs onēatis cōportāt ſicut et ide paulus
facit et alios adhoc mgnuit dicēs ¶ Alter altius onēa portāte et sic adimplebitis legē xpi ¶ Postremo sicut iugū mālc ipā iugata ab oīb non
iugatis diſtīgit et ſignat ut clā differētia ab illis diſtīnāt sic nimirꝫ
ꝓpā dilectū iugū xpi talit confuemit ſignare veros xpi discipulos ecclīe
ab oīb dissolus et falſis discipls diſtīgē atq nudē ut mānifesta diſferētia ab oīb cognoſcant ¶ Testāt hoc ipm ipēmet vitatis magr ad
discipulos ſuos ita loquēs ¶ In hoc cōgnoſcent hoīes ꝙa mei estis discipuli ſi dilcōnē habuerītis adinicē ¶ Ex his igit dictis iā breuit tria colligere
que tibi ad hoc ſit nctia ut illud almi magri ihū xpi ad quē tendis efficacius diſcipula que in illis verbis ꝓtectis ſmuit ¶ Tollite iugū meū sup
vos ¶ Hec quidē verba ut dixi et tibi ad ſe vemēti sicut et cētis ſcolaſticis mgdi aupētibz est dictum ¶ Primū est ut renūciās ſeclō et pompis
eius obediēter almi magri tōlut te ſub mittas ¶ Secūdū est ut cū cētis
ſuis dilctis discipulis cōcordit et amicose viuas ¶ Tertiū ut ab oīb
dissolis idest filijs nefi et ſeleātis ac ꝓfidis doctīnā xpi ſpernētibus
te diſtīgas ¶ In tantū etiā ut nec eis aue dicas ¶ Vñ bēs Johānes dicēte
¶ Qui talibz aue dixerit cōicat operibz eorū malignis ¶ Hinc mādat cōmunis bēs paulus dicēs ¶ Nolite iugū ducē cū infidelibz ¶ Et ut nō ſolū idē
ligat de infidelibz paganis et iudeis ſ de hēticis ymaxie et ypocritis
et vmūſis infidelibz ſiue malis xpianis statī ſubiungit dicēs ¶ Que cū
ymparatio iuſtitie cū iniquitate aut que ſocietas lucis ad tenebras
¶ Que aūt cōuētio xpi ad belial aut que ꝓs fidēt cū infideli et ſecūdo
breuit dicta ſūt de ipīus iugi xpi quiditate ¶ Quale aūt idē iugū
ſit aut quātū ꝙd ſuiter requiſiti ipē vitatis magr tibi in ſequētibus
verbis dignat est ondē ꝓ que ad tollendū iugū ſuū quēdā discipulos ſuos allexit et frequēter allicē nō desinit dicēs ¶ Iugū ei meū ſuaue est et onus meū leue ¶ Quāe vtiqꝫ est et nimiū dulce ꝙa p illū
ſuauē et dulcē deo cōiugiū et vnionē ſicut ſcīptū est dē caritas est
et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo ſuchit aūt deo ſuauius

est aut dulaus ¶ quo et per quē et in quo oīa suauitas siue dulcedo
et ḡḍ bonū est et delectabile dicitur ¶ Gustate in̄ ꝙpha quā suauis est
dn̄s et iterū dulcis est rex dn̄s ¶ et iterū ¶ Suauis dn̄s vniuersis et mi
¶ Confitemini dn̄o quoniam bonus ¶ ipemet veritatis magr in euāg dicit
¶ Nemo bonus nisi solus deus ¶ Tu igit Jugū dni tui suaue et tā dulce sit
atq; ideo tā delectabile / quod est ꝙ facile sit ad portandū /// ¶ Sed unū est
qd hic circa Jugū almi magri consideo qd tue cōtrarie o aīa celare nō
valeo / ne postea adiuti me posses causari in aliquo et dicē ꝙ esses
meis ꝓsuasionibz sic decepta / Unde sub mi secreti silencio tibi hoc pun
ctum revelare decreui qd tibi fūmecetur nouū tpe ꝓ futuro / Nā vides ꝙ
ille almus doctoris magr et si dulcis sit ac suauis atq; infinite bonus
tamē mirabiliter et supra humanā estimationē asperus est nō subdole sed
sancte / et tibi valitur / sput tibi si me paulisper audiā desideras voluerit
breuiter declarabo ¶ Anima ¶ Si speras vtiliter ut dicisti ꝙ mea mea
quā in huiusmodi collationibz ꝓfectu possis trahimg / illū venerandū magrm nos
expectantē nō starget aut quoliber displiceat / optime in̄ placet tua mo
nita audiuerē ¶ Ego ¶ esto igit declarationis mee partes et di
ligenter adūte cū quanta sagacitate et sapientia astutia / ille omn̄ magroz op
timus / verba sua depingē satagit / ut omnes possit feliciter decipē suos
fidelissimos blandimentis / q̄ mū eum aduersus illa venenata et mortifera
imitatoria illoz pseudo ꝓphetarū / veritus hoc videz et diabolo de
quibz paulo supius audiuisti / ꝓpterea quodā imitatorium si accep
tione dignū ꝓmittendo depingit dicēs / Venite ad me oēs qui labōatis
et onerati estis / et ego reficiā vos / sicut et de hoc eadē in ꝓcedentibz
audiuisti ¶ Deinde cū venientibz ita ad se / plus q̄ nos sua doctrina do
cet pactū statuē postulat dicēs / ¶ Tollite iugū meū super vos / de quo
Jugo eadē mihi audiuisti ¶ Adhuc quādā doctrinā principue ab eo discē
dā ꝓmittit dicēs / Discite a me q̄ mitis sū et humilis corde / in qua doc
trina discipulis suis / iugū suum tollentibz / semetipm mitē exhibet et
humilē / ut ꝓ huiusmodi exhibitione que de sua nā placabilis est / sibi eoz
illos alliciat et astringat / ꝓpterea vō huiusmodi discipulos suos doctrinā
sua imitantibz ꝓmittat aliquā suauē requiē dicēs / Et inuenietis req̄
em aīabz vrīs / Deinde sicut audiuisti ꝓmittit Jugū alterum eis
mandans illud esse suaue dicēs / Jugū enim meū suaue est / De qua
quidē suauitate sibi audiuisti / Et hec oīa ita enūciata vtiq; ut appz

allectauit. et blandiũt. ¶ postrimo uō post oĩa p̃dicta blandiẽdia allectiua/
tuũ p̃mũ erã leuitatẽ sui oneris introducit dicẽs/ Et onus meũ leue
¶ Ad qđ tollendũ siue differendũ nõ sufficiuit antea/ nec aliquã de eo
fecerat mẽtionẽ. Et quãe hec oĩa? ¶ Profecto nisi sicut te p̃monui/ magr
ille sũme prudẽs est et sancte astutꝰ/ nouit eũ p tenẽa/ uictus/ oẽm
abhorret et fugit castigacõnis disciplinã/ et anhelat et quezit sui
ſblacij blandimẽta. Et quia sicut p iugũ dñi suaue dulcẽs vmaluꝫ
ſũtur/ sic p onus xp̃i leue/ nõ mõgruũ afflictiuis pondus siue cas
tigacio discipline accipit sicut sp̃ũ est/ Illud qđ mẽtaneũ est et
leue tribulacõnis in p̃ũti/ sup modũ in sublimitatẽ eẽne glẽ ponꝺus
operatur in nobis. Et iterũ/ Alter altꝰ onꝰ portate et sic adimplebi
tis legẽ xp̃i. ¶ Ideo igit̃ ille/ oĩũ magrorũ optimꝰ/ nouiter ciuitatẽ ac
nouellus suis discipulis/ illud suũ afflictionis onus statũ in p̃ũa pis
sue gũsionis sup̃ponẽt/ aut quo liber virgã siue disciplinẽ cõtẽs
extenderẽt/ tã sbole ab eo longius fugerẽt/ qũ ad nr̃ũ p̃mus q̃mus
accesserũt. ¶ Et magna igit̃ pietatis ſdezia/ p̃mus suis aluꝫnis ad
se cõuersis tantũmõ sui amoris suauẽ iugũ/ ac certã que sup̃ audisti
blãdicia exhebet/ sub quibꝫ tamẽ omnis siue castigacõnis et disci
pline subtilit̃ abscondit/ et tã diu posteponit et detinet/ quousq̃
p̃mus p multa suauitatis blandimẽta eos sub suo iugo cõmulcet/
ut postea forcia ſbilitatis atq̃ ligatus/ siue castigacõnis onus cõfidẽ
cius sup̃ponat. ¶ Sub cuiꝰ oneris fatigacõne tuũ tã to minus
lacessiũt/ quo p dulcia fugi vmaluꝫ antea fuerit vmaluꝫ suauiꝫ/
ac p certã blandimẽta forcia ſbilitatẽ. ¶ Minus eã dulcissimꝰ ille
magr/ discipulos suos dilectos tenere ac ineffabiliꝫ deligat/ tamẽ
nequaq̃ obmittit/ quin sub sui oneris disciplina eos aliq̃n et cas
tigat/ ne forte sui amoris tãtũmõ educati blandiciis/ tandẽ iuxta
uerbũ dissoluti lasciuiẽ carnẽ illicite nõ vereant. ¶ Hec sic profecto
illos adhuc carnales et teneros suos alũpnos/ tantis foueliat blan
diciis/ ut nec eos q̃diu cũ eis mortalis erat ieiunare sineret/ ut
tandẽ subtracta eis sua corpali p̃sencia/ aduersitatis ac p̃secucõis
mõmoda p eos grauẽtius sustinerẽt. ¶ Sicut et de eis in ypõrum
actibꝰ sp̃ũ legit̃. ¶ Et ibãt gaudẽtes a conspectu consilij/ qm̃ digni
habiti sunt p nõie ihũ cõtumeliã pati/ ¶ Certo igit̃ habeas o aia
sicut et p gustasti tã aliqualit̃/ q̃ et te p̃mus miris et iocundis foueli-

cōsolacōibz/ sēd hāc gram scias tibi nō hēdituz esse data ſi ad tempꝰ
quodāmō ut ita dicā gerſſam/ vt in die malozū nō timeāſ ſis bonoꝛ
Quia nō eſt filius quē bonꝰ ꝑ nō corripit/ necꝰ discipulus quē fide
lis magr aliquādo non flagellat Ego mꝰ quos amo arguo et caſti
go Si aliqū ig hoc ipm tecū agi cōſideās ut dlc bonꝰ et fidelis
magr tibi amplꝰ suus blandimēta nō arrideat/ ſi tāq̄ mitatꝰ t
m crudelē/ frequēter multis tribulacōibz flagellat/ noli sicut ſcꝰ
tū eſt abicē disciplinā dñi/ nec fatigeris dū ab eo arguēris/ Cruc
eū diligit dñs castigat/ flagellat ātomē filiū quē recipit/ ꝓpter
nāq̄ sue dlcōis eſt signū/ ſi post gustatā sue dlcōis dulcedinē/
te ſinat sub aperis flagellis ac duris castigacōibz fatigari/ Sed
ut mihi expaueſcas de hmōi sue disciplīe ſue castigacōis onē/ me
mēto quid de eius lenitate bēs paulꝰ mi ꝑ allegatis vōbis dicat/ Illd
inq̄ꝰ qđ in pūti eſt momētaneū et leue tribulacōis mē/ ſup modū
in ſublimitē etnē glē pondus operat in nobis Quia minimū omīb
pnīs tribulacōs si compata fuerit ad illa ꝓpter tribulacōis miseria
que ꝑ ista pīē euadit/ atq̄ ad illā etnā felicitatis glām/ que per
ipām acquirit/ si patienter salē ferat̄/ momētanea vtiq̄ eſt/ vel
certe nulla quodāmō reputanda agemēto mſup michilog ſi mſup
iterū idem bēs paulꝰ de nrōē ipīus alūi magri dicat/ Fidelis deus
inquit/ qui nō patiet vos tēptari sup id qđ potestis/ ſi faciet cū tēp
tacione etiā euentū ut possitis ſustinē/ Bene ig tecū agetur o
aīa si fidelis ille magr duriorib etiā adūsitatibz aliqūdo te flagel
let Nam in hoc te ꝓbāt tēptabit/ an ſe tibi ēdere potīt/ et an vē
ſis eius dyscipula et amica/ vel ēte an secū etiā in tēptacōibus vo
luerīs ꝑmanē Te si in omīb hmōi tēptacōibz ei fidelis et ꝑstans
ꝑseueraueris/ dico tibi qđ de certō te nō ut ſuā tantūmō retineat
discipulā ſi ꝓcīq̄ te ſibi in amicā et ſponsam dilectissimā coplabit
Cruc ad modū et hoc ipm tibi ꝑ ꝓphām ꝓmittit dicēs Despōsabo te
mihi in ſempiternū/ Dic eīm Abrahā tēptatꝰ a deo eſt et ꝑ multas tri
bulacōes ꝓbatꝰ/ dei amicꝰ effectꝰ eſt Dic ysaac/ sic Jacob/ sic moy
sēs et cēteꝝ qui placuerē deo ꝑ multas tribulacōes trāsierūt fidelēs/
Despensa igr si potes/ quāta tibi tuē glē dū fueris facta dei amica
quāta ve tua erit felicitas/ cū fueris tēpo magrō beatitis et ma
iestatis dnō/ regi regū ihū xpō feliciter despōsata/ atq̄ castissimis

nupcijs copulata ¶ Quid̄ non te pigeat nūc illud dulcōis suauis iugū almi magri tollē/ ac onus illud q̄ leue tribulacōis est assumē ut te dignat̄ in sua dulcē discipulā et amicā recipē/ tecū salutifera sua doctrina tales instruē/ ut ad illā sempiternā dispensacōis glāz cū ea pretue vita tua ¶ Anima/ aculeas cōtēs tue dulcōi refers p tuis meritis/ mi q̄ subtalis mundus/ que cōtra rōnē fidē fidelissimā recognosco/ Nā dū illud almi magri quosq̄ fideles suos discipulos quos ab eterno elegit intueor/ clarē conspicio/ q̄ quanto illos habuit cariores/ tanto sub sue castigacōnis onē p tribulacōnes probauit durioēs Immo nec illā delicatissimē dilectā non tantū ut ita dicā discipulā sed p omnibus speciosissimā et electā amicā sponsā et amicā imprimis meam suā voluit excipē/ quin gladius amarissimi doloris eius suā beatam animā p̄trānsiret/ Et ecce q̄d omnibus his maius est/ dū ipm̄ met vitatis magrum sedulō q̄ m scripturis audis considerō/ qui semetipm̄ exinanivit formā serui accipiēs/ et insimilitudine hoim̄ factus/ et habitu inuentus est ut homo/ video q̄ p sua tribulacōne sit p solitudine absq̄ patre/ ut mi misere et omnibus qui tribulantur posset auxiliari Et que ego/ ut vellē me a tribulacōnū passionibus seruē/ aut sue castigacōnis onus/ qui quid me castigatus et tribulatus est subtrahē fugiē p̄ceptū cū ille primū nā fecit neq̄ dolus inuentus est in ore eius Et ego infelix et misera in multis h̄ cū offendi/ et rursus quotidiē illū patientē magrum sepissime meis nequicijs crucifixi/ Et licq̄ aliqn̄ cordialis mi dolor est dū recogito/ q̄ infidelis proditrix deo meo fuerim/ tota q̄ omnino mi flere libeat/ tamē quia nimis ut timeo me palpo in assumpta pena/ et nimis negligenter in memetipa quod erratum punio/ neq̄ pro tot et tantis offensis condigne compungor ut debeo/ deo merito diuine castigacōnis flagella sustineo/ ac digne q̄dēq̄ onus q̄d ille vitatis magr̄ mi imposuerit et q̄ diu voluerit tollerabo Ultima salutis me in sua discipula recipiat/ et me sue voluntatē facē doceat/ et q̄cq̄ velit suppōnat/ dū me p gratiā suā adiuuat/ et toto desiderio illud p suo būplacito volo facere/ ymo in tantū ipm̄ pposito diligē tribulacōnibz me flagellantē/ quātū eū diligē possem suis me consolacōnibz blandientē Et quis/ det dns deus tuus būdictū in secla et confirmet hoc q̄d operatus est in te/ et donet tibi ut hec pia beniuola assumpcio suauis iugi ac leuis onerabis almi magri/ per quā illud ita facta es discipula/ augmētū tibi sit et

ꝑmoas oēs boni Certa igr̄ mr̄ sis dilecta soror mea o aiā / ꝙ nē ni ꝑx
mo cōsequāt̄ sit ꝙ fidelis ille magr̄ te ut suā discipulā assūptam
docturus sit bonitatē et disciplmā nerio et sciāz salutarē / Nā tua
obediens et tā ꝓmpta sui iugi atq; onezis assūptio tā sbitā illū
vitatis allexit magrm / ut ille potiq ad te ꝙ tu ad ipm̄ vēiendo ꝑue
nires / Non em̄ intantū tu gaudisti ad illū / ꝙtū ille ad te ēcupiuit
Nā ēte ut video mr̄ te est / iā tremat ꝙq; tm̄ schola sua magīs est / iā
te cathedrā suā disposuit / iā in bonis desiderijs tuis adīplēdis ordiat
Nā doctrinā illā mirifice tradē / quā hucusq; multo conamine inquisisti
Omnē idoneo occupationē ex nea nr̄ festina relinque / cūctos exanie
tumultus oēs cōpesce / singulos sēpmis et flantasiis suggestis silēciū
impone / tematipsā mr̄ te iā āplius revolue / teozq; tuo intellectū atq;
affectu ad illā vitatis magrm ingredē / ubiq; ipi cārē et oēs amā tuū
in illū erige / et in desiderata doctrinā ab illo expectandā cōlue te suppē
de ē ut melius adrēdas / ad pedes illius tm̄ illa cara discipla eius ma
ria magdalena te collocā / qm̄ ut scptm̄ est Cui aqua quā ad pedes
eius accipiēt de doctrina illius Audi pie et tu de oze illius iā verbū grē
ac salutis Audi mq; patrm̄ doctrinā suā desiderabilē tā auditu spuali
ꝙ intellectuali et nichilo obediāz ali hic em̄ triplex audiendi omnibus
vē discipulis xpi nerius est sicut ipē vitatis magr̄ insinuat dum
sepe eos clamat dicēs Qui habet aures audiendi audiat Nā exte
rior at spualis audiendi ner̄ius est ꝙ iā de cetō nullis interiori auditui ꝙ
tecūq; revelatis ecīa fuit fides adhibenda sic nisi illi de quo ipa
revelatio est ipē vitatis magr̄ ꝑ se vel ꝑ suos ꝓphas et aplos docuit
et in canonicā scripturā redigi ordinauit Unde plane ꝙ ꝙ de cetō
tibi o aiā interius suggestū fuerit si nō habuerit ex vita xpi et eius
doctrina aut ēte aliūde iā traditis scripturis canonicis firmitatē sic id
reprobā tm̄ spūs sit erroris Sic em̄ ait aplus paulus Sed licet nos
aut angelus de celo evāgelizet vobis ꝑtm̄ ꝙd evāgelizauimus
vobis anathema sit sicut ꝓdixi at nūc iterū dico Si quis vobis
evāgelizauit ꝑter id qd accepistis anathema sit Ubi nōnē dicit
postm̄ evāgelizauit / sicut / ꝑter id qd accepistis volens ondē ꝙ de
cetō fidelibus nulla doctrina sive revelatio acipienda sit nisi potiꝰ ex
iā traditis scripturis cōprobari possimus tm̄ istū auditū sensualē
ecīa ad meliora trahē / ex quo iā in interioribus velut in schola xpi dīscimus

que ut supᵃ cōsuᵉ est mīᵉ te est o aīa / ita ut primū ipse spūalis trg au
ditg mīor sit tua mēoria / que nutrite almi magri intra te operāte
spēs ymagnatas a sua doctrina tā tibi iterū cōmēdanda / postq̄ tu
antea in evoan⁹ lra vel audita per sensus actiones ad mīē receptas
recogitando quasi de nouo recolligit / ut per hmōi spēs ipā doctrina
exterius visa vel audita iā in mēoria intrīus reneuet⁹ Constat aut
sēdū philos mēoriā esse vnā de quīq̄ potēcijs apphensiuis intrīoribz
anime sensitiue / Auditus vō interior et intellectualis est quo nō solum
doctrīā aliquā suppositiue / ut in suis lrīs libris et doctoribz subsistit
p̄cipimꝰ sicut p sensualē auditū sit cōiter / p̄ eciā medicinā do ad eius
vitatē mīs secā penetrandā / Et iste auditꝰ nātus est ades / ut hijs qui
eū possent habē et nō habēt nō sit salue / sicut ipe vitatis magr de
talibz testat⁹ dicēs / Ideo in parabolis loquor eis / quia videntes nō vident
et audientes nō audiūt neq̄ intelligūt / ut adimpleat⁹ in eis yspheria
ysa⁹ dicētis Auditu audietis et nō intelligetis et videntes videbitis
et nō videbitis / Incrassatū est em̄ cor ppli huius et auribz grauiter
audierūt / et oculos suos clauserūt / ne q̄n do oculis videāt et auribz au
diāt et corde intelligāt et cōuertantur et sanē eos / Potiā eciā illa
terciꝰ auditꝰ qui dicitꝰ est obedientialis / quo quis se veritati cognite
affectualiē et voluntarie submittit ut eiꝰ pro sua possibilitate com
pleat in effectu / in tantū eciā est nātus q̄ ambo p̄dicti alij auditꝰ
simul dāpnabiles sint sine isto / Omīs / inquit ipe vitatis magr
qui audit verba mea hec et nō facit ea silis erit viro stulto qui
edificauit domū suā supᵃ arenā / et descēdit pluuia et venerunt
flumina et flauerūt venti et irruerūt in domū illā et cecidit et fu
it ruina eius magna / Hinc bēs Jacobus admonet dicēs / Estote aūt fac
tores verbi et nō audientes tantū / fallentes vosmetipos ꝛc / Hunc
ꝑ triplicē auditū dūs ostendit fuisse in suo fideli ppto ex ꝑ ueritate
ad ipm̄ comissū / Qui ex ipha in pō dicebat / ppt̄ quē cognoui seruī
uit michi / in auditu auris obediuit mī / vbi p auris significat
auditū sensualē p audiēs vō intellectualē p obediuit aē exp̄ssit
auditū obedientialē / Quē quidē auditū triplicē ut dixi et in te iā
satage adaptare / Quia ob sui in scitor magr bonus exercuit / iā
ut puto ipm̄ loquētē ac disputātē audito / iā ut a se discamus audio

* alē nisi //

nos hortat. ¶ Anima. Dulas ac mdi dne mee saluris fautor
tuis semp desidezo pare monitis ita q aiude pdicto triplia auditu
doctrinā almi magri exspecto suscipē salubrare. Sed ex quo sicut a
te supius in plurib locis intellexi quasi a pncipio pnūs mi dyalogi
q amis ille audiry sicri debeat in me intrinseco timē ea vehemēr
magis falsos illos pphas de quib mē erā supius significasti qui
se trāsfigurāt aliquando non solū in angelos lucis sz etiā in ipm ma
gistrū veritatis ne forte qd illoz est mendacii p ipius almi ma
gistri doctrina suscipiā vel ēte ipi doctrine almi magri ppē hmōi in
discretōis siue ābiguitatis suppitionē nō debeā adhibē credulu
tatē. ¶ Quia sicut tu melius nosti aurpna adhuc sū et rudis in
spualib ppfectib velud cui adhuc lacte opus est nondū habēs pro
cōsuetudine exercitatos sensus ad discretionē boni ac mali. Tu vō
quia sicut apls paulus de te testimū phibet scripturā poteris etiam
ppfunda dei sicut et hoc etiā ex vbis tuis ita sacri intellexi quib te
iam de facto audire ipm vitans magrm disputantē et nos sibi at
tendē exhortantē asserūsti. ¶ Deo ob pcm meaq mstiaq tu ipē ve
lis diligentius attendē si forte obtundo mea subaluenē tradēde doc
trine requirer applicandē q salte tu melius perpias et mi postea
ea repetēdo apius explices et declares. ¶ Puto ei q tradio hui
doctrine sib qz locucio mirāsera qua ille magroz subtilissimus i mi
rib suop fideliū pe mirā mstiaq loquēdi abstrusa sit et subti
lis. ¶ Quadmodū ipē ethyphas in libro Job māifestat dicēs porro ad me
dictū est verbū absconditū et qi furtiue suscepit aures mea venas
susurri eius. ¶ Que verba sicut nosti bēe Gregi in mālibz expenēs dr
potest q. ga per verbū absconditū allocucio intime aspiracōis intelligi de
qua Johes air vncio eius docet vos de omnib. ¶ Que quidē allocutio
bene verbū absconditū dr sicut mstica dicit ide beatus Gyego qd illud
a quibusda proditorib in corde pcipit qd a magica hoīm pte nesciatur
vel ēte hereticā afflatio sū spūs absconditū verbū est qd sentiri pt
sed strepitu locucionis exprimi nō pt. ¶ Cū igit dina aspiratio sine
strepitu mentē sublimat verbū absconditū audit qa spūs scms
in aure cordis silenē sonat. Unde et subdit et qi furtiue suscepit
aures mea venas susurri eius venas scripsi susurrii aures cor

dns fructuose suscipit / quia subtilitatē locutionis intime afflata mens
et raptī et occulte cognoscit et certū que sequūt. Hynus. Ozius
oīo vera sit ppā bēi ggorij / qpā allegasti sua / tñ nequaq̄ ille vñ t
magr tā occulte et silenū suis electis mysterando loquē / quin eis per
hmōi mysterate locutionis contractū sensū aperiat / ut ppm loquētē et
audīē valeat et intellgē / gñtū tñ ppe volet et eorū salutē nosat ex
pedire. Alias frustra esset talis inspiratio divine locutionis / qd dicē
tā apud phos qm̄ catholicos est absurdū. Cū deus et nā mchil fa
ciūt frustra ꝓ certo nō bēs lucas dicat de ppo Xpo ihū facē et do
cē. Non enī debuit alīm ꝓ sapiētē ita docuisse / vbi audituꝝ nō est
nō effundat sermonē / nisi et ppe voluisset doctrinā hmōi observassē
Hinc est q̄ loquēs discipulis suis post resurrectoēm suā et ꝓ scripturās
legis ꝓphāe et psalmoꝝ ondēt qm̄ sic ppm̄ pati oportebat / et illi
quātū ex se nō intelligēnt / aperuit illis sensū sicut bēs lucas refert
ut intellegēnt scripturas de ppo ꝓphetatas. Et sicut tuū sccat ille ma
gr eorū optimus / sic et āmo usq; in finē scli suis electis sensū eorū
ut possint intellgē scripturas que de ppo sunt / quas et frequēt inspi
rando in eis loquit nō desinet aperire / Et ꝓ eto si ꝓvidit valde
notabile est / nec silencio prereūdū q̄ ille vitatis magr nō nova
aut ꝓnus maudicta argumēta / aut aliquā nove ꝓsuasionis doctrinā
ꝓ sue glose resurrectionis applacone edidit / ꝑ tm̄ō scripturas prop
a spū sco ꝓ lege et ꝓphas de ppo ēditas suis discipulis dilas ꝓ suffi
cēti demōstratōne interpretaty est / ut et posterīs q̄ē suis discipulis assu
mendis daret apte intellgē / exquo ꝓ nova sua et prius maudi
cta resurrectōne gliāda / tantūmō de verbis scripturis adduxit testimō
nia / q̄ nemo de retrō eorū / nouis ut eadā supius dixi doctrinis debe
at intendē / nisi ex scripturis iā canonice firmatis hēatur firmitatem
Unde nec tu estimare debes ꝓ prūti o aiā / q̄ ille vitatis magr iā mul
te nouā quādā doctrinā locuturus sit quā antea ꝓ evangm̄ suū nō tra
didit hoc ei ab illo exptare / suppositione quodāmō curiositatis ass̄ m
dicūt / sicut in actibus apl̄orū de Athenīēsibꝫ scribit q̄ ad mchil aliud va
cabāt nisi aut dicē aut audire aliq̄d novi. Nolo tñ abbreuiatē manū
potentie illius / quasi nō possit iā aliud docē q̄m q̄d docuit et ꝓ evāgelistas
suos nobis in scripīs delīquit. Cū bēs Johēs in conclusione sui evāgelij

dicar ¶ Que ar et alia multa que fecit ihus | que si scribant p singla
nec ipm arbitror mudm capē eos qui scribendi sūt libros ¶ Rm g
ut dicit pphā in pō | pē idem est et āi eig nō desplacēt | cōstat pfco
q sicut pluta fecat et docuit que nō despta sūt | sic adhuc m ꝑmanēt
pr suam de xpō stptm est ¶ Subest enim tibi cū voluerus posse | Et iterū
ay iserabis sim qm ouā potes ¶ Tamē q̄a ea que de vnūsq̄ doctna sua
atq; vita | necnō et ap̄lis suis iā condite despta sūt pro salute nrā
habundanē sufficiūt | sicut hoc ipm ide bēs johānes ꝑter paulo su
pius mānifestauit dicēs multa quidē et alia signa fecit ihē m g spēm
discipulor suor que nō sūt stpta in libro hoc | hec aūt stpta sūt ut ē
datis | quia ihesus est filius dei | et ut credētes vitā habeatis i nomē
ei⁹ | deq; hmōi doctrinā almi magri habētes m evangē p mā
salute sufficiēter descriptā | nequaq; possemy nota curiositatis crēdē
ut dyci si aliquā nouā doctrinā nūc vellemy ab illo exp̄cāre ꝑterea
hoc ipm ¶ salomō phibē asserit | qui postq̄ dixisset verba sapiēcīe
sicut stimuli | et quasi claui in altū defixi | que p magror consiliū da
ta sūt a pastore vno ¶ Ostendens per hmōi verba sufficiēcīā stptu
rarū a xpō vero pastōe p pphās et aplos ac cetēs ecclie doctōes e
manatura | sciā subiungitur dicēs hijs amplius fili mi ne requiras fa
ciendi plures libros multi⁹ est finis ¶ Qua ꝓpē ne ab audiēdo illam
salubērimā et diu desideratā doctrinā almi magri | quā puto veru
similiter iā ipē mē te laquit⁹ diuersis te detinēā | volo ut diligēcīas cogi
tacōnes tuas ꝓpuras | michiq; dicas si aliquā doctrinā evāgelicam
mē te sencias iā versari ¶ Anima ¶ Sencio vtiq; ymo nō vnā
sed plēs sibi iuicē succedētes ¶ Ihūs | est ne mō omnes illas a
ligna que solet mentē tuā frequēcius p cetēs occupare ¶ Anima
Vt verū fatear | sicut te ipm qui consciis es secretor meor latere
nō dubito | Vtiq; ab eo tpe quo de quadā compēdiosā doctrina cogi
tare cepera | quā fraudē in promptu habē possem | et secūm quā regu
lare motus meos excurrētes intrinsecus vicios passiōes meas de
bite refrenare valerē ¶ Et dū sic cogitādo plura documēta salutifera
sepe mē me revolueret | tandē illa veneranda dni mri ihu xpi doctrina
¶ Discite a me quia mitis sū et humilis corde | cuius eccā scripture tu mē
cone fecisti | nō modicū lumine resplenduit mēti mee ¶ Quā diligēcīus

intuēt meaq; retractūs deplxendi nōbilē / q durē ꝓ vicijs illis
quibz ꝓ ceteris ꝓ totā vitā meā molestiuꝫ fui mſestata ſt opponeret
videz vane gl̄ā / turbatiue rationē die / et libidiſt carnis gaudiē / deo
nō ꝓ certis doctrīs magis placuit / tuuꝫ ꝑ rationē oppōnē / qua paſſi
onibz meis obuiat ꝓxime / tū ꝑ placabilitatē mitratis et humili
tatis xp̄i / ad quē valeā oēs puulos ꝑuos cogitatq meos velud ad
petrā ut puto ſuffiat allidē / ſi ſaltē i me ꝓ nimiꝰ alumi magri dñi ihu
xp̄i gratꝫ habitualē fuit radicata / ymo ut aplus dicit nō tantū eiꝰ
placentia mētē meā infludit / ut nō ꝓteat dies aut nox qua nō ꝓ
mea mētis nō retracto / Quare ne q hec tā frequēs illiꝰ
ſalutifere doctrīe meditatio in mētis tue penetralibz ꝓ inuſitatꝫ
tue industrie ſit oborta / Summa equidē hoc dicē ꝓſumo / exq
ſupius michi audiſti de verbis bēti pauli aplī / q nō ſufficientes ſimꝰ
cogitare aliq̄ a nobis q̄ ex nobis ſſ / q ſufficientia nra ex deo ſit / qui
ut idē aplūs alibi dicit dicā in omnibz oratur / Quia q̄
omne bonū q̄ ipius veraciter cogitatēnbz et true ſalutis eſt nūtius ille
vitatis magr ꝓ ſpm̄ ſcm̄ tibi inſpirando loquit ſicut ipe teſtatur ad
diſcipulos ſuos dicēs / Paracliꝫ aut ſpūs ſcūs quē mittet ꝑ in nomē
meo ille vos docebit omnia et ſuggeret vobis oia quecūq; dixero vob̄ /
deo et ꝓducta doctrīa ſalubertima qua in true meditatiōis auribz
tā frequēter audiſti ut aſſeruis / ꝓ alumi ſpūs ſui aſpiratione mīt te
paruulum eſt locuta / et quis dubitat quin tā frequēs hmōi doctrīe
in mētis tue ſuggeſtio certū mdiciū ſit / q ipa ſit illa deſiderata doctr̄i
na / qua tā frequēter et anxio deſiderio inquiſiſti / Qua ille vitatis
magr et nūt exq̄ tā benuole te ſuo ſubmiſiſti iugo et oneri / tibi
cōmendare nō deſinit / ut ex ea tuū adimpleat deſiderium / ſicut ſtp̄
tū eſt deſiderium cordis eiꝰ tribuſti ei / et voluntate labioꝝ eiꝰ nō
fraudaſti eū / Que admodū et illis dilcis ſuis diſcipulis eandē doc
trīnā poſtq̄ eos ad jugū ſuū tollendū conduxit / tq̄ ꝑ certis aper
tē et magis nūdiatꝫ tradidit dicēs / Diſcite a me quia mitis ſum et
humilis corde / pie ei credendū eſt / ſi aliqua alia doctrīna illē fuiſſet
conſentaneior et magis nūa / Ille magr fidelis ꝓ qua / qui et qua nouit
et potest ipius eandē viaꝫ tradidiſſet / Sed quia deo gratū ac ne
ceſſariū eſt ꝓmo omni diſcipulo qui ſe ſuo magro ad ꝓfectū obedi
entia obtulit / q moreꝫ illius conditionē ꝓ attendat / eiſdē gloriōſiſſimi

studeat / ut tandē eū ad ꝑfectioꝝ statū potiꝰ imitāꝫ ¶ Cū ut ipē / mer vitatis magr dicit q nō sit displeꝫ sup magrū ꝑfectꝰ ar oīs erit si sit sicut magr eius Omīs ar doctor siue magr q̄nte maioꝝ aur / toritatis et facē fuerit / tanto plēs acquirit discipl̄os / ꝑfectores q̄ efficit si sua cū illis conuīsatō fuit humilis et mānsueta ¶ Hinc in pūtī doctrīa / ille magroꝝ optimꝰ / semetipm tā verbo q̄ ecā exemplo mitē et hu / milē docuit / ut oēs ꝑ sua salute sibi discipulos acquirēt / sicq̄ ꝑfectos efficēt imitatores ¶ Ecā sēdo notū est cuilibet tali discipło qui sub iugo / et onē sui magri venit manē ꝑtinē / q illud sibi sciatur sit et portā / bile / q mitis sit et humilis in portando ¶ Hinc in pūtī doctrīa ille vnūs / ꝑoꝝ magr et dns semetipm mitē et humilē docās suos discipłs ꝓfecit / vt illi videret q̄ mitis et humilis ipē fuit ad portandū ꝑ eis ingū et / onus ab ēterno ꝑtē sibi suꝫimpositū / et ipi sub illius iugo et onere / ꝑ eo mites et humiles ꝑmanerēt / ut sic nō turbati nō rebelles / sed cū de / lectabilē subiecti que oportunē consequi in ope valerēt ꝑduīrē ¶ Cum ei / semꝫ mitis est et humilis / semꝫ iugū dūs mīfatigabiliꝰ tollerabat humi / litas em̄ conseruat tollerātiā / mitis vō mīfatigabilitatē cū delectabilis / dulcedine āmīstrat ¶ Nunc igit benedic o aīa mea dnm / et noli obliuisci / omes retributiones eius Ipē em̄ replenit in bonis desiderium tuū ut in / eis renouet ut aquile iuuentus tua Ipē tā tibi doctrinā / tradidit diu quesitā / oīb fidelē / et oī acceptōe dignā nactus ꝑ oīa sa / lutarē ¶ Nunc almo magro gras age humilit / ipm adora fideliꝰ / et ꝑ tam / salutiferā doctrīa ei inclina reuēnt̄ haec oīa grant̄ suscipe et ītime / diligent̄ hinc deinꝫ frequēt̄ imorāe In ea q̄ die ac nocte meditāe / et in bonis illius sedule cōuīsare ¶ Cum ipa reuerā est t̄ ac oī vō scipi / discipulo salubertā / ymo ut alter dicā / ipa mī videt̄ sup oēs alias / doctrīas eaq̄ oēs ni fallor ꝑmatus renē dignitatē / Nō em̄ extra ea / aliq̄ alia possit aduertē / per quā mores tuos de tā ppinquo poteris / sicut ꝑ ista componē / ac tocīg vite tue cōuīsatiōnē sub disciplīa sancta / dirigē / si salte in ea ꝑmanseris et eius regulis regulariꝰ ¶ Sicut a / ptē hoc ꝑm videt̄ simil ipemat vitatis magr cū post eandē doctri / nā sua imediate eius effectū exꝑssit dicēs Et iuenietis requiem / Animabus vrīs /:

¶ Explicat ꝑma pars pupilli Dyalogi

Incipit Secunda pars presentis dyalogi siue operis In qua de susceptę doctrine repetitione mḡ spūs et anima nr̄ agetur Alloquit̄ g̃ Anima ut alumpna discipula Spiritū velud pedagogū suū de susceptę doctrine explanāda resumptione mihec verba gratias submittendo

Iesus xp̄s dei pr̄is verbū et sapia omniq magorū optimus deus et dn̄s nr̄ dulcissimus p acepta doctrina ceūsq suis būstatis meffabilibz ser būdictus in scla sclorū Tum igit̄ idem dn̄s ihs xp̄s ut dei sapiētia hoibus mānifestari desiderās p quedā sapiētē olī ut memorat vitā eternā sē laudātibz rpromisit dicēs Tu eluadam me vitā eternā habebūt Et nr̄ in pūti doctrina sua nobis ēdita se met rpm̄ ut a te intellego mitē et hūlē discendū proponit Adeo tu mi frater spē at comes mdiue qui velud pedagogus meus esse cepisti mei q informatoris assumpsisti officiū ita uoli segniē agere p acepta doctrina ia in manibz sume mecūq ea repete cuiusq dignitatē ponderatēq nr̄ expone ut ita p hmōi sacre doctrine resumptionē eluidando nr̄ dei sapiētia ihs xp̄s mitē et hūlē in ea proponat vna mecū vitā eternā habē feliciē mediis agnoscere ete ad hmōi repetitionē et metrisba ut nosti dilectis lea placere sepius repetita placebit Spūs vitā ille vitalis magr spūs nobis aspiret ut luculentius et intelligē possimus ea que sub ta cōpendiosa et salubri sua doctrina latēt misteria ac de eisdē adiuuē digna conferre eloq̄a Nō dubito quin sup mel et fauū nr̄is faucibz fluēt dulcioā Libenter itaq̄ laborem repetitionis hmōi alme doctrine qua postulas ob tui būplacitū tecū subeo ymo tanto libencius quāto nobis illa spēs in fructū profectē maiorē Oriens septē Bonorū laborū gloriosus cōsummator Sed quia bīt Jacobus āmonet dicēs Si quis mdiget sapia postulet a deo qui dat omnibz affluenter et nō imputat et dabit ei Adeo ante oia inuocandus est a nobis deuota pce et humili ille vitalis magr et legislator omniq rerū pr̄ piissimus ut eccā verū lux doceat Boeth Cuius pterea misso nullū rite fundat exordiū ut nobis ad repetēdū hmōi sua doctrina donet copiosam būdictionē et lucernā mitatq

de celis scīē sius et a sede magtudis sue sapiaz scīam suā sapiaz ut no
bisc̄ sit et nob̄ isc̄ labōr m ip̄ius repetic̄ōis colloquijs ut ex ipsa
sancta doctrina sua nobis tradita sciamus quid acceptū sit oī tpē coza
ip̄o ¶ Qua quidē fiducia p̄missa fiducia habēs m ip̄ius almi magri
budōnibz deuote tecū accedo ad repetic̄ōnē hmōi In noīe eiusdem
benignissimi magri et dñi mī ihū xp̄ī ¶ Volens in p̄mis te ad dig
nitatē atq; neritatē ip̄ius alme doctrine attendē ut eo venerabilior
sit et acceptior quo sui dignior atq; vtilior q̄posita ¶ Vnde p̄mo
p dignitate illius dignū duxi illa tibi ad mēoziā reducē que cuiusq; scīe
doctrinā dignificāt et extollūt ¶ Que perpue tria sūt videz Auctor
obiectū et modus tradendi Ex quibz in tantū dignificat̄ p̄ma doctrina
q̄ nō videat̄ aliqua alia doctrina dignior ea in oī scīaz septuaz ¶ Na
ex quo autor huius doctrine sit ipse sūm magrōz optimus xp̄s ihs dē verꝰ
et homo verꝰ tocius maiestatis ac bōitatis rex opōs atq; altissimus quid
queso illo ac tāto p̄ sue miri excellēcia ac dignitate sicut scīptū est ¶ pē
ens opōs sup oīa opa sua tribulis dñs et magnus vehemēt̄ et mira
bilis p̄ ip̄ius Et sequit̄ Glificāt̄ dñm gentes cuncte potuerunt supra
lebit adhuc et āmirabilis magificētia eius Et rursū Bndicētē dñm
exaltate illū gentes potestis maior est eius oī laude Et paulo p̄ Quis
videbit eū et enarrabit et quis magificabit eū sicut ab initio abyssus
abscondita fuit maioza hīs ¶ Parua ergo eius audimus opa eius Ecce quoniā
illē sublimis grēplator etne sapiē ecclīastici dignitatē et magnificē
cā tāte magtatis quā vā sapia est prius etenim nō potuit explanare Nec
mirū qā incōphensibilis et inestīa etna et insimita est eius gla et
dignitas magnificētia et maiestas magny dñs inquit ppha et lau
dabilis nimis et magtudinis eius non est finis ¶ Hinc gabriel archā
gelus nūcians marie virgini illū nasciturū ex ipsa dignitatis eius
magnitudinē ita extollit dicēs Hic erit magnus et filius altissimi vocabit
Et dabit illi dñs dē sedē dauid patris eius et regnabit in domo iacob in
etnū et regni eius nō erit finis ¶ Hinc daniel maiestatē eius cōtem
plans ait Ecce cū nubibz celi qi filius hoīs veniebat et usq; ad antiq̄
dierū pervenit et in conspectu eius obtulerunt eū et dedit ei potestatē et
honorē et regnū et oēs pp̄li tribus et lingue ipsi seruient potestas eius po
testas etna que nō auferet̄ et regnū eius qd nō corrūpet̄ ¶ Hinc scā

c. 83. d.

mr etiã volens omẽs xpifideles tãte dignitatis atq; maiestatis scire
et reuereri magnitudinẽ ordinauit decãtare cottidie vnã cũ ãgelis to
taq; celesti milicia ipi maiestatis dño illud maiestatis cãticũ qđ scḃ
in ysaia Sanctus sanctus sanctus dñs deus exercituũ et plena est oia tocius
glia eius Et hijs ig̃ sufficienter ꝓpositis ꝓpter ipius almi magri dignitatẽ
Nec ulle hec alicui alias curiose a mortalibz est inquirendũ Cum ut scriptũ
est Qui scrutator est maiestatis opprimet a gla Deo de ipa nr̃a tamen
dicta sufficiãt ut ex sic habundanti dignitate autoris almifica adu
ti potiũ quãte dignitatis censeri debeat et eius doctrina Similiter si
si ad Obiectũ tãte doctrine attendit minime item videbit ꝙ ineffabiliter
ac infinite ex hac difficile Qđ quidẽ obm ut clare cognoscas atten
dito tecũ ꝓpositi opis quo discrete sicut doctor subtilissimus sua ꝓscrutans
sua ꝓgnoscens nõ abstinuit sed potius lacuerit sic gestum Discipu
le a me quia mitis sum et humilis corde Volens insinuare ꝙ hoc ꝙ non
solũ suos discipulos velit de mititate et humilitate simplices instruere
sed potius de se ipo sub ea rone qua mitis est et humilis corde Et ido
nõ mititas et humilitas abstinuit loquendo sed vnus ipse met mititatis
et humilitatis magr ihesus xpus in quantũ mitis est et humilis in pue
doctrina ponit ꝙ obm Et ex hoc itezũ patet ꝙ sicut ipa doctrina digni
ficat rone Autoris ut sup̃ patuit sic et rone obi cũ Autor et
obm unum sint et idem Et forte ssm ex hoc ꝙ nõ simplex ipse mitis
et humiliter magr obm hic ponit sed limitate in quantũ videz ipse mi
tis est et humilis etiã dignitatis magnitudo tã sublimis doctrine
sue scie potuit adaugeri Quia si de absondito hic suo intuitu con
tigerit liquide tuetur ꝙ glosus ille magr ꝙ suã minimã mansuetudinẽ
et humilitatẽ et deo ꝑti summo honorẽ exhibuit et sibi ipi summam
glian et vitam etiã ꝓmeruit et nobis ꝙdtis hominibz summã salutẽ et
memorabilẽ excellentiã acquisiuit sicut hec suo postea quando de ea
finali mansuetudinis et humilitatis ipius almi magri tractabitur gla
bitur Verum nisi per se ad ipum modum tradendi attendit quis aude
bit tantum magrum qui nõ mgraliter ipz suã doctrinã tradidisse arguere
Cum deus spiritus sit magnus dñs et magna virtus eius et sapie eius
nõ est numerus Et iterũ qui facit magna et inuestigabilia et
mirabilia quorum nõ est numerus si venerit ad me nõ videbo si abierit
nõ intelligam cum Si repente moriger quis irridebit ei vel qđ dicit

pē aut ita facis ¶ Re tamē ipā mgrālis tradicio mdescussa pmaneat sed
aliqū talū tibi o aīa appareat attende ad ea que olim tā ex catholica
qm ex philosophica eruditōne didicisti que aliaq; doctīne traditōes
mdicant mgrālem ee. ¶ Imo nā pp mgrālis traditio alicuius doctīne stabi
lem dēat pē in ipius traditōis initio si ipe autor sue doctrine
cognitū pmittat prologū sue phemiā in quo auditōes suos sue
discipulos reddat dociles benivolos et attētos hec ei tres g dictōes m
quolibet discēte discipulo prequirūt ¶ Sed ut ee. discipulus sit
docilis opz sicut ex libro elenchorū didicisti q; ee. suo doctōi ēdat
q; ita sit sicut decet ¶ Deinde ut benivolus sit requirit q; grātā ipius
doctrinā suscipiat ¶ Sed nec illa duo sufficiūt nisi preter sit et attē
tus ut videz in ipā doctrina frequēter se exercēat et usq; dū ad p
fectionē pueniat in ea ingiū q; sequit ¶ Hic ēte ipe omū mgrōrū op
timus puīt sue doctrine tibi cū certis suis discipulis tradite dignū p
misit mgrālē phemiā q; nusq; in tota sacre sue evāgelij posuit
dicēs ¶ Discite a me ¶ Et ut pueniat te ad ipāz suā doctrinā redderet
docilē benivolā et attentā ¶ Docilem quidē ad ēdendū ut ītelligas
dicte scīptura si nō ēdideris nō intellegetis ¶ Hinc ait aplūs ¶ Credere
enim opz accedentē ad deū quia est et q; inquirētibz se remunerator
sit ¶ Et hanc ēditatē videt sufficiēnt ihūs ipe vītatis magr mh
q; in ipo phemio nō simplr dicit ¶ Discite ꝑ cū isto addito a me qi di
cit Ego sū deus qui salus veraxe est oīs at hō mēdax ¶ Vero dici
te a me quia mitis sū et humilis corde ut ita vobis discētibz a me
atq; discendo inquirētibz me sim enim pmiū remunerator ¶ Discite
g; a me nō ab alio Quia sine me michil potestis facē Nisi enim ego
vos docuero nequaq; intellegetis q; mitis sim et humilis corde ¶ Deinde
2o ꝑ pdictū phemiū te o aīa reddē vult et benivolā ut tā salubrē
doctrinā cū magna grāīarū actiōe suscipias ut q; ipā gratuīte me
ris accipē vocaza sicut scīptū est habētī daz q; gratuīte dabit
sed nō habēti id q; habet auferetur ab eo ¶ Sed quid tibi quesō pdesset
si esses tā docilis ut aīa ipi almo magro ēdās ac aīa cū ingēti g
ciaz actiōne ab ipo suscipies si tandē retro rediret et in sua doctri
na mūma ꝑseuēares ¶ Deo ac tercio te reddē voluit ꝑ pmissū phe
miū sue prologū attentā ut te cōtinue in sua doctrina exercitatū et
in ea finaliter pmanentē sicut scīptū est ¶ Qui quis audiverit verbu

tantū et nō factor hui⁹ q̄ p̄abiē⁹ uiro cōsideranti uultū natiuitatis suę
in speculo Cōsiderauit enī se et abiit et statī oblitꝰ est qualis fuerit
Cum aūt p̄spexerit in lege p̄fectę libertatis et ip̄a sedulo in ea nō au
ditor obliuiosus factus sed factor operis hic beatꝰ in facto suo erit
Et ꝓpterea impando clamat Discite a me uelud quilibet fidelis rec
tor scolarū frequēt solet suos scolares inclamare et ne trufando stu
dia sua negligant sollicitare cōminatorie etiā aliq̄n⁹ impando di
cens legite studete discite cē hmōi Est ergo dicē Discite a me s
doctrinā ꝑ firmā credulitatē benigne ꝑ acceptabilē gr̄atuitam
attente ꝑ iugē exercitatā cōnē Et noūē a me qui sū etna ueritas sū
magꝝ bonitas et īmēsa maiestas ut videz mee ueritati uerā correspō
deat doctrina et mee bonitati uerā inh̄eat benignitas et mee ma
iestati uerā attentio semp̄ insistat Ideo dico Discite a me idest doci
biles stote ad me q̄a ego solus ueraxꝰ sū Discite denīq⁹ a me idest be
nigni stote ad me quia ego solus bonus sū Discite mchilo⁹ a me i
attenti stote ad me quia ego solus dn̄s sū Si eīm sic didicerit⁹ a me
et mā serueris in doctrina mea ūē discipuli mei eritis et cōgnoscetis ue
ritatē et ueritas liberabit uos Vel ēte tantū est dicē breuiter Discite
a me scz ueracit̄ ꝑ doctrinā dulciter ꝑ benignitatē ꝑseueranter per
attentionē Sed ingrātus tradicio aliaūq⁹ doctrine cognosci pt̄ ex
hoc si ipsa doctrina sit breuis in uerbis et facilis dicere salte doctrina
prudentiū facilis mchilo⁹ tn̄ ꝑ in sentētijs suis subtilis sit et habundās
sicut sp̄tus est Sapientia sapientis tamē inuendere habundabit Talis
uerꝝ p̄fus almi magri doctrina exstitit Que licet ad uerborū famē bre
uis sit atq⁹ ꝑ suo compendio leuis uideat tamē in suis sentētijs
tā subtilis et habundās exstitit ut eius misteria nemo mortaliū potu
nec unq̄ ad plenū potuit indagare Quis ergo plene inuestigare po
terit q̄m mitis sit ꝑ uitatis magr deus et homo xp̄s ihs q̄m ob
mitatis sue habundantiā Dictus est agnus dei Ecce mḡr Johānes
baptista Agnus dei ecce qui tollit pcā mūdi Agnus eī corā ton
dente se obmutescit et nō aperit os suū Sed iste agnus qui saluator
et plus dicꝝ est agnus dei nō solū corā tondente se obmutuit sed
et inocēs pcā nra tulit in corpe suo sup lignū Quis insup cor
eius ad planū intrabit ut ibi videat et discat q̄m mitis et humilis
corde sit ꝑ scrutū eū de humano corde qd prauū est et pcō obnoxium

Jeremias dicat pravum est cor hoīs et inscrutabile et qs cognoscet illud Hinc forsitan necē fuit q nō solū mitescēt et humiliāt se vsq ad mortē et ad mortē crucis sed etiā post mortē cor suū humiliare usq; ad extremū sāsse monstrauit exhibens hoc in facto qd ante docuit in verbo ut tandē ille veraxq placaret qui dixit Cepit Jhūs facere et docere Et ut tu o aīa et quelibet alia xpi dilecta liberū posset habere in tā humile cor ingressū et ubi conspicere mitiatē et humilitatē ac cuiuslibet alterius virtutis exemplaria documenta Et debet hy corde dictatū esse tā hy mitis quā hy humilis ut nulla ois fictio neq; in mitigare neq; in humiliare ppōsuit alm magrī suspicaē sicut quidā fingūt se mites et mites nō sunt quēadmodū illi qui loquūt pacē cū proximo suo mala aūt in cordibz eorū Et filiē de ficto humili spūtū est Et qui nequit se humiliat et ēg mtioza plena sunt dolis Jē iterū rogo misteria in hoc verbo sum comphensa digne et sufficāt valet dicē qd anormalū dī et substantiū p eo q nulla pura creatura eius subalē actū ad se sufficat mplectere ut possit vē dicē ego sū Sed hoc sibi soli reservauit qui est omī entiū principiū et fontū mdependēs Qd quidē verbū nō ab re monosillabū est et tribus lrīs describit videz ē · v · et m · ut dēt intelligi q ille qui solus vē dicē pōt Ego sum sit vnus ois atq; trinus vng vtiq; in vnig tinctate subē et trinus in explicata vnitate psone Nec vacat a misterio q pdē tres lrē huius verbi sum ois simul et quelibet seorsum oīa sue voīs instrumēta claudāt et silentiū insinuēt sicut patet cuilibet hoc aduertēti Nā quādo alijs volumus secretas silentiū indicē p os eis sibilamus Nō etiā vltra mō vocales est quedā sue expōssiones nā nō solū mtioza nostra vocalia sī etiā extrema quodāmō videt in tantū claudē q vix p extrema labiorū efflet sonus eius ēg vō ois nā labia claudit ita q eius sonus quodāmō eg ad mētē sumi videat Et quāē hoc nisi quia pē celestis magr xpūs Jhūs sūmi pris est verbū qd oī creature tā tractū est q etiā nec supnis creaturis plena reuelatione sit expōssū sed potius plena eius noticia reflectit in dicētē Quēadmodū pēmet testatur dicens Nemo nouit filiū nisi pr neq; pr quis nouit nisi filius et cui voluerit filius reuelare Quis postremo pr sufficienē dicē suppōitū huius verbi sum qd est hoc pnomē ego qd in pūra doctrina xpi

expssiũ non est sed tñ secñ xate ḡmatica virtualiṽ intellectũ / quod
suppmit p ipõ vitatis magrõ psonaliṽ discrete / Cui vnq et idem
singularissime ac discretissime in sua ypostalitate verus deus sub
sistit et verus hõ Qui vnq omnẽ humanũ excedit intellectũ / nec a
liquid mutabilis excogitari pt / ꝑ q diuina nã in illo vitatis magrõ
in tanta vnitate sue psone naturã humanã assumẽt / ut et verus
hõ ex aiã rõnali et humana carne subsistẽt / et cũ hoc deus verus
ĩmutabiliṽ pmanẽt Nisi eñ intellectus humanꝰ fide esset submissus
nequaq̃ caperet q deus et hõ esset o ĩo vnũ suppositũ nõ gfusioẽ sbe
sed psone vnitate Et ppter hoc tantus ille magr / in pñti sua
doctrina ꝓpõnẽ ista sine gclusionẽ penes Cuius mitis et humilis or
de voluit hoc pnomẽ ego suppositũ sine subũ huius vbi suus expõẽ
me suis discipulis tã inacessibilẽ tractatũ discedi mũ sumi amoris
documẽta mstrauit q quẽ ppter sue in cõprehensibilis intelligẽtie mi
miã ~~subtilitatẽ~~ sublimitatẽ quã dñs velit supꝰ vires suas inquirẽ
nõ solũ retrahẽtur ab amosa et salutifera mititatis et humilitatis
sue contẽplatione ꝑ eaã facile possent ab altitudine sue mquisitois
dilabi in errorẽ o magis cũ expedit omnibꝰ xpi discipulis simplicẽ
et sinceram atq devotã mititatis et humilitatis illã habẽ notitiã
qñ in magnis et mirabilibꝰ supꝑ se impia subtilitate de nãrũ v
nione in ipõ ac de tertio secretissimo dei facẽ mquisitionẽ De
ruptũ humi inquisitionẽ nolo tibi o aia dissuadẽ o aia / cũ ipã per
fectis et doctis intellectibꝰ mãz magne contẽplationis occasionẽ ꝑ sa
lutarẽ o compatiois ꝓbeat / si ipa humilꝰ et cũ moderamine saltem
fiat Deoꝑ fidelis ille magr / ut puto in pñti sua doctrina nõ o ĩo
se / sine sua psona ꝑ li ego significatã / ne o ĩo meõ sidata manẽt
tacẽ voluit / ꝑ illã pcius et si nõ in rõ tñ in obliquo hoc est in
illo ablõ me dñ videꝰ phemialiṽ dixit / discite a me / expõẽ ma
luit / ut si nõ rõnabiliṽ o ĩo / hoc est si nõ plenarie ex mã infirmi
tate psonã sua qualiṽ subsistere in suis naturis poterim mquirẽdo
intelligẽ / saltẽ q̃tũ de illa nobis intelligẽ gcessũ est / veluꝺ ex obli
quo mõ studeo humilꝰ inquiramꝰ Dic igitẽ pater qualiṽ in pñ
ti breui doctrina / profundissimẽ et mscrutabilis latẽt sme / de qbꝰ adh

amplius m sequētibz apparebit ¶ Postremo sue tīo mgrālis modus
tradendi doctrinā sue scīaz aliqua consistit m hoc q̄ trādit sēdm mti
orē modū notificandi rem de qua est ipa scīa seu doctrina ¶ Dic aīt certa
notificatio doctrinalis seu sacrēticon alicui rei aut fit p eius effectū aut
p eius cām ¶ Si p effectū sic est notificatio quia est sue a posteriori
vel p cām sic est notificatio quid est sue a priori sicut de rebz notifica
tōibz late phūs dicit m libro posteriorū ¶ Prima ergo notificatio videt qđ
est sue a posteriori ppe cōuenit mētibz humanis 2a vō scīaz quid est sue
a priori est ppe angelica mētibz sicut hoc phūs innuit m prologo phi
sicorū vbi dicit nō enī nobis eadē nota sūt et simplicī ¶ Cū ig ut
ibidē idē phūs dicit m processu cognitionis vitatis innata sit humano
mētibz via procedēdi ab effectibz nobis notioribz ad cās ocultiores q̄
luc angelis quōrū ad eorū cognitionē reperitima nō procedit eo q̄ eis
notiores sunt cause q̄ extremi effectus atq; ideo eq⁹ procedit michoan
do vel acquirēdo cognitionē rerū m ppria gñe que cognitio reperitima
vocat m rpīs 2ds alioq; cognitionis quā habēt in verbo q̄ vōt maturitima
¶ Ideo primus ille magr tradēs humanis mētibz pūtē qua occupamur
doctrinā nō dixit Discite a me quid mitis sū et humilis corde qđ sic
discē scīaz p̄ cognitionē quid est sue a priori q̄ rpē mitis sit et hūi
lis corde est vtiq; rpīm sub illa rōne qua videt mitis est et humilis
corde p̄ situalē etām sue in ppria gñe cognōscē ¶ Sicut dictū est hu
manā vtiq; cognitionē excedit et āgelica est mētibz ¶ Sed potius
mē cognitionis infirmitati descendēs dixit Discite a me quia mi
tis sum et humilis corde apte innuēs q̄ p̄ cognitionē qđ est sue a
posteriori ab effectibz sue mititatis ac humilitatis in illā sui cognitionē
qua mitis et humilis cognōscit ascendē nos opz ¶ Ruchilog trī eandē
doctrinā nobis quodāmō a priori tradidit in eo q̄ dicit Discite a me
¶ Quia sine eo qui vtiq; omīū rerū est principiū primū et altissimū et
cām causarum omnibz suis effectibz p̄sentialissima ac immediatissima
nec p̄ ppinquos nobis effectus in noticiā cārū sue mititatis ac humi
litatis possemus deuenire sicut rpē mat testat dicēs Sine me nīl
potestis facē et apls Nō sumus mīh sufficientes cogitāe a nobis tāq̄
ex nobis sī sufficientia nra ex deo est ¶ Et ideo qđ verissimus hec doctrina
tradita est ex prima cā et primo principio altissimo et alto et ipos
sibile aliter se habēte tāq̄ a priori ¶ Hinc qđ demōstrata est p ex nos

et infimos affectu tã mitritatis q̃ humilitatis in xpo vitatis magro/
de quo ac eius mitritate et humilitate ipã est/ constat q̃sto q̃ modus
iste tradẽdi magralissimus hẽat ¶ Adhuc vo ꝑter hec quecũ sunt
puto ad magrale pũtus doctrine traditionẽ et hoc ꝓtinũ/ q̃ primo se mi
te ꝓposuit/ et humlẽ corde se postibus ordinauit/ Nã ea sic tradẽ con
gruebat/ ut ex sue pietr et inẽ gdicõi hec ipã tradicõ cõuenier
¶ Quia ergo ille de celis a regalibz sedibz a deo ad nos aduẽit magister/
ut nos sua doctrina sacũ de tribz eleuaret ad superos/ deo sedm̃ sue
desdẽsiõis gdicõẽ/ecia in ipã pũti sua doctrina gradiẽs quosdã des
cẽsionis gradus disposuit/ ut descẽdẽdo taliter ad nos ꝑ proxis in q̃dã
pfectõi sue gdicõis gradu se nobis oñdẽt/ Deinde vo in ipfectõi se ex
hibẽt/ ut ꝑ sua ipfectõa et infima ad sua pfectõa et sublimia gradi
nos ascendẽdo inuitaret/ ¶ Sic pter et spũs scs qui plene requiescit sup
ipm̃ celestẽ magrm̃/ qui sicut in ysaia legim̃ ꝑ florẽ illũ intellir
qui de virga egressa de radice yesse ascendit/ dñi gradus donorũ
suorũ ꝑ eũdẽ ysaiã ꝑ ordinẽ describit/ primo a sublimiõi incepit
et grimus ꝑ ming ac ming sublimiõis usq; ad infimũ descendit
dicẽdo ¶ Egredietur virga de radice yesse et flos de radice eius ascẽdet
et requiescet sup eũ spũs dñi ¶ spũs sapiẽ et intellatus/ spũs gsilij
et fortitudinis spũs sapiẽ et pietatis/ et replebit eũ spũs timoris dñi
¶ Duos quidẽ donorũ gdus sñi doctoris penetratiuos/ coiter a spũ timoris
incipiũt signtes ꝑ hoc sicut ecia augtũ in quodã sermõe de timore dñi
mstimat/ q̃ ibi debeamus ꝓficiendo incipere/ ubi ille descẽdẽdo quieuit/
et inde ascendẽdo ꝓficere quousq; illuc unde ille descendebat veniamus
¶ Vnaiscstat aũ alibi aptius ipe celestis magr/ q̃ mitis ea rõne q̃ mitis
in subiciẽdi gdm̃ consistit/ q̃ humilis in quitũ hmõi qui emiãnis gdus
beatitudinis primo ab inferioribz incipit dicẽs/ Beati pauperes spũ/ vbi
ꝑ pauperes spũ sedm̃ glosam humiles intelligũt/ Deinde ad ꝓfectiores
tendẽs coñt dicẽs/ Beati mites &c Et ita inter magis ac magis ꝑ
fectiores ordinauit usq; dum ad perfectos puenit/ ubi hmõi ꝓfectio
celum in summo gdm̃ nũ cito tribuitur/ Igit si recto limite ac ordine
in pribz sue doctrine debeamus venire noticiã/ necẽ est ut ꝑ prius
incipiamus dicẽdo q̃ humilis corde est/ ut tandẽ in ea noticiã qua
mitis cognoscit cecis astendamus/ ¶ Est ratio/ q̃ sicut dicit phs
in plogo phisicor/ Imata est nobis via cognoscẽdi ex notioribz

nobis et creaturis nec et nocera Cum eni eade que nobis sunt
nota et simplicia et insecundo sublimiora dicebo unde nec est secundu huc modu
tenere ge metricis nec nobis aut creaturis nec et nocera Que
aut nobis nocera sunt omnia subdes Que aut nobis manifesta et certa co
fusa magis postmodu aut ex hijs nota sunt elementa nec Et deus subdes co
cludit Unde ex utilibz ad singularia oportuit venire ya manifestat aut scptu
ra sacra qz humile esse ge utilius ac primus quo ad nos est qz mitem esse
nam sic scriptum est agelinus est humiliari cum mitibz qm diuidet spolia cum fo
rtibus humiliari ei gequo verbum possumus est humilitate conotat et no
gnie mititate du ipsum de mitibz vel predicatur manifeste aduter qz hu
miliari nobis primus sit et cotinus qz mitere Hinc est qz beatus augustin hu
militate oium virtutu posuit fundamentu dicat enim in libro de verbis dni
Edificabo magnam fabricam construe celsitudinis de fundamento primus
cogita humilitatis et tm puter ea breuitatis tibio alia sufficiat qz puer
doctrine recommendabili dignitate Cum vilis aut ipsa sit omnibz elatis
xpi discipulis supponmet doctrina alia ge sequentibz optime apparebit
Summa Tenuis ex ia dicta psuasione tua accepte doctrine dig
nitate ppenda aliquitulu tamen nondu video quo ipsa supponet alias
almi magri doctrinas primatu teneat qz sterti eu aliquo eius doctrine
alue ab ista ampluru dignitate videnr cometi dari Rute admodum
una de talibz illa videt rudis ia in predentibz mentione fecisti vidz
de gradibz beatitudinis me quos humilitas et mitetas primi ponunt ve
pfectores alijs sequentibz ge quo sicut dixisti eide gradus traditi
sunt secdm ordinem morum ac meritis pfectionis secdm que a primo ve
ad pfectori ascendendu est ad alios tm pfectores quousqz ad su
mu puenitur Cui ego primo mea accepta doctrina tanu fuisse me
morem de mititate et humilitate et no addere ceti pfectos gradus siz
de luctu et misericordia et cordis mundicia et pace non
videt quo ipsa ceteris digniora et pfectior sit censenda Adhec autem
quo ipsa pt digniora predicari qz illa sublimis doctrina que est de di
lectione dei et proximi que ut nosti ab apto paulo quam arguam fas no
est pomnibz virtutibz theologicas et moralibz excellentior commendat
Adhuc maiori excellentie via vobis demonstro Si linguis homi
loquar et angelorum caritatem aut no habeam factus sum velut es sonans
aut cymbalum tinniens Et si habuero prophetiam et nouerim mysteria omnia

et omnē sciēcia / et habuero omnē fidē ita ut mōtes trāsferā / carita
tem aūt nō habeā nichil sum / Sed et p maiori testimo / ipē celestis
magr p se testat in evan. qd hoc mādatū diliges dnm deū tuū ex
toto corde tuo / et in tota aīa tua et i tota mēte tua maximū sit et
primū mādatū / et 2m qd huic sīle est videz diliges pxm tuū sicut
te ipm / In quibz duobz tota lex pendet et pphe / Spiritus enim
me adhuc ut video / alme doctīne artedē vis vim verbor xpi nāq
m pcedentibz qd pns doctrina nō sit adequate de mititate et humi
tate almi magri velud ita tu in tua obiectōne allegasti / q porig de
ipōmer mihi et humili magro ihū xpō / qui pncps doctrine formale
obm est et adequatū eo qd nō abstrahime q gēime dixit Desiste
a me quia mitis sum et humilis corde / Igit sicut ipe mitis et humilis
magr et dns xpc ihūs deus et hō omnipotēcia creator / infinite dig
nior est anī pura creatā / sicut etiā ia in predictis ostensū est / sic
minimū quelibet doctrina que adequate est de ipō / merito dignior
et excellentior debet pdicari / qm que est de quacūq etiā re creata
Constat aūt qd tā gdus illi beatitudinis / qm etiā dilōis qua deū diligit
et primū / sint etiā habiti et infusi / Ergo p gnm nec doctrina de gā
dibus beatitudis / nec doctrina de mādatis dilōis potest pncps doctrine
adequari / eo qd habiti distinguunt p obiecta a quibz etiā sua dig
nitate excedūt / Et qd dicit doctor in gradibz beatitudinis hoc totū hic
tuemur / eo qd mitis dcit gdus sequentes sa videz lucrū iustitiā /
miāz mūdiciā cordis et etiā pacē qplectat / Sicut in sequentibus
vbi agit de gradibz mititatis sue māsuetudinis ostendit / Dilit
qd in mādatis dilōis precipit / hoc euidēcius hic docet / Quod cum
rogo pdesse homi huius pcepti doctrina Diliges dnm deū tuū ex
toto corde tuo et i tota aīa tua et / et pxm tuū sicut te ipm / si ab
ipō preceptō deo nō ministranti etiā facultas pficiendi / Si enim ut alt
apls nō sumus sufficientes aliq cogitare a nobis q ex nobis / sed suffi
cientia nra ex deo est / nimo utiq sufficimus eū ex nobis diligere
ex toto corde et ex tō aīa et / Et quia m huiusmodi ia dictis preceptis / si
singula etiā verba discutiantur distincte / nulla tā assignari videt
que nos possit promouē ad sic diligendū deū / videz ex toto corde
et tō aīa / et tō mēte / et pximū sicut nosipōs / qd modū sit in pntī

doctrina in eo p magr̃ vitatis dicit/ qà mitis sũ et humilis corde/ aptitudinabus eũ sue mãsuetudis xp̃i ex sui nã habet/ p ab alijs dilgat dicẽte sc̃ptura/ filii in mãsuetudine opa tua pfice et sup gẽtes hoĩm dilectus/ Sic pari mõ eius humilitas/ p̃paue illa qua ut ait apl̃s semetipm humiliauit factus obediẽs usq; ad mortẽ/ mortẽ aũt crucis/ sup oĩa ipm sibi dilectos reddit amabilẽ/ sicut dicit bẽd bñ/ Sup omnia mquit te nã reddit amabilẽ bone ihũ/ calvo quẽ lubuisti ap̃ue redẽp/ tionis mẽ/ Quãdã nũq; nõ dignior et excellẽtior est dilectõ dei q̃ ipẽ ut ait p̃ ꝓphãs ꝑpetue dilexit nos atq; dilexit/ q̃ nã dilectõ q̃ deũ dilgimus/ cũ verq; nequaq; possimus eũ dilegẽ/ nisi ipẽ nos p̃ius dilegẽt Dicẽte bẽd ioh̃e in p̃ima sua canõ/ In hoc nosq; est caritas/ nõ q̃ nos dilexim deũ/ sd q̃ ipe p̃ dilexit nos/ Quã quidẽ dilectõnẽ in p̃ueri doctrina nõ ondendo descripsit/ sd quodãmõ sculpsit/ ymo uerita dicã q̃ palpabilẽ demonstrauit/ cũ dixit discere a me qà mitis sũ et humilis corde/ q̃ dicẽdi/ Discite quocũq; mõ potestis/ siue legẽdo p libros/ siue p mea vobiscũ conuersationẽ/ qua me vobis exemplabilẽ p̃bui/ aut ẽte quolibet alio/ siue p intellectũ fidei aut ꝛeplacõis/ siue p affectũ dilectõis aut experimentalis pregustacõis/ Quia mitis sũ et humilis corde/ non quidẽ modice/ sd sume/ usq; ad turpissimã crucis mortẽ/ quã pro vobis passus sum/ ex nimia et infinita caritate/ ag augẽte cui hac dilectionẽ nemo habet/ ut animã suã quis ponat p amicis suis/ Quis rogo vnq; ꝓbare potuisset/ q̃ deus ope in tantũ nos dilexisset si eandem suã dilectionẽ ad nos/ non in tam sũma mansuetudine et humilitate sui vnigeniti filij declarasset/ Voluit q̃ ille amantissim deus dulcissimũ magrm̃ et dnm̃ nr̃m ihũ xp̃m filiũ suũ vnigenitũ p nobis tam mitẽ et humilẽ fieri usq; ad abiectissimas iniurias et ignominiã/ mortis crucis turpissime/ ut oĩs qui ad mãsuetudinẽ et humilitatẽ xp̃i intendẽt/ agere et q̃ palpabiliter aduertẽt/ in quãtũ deus humanũ genus dilegeret/ pro quo sic vnigenitũ filiũ suũ dare/ Qui aut q̃ dilectõ dei qua ille nos dilexit excellẽtior est/ cũ nra dilectõ qua deũ dilgim/ ymo infinite precior/ q̃ et p̃ns doctrina videt agitis sũ et humilis corde/ in qua non solũ nos p̃ustam ad deũ dilegẽdũ ꝓpẽ mitigatẽ et humilitatẽ in xp̃o p nobis exhibitã/ sed etiã dilectõ dei ad nos declarat/ exq; merito censenda est excellẽtior/ q̃ illa que tantũ mandat nobis habẽ dilectõnẽ ad deũ/ que in allegato assistit q̃

cepto/ videz diliges dñm deū tuū ex tē/ Adhuc aūt/ ēt ꝓpter illa
duo caritatis ꝓcepta dei videz et ꝓxi/ maxia dicūt/ qā in eis tota
lex pendet et ꝓphete/ videt utiq; ꝙ pīs doctīa mauet sic ꝙ q̄libet
illoꝝ/ eo ꝙ ambo illa ꝓcepta simul hic velud vnū habent/ Nā idem
dñs et magr mitis et hūilis ihē xp̄s/ simul deus nr̄ est/ ac etiā ꝓxi
mus/ quē in veritate sue ꝓsone ꝓpe sua mansuetudine et hūilitatem
possumꝰ diligē vnica et mundana caritate/ Postremo nō adhuc ꝓ
dignissima alme pīs doctīe alijs dicēdo/ pie affirmāt sine pīu
dicio vītatis ep̄istīmo/ ꝙ ꝓsta et sūma felicitas hoīi in hac vita
possibilis/ ꝓ hanc felicissimā doctīam/ plus ꝙ ꝓ aliqua alia possidet/
Cum eā felicitate sit optima speculatio respectu op̄i speculabilium ut
eaā deitāt phūs in ethicis/ eo ꝙ talis speculatio sit optima operatio op
time pertīe/ respectu optimi obiecti/ nec vtiq; videtur/ ꝙ sūma et
optima speculatio sine cognitionis gradus/ ꝓ quē cognoscit et speculat
deū et dñm ihūm xp̄m metaphisicali subtē possibile est/ sit ei ꝓsta et
sūma felicitas ac vita etna/ sicut hac ipsum ipe vītatis magr af
firmat ubi dicit/ hec est vita etna ut cognoscant te solū verū deū
et quē misisti ihūm xp̄m/ Nūc aūt gradus humane speculatiōis q̄b
ꝓlumē gre sue doctīa sacra cognoscit dñs ihesus xp̄s/ ꝙ sit verus dē
deus solus/ et verus ihūs xp̄s sine fidei ꝓiudicio/ si caro nouo/ ysti
orbis sūmū gradū et optimū existit/ quo ipe dulcis magr et dñs
nr̄ ihē xp̄s/ sub illa sūma mansuetudine et hūilitate ignominio
sissimis passionis sue et crucis/ indubitanter cognoscit/ ꝙ verus deus
sit/ et verus dñs ihūs xp̄s/ Sicut eaā hoc ipsum videt affirmāt bēs
ambros vta dicēs/ hec est fides q̄ā si vē intelligas crucē xp̄i crūm
accipis eūm iste gradus cognitionis sine speculatiōis humane ꝓ ceteris
sit/ paratus/ hoīi ipsum apphendentiū maiestatē crucis ei xp̄i ut
aut apte gētibz quidē stultitia est/ Judeis aūt scandalū/ A quibz videz
stultitia et scandalo tūc nec gētiles/ nec Judeus/ ymo nec ipi carissimi
xp̄i discipli fuerūt immunes/ sicut de ipis testat ipe vītatis magr
dicēs/ omnes vos scandalū patiemini in me in hac nocte Tam grue eūm
scandalū ꝓssit fuisse ipis dilectis discipulis/ ꝙ nō solū eo fluctu omnes
fugerūt/ sed nec eūm resurrecturū credidērūt/ nec ipsū redemptuꝝ/
nos inquirit speraturos ꝙ ipe redempturus esset ipsū/ Et nē super
hec omnia/ tertia dies est hodie ꝙ hec facta sunt/ Hinc est ꝙ ipe dñs

magr̃ posteꝙ discipulos iohãnis ad eũ ab illo missos ut eũ interrogaret
Tu es qui venturꝰ es an aliũ expectamꝰ / rñdisset / et johãm remũerãs
mandasset opa sua que tũc fecerat / videz q̃ ceci viderũt claudi am
bularẽt leprosi mũdarentur / mortui resurgerẽt et pauperes euãge
lisarentur / que quidẽ opa sdm̃ ysaie vatis mũ aliorũ ꝙ pphar̃ opa
messie sue xp̃i fuit / et quibꝫ ipe ia venisse mãifeste cognosci potuit
Tandẽ post ista p̃dicta opa et signa enũata / gr̃o adiecit dicẽs et
bt̃e est qui nõ fuerit scãdalizatꝰ in me Qd bt̃e gr̃os exponẽs i omẽ
dicit / Possit eor signis tãtis ꝙ virtutibꝫ nõ scandalizari quisq̃ potuit ꝛ
amirari / Sed infidelitas mãs gẽis in illo scãdalũ ꝓtulit / cũ eũ post
tot miracula mortuos suscitãtẽ videret et ꝺ Quod est gr̃ dicẽs / Bt̃e qui nõ fuerit
scãdalizatꝰ in me / nisi apta voce abiectionẽ mortis sue humiliatãe ꝙ
signat / Ac si patenter diceret aqua quidẽ sacris ꝛ abiecta ꝓpter nos de
dignor / Quia gr̃ moriẽdo te subsequor / cauẽdũ valde est hoibꝫ / ne
in me mortẽ despiciãt qui signa venerãtẽ Quã quidẽ despectionẽ
significauit sicut nõ solũ ꝙ gẽtes et Judeos ꝛ et ꝙ ꝓmiscue et fideles
suos aplos / dñs ꝙ ꝓpha iquestus est dicẽs / Generatio ista est malꝫ
mala et pessimus filios mentis mee Cum zelus domus tue comederit me /
et opprobria exprobrãtiũ tibi cecidẽrũt sup me / Hinc et ysaias de ipsa despr
tione dicit / Non est speciei ei neq̃ decor / et vidimus eũ et nõ erat aspectꝰ /
et desiderauimus eũ despectũ et nouissimũ virorũ / virũ dolorũ et sci
entem infirmitatẽ / et qui absconditus est vultus eius et despectus / Unde
nec reputauimus eũ Manifestũ est igr̃ ex hijs ꝙ ia dictus gradus
speculationis sue cognitionis xp̃i / sub mansuetudẽ et humilitate mortis
crucis / sup omnẽ xp̃i cognitionẽ que hic in via haberi potest / arduus
simus est et supmus / eo ꝙ nemo hoim̃ tãte ipm̃ apphendẽ ac tenere
potuit / nisi sola xp̃i mr̃ virgo bt̃a / que in hac spãli ad̃ie ꝓuilegio
sup odẽ puros hoies lũine gre fuit illuminata / ac in ipa xp̃i filij
sui cognitõne confirmata / ꝙ ab hac sicut ceci hoies exordiũ nõ va
let Quẽ quidẽ gradũ ipe veritatis magr̃ ideo ut puto in primi
doctrina p̃cipue discendũ inuitare voluit qñ dicebat Discite a me
qã mitis sũ et humilis corde / ipsumq̃ humane discipline qi metã et
terminum posuit / ut odẽ xp̃i discipulus quotidiãq̃ in eius cognitione
ꝓficeret / semp in mansuetudine et humilitate ipius / ymo eius in ipo
mitis et humili xp̃o deo vñ omplius in cognoscendo ipm̃ ꝓficere queat et

Abissus nāq multa est hec ipā mitis et humilis xpi dei et hoīs cog/
nitio / qua in cruce moriēs / passionesq; inēstimabiles sustinēs grēplatur
et superat eū omnē sensū mōrtis hoīs / nec eā quisq; ad plenum
potuit in hac vita "apphendē Cruā et te o aīa volo gsidere attēg/
sensus q̄ tuos in ea exercē studiosius / ut et sic gsiderando et exer/
cendo proficias / et proficiendo te exercitas cōtinuē ad maiōā Nā sicut
ex eā pdictis clarē potuit / et ex sequentibz manifestius apparebit / non
solū hic repperies ea que recte sunt fidei / sz etiā que mutue cōtine/
sunt / dei videz et hoīm professima documēta / Reperies de q̄ ipā
sic vera sciā / docēs te verū a fls tā in credendis q̄ agēdis deside/
et sdm regulas legis divine in modo narōnis rōnissime conuersari /
Reperies methalog / q̄ ipa / verus metallus sit / p quē grēplā potis
ipa xpi in assumpta nā pacta mistiā / nacte plucide sue divinitatis
scrutarī pfunda / atq; ita grēplando et scrutādo quadā felicē amic/
matica iam beati / Accipies postmo / q̄ et ipa sic vera sapiā de sursū
tibi a pre luminū infusa / habēs splendorē inobumbrabilē / ad discretiā
veri cognitōnē metallū tui diligētē / saporē q̄ insectibilē ad sapo/
rosam boni dilōnē / affectū tui suauissime recreantē Ita q̄ non
mō grue metallū / q̄ de increata disciplina dei docte scriptū est /
videz Sobrietatē cū et sapiāz docet / et iustiā et virtutē / quibz
vilis michi est in vita hoīz / Et videz sobrietas respectur ad metal/
lum Sapiā ad sapiāz / iustiaa ad sciāz / virtꝰ vō ad fidē et dilōez /
Cruia sobrietas metallū impuritatē subministrat / Sapiā vō saporē
sapiētie acquirit / Scia āt opa iustiae ordinat / fidēs q̄ omnū vir/
tutū fundamētū est / et dilō sue caritatis cōsummatrix Sic utiq;
ex pdictis ut puto tibi patet o aīa tuo solicō obiectorū Cruā
Exquo ut video milla felicis doctrinā alta et digna / atq; p omnē
modū salutifera cōtinetur mistiā / michil nō gratie exhibē potest /
q̄ q̄ post illuminā pclara et valde nō gratā cōmendacōez nūc necessa
valeo / oleus / ad salutifera eius cōmenta descendē / quibus aliquātulū
luadius quedā agnoscē / que et quanta in felicis eius compendio ap/
tuit / et discenda veritis xpi discipulis ꝓponit Spiritus
Quaerimus metallexistit qualiter ille magistrū optimus ut postea sue
doctrine traditionē fore magistrālē ondeat / dignū p̄misit plogū

dicēs Discite a me q̄ mitis sū et hūilis corde/ et gexplanatū utrūq; audiuisti Deinde cō
pendiosam gclusionē que tractatū exigit sine scīa cuiuscē doctrine
posuit dicēs ego mitis sum et hūilis corde/ quā quidē gclusionē ingressi
cū ꝓmisso plogo mediāte ista quātocē quia que rōnalis est ꝓtātis
Ad intuendū q̄ hec bta sua doctrina rōnabilis sit et plena ꝓtate
Rationalis quidē q̄ nulli grauis nulli aspera si omnibz est apta ꝓ
testate q̄ plena est/ q̄ cūctis q̄ viua efficax est tutela Et ītē q̄dē
q̄ doctore eius spūs est Unde ei docēdi eos sicut ꝓtātē hūē Et ingressus
ipē tractatū realiter distinguat a phemio ipō sine plogo/ tū ipē
eorū ipmq̄ rōe uolūt quātocīs cōdependēdi ita/ nacē est aliquo cuiscē
ꝓ mauri ipūe suē expssionē simul exprimē sine itāre cū ipō plogo
et tractatū Hec est/ nēitas q̄q; scīarū atq; suē requirit/ q̄ illd
totū cōplere cū Discite a me q̄ mitis sū et hūilis corde sil' ꝓferat
Cunctis itaq; sic progressis manifeste ea patet ista gclusio/ q̄ pūtis
doctīne traditis duidat in phemiū sine plogū et tractatū Circa
plogū vō hic nichil amplius determino ꝑ ea que supra cā illū de
tāui/ nisi hoc vnū quo te adhuc cupio āmonē/ Cum ei ipē mgr
bonq; quid doceat sicut ꝓtātē habēt/ imparatus dicat et mādat/ Discite
a me/ quid aliud existimat nisi q̄ ipē docē desiderat/ si salcē sint qui
ab eo discē nō contēnūt Deo q̄ tu o aīa hug sui imperii exhorta
cōnē audiēs/ oī torpoē abiecto/ hūili et feruēti postulatōe rnde
dicēs Dulcissime et alme magr xpē ihū deus meus et dns meus/
quādo imperas et dicis/ Discite a me/ Ecce ꝑsto sū tuo obediē ꝓpēsio/
ymo a te semp discē gcupisco/ sumēsq; in tuo ꝓpatuo vbo fiduci
am/ confidenter rndeo atq; dico Doce me Dic ei ypīa cognoscēs
ipm almū magrū se docē volentē ozando clamauit ad ipm dicens/
Dirige me in vitate tua et doce me/ q̄a tu es de saluator meus/ et
te sustinui tota die/ Et utiq; doce me facē voluntatē tuā/ q̄a dns mus
es tu/ Dic et tu fac sitiēs frequēt hec verba resume/ instanter pona
imposterū exclama/ Doce me/ doce me/ placet cui sibi tales ꝓbuas
atq; clamor Hac itaq; āmonitōe ita cū ipm plogū ꝓmissa/ ad ipm
tractatū alme doctīne tercū repituros descendens/ qui ut dictū est
in hac gclusione gsistit ego mitis sum et hūilis corde/ Tria gsidero
que ipē vitatis magr in eadē gclusiōe discenda ꝓposuit/ videlicet
obsequiosi studiū/ humilitatē/ et semetipm hūilē et mansuetum/

Hec tria trium ppha dauid ab ihu celesti magro cupiens discere/ se illa
docente percipit/ dum hoc orando sub aliis verbis sepissime dicens/ Bonitatem
et disciplinam et scientiam doce me/ sic ppe bonitas referatur ad mansuetudinem/
disciplina ad humilitatem/ scia vo ad cognitionem/ almi magri humilis
et mansueti/ Ma si recte aduertis/ qui aliud est mititas siue mansuetudo/ nisi ait bonitas/ sicut ppe queda glo dicit sup illo verbo ay beati mites/ [destinao mansuetudis]
ayatis est mpe qui nulla ab accensione turbatur/ si in omni bonitate in
gre pseuerat/ hinc quida desiderans mansuetudinem dicit aya suetudo
est bonitas/ animi malicia vacue/ nullu malu inferens/ malu in bo
na gnte et si humilitas aliud qui vera disciplina/ sicut ppe ysa.
manifestat/ Cum dn descripsisset ipm vitarem magrm qui
leprosu et percussu a deo et humanu/ ac ppter nras iniquitates vulne
ratu/ ppter ma scelra attritu/ immediate subiungit dicens/ Disciplina
pacis nre sup eum/ et qui aliud est scia illa/ qua ppha dd cu bonitate
et disciplina postulauit a dno/ ni illa va noticia qua scat ipe vite
magr xpe ihs hoc mitis est et humilis corde/ scia usque ad turpissima
mortem crucis Crucia quidem sciaz ille celestis studens et xpi apli pau
lus mitis celo didicit/ et alios ea manifestare curauit dicens/ Non enim
Judicaui me scire aliqd nisi vos/ nisi ihm xpm et hunc crucifixum/ Et at
tende qui recte ppha postq percipit se docente bonitate et disciplina/ edest
mansuetudine et humilitate/ postulauit et sciaz/ ut videz scire eum
propue/ a quo bonitatem et disciplina possideret/ ne ingratq manum et
ppe ingratitudinem pderet qd habebat/ Est ei hoc pcm sapia ut dicit
sapies Haire/ cuiq est hoc donu/ hunc est qui no in aliquo alio nisi in
hac scia/ veru xpi discipuli a dno qui hanc gloriari iubent/ ubi dicit
Hec dicit dns/ non glorietur sapies in sapia sua/ nec fortis in fortitudine
sua/ et no glorietur dives in diviciis suis/ si in hoc gloriet qui gloriatur
scire et nosse me/ Hic et paulq secus qui dicebat/ Michi aut absit
gloriari nisi in cruce dni mri ihu xpi/ Dicto q breuiter resumendo iam
dicta/ qui vitarem magrm in pcm sua doctrina tria discreta proposuit/ pmo
qd et principium pe ceteris est/ ad qd ecia oia que discenda in veteri
et nouo testo ppone ordinate finaliter/ est/ ut discas ipm vitarem
magrm deum et dnm ihm xpm/ ut vide eum possis cognoscere/ qui mitis
est et humilis corde/ Secdm est ut a sua mititate discas mititatem/
ut et tu mitis sis/ qui ipe mitis est/ Tercium ut a sua humilitate dis

tas humilitatē ut et tu vacuer humilis sis/qđ nrē humilis est/Et sēdm
hec tria pūtes mē repetitōis opusculū hr cōsequēt in tres partes
pūcipales dispartior Prea q in pma pte agat de notiaa siue sciēcia
almi magri ihū xpi/sēdm q mitis est et humilis corde/In 2a pte agēt
de ppa mitigate siue māsuetudē humana in se/In 3a vō pte tractabit
de humilitate humana in se/ p qđ videz mitigatē et humilitatē nrē esse/qđ
liber verū xpi discipulū se suo almo magro miti et humili cōformare/
Exemplū enī eiusq dedi vobis/ut et vos ita faciatis/Nrā ār ordinis
ysteriū trium discendorū sic ut dictū est ordinatore/ex supiorib detēctis
potūt apparē/Nā ex quo oīsū est q māsuetudo sit gnalior virtus qm
humilitas/ergo et p prius de ea tractandū ē/Sz nequ vā māsuetudo
nequ vera humilitas acquiri pt nec haberi/sine vera notitia ihū xpi
que ut dictū est vaga vera est scīa/qua certā nemo sapientū siue
ptorū/nemo pūcipū huius stli cognouit ut aut apls Cui multi
ptorū multa alia pfunda et secta nē inuestigauerūt/et eade posteris
suis in scriptis reliquerūt/Nichilomin certā de virtutib moralib pla
certā cōmendatōne digna tradiderūt/atq ideo māsuetudinē et humilitē
didicerē ac alios docuerē/Cuia tū mitē xpm et humilē nescierūt
Deo obscuratū est insipiēs cor eoru/seruientes potius creature qm
creatore/miteq se et humiles in suis exoribz exhibuerūt/lapides et
ligna/deōnes et ydola adorantes/Ad veram ār et existentē māsue
tudinē et humilitatē nūme puenerūt/eo q veram saīz de vā māsue
et humilitate nō habuerūt/qđ xpm mitē et humilē/que ut dixi
scire/vā scīa est/nescierē Sicut de hac scīa atq errē ydolatre
dicit Apls/Scims q nichil est ydolū in mūdo/et q nullg deus nisi
unus/Nā et si sūt qui dicantur dii/sive in celo sive in tra/sicuđ
sūt dii multi/et dni multi Nobis tū unus dē pr/ex quo oīa/et nos
in illo/et unus dns ihs xps p quē oīa/et nos p illū/sz nō in oibz
est scīa Et ppterea qdā et qdā et quātūcūq mites et humiles/sive hmōi scīa
mitis et humilis ihū xpi fuerit/Racionabiliter ig pūtē almi magri
doctrina/terū mitē resipturus o aīa/illā veram et supeminētē saīz
qua cognoscat̄ nrē vitatis magr xpē ihs/qđ mitis est et humilis cor
de/primo aggrdior Eo q sicut oīsū est/nra pmū hic distendū atq
pcipuū pponat̄ Anima Sicut meliori mō nosti procedē/

oēs ihūs xpi et māsue. ne. // pcipit

sic tua repetitio ordinet. ¶ Cupius. Nō igit̄ abhōmetis ut in ipā
repetitōne illius gētilis phi. anglus videz doctrinā imitar. ꝙ nō
dū acquirēdi sciaz tradidit dicēs. ¶ Tunc cū opimaz cognoscē vnā
quāq; cū cās cognoscimus pīmas et pūpria pīma. et usq; ad elementa.
¶ Quia ꝙ hāc doctrinā fōrsitā ꝓximiq; et leuius illā salutiferā sciaz.
quā salte humane acquisitioni subiacet potiꝰ adipisci. ¶ Anima
nullu doctrinā abhominor. que ad viā salutis me potiꝰ ꝓmouere.
¶ Cupius. Cupius ego intellexisti. cur ipē vitatis magr nō abstinuit
sed potius gratiose dixit. ego ītis sum et humilis corde. ¶ Cum igit̄ ly mi
tis et ly humilis sint denōiatiua nōia. siue qualia. a suis qualitatibz
videz mititate et humilitate sic dicta. constat ꝙ certo. ꝙ adhuc ut
ipē veritatis magr mitis et humilis cognoscatur. erit̄ eius mititatis
et humilitatis a quibz mitis et humilis appellat̄ est ꝓstrat̄. Ex ꝙ sicut
denōiatiis ipius cōcreti. a suo abstracto deriuat̄. sic et gēti significa
et eius cognomio siue scīa. a sui abstracti significatōe ortū ducit. sicut
aut phs dicit mag̃ se habet vnū ꝓps ad entitatē. sic se hz ad vitē.
Tuc āt sēdm supiꝰ allegata phi doctrinā. ipā māsuetudo et humili
tas ihū. plenig scīa poterim̄. si eaz causē eaz cognoscant. Nec
tn sufficit cās hmōi cognoscē quocūq; mō. adhoc ꝙ ipā scīa de mi
ti et humili ihū de qua mtendimus ꝓfect̄ habeat. nisi eaz ad vltimū
et altissimas ihū mititatis et humilitatis. valuit ad elemēta et
ad singularia resoluat̄. Unde notā est ꝙ in tantū causē hmōi ipius
mititatis et humilitatis resoluat̄. quousq; deueniatur ad mitita
tis et humilitatis victimarūis sua. et mortis turpissime crucis eius
¶ Anima placet ut de causis hmōi pūctualiꝰ ꝓsequaris. ¶ Cupi
Ex sēdo libro physicoꝝ. ac ꝑtibz ex aliis nālis phie locis. quatuor
fere causas rerū cognouisti videz mālē. et formalē. efficientē et fi
nālē. ex quibz oībz et qualibet earū deduci potit. ꝙ mitis ille
vitatis magr atq; humilis semp fuit. Primo igit̄ de cā mali rerū
resipiscimus. hoc tibi ꝓmitto. sicut tu ipā nosti. ꝙ cōmētatores cōis
cui libro. in cia. triplicē mālē cām distinguāt. vnā quidē dicūt
mālē ex qua. sicut est ipa mā pīma. ex qua aliquid m esse specifico
ꝓducit̄ forma aduenīte. Alia vocāt mālē cui. quā. sicut tales
eē pt quelibet res. siue sit subā siue accīs. cui quā necessario inhē
rio alicuius exantis. Terciā appellāt mālē in qua. sicut tales eē pt.

quelibet ſubra ſiue corporea ſiue incorporea cui inest aliqua forma
Et hec tota cā māl⁹ dicit ſubiectiua de qua et hic pagitur
agendū eo q̄ ipā māſuetudo et humilitas cū ſint paſſibiles forme
ſiue qualitates et accidētia quarū eſſe eſt inesse requirūt ſubm q̄dā
celud mālē cui inſūt Cum g̃ li mitis et humilis denotatiue dicāt
de xp̄o et ḡlubet denotatiū cōnotet qualitatē quā portat in eſſe
illu ſubō de quo p̄dicat ḡſtat ḡſtō q̄ et xp̄s hmōi ſue mititatis et humil
tatis ſit mā ſubiectiua Non quidē ſdm̄ corpus aut ſdm̄ humanitē
tantū ſ̄ potiꝰ ſdm̄ ſe totū q̄ ut vnꝰ eſt in pſona Cui quā quidē mā
ſubiectiua ſiue dñi nr̄i ihu xp̄i pſonā gratū ad quā ſubſiſtentia mſē
tabula gaudiū mīracula humanā rōnē maxiē trāſcendētia qualia i
nulla pſona alia in toto vniuſo cōtigerūt Nā q̄ nō ſuꝫ modū tibi
mirabile videt̄ o aiā q̄ deus dei filiꝰ in tanta vnitatē ſue pſone
naturā humanā aſſumpſit ut et verus hō ex aiā rōnali et humana car
ne ſubſiſtat et cū hoc verus deus īmutabiliꝰ p̄manēt Nōne mi
bile eſt q̄ tam dulcē nē creatrix et ēata ſūma et yma p̄ma et
nouiſſima diuina et humana ſic in quoda quaſi ſuppo⁹ ut trā aiā
mēſuſibiliꝰ p̄duraret Cuius rogo nō mirabit̄ conſiderās quomo
illa vnuſtā dñs deſcendit de celis a regalibꝫ ſedibꝫ ypē tā miſeri
gñs humanā ſalutē et venit in vterū p̄celecte et p̄petue virginis
marie De cuiꝰ nobiliſſimo ſanguine purißi ſp̄us coagulato ve
rū corpus humanū ſibi aſſumpſit et vnit Nō quidē incōpletū ſed
p̄fectē organizatū mediāte aiā rōnali ipm̄ informāte Cuius miſte
et hoc veſtigabit mirabile q̄ ſtatī in p̄mo inſtanti quo virgo bta
cōcepit dei filiū tres iſte ſubē ſūt verbū aiā et corpus Simul
oēs mirabiliſſime cōuenirēt ſic tū q̄ aiā corpi aduenirat p̄ q̄ ſit
turōne vē humane nē et nō alicuꝰ humane pſone Et ambo ſimul ſūt
aiā et corpus a verbo aſſumūnt nō quidē p̄ modū habitaculi ut
verbū ſiue dei filiꝰ in hmōi humana nā ſue homē trāſ in tēplo habi
tāt ſ̄ potiꝰ ſic humana nā aſſumēt̄ a verbo ut eā ei veraciter u
niatur Nō quidē in vnitatē ſue diuine nē que [illegible] in con
fuſibilis eſt neq̄ in aliquā vnitatē que ſe accidētaliū habeat ad ūbū
ut p̄ veſtimētū vel aliquis habitꝰ vnit̄ homī ſed in ſue dine pſo
ne vnitatē Nec tamē adhuc ſdm̄ talē pſonalē habitudinē aut p̄
tatē qua quidā hēretici fingūt pſonā differre ab ypoſtaſi ſiue ſuppo⁹

sed veraciꝰ in vna verbi yposta sim cui yposta sis cuiqlibet rōlis nē
dē sit qd ꝑsona/ ait ego. Hec quidē et alia inscrutabilia oīa tā inclita
almi magri ꝑsonā gaudencia nisi essent orthodoxa fide subnixa ne
quaq; possent humana rōne ꝓhendi. Nichil eni mirabilius excogitari pt
diuinus factū/ ut dr bēd thūs de aquino/ qd ꝓcerus deus dei filius/ fi
eret homo verus. Hinc est qd alle mr natos mulieru scissimus et plus
qm ꝓpta a Johāne/ qui erā ipm dnm baptizaūt et manibz suis cōtrec
tāt meruit/ considerās illud mortalibus misterium indignum se aliquid
de eo diffrendū maifestare dicēs/ Non sū dignus ut soluā eius corri
gia calciamēti/ qd verq; de hac scissima vnione dine nē et humane
sdm bēm ḡgoriū et alios scōs est intelligendū. Ne si ypsa vīrtus
aptre et humlr sua ꝑficeat ignorāciā/ qm nequaq; ipē tā ꝑsumdū mis
terium vnionis nāru in incarnacōe dnica facte/ investigāe sufficiat/
ut illud possit explicare aliis explanare. Sed quid adhuc amplius
dico de illa bēssima ꝓpfera virgine agatia/ que de sua virginali subs
tancia ꝑsone verbi in suo bēssimo vtero vnitā mīstrauit/ Nūq; ipā
cognoscit quomō fiert vnio hec beata? Certe si virgo bēa postq; in
eius scissimo vtero facta est hec vnio cognoscere/ affirmare non
audeo/ hoc aūt certissima scio et indubitabili fide affirmo/ qm virgo an
tea ignorabat qnis et qlis gra plena fuerat/ et dnō scū esset/ Si eī
cognouisset nō virgo ab angelo quō fieret ḥquisisset/ Quomō inquit
fiet istud qm virū nō cognosco/ Nec puto ipm angelū nūciasse
plene hmōi vnionis misterium intellexisse/ sicut hoc in vobis suis ad
uertit que virgini inquirēti quō fiet rīdit dicēs/ Spūs scūs sū
ueniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi/ Ideoq; et qd nascet
ex te scm vocabit filius dei/ Si eī modū quō fieret sciuisset v
tiq; ipm virgo tā sollicite de eo inquirēti manifestare debuisset/
Cū non modū/ ss spm scm tm mō/ p que ipē modus habet fieri
supuenire pnūciat/ ꝑfecte indicat/ qm ille solus cuius virtute hec vnio
ꝑficit/ modū quo habet fieri plene nouerat/ Quod igit nos o aīa
de hac incomphensibili xpi ꝑsona/ et de naturis in ea inscrutabiliter u
nitis confitere potius edissere/ cū ille scissimus xpi amicus/ ad soluci
onē tāti misterii se reputabat indignū/ Quomō nos illā subtilitatē
mētis/ videt xpi ꝑsonā/ quā p pīta per suos effectus inquirē cona
mur investigāe dignaūr pensāe potius/ si nec virgo bēa/ et vās illius

mater / neq angelus / virgīs ꝑamꝫphus illā ſufficaenē ꝓpriē potu / erūt / ¶ naſtrabilis iterq mirabilis eſt hec almi magri ꝑſona / mimiſq digna et melita / qualis nō repit in toto mūdo / ¶ De nulla ei alia verificanē ſimul diuina et hūana / ſicut de iſta / Nec aliqua alia eſt / quaſimul eſſet obm etnē bītudinis / et cū hoc ſubm miſcre māſue / tis et hūilitatis / ſicut iſta / ¶ Et ꝓpria qā tā meſtrabilis ꝓpā eſt atq mi / mis admirāda / ſup modū mentes pītis nris negoīs ſiue reperiendis / o aīa tūſtendēt / ſi eius notiam ꝑcare in ſuis ſubſiſtere natis velle / mquirē ac ſcrutari / ¶ Nā ideo etiā plimi ſcioli / alioza ſa ꝗrētes / plq / ſapē volētes ꝗ opz ſapē / et de illa ſactiſſā vnione dei et hoīs nr / ſtra ſuppuacue ſcrutāres deſcrēt in ſuo ſtrutmio / ſacti mgri erroꝛ / dū ſe ſapētes arbitrati ſūt / falſas et hereticas poſitōes de ꝓpa almi / magri ihū xpi ꝑſona et nāra m ea vniōe introducētes / in quibz dāp / nabilr deuiauerē / nec vnq ad veram notiam eiuſdē mitis et hūlis / ihu xpi dei et hoīs puenerē / ¶ Qualis fuerit Ebyon et Cherintus / ſtorinꝰ et Arrius / Appollinaris et manicheꝰ / valētinꝰ et neſtoziꝰ / ac plimi alii quoꝝ erroneas poſitōes nō eſt tibi nrē hic imponē / cū eas ꝑ fidei ſymbola nouerīs eſſe falſas / ¶ Ez ſufficit ad ꝓpē ad tā / inclite ꝑſone magnificentiā / ad admirāda ꝗq ſue dignitatis excellē ꝙ / attendē / cuiꝰ tribulis laus et magnifica glā in ſuperioꝛibz aliqūtulū / cōmēdata eſt / ut ex hmōi ſue magnificētie et excellētie ſublimi / dignitate / potiē et māſuetudo eius et hūilitas penſari aliqūtulū / quibz talis ac tanta ꝑſona ſponte ſubiacuit velut mā ſubiectiua / ex dignitate nāq et excellētia ꝑſone alicuiꝰ etiā māſuetudo eiꝰ / et hūilitas ſuit penſande / ¶ Nō em ꝓmagnū eſt / ſi ꝑſona quecūq vilis et deſpecta / ſub manu potētioꝝ ſe hūiliet / ac etiā ſubillatas / iniurias dū nequaqm valet vindictā experē māſuetat / ¶ Ez hoc / valde reputandū eſt / ſi quiſq pnceps aut ꝑſona ꝗcūq magnifica / et ꝑpotens / ſub manibz ſuoꝝ ſubditoꝝ ſe ſtatuat tractabilē / ac etiā / ab eis illatas iniurias ſine vindicta diſſimulet pacienē / ¶ Vnde / audaciter ꝓſumo dicē / ꝙ ſicut meſtrabilis admirāda eſt ꝓpā almi / magri ꝑſona / ſic et eius māſuetudo et hūilitas meſtmabilis adm / rant / Nā exquo ꝓpē qui ecclīa eſt ſapiētia / antea ꝙ quēdā ſapien / tē docuit dicēs ¶ Quātus magnus es / hūilia te in omnibz / et cū brē / lucas in actibz aploꝝ de ꝓpō etiā dicat / ¶ Cepit ihē facē et docere /

Constat ꝙfrō ꝙ debuit sēdm̄ suę ꝑsone magnitudinē ꝓmagere hūlitāt/
sic ꝓcer et mansuescē/ut uēusq; scribēdo de ꝑpō vitāe ꝓbāetur/Cūm
te ergo maior fuit ex dignitate/tanto se debuit maiōr hūlitāte sūbmittē
m assūpta hūanitate// Et licet diuina nā in ꝑpō nequaq; sit passibi
lium qualitatū susceptiua/tamē in tantā ut dictū est vnionē vnig ꝑsōe/
natura hūana a diuina suscepta est/ut q̄cūq; erā ignobilia que nāe
consequūt hūanā/de deo siue dei filio rēissime pūt/et eḡūs q̄cūq;
dicūt de dei filio erā de filio hoīs vēificant/quāuis dūtaxat excepte/
uidez m/quibz uel reppāt omnimis vnig nē ad alteram melodiē/nacīne
aug aliqua repugnātia maudiē/sicut sūt huiōi uocabula ꝙcreandi/
assumē/assumi/et si qua sūt alia huiōi/uel ēte in quibz negatio alteri
cuiq; oppōit ꝙpetit alteri claudi/sicut in ꝑpō esse/creari et similia/
in quibz mstantia stat cū regulā ꝓhabita/ꝓpō ꝑtz repugnātia
que in hmōi nō bulis inaudiē/Sicut ihc̄ uē dicit deus dei filius
est traditus/est flagellatus/conspuetus/crucifixus/passus/mortuus et
sic de aliis huiusmodi/sic vēraciter idem deus dei filius xp̄e ihesus
in vnitate suę ꝑsone/ꝑtarū passibiliū qualitatū/māsuetudis videz
et hūlitatis sibi dicit suę mā subiectiua/Q̄d quidē et ille euāg
ꝓpha ysa. aptē demōstat/cū de illo alio magr̄ sūma mansuetudie/et
hūlitate quā exhibuit in turpissima morte crucis suę loquit di
cēs/Uē languores nr̄os ipe tulit/et dolores nr̄os ipe portauit/Et
nos reputauimus eū q̄si leprosū et ꝑcussū a deo et hūliatū/et
Et dns posuit in eo iniquitatē omn̄ nr̄m/Et iterū Sicut ouis ad occi
sionē ducē/et q̄si agnus coram tondēte se obmutescet/et nō aperuit
os suū/Dicit et bēs petrus hoc ipm̄ ꝙfirmans dicēs/pecā mā ipe
ꝑtulit in corpore suo sup lignū/Et tantū tibi sufficiat de cā mali
o aliā ꝙ pūtu

Summa immēsū considerādis ut uideo pe
lagus/cū ipius mitis et hūlis magr̄ ihs xp̄s ꝑsonā/et nāam m
ea vnione mundat/ꝙ nequaq; ut optatū adūto/nr̄ hūane rōis
fīnibus valeat cōtinerī/Uerum sēdm̄ sacrās doctrinās q̄ dicat/Al
tiora te ne quesieris/et fortiora te ne scrutaty fueris/Sē que ꝑcepit
tibi deus cogita semp/et in plibz operibz eius ne fueris curiosus/
Nō est enī tibi necesse ea que absconduta sūt videre oculis tuis/&c
Nolo tibi hic amplius esse molesta/ut eo expedicius ad reliquas
causas deueniam/de quibz meum resumē in tuo aīo concepisti

Ihūs ex quo mā et forma ut cōit fuit causa rei magis mi
trī scire eo qp ex eis gstituit esse speciosū nō at sit de efficāte causa
et finali que fuit frequēt nra extrū re. Ideo nō mō grue post explana
cōnē causē malis ppis mititatis et hūlitatis almi magri hic gnt
cinsdē mititatis et hūlitatis formalis cā restat explanāda Que
quidē cā formalis pur ad pnē de ea resumē tecū pposui nō est alu
ud nisi gnitas .i. magnitudo vel nūsitas et cū hoc qualitas siue
modus ppius mā suetudinis et hūlitatis Qe qualz ñ vsu nō dis
tincti ꝑ ꝑmixti sub vnq sermōis gnere quāū ppē vitatis magr
datum est ppām reſiperationē nrāz ꝓsequi ut ex earū simul con
iunctione ppā reſipcio breuior fiat atq gratior necnō et tua dilcō
magis exhoc erga ppm vitatis magrm ihm xpm mitē et hūlem
exercēt Dic cm et breuē Būq quē hic imitari ꝓposui dū quidā
libellū de stimulo dilcōis apingeꝝ quē et hic in magna ꝑe grā deus
cōmis assumo robustq instituta mā suetudinis ꝙ hūlitatis xpi com
portauit magnitudinē et nīm et mihilo⁹ modū et qualitatē ut
ex illarū formarū gnctōe ppē dilcōnis stimuly acuātur efficacius
ac aīaz deuota m ppm xpm tā mitē et hūlē vehemēcius pur
gēt ꝓtrā dilcā ac vnica soror mea o aīa totū tuē capacitatis
et affectōnis sinū expande et cū oni grārū actiōe de sidēate man
suetudinis et hūlitatis dulcissimi tui magri et dñi ihū xpi form
suscipe et exēpla Attende sollicite et in ꝓfectū nola oblimiscī
quātā ꝑmo sue mā suetudinis et hūlitatis bonitatē Ille tocius
maiestatis et sapiē bonitas ꝙq magr et dñs semini neq et fi
liyō scelātis qū adhuc mors antiqua in omnē creatē imiquū ex
ercebat dominiū cui omē semē Adam a lege ꝑmordialis culpe
erat obnoxiū exhibebat Nam ex habūdanti sua mansuetudine
recordatus est mīe sue et ex dignitiua hūlitatis sue respexit de
sublimi habitaculo sue in hāc vallem mē prolacōnis et miserie
videnscq vidit afflictionē ꝓli sui et tacto dolore cordis ex nimi
etate creaturis sue miſtuſq cogitare sup nos cogitatiōes
omes pacis et redēpcionis Et quidē cū esset filius dei verus deus
deo ptī scōq spū coeternus et consubstantialis luce mhabitabilē accessibi
lē ꝓtrāhē omia verbo virtutis sue ut nram gustaret ꝑmo ab

Vide mitate de passione dñi nri ihu xpi

sorbed miseriā / nosq; reparet ad glām / non seraphim nō cherubin
ad gsummandū opus mē salutis destināt / aut quē ip̄i ex angelis /
sed ip̄e met ad nos venire dignatus est p̄ mandatū p̄ris / cuius
mīa m hac caritate excepti sum⁹ / Venit ing̃ nō locū mutādo sed
p̄ūtā suā nobis p̄ carnē exhibendo / Nō ei despexit m hac nostre
mōz luteus erga stulū suā melmād altitudmē / ꝑ digñter a regalib⁹
sedib⁹ sue sublimis gl̄ie / m virgmē desidet mariā / hūlē et in ocu /
lis suis abiectā / ꝑ a deo dignissimā et pulcrā / ꝑ virginalis cō /
tmētie voto sigillatā / In cuius sacrosco vtero / sola sc̄i spūs manar /
rabilis caritas ei / at cōcipi fecit et nasci / m vā hūanitatis natā /
ura ut nec magestatē diuinitatis in se / nec integritatē virginitatis
in mre / naturalis ordis violaret / O amanda et admiranda hūlt̄
dignatio / Attende et āmirāre o aia / Deus ītactus gl̄ie / vermis
ḡreptibilis fieri voluit / et dñe oīm / conseruus seruoq; apparē nō
despexit / Parū nāq; sibi visū est / se p̄rem mīm esse / nisi eiā fr̄
mr esse dignaret / Quīmo obstupesce adhuc amplius ꝑ hūlitatis
sue atq; mānsuetudīs multitudmē / q; ille vnigen̄ dñs q; nulla
habet indigētia / mr̄ ipa sue natiuitatis initia / nō horruit abiec
tissime pauptatis incōmoda degustāre / Nā cū nascit̄ur ut ait
scr̄ptura / nō erat ei locus in diuersorio / neq; cunabula habuit q; tene
ritudmē suā exp̄eret / ꝑ in duro et arcto vilisq; p̄sepio sordidis
stabuli / ip̄e qui terrā palmo gelidit / tuoluq; pānīculis / reclinat̄
est / Et hoc ipm a brutis aialib⁹ mutuo accepit mater sua / Et ut
amplius dicā o aia / ete nec tenella sua infancia / a p̄secutore po /
tuit gladius esse tuta / Adhuc eū sugentē mr dulcia mīs sue
dependebat ubera / quādo angelus eius in somnis Ioseph appuit
dicēs Surge et accipe puerū et matrē eius et fuge in egiptū /
futurū est eū ut herodes querat puerū ad p̄dendū eū / Fā eū
ut vides īnocēs ille infantulq; pati cepit / Quīmo nō solū hāc sue
infantie vesaniē in se ip̄o perdit / verū etiā mortē iā in suis
sensib⁹ pusillis / quoq; multa milia mē matrū maīllas / ip̄e ipm
herodes īmanitatis truculentus // Cruēo decursa iā tenellōr infa /

cia | eaã m modo discendi | hũlitatis nobis dẽluquit exẽplũ | cũ sederẽt
nõ m cathedis vãitatis sed in medio doctorũ | audiens et mĩrogans
illos | cũ tñ esset dñs sabaõũ | ymo ipãmet sapĩa dei pũs | Ubi michi
loming et egregiã pfectoobediẽ | ferũ nũctis relĩq̃ filiis | dñi pmeũ
impios ipẽ mũdi impõr | mĩmissã doctorũ disputacõne subdity stati
fuit | Sed et quãdo robustioĩs etatis adueñ | plenĩ | manũ vam
missurus ad forcia | egressus est in salutẽ ppli sui ut gygas fortis |
ad currendã viã misẽie mẽ | et pmũ quidẽ ut p oẽã se suis assilaret
fribus | etiã seruũ suũ iohãnẽ | precursẽ m pmiaz baptisantẽ tamq̃
pcõr adist | sicq̃ ipẽ inocẽs dei agnꝰ baptizari postulauit | quẽ nul
la vngi pcã stilla quãlibet maculauit | sicq̃ baptizaty est | nõ m aqis
se purificans | q̃ aquas pcag m se sanctificãs | ut nos p eas a prioꝛe co
tagiõe emũdaret | De baptismo võ deinde in spũ fortitudĩs inde
scẽtũ agressus est | ut et vite salutaris m se nobis esset exẽplũ | Ubi cũ
sanctitudĩe ac xl̃ diep | ieiunũ | famiecq̃ acbutatẽ et tẽptamẽta il
lusoris spũs | ut et nobis hec oĩa tollerabilia effiaẽt | aĩmis tollant
| Demũ venit ad omes que preerãt dñs ihs | lãpadem verbi dei
ad illuminacõnẽ orbis tre palã extollẽs | et regnũ dei amũciãs ũctis
obtamatz verbo suo | sermonẽq̃ suũ gfirmauit sequẽtibz signis |
Ac ũctis malis hũtibz virtutẽ sue dignitatis oñdit | omnibz oĩa que
eorũ saluti congruẽt gtis exhibẽdo | ut oẽs lucrifacẽt et saluarent |
Quoz obscuratũ fuit insipiẽs cor eoz | et precerẽt scẽmodũ eiq̃ iterũ sũ |
nec attenderũt adomita mirabilia sua que exatq̃ est in eis | excerptis
paucis adlectis nobilibz | quos mꝰ infirma et abiecta mũdi elegit |
ut p ipos fortissimẽ forcia magis et alia mũ fiat expugnet | Nõ aũt
sui ingrati suis grauius bñficiis excitẽt | q̃ et gruelius opprobriosis
simis | ppũ dei et dñi affligẽ nõ erubuerẽt | fecerũtq̃ in ipo quecũq̃
voluerẽt | Nã ipo faciẽte dei opa m illis | que nẽo alig fecit | cõuersi sũ
m arcã pmeũ mittentes in eũ tela verboz | pungentes eũ lingua |
aut detrahẽdo sibi | aut cõuiciãdo | aut deridẽdo | aut etiã gruelio sẽ bla
sphemãdo | Detrayerẽt eũ ei tã occulte q̃ manifeste | Occulte quidẽ
q̃n do temẽ iudicauerẽt cogitatoꝛ et dictoꝛ | Quis est hic qui eciã
pcã dimittit | Manifeste aũ q̃n celebrẽ eiq̃ famã coram aliis demigrãẽ
mitebãtur dicentes | primo quidẽ ad suos discipulos | Quare cũ publicanis
et pdonibz mãducat et bibit mgr vr̃ | Ad alios aũ | vomere est

et potator vini amicꝰ publicanoꝝ et pᵗorū ¶ Non solū aūt detrᵃxerūt
sed quasi mendax et falsilaquo cōuincere dicētes ¶ Tu de testō testō
mū phibes testimoniū tuū nō est verū ¶ et unꝰ ¶ Cūq agrita anos nō
dū habes et abraha vidisti ¶ Aliquoēs eā deridebāt cū sicut qñ
cū eoꝝ auaricā disputabat ut ewanᵗa narrat ¶ Audiētes mᵃj hᵉ
oīa ghizei qui erāt auari et deridebāt eū ¶ Vidᵉ cū de puella filia
archisinagogi resuscitāda dicēt nō est mortua puella sed dormit de
ridebāt eū sciētes qā mortua est ¶ Cumq hec aūt oīa adhuc gnora
addidēt gnia uerbis gnēliosis et blasphemis dicētes ¶ Nōne bū
dicimꝰ nos qā samaritanꝰ es tu et dēonū habes ¶ In beelzebub pū
ape demoniorꝝ eicit demonia ¶ Nō est hic hō a deo qui sabbatū non
custodit ¶ Alij dicꝰ qā hic hō pᵗor est ¶ Seducit turbas ꝛc ¶ Hec qdē
et hiis silā ab illa gnātōne prava et exasperāte eoā aliquoēns
eū cū lapidibꝰ impetēte aut mānuete tacendo sustinuit ¶ facto coā
illis sicut hō nō audiēs et nō habēs in ore suo redargutiones aut
ēre mutissime rndendo gsentauit ¶ O si hic adūtas eā mea quāta
ppē te in xpm dilectū tuū magrū et dnm eradēt ēgbria puto
ut nō tā fraāle turbetis aut male ferat aut suspirando igemiscas
dū verboꝝ tuoꝝ iuriis iaculatis ¶ In ei premīsa mulias beelzebub vōue
rūt gūto magis et eiꝰ domesticos ēgbrijs et iuriis mfestabunt ¶
Sed qud vānus refera de illig dulcis magrī humilitate et mānue
tra quā iadicti detrᵃxēs conuictōes derisiōes et blasphemi eius
iustū sanguē a discipulo suo pditōis filio trigita argēteis vā app
ciati fuerē ut aiaz suā papiraz et in morē sua causa nec eū pfi
dissimi sui ēditoris tā crudelis lateret pfidia tamē adhuc eā illo
xpē dnātor celi et ēre nō dignatꝰ est genu flexo prabēs male
dictos pedes illius velociē ad effundendū sanguinē sui sᵃcissimi
manibꝰ suis sacrosanctis attrectare lauare et exteḡ tā humilē qm
mansuete ¶ Et quidē mānuetudinis et humilitatis exē hic velud
speculū intuere o aiā ppalē et devote ¶ Aperi oculos tuos et vide
desiderabile cūctis magrū et dnm tuū ihm xpm uinū se cūrue
fore tremēdū in iudicio vnoꝝ et mortuoꝝ ac regē trig maies
tatis et glē ante pedes hoīs eā tam impij traditoris sui gemua
mēbrantē et disce qā mitis est et humilis corde et g fundē sequēter
m tua superbia et m omī tua impatiēcia erubesce ¶ Quāte queso
ut puto cōsideās mānuetudinis hoc eā erat ip tanto tpe tam

pfidū insidiatorē et apostatandū discolū mē suos dilōs discipulos in
scola virtutū eduxit et cū velud lupūs rabidū mē agnos tollēs
uit Deq; cētā eū in cetu discipulorē et frm palā dirigēs aut gfundē
voluit ꝙ lenitē et mansuete admonitū iussit accelerāc et pficē quod
parat In hīs omnibz ac alijs būficijs frequēt sibi exhibitis non est
auersus furor illi sed egressus foras satagebat cū frequēs malesti
quousq; vbi ꝑdo trgita argēteoꝝ mercator passim passimē nego
ciatorubz dnm maiestatis venditū dnus tradēt cētā sub spē pietē
Sed adhuc gnē ad alia suauissime māsuetudis ac humilitatis sue
attende exempla que cetis fidelibz ac dilāssimis suis discipulis im
vberrima et amorosa doctrina exhibuit qn cū claūstrata fuit dulcis
sua familia et ille corruptus vter foras missus fuerat que tā lip
dissimi liquoris diuinissimi fu eloquiū sitebat indignā dū eos ad sa
lutaria cautatis et patis suscipienda mādata exhortās amorosissiō
eos vocabulo filiolos vdet appellauit Filioli mquit adhuc modicum
vobiscū sum quaeritis me et sicut dixi iudeis quo ego vado vos nō
poteritis venire et vobis dico modo mandatū nouū do vobis ut dil
gatis inuicē In hoc cognoscēt oēs quia discipuli mei estis si dilōnē
habuerit adinuicē ꝛc que sequūt O mestabilis humilitatis mitis
simeq; dilōis verbū filioli Quos eū mē natos suos paretēs te
nerrime diligūt hos cētā ꝙ cetis frequēt vocabē filios cōsueuit
Sed cū eū ipē vitatis magr ꝙ semetipm dicat Cum feceritis oīa q
pcepta sūt vobis dicite quia serui inutiles sumꝰ qd debuimꝰ facē
fecimꝰ constat profecto ꝙ nec illi dilō discipuli serui digni fuerāt et
tamē eos dignatur filiolos appellāc Attende et hoc o tu aīa ꝙ dulce
sit cū xpi discipulū et semp in eius discipulatu manē satage
vt et te in suā filiolā dignet felicē adoptare Deinde cōpleto
tā vberrime et desiderabilis doctrine sermōe Considerā quomō
ille omnipotēs dns que cētus angelorq adorat exercitꝰ sublē
uatis in celū oculis pcm suū celestē orauit humilē et nobis pec
catorū remissionē sanctificationē et clarificationē nē diuinā q nouā
efficaciē impetrauit Et disposito frībz regno ad locū pditoris suo no
tū tū illis dimittit sēcīs aīa que sup eū ventura erāt Ibiq; alie
nue tristicia quā ex imminēte passione pspexit sicut et cētā
que passus est cētā m auribz fratrū pferens nō erubuit dicens

¶ Tristis est anima mea usq; ad mortem ¶ Prostratus q; in terram genibus prodit
in faciem suam orans in agonia dicens ¶ Abba pater si possibile est
tu sear a me calix iste / verumptamen non sicut ego volo sed sicut tu / et ag⁹
tab quidem cordis ipius crissime indicabat / sudor ille sanguineus qui
orantis tpe / de sanctissima carne sua guttatim in terram decurrebat / qualem
sudorem in nullo hoim alio legimus accidisse ¶ Quia p ymaginacionem pre
sensit omnem sue ignominiosissime passionis et mortis acerbitatem mentem
tabulam p cuius vehementem imestitate / cor eius sanctissimum / medullas q; ossium /
ac alia membra eius cum toto corpore vnubus contremuerit / oculi q; ipius p
clarissimi / et oculo vene ac nervi totius corpis / ta teneerrimi / mouebant
denses quoq; ac tota ossium compago tam vehementer tre mote collidebat
ut de omnibus membris p poros sui sanctissimi ac delicatissimi corpis san
guineus sudor / in tanta copia emanaret habundacia / p omnem locum o
racionis vbi meditabat potuit irrigare ¶ O quanta putas o anima ista fu
it agonia / in qua cum pe angelorum creator et dns / ostentari dignatus
est ab angelo / q; eius ostentacionis solacia egnisset / Horres ne cogitare
quid sibi in hoc voluit illa summa maiestas / ut se in tantas angustias de
clinaret ¶ Ad quid enim suos dilectos discipulos ut secum vigilarent ta sollici
cite admonuit ¶ Cur inquam utrum atq; utrum ad orationem reuersus flexis
genibus pronam faciem ut sui vnigeniti misereat[ur] fletus suscitauit dicens / Ab
ba pater omnia tibi possibilia sunt / si vis tu[m] sear a me calicem istum / In hijs
omnibus consideda p magnum tue ostolacionis exemplum / omnes q; mortem nisi
mors / Nam carnem vtiq; est / q; ille dulcis magr et dns / voluntatem omnino sa
tisfacere eterno dei patri obtulit / et nichil penitus inviti petulit et co
acti / et vnde quesso anime sue tam vehemens tristicia / Vnde tam sudo
ris anxietas / et tam anxia supplicatio / Nisi quia in hijs ut dixi infir
mis membris suis compassus est / et condescendit ut tantam infirmi te
assumeret / ne forte desperet quibus si caro infirma remurmuret / vbi ad
passionem spus promptus manet ¶ Vel certe videtur nam sua carnis infir
mitatem in semetipso humoi expressit indicijs / quibus docemur / qua vere hu
manes mos pe portauit / et sine sensuali dolore passionem sentes non
pauuit / ut ex hoc erga se maioris amoris et gratudinis stimulos
habeamus / Nunc igit illa tam anxia supplicatio / nunc carnis fluxa phi
bet non spus / et eo q; subiungit / Spes quidem prompta est caro autem infir
ma ¶ Cum prompta cum fuerit ad passionem spus eius / euidenter ostendit /

qñ venientibz viris sanguinū vnacū gdurō suo et querentibz animam
eius trā latronis et facibz cū gladiis fustibz et armis/ per noctē vlc
occurrit et signo qd acceperant a duce flagrāj/ sepiū mānsuetudinis
Et intuere hic suspendū humilitatis et mansuetudinis exemplum/
q̄ innocēs ille agnus dei/ illā cruentā bestiā ad osculū sēssimi oris
sui accedentē nō est aversatus/ ſ ob hūdictū in quo nullus inven
tus est dolus dulcē oris applicuit qd malicia habūerunt/ Ecce ḡlus
circūdāt lupi ad agnū dei/ qualis ne cōiunctio xp̄i ad belial/ Aut
que societas lucis ad tenebras/ Quēq̄ nō benigne mānsuetudinis ac
tractatus humilitatis hoc erat q̄ dulcis ille magr et dñs/ omnia tā
malignō exhibēt discolo/ que prauā cordis sui emollire obstinatā
potuissent/ Nā et veteris illū amicicie mirissime et humilē cōmo
nuit dicēs/ Amice ad quid venisti/ Necnō horrendē sceleris tā īmāis/
cor eius impiū ut suā abhorreret malicia ferire nō destitit/ cū dice
ret/ Juda osculo filiū hōis tradis/ Insup ad eius terrorē/ totā illā
quā assūpsit cohortē/ cui eū tradē disposuit/ in solo verbo virtutis
sue ad terrā p̄stravit/ nō quidē alicuiq̄ offensionis tā ſ ut eius
acta mēs adhuc cōgnosceret/ q̄ humana p̄sumptio michil aduersū se pos
set/ nisi q̄tū ip̄e permittere ei vellet/ Et quis audiē poterit sine fletu
et gemitu/ qualē in illa hora rabida illa multitudo hōicidas ma
nus suas dulci magro iniecerūt/ et innocētes manus eius vinclis astrū
gentes/ ip̄m velud agnū mansuetissimū ad victimā/ michil oblaturē
tē ad instar latronis cōtumelios se traxerūt/ Sed nec tūc sua mānsu
sup inimicos suos fraus sue dulcedinis dissimulāē cessauit/ Nam et
inimici aurē a discipulo suo mutilatā ip̄sime sanitati restituit/
ac sui defensoris zelū a trahentiū se cōpescuit lesione/ Oz ma
ledicti furor cordū et p̄tumacie/ quē nec maiestas miraculi nec pi
etas būficij potuit a sua nequitia cohibē/ Quis etiā tā ferreis
cordis qui sine ingenti dolore cogitare valeat/ qualē ille qui oīm
confidenciā in se vnicā et securū exercitie refugiū/ tūc ab omnib
suis dilectis scilicet ip̄alis a suis discipulis/ qui paulo ante denouerāt/
se cū eo et in carcerē et in mortē me/ iā eo relicto omnes fugerunt
O si vidisses vnica soror mea o aiā quomō in illa hoā terribili agnā
ille mitissimā/ ad deglutiendū a sevissimis leonibz et lupis/ et ad

radendū eā detra cōplexus fuerat et īmisericordiē tractatus
defuisses furiosā p dolore / Nā ab oīb⁹ cōib⁹ qui sēsimū corpus
suū gemgē poterāt / suc p brachia / suc p vestimēta tracty fuit /
Et alij quidē pedes eius sēssimos retrorsū / velud canes rethēres
a debitis gressibz impadiuerūt / Alij vō pedibus suis nequissimis
crudeliē cōculcātes / ad prodendū impulerūt / ita q in terrā se /
pius est collapsus / et a sequentibz sup se atrocē cōtritibz duriss
est oppressus / Alij mehrlō⁹ cruciebāt sacrū pectz eius / et cor /
Alij vero eius mēbra sēssima pugnis aut baculis cedebāt / Alij
nuda cruziū acrimis vngis flagellauerūt / Quicq⁹ nā mēbra eius
delicatissima in tantū erāt lassata / q nullū eorū valebat alterū ad
iuuare / Oculi q eius būdicti / lacrimas mīe et meroris sine īmīss /
sione sup uberū duricia affluebāt / Talisq⁹ actāta in platēa rapty /
pacus qū ducty dignatus est ipē dūs maiestatis cōculcari / alapā /
colaphizi / depilari / tā crudeliē / ut cutis quodāmō cū crinibz abst /
hi vidēbat / Nā p crines capitis sursū et p barbā deorsū trahēter
ecia ab eius mitissimū frequēt cā nāie reppulsatoris aptū / fadissis
sputis oīmbusq⁹ immūdicijs repleuerūt / ita q mdasimēt⁹ saliua ex
ipō m barbā eius defluēt / sicq⁹ nimis horribilē nauseā tā flozido
iuueni puocabāt / Talisq⁹ tracty vniūsis iniurijs que humāa ymo dy /
abolica malicia / sua crudelitate vngi excogitare potuit / ille vniūsq
dūs dignaty est affici / oīq⁹ īmūdicia humane fuditatis sordidāt /
Et ita a mōte oliueti usq⁹ in ciuitē / et gūtor p plateas stribarū
et phariseoz / qui vltra modū sup eius gaudebāt iniurijs / nec
eius penis satiarai poterāt et opprobrijs / cū tam inaudito affluen
ambz usq⁹ ad domū āne crudelissime est pducty / O aīa mea si
tibi sint aliqua pietatis et cōpassionis viscera / defle tā dulcissi
magri tui iniurias / et tuā cū hoc gsideratiōnē dirige ad maiōēs /
Vide delmc q̄ indigna ille amātissimq dūs amor et gaudiū tuū /
salus et vita tua / in illius maledicta Anima dāna a ppria eciam
gente sustinuit / nobi cū nulli pri / delicatissi sui corpis pepcissēt
quā nō spālibz plagis et tribulis durissime lacerassent / ecia illig
acabū culmios oculos sordido pānō strictissime ligabāt brachiaq
eius regia retrorsū crudeliē retroflectendo / ita q eoz cōpagēs

quodã mõ dyssoluẽtẽ allegabãt / sicq; cor̃ã ꝙma tremefactis dẽtibz
eius et mẽbris ꝑ dolẽ tormẽtorũ et capite cruẽto faciq; sputis illita
et ꝙ oĩa leprosũ filiũ regis gle astare fecerũt / et cor̃i eũ mẽdacia fi
a ꝑsẽbãt / faciẽq; eius imperialẽ singulis vngulis suis lacerabãt / eius
colaphis pungebãt / et collũ pugnis scapulas ꝙ baculis pur porcebãt
verberabant ¶ Et ille cruenta pontifex eos a talibz cyphrosis iuri
bus salẽ verbo cõpescẽ voluit / ꝑ et ipse ei illis ad multiplices illusio
nes sata gebat ¶ Ita ꝙ flectẽtes cor̃ã eo genua / caput eius reuẽdũ
tã dire pulsabãt ꝙ cutis capitis flagello potuit adhuc hũc ut
pie arbitror / eũ cor̃ã de angulo minabãt ad angulũ et qi fatuũ ybe
tẽ compellebãt ¶ Adauctis ꝙ nouis gruelijs et supplicijs gaudẽtes
tota nocte illa ihũ deũ maiestatis acriter molestabãt ¶ Ã ille oĩs
misericordie expers ¶ Animas nec talibz tantisq; sacratq; iurijs cyp
brijs / ꝑ ut apud crudeliores pontifices crudelioribz afficẽt iurijs / sed
tioribz vinculis ligatũ tãdimisit ad Cayphan / Ad quẽ nõ mõ
uicia ꝙ primo ꝓducta est / ꝑ forcassis maiõ / cõtritabz tue plinijs
de suis domibz qui antea nõ affuerũt neq; in influgẽdo ꝓcurate iam
furias fatigari fuerũt / qui ꝑmo eo crudelius in eũ fremẽ gruelijs mo
uerũt / quãto mfatigari exterruerũt ¶ O quãta putas o aia ille crudelissi
mi pontifex de cuius consilio qd dederat hoc totũ fieret / cor̃ã tuc ꝑ cru
deles mistros tormẽta in eũ fieri disponebat ¶ Ã vultũ eius honestã
m quẽ desiderat angelꝫ ꝑspicẽ / qui omnẽ celeste mlicia adimplet
lectica / quẽ et depcant omẽs diuites plebis / polluti labijs siũ sputis
coinquinauerũt et mãibz sacrilegis cecidẽrũt / velq; in dẽsionẽ opuerũt
et ita ihũ vnigenitũ deũ et dnm trꝫ seruũ grẽpetibilem colaphizauc
runt et bz eum omnibz gruelijs et cruciatibz quibz ante in domo ꝙma
sic et hic in domo Cayphe demum affecerũt / Nec tñ hijs gtẽti iurijs
sed sicp oĩa aiam eius inocentissimã adhuc inter tãtos cami gladiẽ
tradẽ festinabãt ¶ Iam vix mane cepcato / cruentus ille iudex ꝓpe
vndiq; cõfluebat velud ad furis et latronis q dẽp natũ / et toto
malignitatis suc gallo / quereres adusus eũ cor̃ã falsis testimonijs quo
possent eũ pdẽ et nõ inuenientes / eo ꝙ oĩa humãi testimonia a falsis
testibz coũ eũ ꝓducta nõ erãt q̃ concientia / tantũmõ de vitate quã
ut oportuit conflictebant̃ qi de blasphemia eũ morti adiudicauerũt
Hinc cor̃ã filijs pessimis et iniurijs insultes / eũ strictissima vinctũ

ad pilatū ꝓsidem ꝓduxerūt postulantes cū validis vocibz cruciꝰ sup
plicio mortemi quitamē penā nō fecerat / et virū hoīdā sibi do
nari / agnū lupo et aurū luto postponētes / Jam igit̄ intuēdo animā
quo ille mitis et humilis magr̄ tuus ꝓmo ille angelorū rex et dñs
qui adorat celū desursū et trā desup̄ ꝓplin suū / coram tā indigno
judice judicandus assistat / Attende quō hinc tā crudelit̄ inde
ore / Audite quā indignū et infelicē cōtumbiū / quo autor vite postu
latur mort̄mi et autor mortis vinificā / Considerā mchyloꝯ quamō
ad illudēdū illū herodē mittat / et ꝙ gaudiosē ab illo in alba veste ve
stitus redijt / sicꝙ despectione ac ludibrio sanatus remittit ad py
latū / Sed et hinc ꝓpende quō tribunalis pilati omibz tā pene vocibz
destituꝰ / inclinato assistit capite / et infinita falsa testimonia qui mitis
simꝰ agnꝰ patientissime supportauit / Nec ingemiscebat ille infelix tanti
viri et tā mansueti iniurijs / et sicā hec ꝓ iudeorū furori iudicā / et tñ
nō abstimuit temerarias manꝰ suas in eū mittē ꝙ adhuc aliqz eoꝝ re
pleuit amaritudine sine tā / Nā nō pepercit duris verberibz virgineā aug
carnē dilacerāt et plagas plagis / liuores liuoribz augmētāt / Tam sēt
tissime eū ad statuā eū crudelis illig militeꝰ ligauerūt / ꝙ sanguis eius
de unguibz pauit distillāt / Et tā acrime eū flagellauerūt tam in an
teriori ꝓte corpis quā a tergo a planta pedis usq; ad vertice / ꝙ cutis eius
teneritā cū carne et sanguine nodis flagellorū adhesit / Hinc et
spineā coronā sue sanctissimo capiti tā duris impresserūt verberibz ut
mille puncturis ꝓ facie eius regiam sanguis largiflue fundēt / parū
nāq; erat illis sacrilegis sōlū nō cū crucifigē / nisi et ipi prius alqz
eius illusionibz repleuissent / Quid enī de illis dicit scriptura / Tunc
missꝰ applaudit pilatꝰ ihū et flagellauit / et milites ꝓsidis congrega
uerūt ad eū vniuersā cohortē in ꝓtorio et exuētes eū vestimētis suis
induerūt eū tūnica purpurea et clamide coccinea circūdederūt ei / et
plectentes coronā de spinis imposuerūt capiti eius et dabāt arundinē
in dextrā eius / et genuflexo ante illū illudebāt ei dicētes / Ave rex
iudeorū et dabāt ei alapas / et exuētes in eū acceperūt arundinē
et percutiebāt caput eius et postq; illuserūt ei induerūt eū vestimētis
suis et duxerūt ut crucifigerent eū baiulantē sibi crucē et ꝓduc
tū est eū in golgatha locū et dabāt ei vinū mirratū bibē cū felle
mixtū et cū gustasset noluit bibē / Tunc crucifixerūt eū et cū eo

duos latrones dnm hinc alm vndlinc medium at ihm Ihesus at dicebat
pater ignosce illis quia nescium quid faciunt postea sacis qd aia con
summata essent ut scriptura impleretur dixit Sitio et vng acetu ex
illis acepta spongia implevit arcto et iposuit arundini dabat ei
bibere Cum at accepisset acetu dixit consummatum est Et clamavit voce
magna dixit pater in manus tuas commendo spm meum Et iclinato
caput emisit spm Tunc vng ex militibz lancea latus eius perforavit
et cotinuo exivit sanguis et aqua Expgiscere nunc o aia dulcis
soror et amica mea nidica exurge de pulvere et attende eius intuere
hunc virum memorabilem et electum ex militibz totiusq mansuetudine et hu
militate magrm qui cum in speculo evangelici sermonis qi prime cote
plaris Attende aia mea attende quis et qualis iste sit qui mgt
Dei habens ymaginem qi regis et militum servi despectissimi gestisse
est repletus Coronatus modis spa sua corona cruciatus est illi et
mille derisum exercitum speciosum regali purpura induit sp ut
in ea potius despicaret qp honoretur Arundinem in manu gestat sp eo
pro sceptro eius caput reverendum Adorant coram ipo genu flexo et
positis in terra genibz collaudant regem et gtinuo ad cospuendas cona
bules eig genas pstituit et maxillas palmis contundit et collum eius
honorabile exhonorat Audeo aia mea et aduerte quis reverendus
sum ille tuus magr p aia exaltat et spretus abiit et vilipendit
Sub cruis onus dorsum mundum iubet et sua pprius ignominia bau
lare Ad locum adducto supplicii mirrato potatur vino acetoq felle
mixto in cruce sublevatur ignominiosissime et dicit pater mi dimitte
illis quia nescium quid faciunt Cruciatus quesso est hic o aia et qp ma
libus manus mansuetudinis et humilitatis qui in omnibz possimis suis ad quas
sponte humiliavit nec semel os suum aperuit ut aut quicle ad exem
plum aut maledictionis verbum adversus maledictos illos canes proferret
sp pocius benedictionis verbum quale a seculo no est auditum sup inimi
cos suos effudit misericordiam et habundat Quod hoc vino rogo man
sueti et humili Quod unqm o aia benigniq pspexisti Cum no solum
pro inimicis mirpellat sp aia latronem blasphemo statim ut peniteat
et converti promittit et pstat tm de facili primia paradisi Hunc igr
adhuc attentius consida cum grandi admiratione et cordiali gpassione

dignus ex hoc appareat q̄ desertus oī solacio / nudus m̄ crūc̄ pēdeat
patibulo / verberū vulneribz lacerat̄ q̄ insultū qualē q̄ maximo
dolē ad deū p̄cē validū clamorē dirigit quasi ab eo dēlectus sit
dicens Deus meus deus meus ut quid dēliquisti me Sed et nē
audi quid ecīā ad nos ille dolōsissimꝰ vir p̄ ypliaz voluerat desi-
rans ut sibi in suis doloribz cōpatiam Q mquit vos oēs qui trā
sitis p̄ viā attēdite et videte si est dolor sicut dolor meus
Tuig clamoris vocē si hodie tu'o aīa mea audiens nolo obdurare cor
tuū / ſ ḡpassionis igne liquescite sup̄ cōtricōne dulcissimi magri tui
tā amabilis viri / quē sub tā mimia mā suetudine et hūlitate tātis
videns attritū doloribz / ut nō sit dolor qui eiꝰ sicut sit dolor / Aggra
vat̄ nāq̄ dolor ille ex multis ēt̄ strāgis p̄mo quidē ex loco qā ibi
notus oībz fuerat et plicē diuinis honoribz magnifice honorātus
Ex tpē ecīā / qā tūc mystabat tpē sōl̄ pmissimū videz dies p̄asche ad
quē cōuenerat ecīā a cūctis latitudinibz p̄uinciē maxīa multitudo hominū
cōrā quibz tāq̄ ꝑuli seductor crucifigebat Et ſ hāc horā sexta diei / ut
clara luce posset videri ab oībz tā ignominiosissime crucifixus / Ex ge
nere q̄q̄ mortis nō modice dolor ille fuerat aggrauatꝰ Nā cruciis sup
plicii tantū erat maledictꝰ sicut aut lex dicit maledictꝰ ingt̄ a deo est
qui pendet in ligno / p̄mo q̄d adhuc grauius est / nusq̄ de aliq̄ legit
nec ecīā de latronibz cū eo crucifixis q̄ ab eoꝝ suis portasset pati
bulū / q̄admodū de illo vitatis magro tenuit Et quid adhuc dicā de
tā vulgata eius ignorācia / q̄ cū latronibz deputatus sit et i medio e
orū crucifixus quasi esset vnus ex illis aut ēt magr et maximꝰ
eoꝝ Nūq̄ nō magnū doloris ſu augmētū et hoc fuit / ut qui per
catū nō fecit latro putaretur / Nūq̄ nō fuit ecīā magna doloris
illy augmētatio q̄ tā maudita et grauiosa opprobria a ꝓxia gēte
sibi p̄cauētur p̄ oībz alijs nacīb̄z clara patēt Et si quidē aut
p̄ vitatis magr ꝑ p̄sōnā si similis meus maledictus esset nō sustinu
issem vāq̄ / et si is qui oderat me magna locutꝰ fuisset absq̄ dubio
me forsitā ab eo Tu vō hō vnanimis dux meus et notus meus qui
q̄ dicat ſpāliter de Juda traditōr suo siue de quolibet crucifixō suo
ac ḡsenacīe in mortē suā Tū ꝓfessionē eius tāto grauius ꝑuli q̄nto
hāc ab eo qui meus esse videbatur sensi Sed hec ecīā ia dicā / qā

exnec sūt ꝓmꝰ dolēcie circūstācie q̄ modice reputātur in ꝓpacōe cor
cruciatuū que mūstrus considerant. Quis em̄ pensāe sufficiat q̄n
tā acerbitatē mūstrabat illa optā et nāles et delicatissimi virginei
corpis negrecq; p̄sapie complexio. q̄d sup omn̄ hom̄ corpora nobilissīe
fuerat ꝓpagatū. Constat nāq; p quīto nobilioris ꝓplexionis huāmi cor
pis extat condicio. tāto vis sensitiua subtilior est et suoꝝ obiectū
mtimiq; ꝓceptiua. Vnde puer delicati plus dolēt vīga pressi q̄n a
lusūdo rusticus gressus gladio vulneratq. Quāto q̄ magis puer ut
re delicatissimq; et florentissimq; iuuenis. tātis letalibz pressuris la
ceratq. Sed quid adhuc estimandū est de pacientie mēbroꝝ manuū
pedūq; qualitate. in quibz ꝓpriis in cruce pendēs sustinuit
passionē. Quis ei sensitiuq; hō dubitat. quin vtiq; illa mēbra p̄ q̄
rerus āplius doleāt. in quibz plures nerui q̄eiūt in quibz cōsistit ꝓpr̄
sensus tactꝰ sensacis. qualia sūt manꝰ et pedes in quibz nerui ssertim
p totū corpus expansi velud in suis tminis vniūt. Et q̄ in talibz mē
brīs maxime nerusis ꝓcipue pacrebat. Ideo in talibz maioris doloris
fuit materie ꝓceptiuꝰ. Imo et adhuc talium dolorū mēbroꝝ dolor mē
dicī ex hoc q̄ usq; ad summū distenta fuerīt ut q̄ huāi expansiōe di
mūari poterāt. q̄ur erūa m̄ pōt sentire diminuerīt. Vnde
ipse et tu puerās o anā quātū adauxit illi almi magri cruciatū
sue dulcis genitrīcis ꝓpria. quā super omēs hoīes p quibz tā acbe
dignatus est pati teneraē dilexit a qua et ipē vicissā sup oēs su
me diligebat. cuiꝰ sanctissimā aīaq; rōne huāi mutui amoris dolor illa
quē dulcissimꝰ ergo filius in cruce sustinuit velud gladius seuiens
ꝓtransiuit. Si em̄ vis amoris cōcertat amātē in amatū cōstat ꝓfecto
q̄ cor mris et cor filii in se mutuo fuit quassa. Et p q̄s sicut dolor
filii cor mris vulnauit. sic et eiusd dolor mris filiū cruciauit. vn̄
notē est q̄ totus ille cruciatuq; filii rone nimie cōpassionis fuit duplī
catus. Nichilomi adhuc tāto dolori nō modicū augmētū suppo
posuit q̄ tanti amoris exhibitrīs quo tā dura ꝓtulit tormēta in
plumbz ꝓdatur. sicut et ipē ꝓ ꝓpria q̄uerit dicēs. Cruce vitiatas
in sanguine meo dū descendo in corruptionē. Q̄d erūa quātū doleāt
de ꝓditione huiusmodi aspte demūauit in cruce pendēs et in summo iam
dolōe ꝓstratus q̄do suiipsius quodāmō oblitꝰ. aīq; ad deū prem̄ p
sepe clamarat ꝓinus ꝓ suis crucifixoribz piissime exoravit dicēs
pater dimitte illis q̄a nesciūt quid faciūt. Q̄d vtiq; omn̄ ūbor

que in cruce loquebat̃ p̃mũ fuit ¶ Et ut breuiꝫ ꝯcludã postremo sup
oĩa p̃dicta dolorũ illius amabilissimi magri et dñi efficat ac̃ussi
mũ nr̃ã gaze vnio animas et sp̃ũs in quibꝫ nihꝫ aliqua fuit adiuicẽ
repugnãcia ſ ordinatissima gaudia deo et eorũ abĩuicẽ separatio
fuit maxime violẽta sicut et hoc ille validus clamor sũdit quo se
ꝯqueriẽ a deo dilectũ dicẽs deus meus deus meus ut quid dereliqui
sti me ¶ Nũqm̃ enĩ aliquis sanctorũ sic a deo dilectus est sicut iste sanctorũ
nõ quidẽ q̃ deus recessisset ab eo aut q̃ nr̃e deus esse desimisset
ſ per modũ cuiusdã subtractionis influentie nr̃ius diuine gratie
mã in alijs sanctis mitigatꝫ est dolor sualuatis tã ex influxu
u diuine gsolatois q̃ ex preparatione virtutũ superiorũ ¶ In capite autẽ
mirabilũ ut dicit damascenꝫ diuina dispone ordinatũ est ut auilibet
potẽtie p̃mittẽtur pati acerba in sũmo q̃d sibi erat absq; influxu al
terius ¶ Unde salua tamẽ semp fide pie credimus q̃ si nõ nõ fuisset
tã sũma violẽtia sensualitati illi illata nũq̃ ab illa sanctissima anima
fuisset aia separata ¶ Quomõ quaso mori potuisset qui cum mortis
in se oĩno non habẽt ¶ Causa aũ mortis p̃maria primũ est dicẽte apto
dicitur p̃ vnũ hominẽ in hunc mundũ primũ intrauit et per primũ mors
et ita in omes homes mors ptransiit in quo omes peccauerũt ¶ Secundũ est
aũ q̃ ille sanctus sanctorũ primũ omes nõ fecit nec debuit facere ¶ Tertiũ
est in omibus ¶ Deo adhoc ut moreꝫ nec fuit q̃ illa sanctissima aia ab illa mun
dissima carne p maximã violẽtiã pellẽt ¶ Hinc est q̃ nõ sicut ceteri
homines qui mortua a sua corrupta nãa obligati sũt spm̃ tradidit ſ cũ magna
voce p nimia dolorũ violẽtia clamans expiauit ¶ Iusq; enĩ de
aliquo hominũ alio legiꝫ q̃ cũ tã magno clamore significatiue vocis et
horũ quibꝫ spm̃ suũ in manꝰ p̃ris gmendauit et tradidit expirasset
sicut iste vir dolorũ et sciens infirmitatẽ ¶ Sed ut hec amaritudo
tã dire mortis adhuc visibilibꝫ oĩbus ostẽderet esse amarissima celi et tra
quadã ꝯpassione p̃mota sũt ceteriq; insensitiue creature ¶ Quid enĩ
aie separatura ¶ Sexta nq; hora tenebre facte sũt in vniuersa tra vsq;
in horã nonã et sol obscuratus est et velũ templi scissũ est a sũmo
usq; deorsum et tra mota est et petre scisse sũt et monumenta ape
rta sũt et multa corpa sanctorũ qui dormierãt surrexerũt et venerũt
in sanctam ciuitatẽ et apparuerũt multis ¶ Quãta putas o aia talis
amaritudo est cuiꝰ acerbitas ad gratiandũ inuocat celũ et terrã

Quis putas ille est cuius tã amara mors aliorũ mortuorũ mortem
peremit et eos revocat ad vitã Cognosce o aiã mea cognosce quã
prẽ est dulcissimus tuus magr dñs ihc xpc unigenitus dei filius dc
verus et hõ verus qui ut te vãiter et sufficãter docẽt quã mitis
est et humilis corde ad oiã pdicta abiectissima opprobria se humiliauit
ut quasi vir leprosus et nouissimus virorũ apparet Dicit mia hi
opprobria tã mitissime tollerauit ut nullũ penitus signũ impatiẽ ostẽ
debẽt Hec adhuc ut amplius loquar tã abiectissima humilitate atq pa
cientissima mãsuetudine cõtentus esse voluit nisi etiã post mortem
suã amarissimã cor suũ benedictũ durissima patẽtibus aperiri lancea ut
tibi o aiã capienda discẽ quã mitis est et humilis corde spãlem prãrem
gratiã qua possẽs in hmõi sacã plenitudinẽ introduci Cuius cũ un
quẽ possẽ veraciter ac eo mõ quo tibi possibile est tuas grãs illius
cordis mãsuetudinẽ et humilitatẽ a quibus formaliẽ mitis et humilis
corde appellat et est nisi illud benedictũ cor etiã possẽs ingredi et
ibi tuis mentalibus oculis suã mãsuetudinẽ et humilitatẽ intueri Ex
quo nõ illud ingredi possẽs si oino apertũ nõ esset Cuius aũt apertũ tam
dura clausa fuisset si hoc ex eius superhabundãti mãsuetudine et hũ
litate pmissũ non fuisset Ineffabili igit sue mãsuetudinis et humil
dignacõne cor suũ tibi aperiri voluit ut in illud liberũ ingressũ ad
contemplandã suã cordialissimã mãsuetudinẽ et humilitatẽ semp habẽs
ut ex earũ contemplacõne ctissime discẽs quã mitis est et humilis corde
Penset igit hic si potest tua devotio quãta mansuetudo et humi
tas illius divini et benedicti cordis in sua aperacõne mõstrat dum
ex ipõ tã salutiferi rivi sanguis videt et aque etiã ppr te peccat
cẽ aiaz fedam et sordidam et nãliter ire filiã et dei inimicã effundit
ut unus eorũ videt ille beatus sanguis rivus esset in tue redẽpcõis pre
cium et alter videt aque tibi ppetuã salutiferre remissionis respergẽ
et iacturã vitẽ illorũ in tue mundacõnis lauacrũ pmanere Cuius ei
nisi sume mansuetus sit sacis nãlẽ suũ inimicũ qui multas sibi in
uras intulit et nimijs abhominacionibz offendit ia dei nezi in cat
cẽ et ppetue mortis subiacẽ sine velle et tale de hmõi carnibus
et mortis preculo etiã cornupotibus auxi vel argẽti pcio redimẽ qp
admodũ ille mãsuetissimus dei agnus te penitus sacã aiaz ut dyci ire
obnoxiã et mortis ppetue reã a captiuitate dyabolica in filiorũ dei
libertatẽ et a morte ppetua ad vitã redemit eternã adhuc suo san

gnunc p̄ciosꝰ ¶ Dicētes mſſ bēt̄ petrus apl̄s q̄ nō corruptibilibꝫ auro
et argēto redēpt̄ estis de vana vīa cōuersacōne p̄me traditōis ſed
p̄cioſo ſanguīe quaſi agni ſ̄maculati et īmaculati xp̄i ī ¶ Et ꝓpheta
zacharias hoc ip̄m testat̄ dicēs ¶ Tu q̄q̄ in ſanguīe testamēti tui emiſti
vinctos tuos de lacu in quo nō erat aqua / ¶ Nūq̄ nō magnē māſue
et hoc esse cōuīcat̄ in aliquo ꝓmagno et molito dnō, dū aliquē etiam
vilissimū de seruis ſuis ſuū patī mitīt ¶ de quo oīm facilī posſit
non ſolū vindictā ſumē ſ̄ etiā ꝓpetuo dāpnatōis exēpīmo cōſumē
et tamē eūdē non ſolū patientī tollerat ſ̄ etiā būſticia q̄tcūlibet
āmīſtrat ¶ Quāta ḡ māſuetudo illa estimāda est, qua ille vnuſq̄ſq̄
dnē xp̄ō ihesus te o aīa vilissimū mācipiū in tuis miſeriabilibꝫ tuſ
greſſionibꝫ nō ſolū ꝑuaricatricē ſuſtinuit ſ̄ etiā tibi adhuc in ſiti
tua poſt amatōēs tuos crēt aquā refectōis vīuā de ſuo cordiali
fonte ꝓduxit vberrime ut estū tue p̄ue ſitis et gaudē extinguēt
et te delicatissime ad ſuā amicīciā educaret / ¶ Hāc etiā māſuetudi
nē ille ſanctꝰ ꝓpha dauid qui olim adulter erat et homicida ſibi ab ip̄ō
māſuetudinis magīō patrē ecclesiā quādō psallēdo ¶ Quīq̄ aquā re
fectōis educauit me / aīāq̄ meā cōuertit / ¶ Quid miſiq̄ de magnitudine
humilitatis illius dignū referā / ex qua ſilicē ſicut ex ip̄a māſuetu
vtriq̄ illi triui ſanguīs et aque in dnīco corde velud in ſuo fonte ſca
turisse ꝓbanē / qui nō ſolū emanauerit in tue redēpt̄ois p̄cīū atq̄
in refectōis poculū ut dictū est ſ̄ etiā in ablucōnē tuoq̄ ſordē
rīū p̄cōrū / ſicut ſcriptura de vtroq̄ rīuo hoc testat̄ dicēs nāq̄ amā
tissimꝰ ille xp̄ī discipulꝰ Iothes in ſua apl̄ica de ip̄ō miti et humili magīō
ihū xp̄ō ¶ Qui dilexit nos et lauit nos a p̄cīīs nr̄īs in ſanguīe ſuo
Et ezechielē ait ꝓphāz de aque rīuo pdūxit dicēs ¶ Effundā ſup vos
aquā mūdā et mundabīmī ab oīb̄z inquinamētis vr̄īs / de vnīuſq̄ſq̄
ſimul dicit bēt̄ paulus ad Titū ſcribens ¶ Cū aut benignitas et humā
nitas appāruit ſaluatoris nr̄ dei nō ex operibꝫ iuſticie que fecimꝰ nos
ſed ſecūm ſuā mīāq̄ ſaluos nos fecit p lauacrū regnātōis et renouā
cōnis ſp̄ūs ſc̄ī / ¶ Et igit̄ p magna fuit illa humilitas qua ille humillimꝰ
magīr corruptibili aqua māles ſordes pedū discipulorq̄ ſuorq̄ ablu
it ſicut ſupius intellexisti o aīa q̄ndā estimāda est ista / qua ſuo
cordiali ſanguīne et aqua frequēt adhuc petratrices aīāē dilīgēs
nō desinit a ſuis ¶ mūdissimis ſordibꝫ p̄cōrū / vnde q̄ magis est illū
cordialem fontem tā ſalutiferū lauacri qui ab initio fons ſignatꝰ

et clausus extitit nūc patrē facit atq; patrabz aliabus patula
ingressū concessit ut quādo velint possint ingredi et a suis se sordibz
baptizāt sicut scriptū est Inde illa exiit fons patrēs domui dauid et
habitatibz ihrlm in ablucionē peccatoris et mūdatē Hinc est ut puto
q̄ ille būdictus fons totius mūdicundie et humilitatis atq; grē non
aperuis est dū adhuc ille mitis et humilis magr et dns misericorditer
viuēt ne forte timēt dū esset q̄ p adeptionē sanitatis sanacōis hor
salutifera apertura posset cuiq; claudi quolibet Ps peccatis dū vera
mortuus fuerat tūc primū huiusmodi aperio facta est ut q̄ diu opus est
aliabz elabs pctā sua diluē semp inuenīt parcula illa fontis Vlā vulnera
mortui nequaq̄ capiūt redimtis gracōis medicinā Et ppterea cruā p̄ q̄
resurrexit a mortuis huic fontē denegauit aptū dū Thome dicit
Affer manū tuā et mitte in latus meū / imo ut dixi q̄ diu opus
est peccā diluē hoc est usq; in dē nouissimū fons ille patēs manet
sicut bēs euangelista hoc scripsit misericordie facta fuit cū hec scz
q̄ milites et primus quidē fregerit crura et alteri qui crucifixus est cū
eo Ad ihm aūt cū venissent ut viderūt eum iā mortuū nō fregerunt
eius crura sed vnus militū lancea latus eius aperuit et grinus exiuit san
guis et aqua Hec ioh fīa fuit ut scriptura impleret Os eius nō
comminuetis ex eo Et iterū alia scriptura dicit videbūt in quē trāf
fixerūt Vbi igit ppe regnabit illa bta stigmata in gloria xpi corpe
usq; in dē reseruēt iudicij quid mirū si et ppe electis ille cordialis
et gracios fons patrēs pmaneat ut in illo a cotidianis maculis
suis usq; in finē se habeāt baptizāt Vel fortassis ideireo illa bea
tissimi cordis apertio post mortē ipsius almi magri primo fīa est et non
ante ut tibi dū dēr o aia quā tenē te diligē dispositū dū te nō in locū
doloris et miserie sed in manerium voluit mūnificē parcis et requiei
Nouit enī q̄ minus tenera sis et fragilis semp requē queres et
penarū acerbitatē abhorrens Et ppterea q̄m diu illud sacratissimū cor fuit
locus acerbissimi doloris et sūme miserie tā diu ppū clausū tenuit
nec tibi illud ingredi concessit ne te preter absumeret nimbus ille
dolor Nam equus deus ille mucro doloris qui seuiebat in illo dū
co p dolosū corde nō pepercit sacratissime ac de bēatissime aīe virginis ma
tris eius cui fortassis ex speciali priuilegio mīra amoris ad filiū con
cessū est non solū cetera illud versum exterius p peccatis in illud adhuc
clausis ingredi tamen quin tanta in eā mysteriorū desiderium q̄ ipse

medullis tuis figet. Quam putas ignis caritate uiuere in te o anima postquam
tu et tociens dolorib⁹ istius rei desecuisti si te mihi iuxisset et
spacium utique amorosa mansuetudine petit et humilitate tibi et in hoc
peperit ut te noluit habere sociam tam acerbissimi sui doloris quem tu pre
te sustinuit ne te si in illo doloroso corde iuxisset acerbissime cruci
asset. Sed postquam tue primo illud benedictum cor aperuit postea omnis
dolor et miseria trasijt ut tibi prestaret in facto quod ante promisit
in verbo dicens. In mundo pressuram habebitis. In me autem pacem. Et ut eo p
fectus tue posses contemplari illius cordis sui mansuetudinem et humilitatem
atque ita discere quoniam mitis est et humilis corde quo quicunque in illo mitis
et humili corde se gerunget in mora. Ingredere igitur nunc primo frequenter
ingredere o anima atque in illa manendum tibi construe et ei studio discere quam
non solum mitis est et humilis corde. Et ut te anima et totum corpus eo ip
so cum sit sedes auie et tota corpus vita predator ab illo. Contemplare igitur
nunc in illo ut mortuus et ita pacificato corde quo ab illo anima sua bea
tissima in summa humilitate et mansuetudine ad triduum recesserat
ac se usque ad infernum clausit humiliauerat ut ibi potius sancto diabolica
captiuitate detento suam primam humilitatem atque mansuetudinem
exhibere. Nam non solum ignouit peccatis eorum quibus cum eis iniusta fue
rat in tantum anima ut ipsum ad tam acerbissimam mortem pduxerint. Et anima
eos in tenebris et umbra mortis sedentes sue gloriose dotauit tum ne
et ab omni salutem miseria secum reduxit ad superos ut secum in sua
beatitudine viueret per secula seculorum. Corpus enim quod usque in sepulcro
humiliauerat tercia die resuscitans mira mansuetudine negantibus
discipulis et incredulis vitium reputauit et paciente ut omnem ab
eis infidelitatem sufficienter abstergeret et fidem in eis deperditam res
taurauret. O inestimabilis tanta magni mansuetudo et humilitas
qui non solum in statu miseria se mitem et humilem suis discipulis exhi
buit. Et anima in statu gloriose sui ita miseria deposita non dedignatus est
cum eis mansuete et humiliter conuiuari. In multis enim argumentis per
dies quadraginta postea resurrexit a mortuis illis apparuit con
uiuens cum illis et loquens de regno dei exhibens et medullitus
illorum et diuina cordis mutacia atque timida eorum pectora confir
mauit. Insuper ut anima sepe alios ligandi atque soluendi preterem

habend/ ꝑm̃ sc̃m̃ inflatu tribuit/ ac demũ ipos illos in vniu̇ersũ mũdũ
ut quoslibet ꝑdestinatos ad vitã ꝑdicando et baptisando quotcunq;
destinauit/ Tandẽ ꝑ omnibz rite ꝑactis que pro redẽptione ac salute
humãi gn̄is fuã debuẽrat/ dũ tempus adesset ut ad pr̃z celos ꝑpria
sua virtute penetrãdo ascenderet/ qñ mitis et humilis erã tue appa
ruit digna est cũcta ãmiratione contuendũ/ Ihũs ih̄c lucas euangelista
describens festiuitatem illius ascensionis solẽpnia narrat/ q illos pusilla
nimes adhuc suos discipulos eduxerat foras in bethaniã ibiq; ele
uatis manibz suis bñdixit eis Et factũ est dũ bñdiceret illis recessit
ab eis et ferebatur in celũ Apostol⁹ q; ad ephesios scribẽs de ascensione
dñica allegãs verba psalmiste dicit de illo Ascendẽs in altũ captiuã duxit
ut captiuitatẽ Et iterũ ꝑphẽta in alio ꝑ dicit Ascendit deus in iubilatione
et dñs in voce tube/ Ex quibz cũctis scripturis manifeste conspicit/ q eo
dẽ tpe et loco quo ille rex glie celos ascendẽbat/ simul velud in vna
triumphalẽ curiã cõuenerãt/ et beatorũ angelorũ celestis milicia/ et
sanctorũ ꝑplorũ de claustris mundi aduectorũ felix frequẽcia/ qui ale
natum ipi regi glie/ mortis et dyabolu triumphatori in voce iubilacionis
et tube iubilãtes leta carmina/ blando modulamine misebãt/ Ac cum
tã beatissime festiuitatis solẽpnitate gaudiosissima/ ne ille pusillus
adhuc discipulorũ grex remanẽret absens/ non hominẽ nõ angelum
nec q̃m aliũ ꝑ illos misit nuciũ/ sed ipe ꝑ se dignatus est illos in
uisere/ et ad illa beatissima sue ascensionis solẽpnia cõparere Ut vbi
beatorũ ꝓtum suoꝝ ꝓtriarchaꝝ et ꝑphetarũ ciuiũ q; celicolaꝝ iocunda
visione et dulci colloquio/ canoreq; iubilo satiatus fuerit ꝑfruitq;
tãtus tã tullus/ dñs maiestatis verenandus/ rex eterne glie/ hominibz
mortalibz et miseris valefactis/ ac bñdictis cuncta prius oscula singulis
deliquit/ Et ne eius recessus illis molestus existeret Primo adhuc
spm̃ scm̃ paracliti ampliori gra et illis mittẽ/ et semetipm̃ manẽ
ad illos usq; in finẽ seculi cõpromisit/ Dieq; completo ope sue sanctifi
cabilis pñcie in terris/ ubi ꝑ omnẽ modũ ille dñs maiestatis et rex
glie mitis et humilis/ quem decuit cũ hominibz esse conuersatus/ abiit
in celũ/ nimis adhuc mirabile et valde stupẽdũ sue mãsuetudinis
et humilitatis nelunquã exẽplũ/ in sua sacramentali pñcia/ qua
certe die adhuc/ licet in celis ita ad dexteram pris sedeat/ tñ se in

terrē hoīb; mortlb; sub spēcbus panis et vini realit' pītē nō desi
mit exhibē / ymo tanta ipīs hoībus reliquit ptātē / ut tali sacrāli
pītia illū sibi corpalit' pītē faceret / quādo et quociens ipī vellēt
Et quis digne o aīa nō dico exprimē aut describē / si vel estimare aut
cogitare tā mitē humilitatē humilēq; māsuetudinē potēt / qua tantus
rex glē cū tantillis hoīb; / sub hmōi sacrāmētali sua pītia dignatur
ussq; in finē stī spūs manē / ineffabiliter vtiq; magna fuit illa māsue-
et humilitas sua / qua se nobis pītē fecit / p sue humanitatis assump
tionē / ut nos damnatos redimeret / si in quo quesō minor ista vide-
qua adhuc cotidie se nobis pītē exhiberet / p illa mirabilē pānis
in corpus et vini in eius sanguinē cōuersionē / ut nos redemptos a
modo faciat / et ad vitā nutriat sempiternā / Pcenset qui vult vel
certe qui potest / quid maioris humilitatis siue māsuetudis sit
Aut q illa sensibilis pītia semel tantūmō in teneru se virginis v
terū clausit / aut q ista sacrāli sua pītia adhuc cotidie et fre
quētet in artā pyxidē se includit Quid quesō magis est / aut q
illa ineffabilis maiestas ibi sub pauli hōis forma latuit / ut sic nobis
cū exterius habitaret / aut q hic sub panis specie se occultat
ut interiora mea ingrediat visitet et nos sibi incorporet et gfirmet / Et
si magne humilitatis sit / q ibi ille vnigenitus dns cuncta caula / ineffa-
labilis celū est / in duriusculo nasci voluit / ut omnibus ad se access
sū concedēt / quis audeat hoc dicē minus esse / q ita in vnius sacrā
se confici et quodāmō se creari instituit / ut singuli sui fideles sua
sacrā cōmunionē frequētius preparēt / In illa si quidē pītia et si
alimētis materialibus nutriri nō refugit / tamē in ista se crā nob'
ppinē in eduliū nō abhorret / Et si tūc dignus est non solū diuitū
et potētū mensā pallacia / si amplius etiā pauperū frequētat tu
guria / tamē nūc indifferenter ad oēs diuites et pauperes / iustos
et peccatores / mundos et leprosos / ad fontē et ad lacrimas mensā mi
nime dedignatur / Insuper adhuc cū in terra visibiliter ābulauit /
et si semp humiliter ambulauit / tamē quādo ad sanandū egros vel
ad suscitandū mortuos venire rogabat / tūc frequēter gemitibus
nimiis atq; discipulis / vel etiā quibusq; turbis iuisse legit / nūc autē
quādo se ad egros siue morituros deferri patit / tūc minimis humili

vadit quoq; cū solo ptōre ipm̄ deferente et nullo comitāte ſi solo pau
pere scolare cū nola p̄uula et sepe lacerato vexillo p̄cedēte ¶ Eru
bescit igr̄ o aīa et valde confundē de fastuoso tuo incessu ac vmi
salue de qualibet tua superbia ex quo videt q; ille vniuersoꝝ dn̄s
et magr̄ tuus et olim tam hūlis uixit et nūc tā hūlit defertur
¶ rubescit mehilog cū illis p̄clarib; quia remotis audito tubaꝝ boa
tu fastuosi tūsitus regis aut ducis surgūt de lectis recedūt de
mensis currūt ad fenestras et multi mīmussis laboribz festināt
ad vias et ad vicos p quos ille est tūsiturus cōcurrūt ibiq; de lo
cis contēdūt in quibz rex melius videri pt̄ dū eciā eis aduētū
sue tarditatis p̄stolant ¶ non sic aūt fit cū audit a longe signū aduēt
sūmi regis ihū xp̄i q; viā aut viaꝝ aliquē trāsiturū ¶ non sic cōmo
uet audiētiū corda clangor tūsitus illius nō fit ad illū talis cōcur
sus hoīm nō surgit de lecto nō recedit a mēsa nō mīmittit la
bor ſi vix surgit de lecto sede et erit ad fenestrā cū in directo ē
aut in p̄spectu ¶ vere stula estis et audituī cordis p̄didistis quos
plus mouet tuba spectaculi mūdane vanitatis quā clangor lit
tere et exilis tūsitus vel p̄dice sūmi regis qui videt a r̄motis
si et quomō moueāt eciā in abscondito ad reuerentiā sui q; ne
mo regū huius tpis de suis subditis potit mereri ¶ Quappē o
aīa si hūlit tūsit cū quo aut multo apparatu regali nō mino
re moueat q; ppē te facit ut hūlieris videt dn̄s tuus p salute
tua se tibi tā hūlit p̄bēt eciā nūc exhibē in abscondito sicut et
olim se exhibuit in aperto ¶ Sup hec aūt ut ia finalit̄ concludam
mūdi nō hoc maxie mānsuetudīs et hūlitatis videt q; ille dn̄s
maiestatis et glē in hac sua sacrali p̄uica luce resurgēs ex mor
tuis ia nō moritur mors illi ultr̄ nō dnābit tamē in seipō semel hit
et incorruptibiliter vincēs iterū in hoc misterio morit̄ ¶ huiq; quia
cottidie peccamus cottidieq; labimur illis salte prīs sine quibz mōtis
infirmitas viuī non pt̄ ¶ deo ipē misticē p nobis cottidie īmo
lat̄ Et q; sup modū stupendū est in hac mistica īmolatōne sine
sacrali p̄uica nō solū se patitur sūdpi et manducari a suis clāb
et amicis sed eciā a p̄cōibz et īmicis qui ore polluto et fetido
de nequā camino exeūt et redūt ipm̄ q; q̄ tū in se est crucifi

silimetipsū quodāmō crucifigūt ¶ Quid quesō mirū ēstī fecerūt q̄ illi
qui nri facti sūt tpālis mortis illius ¶ Aut quæ maior mānsuetudo et
hūilitas hic vel ibi ¶ Attamē gūtūcūq̄z indigne in hac sacrāli sua
pūcia a pcōrib⁹ aliquādo trītatur aut sūtur/ q̄uis subito in eos
posset ustre dāpnacōmō fulmīare vindictā/ tamē differt et sus/
timet si aliquādo quertātur et penitear ut ipōs et p sua messabi/
lē mānsuetudinē ignoscat et p sua nimiā hūilitatē ipōē in sua
benigna amicicia rēcipiat ¶ O īmēsa mānsuetudo et infinita
hūilitas dei hōis ihū xpi ¶ Quō magis mansuescē debuit ille t⁹
mēdus vlcionū dnūs/ aut quō ā plius se hūiliāē potuit ille omniū
sūmus deus ¶ Quis igr iā possit desperāē qūtuscūq̄z sit pcōr sēcs
tantā mānsuetudinē et hūilitatē dei sui/ qua se ita pūtē nobīe
pcōrib⁹ fecit et facit ac si nō posset manē quōlibet sine nob⁹ le/
mo vtiq̄z iā sub tāta mansuetudine et hūilitate pdictissimi dei et
dnī nr̄i ihū xpi pire potuit/ nisi contēpnat aut oīō salug fieī nō
curet/ ¶ Imo adhuc coā ad dcetā dei in excelsis residens nō desi/
nit usq̄z in finē seculi p pcōrib⁹ dei apparē vultui/ ut illos sua be/
nignissia hūilitē et mānsuetudē semp reddīlior deo pri/ ¶ Per sur
gite mansuetudinis et hūilitatis exēpla tibi o aīa ab ipō dilassīō
tuo magrō et dnō ihū xpō dēlecta/ ex quibz iā forīlus p̄fectz dis
cē poteris q̄m mitis est et hūilis corde/ si salūē studiosa in hīs fu/
eris/ ipō prestante optimo magrorū ¶ Et tamē de iā formali mi/
tatis et hūilitatis illius p pūtē sufficiat/ ut ad cetā que restant
expedicius veniamus ¶ Anima ¶ Quiescat iam paulisper
tua obsecro repetens ¶ Quomā audīēti michi tā abhominabilia tui
mariū et abiectionū opprobria/ meritō pī magrō et dulci dnō meo
illata magis flē libet q̄m studio iā vacare ¶ Turbata sūt ei sup
tā amabilis vim contristāne viscera mea oīa/ ita ut penitus ad vo/
ba tua nō queā attendē donec plangā saltē paululū sup eum
Nā dū in tantis miseriis eū constitutū conspicio/ q̄ erā impossibilē
creature sibi cōdoleat/ nescio si vnq̄z erga sua dilcōnē recuperē
valeā/ si mō passiua pretiue/ et scra eius nō fuerē in tātis suis
opprobriis et tormētis ¶ Alias nāq̄z ut nosti p tota mea adolescē
tia crimīē curā agēs in desideriis/ heu nimis īcōsiderata illi
dulcissimi magri sueq̄z passionis p̄sentia/ saltē nūc q̄tulūcūq̄z et

mimis ſcis ad ipm̃ cōmūſa ſcia eſſe deſidero prene ſue
Hoc ipm̃ et mea a te deposcit mētis ut illius dulcis magr̄i m
te trahas cōuicia ac miſerabiles eig m ipſe ſtas ſcia Di cm̃ te
nō exhibēs ſcā ſue gr̄ie lic quō aliq̄m te aſſumēt ſcā ſue gl̄ie
Di tū inquit aplē cōpatimū ut et gl̄ificemū et iterū ſcīs quoma
ſicut ſcis paſſionū eſtas ſic ecuis et cōſolacōis cruc̄ ecā poſſes
ad illā ſalubeꝛrimā p̄tingē ſcās in aug reſup̄ aſcē in p̄m laboꝛamꝰ
ut vidz nāturaꝛ poſſes intelligē quō ille mitis eſt et hūlis coꝛde
ſi eius māſuetudi et hūlitati in ſuis oppbr̄iis mīme condoleres
Nullo nāq̄ metus illius māſuetudo et hūlitas ſibi gpaceꝛe adū
tetur quā aliqua poſſet ſilogiſtica rōne demōſtꝛaꝛi Cꝛaꝛ cm̃ q̄ūq̄
rudis hmōi māſuetudinis et hūlitatis notiā acquiꝛēt ſi nō ſo
lū cōpatꝛetur mētaliꝰ ſi pocꝰ ſi cū illo mitꝰ et hūlis mgr̄ mr̄tꝛiū
ecā ſenſibiliꝰ ſuſtinēt Vnde dilcā ſoꝛoꝛ mea o aiā ſi iā te ille
dulciſſimo tuo magr̄o compati libeat nō refuge ab ipō inſtanter
petēdo p tibi ecā ſenſibiliꝰ p ſe pati cōcedat ut eo cīg ex iſluctu
tibi mr̄tꝛio q̄ mitis et q̄m hūlis ille fuit m ſuis amaꝛiſſimis
paſſionibꝰ recognoſcas Verūptm̃ et ſi ille tue paꝛcē ſingulāti
mālē te gladiū aut aliq̄d aliud ſenſibile mr̄tꝛiū pati nō geſſeit
ſaltē ipm̃ gpaſſionis gladiū ut tibi nō auferat ſemp roga poſſes
nāq̄ p tuū deſideꝛiū ille doloroſo mgr̄o tū vicina ſcā fieꝛi q ipē
cōpaſſionis gladius cīus tibi monſtꝛāꝛet q̄m mitis et hūlis ille
m ſua paſſione exhibuit q̄ ſi p eo ecā quaſcūq̄ penas ſenſibiliꝰ
mūdi deſideꝛio paterēꝛis Ipē em̃ eſt qui ſingulis ſua dona put
vult tribuit et quoſlibet quos ſibi aſſumit diſcipl̄os docet quaſi
ptātē habens Hinc eſt q virgo bēa mr̄ eius venerāda cuius aiāq̄
tantūmō cōpaſſionis gladius ptꝛuſit pfectiq ex ipō dubitāre q̄m
mitis et hūlis ille dilectꝰ ſuus filius m ſuis miſerijs fuit q̄ latꝰ
qui cōpaliꝰ cruciſixus fuerat aut quaſcūq̄ mr̄tꝛa q̄ecūq̄ ſen
ſualiꝰ paſſus ipē viamoꝛē ſue aiē ad aiāq̄ filij ſcā cōcionē ipē cā
Si et tu vera ſcia paſſionū almi ipius tui mgr̄i ſuscipe deſideꝛas
ſta lugēter cū illa doloroſa mr̄ virgine iuxe cruce eiuſdē filij ſui tui
q̄ mgr̄i dulciſſimi ihū Fle et cōpatꝛe q̄ūcūq̄ vis aut certū q̄ūcū
tibi ab illo cōcedet amēſq̄ irriſiones ſuas et gr̄ias ſputa et
oppbria omēſq̄q tocius ſue paſſionis miſeꝛiā m tuo coꝛde cōpoꝛ

ta ¶ Sed et mrīs eius bīssime bīqꝫ illius discipuli iohānis & dilā
cordiales penas recognita illis qꝫ tribus cotidie sub cruce te sedā
et dicto ad illos xpicmos istos quos ad illos aliquādo ex gratā de
desiderio tu dicta si ¶ O ihesu p̄dulcis pater et tu dulcis virgo
mater dulcis et iohānes frater rogo vos devotus. Vester michi
paratꝰ dolor quo crucifigatur ymo totus moriatꝰ vere ho peccq
Vt nūc vrē passionis tantē consolacōnis in p̄latis celi homīs
sim cōdulcis socius et sic mecū suspendā ad tuū placitū p̄ntis mē
resurrectionis laborē ab vltiōi passu donec iterū ad ea libebit at
tendē que ex eiusdē resurrectōnis p̄concepto ordine adhuc restant/

¶ Amīa mea frater spūs comes mdidue nūc ob ipius ama
bilissimi mei magri passionē amarissimā te rogo dulassime qtus
me sup eū fidelius admuas plangē ut velud illa bta pētrix ma
ria magdalena sic et ego misera pētrix illū incessanter inquirēdo
et sup eū plangēdo et dolendo semp eius fidelis et mdidua soca
merear pmanē ¶ Spūs O si valēs dilā soror qluctūqꝫ dolē
do resurrectionis aliquātulū vinlz adhuc tā diu attendē quousqꝫ de resi
duis dualz causis efficacia videz et finali xpā mā finire & resurrectionis
vellem os breuius de xpā efficaciter cū gaudiō ut ex illis q sideracōe
magis p̄mouēr tur tuā q̄ patiendi desiderium et postea ex grē placē
causa finalis cui aliquātulū lacq intendo nsistē tota tua cordia
lis et dolōsa cōpassio tuē m spūalis iocūditatis dulcedinē vertet/
¶ Nam si attente causa efficacē mansuetudīs et humilitatis xpūs dul
cissimi tui magri mspexeris videbis certe totius alme trinitatis
p̄sonā venerabilē magrm tā mitē et humilē usqꝫ ad mortē cruis &
pessimā cōstructis mimā caritatē ¶ Caritas enī patris et filii et spūs
scī sicut est cūctorū rerū dependentiū productiua sic et xpā sola est
xpūs desiderii tui ad gratiendū illi veneno magro tuo p̄cipualiter
p̄motiua sicut status miserq arguebat ¶ Denicq si ecia ad eaz finalē
recte attendere aperte cognosces q̄ p nō nisi p mā suetudinē et
humilitatē mortis sue xpm venēnē magrm in sua gloz mutare optuit
¶ Nec tibi msi p eandē mānsuetudinē et humilitatē potuit ea salus
Nichilat omnē penalitatē p̄ntis vite m tantū queritū in spūa
lis iocūditatis et gaudii dulcedinē sicut gle xpī gremplacis
ac ypre salutis eia exprācis sicut vtriūqꝫ xpē vitatis magistī

Oratio

suis discipulis manifestauit dicēs Et primo de exhibitōne siue glē
Et vos ergo nūc quidē tristiciā habebitis iterū aūt videbo vos et gau
debit cor vrm et gaudiū vrm nemo tollet a vobis Qd quidē et post
resurrectionē suam impletū est Johānē dicēte Cauisi sūt discipuli et
go vidi dnm aūt nūc et metēnū adimplet qā omīs tā eorū tristicia
in etnū gaudiū est cōuersa De certa aūt expectatōne salutis eorum
iterū dixit Gaudete aūt qm nomīa vra scripta sūt in celis Hinc beā
paulus conteplans fructū glē xpi in se et aliis saluādis reuelan
dū quā aliquādo in raptu pspexit ad tollerāndā passionū cladē xpi
confortat dicēs non sūt condigne passiones huius tpis ad futurā glo
riā que reuelabit in nobis Inde est eiā o aiā qm deuotis aiābz xpo
sinēt cōpatibz obtingit sepissime qd et te frequēt experti sūme
desidero qm dū ipe xpi passionibz cōcitē disponūt et in se adimplē
ea que desūt passionū xpi in carne sua ex gsideratōne finalis cē tpis
dūre passionis tātis aliquādo refician consolatōnibz qm oīs ille dolor
que q̄ praesēs assumūt in dulcedinē inexplicabilē conuertat Dum
eīn cōtristatu incipiūt iocūditate medullitus pfundūtur dū affligi
et pati desiderāt cōsolatōne inestimabili pfruūt dū capitanu cū
xpo cupiūt a pcrīs vinculis absoluūt dū illudi affectāt et cōspui
decē mimo fulciūt dū spinis coronari gestiūt spe glē coronant
dū cruci cū xpo laudare satagūt sīa prius gravia leuiāt dū cū
illo crucifigi appetūt a bello dulcissime amplexant dū insup cū eo
in cruce nudi pendē atqm frigere pponūt amoris ardē primo inflā
mātur et dū iterū cū illo gustare acetū sitiūt vino interne letitie
dulciant et ut breuiter concludā dū cū illo dulcissō magro mori lan
tearu ac sepelīu sūmo desiderio afficiūt ad vitā pcrīā renouantur
Quid hīc rogo delectabilis quid ve illis iocūdius atqm desiderabilius
esse pt Nec eīn qui hec pīm expertus est pphā Secdm multitudinē dolo
rū meorū in corde meo consolatōnes tue letificauerūt aiāz meam

Anima o piissime salutis mee carissime si sic ut dicis expediat
nīs mētū patiū tua a ceptis resipiscis si ultimus locus que cōcepisti
resumamus pseque et ego meritū lugubre mēte attendā quousqz
m melius obtēnere queuero si et ego aliquādo illā quā tā dixisti cō
passionis in consolatōnis gaudiū cōmutatōnē meruero experiri **Jhūs**
Ut tue cōpassionis descendā amaritudinē de qua effluēta cā dē qua
nūc agendū est ex ordine breuius ut dixi ppositū patiē ut mediāte

cōsideracōne ipius tibi vnus resumatur alīqlr et ita possis ḡnr ea
que de finali cā ipius mās.ne et humilitatis xpi resumus ꝓfru tuē
eo ipedicig et sine tedio auscultare ¶ dico ꝙ ipius efficacis cāe nati
ficatōne hoc tibi scendū est ꝙ frequēr apd phos duplex cā efficiens
distinguit qdā efficies primapalis et alia efficies instrumētalis Cām
efficātē instrālē ia supius ut estimo ex ipius formalis cāe intellexisti
tractatu Cum ipe dyabolꝰ instigando principes et ptus iudeorū pa
rando pilatus diudicādo et milites exequēdo oēs in humilē et mas
suetū mortē dīn quenerēt ¶ dyabolus eā instigauit Judeos ꝙ suā mali
tiā dicēte dnō ad Judeos Vos ex pre dyabolo estis et desideria pris
vri vultis facē Ille hoīcida fuit ab initio et in vitate nō stetit Judei
vō pauuerūt ꝙ suā inuidiā ex manifa marco testāte ¶ nebat mīs pi
latus ꝙ ꝙ inuidiā tradidissent eū sūmi sācdotes Pilatꝰ at diudicauit
ꝙ tōrem et flustriā ut ihēs testat dicēs pilatꝰ ḡ eū audisset hos
sermones sciz iudeorū dicētū ¶ hūt dimittis nō es amicꝰ cesaris Qs
enī qui se regē facit contradicit cesari adduxit foras ihūm et sedit pro
tribuāli rē ¶ milites ꝙ exercuit sūt ex ignoratia bōs paulo dicēte Di
em cognouissent nūqm dnm glē crucifixissent Per omēs igr illos tēp per
instrūm diuine volūtatis ecia pdrmacōnis ille dulas magr et dns
tā sūme mās.etudis et humil.tis mortis turpissime est subactꝰ bō pet
testāte qui aut Vri ista me audire vba mea hec ¶ ihm nazarēnū apo
ptatū a deo in vobis virtutibz et pdigijs et signis que fecit deus ꝙ illa
in medio vri sicut vos scitis hūt diffinito cōsilio et pscia dei tradituꝫ
ꝙ manꝰ iniquoꝝ affligētes interemistis ¶ et sicut tūc ꝙ illos iniquos cor
poraliꝰ crucifigebatur sic et hodie illis cooptant et consentiūt oēs inig
qui ut dicit apls renouātes sūt sibi metipis filiū dei sus ꝙ
uersis opibz et malignis ¶ Sed ex eo ꝙ ille omnipotēs magr et dns in
prīte sua habuit aiaz sua penā et iterū eā sume costat apte ꝙ oēs
illi crucifixores xpi mehil certa tē sūmā mās.etudinē et humilitatem
eig effice potuissent nisi ipe met vnacū pre et sco spū samatrinū sic
mitasset et humiliari in tantis opbrijs et passionibz decreuisset ¶ Ideo
vltiori cōsideratōne de pdictis malignā tibz velim de tā efficaci ꝙsti
mērali dimissa cōuertamur nos o aia pcig ia ad tāz efficātē pūa pale
ad ipam videz trinitatē et indiuiduā trinitatē que omnē mās.etudinē
et humilitatē alme magīe pūcipalis opata est et talis qualis ab eterno
in sua alma pscia ordinauit ¶ qa in illa diuina trinitate pater eternꝰ
per verbū Johannē stati in principio sui euāgelij fons et origo filij

describit vbi dicit In pncipio erat verbū et verbū erat apud deū ꝛc
¶ quibꝫ patet videlicet ꝓpē et filio originaliter sine precedit spūs
scūs ꝗsubalis ꝓpī et filio at ꝓ eā equalie deus et coeternꝫ ipse
vitatis magro mānifestāte qui ait cū at venit paracletꝫ quē ego
mittā vobis a ꝓpē spm vitatis qui a ꝓpē procedit et nra omnia
quecūqꝫ habet pater mea sunt ꝓpterea dixi quia de meo accipiet et
loquit hoc de spū scō ꝓptea manifestū est q ꝓpē ceteris fons et ori
go omis boni filiū suū vnigenitū dulcissimū mgrm et dnm nrm
ihesū xpm tā humilē et manuetū usq ad mortē crucis ꝗstituit
orginaliter ipse at filius scipm obedientē ¶ pōs sanctis michilꝫ cooperant
Nā de ꝓpē dicit apls scribēs ad rōnos ꝓprio filio suo nō pepercit sed
ꝓ nobis oibꝫ tradidit illū de filio quidē ad philippenses scribens
dicit humiliauit semetipm factꝫ obediens usq ad mortē ꝛc de spū
scō etiā ad hebreos scribēs dicit xpc per spm sūm semetipm obtu
lit imaculatū deo ¶ omēs tamē ille diuine ꝓsone quis taliter
differenter ut dictū est xpi humilitatē et manuetudinē effecerūt
michilomnꝫ tū iusibilit vna et eadē diuina at substali caritate ꝓ
ꝓfecerūt dic eā quātū ad ꝓsonā ꝓpīs scriptū est ¶ dic deus dilexit
mundū ut filiū suū vnigenitū daret sed qualit eū daret subiungit
est ¶ sicut moyses exaltauit serpētem in deserto ita exaltari opz
filiū hoīs ¶ Iohēs et Iohēs in sua canō dicit In hoc apparuit cari
tas dei in nobis quia filiū suū vnigenitū misit deus in mundū ut vi
uamꝫ p eū ¶ et iterū In hoc est caritas nō qa nos dilexerimꝫ deum
sed quia ipe prior dilexit nos et misit filiū suū ꝓpiciationē p pcīs
nris ¶ Quātū at eadē caritas dei ad ꝓsonā filii respicit dicit aplꝰ
ad ephe Deus at qui diues est in mia ꝓpter nimiā caritatē suā qua
dilexit nos et cū essemꝫ mortui pcīs conuiuificauit nos xpō et bti
iohēs in apoc sua de ipō dei filio et eius caritate sic dicit Qui
dilexit nos et lauit nos a pcīs nris in sanguine suo et fecit nos
regnū et sacerdotes deo et pri suo Quātū vero eadē caritas dīna
ad spm sūm respicit qui caritas dr et nexus pris et filii insinuat
angelus gabriel cū annūciauit marie virgini ꝙ gignenda esset de
spū scō et genitura ex se filiū dei qui exhiberꝫ esset nob in sua
humanitate nimiā sua humilitatē et manuetudinē ita dicēs ¶ spūs

sanū supuenier in te Volēs per hoc certificarē virginē que ingrauit
xpm̄ mirabilē modū q̄ totū opus huanē xp̄i nr̄ē spūs sanūs sit
operatus cui rōne nexus sue p̄fessionis sue creatus spāliū appar-
sicut dicit beā augy quē allegat magr̄ in p̄mo sūarū distinctē de
trinitate in hec verba Cōmūne est alicui p̄ri et filio q̄d̄ illud est Ac
nr̄a cōmunio ē substalis et eterna est Cum si anima quēcūq̄
dicat p̄ dicat̄ ſ̄ aliq̄ dicat̄ creatus et hec q̄ſ̄ ſba est q̄ deus
ſba est et deus creatus est Tria ē sūt et nō amplius vnus diligēs
eū qui de illo est et vnus diligēs eū de quo est et nr̄a dilcō que si
nichil est quō deus dilcō est si dilcō nō est ſba quō deus ſba
est hec ille Relinquit ē ex his p̄missis q̄ spūs sanūs sicut et p̄r
et filius ita et nr̄ē coparatus sit sua benignissimā caritatē diui-
nā suetudinē et humilitatē almi magr̄i et dn̄i ihū xp̄i Et his
ita p̄missis pensā si potes quā dulcis sit nr̄ius almi magr̄i tui man
suetudo a aīā et quā suauis exhibeat eius humilitas que de tā mi
nima et infinita creatura toti alme et mundane fimitatis p̄ris et fi
lii et spūs sc̄i exuberat et redundat Intuere hanc summā efficien-
tē causam et infinite bonā tā creaturarū p̄tez tā creatrīcē filiū
et tā creatricē spūm sanū vnū deū tuū ex quo oīa et p quē oīa
et in quo sūt oīa qui spāliū aīā gr̄ē te miseā nr̄ū venī lē atq̄ dul
cissimū magr̄ū tuū et dn̄m tātē humilitatē et mansuetudī subdit
ut aīā opprobriū hoīm fieret et abiectio plebis sicut miserig vbi de
tā finali agetur diffusius apparebit Cum ē pertubues o aīā ille
benignissime trinitati deo tuo qui tā ineffabilē in caritate ppetua te di
lexit Nūq̄ tu ad illū tantā habē poteris gratiā ille ad te habuit cā
tatē Nūq̄ et tu possis aut velis tantis gr̄ē illū affici iuriis et
opprobriis quātā affectus est p te ille dn̄s maiestatis Sed ete si que
sunt viscera caritatis in te merito nūt et tu non plū ille gdolēdo
cōpatieris ſ̄ et p eo tormēta quātacūq̄ si oporteat sustinebis Nō
em dubito quin mīma hec et ppetua caritas si eā sane ppendas
te ad ppatiendū eā ipā dulcā tuo magr̄o amplius excitabit Q hāc
e in creatricē caritatem totus ille tuus caritatis habitus quo nr̄m di
ligis tibi desuper est infusus Vnde et q̄nē est q̄ sicut mansuetu
dinē et humilitatē passionis xp̄i tota tenacis mīma sua et infinita

caritate efficit ut dictū est / sic et ꝓximū adhuc cottidie in suis electis
tāte caritatis habitū efficit ut velint et possint nō solū xp̄o cōpati
sed eciā ꝓ illo pati et mori Nobis mḡr apls donatū est a xp̄o nō
solū ut in eū credatis sed ut eciā ꝓ illo paciamini ¶ Caritas aūt xp̄i atq;
donacō ꝓxima est una at eadē que est at prīs et spē sā ℣ Ideo etiā indi
ciū est magne dilcōnis dei ad te o aiā / si et tibi a dulcissimo magrō
tuo et deo ihū xp̄o donatū fuerit nō solū mēte cōpati / ſ eciā sensu
aliq̄ in corpe passionū tormēta usq; ad mortē ꝓ illo sustinuē ¶ et q̄to
tibi donabit̄ pati acerbius / tāto sciās te ab illo dilegi amplius
quia magna dei caritas vbi oper̄ latere nō pt / ſ magnā sui opis
efficit exhibicionē ℣ Iccirco et hoc tuipā o aiā māifeste cōspicias in dei
amicis dilectissimis caritatū ¶ Tui rogo in tantū pati donatū est sicut
illo brīssimo hoīi xp̄o qui totā in se almā trinitatis caritatē dei ſ̄cam
cōprehendit ¶ Tui insup femineo cordi in tantū donatū est ut tam
seuo doloris penetrāt̄ur gladio sicut illi brīssimo cordi virgīs sācte
me / in cuius vtero tota diuina cāritas in ꝓpō dei filio plenissimē se in
fudit ℣ Hinc nāq; et apli sci et mīres tāto sustinuerit penas et adū
sitates duriores / q̄to fuerit dnō cariores ¶ Quid q̄ tu o aiā in tam
paucis et modicis ac ꝓ nichilo reputādis iā turbaris vexacōibz
in quibz aliq̄ndo q̄rulū cuiq; eciā leuis tenta / tā infinite caritatis
diuine erga te oblitiscēris et minia impaciēs cōmouēris ℣ Ar
tende attende quid de quolibet adoptivo dei filio scriptū est ut ac
tu iniurgatas tibi iniurias aliasq; quascūq; molestias gratanter susci
pias / ac magis magisq; ad paciendū cū dulci tuo magrō xp̄o ihū
deo tuo / quecūq; tormēta ille te pati ꝓ se voluerit exercitetur ℣ Ter
minus nāq; ille xp̄i miles et apls paulꝰ ad hebreos scribēs / postq;
electo dei plīma tormēta ꝓpessos cōmēorauit / ut et eciā singulos
xp̄i discipulos ad paciendū ꝓ xp̄o exercitaret / q̄ntus mirabit̄ dicēs
ideo et nos tantā habentes impositā nubē testiū / deponētes oē
pondus et circūstans nos peccātū ꝓ paciēciā curramus ad ꝓpositū nō
bis certamē / aspicientes in auctorē fidei et gsūmatorē ihm / qui
ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē confusione cōtēpta / atq; in
dextrā dei sedet ℣ Recogitate eūm aūt qui talē a peccatoribz sustinuit
aduersū semetipm cōtradictionē ut nō fatigemini aīs vrīs deficientes

entes Nondū em̄ usq; ad sanguinē restitistis aduersus pcm̄ rexpug
nātes et obliti estis consolacōnis que vobis tāq̄ filijs loquit̄ di
cens Fili mi noli negligē disciplinā dn̄i nec fatigeris dū ab eo
argueris Quē em̄ diligit dn̄s castigat flagellat aūt omnē filiū
quē recipit Hec ig̃ verba apli diligent̄ adūte ꝓpōnit nāq; et tibi
mdclinabile certamē sicut alibi diat Omnes qui pie volūt viuē in
xp̄o ihu ꝑsecutionē patient Alibi q̄q; scriptū est Omnes q̄ pla
cuerūt deo ꝑ mltas tribulacōnes trāsierūt fideles Sed ꝑ consola
cōne huius certaminis m̄ ꝓmissis verbis ad hebreos ꝓposuit tibi apls
xp̄m dulcissimū tuū magr̄m qui sua infinita caritate ꝑ te passus ē
ignominiosissimā mortē crucis ꝓposuit et tibi nr̄q; dine caritatis fue
ad te magnitudinē qua tu m filiā tā dulcis et caritatiui dei vnius
et trini prīs et filij et spūs scī es gr̄ossime adoptata ꝓpterea si ad
huc sicut supius eodē compatiendi flagrās desiderio ecce iā habes
vbi tuus desiderius fiducialē ꝑficiendi impetrare potīs Habes nāq;
ꝓpius passibilis māsuetudinis et humilitatis vel ꝑocq; māsuete et
humilis passionis almi tui magr̄i cām efficientē ꝓpriā a qua de
pendet celū et tota nā patrē videz et filiū et spūm scm̄ trinū et v
nū deū inaffabiliter suus electus caritatiuus huic ora huic ꝑabz hu
mbz pulsa huic fideli et ꝑseueranti deprecāti mīstācia ꝓpē em̄ est qui
pē operari in te et velle et posse Vt et te sic diuine caritatis cōtin
gat medio ac sic tangendo signat in te virtuose caritatis hītū
quo mediāte poteris ei non solū xp̄o mētaliter compati ſ̄ etiā pro
illo in passionibz et tormētis corporalibz glōriari Gloriam̄ inq̄t apls
in tribulacōnibz scientes q̄ tribulatio patiēciā operatur patiā aūt ꝓba
cionē ꝓbatio vō spem spes aūt nō confundit Quia caritas dei dif
fusa est in cordibz nr̄is ꝑ spūm scm̄ qui datus est nobis Ecce i
nr̄ēs q̄ quemo potīt habē tale ac tantū desiderium quo possēt pro
xp̄o glōriari in tribulacōnibz illis in quibz patiā operat̄ de qua ꝓba
cio ozat̄ ex qua ꝓbacōne gīt spes non confundēs nascit̄ nisi cui
cordi caritas dei desup sit diffusa Vnde ꝑfecto constat q̄ vel
le xp̄o compati aut ēre ꝑ eo corpus tormētis usq; ad mortem
trad̄e nō humane virtutis ſ̄ solū mūneris sit diuini Nichil ig̃
tu o aīa in ꝑdicto cōpatiendi a certe mīrtrium paredi ꝓpito

tibi tribue/ sed pro aq totū deo/ scēs ipm martirē nō gstāē p me
rītū/ sed per dei grām euenire/ et tantū p pītī de cā efficācē aīa
pe/ ut eo ciag ad cām finalē nāe gīt̄ si placuerit trāseam/ Amn
Sma/ sor in nōie dñi ihū scī salutī nre pspias expedire
Spiritū/ Quaut supius si bñ considerasti/ intellexisti/ obi
pītē almi magrī doctīnā in qua laborauimus/ et eius dignitatē ex su
obiectis/ fidē ōnē alīus tutiū cōmendauī ut potui/ qp ipē dulcis glō
sus magr̄ et dñs ihūs xpūs p suā nimiā māsuetudinē et hūlī
tatē/ et deo pī sūmū honorē exhibuit/ et sibi ipī sūmā glām ac
reuerētiā pmeruit/ et nobis pdīs habz sūmā salutē et incōparabi
lē excellentiā acquisiuit/ sic et iā pdā resumēdo dico/ qp finis
sue cā finalis tā sūme māsuetudinis et hūlitatis ipīus almi ma
grī quā usqz ad mortē cruciis exhibuit/ triplex fuit/ vna ex pte dei exhibuit
pīs/ ut illi sic se hūiliando et mitescendo sūmū hōrē/ Alia ex
pte sui ipīus/ ut sibi ipī p assūpto hōre sūmā reuerētiā glām mē
ruisset/ Tertia ex pte nr̄i ut nobis sūmā salutē et īmarcabilē ex
cellentiā acquirēt et gsequer/ De pmis duabz breuiq de tria ar
tic̄ est agendū/ Vt igit̄ pmo tibi demōstrē valeā quō dulcis
magr̄ et dñs ihūs xpūs p sue ignōbilissime mortis māsuetudinem
et hūlitatē omnipotēti suo deo pī sūmū hōrē exhibuit/ necesse
habeo tibi ad mētē reducē/ ipīus oīpotētie dei pīs incōphensi
bilē sue potētie maiestatē ac ineffabilē sue magnificētie et glē
dignitatē ppē quā oīes creature totius vnīūsi illū cōdigne nec
honorāē nec magnificāē nec pdicāē sufficerūt nec laudāē/ sicut
de hoc mellexisti supius/ vbi de magnificēn et glā acqz maiestate
ipīus almi magrī agebat/ aliq eadē est/ que et dei pīs est mag
nificētia glā et maiestas/ quā ille sublimis contēplator eius
ecclīastes apte mirauit/ nequaqz a nobis sufficienē laudibz posse
extolli ita dicēs/ Glificātes dñm quātūcūqz potuerītis/ superabit
bit adhuc et āmirabilis magnificētia eius/ Et iterū/ Benedicentes
dñm et exaltate illū quātūcūqz potestis/ maior est enī oīa laude/ Si
militer et psīa aqagng dñs inquit et laudabilis nimis/ et magnitu
dinis eius nō est finis/ Sed ne ille sūme laudabilis/ sūme honorā
bilis/ sūme glificabilis/ sūme placētur hōre nōe erat/ nōe erat exq

nulla creata hui sibi exhibe potati q xpe sumi pus filg pri ce
qualis et coeterne deus xpe videz sup oia celestis et bndicte
dus ihus xpe illi dignu honore sumaq reuerenia exhibet sdm
hoc q scriptu est filius honorat prem et dus seruu suu Si g pa
ter ego su vbi est honor meus Et quia rursu scptu est magna
poteria filius dei et ab humilz honorat Idcirco nece fuit ut
xpe dei filius tam humilis fier no quocuq mo ss sume adhoc ut
sumo deo pri sumu hore exhibet Cui at sume factus est hui
lis qn ut dicit aplus humiliauit semetipm factus obediens usq ad
morte morte at crucis Sed quo se tam sume humiliasset si no esta
sume mitis fuisset Ita ad hoc ut assupta carne talibz sumis sub
ueret oppbriis nece fuit ut ea sume et pfectissime possidet Talis
at possessio xpe mitis sue masuetor est dicete xpo mei veritatis
magro Beati mites inquit qm ipi possidebu tra Cui quide ter
ra sdm Beda in ome caro storu est Quia scptu est formauit ig
deus hoiem de limo tre et inspiravit in faciem eius spiraculu vite
Hinc est q xpe mei veritatis magr in tali suma humilitate exti
se masuetissimu dignat ostende dicu p ysaiam agno masueto qui
me oia acta mitissimu est se gerat dicens Et ego qi agnu masue
tus qui portat ad victima Et quia pio ausu psumo dice q pr
ose ymo et filg et spus scus tota trinitas vnus deus cui sibi
ipi in sepo a eterno et ante scla et nu et semp fuit et est suffi
cientissimu nullius hui indigentia atq ideo sumu hore in sepo
a sepo etnaliter habuit Tame sdm tpale honore exhibitione lapso
nichil ab aliqua creatura nec ab omnibz simul oi poteti deo pri tanta
est honor exhibitu neq exhiberi potuit qm quido xpe ide deus
dei pris gsubtalis et coequalis filius semetipm mitescendo humi
liauit factus pri obediens usq ad ignominiosissima morte crucis Hic
utiq ia manifestu est q tam instructabilis et nimia almi magistri
mansuetudo et humilitas in sumu hore deo pri exhibendu ut in
sua finaliter causa sit puncipaliter ordinata Et q idem pr deus
almus p ysaiam sic locutus est Quia glificauerut me glificabo e
u Idcirco ex debito suo instituae suu dilcm filiu sibi tam mansuete

et humlẽ obediẽtẽ sũme debuit glificare | Vñ ncẽ fuit q̃ sicut dẽ filius | p̃ suã nimiã mãsuetudinẽ et humlitatẽ | deo p̃ri sũmũ hõrem exhibuit | ita dẽ p̃r ppt̃ nimiã hmõi mãsuetudinẽ et humlitatẽ | deo filio sũmã glã gdonaret | Sicut apte de hoc bẽs paulꝰ ad phlipp̃s scribẽs posuit̃ de nr̃o deo filio xp̃o ihũ dixisset | p̃ semetipm̃ humlauit factꝰ obediẽs usq̃ ad mortẽ mortẽ aũt crucis | gemmã subintulat̃ q̃ ppt̃ hmõi mortis mãsuetudinẽ et humlitatẽ | dẽ p̃r nr̃m ad sũmã glã exaltauit dicẽs | ppt̃ q̃d et dẽs illũ exaltauit | et dedit illi nomẽ q̃d est sup̃ oẽ nomẽ | ut in nõe ihũ omẽ genu flectat̃ celestiũ terrestriũ et infernoꝝ | Et tñ alibi dicit | Cui aũt qui modico q̃m angelꝰ mĩoratꝰ est videmꝰ ihm̃ | ppt̃ passionẽ mortis | glã et honorẽ coronatũ | Et ita utiq̃ mãsuetꝰ factus est | q̃ ideo iã sẽdo dulcissimꝰ nr̃ magr̃ et dñs ihs̃ xp̃s sũme mãsuetꝰ factus est | et sũme humlis | nõ solũ ut deo p̃ri sicut p̃ dictũ est sũmũ honorẽ exhibẽt | sꝫ etiã ut sibi nr̃i sũmã glã mẽtur | Et hinc nũc ut puto preces o ãia ppendẽ | q̃ nullo omĩ potẽtiã deũ q̃z in tantũ honorãe potis | neqũ aliquis alius nr̃ius dulcissimi tui magr̃i | ihũ xp̃i gloriã in tantũ reiterãe | sicq̃ quodãmõ renouare sufficis | q̃m si sic amarissime mortis mansuetudiẽ et humlitatẽ | p̃ ppassiuã meditãdo | aut quõlibet aliud p̃ ppassiuã gl̃oriosissimã | ingrũ offeras deo p̃ri | hinc puto | q̃ ideo etiam dulcis nr̃ magr̃ semet nr̃m nobiscũ manẽ pollicitꝰ sit | usq̃ ad cõsummacionẽ scli | nõ solũ p̃ suã dimitatis pũctã | sed etiã p̃ corpale in sacrãmẽto altaris subsistẽtiã | In quo dũ adhuc passibilis erat et moriturus | se nobis in cotidianũ viatiũ tribuit | ac se frequẽt offerendũ deo p̃ri instituit | et in sui mẽoria hoc fieri mãdauit | ut semp̃ et nos habẽmꝰ p̃ suã passionis et mortis mãsuetudiẽ et humlitatẽ | deo p̃ri sũmũ honorãe | p̃ modulo salte mẽ possibilitatis exhibere | et suã nr̃ius sũmã glã frequẽtius itũare | In quo et mẽ "salutifer" sũme | gnãter q̃udit | et sũmã excellẽtiã acquirẽ disposuit | ut dũ sic dyci p̃ nrã possibilitatẽ p̃ deuotã cõmemoratiõẽ hmõi mãsuetudiẽ et humlitatis amarissime sue passionis et mortis deo p̃ri sũmũ exhibẽmus hõrẽ | suãq̃ nr̃ius reiterãtes | sũmã glã | et nos deformes eiusdẽ sue gle | fiãmꝰ | quẽadmodũ nr̃ dicit | Claritatẽ p̃r quã dedisti mihi dedi eis | ut sint vnũ sicut et nos vnũ sumꝰ | Ego in eis et tu in me ut sint̃ consummati in vnũ | Et utiq̃ p̃r quos dedisti mi

volo ut ubi ego sū et illi sint mecū ut videāt claritatē meā quam
dedisti mihi. Et sic cū tēto pz q̄ dulcissimus ille magr et dns ihs xp̄s
ꝓpter nos sūme factus est mitis et humilis ut nobis sūmā salutē acq̄
rēret atq̄ ad sūmū statū excellētiā ꝓmoueret. Quid cui q̄dē cāe ma
iorē explanatiōē. hoc etiā spāliter adūtendū est o aīa q̄ deus omp̄s
omī rerū ꝑ p̄ssimā ex quo ꝑ ipm̄ vitatis mgrm̄ qui ip̄i⁹ p̄ius et
nr̄ ḡsitalis est filius ac eterna sapia oīa creauit ad sūmā laudē et
glām. mē que hoiez ad hoc spāliter godiet ut ip̄m laudaret et ei ser
uiret ac eo fruēt atq̄ in ꝑpetue beō esset. Sed quia malignū ser
pentis salsedola fraude decepta voluntarie prauando se adhec fuit iuti
lē. ut eam si deū laudāe ac ei seruāe atq̄ eo frui aliqualit̄ potuisset
ꝑfecto hmōi laudatiōe seruitij ac fruitionis m ip̄i⁹ dei ḡsp̄ī sēdiss̄
Dicēte sc̄ptura. nō est speciosa laus in ore peccatoris. Sed ne opus
dei creatoris sui cassaret effectū ut videz laudans et fruitij atq̄ frui
tio sibi ab hoīe fienda frustraret oīno. Ideo decuit ut ip̄e dulcis ma
gister et dns ihs xp̄s ꝑ quē omnia facta sunt eūdē hoiez ad deū
laudandū et ei seruiendū ac eo fruendū efficacit̄ reparet. Talis
aūt reparatio sēdm̄ ordinē iustitie aliter fieri nō potuit. nisi ip̄m hominē
lapsū ad dei priā creaturē ꝑ quā omnia operatē delecta reduceret
ac eam ꝑ eo digna satisfactione reparet. Sed quō hec duo ꝑfe
cissent si nō mitis et humilis apparuisset. Nec nāq̄ eāt adhoc ut
ip̄m hominē dei priā amoē dignū faceret. ut mitis cōuersatōe sua
illū ꝑmo ad se diligendū allicēt. ut ea dilatōne qua tuc ip̄m vitatis
magrm̄ et tā mitē dei filiū diligeret et ip̄e tā dignus fieret ut a deo
patre atq̄ ab ip̄o vitatis magro ihū xp̄o ḡratuite diligeret. quē ad⁹
ip̄e dixit. Qui diligit me diliget a patre meo. et ego diligā eū et ma
nifestabo ei. Erat aūt ꝑ mitis quercetanus sup oīa ꝓmouet ut qs ab aliis di
ligat. Dicēte sc̄ptura. fili in mansuetudine operis tui ꝑfice et sup ḡtem
hominū diligeris. Sic ille adhoc ut ꝑ ip̄o hoiez et suis tā grossoribz
priusq̄ ille magr satisfaceret. necē fuit ut semetipm̄ exinaniret et
formā serui accipēt et in similitudinē hominū fieret. et habitu inueniretur
ut hō. humiliaret atq̄ semetipm̄ et fieret obediēs usq̄ ad mortē mortem
aūt crucis. Cū ut aie apli dicit semet mḡ dicēs mundū dicit. videz ad
pcm hostiā et oblatiōnē noluisti. corpus aūt aptasti mihi holocaustū
tomata et ꝑ pcā nō t̄ placuerūt. tūc dixi ecce venio. In capite lib⁹

scriptū est de me ut facerē voluntatē tuā deus meus ¶ Dicit igr mitis
tas dulcissimi magri et dñi ihū xpi hominē p prīm abiectū dulci
ē et māsuete secū comūicando ad amorē dei reduxit sic eius benig
na humilitas p suos nuntios premittēdo sāctificat ut sic efficacius iam
salus facta et recōciliata deū digne laudare ac ei placite seruire
eo pfectius frui valeat hic quidē p modulo suo in grā et tandē in
glā sine fine ¶ Hic est qd dicit aptē fidelis sermo et oī acceptiōne
dignus qua ihs venit in hūc mūdū peccatores saluos facere ¶ Qd et ipse
met veritatis magr testat dicēs Veni ei querere et saluū facere quod
perierat ¶ Patet igr ex hijs dictis q nisi ille dulcis magr tā mitis
et humilis usq ad mortē crucis factus fuisset totū genus humanū a salu
te in petuū defecisset ¶ Sed et si ampliorē cōsideratiōne adhibeamus
dulcis ille magr p suā māsuetudinē et humilitatē nō solū hominem
salūm fecit si prīm erāt ad summā pueniēdi dignitatē ¶ Nā eo ipso q tā
mitis fuerat non vindictā ab homīe adhuc inimico exposcit sed illum
pocius deo prī reconciliari quesiuit ¶ Eo ipso at q tā humilis extitit
erāt cunctē inimici hoīs nāz sue dine nē in vnitatē sue psone coplā
uit ¶ Hic q frctū est ut qui erat in forma dei per suā māsuetudi
nē et humilitatē verus hō fieret ut hominē p prīm prius abiectū in
sua dignitatis gloz sublimaret ¶ Quod igit mūc dulcis meditari quod ve
recūdius exeplari potūt qm ea diere causa finalis māsuetudis et hu
militatis dulcissi magri et dñi ihū xpi ¶ Nō dubito o aīa si hāc mē
aduertis oīs tua tristicia ut dixi supius qua gratādo assuppserās
ia t nō erit tristicia sed gaudiū tibi pcis efficiatur ¶ Amma
Vellē si tibi placeret ut de hac cōmutatiōne dulcedis expressionis m gau
diū adhuc amplius loquēris ¶ Opus facile ut arbitror potes
aduertē q aliquādo deo deuotos hoīes sēpmitas aliquis pūctis et tūsi
toxie festinitatis in tantū letificet ut ex q sīdatiōne honozis qui
tuc deo exhibēt in ypnis organis et cātibus cantib q laudū frequen
tacōibz ipī pze suc deuocōnis dulcedine aut āmi raptib vel certe
exultatiōis magnitudine in tā iocūdū atq ineffabilē suc mētis rapi
antē excessū ut nō solū puctus vite oblitiscant miserias sed eāā q q
in carne agūt penitus tuc ignorēt ¶ Quātū putas eos letificat tā
celebris et admirabilis sēpmitas qua filius pī equalis equali
xpō altissimo deus deo p tā nimiā suc mortis mansuetudinē et
humilitatē sūmū honorē diuinitatis obtulisse et quia idem deus pater

et nr̃ spāle⁹ p̃ est / quis rogo unū cā nō deuote tripudiat / nisi a
prīna hēditate alienꝰ exīstat / factus dei īimicꝰ sempiternus dū tā
bono deo pr̃i nr̃o et vnūsquīq; dnō suum hōrē conspicit a suo nāli
et vnigenito filio exhibē / et si ith̃ sicut scr̃ptū est / dulce fit lumen
et delectabile oculis sēz carnis videre solē istū creatū et corporeū / o q̃
dulce et delectabile est oculis mētis gr̃e plac̃ solē iustitie dnm̃ ihesū
xp̃m̄ ip̃e sua mīma māsuetudīe et hūilitate ut dr̃m est / gl̃e lūine
et honorib⁹ gulchritudīe coronatū / In quātā putas deuocōis aut ā
miracōis / vel cā speculacōis extasim tā mīp̃ hēnsibilis hōrīs et
gl̃e / In xp̃o considerato alās xp̃o deuotas aliq̄ p̃monet et sustollit /
Sed adhuc cā quid refert potō / de tā sūma salute ac dignitate /
huāne nā / p dulassī ip̃ius magr̃i māsuetudīe et hūilitate fr̃ā Nūq̄
nō eius gsidāco sufficit ommē merorē et tristiā in mīhī gaudiū
cōmutare? Quis rogo languidorū / mōrtu cā desperatꝰ egritudīe
nō gaudēt / si quis medicorū ip̃m nō sōlū ad vitā reparē p̃mitteret /
sed cā post sanitatē adeptā ad magnā glām p̃moturū se spondet /
Nūq̄ nō talis omēs affectōes q̄tūcūq; cā amaras / ob spem tā
grande salutis gaudenter sumat / et gratanter exoptaret / Quid igit̃
miri / si aīe xp̃o deuote / in eius amarissīme mortis māsuetudīe et
hūilitate / velud in sua reparatiua medicīna vehemēt̄ gaudeāt / nam
quia ille tā dīre mortis māsuetudīi et hūilitati subiacꝰ est / ꝑ q̄d
sine morte hac nequaq̄ p̃ eis potuit esse salus / hinc est p̃ sponsā
in cāticis posteq̄ sponsū suū xp̃m̄ videāt dulassīmū / pectus mēsta
bile sub typo fasciculi mirre descripsit dicēs / fasciculus mirre dilec
tus mī mr̃ vbera mea cōmorabit / Immediatē eū sub typo botri
describit cū subiungit / Botrus cypri dilectus meus mī in vineis engadi /
Quid enī p̃ mirrā que ut dicit orosius sup̃ vba p̃dā gutta est vi
ridis et amara / et ab arbore arabie que eadē mirra dicit̄ spōte ma
nat / medendisq; infirmitatib⁹ salubris est / et mortuor̄ corporib⁹ ne
a vermib⁹ et putredine cōsumāt̄ condiēdis vtilis / nisi amara
xp̃i mors siue passio designat̄ que nr̃is infirmitatib⁹ medelā con
tulit / et putredīe a nobis expulit p̃orū / Vnde et in cruce mirra
tū vinū accepit / et Joseph corpus eius mirra cōdiuit / Et quid per
huius mirre fasciculū nisi q̄rtus meditatiōis passionis / Ꝑ quē igit̃
factus est mirre fasciculus / quādo de cruce depositꝰ mirra et aloe

est plius. Sed idem dulcis qui fuit fasciculus mirre in morte, fractus est primo et botrus, non solū in rūsurrectōe, ut gl̄a dicit, sed etiā in passione et morte, sicut bene figuratū est in botro illo, quē duo viri de terra promissionis in vecte ad filios israel in desertū detulerūt. Quid enim per botrū vecti israelitici, nisi temetipsum in te vinum qd̄ letificat cor hōis, rectius per meritum, quam dulcis noster et dns in cruce exaltatus, qm dum pro cruce et passione p̄fixus fuit, vinum illud letificans effudit, de quo ad discipulos caute accipiēs et gr̄as agēs ait eis, bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus noui testamēti, qui pro vobis effundet in rēmissionē peccatorū. Dico aut vobis, q̄ non bibā amodo de hoc genimine vitis usq; in die illa, quo illud bibā vobiscū nouum in regno patris mei. Vbi si nr̄e ppendat duplicē iocūditatē, ipsius vini insumat, vna qua hic adhuc moriturus suos discipulos letificauit, alia vo qua regnaturus in p̄ria gloriabit. Hinc nr̄e sponsa ihūm dilectum suum nō cuilibet botro, sed tantummodo botro cypri comparauit. Cyprus enim cōuersio vel flos nardi interpretatur, et est quedā insula que pro omnibus fere botros mire magnitudinis gignit. Et nr̄e dulcissimo botro nr̄o dno ihū xp̄o gratur. Cui tā in p̄senti gustato ad ipsum vmo sue gr̄e omni dulcedine pleno mirre letificat, et postea in rūsurrectione reflorētes, tocius voluptatis sue gl̄e felicater iocūdabit. Hi enim huius botri vinum velud de torrentali cruce fluēs sitientes et bibentes in p̄senti xp̄i passiones et gr̄acias nō letificāt, unde quesso gratulor de torrentali huius botri, hoc est de cruce xp̄i tā letus velud vino aliq̄ inebriatus ut nec mundum sentiret gl̄iarē dicēs, michi aut absit gl̄iari nisi in cruce dni nr̄i ihu xp̄i, per quē michi mundus crucifixus est et ego mundo. Vnde clarum tā ut puto manifestum est ex hijs, q̄ gustatione huius botri cōtinuata tocius dolor de nostris meritis, quē antea ex amaritudine passionis almi magri ihu cōpatiendo gerebat in grossam iocūditatē et salubre gaudium cōmutet. Non tantum eam aliquōs q̄ vinum sibi torrentes afflictiones et gr̄acias, que eis p̄ xp̄o possunt nocere, gaudent, quia ut apte legit de ipsius almi magri discipulis, q̄ ibant gaudentes a conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine ihu gr̄acias pati. Quam obrem dilecta soror mea o amica, quousq; cum mansuetudine et humilitate passionis et mortis dulcissimi tui magri te occupare gestiebat, vina citer metas tue intuitu ad p̄dictas tres eius finales tā mimice man

suetudinis et humilitatis illius diuige/ primo ad dei pietatis summam reuerentiam/ deinde ad ipsius dulcis magistri summam gloriam/ et postremo ad tui ipsius et totius humani generis summam salutem et exercitium/ et exprimis paululum/ qui ita non sit amara huiusmodi mansuetudo et humilis recordatio nec dolorosa christi compassio/ si dulcis ipsius et nimium grandiosa

QUIA optime aduerto quod illius beate memorie que deo et christo eius omnem honorem semper et gloriam/ ac in sua specie michi locum fuit de salute spetua/ postquam ipsius almi magistri mansuetudo letabunda sit et nimium gratia eius humilitas/ duo predictas earum causas finales attentius intuenti/ Nam et ego plane iam de hac gaudeo quod dulcis ipse magister per sua nimia mansuetudinem et humilitatem deo patri summam exhibuit reuerentiam/ sibi ipsi per summam promeruit gloriam/ et humano generi summam acquisiuit salutem et nimiam dignitatem/ Sed est in hac tota et ultima finali causa/ in salute videlicet humana/ quod aliquantulum quidem me perturbat/ Nam plerumque dum mente recogito/ qualiter ipse dulcis magister et omnium seruorum dominus/ extra ipse me miseratus nimia mansuetudine et humilitate in sua amantissima passione et morte subiit/ cum per totam tantam per gratiam actionem quam debeo non respondeo/ si me corpulente et negligenter ad bonum/ ad cordialius vel lapsus per nam considero/ Vehementi tamen tanta me medullitus cruciator/ ut nil quodammodo videar/ quadam desperationis absorberi voragine/ ac si in deo meo michi non sit salus de cetero/ nec spes/ in mansuetudine et humilitate tam grossissime ac salutifere mortis eius/ Et ita sepe accidit/ quod prata meditatio passionis et mortis almi magistri/ que paulo ante grandiosa nunc fuit et dulcis/ ita quasi in desperationis tedium conuertatur/ Et que frequentius cupiebam dissolui et esse cum christo/ tanto mori vehementius primesco/ Si igitur saluum me hoc esse/ et esse michi in ipsius almi magistri mansuetudine et humilitate asserat salus spetua/ oro sibi ita gratias grandeuo reparet/ et gratiarum sibi spetue congaudere

SPIRITUS Cum duo alia in hoc tuo motu ex corpore/ nisi tibi diuinitus reuelatur/ non potuit scire in re nec debes tibi in mansuetudine et humilitate almi tui magistri et domini ihesu christi/ de tua salute spetua/ aliqua vendicare certitudine/ eo quod spiritum sit/ Quia ut sti atque sapientes/ et opera eorum in manu dei/ et tu nescis/ homo utrum amore an odio dignus sis/ sed omnia in futurum seruantur incerta/ In spe ut huiusmodi certitudine tue spetue salutis debes firmiter presumere in domino presertim cum dicat apostolus predicator

vitatis ¶ Spe eñ salui facti sumꝰ ¶ Illa vtiq; spe qua p̄misit dicens / Vam tati eñ creatura subiecta est nō volens / ſ ꝓp̄ eū qui subiecit eā in spe ¶ Et loquit̄ ap̄le ibi de creatā humana / que sicut statī subdit libā bit̄ a seruitute corrupcōis in libertatē glē filiorū dei / ¶ Sed ne in hac tua spe aliquis desperacionis tibi ꝓcurēt molestia / attē de scribere quid bēus dicat Gregoꝰ / in quo tue p̄misse quereliē cō sulē potis et salubriꝰ subuenire ¶ Electi inq̄ quiq; q̄dm in hac vita sūt / securitatis sibi gl̄iā nō ꝓmittūt / horas et momēta / cōtēpta mēta suspecti / oculta hostis insidias metuūt / qui cauā tēptacōe cessante vel sola gr̄ie suspectōe turbant̄ ¶ Nā sepe multis gr̄ie periculū maiora securitas fuit / ut callidi hostis insidias nō tēptati / sed ia ꝓstrati cognoscēūt et nō longe post subdit / ¶ Sancti etenī viri sic de spe certi sūt / ut tñ semp̄ sint de tēptacōe suspecti / ¶ Quippe quibꝫ dñi seruite dnō in timore et exultate ei cū tremore / ut et de spe exultacio et de suspectōe nascat̄ tremor / ¶ Quorsū vero hec ꝓsequēs dicat / letet̄ cor meū ut timeat nomē tuū / ¶ In quo notandū q̄ nō aut ut securus sim ſ letet̄ ut timeat / ¶ Eminet̄ nāq; q̄uis eorū acto ꝓspect̄ q̄a adhuc in hac vita sūt / de qua per eūdē Job dicat̄ / ¶ Tēptacio est vita humana sup̄ tēr̄ā / ¶ Eminet̄ vero sūt q̄ sp̄tū est / corpꝰ q̄ corrūpit̄ aggr̄auat aiam / et deprimit terrena inhabitacō sensū multa cogitante ¶ Eminet̄ q̄ et metuūt / et certitudinē sibi in se ꝓmittē nō p̄sumūt / ſ posci⁹ gaudiū spei / et tēptacōis metū / conſidūt et timent / ſ securi tant̄ et titubāt / ¶ Orant̄ et suspecti sunt / ¶ Bene q̄ ꝓ voce electi membꝝ sub figūa nīi capitis dicat ¶ Si q̄dō ridebā ad eos nō credebāt ¶ Quia redēptoꝝ nr̄ō q̄ arridēti nō ēdimꝰ / dū multis ia domis testāt̄ibꝫ et gr̄ie fauoris eis acquirimꝰ / et tñ adhuc de eius iudicio sub nr̄a infirmitate titubamꝰ ¶ Et subiūgit ex̄ de bēto paulo ap̄lo dicēs / Videamꝰ qualiꝰ paulo et arridet̄ ia per signā gr̄ie et ipē adhuc q̄ nō credit ꝓ suspectōis meū / Iam e celo illi dñs loquēs eius meritis octāo apparens / exercitū claudēs potestā sue maiestatis ostēderat / Iam deo anania dixat̄ / vas electōis mihi est / Iam ad terrā celū sup̄ se rapt̄ fuat̄ / Iam in paradiso ductꝰ arcana verba que dici nō possēt audierat / et tñ adhuc timidus dicit ¶ Castigo corpus meū et in seruitutē redigo / ne forte aliis ꝓdicans ipē reprobus efficiar ¶ Ecce arridēti sibi dñs gr̄ie / et cū credit ꝓ spem

et nedū tñ ēdir per ſecūtatē ¶ Cur aī m dī clās hūuſmodi ti
mores et ſpes fiat ꝓmixtis ¶ Dē hīs Gregꝰ aliby mā ifestat dicens
¶ Cūis eñ ſecuritati timor ſemp longe videat abeſſe nobis tamē
mehil eſt ſecurius q̄ñ ſub ſpe ſemp timē ne incauta mēs aut deſ
perādo ſe nimis deiciat aut extollēdo de domīs ruat ¶ Ante diſtri
ctū et pīi iudicis oculos quāto ſub ſpe hūlig trepidat tāto m illo ro
bustius ſtat ¶ Vnde in ſpe debet eſſe ſecuritas ſed ecīā timor in con
uerſatiōne ſit ut illa ēuantes foueat et iſte torpētes pūgat Vnde
recte p ypham dicit ¶ Cui timēt dñm ſperēt in dño ¶ Reſi apte dicit
de ſpe in caſſū aſſumit qui timū deū in ſuis opibz rēnuit ¶ Et ille
ſibi ſuiſter et glō ſup illo vbo letre cor meū ut timeat nomē tuū ſic
dicit ¶ Oſtenda ſūr ſpes et timor ut ſub ſpe timeam⁹ et ſub timōe
letemur ¶ Cui eñ ſperat et nō timet negligēs eſt ¶ Cui āt timet et
nō ſperat deꝓſſus eſt ¶ Vnde bñplacitū eſt dño ſup timētes eū
et in eis qui ſperāt ſup mīa eius ¶ Ita timor nō valet ſine ſpe vite
Ergo qui timet deū ſperet et ab ira dei ad ipm fugiat ab ira ad pla
catū placabilis aī eū ſi ſperes in mīa eius atq̄ de cetō ita peccare
caueas ut de ꝑteritis deꝑcris ut tibi dimittant hec glō ¶ Ex his
igit potes ia ꝑpendē o aīa q̄ timor ille de quo cōquerus naquaq̄
tibi nocuit ſic nec dāpnabilis ſ valde vtilis et ſalubris ¶ Denuꝑ
tñ ut ꝓia ia ſpes tua de ſalute ꝑpetua in ipa māſuetudīe et hu
militate dulciſſimi tui magīri et dñi ihū xp̄i cerior ſit et ming de
cetō deſperatōis ignauia ꝓtrahabilis tibi ad meliꝰa decliui redu
cāt conſolatoriā illā zacharie pphetā ad q̄libet fidelē aiam
xp̄i aduentū ꝓſolantē ſuggerēs dicta ¶ Cuia exurgēs agatheus cō
meātās ſub hūgemōi verbis me duxit dicēs ¶ Exulta filie ſyon
Ecce rex tuus venit tibi māſuetus ſedens ſup aſinā et pullū fi
liū ſubiugalis ¶ In qua quidē ypotia ſic ꝓ exurgēs expſſa māifeſte
declarat q̄ ille rex regū et dñs dñantiū xp̄s ihs ſua māſuetudine
et hūilitate cuilibet filie ſyon ſuggerit ꝓ cuius ſalute ꝑpetua ſi
ſuo ſalutari aduentu dignus eſt exhibē ¶ Dicite mīe filie ſyon Ecce
rex tuus venit tibi ¶ Quare nūc tibi o aīa ſalluate mquiſitū eſt
an et tu ia ſis filia ſyon imo vere oīm ſtudio tibi ſatagendū eſt
ut talismodi filia ſis ſyon cui dicendū eſt Ecce rex tuus venit ei
Ex noſtri q̄ filia ſyon ſtrictiꝰ modū loquēdi dicat q̄libet habita
trix in ſyon q̄dmodū cuiq̄ ciuitatis mhabitatrices eius filias exp

pellamꝰ / sicut horum̃ rex vitanꝰ magr̃ insinuat / qm dū ad ēt crucifigendū ducebat̃ / cui⁹ ad nutiezes sequētes eū ex ihrlm plangētes et lamētātes sup eū dicebat / filie ihrlm nolite flē sup me rē / dū aūt hic syon nomino nō illā mālē māsionē que pluries desmeta est de noto ꝑ grecū mysteriū quā dū habitaciōnē in telligo / p mys tacēs hꝰ vocabuli syon congrue designatā / Syon aūt specula mīpetat̃ / Specula vō est locus in alto ꝑpt̃ custodiā posit⁹ ad remote circūspiciendū aptus / Sed quid exprig iā p syon siue p specula signi poterit / ꝙ crux almi magri et dñi ihū xpi / sup qua ysā. pphā quodāmō astitterat spū / dū dicebat / Sup specula dñi ego sū / stās iugit̃ p diem / huius ꝙ specule filie recte dicūt̃ ille fideles aīe que in cruce dñi suas fixere māsiones / nec vlla rōe ex illā sua volūt cūssere desiderio ꝑ mibi iugit̃ manē sātagūt / quarū qūsacq est et māsio cū suo dñō crucifixo / felix hec specula ubi salus et vita / vbi beatitudo et futura glā trinꝰ specular̃ / felix adhuc mīp specula / vbi michi⁹ omn̄ timi corū accessus / a lōge et clarig ꝑspicat̃ et efficacit̃ ꝑpulsat̃ / Cū igit̃ sicut a te supius sepe intellexi ipm̄ cuctis ven̄ magrm et dnm̄ ihm̄ xpm̄ regēq glē et maiestatis ꝑ omnibꝰ tibi elegisti / tibiq sub suo dominio atq regimīne ꝑpetuo vnā ꝑposuisti / insuꝑ et in specula ipius māsionē tibi posuisti / eo ꝙ sibi in cruce pendenti fidelit̃ grati detuisti / atq tua filia syon flexu mezuisti / Quid aliud iā supest / nisi ꝙ ille rex regū et tibi o aīa singlāriē venit humilis et māsuet⁹ / Unde iā fiducialit̃ pio ausu inꝰ altius exaltē tuā māsionē tibi ꝑsumo dicē / Ecce tuus rex tuus venit tibi / Tibi mīp si salte ut cepisti filia syon ꝑseuerauerīs / si in specula dñi iugiter steteris / si ipi regi tuo in cruce sua vā fide iuncta ꝑmāseris / et tibi utiq venit / et māsuetus et humilis venit / Ecce inquit rex tuus venit tibi māsuet⁹ / sedēs super asinū et pullū filiū subiugalis asuetꝰ mīp / nō iratꝰ / nō indignatione ꝑmot⁹ / sedens sup asinū humilis / non sup equū ferocē / iac / venit tuus / ꝙ ad vindicandū suas venit iniurias / ꝙ ad relaxandū culpas tuas / humilis etiā / qā nō ut te sua magnificētia spernēt et reiciēt / ꝙ potius te sua benigna humilitas colligēt et saluāt / Unde resumēdo dico / si filia syon put ce pisti usq in finē ꝑmāseris / et māsuetudinē et humilitatem xpi regis tui in cruce specula exaltata ꝑpetuo salua eris / Nec hinc habē eundē testimoniū / Ecce iste rex tuus atq magr̃ ex suo vī

tatis ore fatet dicēs Sicut moyses exaltauit serpentē in deserto ita
exaltari oportet filiū hoīs ut oīs qui credit in ipō nō pcat sed
habeat vitā eternā O mira dignatio tāti regis O pius aductus
illius ad te o aiā Ecce rex tuus venit tibi Nō est tā de certo quo te
sub tāta māsuetudē et humilitē tā māsuetē et humilis regis tui po-
tēs desperāt Nec est quo querulari poteris et dicē Si tātū mō ni
ps esset in māsuetudine et humilitate mortis xpī leta semp sibi con
gaudere Ecce rex tuus venit tibi Nā licet salus humani gñis gñalis cā
fuit māsuetudis et humilitis xpi ut dictū est singlāris tū cā finalis hi
māsuetudis et humilitis cui ut ex iā dictis indubie sperare poteris
exitus salus tua Sic cū ille opō rex tuus et dulcissimus magr tuus
pius amātissimus sponsus tuus tibi Hoc est ppē te tū mansuetus
factus est ut sua infinita māsuetudine nec suas penitus quas
primus sibi irrogasti iurias Si omī indignatione et ira ira con
te paul mota tibi semp pōsto esse tua prīa et quacūq; cīmia dimit
tē et mitissime indulgē Sic sibi nō ipē ppē te tā humilis corde suis
est ut ex nimia sua humilitate nec tuā vilitatē ad suā infinitā mag
nificētiā reputare vellet indignā Si sua quodā mō dissimulata maies
tate et glā quoties cūq; vilitatē tuā erā nō punctiares et miseriā
tuā tibi suā denegaret gratiā Sed semp te qūtūcūq; erā vilem in
pīs tuis factā in sua dulcē amicaā recepturā Nunq; ḡ te de certo
alicuius misellas desperacionis molester cogitatio Ecce rex tuus venit
tibi māsuetus et humilis cuius māsuetudinē et humilitatē iā nō tur-
mentat aliquis prauitatis obūbratus qā ipē idem est et āmi cui
nō deficiēt Ad huc regē tuū ad huc magrū tuū adhuc sponsū
et deū tuū semp reuerē quocūq; et qūtūcūq; te recidere
contigerit erā si qd absit mortalis esset ipā offensio et mille mil
lesies ultrata Scriptū nāq; est Ad amicū et si pduxeris gladiū
nō desperes est enī regressus ad amicū si aperuerit os tristē nō
timeas est enī gratiarum Excepto cōmicto et superbo et stulto et
misterijs reuelatione et plaga dolosā Hinc dicit bēs būs Oīō ppē mā
suetudinē que in te predicate currimus post te dnē ihū audientes q non
spernis paupertē peccātē nō horreas nec horruisti conflictū latronē
nec lacrimātē peccatricē nō supplicantē chananeā nō in adultio dep-

(nō bene

hanſam / non ſedentē in thecolonco / nō ſuppliantē publicanū / non ne
gantē diſcaplūm / nō p̄ſcutorē diſcaplōrū tuorē / nō ꝓbō crucifixorēb tuos /
Hinc ꝓpē met p̄ Ezechielē aut Quaꝺ moriemū dom̄ iſrl / qꝺ nolo mor
tē morientis ſz ut cōuertat̄ et viuat dicit dn̄s / Qꝺ tū non dico ut t̄
alterig ꝺāpnabilis p̄ſumptōis deꝰ ocaſio / ſz potius ut oīb desperacōis
fomes a te efficacig ꝓpulſet̄ / huig itaq̄ ſpei ſolacio ſemp̄ cōm desperā
cōnis morbū velud efficaci antidoto vincere / ut illud tibi frequēt̄ mbi
buū et quodāmō iā nāle effectū / eaꝺ m̄ tpē vlcē tue nātitatis p̄ſ
to ſit ne aliquo tūc ꝺiffidētie laqueo ab aduſario tuo ꝺyabolo capti
ueris / Tūc eū ille malignus toto ſue doloſitatis ſtudio tēptare cō
ſeuerit / quomō a ſpe ab aut a fide xp̄i deiciat̄ ne xp̄m gſiteāt̄ / aut
quomō in obſtinatōnē inducat̄ / ne p̄ ſuos ſceleribz cōtēnat̄ aut ꝺ
te cōtritōnē minus efficiat̄ ut in desperatōnē trahat̄ / ꝺū p̄ ſuos p̄
catis minus geriſtant̄ // Anima / hoc eſt ēre qꝺ medullitꝰ
ꝓmeſſo / Nā exequo in hora deuote meditacōis ꝺū cōtra dilm̄ magr̄m
meū et ſuos crucē et paſſionē ocupata exiſto / me in tantū ꝓtuber
ꝓterioꝝ malorꝝ meorū repetma cogitatio / ut vix ſcire dnī me poſ
ſim a desperacōis explicāt̄ laqueo / Quid ꝺeū tūc fiet / quādo virtꝰ
mea deficiet / et ille oīō ſaluos inimicus ꝺyabolꝰ qm tāq̄ leo rugiēs
circuit quereēs quē deuoret / me tota malignitate ſua quereret / a via
retrudmis et ſpe ſalutis abducē / et ſecū ꝺāpnabilē ꝺepiret / ſi eū
in xp̄ō vitatis magr̄o ad eū in cruce vemēs / quesiuit / ſi quid ſui tūc
inuenit / quō me nō ſtrutabit̄ p̄ditricē // Spiritꝰ / A fidelis xp̄i
exēplo paulo meliꝰ exiſti iā ſepius / quō ſūp̄ modū fidelis eſt xp̄ō di
lectꝰ magr̄ tuus et ꝺeus tuus / qui te nō patiet̄ tēptarī ab ille ma
ligno ultra id qꝺ potis / ſz eaꝺ tuē de ipſa tēptacōne puētū faciet
ut possis ſustinē / Dairo et xp̄ō met fidelis magr̄ tuus / ad tui aut
fiduciā et ſolacū ne timeatis / Ego ſū inq̄ pastor bonꝰ et cognosco o
ues meas et cognoscūt me mee / et infra / Oues mee vocē meā au
diūt / et cognosco eas et ſequūt̄ me / et ego vitā eternā do eis / et nō pi
būt in eternū / et nō rapiet eas quisq̄ de manu mea / pater meus
qꝺ ꝺedit mi / maius omnibz est / et nemo p̄t rapere de manu patris mei
Ego et p̄r unū ſumꝰ / Ecce manifestū tibi securitatis indicū et ꝺa
fiducia / si pater eternꝰ te ouē ꝺedit xp̄i alumno tuo magr̄o / qꝺmō

iã ſperas indubie / nequaq̃ malign⁹ ille ĩimic⁹ te ꝑ qualeb⁹ rep̃e de
illius mamb⁹ / quã tu ſuber erã ſuis verſutijs et machamẽtis / ꝺz
tũ ut eius malicia mingte tuã mſeſtrã ꝓſumat / quo ante die ꝓtin
tui a corpore ꝑ grãz almi tui magri / ipã frequẽtig a te ꝓpulſata fuit
et redacta ad nichilũ / nec eſt te iterũ ad mãſuetudinẽ et hũilitatẽ
ſuã reſpicẽ / unde tibi vincendi grã cõũ oĩm vitiorũ tẽptamẽta ꝓfluir
expoſc / Audeo eñ ꝑ certo dicẽ / q̃ in multis tã efficaciꝫ vincat⁹ dyabol⁹
cũ oĩ ſuo vitiorũ exercitu / ſicut in mãſuetudinẽ et hũilitate mortis
xp̃i / Teſtat⁹ hoc ipm̃ brẽ augꝰ in de ciuitate xp̃i dicẽs / Tuta et fir
ma nequeũ nõ eſt mſtrmis et ꝓcoꝛibz niſi in vulneribz ſaluatoris /
Cũ me pulſat aliqua turpis cogitatio / recurro ad vulnꝰa xp̃i / Cũ me p̃
mit caro mea / recordatione vulnerũ dñi nr̃i ihũ xp̃i reſurgo / Cũ dyabl⁹
par inſidias / fugio ad vulnꝰa dñi mei ihũ xp̃i / et recedit a me ſ̃ti ar
dor libidinis mouet mẽbra mea / recordatõe vulnerũ dñi nr̃i ihũ xp̃i
extinguit⁹ / In omnibz aduſtionibz nõ inuenit tã efficax remediũ q̃ vul
nera ihũ / Adhoc igit̃ iterũ ipe tibi mãſuetꝫ et hũilis veit o aĩa / ut
ſemp̃ in ſua mãſuetudine et hũilitate cõũ oĩa maligna vitiorũ tẽpta
mẽta victoriã obtinẽs / Ad iterũ rõne tue ſalutis ſuggerẽs cã fina
lis eſt ipius mãſuetudo et hũilis⁹ mortis eius / Quã et almi magri
mãſuetudo et hũilitas ſole obuiat et ob oppoñit tã dũſoꝛ vitioꝝ
aggreſſionibz et tẽptamẽtis ſtatũ in ipius tẽptatõis aditu conſideꝛi po
teꝛit / ſi eius origo ſubtilius diſcuciet / manifeſtũ eſt at cuilibet adũ
tanti q̃ oĩs tẽptatõis origo velut a ſuo fonte erũpat ab exterioꝛibus
rebus ſenſibus obiectis vel mediate vel imediate / Ita q̃ intellꝰ hui
ng cõſtitutꝰ mudus fuiſſe creatꝰ tãq̃ tabula raſa in qua nichil depic
tũ eſt / depingibilis at ꝑ ſpeciũ ſuſceptionẽ ab obiectis ſenſatis / ppt̃ q̃ oꝛtꝰ
eciã quilibet intelligẽte frustraneata ſpeculatꝰ / ſicut de hoc nõ ſolũ
ipius q̃ thi in lº de aĩa / hoc ipm̃ demonſtratis / ſ̃ti ſtimiorẽ ipius aplꝰ ad
Rõ ſcribẽtis hẽmg inuiſibilia dei ꝑ ea que facta ſunt
intellecta conſpiciũt / Conſtat at̃ q̃ oĩa nr̃a que ab exteriori ſenſu obiciũt /
aut obiciãt ei ꝑ modũ ꝓſperitatis et cõplacẽcie / aut ꝑ modũ aduſi
tatis et diſpliceñcie / Ex quibz gñt̃ in ipõ aĩo cauſat⁹ vel appetitꝰ rei
ſenſate vel fuga eius / Nã in proſperis et placitis aĩmg frequẽt gau
det et delectatur / In aduerſis at̃ et diſpliciris cõmouet⁹ et triſtatur /
In illis ſepius ipa ſua delectatõe uſꝰ in ſuꝑbiã ſe erigit / In iſtis vo

Inſpo

ſtatio

nõ bene

frequēdꝫ ipā sua pturbacōne usꝫ in iracundiā se dirigit. Inuenim⁹
ar hec duo vicia/ superbia videz et iracundia duo fontes esse abissi sue
due origines oīm viciorū/ Nā de superbia māsuetudo nascit ecōtrio
ꝫ ipā sit imicā oīm pcī/ Vñ de iracundia dicit glo. sup illo ꝓuer
xxv. Vir iracundus ꝓuocat rixas/ Janua aūt vicioꝝ est iracundia/ Ne
igr̄ gpspera et plācēcia te o aīa in superbiā eleuēt/ fidelis ñr magr
tumꝰ tibi hūlitatē sua cōmēdauit Et ne adūsa et displicēcia te in
iracundiā deiciat/ tibi sua māsuetudinē demōstrauit/ Vt ex tā gsunde
et infime hūlitatis sue gsideracōne posses in tēp̄ primū omē va
nā elacōē sue superbie dilacōnē/ Et iterū ex tā in mie sue māsue
tudinis aduertēcia/ posses subito fugē omnē noxiā iracūdie ꝓtur
bacōnē/ Que ei rogo et gūtūcūꝫ cara displicata aīa/ possit/ sua
adūsitate et displicēcia/ mātis equanimitatē gsundē/ si tā oppbu
osa aīa/ que ille dulassimꝰ magr et dñs ꝓ peccatis et a peccatibus
sustinuit aditant⁹/ Et qd magis est/ ab his quos tm̄ discipulos ꝓ ceteris
nacōibz in sua sugiane synagogā elegit/ quibz et sugiazue legē
scām tradidit/ et ꝓ sua ut ꝓr filios vel ut hemgus magr suos disci
pulos/ multis būficijs eos emutruit/ Cui tandē cōuersi mazaū pri
ncū ab ipō nequit⁹ apostatauit/ doctrinā qꝫ et omē gsiliū eius despe
rauit/ et correctionē ipius oditos/ insidias ut eū occidēt parare co
gitauit/ Et nō quacūꝫ cōmuni morte ꝑ peccā ut ipm̄ dampnaret
morte cruis turpissima consiliū iniit/ Circūeuniamꝰ inquit
iustū/ qm̄ inutilis est nob/ et cōtrarius est operib⁹ mīs/ et ipperat nob
pcā legis/ et diffamat in nos pcā disciplinē mē/ ꝓmittit se sciam
dei habē et filū dei se nōiat/ facty est nobis in tradictionē cogita
cōnū mazū/ grius est nobis eam ad videndū/ qm̄ dissimilis est alijs vi
ta illi/ et imutate sue vie eius/ Caqm̄ nugaces estimauit sumꝰ ab illo
et abstinet se a vijs mīs tm̄ ab imūdicijs/ et ꝓfert nouissima iust
orū/ et glatur pīm se habē deū/ Videamꝰ gꝫ si sermōes illi veri
sint/ et tēptemꝰ que futura sint illi/ et sciemꝰ que erūt nouissima
illi/ Si ei est verus dei filꝰ suscipiet illū et liberabit eū de manu
cōtrariorū/ Contumelia et tormēto inferemꝰ illi/ ut sciamꝰ reuēn
cōnē ipius et ꝓbemꝰ patiēcia eius/ morte turpissima condēnemus
illū/ Erit enī respectꝰ ei ex sermōibz illi/ Quāta igr̄ pturbacō
aīa aduūsitatis et displicētie oditā cara opprobriosissima/ ille māsue

tudinis magr̃i a p̃ceptis suis nō ia̅ discipulis ſ. discolis ꝑmo emulis
ſuis timuit qñ̃ do tales insidiatōes de morte sua cotidie cogitātes atq;
tractātes et tandē tñ rabidos et crudeles tortōes eñ crucifigētes suos
b̃ns oculos aspiciebat quā do eaā vba blasphemie et insultacōis ip̃e
rij et derisiones auribz suis b̃ssimis audiebat Quādo et b̃ssimū
eius olfactū fetor loci caluarie inficiebat Quādo mixtū fellis et
mirrhatū poculū suo felicissimo gustu bibebat Quādo postimo sen
sus tactꝰ p totū corpus diffusus vlcꝰ et in oñibz mēbris dolorē
arbissimū sentiebat ut sic p mimio dolōe in cruce ad sūmū disten
tus eū clamē valido et lacrimis clamaret ad deū p̃rem et ad sōs spūs
velud a deo in suis passionibz dilectꝰ dē mē dē mē ut q̃d delinquisti
me Et tñ in oñibz illis adūsis obīs sicut de hoc supius laqꝫ intel
lexisti nulla imprecāōa nulla cōminacōne nulla q̃z vindicta ſ. sūma
mā suetudinē corde vbo et ope exhibebat Quēadm̃ illa dulassa sua
mā festatur ozō quā p̃ p̃ceptis suis emulis et crucifixorubz ad deū
p̃rem suū mitissime orauit dicēs ꝑr dimitte illis quia nesciūt quid
faciūt Demo q̃z rogo que nā obā quātūcūq; cāa placita p̃ sua
ꝓsperitate ac delectōne mētis quietate ex tollēdo dissolue si ad illa fe
lassima obā respiciāt que b̃ssimis magr̃i sensibz almi magr̃i adh̃.
in suo cāo mōrali corpe obiacebant nā sicut ex suprorubz clarē nō
solū constat eū verū hoīz ēsse ſ. et verū deū in sue ꝓsone vnitate
ꝑsone q̃z vnus et idē simul existens viator siūr et ꝓprehensor miser
et felix in hac vita Quāta q̃z putas o aīa felicitat ꝓsperitatis fru
ctus delectōne q̃ divinā essentiā nō in speculo et in enigmate
sed in luce gl̃e felicit̃ videt Quādo rōnes angl̃oz iocundissime
audiūt Quādo redolentia oīa suauitatis dulassime olfacit Qñ
torrentē voluptatis grē et gl̃e hūdātissime bibit Qñ et tota co
pagō armonia divina redundantia ex meffabili vnōe dimanatis
eī humanitate b̃ssime ꝓsensit Et tñ in tanta felicitate cōsistentis
nō solū sibi p̃ter gl̃z nō vsurpauit sed ut ia̅ p̃missū est cāa
usq; ad ignominiosissima mortis crucis obā se metipm̃ ꝓnus humi
liauit Qñ obrē tu o aīa quotiēscūq; et quibuscūq; te grauāt pul
sāt viaorū tēptacōibz ad mā suetudinē et humilitatē dulassimi
tui magr̃i recurrē nō omittas Deus eī tibi ēxistit si illā in sua
mā suetudinē et humilitatē quā ꝑ p̃ceptis in cruce pendēs exhibuit

fidei frequẽtacõne meditata fuerus | mihil erit qd nõ eque aũ tollẽ
bis | Scriptũ nãq est turris fortissima nomẽ dñi | ad quam curret ius
tus et exaltabit | De qua ẽte et ypha sanctis se de illa defendi psal
lebat dicẽs | Deduxisti me qã factꝰ es spes mea turris fortitudinis
a facie inimici | Turris itaq; una fortitudiis tue o aia | mgr tuus est | in
cruce p te exaltatꝰ | Illa itaq; turris dauid | que ut scriptũ est | edifica
ta est cũ propugnaculis | ex qua mille pendent clipei | et oẽs armatura for
tiũ | qua cõtra oĩa vicia te impugnãtia | patris tuitus sub sua mansue
tudine et humilitate quã pendens in cruce exhibuit | sufficientissimã
armaturã | Imo ut amplius dicã | hic pendens in cruce ppẽ te pregẽ
dũ | semetipm expandit clipeũ | quãdm sue confixionis undiq; triã
gulationes | que ad modũ clipei exprimitur figurãtur | et ypreã nõ fuit ne
cesse esse aliqua maligni hostis iacula | que missa contra te nõ retun
dantur | ac ad nichilũ redigantur celeriꝰ | si ad hmõi turrim confugeris |
si ex ea armaturã assumpseris | si clipeũ oppositus xpm videlicet
crucifixũ | hinc bte petrus in pma sua canonica dicat | xpo igit passo in
carne et vos eadẽ cogitatiõne armamini | qã qui passus est in carne de
sistit a peccatis | ut nõ iã hoĩm desideriis | sed voluntati dei qd reliquum e
in carne vivat tpib | hinc paulꝰ amãter dicẽs | Recogitate eum enim
qui talẽ sustinuit a peccatoribus adversus semetipm contradictionẽ | ut nõ
fatigemini animis vestris deficientes | Gamma | Vellẽ si nbi nõ esset
tediosũ ut me illã sacram armaturã crucifixi mei magri signa
culis adhuc induẽs | et in ea me pugnãe adhuc certaq; instruẽs | ut
cõtra qd libet vicia singlãrit̃ certantia valeã | de quolibet qui in singlari
certamine adimicãte dño triumphare | Quid ei mi conferret preciosa ar
morũ compositio | si tempꝰ pugne hinc me induta mihi minime fuerit |
Quis ẽte si induta iã essem | vsũ tñ in eis pugnãdi nõ haberem | Quãdo
modũ electus ille dñi tyro dauid dũ contra goliã ecclie hostem dñi pliari
debuit | nõ potuit regaliby ecclie armis et prãsidio indutꝰ imo ẽtiam
eo qꝰ pugnãdi in ipsis consuetudinẽ nõ habuit | Byzantius
Et quo mansionẽ sacrosancti illius victoriosi dei militis et regis dauid
liber iã et cuncta videt victoriã | qui mille antiquos et signatũ duellis
de golia inimico filiorũ israhel armis reportatum humilibꝰ | ut nõ gloriet
iã fortis in fortitudine sua | si vero qui gloriat | in dño ihũ gloriat | qui

solus fortē illū et armatū golīā / dyabolū videz potuit gestīnē ve
lud verus dāv. nō quidē in armis saūl / sed mīto humiliozibz ꝙ destrūb
tur in suo victoriosō ārmīe habuisse / ꝯamfestū est ārē ꝙ longe alia
arma habuerūt david ꝙ fuerē arma saul / vel arma golie / nā sicut
septenū refert / Arma saul fuerūt galea ærea lozica et gladiꝫ / Golie
vō arma fuerūt lozica hamata / ocree æree / clypeus æneus / et hasta et
adhuc cū armigero portāre / David ārē ꝙ armis trūphalibz suis tulit
baculū / et elegit sibi quīꝫ limpidissimos lapidēs de torrēte / et mi
sit eos in pera pastorale quā habebat secū / et fundā manu tulit et
pressit aduersus philistēū / ꝯfestū est ergā ꝙ in hoc duello / david ꝙ
manu fortis mīptrāt xpm̄ figurat / et golyas qui tūsimigrīs vel in
bustis mīptrāt / dyabolū significat / qm ab ipō vītatis magro fortis ar
matus in eruan⁹ descēdit / qui nichilꝫ ut brē petrꝫ dicit de ipō trūs
migrās circuit querēs quē deuorēt / Saul vō qui expectāt mīptatur /
quē liber hoīz deligit / qm a dyabolo est expectatꝫ / Haut unꝰ ipē vītatis mgr
ondit dicēs petro Symon ecce sathanas expetiuit vos ut cribrāret sī
cut tīticū / Quid ergo ꝙ arma dāv nisi passiōs xpi victoriosa mīsteria figu
rant / et quid ꝙ arma saul / nisi humāne virtutis psumptuosa fiducia de
clārāt / et quid ꝙ arma golie / nisi dyaboli vitiosa malicia designāt /
David ergo indutus armis saul / nō potuit aduersus golīā incedē / quia
nec xpō in sola humana virtute cū dyabolo trūphāre / ducēre septā /
nō saluare nec ꝙ mltā virtutē et gygas nō saluabit in multitudīe
virtutis sue / humane videz / sdm̄ glo: Et iterū / nō in fortitudīe sua ro
babit vir / sed potius humāne virtutis fiducia velud armis saul oīa
abiecta / dū dicit pstrauy in oratōne siue agonīe / Abba pr̄ oīa tibi
possibilia sūt / si vis trāsfer calicē istū a me / verūptamē nō mea volun
tas ſ tua fiat / Et cū baculo crucis assūpto / collectis ꝙ quīꝫ vulne
ribus ſ limpidissimis lapidibz de torrēte sanguineo siue passionis
in pastorali pera cordis siue / fortia dīne siue virtutis fortitudē ipm̄
golīā dyabolū pstrauit / et gloriam de ea victoriā reportauit / oganī
feste et tibi ondens o aīa / nequaq̄ te solatue virtutis fiducia ꝑ cer
tā cōm̄ dyabolū et eius vitia in pugnā posse ꝓdē / nec aliquo alio
mō cōm̄ eius tyrānidē nisi in sanctissimis siue passionis et mortis ar
mis trūphalē victoriā obtinē / Dauro ut tibi cōm̄ oīa et singla vi
tia / quibz dyabolꝫ velud cū armis suis te oppugnare satagit / magr

ꝑsto fiat ꝑdicta dulcissimi tui magñi armatura ac ꝑ eã ẽra defensio
nalẽ est ꝛe ad ꝓpug ẽramꝰ aĩ cõsiderãus nessariã ac diligẽt' attẽ
dẽ qd viaꝝ capitaliũ ꝓpius pugne sine tẽptacõis duxit exercitũ
an illd ſt superbia sine inanis gla an auaricia vel gula vel
luxria an ſt ira vel tristicia aut acidia ut aduersus illud velud dꝰ
eoꝝ golya certamẽ ĩ eas singlariꝛe Nõ ei potiꝰ fit ꝛ semel omnia
debellare Nalẽ est eam te ante ẽramꝰ ꝑdãs almi magñi tui armis
esse ꝑmunitã ꝛ ꝑ ad pugnã ꝓparatã ut stans in ꝑmo gressu cõtra
qd liber ꝑdictoꝝ capitaliũ viaꝝ tẽptamẽta ꝛ ictus de cruce xpi
oppone valeat quemlibẽt aliũ armaturã Nunc videamus ar stans supra
quo oĩũ viaꝝ origo ꝛ eoꝝ ĩpugnõ ex sensuũ extrinsecorũ fratricer
obia dñi vel male delectãt vel male cõtristant ꝛ sm hoc illa duo
viaa superbia videl ꝛ ira cũ dicta duo vitia vltima in septẽ ramulos
viaꝝ capitaliũ diuidãt Nã de qd b male blandiẽ ꝛ delectat mo
uet utrũq; vnã illarũ de quibꝰ Johẽs dicit concupiscẽtia oculoꝝ aut videl
concupiscẽtia honoꝝ sine excellẽciarũ aut concupiscẽtia oculoꝝ sine diuer
siarũ aut concupiscẽtia carnis sine delitiarũ Cruce quidẽ concupiscẽ si separe
rint testãte apto iacobo patiũr primũ Cruce ad' concupiscẽtia honoꝝ pa
rit tamẽ gla que est inordinata aĩ motꝰ quo quis desiderat ꝓpria
excellẽtia ut alios sue honoꝛ preellat Cconcupiscẽtia aũt oculoꝝ pa
rit auaricia que est quarũlibet rerũ mensurabilis ꝛ mhonesta cu
pido Cconcupiscẽtia võ carnis luxuriã parit ꝛ gulã Sedũ ꝙ hmõi cõ
cupia est bipartita Caut videl ꝙ conseruatiuã spẽi aut ꝙ sustẽta
tiuã indiuidui luxria aũt est libidinosꝰ voluptatis appetitꝰ Gula
võ est inordinata cibi auiditas Cexacuersus aũt de illd qd pueꝛse
ꝛ male tristat aut moueꝛ vim rõlem ꝛ sic tãt inuidia Cruce ẽ
de bonis alienis tristitia Caut moueꝛ vim rõlem ꝛ sic quoꝛ
tã que est vlascendi libido Caut ẽra moueꝛ concupiscibilẽ ꝛ sic
gñat acidia Cruce est de virtutũ laudabili exercitio inuisꝰ hois
laugnda dilectio Cꝛ ex hijs septẽ capitalibꝰ malis certũ oĩa nas
cẽtẽ gña viaꝝ Ad que in ꝑsẽti de xpi gratie tractãdo descendẽ
nõ videtꝛ vtile ꝓpꝛ eoꝝ ĩmũda fantasmata que tibi o aia in
vasis memorie frequẽt delinquũt Sed hoc ꝙ puto tibi sufficiat ꝙ

rom̃ ꝑdã capitalia vicia de cruce xp̃i cõueniẽte et valẽ possis su
mẽ armaturã ¶Quã tñ arrepis nõ dubites quin ecã cõm̃ eriã oiã
ex ip̃is nata vel ẽte adhuc nascẽda vicia mumimimẽ tutelã salubẽ
rimã potẽs inuenire ñã exciens matribz nastenda plẽs prius sup
fortatur et ut breuiꝫ iã ꝑducta tibi ꝓtestat armatura attende
dilectẽ ip̃ius dulcis tui magr̃i in cruce exaltati humilitatẽ et statim
tutius cõm̃ prima illa quatuor vicia capitalia que ex obiẽ male blã
dientibz in prauã gaudiã gaudiũ turpissimũ mumimetũ ¶Considera
dehinc et eaꝫ mansuetudinẽ et prius repiet cõm̃ ꝑdã postrema tã
via capitalia que ex obiẽ potentias suas ꝑfecte gestientibz possit
ouri fortissimũ tutamẽtũ ¶Que cũm rogo honoris vel laudis aut
glẽ ambitio nõ statim reprimit sic attente ip̃i dñi maiestatem et gloriã
in cruce tã humilẽ et abiectã aspicias ¶Que eriã auaricia nõ statim
relinquit aspecta regis regũ tã humili et voluntariã paupertate ¶Que
etiã luxuria pariter nõ ꝑpetit ꝙ sponsi virginũ tã amaza
et humili passione ¶Que mstup gula nõ mox restringit si aduitat
sub quãta fame et siti dñs delicatũ in cruce laborauit ut eriã nõ
spernat fellea estã sine aceto sam potatorẽ humilẽ degustẽ ¶De
inde que iuuenia nõ mox ꝛmittat audita illa saluifica oratione quam
sub tã amorosa mansuetudine eriã ꝓ suis crucifixoribz exorauit
dicẽs ꝓpater dimitte illis qꝫ nescãt quid faciũt ¶Que demũ ira
nõ in continẽti extinguat cognita tãta mansuetudine qua nõ solũ
blasphematres sustinuit sed eriã blasphemũ latronẽ sed quẽrsũ
ꝓmũ eim ad paradisi gaudia mirabiliter duxit ¶Que postremo acedia non
velocius excutiat mirabiliter tantos ꝓ proximis pacificandi desiderio quod
ꝓ augere labores exhibuit et tandẽ in cruce mansuetissime timuit
Horũ iraꝫ dilectã soror mea o aiã semꝑ hetro meoruã tã mestã
tutẽ et humilitatẽ dulcissimi tui magr̃i semꝑ recogita ¶Si tue
tẽptacionis angustia ad illũ velud ad turrim fortissimã sine dila
tione festina ¶Ad crucẽ illiꝰ ꝙ fugere et armaturã ex ea suscipere ¶Ipa
velud clipeo te mũmi et protege fortiter tene nec dimitte dulcem
tuũ magr̃m ob eam spãlem iteruꝫ tuc mumimus mũmimus cruciare
ũ ¶Et si quãꝫ fugã habuã dubie tẽptacionis malicia ¶Ita ꝙ ab istis
pluribz ꝓdictorũ capitaliũ vitiorũ mũs fuerat te molestare ingerit

rrogata quo et stephanidauit cruces xpi gra/ que usq; ad totā et
p totā vitā ipius fines dilatauit ēminos/ ita ut pie possim dicē/ p
a primordio sue geneōis crucī fuerit affixus/ et si nō exteriori corpis
sui extensione tamē interiori mētis sue sensibilitate/ nā eo q sibi
suppetebat certissime et semp/ sine vlla oblitionē sentiebat/ quis dubi
tare pt/ quin future mortis tanta arbitratio cū cōtinue cruciauerit/ velud
cū quis parabulo adiudicatus/ p eo saltē se ab illo nullo mō liberandum
quin morte hmōi supplicii ipm pati oporteat/ Huiusmō nō talis ia mente
sustinebat pati/ q futurū corpe est passurus hmōi p pōnā dr/ Crucifi
go in flagella paratus sum et dolor meus in conspectu meo semp/ Nisi gō
vellet diē/ p ponēdi animā suā sicut voluit et quādo voluit huiusmōi pnātē/
Illo tamē nō obstante/ eius adhuc tota vita in suo mortali corpe in cruce
fuisse putatur sicut optime eius conuersatio manifestat/ Nam in omni sua
etate mysticū meditatur fratres trucidatos gaudijs aut delectis/ si potius
luctu et lamentatibz quēadmodū pueri pauperes ostendit/ fabulā denotat/
pastore indicat/ mātia infantilia loquūt/ lacrime et vagitus clamant/
pscucio et fuga in egiptū manifestat/ obediētia pstā enūciat/ labor
et fatiga predicat/ atq; oīa eius passio euangelizat/ Dicitq; crucē quā
tandē moriendo pulit/ p totā vitā suā mētis pfectionē/ et aduersa
tollerando laetissime baiulauit/ Et cur hoc/ misi ut sufficiētē arma
turā/ sicut dixi de cruce sua cōtra sibi aduersancia o aīa mitis et
humilis exhibēt/ Quod uerū ut optime ceruis/ salubrius et cū finalis
est/ sue dulcissime mansuetudis et acceptissime humiliatis/ Et ita de
causis mansuetudis et humiliatis ipius dilectissimi tui magri regis
et dni ihu xpi nūc dicta sufficiāt/ Ego p certū cognitōne ut arbitror
ipō salte docēte aliquātulū clarius ia habeā poteris illā p clarā et vāz
scāz/ qua ipe cognoscatur qā mitis est et humilis corde/ Que certā p̄m
discēdū in puri doctrina ipius almi magri qua teneamur manibus
tibi supius fuit ppositū/ Ego p ipā nesciuerū duorū adhuc discēdo/
scāz mansuetudis et humiliatis huiane/ quas ut supius patuit pstra
Bonitate et disciplinā cū ipa scta amicitie appellauit/ fidamētale
est principiū et origo/ De qua quidē dignissima scā/ amator quidam
illius in sue laudis cōmendatiōnē sic ait/ O minuta gra et omni accep
tione digna scā/ imo vā et pcipua xpiana sapia/ que ex de alis

simi" ꝓdisti "magri atq; sic de prē lūmū descendisti ¶ Tu es cibo pudi
ca tu pacifica es et modesta ¶ Tu suadibilis et bonis consentanea ¶ Tu
plena mia et fructus bonos habens ¶ Fructq; mēs amenitatis fruc
tus honoris et honestatis fructus tuus sūmg fructq; meus et lyā
lus ths xp̄s ¶ Tu fructq; spū plem extrant mslp duodenū ¶ Tu caru
tatē et gaudiū ꝓferes tu pacē et pacientiā tenes ¶ In te longanimitas
et bonitas ¶ In te māsuetudo et benignitas ¶ Tu fide et modestia
decoraris tu plena cōtinentia et castitate ꝓbaris ¶ Quid hijs tuis
fructibz dulcq; aut quid pt esse pciosius ¶ Vere tu candor lucis et
ne dicerus atq; sole precisior cōprobaris ¶ Tu speculū dīne maiest
tatis et ymago alme bonitatis ¶ In te resplendet xp̄i dignitas in te
et eq; relucet vā humanitas ¶ In te nulla subsistit macula nec te dē
pant inquinata ¶ Tu ex vitijs maliciā et oīm pseudoꝓphetarū ani
mas fallaciā ¶ Tu oīm scīarū prelūcis scīa tu via dei oūdis demū
ctrssiā ¶ Tu illa vtiq; scīa scīarū que p trāē vias ducis iustū et ostē
dis illi dei regnū ¶ Et quid amplius de te seniā aut quid de te dulcis
scīa dicā ¶ Vere p te pīme vitatis acquīt peregrinis p te sūme bonitat
messabilis fit ꝓgustatio ¶ Vīno maiestatis diuine ꝓhabet ꝓfruitio
tandēq; qūm dulcis et rectq; ste dūs clare videbit et qūm delectabilis
et bonq; fit dulcedo gustabit et felicat ꝓfruet ¶ Fit quatq; ustorū aiē
p te bītudinē sumēt sic et eorū corpa p te lumē glie induent
¶ Qūm mortalis est tua cogitatio et in tua amicitia bona delectatio
¶ In opibz etiā tuis sine defectione hōestas et in sermōibz tuis ꝓpe
tua durat claritas ¶ Tu es dei discipline optima et doctrix et opm
illq; ꝓpria electrix ¶ O felix sapida scīa trinus ustitie trīssima
norma ¶ Tu collatrix gīe ¶ Tu rectrix sce vite tu lex vitatis tu
radix religiositatis ¶ Tu speculū cūctē virtutis tu fundamētū
totius salutis ¶ Tu xp̄i fidelū gubernatrix pīssima tu infidelū cō
demnatrix iustissima ¶ Qui te habet mortēs vincit qui te caret
vincēs perit ¶ Qui te scit ētissime saluabit ¶ Qui te ignorat oīno
ignorabit ¶ Neminē oīno deus dilexit nisi qui tecū habitauerit ¶ O
quis te dulcis scīa fruitur aut quis te veraciter recognoscit ¶ Dic
quesō vbi inueneris aut quomō cognoscaris aut a quibz apphendē
ris et possideris ¶ Inueneris certe cordis simplicitate cognoscēris
intellectus puritate retinēris animi assimis capacitate possidē

ris aīe sc̄itate Tu cū p nacōnes te trāsferb in aīas sc̄as / et amicos dei constituis et ꝓphetas / ꝓpt̄ea te michi adopto / te aduoco / te req̄ro / te tonis vrubz hospisco / te regnis et sedibz ꝓpono / te cūctis mūdi diuicijs ꝓtuli / omnē gl̄az mūdi in tuā compacōe vilipendi / te sup̄ salutē et spēm dilexi / te p luce meā habere ꝓposui / te in sponsā assumē exquisiui / O quis mi det ut te aliq̄n plene fruerjam / ut te in domū aīe mee honorifice mīducā / ut tecū in eternū dulciter̄ requiescā / ac tuis ap̄lexibz te semp̄ constringā / Nō cū tua gr̄a tecū amaritudinē cōtineā / neq̄ tuus cōtactus tediū habeā / s̄ letitiā pe / nus et gaudiū / et q̄d̄ cōperire esse bonū / Veni obsecro amabilis mi / sc̄a / veni in me tu virtutū regina / veni veni et ꝓcampa me / et con / cupiscēti seruulo oīde te / Veniat et tecū intelligēcie tue spūs / qui sanctus est multiplex et vnicus / subtilis mobilis disertus / coinquinatus / et certus / suauis acutus et bonū amās / mehilis būfacē verās / humanus benignus stabilis / securus mūdus subtilis / omnē virtutē habēs / omnia cōtinēs et nīa ꝓspicēs / Ō queso tecū veniat et doceat me / ut sane intelligā et sciam te / ymo verus illū cognoscā p te / qui p te mitem et humilē corde docuit se Ihesum xp̄m dn̄m nr̄m / omnī magistr̄ op / timū / qui cū deo p̄re et eodē sancto spū viuit et regnat deus per infinita sēcla sēcloz Amen

Explicit sādi p̄ris nr̄i dyalogi inter spm et aīaz de penitencia / siue explanacōne doctrine susceptē ab omnipotente magro et dn̄o Ihesu xp̄o Incipit tertia p̄s de Adaptacōne explanate doc / trine xp̄i ad aīmā / ut et ipa illius instructa exāplo / in tota vita sua studeat illū de cetō mitis et humilis imitari / Et ageī in hac p̄te / simul de illis duobz adhuc residuis discendis in p̄missa doctrina ꝓpositis / videz q̄ a miti xp̄o mititas et pace ab humi / dis humilitas sit discenda / Et hoc cū brevitatis gr̄a nos posset in / duas tractatus non mō grue bipartiri / Alloquit̄ igit̄ spūs aīaz / ipam ad humilitatis et mansuetudinis studiū cōfortando / Dicens

Spiritus

Jhesus xp̃us dei filius dulcis magr̃ et dn̄s ut suus dilectus disci-
pulus siu magisterii perfectionē oñdēr ꝑfectorē illos p̃ cetis doc-
trīā frequenr̄ ꝓponit apertēq; eos ut perfecti essent āmonuit
dicens Estote perfecti sicut et pr̃ vr̄ celestis ꝑfectus est Et qā
sicut ueritū dicit non est discipulus sup magrm̃ ꝑfecti āt oīs erit
si sit sicut magr̃ eius Deo ut illi ꝑfecti ac tales fierēt quales ipē
est sametipm̃ in hac ꝑfectissima doctrīa quā et tu o aīa cā ab ipō ac-
cepisti postulat in exemplū dicēs Discite a me qā mitis sū et hūilis
corde Unde et tu o aīa si ad sūmā ꝑfectionis culmē studueris ꝑ-
gere ut sis perfecta sicut ipē magr̃ tuus celestis ꝑfecti est necē est te
cōsequī cā ab illo māsuetudinē et hūilitatē discē ut qā ille mā-
suetus et hūilis est et tu hūilis sis et māsueta Et fortassis hoc sup
requīret ut sicut illa tibi o aīa ꝓpalet māsuetus et hūilis erga sūme
factus est quēadmodū studeāt ꝑ ea tibi sūdi in p̄decētibus et tu iāgi
tū tibi possibile est hūilis et mitis fias nō tibi nō hoīb; ut vel tibi
vel illis placeas sed illi tuo magrō singulārit̄ deest ꝓpt̄ eū ut sibi ꝑ-
placeas ac eū usq; ad mortē mitis et hūilis imitēris ut et tu cū
sponsa vē possis dicē Dilectus meus michi et ego illi Anima
Jouit ipē cui oē cor patet et nullū latet secretū q; ad hoc frequēs
meū tendat desiderīū sicut et tibi illū manifestaui in p̄decētibus
ut ipī veniat et dulci magrō ac dn̄o meo ihū xpō placē possem per
oīa et ipm̄ sequi fidelit̄ quocūq; vellet cūius varijs impedimētis
et miseriis frequēter retrahor aut retardor Et ꝑ ea mīe possē cla-
rius ex tua resurrēōne intelligere q; mitis et hūilis ipē ꝓpt̄ me factus
est meruit ut sibi cōplacerā sibiq; cōformē hūiliabor et mitescā
imo totū meū studiū decreui adhoc decretō cōmūtē ut possim ipm
discē qā mitis est et hūilis corde atq; ut et ego sibi sim hūilis et
māsueta Et ꝓpterea dilecte mi frater spūs tue dilectōis mistice nunc
supplico ut sicut satis quodāmō ꝑ capacitatē mee ingenij māsueti
dinē et hūilitatē ipius alumi magri explanasti in p̄decētibus sic et
nūc gr̄ā quomō aut quo ordine possim nō veram hūilitatē et māsue
tudinē acquirē qua salutē mihi ꝓfecta illius mīe assē discipula
velut nō ꝓs illius amore affabiliter declarare Spiritus
Ante omnia ut dixi si ꝓfecte volueris hūiliari atq; mitescē nec

est te frequēr ad ipius alui tui magri ihū xpi māsuetudinē et
humilitatē attendē/et inde formā sumē/ut possis tibi in corde tuo in
hac valle lacrimaū asacrificiū siue gr̄ dus humiliatis et māsuetudi
nis tue disponē/per quos tibi restat de virtute in virtutē aste
dē/donec videbit̄ a te deus deoꝝ dñs in syon/eo q̄ sine hmōi
siue māsuetudie et humiliatis consideratōne/nullū tue māsuetudis et hu
militatis vtē posse fundari exordiū/cū eius māsuetudo et humili
tas/quā tue māsuetudis et humilitatis sit fundamētale p̄ncipiū/
sicut et ipē omīs spūalis edifici existit p̄ncipiū fundamētū/dicē
te apto/fundamētū aliud nemo pt ponē p̄ter id q̄d positū est/q̄d
est xp̄s ihesus/et hoc est q̄d in p̄ncipi sua doctrina āmoner dicens
discite a me q̄a mitis sū et humilis corde/q̄ dicit/si vē et pfecte
voluerit̄ māsuescē et humiliari mēdite i me/mea māsuetudinē
et humilitatē considerātes/quas tā verbo docto q̄ exēplo/quia
sine me nichil poteritis facē/hinc bēs paulus ad hmōi attētionis
considerationē āmoner/p̄ponēs nobis illā māsuetudinē ac humi
litatē suimā qua in crucis īmolatōne ipē celestis magr̄ deaur dicēs/
frēs eramus ad p̄positū nobis certamē/aspicientes in auctorē fi
dei et consūmatorē ihm/qui p̄posito sibi gaudio sustinuit crucē cō
fusione contēpta/atq; in dextera dei sedet et subdit sibi orbem/
recogitate enī qui talē sustinuit a peccatoribz aduersū semetipm cōtra
dictionē/ut nō stanguēm̄ aīs vrē deficientes/hinc et bēs petrus ad
idē āmonē aurigat dicēs/xp̄o q̄ passo in carne/et vos eadē cogi
tatōne armamini.

¶ Anima cū dulcis ipē magr̄ in vita sua
atq; doctrina aliquid mīoꝝ aliquā nō maiorē/ymo tandē in morte ē
tis suimā māsuetudinē et humiliatē/sedm̄ suā ineffabilē sapiāz
ostendit/q̄s vtiq; est q̄ mē mīoꝝ et suimā multos gr̄ dus/ymo ut
puto humano intellectui īmabiles ascendēdo disposuerit/cū a mīoribz
ad maiꝝ/et a maioribz ad sūme magna nūtio fiat ascendē/p̄ me
dia et gradatī/et q̄a nullus hoīm illuc māsuetudinē et humiliatē
nō deo trīno suimā ac nimiā/si neq; maiorē/ymo fortassis neq;
mīoꝝ penetrāe et scrutari/aut quolibet plene apphendē suffice/
quomō ppterea inde formā accipiat/ut sedm̄ gradus earū iā mee hmi
liatis et māsuetudinis ascensiones et gradus constituā/cū illos in
uestigare et emūdare oīo nō queā/sicut scriptū est/Sapiencia

dei p̄cedentē oīa quis iuestigauit ¶ Ihūs ¶ nō nāt̄ habes
te m abissū mās̄uetudīs et hūlitatis almi tui magr̄i īmergere
adhoc ut p modulo tue p̄fōis dispōs destās hūluari et mās̄uesc̄i
cū sp̄tū sit/ alt̄ora te ne quesieris/ et fortiora te ne scrutaris fueris
sed que p̄cepit tibi dñs illa cogita semp/ et in plūbz operibz eiꝰ ne fue
ris curiosus ¶ nō est enī tibi nōtum ea que abscondita sūt vidē oculis
tuis ꝑ sufficiāt tibi ea que p euāgelia sua exp̄sse descripta sūt/ de q̄
bus tibi supius quedā p̄ropua sub breuiō gressu quo potui mīmul
compositami ¶ Que si adhuc tibi videāt nimis diffusa et p gradibus
mās̄uetudinis et hūlitatis secrande mdistincta/ salē nūc vigilq̄a
tuor gradus collige in quibz tō p̄fectus hūane mās̄uetudinis et hūlī
tatis comphendit̄ videz duodecī p̄mo ex pte hūlitatis/ deinde alios
duodecī ex pte mās̄uetudīs sue mitigatis/ ex pte quippe hūlitatis
illos duodecī gradus attende/ quos ia exp̄sse et distincte bnūs p̄r mr̄
Būdicty de vita et doctrina almi magr̄i sūmarie collegit/ et m sua
regula descripsit tibi o aīa cū ceteris suis sequacibz deliquit ¶ Deīn tue
ex pte mās̄uetudinis alios p̄ter duodecī gradus melliges/ quos ip
sius dulcissimi tui magr̄i gra tibi dispositū spāliter revelare ¶ tenbz
gradibz fideliter vtrobiqz ascensis/ multū dilecta illius eius discipla
et p̄fecta mchilomus mitratrix ¶ Anima ¶ Venit nāq̄ tua di
lecta/ p q̄ ab initio cōnūsionis mee illos duodecī quoz ia fecisti
mentionē hūlitatis gradus michi p̄stitit/ eosq̄ sepius lectitando
pauci ut pristinā vitā meā fugiba et deo rebellem/ sed eoz doc
trinā possem plenius emendare ¶ Nunc nūc exquo te offers mecū
de eis ac ceīa de ip̄ius mās̄uetudinis gradibz resipturā/ leta tue
declarationi aurē accōmodo desideraq̄ de hijs secretis desiderio te au
dire ¶ Ihūs ¶ Cū in supioribz sufficienter ut puto missum sit/ quō sēdm
mataē nobis viā cognoscendi/ ab hūlitate ad mās̄uetudinē p̄cipi ip̄
eandē nobis p̄cedendū sit ¶ Que cū breuitatis p̄texto nūc obmitto hmōi
ordinis p̄cedendi iterū rationē assignare/ ut in ip̄is hūlitatis gra
dus eaq̄ ia impingā et ex quo ia sufficiēter vtilis et fructus p̄r mr̄ Bū
dicty ad illos iuitat dirigā ¶ Inde fiet si sūme hūlitatis volumi
culmē attingā et ad exaltationē illā celestē/ ad quā p p̄ius vite
hūlitatē aspirare volumus velocē p̄uenire/ actibz nīis aspirantibz
scala illa erigenda est/ que in sōpnio iacob apparuit p quā ei angeli

xij gradꝰ humilitatis
ꝑm bñm Benedictu-

descendētes et ascendētes mōstrabant. ¶ Que ait et quales hec scala
sit / et quid sit in ea ascendē / et qui sūt gr̄ dus eius gr̄ manifestat sub
dens / nō aliud sine dubio descensus ille et assensus a nobis intelligit
nisi exaltatiōne descendē et humilitate ascendē. Scala vō nāa erecta / nra
est vita hūana / quā humiliato corde a dño erigit ad celū / latera em eiꝰ
dē scale dicimꝰ nrm esse corpus et aiam / in que latera / diuīs gr̄ dus
humilitatis vel discipline euocatō diuina inseruit / Et eiꝰ quidē scale ex
positione / hoc ia manifeste videt / q̄ quidā sūt gradus humilitatis q̄ quos
homo sndm aiam intrinsecus / et quidā q̄ quos sndm corpus extrinsecꝰ de
beat humiliari. ¶ Quos consequēter duxerā ut ꝑdicti posuit ordine
q̄ quos ad pfectā humilitatē pueniꝝ. ¶ Quos primo libet sumāre ex primē
ut eorū suffragia aperiaꝝ videat. ¶ Est gr̄ primus humilitatis gradus
qui sumatur ex vbis bti Bndi collligit. / Deū ppe sua nsquā semp
timere / 2. / dei voluntatē et nō ppriā in desideriis adimplē / 3.
ppe deū obediēter se plato subdē / 4. / ona dura et cōtraria ppe deū
patienter sustinē / 5. / omia mala abscōsa cōmissa humiliē confiteri /
6. / omī vilitate et extremitate contētari / et malū se agi suū et ad
omē opus inutilē pstimē / 7. / Inferiorē se omnibz et viliorē nō solū
lingua pnūciāē / sed eā intimo cordis affectu crēdē / 8. / sndm cōmunē
vitā et regulā vel maiorū exēpla cōtra vnde / 9. / lingua a laquēo
oris ad mīgracōnē cohibē / 10. / risum a facilitate et cachinnis cohi
bere / 11. / locutionē pauca et lenis / rōnabilibus sine verbis sine risu
et submissa voce moderate / 12. / In omī gestu vbiq; et semp reū se de
plōnis / et velut iā reputandū tremēdo dei iudicio existimare. ¶ Quo
quidē gradū sufragia sic sūtur. / Nā omnis humilitas / aut humiliat pximalis
nos sndm hoīs intrōē / aut sndm exteriorē. Si sndm hoīs est interiorē
hoc dupliciter fit. / Aut em humiliat nos deus ppe sua tribulē maiestatē et
ustriaā / et hoc fit q̄ primū humilitatis gradū / qui dicit timor dei. / Aut
ppe sua ineffabilē benignitatē et dulcedinē / qua ordinatissime irreplen
sibiliē et suauissime disponit oīa et gubernat / et hoc fit q̄ sndm gr̄dū /
quo nō desiderat ipsius pleni ppria voluntas que facile erraret in suis desi
deriis / sed potius voluntas dei que semp infallibilis pficere. / Si at
humiliatio nra fit hominis hoc est dupliciter. / Aut simpliciter plato aut ge
neraliter omnibz. Si primū hoc dupliciter. / Aut fit in facie ecclie / aut in foro
confessionis. Si primū hoc dupliciter / aut in voti emissione quo plato vouet

obedien̄ et sic erit tot⁹ g̃dus / quo p amor̄ dei in om̄i obedi℮cia sub
dim⁹ nos maiori ¶ aut in vere exercic̄one / qua siz obedi℮cia deus tam
non solū in placitis si eciā in durus asperis atq; in adūsis pacien⁹ ac
equiū ppt̄ deū / quaest 2ª g̃dus ¶ Si aūt ipā humilitas humiliat nos plato
in foro conscie hoc iterū duplic̄ vel hoc fit in pura gfessione qua oēs
cogitac̄ones malas cordi nr̄o aduenientes vel quecūq; alia mala absco
se c̄missa p̄i spūali humilit⁹ gfitem̄ / que quidē gfessio q̄ty ea est g̃
dus humilitatis ¶ vel in iuncta satisfactōe / qua ppt̄ p̄cā c̄missa om̄i
voluntati contrari sumꝰ nec ad ipā opa satisfactoria p̄ p̄cā iuncta dig
nos nos iudicemꝰ si nobis metipsis velud malis operib⁹ suspectis
sumꝰ q̄d fit p 6ª⁹ g̃dū humilitatis ¶ Si aūt humiliatio fit gnāliē om̄ib⁹
hom̄ib⁹ ut videz nos inferiores seu viliores om̄ib⁹ hoib⁹ nō solū lin
gua p̄fiteamꝰ si eciā intimo cordis reputemꝰ affectu sic erit sep⁹
g̃dus ¶ Si vero ipā humilitas humiliat nos sdm̄ exteriorē hoiem / hoc fit
tercio duplic̄ / vel ēte in actib⁹ c̄ib⁹ tori c̄gregac̄oni in q̄ viuimus
descripte / sic erit 8ª⁹ g̃dus / p quē sdm̄ c̄etz vitā et regulā mō stetim⁹ vi
uemꝰ nos religiosi sicut et ceti⁹ sdm̄ suas leges et c̄suetudines sa
lubr̄ et iter quersanē ¶ vel hoc fit in actibus ꝑsonalib⁹ suis ꝑ
nalib⁹ et hoc duplic̄ ¶ vel hoc fit spāliē in ꝑticē ꝑticis actib⁹ qu
sūt loqui et ridē ¶ vel gnāliē in om̄ib⁹ Si primū hoc fit duplic̄ vel
phibendo eos sigillat̄ ab illicitis sicut locucōne a mltiloquio et ri
su a leuitate et cachinno / sic erit nony g̃dus et decimꝰ ¶ vel mode
rando eos simul sine c̄tractim in licitis ut videz ipā loquacis fiat
parcas et lenib⁹ atq; rōnabilib⁹ vbis / In quib⁹ si ex passione nāli
redē melius ridē contigit / p tū talis risus sine cachinno fiat et
moderatꝰ q̄d fit p undecimū gradū / Si aūt ipā humilitas humiliat nos
in om̄ib⁹ ꝑticis seu ꝑsonalib⁹ actib⁹ / sine gestib⁹ vbiq; et semp⁹ sic
erit gradus duodecimꝰ et postremꝰ / ¶ Nemo igit̄ estimet ꝑ dicos
humilitatis gradus p ipm̄ veni⁹ et sm̄ p̄ceptū būdictū spūs dei plenū
in epte aut c̄grue ipā humilitatis esse attributos / aut quolibet in
ordinate post se iuicē positos / cū sicut p eoꝝ sufficiēcia ea aliqū
tulū visus est aptā et c̄gruā habeat humilitatis rōnē / habeat nichi
lomin⁹ ordinatā additurē c̄tinuac̄onē / sicut de quolibet in sua si
gliāri explanac̄one postea amplius ostendē ¶ Amen. Hanc
ipsam explanac̄onē a te affectuose iam exspectē ¶ Explicit

(Quid sit humilitas)

(De triplici timore dei)

(Timor servilis)

Timor initialis

fuale ut puto potes aduerte/ quin in plurib⁹ tractatib⁹ mis reflexio de p̄
dictis ḡdibus posset dilatari/ si quelibet eorū sedm̄ seōz dicta pue
ritatibus debeāt puerilius pertractari. Ideo ad euitandā plixitatē
que mater est tedij/ ea solū nō que nō vident̄ p̄ acquirenda tibi hu
militate cōgrue hic repetabo inferius/ certū vō tuo studio delinquo. In p̄
mis igit̄ sciendū est q̄ humilitas sedm̄ beū bernhardū est virtus qua
homo verissima sui cognitione sibi ipsi vilescit/ vel sedm̄ eundē est cō
temptus ipse excellētie. Sedm̄ aūt beū augustinū humilitas est ex intu
itu ipsius ḡdientis et sui ḡdientis voluntatis mētis inclinatio/ quib⁹
descriptionib⁹ p̄missis/ nunc ordinē p̄mū gradū humilitatis tecū explā
nando aggrediens/ qui in dei timore subsistit sicut patuit/ ut videlicet
deus ppter suā iustitiā semp timeat̄. hoc tibi sciendū est. ex quo hic
solū de timore dei agendū est omnib⁹ alijs timoribus obmissis scz mūda
no et mundano tāq̄ ad p̄sēs impertinentib⁹. Timor dei triplex ḡit
distinguit̄. est enī quidā timor dei seruilis/ de quo dicit ap̄ls/ nō
enī accepistis sp̄m seruitutis iterū in timōe. sed accepistis sp̄m adop
tionis filiorū dei in quo clamamus abba pater/ Alius est timor initi
alis/ de quo dicit̄ Initium sapiē timor dñi. Tertius est timor filialis de
quo dictū est. Timor dñi sanctus permanet in sēculū sēculi. primus ergo timor
est si a deo est fuge a spū sco nō tu cū deo es/ sicut autē quelicet
a sole est/ nō tu cū sole/ sperat tu iste timor locū spūi sco/ sicut dicit
Augg/ ut eū introducat velud secta filiū introducēs/ filiū quidē pre
dur si cū filio nō permanet. Et hic timor sedm̄ q̄ dicit hugo de sco victore
est p̄ euitanda pena abstinēs a malo/ retenta voluntate mala. Unde
oppz q̄ omnē mtuitū suū habeat ad penā ppter quā tantūmō patī
vitat/ cuius tamē pōs affectus/ in voluntate habet̄. et oīo effectū
sortiret̄ si sibi impunitas sperāret̄. Longe ergo adhuc est iste timor
ab caritate/ qui malā secū retinet voluntatē. Initialis vō timor
est a deo est/ et cū deo q̄a donū spūs sci est. q̄mus sub esse adhuc im
perfecto/ eo q̄ adhuc in parte retineat nāz timoris seruilis/ in eo q̄ unū
oculū dirigat ad gehennā. Unde hic timor initialis dicit habē duos
oculos/ dextrū et sinistrū. Dextrū quidē ad gl̄az/ et hic est ei esse
rialis/ sinistrū vō ad penā habet/ et hic est ei quodāmō actualis/
eo q̄ differat a timore seruili/ cui iste oculus sinister ad penā tacui dr̄
esse actualis. Est g̃ initialis timor sicut dicit hugo p euitanda pena

cū peruerso opē ⁊ cētā prauas cogitacones reiectā/ qđ alīs fieri non
pt nisi p caritatē/ que pncipalis ḡpē dei offensam/ vitat/ ⁊ ita
patet q iste timor in caritate sit/ cui⁹ ꝓfm caritas huc timorē
foras mittit/ in quē habet nāz timoris ſimbs videt/ in quē oculū
habet ad penā Cui aūt timet/ nō est ꝓfect⁹ in caritate/ Filialis
aūt tim̄ est a deo/ et cū deo est/ qā donū ſpūs ſancti est sub esse ꝓ
fecto/ eo q p ipm̄ aīa reddit bñ mobilis ab inſpiacōibz sc̄i ſpūs ad
quas opa ventuosa/ quia p talē timorē ſpūm sc̄m oīo se subiicit et ī nt
lo rpugt/ quit possibile est in hac via Vnde hic tim̄ ḡpē timet offē
dē deū/ cētā si ḡpē petrū nō ſeparet a deo/ tū a peto abstinet ne
ipm̄ offendat/ ⁊ in hoc differt iste timor filialis ab īitali/ qā timor
initialis ḡpē constrīgit petrū timet ſepari a deo/ timor nō filialis tūc
offendē ⁊ de hoc utī dicit hugo/ filialis timor est bonus firmit⁹ adhēre/
eo q illud amittē nolim⁹/ qđ ex sui rectitudine caritate nasc̄it/ ut ipm̄ ti
mē michi aliud sit/ q̄ degustatū in caritate bonū/ cā nolle amittē ⁊
hic quidē timor aliquid pene aditū habet/ dū in mēto ambulam⁹/ et
pē in tranſitu patet adhuc declinare status vite mutabilis/ ꝯz cū mu
tabilitas nulla erit/ tūc nulla ex mēto suſpicionis pena inerit/ et ti
mor quodāmō sine timore erit/ videat de stabilitate eti erimus et tm̄
reuerēcia creatori exhibē nō desistem⁹/ hec ille// ⁊ ex hac grā timo
ris distinctionē facile cā patet cognoscē o aīa/ quis esset hic ꝓfect⁹
humilitatis ḡdus sit cōſendus Cui⁹ aūt nō nulli ipius regule exper
tores videant timorē ſeruilē asſerē/ tamē ſalus meliori iudicio vi
det nr̄m q btus pr̄ nr̄ benedict⁹ patrias timorē initialē qui nō ſolū ad pe
nā ſed et pncipalius ad glām respicit voluit annotasse/ Dicit em̄
sic/ p̄mus igit⁹ gradus humilitatis est/ si timorē dei sibi ante oculos
ſemp ponēs/ oblionē oīo fugiat/ et ſemp sit memor oīm que p
cepit deus qualit⁹ gehennā ꝓ peccīs incidūt/ et
vitā etnā que timentibz deū ꝓparata est aīo suo ſemp reuoluat
cē/ Vbi btus pr̄ noster cōmendat qđ timor iste initialis rēpiat et
penā gehēne et glām vite etne/ Primo si recte inſpiat plus sua m
tēpis esse videtur/ ut ꝓ hmōi timorē dei respiciat ad vitā glē/ q̄ ad
penā gehēne/ eo q notanter dicit ꝓpter vitā etnā timentibz deū ꝓpa
ratā/ ⁊ est notabilis ratio aut timor seruilis nō debeat inde ḡdq
humilitatis amittī/ cā sicut ī supius patuit/ ipe timor seruilis

vicios⁹ est cū malā voluptatē prandi reticat quā eam nosse p
ficet nisi prāltus phibet ¶ Humilitas nō cū virtus sit vicios⁹ gradū
in se penit⁹ nō assumit Nisi fortassis quis sdm talismodi sensū
dicēt ipm timorē seruilē esse primū gdū humilitatis sdm q dispōit
at viā pparat ad humilitatē ꝑ hoc ꝺpria dictū est cū nulla eam dis
positio que formā adhuc differt ab habitu illo cuig est dispō mea
tur sibi spēz sine gradū illius habitu ꝑprie vendicare sicut hoc ex
pdictis nīēto qualitatis manifestū est ¶ Ad pmi rōnē talis timor humilis
posset dici gradus caritatis cū eam dispōt et occasionalit⁹ viā pparat
ad caritatē ¶ Ꝺ tñ scriptura indicat esse falsū dicēs ¶ Timor nō
est in caritate sicut et hoc supius est oñsū ¶ Relinquit⁹ q⁹ sine vitare
pudicio q⁹ timor seruilis qui sicut scriptū est initiū est sapiē sit eam
initiū sua primus gradus ipius humilitatis ea q⁹ pā humilitas in tantū
coincidat cū sapiā ut nō possit esse alicubi humilitas nisi et ibi sapiā
assit sicut scriptū est Vbi fuerit superbia ibi et contumelia vbi aūt humilitas
ibi et sapiā ¶ Et recte quidē quia nisi scala humilitatis primo in dei ti
more figeretur nulla ipius scale aut ēt aliquis spūalis edificij exactus
firmaret⁹ dicente scriptura Nisi in timore dñi confidentia tua tenuerit eito
subuertet⁹ domū tuā ¶ Hinc dicit beat⁹ Bñ ¶ Hinc timor que gradū primū
est et totius religionis exordiū nullū bonū pullulare potest vel
manere Hinc eni virtutū edificiū exigit in proprio si huius gre am
plexit fundamentū ¶ Quid pla Concreta sunt timor et religio ñ altū
sine alto potest remanere ꝑ timore enī mundi renūciamus nosmet
ipos abnegamus crucē nrā post dñm baiulamus hec ille ¶ Ꝛe aūt timor
iste humilitatis sit sine ad humilitatē primeat ps⁹ cū aut ondē q⁹
psallebat ¶ Cognoui dne quia equitas iudicia tua et in veritate tua
humiliasti me Et item in eode p⁹ postea patebat dicēs ¶ Confige timore
tuo carnes meas a iudicijs enī tuis timui Hic quibus verbis
datur intelligi q⁹ sīdm eos iudicium dei ꝑ que boni premiant⁹ et mali
dignant⁹ simul efficit humiliatione et timore Et ideo humiliatos q⁹ fit
ex q⁹ sīdm eos veritatis et equitatis iudicium dei nō sine timore est
nec eq⁹ timor a iudicijs dei exurgēs sine humilitate pfecte Et huic
humilitatis gdū tute ipe mihi et humilis magr xps ihs docuisse di
noscit⁹ quādo dicebat ¶ Dico aūt vobis amicis meis ne timeatis ab his
qui occidūt corpus post hoc nō habent amplius q⁹ faciāt ¶ Ondē aute

vobis quē timeatis Timete eū qui postq̄ occidit habet ptātē mittē
in ehennā ita dico vobis hūc timete Nōbi nōnē dicit dico āt vob
amicis meis ad designādū ipsū trōrē posse esse micalē q̄ servilē
cū servilis trōr a xp̄i amicicia adhuc sit exclusus ut ex p̄cedētib
patuit q̄ talis trōr nō est in caritate Etiā m eo q̄ p̄ p̄rio occidēdo
exp̄mit et p̄ postius missionē in ehennē insinuat Videt ergo timē
q̄ ab eīs sius velit timeri p̄ p̄rio q̄ hoc ne illos separet a se
qui est vita etna q̄ utiq̄ fleret si illos ꝑpetue occidēt Deinde vō
velud p̄ postius timeri vult q̄ hoc ne postq̄ occiderit eos sepa
rando a se tradat eos etiā ehēne ignibz ꝑpetue cruciandos Nemo
q̄ estimet xp̄m vitatis magrm hic m vbis p̄missis timorē servilē
tantūmō exp̄ssisse q̄ micalē quāmus ut est visū Hic q̄ timor q̄
salubris sit eīs dei bene mostratū est in illo bēo sene Arsenio
qui q̄n tā cōtinuū trōrē m tantū fleuerat ut pili oculorū eius ex u
gi fletu cecidērāt Iā omē tp̄s vite sue sedēs et expans panū in
sinu suo habebat q̄n lacrimas ex eius oculis defluentes Cui dum
mori iā maperet amantissime cepit flē et cū ille eū requisisset
Quid fles pater nūq̄ et tu times Ille rūdit In vitate timeo et
istē trōr qui nūc mecū est semp in me fuit exquo factꝰ sū mōchus
Cū āt audisset abbas pyrmen q̄ sic tūc dixit Bēo eī abba Ar
seni qā te tantū mstīs plangisti Deindeq̄ subūxit ut dicēs qui cī
hic se nō plangit illic in ꝑpetuū lugebit Aut enī ex voluntate h̄
aut illic p̄ tormētis impossibile est hominē nō plangē Ecce hic ha
bes consolabile exēplū o aīa hic habes cūi illū trōrē mortis de
quo nō supius molestē cōquerabaris p̄rile documētū Si enī in illa
formidabili hora q̄n de corpe mortis huius exitura es timē nolu
eris respice huc sēnē attende huc venīē p̄cz qui sius grimo ti
mō p̄mezuit ut in ꝑpetuū nō trāiret at et tu sine cessatōe deū
tuū iā timeas q̄n nulla gēma tua nātate illū ꝑpetui timoris
denastatorē euadas sicut scptū est Timēti dnm bene erit in
extremis et m die defunctōis sue būdicet hinc at bēo gregoꝰ dicit
Adductū etenī enī iudicis tā to securūs q̄nq̄ videbitis quanto
nūc districtionē illū timendo fugeritis Sed ut hūc p̄mū gradū
humilitatis dei videz timorē micalē sedm q̄ humanitꝰ salē possīle
est possis acquirē o aīa vel vtiq̄ ut te possis ad illū sustipien
dū a deo disponē puto tibi q̄ ceteris motiuis timorē servilē

ad hmõi acquisitionẽ tuã sine dispõnẽ nõ modice deseruit Eo q ipe timor seruilis velud quãd pedagogus predat ut cõe trõre in caleẽ cui locũ ꝓparat ut ipm̃ post se introducat sicut hoc clare ex vbis bẽ augustini elicit qui exponẽs illud ꝑs Confige timore tuo carnes meas dicit Timor legis seruilis pedagogus i me pressit qm ad tasũ ducit ꝑ carnẽ nõ crucifigit quia viuit prãndi voluptas et sequit̃ opus si nõ sequit̃ penalitas Et hoc est fortassis qd bẽ ꝑ Bñdict̃ sicut sequit̃ quãdo aliqua ardua in sua rẽgla statuẽ voluit ea que timoris seruilis fuit consuetudo inserẽ ut mõachos suos tã subditos qꝫ platos ad illa seruãda ꝙpellat terrore supplicij quos alẽ nec blandis fortassis mouere potuit ꝓmissionibz ꝑmiꝫ Hic et hic tradens primam ꝑmũ humilitatis gradũ alq̃ ponit que ad timorẽ seruilẽ videnr̃ ꝙprie primũ Quia ad⁹ est illud qd subsequit̃ adicit dicẽs Estimet se homo de celo a deo semp respici omia hoa et facta sua in omi loco ab aspectu diuinitatis mtuꝫ ezi et ab angelis deo oia hoa renũciari Nisi cũ talis respectus dei timore deu ꝑfecta nõ duxisset Qui respicit ira et facit ea tremẽ Sed bẽ ꝑ Bñdict̃ nequaq̃ illa hic mẽ seruit ut trore seruilẽ vellet ꝑmũ gradũ humilitatis dicẽ sicut a liqui expositores regule dixerũt ꝑ potius ut ipe timor seruilis ut dixi inquietes humilitatẽ disponet ad troꝛẽ in caleẽ atq̃ ita ad hunc ꝑmũ humilitatis gradũ vicinio ꝓmouet Nã plures sit̃ ꝓmouet ad humilitatẽ et ad ceteras virtutes ꝙ terrozẽ pene quã timor seruilis ꝙprie respicit q̃m ꝙ ꝓmissionẽ glẽ quam timor inicialis principaliꝫ attendit Et tantũ tibi o aia ea sufficiat tibi de isto ꝑmo gradu

Anima placet ut ea ꝑ gr̃es transeat ad secundũ gradũ

Spiritus Secundus itaq̃ humilitatis gradus humanze loquẽdo est dei voluntatẽ et nõ ꝙprias in desideriis adimplẽ Quem gradũ bẽ ꝑ Bñdict̃ astruit ex verbis dñi dicẽtis Non veni facere voluntatẽ meã ꝑ eius voluntatẽ qui misit me Qui et ipe humilitatis magr apte mirauit quãdo in agonia nõ solũ genibz posteris sed et in facie prostratꝰ humi ꝓlixius orabat dicẽs Pater si fieri ꝑt trãseat a me calix iste verũ tn̄ nõ sicut ego volo ꝑ sicut tu Et iterũ Si nõ ꝑt trãsire calix iste

nisi bdā cū fiat volūtas tua ¶ Ubi si quis sollerter aduertat sicut
ppē veritatis magr nō solū nr pallegatis vbis ppē sue volūtati renū
ciat sed eā prīus volūtatē approbat sic bēs pr Bñdictꝰ videt vel
laqꝫ nō solū ꝓ hūr sdm hūlitatis gradū debeamꝰ ppriā nrā volū
tatē nō facere sed eā dei volūtatē factis pcis adimplē Hoc ei
dicit ¶ Secꝰ gradus hūlitatis est si ppriā quis nō amās volūtē
desideria sua nō delectē implē sed vocē illā dñi factis imitet dicēs
Nō veni facē volūtatē meā sī volūtatē eius qui misit me Et qā in
hac dñi voce qua nos factis imitari insinuat vtrūqꝫ exprimit et
ppe volūtatis abrenūciatio et dei volūtatis executio Quē nūquid
tū est qꝫ ꝓ isto sdm gradū nō solū opꝰ ppriā volūtatē relinqꝫ
sed eā dei volūtatē ope adimplē Quia sdm bti gr̄ij dicīg a
mala nō agē nisi eā quisqꝫ studeat bonis opibꝰ insudare patet
qꝫ iste sdꝰ hūlitatis gradus m quadā bona volūtate subsistat
qua ppriis desideriis cōtradicē et dei bū placito hūliꝰ obeditur
Quoniā quidē volūtas nrā ordine dei timorē sequit Quia sicut tor
dei est initiū oīm virtutū sic et volūtas est principiū humanoꝝ
actuū ꝓ quos ppē virtutes opant sicut phūs in Ethicē attestat
Hinc et bt̄ Bñdictꝰ dicit Bona volūtas m aīo est origo oīm bonoꝝ
et oīm nr̄ virtutū sicut ecꝫrio mala volūtas est origo oīm vicioꝝ
et malorꝫ Huic puto mi fallor bonā volūtatē esse illū salutē spi
ritū quē ysaya ysa a tōre dñi accepturū atqꝫ portū phibet dicēs 2m
alia tū placonē Ab tōre tuo dñe accepimꝰ et qi pturiuimꝰ et pe
perimꝰ spm salutis Quia nimirū dū mēti humane deo afflante
spūs tōres aduenerit quo mediante amodo timere deū offendē ne
ppē hmōi offensam a tā bono deo et a suoꝝ claustrū tā felici sepa
retē conspicio et cū deprecatus ꝓpemodū ichēne deputer supplicio
gnē incipit conatuē bone volūtatis ꝓpositū Proindeqꝫ qi pturiē
do anxie mquirē quō mala possit emadē et m dei se amicicia
ad salutē ꝓpetuā conseruē Tunc ait hmōi bone volūtatis ꝓpositū
sine salutis spūs mōe plene ad portū pducit qñ ppria volūtati
et suis desideriis renūciat et dei volūtati qñ tū pr̄ portā festi
nat Nisi enī sua volūtatē relinquat et dei volūtatē faciat
nūqꝫ ad dei amiciciā pueniret aut eā celorū regnū introiret

dūēte dnō ¶ nō cūē qui dicit nō dnē dnē Intrabit in regnū celoz ſꝫ
qui facit volūtatē pris mei qui in celis est ipē intrbit in regnū celoz
Decenti ogīē ordine iste sēdus gdus post pmū iā supius dictū pō
nit ¶ Tua bona volūtas qua ꝓpijs desideriis cōtrarie et dei bñplacitū
implari ꝓmit ex dei tōre ut ex iā dictis ꝓpendit ꝫ mediate
originat ¶ Licet adhuc azarias sapiens ille cōtrarietas mānifestat
dicēs ¶ Qui timēt dnm inquirēt que bñplacita sūt illi ¶ Bñplacitū
at hoc deo est ut nō mām sed sua faciamꝰ volūtatē sicut hoc ipē
met humilitatis magr cupiuit sūdē qñ do nos orāē matutinā orāē
docuit dicēs fiat volūtas tua ꝛc ¶ Cūm salubris at iste sēdus gdꝰ
sit omnib xpi discipulis vera humilitatē discētibz scīptura exprimē ma
nifestat ¶ Iā ex hoc ꝙ suis volūtatibz renūciāt mīserī tormēta
pauldubio euitāt bēō Būdo restāte qui ait ¶ Quid odit deus aut
punit pē ꝓpriā volūtatē Cessēt ꝙ ꝓpria volūtas et mīseriꝫ nō erit
Ideo sapiens ad hmōi ꝓpriaꝝ voluntatū abrenūtiatēz sollicite am
monet dicēs ¶ Post cupīas tuas nō eas et a volūtate tua auertē
et statī subiūgit tam dicēs ¶ Si pstes aīē tue cupīas eis facies te
in gaudiū inimicis tuis ¶ Ex hoc at ꝙ dei volūtatē faciūt regnū
dei dicēte dnō ascēdūt ¶ Qui faciat mei volūtatē pris mei qui in ce
lis est ipē intrbit in regnū celoz ¶ Qđ quidē exēplariter in quoda
abbē Johāne mīratū est de quo abbas Cassianꝰ refert sicut i vitas
prīm legit ꝙ eāt ꝑ mꝫ ggrauīs et magnꝰ in vita sua hic cū mori
turus esset et discessum cū hilaritate mētis ad dnm cernūtaret
cū frēs rogātes verbū aliqđ compendiosū et salutāe loco hēdita
tis silēs ab ore delinqui quo possent ascendē ad pfectionē que ē in
xpo Illeat inge miscens aut Nūqm ꝓpriā fecī volūtatē nec aliq
docui ꝙ ꝑ qđ primo ego nō fecerī ¶ Ecce o aīa hic tm habes cō
tmorē tuū quē habes de extrema hora tue egressionis de corpe
de quo supius conquesta es consolabile ex ¶ Si secura et cū men
tis hilaritate volueris abhīc discedē studē diligēt nūq volūtatē
ꝓpriā imitarī Dico tibi sicut ceāt apte ex ꝓmissis potes colligē
ꝙ mḥil deterius sit ꝓpria volūtate Est at ꝓpria volūtas ut dicat
Augꝰ Inflata ꝑsūptio qua iudiciū nrm ꝑferimꝰ alieno vel sēm
ꝙ dicat bēō Būdo ꝓpria volūtas est que nō est cōis cū deo et hoī
bz et hec tāto plus mā est et ꝓpria quāto qđ volumꝰ nō ad honorē

dei nec ad vtilitatē pximoꝝ sed satisfaciam ꝓpriis motibz animoꝝ
et subiugir bēs Bñ dicēs Cui cōuria nra fronte est caritas que
nō querit que sua sūt sed aliorū ex quibz verbis apte cōstat qd sic
caritas est forma et regula virtutū sic ecōuerso ꝓpria voluntas est
deformatissimū exemplar et instructrix oīm vitioꝝ Nullꝰ q̄ qđ
potuit ad vē humilitatis culmē ascendē nisi ꝑmo studuerit ꝓpriā vo
luntatē raditꝰ euellē et dei voluntatē quātū potest ope adimplere
Qđ sic fiet sicut visū est ꝑ istū sedm̄ gdū humilitatis Nā quē bēs pe
trus in ꝓma sua canā sollicite nos imitare videt ubi dicit omēs at
in inuicē humilitatē insinuate qđ deus superbis resistit humilibz at dat
gr̄az et subdit humiliam igit sub potēti manū dei ut vos exaltet
in tpe visitacionis In eo aūt qd docet nos humilitatē insinuare in in
uitē manifeste appz qd nō debeamꝰ nram ꝑ pceptū aliorū facē volū
tatē In eo vō qd monet nos humiliari sub potēti manū dei insinuat
qd dei voluntati debeamꝰ humiliē subici ut illā ope quātū possumus
impleamꝰ et tantū de isto 2o gdu humilitatis iā sit dictū Quia
Ex quo ꝓdicti duo gradus velut duo fundamēta humilitatis sint po
siti sicut ex tua rōnabili ratiōne intelligo restat ut iā fundamēto po
sito eadē structura exigat 3ꝰ Tertius gradus humilitatis declarandus
Iste Tertius gradus humilitatis est sicut
supius intellexisti ꝓpter dei obedientē scz ꝓlato subdē Cui gradui
bēs pr̄ Bñdictꝰ astruit ex vita xp̄i Cui ut de eo dicat apls humi
liauit semetipm factus obediēs usq ad mortē Ex quo ipse ille humi
litatis magr maiestatisq dns semetipm ꝓpter nos in terris humiliauit
ut ꝑ oīa obediēs fieret usq ad mortē imo usq ad mortē crucis Igit
et merito debemꝰ nosmetipos ꝓpter ipm humiliare in oīm obedien
tiis vicariis sui et istius tanti gradus ipm imitando attingamꝰ Ad quē
quidē gradū nos hortat apls ubi dicit Obedite ꝓpositis vestris
et subiacete eis Bñdr et sapiēs ubi dr Confer gaudium pauperū affa
bilē te facito et ꝓbis humilia aiaz tuā et magnato humilia caput
tuū Unde cōstat qd iste tertius gdus humilitatis nō est nisi in vera obe
dientia subsistat quē sine ꝓprie voluntatis cōuictu est et dei semp ꝓficit
voluntatē. De quibz in ꝓcedēti gradu dictū est Et qm̄ ipa meritō ꝓcedē
tis humilitatis est ꝓfectiua Idcirco bēs Bñdictꝰ apte insinuare videt qd
immediate iste gradus tertius sequi debeat post ꝓdictū sedm̄ ubi obe
dientiā ordinat adiūctis ꝓpria voluntate dicēs Et sedm̄ bone actionis

nec scām scē gr̄ēplacōnis nec lacrime penitēt̄ ex obedīcīā acceptā potuerūt esse deo Unde g̃ndē est malū ꝓpriā volūtās qua fit ut bona sua bona tibi nō sint Nichil oīno qđ ꝓpriā mquinatiōē est voluntate gustabit is qui pasc̄ mē ulla Et huius ordīs ratō est quia postq̄ quis suę volūtati renūciauit et dei volūtatē de cet̄o facē ꝓposuit restat ut eā requirat a xp̄i vicarijs in ecīa gstitutis Ecce q̄ eā nō nouit sit postq̄ fides xp̄i firmata est ut deus p se aut ꝑ instinctū suos bñ placitū suū insinuet ꝑ quos quātulūcūq talem ad suos tñ mittit vicarios m sua stā ecīa gstitutos sicut exēplar̄ mōstrāt est m saulo qui dū p stratus dicēt dñe quid vis me facē dñe ad ananiā suū vicariū eū tū mittebat Sicut g̃ nouit est ut qui nūq̄ ꝓmit oīno dei volūtatē facē ecīa q̄ oīa se dīne volūtati submittat sic g̃ nouit ex quo ꝓlatus tēp̄ xp̄i vicarius locū dei teneat q̄ ei se obediēt̄ subdat et eius mysteriū sic suscipiat ac si illū dīnitus mādāret Quid enī mōst est air lēt Dñe vtrū p se an p suos mīstros siue hoīes siue angelos hoībus notescat suū placitū dē ꝑm̄ Inde quē p deo habemus tēp̄ deū m hijs que aptē nō sūt cōtra deū audīre debemus Et obedīcīa que maioribus exhibet̄ deo exhibet̄ Et q̄ illos spernit deū spernit Qui et ipē vicarios mgr̄ p se dignos est ondē dicēs Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit Cum nanq̄ ipē alibi assignat dicēs Nō enī vos estis qui loquimini ꝑ spūm patris vestri qui loquit̄ in vobis Considerēt g̃ iste q̄ g̃dus humilitatis ordīatus est poste sedīa ut qui eā nō delectat̄ ꝓpriā implēt̄ volūtatē sed dei submittat se oīno dei vicarijs ut ab illis discat quid sibi faciendū est sedm dīnā volūtatē Hinc est ecīa q̄ in cōi descriptione obedīcīe ordo ipius ad p̄cedēt̄ gradū exp̄mit̄ cū dicit̄ Obedīcīa est ꝓprie voluntatis subiectio arbitrio superioris ad lucra et honesta vbi utiusq̄ fit mētio et ꝓprie volūtatis ac subiectōis ut exp̄a cōtinuitas adīuicē designet̄ Cum salubriter hic g̃dus humilitatis sit omnibus xp̄i discipulis exēplariter bñ mōstrāt est in vita ꝑtrū vbi legit̄ quēdā sanū ꝓtin̄ m extasi posuisse quatuor ordīes m celo cōtra deo videsse quoꝝ ꝑmus ordo erat infirmoꝝ hoīm et grāb agēnū deo Sedē erat hospitalitatē sectātiū et instruēt̄ eis mīstrātiū Tercius ordo erat in saluberrime cōuersatiōis et hoīes nō videntiū Quartus erat eorū qui ad obedīcīā spūalibus pūbus se subiciūt ꝓpt̄ deū Et hi

ordo erat aliis tribz supor et maiorē p ceteris hēbat glāz et torque
aurea vtebat. Et cū senex de hoc queret quō hic ordo qui parui
est maiorē ꝑ alij habēt glāz. rūdit est ei. Cum oēs alij habēt aliqua
requē admplendo ꝓprias volūtates quis in bonis opibz. hic aut
omēs volūtates suas relinquēs totꝝ pendet in volūtate ꝑis in
bētis ꝓpē deū. ergo ꝯcluto ꝯ qui hic nullā habēt requē sūmā habe
būt et requē et glām in futō. Hinc ecā de xpō humilitatis magro et
eius obedīcia scribit apte ꝙ sūmā sibi glām meruerit dicēs. hūi
liauit semetipm factus obediēs usq ad mortē mortē aūt crucis. ꝓpē
ꝙd et deus exaltauit illū et dedit illi nomē ꝙd est sup omē nomē
ut in nomē ihu omē genu flectat celestiū terrestriū et infernorum
et oīs lingua ꝯfiteat. ꝙa dns ihs xps in glā est dei ꝑis. Et de hoc
supius ia dictū est. Ex quibz exēplis manifestū est ꝙ tanto ꝑfcti
tūr apud deū in maiori glā erit. quāto hic ꝓpē deū humilius obediūt.
Vnde iterū hic cōm timorē extremū o aīa tuarum consolationum
Si eā in extrema tua nēgligētia volueris securā esse de glā sta sub
debita obedīcia. nec vnq derelinq abilla. et ꝓpter eius salua. Nam
ut in vitas ꝑrū dr. Obedīcia est salus oīm fidelium. obediē est ge
nitrix oīm virtutū. obediē est ianitrix regni celoꝝ. obediē est
celos apiens et hominē de tra leuās. obedīa cōh abitatrix est an
gelorū. obedīa cibus est oīm sōrū. Et hac cōm ablactati sūt. et ꝙ hāc
ad ꝑfcōnē ꝑuenerāt. Sed ut ꝑfecta attingas obedīcia o anima
nāe est te per sepiē eius gradus ascendē. quos brē tibi enūiat. ꝙ
ꝑmus est obedire libenter. Cui gradui ut ꝓpē ait nō ꝑ ascendere
nisi qui volūtatē ꝓpiā suā fecerit. Et ex hoc unū patet cō
timuato ꝑnere tēi gradus humilitatis ad predictē. O qm multi sūt
qui in religione multis ānis fuerūt. qui nondū istū ꝑmū gradū obe
dientie ascenderūt. hic dicit brē Būs. Quisquis oculte satagit ut qd
vult ipē hoc ei ꝑlatꝰ iūgat ipē se seducit. ecā si forte sibi ꝙd de
obedīcia blandiat. Nec em in ea re ipē ꝑlato ꝑfectus magis ei ꝑlatus
obedit. Non sic fecit paulꝰ qui hui gdui obedē plene astrictus. quādo
ꝑstratꝰ dicebat dnē quid me vis facē. Hinc coloresibz scribēs postq
seruos obedire ꝓpria dns carnalibz ꝓmonuisset. subsecutis dixit.
Quicqd facitis. ex animo operamini sicut dnō et nō hoibz. Ex animo
dixit. hoc est voluntarie et libenter. Et sicut dnō ait et nō hominibz

(De obedientia

De septē gradibz obedie

19

quia ut dicit bēs Būd⁹ in regula | obediēcia que maioribz pībet deo ex
hibet | hinc bēs Gregoy dicit Quātū obedimg placet et pūbz nris
tantū obedit deus orōnibz nris | Nobilissimū cū triūphi genꝰ est
vincē serpēm qđ facit obedies qđ vir obediēs loquet victorias | Est
tū faciendū sedm bēm Greg⁹ quē glō fluxit illo vbo p̄ qđ xv agelion
est obediēcia p̄ victime allegat qp obediēcia aliq̄ si de suo aliq̄ hz
nulla est aliq̄do at si de suo aliq̄ nō habeat mīma | Nā cū loaus su
pior impat obediēcie virtutē sibi exuat quod hūc ppō desiderio
anhelat | Cū vō plra grauīe imperant nisi hec ex semetipō aming
appetat obediēcie sibi meritū mīnuit quod hec tuitꝰ descendit |
Hinc moyses pūcipatū ppli humilē recusat | paulꝰ at audacē dicit
Ego nō solū allegari in ihrlem sed et mori paratꝰ sū ppē nomē dñi ihu
xpi | Tertius gradus est obediēcie est | obedie simplīt ut videlicet (29)
michil plus vel ming | michil aliē p̄ imperatū fuit facias | Dicente dño
p̄ ayoysen | qđ p̄cipio tibi hoc tantū facito dño | nec addas quitq̄
vel mīnuas | De quo gradu dicit bēs Būd⁹ ad frēs de mōte dei | ptā
obediēcia maxīē in moniēte est indiscreta | hoc est nō discrēe quid
vel quare p̄cipiat | ꝑ ad hoc tantū iti ut fideliē et humiliē fiat qđ
p̄cipit a maiōe | Hinc idē dicit | O q̄m mltos videmg post p̄cepta
impiū mltas facē quōnes | Quare | sepius ingeminare | vnde hoc
venerit | quis hoc illuenerit cōsiliū | Inde mīmāto excusato | simta cō
ꝑsibilitatis | adiuvato amicoꝝ | Iu pō | In audita auris obediuit
michi | ut audīer vno eadēq̄ mōento p̄cepisse | et tyrannus impiū
et obsequiū obsequētie | qđ idē bēs Būd⁹ tertiū monet dicēs | No
te moueat magr imperiū indiscreta p̄cāb | ꝑ memēto qđ nō est
potestas nisi a deo | et qui p̄tati resistit dei ordinatiōi resistit | Cum at
resistūt sibi dāpnatiōnē acquirūt | hic et aplē adhuc gradū āmo et
dicēs Servite obedite p̄ oīa dño carnalibz | nō ad oculū seruientes
q̄si hoībus placētes ꝑ in simplicitate cordis timētes deū | Tertius (39)
gradus obediēcie est | obedire hilariē | quia spūs est hilarē dato
rē diligit deus | Unde Būd⁹ | Asperitas in vultu | dulcedo in pīce
multū colorat obediēcia obsequētis | Nubilosa vō corpis compositio
et facies tenebras tristicie obfuscata deus aīe ab animo recessisse
signat | Hinc monet sapiēs | In oī dato hilarē fac vultū tuū | Qui enī
cū mūnus obtulit | q̄si cū prauis falsa deū pascē voluit | sciat in pō.

nō bene/.

cōqueriū dicēs/ dederē in aſtā meā ſcl. ¶ Quārā putas o aiā miſe/
riā tales ſuis ꝑlatis imſeruīt/ ¶ Nūqḋ nō ꝑlatꝰ cuiꝰ ſubditi cū tēstra
et nūmure obediūt ſilicē eſt ꝓlutico/ cuiꝰ oīa mēbra infirma ſuē/
et tū nacē habēt ea mouē/ nec tū poſſēt ſme dolere/ ¶ nō utiqꝫ ꝑ
ua miſeria eſt ꝓlato/ dū alicui ſubditoꝝ ſuoꝝ imꝑat/ et ille de ꝑ
cepto affligī et ẽſtatē nūmurat et offendit/ ¶ Deo aptē ad hmōi
hilarē obediāꝫ monet ſubditos dicēs/ obedite ꝓpoſitis vīs et ſub
iacete eis ¶ ꝑ aīs ꝑuigilāt ꝙ rationē ꝓ aīabꝫ vīs reddituri/ ut
hoc faciāt cū gaudio et nō gemētes/ hoc eī nō expedit vobis/.

(Secundꝰ ꝓfectꝰ vera obedīēs/

(Secundꝰ gradus obediēcie eſt/ obedīē velociter/ Unde Bñ/ vera ob/
diēcia mora neſcit/ fugit tēſtimū/ ignorat traditarē/ ꝓpriēte ꝓuenit/
aures ꝑatat viſui/ aures audiui/ lingua voci/ pedes itineri/ et totū ſe
collegit/ ut impantis impleat voluntatē/ ¶ Talis obediēs fuit Zacheus
qui cū sibi dñs imꝑasſet dicēs/ Zachee feſtinās deſcēde/ hodie in domo
tua oꝑtet me manē/ ſtatī feſtinās deſcēdit et excepit illū gaudens/
Sic petrꝰ et andreas ꝑ ſic ꝑiē/ Iacobꝰ et Iohānes vocati a dñō/ ſtatim
relictis retibꝰ et naui/ ymo omnibꝰ relictis ſecuti ſunt eū/ hīc bēs Iacꝰ
ꝓfecta mḋ obediēcia eſt/ ſua relinquē imperfecta/ ¶ Et huiꝰ in vite ꝓbm ap
tū habēt exēm in quoda diſcipulo abbatis Siluani cui nomē marcꝰ/ qḋ
diligebat ꝑ cetis ꝓbm bonū obediēcie qḋ erat in eo/ ¶ Cuiꝰ quoda dicāt
ipm Abbati/ pali discipuli cōtristarēt/ ecchoꝫ ipē pulsauit ad hoſtiū
cuiꝰ aiē qꝫ vocāt eos/ et nulli exire voluit/ Tandē vēnit marcus/ q
ſtatī exiuit/ et iuīt in quadāno quē ille ſtudebat ꝓpē vocatōis hōrā
ultimā imperfectā/ quā poſt vocatōnē ꝓbm bonū obediē cōplē noluit/
Cui illi indicauerūt eū magis eſſe diligēdū/ eo qḋ magis diligatur a
deo ꝓbm bonū obediēcie/ Valde grē ſolet eſſa pūcipibꝰ cū ꝑcepta
eoꝝ velociē adimplentē/ Hīc ſcīptū eſt/ Auditu auris obe/
diuit mihi/ Coram regibꝰ ſtabit nec erit ante ignobiles/ ¶ Nūqḋ gḋ obe
diēcia eſt/ mandatū adimplē viriliē/ De quo Bñ/ Et ſi tribulatō
intonat/ ſi ꝓſecutio inſultat/ ſi pedes laqueū imponit/ ſi malignus
ſpūs iter impediūt/ dicat obediēs ꝓtinus ſū et non ſū turbatus/ ¶ De
manū tua miſſi ad forma/ agendā eſt inſtanter et obediēdū/ ꝙ ſtatī/
nec mō aſperitatē verberū tū regulē eſt ſemita relinquēda/ et lo
quit Bñ de ſemita obediē/ Hāc eīm ſemitā xp̄s erāt ꝓ morte igno
miniosiſſma relinquē noluit/ ſicut ſcīptū ē/ factꝰ eſt obediēs uſqꝫ ad

mortē hinc trezū Bñ Memētote fr̄es xp̄ō ne ꝑdat obedīām
ꝑdidit vtrā hinc ꝑ̄ps vnlus agite et cōfortat cor vr̄m ⁊c Sexty (69)
gradus obedīē est obedīē hūlūs de quo subdit Bñ magna virtus
hūlitas sine cuius obtentu virtꝰ fortitudīs nō sālā virtꝰ nō sit sed
etiā in superbiā ecidit hinc xp̄ūs hūlitatis et obedīēe mgr dic cū
fecitis mā que ꝓcepta sūt vobis dicite Serui inutiles sumꝰ qd fuim
debuimꝰ facimꝰ Septimꝰ gradus obedīē est obedire mdesmēter (70)
de quo trezū subdit Bñ pseuerātia singlāris est filia sūmi regis de
quod ꝓdest cuiq et ante cursus metā deficē Sic ēnte ait apls ut
cōprehendatis hinc xp̄ō obedīē mgr ait Qui ꝑseuerauerit usq in finē
hic salꝰ erit Et tantū de hoc tcio gradu hūlitatis Summa
tpā mūt cōmē de qrto gradu desūb te vidē audīe Spurius
Quartus gradus hūlitatis secdm qd scriptū est Oīa
dura et cōtūa ꝑpe dei ꝓcēd sustinē Cui gradui xp̄ō hūlis mgr
et dns ihs xp̄s sicut ecia bē Bñdictꝰ astruit in regla docuisse vir
qñdo dicebat Audistis qa dictū est Oculū ꝓ oculo dentē ꝓ dente
Ego aūt dico vobis Non resistē malo sed si quis te ꝑcusserit in dextrā
maxillā ꝑbe ei alterā Et ei qui vult tecū in iudicio contendē et tu
nicā tuā tollē dimitte ei et pallm Et quicūq angariauerit te mille
passus vade cū eo alia duo Et trezū de semetipō dicit Oportet film ho
mis multa pati et reprobari a seniorib et pncipib sacdotū et scīb
et occidi Et tertiꝰ Tace ascendimꝰ ihm̄ et gsummabunt oīa que
scripta sūt ꝓ ꝓphās de filio hois Tradet enī gentib et illudet et fla
gellabit et gspuet et postq flagellauerūt occidēt eū De quo qd
gradu adhuc sapiēs aptꝰ ad xp̄m exhortādo dicat In hūlitate tua
patiēz habe cū in egna ꝓbat aurū et argentū homines vō reprobos
in camino hūliatōis Et quibus scripturis mānifeste appareat qd iste ꝑ
fectus gradus hūlitatis in vā patiā subsistat Cui sctm trilm est
virtꝰ gratiarū et omīs adūsitatis ipatꝰ equanimit̄ ꝓpās vel
sicut alij dicūt patiā est etne glē irrecto voluntatis et insuperabil'
ꝓcessio laborū Ite aūt Greg dicit qd patiā sit aliena mala equam
mit̄ ꝓpria cōi cū quoq qui mala irrogat nullo dolē morderi Et
qua despatione bē ggs vidit duplicē respectū xp̄us patiē inuite
vnū in gutū hūlitatē respicat alū in gutū mititatē attēdit In gu
tū aūt hūlitatē respicit sic sibi malus sibi irrogatus tm̄ adeo per
missis ⁊c sue ꝓprie voluntatis et sui cōtrariē cōsideratōne voluntatis

se submittit equanimit tollerando In quitu ar ipa pacia ad mitigate
sue masuetudine primet sic no solu mala exterius irrogata tollerat
s eaa intius mitte ad tranquillitate stabilimat ut ab omi mordacitate co
motus amaritudine coquiescat Et quitu ad hoc m stipdia praecia
destructione hoes gos subuxit p pacia est conis cui quoq qui mala ir
rogat nullo dolore morderi Et ita sdm istu duplicat respectu no est
inconueniens p ipa praecia ta me gradus humilitatis q eaa postea
mu gradus masuetudinis mutet Quatu q ipa pacia ad humilitate
spectat p recte quitu gradu post obedicia teneat mte gue est vi
dendu Ita eque me omia oblationu gna hec pfectior est atq
deo acceptior qua quis omibz renunciat et se deo sue plato suo
loco dei offerat dicte dno si vis pfectus esse vade et vende oia que
habes et da paupibz et habebis thesaurum in celo et veni sequere me
deo ncte est quocuq ste ille ut duxis placet tentacoibz sicut m p
allegatis verbis scptis insinuat dicte qm in igne probat aurum et ar
gentu hoes vo receptibiles in camino humiliacois hinc angelus ad
thobia dicit Quia acceptus eras deo ncte fuit ut tentato probaret te
hinc salomo aut disciplina dni fili mi ne abicias nec deficias cu
ab eo corripieris Quem enim dilegit dns corripit et qi in pre in filio co
placet sibi Ipse et paulus affirmat scribes ad hebr Hec et ipe hu
militatis magr in apoc dicit Ego quos amo arguo et castigo Et ppter
nonuq quos deus p platos suos hmoi renuciatibz aut pfessis du
ra perpetit et aspera sue alio mltimodis adustionibz eos fatigari
permittit eaa m tamen aliquo ut eos tedeat vite sue Testat hoc pa
ter Iob dicens Tedet aiam meam vite mee Testat hoc pm et paulus
dicens Cum modu gnati sumus sup virtute ut ne tederet nos vite
Ne igit eo qui in scala humilitatis ia usq in tertiu gdu ascendit quo
se ppe deo obediendo plato suo subdidit et. vltrig fatigabis hunc
quitu attingere deridat ncte est ei ut con platos suos no immuret
facta eoru no discutiat mandata eoru temerarie no iudicet aut qi
ndiscreta et ipassibilia vituperet Que ad modu filii israhel in deserto con
platu suu scm egyptu ymo eo ipo con dnm modus huius remedii m
murmurare et rebellare que quer peruerit atq ideo in deserto prostrati
sunt nec terra promissionis desiderabile meruerit Quo ei ausu aut
qua temeritate psumit quis suoru platoru facta discutere aut emun-

mundo mandatis eorum se opponit qui ea se tollit eorum submisit regimini
loco dei Nullus non video quis se alterius submittit obedientie sicut eadem bti
Benedicti statuit in prologo sue regule insinuat ut ad deum per obedientiam
labore redeat a quo per inobedientiam desidia recesserat Cur igitur postea
sub labore et penalitate laceratur obedientie qui hoc antea in se pati
re per obedientiam flagella dispexit qd per inobedientiam nequiter offen
dit Nullus non illa iehennales infinita pena que per dei offensa mor
talis patienti debetur per modicam ymo qi momentanea tpalem penam
exsoluere dum ipsa sub debita obedientia patienter tollerat Ymo non solum
per ipsam iehennam euadit sed eternam gla acquirere dicente apto qd
in puncto momentaneum est et leue tribulationis mee supra modum in sub
limitate eternum gle pondus operatur in nobis Recte igitur post obedientiam in
ipsis gradibus humilitatis statim ordinat patientia ut in aduersis et moles
tis quibus humiliamur sub obedia per patientiam a conditore et a minime
perseueremur hinc dicat apte Beatres per tribulationem patientia operatur hinc
et bti Benedictus huiusmodi ordinem statuit in quarto cui huic quinto gradum
insinuat cum dr Quartus gradus humilitatis est si in ipsa obedientia
duris at contrariis rebus vel eam quibuslibet iniungatis tacitis pati
entiam amplectatur et sustinens non lacessat ce Nisi enim obedientie sub
uenirent patientia de facili posset ipsa obedientia propter tribulationem
que sibi nichil vel raro deest lacessere ut vel ea non ois dum voluita
te sua facere queritur vel etre alii sibi detrimentu facere ut sic pre
mia vere obedie minime reportaret Dicit iterum dicat apte patia
enim vobis necessaria est ut voluntate dei facientes reportetis promissiones
Cum salubris ac iste quintus gradus humilitatis sit omnibus xpi discipulis
exemplare videtur per illo bti Stephano prime martyrii cuiusdam nuncupatine virbis menia constituti de quo narratur bti gregorii in omelia
super euangelium Cui audientibus plia et seditiones ce qui erat vir valde
sanctus et precipue virtute singularis cuius lingua rustica sed docta veta
hic pro amore celestis patrie cuncta despexit possidere aliquid in hoc mundo
fugiebat tumultus hominum detestabatur crebris ac plurimis orationibus intentus erat Virtus tamen patientie in eo vehementer extenuerat ita ut eum
sibi amicum crederet qui sibi iniuste aliquid iniurgasset Reddebat contume
liis gratis si quid in ipsa sua inopia damni fuisset illatum hoc maxime

lucrū putabat ℣ omēs suos adūsarios nichil aliud ꝙ aduersēs estimabat hūc cū diēs mortis exire de corpe vidēt cōuenerūt multitudo sancte anime de hoc mūdo recedēti suas alas cōmendarēt ℣ cuꝝ eū lectū illi hūi qui quenerāt omēs assistērēt alii corporeis oculis ingredientē angelos viderūt ſi dicē alicui nullo mō potuerūt alii oīno nichil viderūt ſi omēs qui aderāt ita vehemēter assumꝫ trepidabant ut nullus egrediēte illa sctissima aiā illic stare potuisset ℣ hii ꝙ qui viderāt et hii qui oīno nichil viderāt vno oēs timore pauſi fugierūt nullusꝫ illuc postea assistē illo morientē ℣ post pauca subdit bti ꝙ ℣ ecce fres karissimi seruata illa et in ecclā statu pace patria ad quātū hūc retributis culmē emerit ℣ quid huic sumꝰ conditor intus dedit de quo nobis tanta gloria in die gentis et festis innotuit ℣ nobis hūc credamꝰ nisi sctis mūnibꝰ sociatū que attestātibꝰ corporeis ꝙ oculis a bte spūbꝰ cōstat ee susceptū ℣ nullo iste gladio percussus occubuit et tū corona patientie qua in mente tenuit in egressione p̄cepit ℣ hic ille bte medicꝰ lazarꝝ sicut euāꝝ refert dū patientē vocabula fames ꝙ ac cetera sue in opus misericordie sustinuit ab angelis meruit in sinū abrahe venire ℣ portari ℣ hūs itaꝝ et aliis plurimis sctōrū exēplis manifestū est ꝙ quanto duriora et grauiora quisꝫ in pūnti p xpm̄ patienter tollerat tanto securus premiū future retributionis expectat sicut hoc ipm̄ bte ꝙ gregorius euāꝝ affirmat dicēs ℣ credū ꝙ ꝙ p brevē mētis quo duriora p vitam tollāt ea eternitatis premia ceteris sperat ℣ tanto nāꝫ spes in deū solidior surgit quāto p illo quisꝫ grauia patitur ℣ quia nequaꝫ retributionis gaudiū de eternitate colligit ꝙ nō hic prius pia retributione seminat ℣ hinc eternū p psalmistā dicit ℣ qui seminat in lacrimis in exultatione metet hinc paulus ait p multas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei ℣ quia igit nūc p tribulationē seritur ut post gaudiū fructus metat tanto maior fiducia mētis roboratur quanto hanc fortior p vitate afflictis angustat unde paulus dicit Bonū certamē certaui cursū ℣ quia eni cū mala tūc secura sine defectu certauit de māsuris nimirū gaudiis sine dubietate p̄sumebat hinc ℣ ecce hic iterū habes o anima cōi timorē extreme tue nūtiatis ex ōi cōsolabile et acceptione dignū ꝙ si volueris esse securā de gla in tpe exitus tui de corpore procura in omnibus actibus tuis ne

1 al̄ potuit

eā usq; in finē dilunque | Qui eñ pseuerauerit usq; in finē hic
salus erit | Ex hoc ḡnr̄ potes aduertē qñ reprehensibile sit ī nōnul
lis religiosis qui post sclī abrenūciacōez magis ipacētes existūt
n clauste qñ prius fuerāt in sclō sicut de talibz dolenr̄ ḡritur
bēs bñ ꝑ rem dicēs | Video q̄ multū doles | post spretā sclī pompā
nōnulles n scola hūilitatis superbiā magis addiscē | ac sub alis mi
nis hūlisq; magr̄ ḡnius nsbleschē | et ipacētes amplꝰ sicut ī clau
stro q̄ fuissent in sclō Ex ꝑ magis puersū est | plerūq; n domo
dei nō patiūt hic ḡrēpni qui in sclō nō nisi ḡrēptibules ēt potu
erit hec r̄ | Studiāt ḡ tales ut cognoscāt qñ longe adhuc a religi
onis ꝑfōne distant | quid de ꝑis dicat bēs Greg⁹ | Nullus q̄ppe
mquit ꝑfectꝰ est qui mē ꝓximorū mala patiēs nō est | Qui eñ
aquanimiē alienā mala nō tollerat | ꝑē sibi ꝑ impatiāz restis est
quia a boni plenitudine lōge distat | Abel quippe assē rēmuit quē
cayn malua nō exercerat | Sic in tritura area ḡna paleis ꝑmūtur
sic flores imē ꝑmas ꝓdeūt et rosa que redolet crescit cū ꝑma
que pūgit | et ꝑ | Sic nāq; iusto ꝑnōr cū malicia iūgit⁹ stare in for
nace aurū palea cū igne sdiat | ut quo ardet palea purget aurū
hñ ḡ vera acē boni sūt qui in bonitate ꝑsistūt | ecia mē malos pos
sūt | Tu aūt tu o aūa ꝑfectā tibi acquiras patiāz | sciendū est tibi se
cūdū q̄ sicut iterū bēs ḡḡr⁹ in sup ꝓallegata omē sup ewā | cū
audieris ꝑlia q̄ tribz modis virtꝰ patiē exercēri slet | Alia
nāq; sūt que a dñō | alia que ab āntiquo adūsario | alia que a ꝓximo
sustinem⁹ | A ꝓximo nāq; ꝑsecutōes dāpna et gravitas | Ab an
tiquo aūt adūsario tēptamēta | a deo aūt flagella tolleam⁹ | Qz n
omnibz tribz hūis modis vigilāti oculo semꝑ q̄rē debem⁹ mēs cū
spē | ne eōr mala ꝓximi ꝑtrahāt ad retributōez mali | nec eōr
tēptamēta adūsarii seducāt ad delectatiōnē vel q̄ sensū delecti | nec
eōr flagella opifices ad excessū ꝓvocāt nūmūratiōis | ꝑfīē eñ adū
sarius vincāt q̄n do mēs nra et mē tēptamēta eius a delectatiōne
atq; consensu | et mē gravitas ꝓximi custodiatur ab odio | et mē
flagella dei cōpescāt a nūmūratiōne | Et subdit statī ḡḡr⁹ | Nec hec
agētibus retribui nobis ꝑmia bona ꝛ̄quiramus | nā ꝑ labōē patiē
bona spanda sūt sequētis vite | ut tūc ꝑmiū nr̄i laboris ꝛ̄cipiat

quãdo oĩs labor iã fundit cessat hĩ ille ¶ ex hĩs ḡ et alijs ſup̃dict
mãifeſte poteſ colligẽ ſi verã ꝓfectũ ꝑ plurimas volueris acquirẽ
ꝑ te oporteat diuerſis tribulacõibz exercerj ¶ tribulatꝰ enĩ ſic
audiſti aplꝰ pacias optat ¶ ad ne cuiq; ãgꝰ adũſtratꝰ te ſtra
gat tbulatꝰ attende ad ea que aliq̃do in libello qui horologium
ſapiẽ intitulat legiſti vbi ſapiã etna mduit tribulacõnẽ talẽ
ſuo diſcipl̃o deſcripſiſſe ¶ tribulacõ eſt nutrix humilitatis doctrix
pacis cuſtos virginitatis ḡratrix etne ſalutatis ¶ tribulacõ hec
ꝛa eſt adeo ſalutifera ut vix ſit qui ſe abſcondat ab eius bñitatis
aſperginẽ ſiue ſit de inꝑicuorũ nũo vel ꝓfectuũ ſiu actã ꝓſcor
rubiginẽ eciã auferat paꝛũ incrementa ꝑ ſtat virtutũ et vberta
tẽ ḡfert grãũ ¶ quid hoc theſauro ꝑciſſimo vtiq; ꝑã nãq; ꝑ
cata tollit purgatoriũ minuit repellit tẽptacões extinguit car
nalitates ſpm̃ reuocat ſpem roborat vultũ exhilarat ḡdẽ affert
ſẽnitatẽ et inꝛorũ gaudioꝛũ cõtinuã ꝓſtat vbertatẽ ¶ ꝑã
eſt porro ſanatiua hertia ſalutifera ſup̃ oēs paradiſi terreſtris
delicias ¶ corpus corruptibile caſtigat quidẽ ſi aliaz vegetat imoꝛ
talẽ ¶ anima deuota ſagmat tribulacõne ſicut roſa ac lilia ſe
cũdant celeſti roꝛe ¶ ꝑã tribuit ſapiaz adducit circũſpectionẽ
et hoiez inexpertũ exercitatoꝛẽ facit ¶ cui nõ eſt aduſa paſſa
quid ſcit ¶ cui nõ eſt tẽptatꝰ qualia ſcit ¶ ꝑã eſt domũ dei elec
tã virga amoſa plaga pꝛna ¶ ꝑã volũtarios ſuitat et rebel
les ad ſe trahẽ conſueuit volũtates ¶ hoĩ parere eque ſubſer
uiũt tã aduerſa quã ꝓſpera ¶ amica et ĩimica ei equaliꝰ familiant
¶ ex qua quidẽ deſcꝛone optẽ oppꝛ quã ſalubꝛe et neãa ſit ꝑã
tribulacio xp̃i diſcipulis in hac vita ¶ dicto dũ ſinglorũ electoꝛ
vita qui ab oꝛigine mũdi fuerit cõſpicit mãifeſte videt q; nullꝰ
deo placuiſſe ſineret qui nõ ſit tẽptacõnũ aduſtratibz exaratus
ymo quãto magis fuerit deo dilectꝰ tanto apli fuerit varijs vexati
onibz grauatꝰ tribulatꝰ ¶ quid ei de hoc aut ſcripta angelꝰ mag
eſſe debet quã pꝛ nr abꝛaha tẽptatꝰ eſt et ꝑ multas tbulati
ones ꝓbatꝰ dei amicꝰ effectus eſt ¶ ſic yſaac ſic iacob ſic moy
ſes et oēs qui placuerit deo ꝑ multas tribulacões tranſierit
fideles ¶ ille aũ qui tẽptacões nõ ſuſceperit cũ tꝛoꝛe dñi et ĩpati

enaꝝ suã et impperiũ mãdatis sue cõtẽ dñm ptulerũt exẽmatꝰ
ab exẽmatõe et a sepẽtibz pierũt ¶ hinc rursũ sptũ est ogulne tri
bulacões iustorũ et de omnibz hijs liberabit eos dñs ¶ ac ntagz et tu
frequẽtꝰ in aiã tuã rẽpone o aiã ut cũ tribulacõis tẽpestas ingruerit
pacẽcia tua in ꝑpijs reperiat firmamẽtũ ¶ cã cũ que in iã dicã tribu
lacõnis descriptione expssa sũt adiuuãt ꝑmũt tuã pacẽciã ut illesã
ꝑseuret in tribulacõnibz si attẽdig ea sanctis meditata ¶ Et si for
tassis tue recordacõi et mẽorie esserint nimis multa et diffusa salũ
tra ex omnibz hijs tibi recolligo in oi tribulacõe tenacig recordãda
¶ ꝑmũ est ut illũ consideres a quo tibi tribulacõ missa est et donata
¶ hic paulũ dubio deus est dicẽte sptõ bona et mala ¶ vita et mors pau
pertas et hõestas a deo sũt sic quidẽ ꝓpalue et dispensatiue ¶ hinus a dyabo
lo et a malis hominibz siue alijs creaturis aduersantibz sic mysterialiter
et executiue ¶ hinc iterũ sptũ fili mi noli negligere disciplinã dñi nec
fatigeris dũ ab eo arguteris ¶ quẽ enim diligit dñs castigat ¶ flagellat
aũt omnẽ filiũ quẽ recipit ¶ hinc Jacobz dicit omne datũ optimũ et
omne donũ perfectũ de sursũ est descendẽs a patre luminũ ¶ cũ igr ille
sit summe bonꝰ constat profecto ꝙ et ipsa tribulacio tibi ab ipso missa
bona sit eo ꝙ ab illo summo bono nõ ꝑt dimanari nisi bonũ ¶ cã quia
ille amicissimꝰ est ideo mũdꝰ eig valde caru habendũ est et maxi
me diligendũ ¶ Solet enim hoies cara habẽ que dant eis ab amicis
simis suis licet exigui sint valoris hinc ipe veritatis et pacis magi
ster tribulacõne ca posita petro voluit mũdꝰ illud sibi alienare dicẽs ca
licẽ quẽ dedit mi pater nõ vis ut bibã illũ ¶ cũ igr deus sit fidelis
simꝰ medicꝰ ꝓpterea nõ est timẽdũ infirmo ꝙ alijs tribuat ꝙ sue
saluti conueniat ¶ nisi enim tribulacio esset velud porcio ipius pcipitij
mortalis febris cupiditas nequaq illã suis electis infirmis tã sedu
le mistraret ꝓpterea scriptũ est bndictũ est nomẽ tuũ dñe prius more
qui cũ iratus fuerit misericordiã facies et in tpe tribulacõis peccata di
mittis ¶ et iterũ Cum pius et mitis est dñs et ignoscit in tpe
tribulacõnis peccata ¶ postremo quia ille sapientissimꝰ est optime no
uit hmõi tribulacõnis portionẽ tpare et moderate mẽsurare ut
nequaq ea peccator supius viret ¶ testatur apls fidelis inqũ est
deus qui nõ patiet vos tẽptari supius id ꝙd potestis sed faciet cũ
tẽptacõne etiã ꝓfectũ ut possitis sustinere ¶ Secundũ te o aia

nõ tria / mtbulõs recordanda /.

in tribulacõne tua quacũq; recordandũ est / ut consideres quã tribulatio nõ solũ a summo bono sive a deo est / sed etiã in ipõ summo bono summa tribulatio fuit / sicut supius diffusius inuenies ex quo manifestũ est ipãz tribulacõnẽ vtiq; esse bonã / cũ in summo bono xpõ deo nõ potuit esse nisi bonũ ¶ Augg / Omiq; ille de pãis suba natq; equalis pri in forma dei verbũ quo facta sũt oia nõ hẽbat ut flagellaret / Ad hoc ait terrene mduiq; est ut sine flagello nõ esset / ¶ Et sabbatizati ¶ cui flagellat vnicũ sine pcõ / reliquet adoptatũ qui nõ est sine pcõ ¶ cũ dicit / Non ¶ hinc ait bẽs Gregq dicit ¶ xpc hic sine flagello nõ exiuit qui sine pcõ venit / quo flagello dignu nõ erãt qui hic cũ pcõ venerãt ¶ Ptra bẽs Jõnes valde corripit illos qui michi volũt adũsitatis pãn p xpõ / adhortãs cũ hoc ad tollerantiã passionũ dicẽs / Gratis impiũ est si tu p dei noiã nec dentibi panarius / qui ppt te tanta pressus est ¶ Cur q grauc sit p dnõ sustinẽ oia q ad uenerũt in hac vita / sine dãpna sive derogacões / suspiciões detractiones / vel certã / qñ ille cũ deus sit ac dei filiꝰ p salute tua opprobria omnia / iniurias sq sustinuit / Valde absurdum est / qui nec detractiones / saltẽ sustinẽ contentꝰ est / ¶ A quomõ amare eũ dicamꝰ si p ipo nõ sustinẽ parui sumꝰ ¶ Et si in nobis est ipius dilatõ / quecũq; p eiꝰ nomine q̃uis grauia irrogẽtur exigua censemꝰ / et dicimꝰ / parua sũt ista que patimur / maiora ille p mea salute pressus est / Nichil nobis dignũ p eius nomine irrogat ¶ Et si sine ipius meritis sumꝰ ac intelligamꝰ / Nec enim / nõ est discipulus supꝑ mgrm / ¶ Et si patrem familias beelzebub vocauerũt / quanto magis domesticos eiꝰ ¶ Et nos si domestici si discipuli sumꝰ xpi / debemꝰ opprobria et detractiões libenter amplecti et equo animo omnia ferre / que p nobis dnõ et mgr nr̃ ptulit noster / ¶ Qui vo hec sustinere nõ vult / nec discipulũ se applicat cẽ nisi ꝑ suum / nec filiũ / nec dilectũ / Apostolꝰ detrahentibus cunctis et viruperantibus / simꝰ pacifici / humiles ac pudici / et deum semp in mente habeamꝰ / et lex eius in nro sit pectore / hec ille / ¶ Vt q tibi o alia oiõ dulcescat tribulatio / attende quanta deus tuus et dulcis magr tuus ihc xpc p te sustinuit tribulacionẽ / Ita sicut dicit bẽus augg / Nichil dulcius in psura tribulationũ qñ memoria dnica passionis / ¶ Quorum cuiq; ꝓmat puritas vite affluctio / pacis patriã si recordet quãtũ bib[illegible]

ad patrulū qui nos suitat ad celū Et bēe ḡgy Di passio dñi ad me
moriā reuocet mdyl ades duzū qđ nō equo aīo tollēt dle et bēe
Bñ Habere mq̄ xp̄m semp nō retro m hūeris ꝑ ante ꝑ oculis et
uidētes angustias dñi leuig vrās portabitis Nā sanat cēs amā
tudines mētis dulcis recordatio m cruce penderis hīc dicit aplē
pacāz cursumq ad ꝓpositū nobis certamē aspicientes m auctorē fidē
et ḡfectorē ihesū qui ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē ḡfusione
cōtēpta atq m dxerā dei sedet Cogitate eū cū qui talē sustinuit
a pctōribz adūsū semetipm cōi dictionē ut nō fatigem aīe vrē
deficiātis hinc et bēe petrg ait xp̄o igit passo in carne et vos ea
dē cogitatōne armamini Terzū tibi recordandū in oīū tua tribula
cōnes aīa est ut ḡfidēs qz ipa tribulatio ad sūmū bonū ꝓducat ides
indubitatē bona est et dilegēda Unde ggyg mala que nos hic ꝑ
mūr ad deū ire compellūt hīc paulg ait Ad eū qđ in pūta est mo
mētaneū et leue tribulatōnis mē sup modū in sublimitate etnū glē
pondus operat in nobis hīc utrūq ait ꝑ multas tribulatōes oportet nos
intrare in regnū dei Et hoc satis supius ꝓbatū est tā ꝑ septuā qz
aīā ꝑ exēpla Deo de hoc atq de cetis que adhuc possēt dia de
pā pacēaa tā supsedeo cū brauitatis

Gamma placeat ut
ia gūt ad qūtū humilitatis gradū tūc eas declarandū

Sp̄us

Quintus gradus humilitatis est omia mala absconse cōmissa hu
ilr cōfiteri Quē ḡdū ipe vitatis mgr doauisse videt sdz aliquos
quādo lepsis ꝑ eū sanatos dxerit te sūdite vos sac dotibz dasq nos
nobis tropoleyce asse faciendū qđ illi historialr ꝓfecerūt Et ꝑ ius
tamē postea ꝑ aptm ꝓbū ḡfessionē huiusmi mstituit qñ do idē aplē
ipō mspirāte dxerit Confitemini alterutrū pcā vra Racōnabilig tamē
videt qz tūc xp̄o ḡfessionē instituit qñ dxerit Accipite spūm sanctū
quoz remiseritis pcā remittūt eis Et sic pz Nā hec prius re
mittendi pcā data est aplis et m eis oībz pbris Et tūc est qz nō
pūcipialr qā hoc est ꝓprium dei q̄ misēalr et arbitrio Sz nō pūt
arbitri in cā ignota q̄ manifestanda est eis cā m qua debēt arbitri
ri hec aūt manifestatio est ḡfessio Ad quē humilitatis ḡdū scripēs
hortat dicēs Ante languorē humilia te et in tpe infirmitatis os
tende confessionē tuā Manifeste ostendēs ipam ḡfessionē pcōz
m qua hic quīq gradus consistit ad humilitatē ggrue pmde Est

at confessio sdm Augm per quā morbus latēs spe venie aperit Et
loquit de confessiōe sacrmētali que est pe pmā desorbēs pnaz p ma
teriā que est peccm et p actū qui est aperire et p finē quē est spes
venie Unde sdm eūdē btm Augm Confessio duobz modis accipit
in scripturis Est enī confessio laudātis et confessio gemētis Confessio
laudātis ad honorē pertīet eius qui laudat Confessio gemētis ad pe
nitentiā primat eius qui cōfitet Confitent enī hōies qui laudant
deū confitent cū accusāt se et mihil dignū facere lingua Vt g illā
laudes te accuses qā illig mia est ut pcā mā dimittat Nā si deus
vellet p meritis agī nō saluaret nisi quos dāpnaret Venit g dē
ut recedamg ia a pcīs mīs et nō nobiscū adducat rōnē de pcīis
sed tāqm tabule nouē fiāt inanīs omībz exemplis deuotorū mōre
Unde confitendo dāpnemg qd facimg ut ille qd cōmet nō qd cōdēp
net inueniat hec ē Confessio igit pur est gemētis qm nrē ordi
natē hic p quēdo humilitatis gradu manifesta tacō pbat qā vix val
nūp esse pt quin illi qui duris aduersitatibz et diuersis tribulatiē
tēptationibz et iurgiis aliqn ad ming aliqē impatiētie aut mīmuris
cogitationes concipiāt aut ēre p temāria iudicia aut aspera vituperia
aut quōlibet alios cōm platos suos se exigāt sicut stimulū est Cuncta
cogitatio hoīs pna est ad malū oī tpe Et in hoc nō solū platos su
os sed et deū offendūt dicēte pmat vitatis magro ad platos Q
vos spernit me spernit Cū g stimulū sit Cuncta que sūt adducet
dns in iudiciū p omī errato siue bonū siue malū sit Ideo nrē est
cuiuber qui se ia usq ad predictū qrtū gradū humilitatis se humiliauit
quo ad omnia dura et cōtraria ppter deū sustinē patienter incepat ne
pcā illa que ex quacūq impatiē suggestione cōtracta sūt ad districtā
tā districti dei iudicij in quo vix iustus tūc saluabit reseruēt
p ad alacrē humilitatē hoc est ad istū qrtū gradū humilitatis ad cō
fessionē videlicet ascendat qua omnia pcā cōmissa penitē potit
et delē Et qā plati in ecclā sūt loco dei iudices cōstituti humiles
auctē legādi et pluēdi atq debitā satisfactionē p offensis inuigē
dis deo ut debuit penitear ea que p impatiaz sua cōmisit nrē e
ea suo spūali pri velut iudici loco dei cōstituti humilr et nūde ut
ea diiudicare potit quales et quāte offense sint et sdm qualitatē
ac qntitatē offense texer et qualitatē ac qntitatē nrīs satisfactionis

Cum septū est p mēsura pēn̄ exit et plagarū modus Et ut ūm Cū
tū glificauit se et in deliciis fuit tantū date ei tormētū et luctū Hec
g post pecūz ordiatur cōfessio ut is qui ad sūme humilitatis culmē
in scala humilitatis intrē ascendē et si in nra gressu aliquā ruinā
p imparē scandalū ppessus sit p gfessionis humilitatē recurgat
et resurgat Hinc scriptū est Cor suū mitter cū fecerit ex omnibus
pcīs que plūr hoībus accidē et p neglegētiā tū ingressi fuerit mā
datū dñi atq; deliquerit confitebit̄ pcm̄ suū Hinc bēs Johes dicit
Si gfitear pcā mā fidelis et iustus est ut r̄mittat nobis pcā
nra et emūdet nos ab oī iniquitate Cum salubris ait sit iste
gdus humilitatis vel̄ vulg gfessio Excēplar̄ mirāt̄ est in quoda
pdre qui ppriā filiā oppressarat qm sicut in lib̄ apiarū nazianz ad
venēle virū mgrm petrū Corbeil Senonen archiepm confessionis grā
venerat Confessus g m maxima et mirabili contrīcōe et lacrimis
quesiuit si vnq; posset ullo dolōe vel pena a dño veniā impetrē
Cui pfūl Nra inq; mdubitanter si pnāz subire velis tāti mali Et ille
vehemēt exclamās volo inquit cārā si mille mortes me sustinere
voluerit Compatiēdo g infelix imo iā felicissimo pdrū Et ego
ait septēnē tibi tantū pnā penā impono Cui ille quid est ait
q pnāz tantū michi flagiciosissimo septēnē nūgis qui si vive
re usq; in finē mūdi tantū sacuq; penis imanibilibz dluā nō va
leat Cui pfūl Vade inq; et tres dies tantū in aqua et pane se
iuna Cui ampli⁹ ille plorās et contrōdens se rogabat ut pnāz
sibi iniūgēt salutarē Huic modū g admirat et exhilarat epūs tan
dē dissimitrue precepit horā ut abiret et vnū tantū pr̄ nr dicēt
sciret q pro certo pcm̄ iā sibi esse dimissū Nec mora ille dirū
emulatū emittēs et in r̄ra prodēs expiranit Nec dubia fides est
sicut deo dignus epūs postea p̄dicauit quin idem penitēs sine
vlla alia purgatorij pena tantū valedissima g tricōe purgatus
ad glām euolauit Est ptēa adhuc aliud exēplū in illo bto
latrone a dextris cū dño crucifixo cuq; tota vita scelibz fuit ob
noxia in tantū cārā q adhuc cū crucis sue sustinēt supplicū nō
se vnacū socio suo a xpi ipperijs abstinēt Dignū ait inq; erāt
et latrones qui crucifixi erāt cū eo imprecabāt ei q dū xpi inspi

ratꝫ est grã ut ihm̃ verũ deũ bzaui salte fide in suis extremis ag
noscẽt mox sdm̃ suũ p sua mẽpane blasphemia et sue saluti p
uidẽs salubriꝰ ad suoꝝ sceleꝝ gfessionẽ confugit dicẽs Nequa
quid times deũ q̃ in eadẽ dãnacõe es et nos quidẽ iuste nã digna
factis recipimꝰ hic vẽ mehil mali gessit Deinde gũ suus duebat ad
dñm dñe memẽto mei cũ veneris in regnũ tuũ Dicit sua gfessi
one qua et scẽla sua pie et ihm̃ deũ esse confessus est meruit
omẽs iustos p̃mio gradu cũ xp̃o in regnũ dei p̃uenire Amẽ mq̃
dñs dico tibi hodie mecũ eris in paradiso Et hoc est qd scã mater o
nar ecclia Deus a quo et iudas reatꝫ sui penã et gfessionis sue lar̃
p̃miũ suppsit concede nobis tue ꝓpiacõis effectũ rẽ Et tue o aiã
hic iterũ habes cõm extremũ tuũ timere consolabilia exẽpla ut
si in scelere tuo de corpe noluerus terreꝝ aut accusari a demonibꝫ
sed potiꝰ securꝰ vis esse de p̃mio humilie et vãte cõfutẽ Tante
cũ virtutis ut dicit bẽ ambr̃ est ipa gfessio q̃ penã ipã que p
sa confessionẽ abolent demones revelare ymo scire phibentur
agagne eãm efficacie est vã confessio Ipã sdm̃ bẽ gpo Confes
sio corpus illuãt aiaꝫ sanctificat deũ placat venã pcõi donat an
gelos letificat dyabolos cõmstat et infernũ spoliat Confessio
a morte aiaꝫ liberat apũ paradisũ spem salutis tribuit nec meru
iustificati qui in hac vita pcãu noluit cõfiteri Deo bẽ Augꝰ hꝰ
effectꝰ ipius confessionis considerãs sic ipaꝫ quo ad huiꝰ effectꝰ
suos descripsit dicẽs Confessio est salus aiaꝝ dissipatrix vicioꝝ
restauratrix virtutũ expugnatrix demonũ obstruẽs os inferni
et portas apiens paradisi Ver igit hũc gdũ humilitatis p̃fite ac
quirãs nãc est te attendẽ vã confessionis qualitatẽ cui ãt est
vã gfessio q̃n qualis cata est hꝰ gdcibꝫ que cõprehenduñ in hꝰ
metris Sit simplex humilis confessio pura fidelis et pꝫ frequẽs
nuda discreta libens verecũda integra secreta lacrimabilis accelẽ
ta fortis et accusans ac sit pura pata Debes mihilꝰ aduñ
cirũstãciaꝫ patrẽ que in hoc versu cõtinẽt Quis quid ubi cui
quos quotiẽs cur quomõ q̃ndo Et hec cirũstãcie pñt explanari
p illa que ipũ patrũ aggruãt et in hꝰ metris exp̃mũt Aggra
uat ordo locus petã scã tempus et modus in culpa stratꝫ alteꝰ

ineta pusilla. Dictis itaq; matris nolo ca̅ breuitatis insistẽ. ꝑ eoq;
explanatõne plenius tue dilectõe dẽlinquo. Et tantu̅ de hoc quinto
humilitatis gradu tibi o aia sufficiat ca̅ ad ꝓ̃ Amma Ne
cessis quesso de sexto ca̅ humilitatis gradu mi aliq̃ declare. Ihus
Sextus humilitatis gr̃dus est omi̅ vilitate et extremitate contentu̅
et malu̅ se oprimi et ad omne opus inutile ꝓsuade. Cui gradum
bñ bñdes astruit ex vbis ꝓsentis dicendis. Ad nichilu̅ redactus sum et
nescaui vt iumentu̅ factus sum apud te et ego semp̃ tecu̅. Qua hõ
ꝓpe pcm̃ redactus est quodam̃ modo ad nichilu̅ nõ quo ad subiectu̅ sed q̃
ad statu̅ saluti gle et felicitatis que hũisset si nõ pcassset. ad cuius
respectu̅ oia que sunt in hoc exilio quasi cuncta videant ꝓfecto nichil
reputari ꝓnt. Iacet dilapsus in statu̅ miserabile in tantu̅ redactus
est ad nichilu̅ ut velud iumentu̅ inspicies factu̅ ita ꝙ neq; seipsum
plene cognoscere ualet. Quia unde aliq̃ psalmi explanatiõe
homo cu̅ in honore esset nõ intellexit. comparatus est iumentis insipi
entibus et similis factus est illis. Ex huius q̃ instabilis status ꝙsideratione
intendit ut puto bñ pr̃ bñdictus ꝙ ipsu̅ ꝓnte humilitatis gradum
ꝓmouet quilibet qui ad culme humilitatis metie ut sicut iumentu̅, ponet //
omnis q̃cunq; sibi ꝓpone sufficat ut possit. sic et ipe qui se per
pcm̃ velud iumentu̅ insipiens factu̅ ꝙsiderat. onera cetera quecunq;
ꝙ cuia sibi sup̃ posita nõ dedigneꝰ sustinere et portare. ymo ad ta
lia sufficiẽda et ad quelibet opa sibi iuncta velud malu̅ operiu̅
et inutile seruu̅ se debeat reprehendi. quemadmodu̅ ipe humilitatis
magr cetera ꝓnte humilitatis gradu̅ astruendo ꝓpie dicendo. Cu fece
rit oia que ꝓcepta sunt vobis dicite. serui inutiles sumꝰ quod
debuimꝰ facere fecimꝰ. vt ex hoc. vilitate pri et extremitate
qualiter sit contentꝰ. Vilitate quide ut pu̅ cibu potu lecto ves
te calciam̃ omnibꝰ que ad utile seu necessariu̅ usu spectant. Extremitate
q̃ ut pura vile arte excepta. lauare panos sordidos. purgare cloacas
seruire infirmo vel leproso. cetaq; abiecta facere. que vel ad statu̅
seu gradu̅ vel ad opus aut locu̅ nosc̃itur ꝓtinere. Hinc Abbas
Nesteron se velud iumentu̅ factu̅ ꝙsiderat. in vita ꝓm̃ legitur
dixisse. Cu̅do mihi in mente m̃ cogitatione dixi m aio meo tu
es asinꝰ una estote. Sicut cu̅ asinꝰ recipulat et no̅ murmurat. loqr̃

Juuenā patiē et nō tñdet sic et tu. Quēadm legiē in pō vt iuuenē
tū factus sū apud te et ego semp tecū. Ex hūs igit iā manifeste ap
pazet q̄ pīs gradus hūiliatīs in quadā vilipensione subsistat
qua is qui iā sua prā hūiliē confessus est cā satisfōmis q̄ esse
nō dedignat quātacūq; etiā subire vilia et extrema. Imo potius
adhuc ad talia inuitalē et malū opariū psuadē. Nec quidē vili
pensio nētio ad hoc requirē q̄ facta gfessio finē sortiat debitū
et pfectā obtineat vē hūiliatis. Nā ut dicit bēs ḡḡ. plerūq; ho
mēs et culpā suā confitent et hūiles nō sūt. Nā multos nouimg
qui arguētē nullo. prōres se esse gfitent. et hūiles nō sūt. Cum
vō de culpa fortasse fuerūt coīti defensiōis p̄texitū querūt. ne
prōres esse videant. Qui sūt cū illi sponte dicūt prōres se ee
vā hūiliare cōgscent. cū arguūt ab alijs esse se q̄d gfessi fuerāt
nō negarēt. Nec in re modica vē gfessiōis sūt. si cū quisq; se p̄
catorē dicit illud de se dicēti etiā alteri nō cōdicere. Nā sēptū est.
Justus in pūcipio accusator est sui. Nō magis prōr q̄ iustus vidi
appetit. cū prōres se nullo arguētē cōfitent. ꝑ gfessiōis veritate
ꝓbat. q̄n do malū alē q̄d imputat facimg mē pat. q̄d si sup hoc de
fendimg liquet q̄d prōres nos ex nobis facte dicebamg. Unde sū
mopē curādū est. ut mala que facimg et sponte fateam. et hīs alijs
arguētibz nō negamg. Superbie quippe vicīū est. ut q̄d de se fateri
quisq; q̄ sua sponte dignat. hoc sibi dia ab alijs dedignat. hoc ḡḡ.
Q quor adhuc hodie nō plū lauci ꝑ et clīci et mali religiosi veni
unt prā sua gfitēri suis ꝑticulis pūbz etiā in foro cōscie. qui se
prūsse quidē sponte fatent. ꝑ mox cū q̄ suis reprehendūt cūmbz.
nō plū sibi excusatōmis fingūt velamē. declinatēs cor suū in verba
malicie. ad excusandas excusatiōes in pīs. ꝑ q̄d detestāg est etiā
defensiōmes qualitūcūq; pūt sibi assumūt immanem. pru pētes in
verba gratie. defendētes defensiōes in pīs. etiā in tantū aliqñ
ut nō solū q̄ntūcūq; modicā velint subire satisfōmis pmāz. sed
etiā ꝑē ipam qua obiurgati sūt prīnā et priā reprehensionem.
frivole sine absolutiōne recedētes. detestāda scelā minātur de cetō
ꝑpetrare. Q nequissima hūiliatas. ō nequissima gfessio. Imo qñ
de tradicōis gfessione detūr. Illa tñ dolorē habuit hsta grauat

insolescit. Illa ꝑpetrato scelꝰ fine imposuit. ista ꝓpria ꝓnis sua ingti
tudine adire non desistit. Illa punit in se qd nequit gemisit. ista
debite satisfacioni ois se opponit. nō ygie mēt talis gfessio vema ꝑ
pena. nō placat ꝑ rzuitat. nō saluat ꝑ dāpnat. Ne ygie ꝯ qui
in scala humilitatis ia usq; in supza dictū quītū gradū ascēdit quo
ꝓpria sua spūali pri humilr confessus est. et vltimus ad culmē humil
tatis pringē satagit. ḡuiozis ia ruine quo alcis ascēdit pricia
scandalū. dēto venie. et bēto pr. Sūdicto cōgrue ia gūd. et hūc
pūtē sextū humilitatis gradū ordīare studuit. ut quisq; talis sine
mg fessione. ob satisfactionē sua vilipati aut qualitūq; exēmitate
addicti fuerit sine alīs qualitūq; despectionē. ee. ecia gfessionem
vilificatꝰ sit semp contētus sit vilitate et exēmitate hmōi. ymo
adhuc ming se vilipēdi ꝙ meruit fateat. Talis ē vilipensio
sui conseruat. et amplig humilitatē ꝓmouet confitentis. Nec ēte
recte ipa vilipensio post gfessionē sequit. qa ex gfessiōe ipa vi
lipensio quodāmō oritꝰ et procedit. Ia qūto purig acrꝫ humilius quis
sua facinora confitendo detegit. tāto se fedionē ac vilioꝛē adu
tat. acrꝫ exhime in conspū alme ac clare maiestatis dine se ezi
gē amplig ezubescit. facēs sp̄m luto vilior est vita illig videz
petroꝛis. Dic bēs petrus viso xpi miraculo in capricōe coprose mlt
titudinis piscīū. humlig fessione se peccōrē cognoscēs. in tantū se vi
lipēdit. ut nec se dignū dīi pricia reputaret. Unde ad genua ipi
prodit dicēs. Exi a me qa pccōr sū dne. Cūm salubris at sit iste
gradus humilitatis videz sui ipi vilipēsio multoꝛū sctoꝛū exēpla
demirant. Na ēte bēs petrus ꝓpria a dño verbū gsolatoriū audīe
meruit. quo omis timor eius tollat. et nō plū ipe de sua sa
lute certꝰ fiet. ꝑ ecia alios ad salutē captuaret. Noli me timē
ex hoc em eius honēs capies. Sic et ille bēs cēturio dū se pricia
dīi indignū dicēt. vita ꝓmeruit famlo moriēti. Dic pie illa felix
cananea dū ꝑ filia sua que male vexabat a dēonio. ia ipotenē
clamaret. post dnm. ut ecia discipli ipius ꝓmoti clamoribꝰ pes ea
mīe dēne. et ille eā exaudire diu dissilans. ymo tandē eā ecia
cantibꝰ compans dicēs. Nō est bonū sumē panē filioꝛ et mittē
canibꝰ. et illa ex hoc se amplig vilipendēs ecia catulus qui adhuc

vsu hoim sūr inutiles compauit dicēs ¶ Nā dnē ¶ Nā et catelli e
dūt de micis que cadūt de mēsa dnoz̄ suoz̄ ℣ eande sua voluptē
sionē tandē gmeruit a dnō et sue fidei audire ꝓmiū et sanitatē
filie sue p sua fieri voluntate ¶ mlier mgā magna est fides tua fi
at tibi sicut vis ¶ et sanata est filia eius ex illa hora ¶ Exeq̄n salu
bus est ipā suūpius vilipensio ¶ timorē pōrīs tollit vitā mozīē
ti tribuit demoniū eicit ab obsessa ¶ Vnde iterū hīc o aīa cōn ḡrē
mū tuū timorē suemes consolacionē ¶ si cū in hoā tui ḡritz volu
eris de tua salute nō timē si volueris esse secura de vita ꝑpetua
si a te volueris effugāre demonia tepām mtez̄ ꝙ potes vilipende
esto ontēta quacūq; vilitate seu extremitate tibi adiecta patē te
vilē tractari ¶ Nā si bñ feceris tepām in tuo ope velud malā opa
tā reprehende et dicito famula xp̄i mortalis ego sū ea que facē debui
ipā fica ¶ Vt aīa pōtē humilitatis gradū ꝑfecte acquirat nō puto
quicq; post ipām cognitionē humilitatis almi magri tui et dn̄i ihu
xp̄i mductiuū esse tā efficax quēadm̄ est tui ipīus o aīa ḡsideratō
dicēte sp̄tā humiliatio tua in medio tui ¶ Vd et bēs augy videt imu
ere dū ipām humilitatē ꝙ vtiusq; tā dei ḡ sui ipīus cognitionē de
scribit dicēs humilitas est ex mtuitu ꝑprie condicionis et sue oditosē
voluntatis mētis melmatio ¶ Considera igit̄ qualis tā sit tua gdio
et q̄te vilitatis et miserie es subacta ¶ Exte et si dei sis insignita
ymagine cuiusq; decoz̄ata scientie et despensata fide dotata spā
redēpta sanguine deputa cū angelis capaxe beatitudis hēs homita
tis racionis participē tamē mchilomiꝰ cani vmita vilissime tā
vilis facta es ꝙ ecia aliena pcta tibi ꝑputētur et omnes tue iustitie
q̄ pānus mulieris mēstruate reputētur atq; ita cū ipā ad nichilū
redacta es et q̄ nichilū et manē reputata ¶ Quid cū ecce sume
corpus tuū cui vmita es aliud est nisi ut bēs ꝑ dicat ¶ Spūma
vel sperma fetidū sacaus sterc̄oz̄ et alueꝰ vermiū ¶ Ecce qualis de
scripta es et quid togo hīs tribus vilius ymo abhoīabilius repitur
Vile ēte corpis tui exordiū ꝓcipiū vilis eius medīū vilissimꝰ
quoq; finis ¶ Nā ut in verbis ꝓmissis vir sctus ꝑmuit ℣ pūm quo ad
sui pūcipiū de vili mā de sperate videt est traductū in vilissiō
pāno uoluto mēstruali sanguīe in vtero mtno nutritū cuꝰ
tunica fuit pellis secūdina ¶ aliqz corpe aug tā vile fuit pū

corpiũ induta es o aia a quo et miserabiliꝰ infecta es atq; ita pollu
ta venisti cũ hmõi vilissimo corpore in hũc mũdũ Vbi dñs ia usq;
ad suũ puenit medium q̃ vile sit adhuc hodie terũ degẽs in hoc p
senti seculo bene mãifestauit vir sanctꝰ in pdca eius desp̃acione
vbi ipm sacũ sterc̃oꝝ appellauit Quis quesꝰ istius miseꝛi sacri
ficiens pt ꝑpendẽ sterc̃ora atq; eorũde sustinẽ sterc̃oꝝ fedi
tatẽ Si eñ tu ipa o aia diligenꝰ consideꝛes quid ꝑ os et nares
et aures retroꝛsq; adhuc pudicicie ianuas corpis tui meatꝰ deſcẽ
dẽs videꝛis tacto egredi nũq; ut puto vilius sterquilinũ per
spexisti ꝓꝛ qđ adhuc detẽus es sicut tu ipa melius nosti minꝰ
onerosũ est pctis iniquitatibz oneratũ ꝛetrorũ vicioꝝ pruriens
conatu pfectibz sanguinũ passionibz pollutũ illusionibz tardũ ad
bonũ pronũ semp ad malũ et in omẽ vicioꝝ genus pronũ q̃ omi
gestione et ignominia et demũ misera incꝛedibile et quodã mo
mõstruosa dicꝛ postremo infusũ et omnibus saturatũ miseꝛijs dũ
medium putes videꝛ vita ꝑtransiꝛit qñ vile tuũ in suo fine exiit qñ
sicut in pdicta eius desp̃acione expressum est cibus exiit vermiũ et
nõ quoꝝlibet ꝑ serpentiũ et aliorũ vilissimoꝝ diꝛecte sꝑtã Cũ
eñ moꝛitur hõ hereditabit serpẽtes et bestias et vermes Et quis
rogo tã misere condicionis opp̃briũ nõ abhorꝛeꝛet Quis sanus hec
aduertens se nõ humiliet Aut quomõ non sit contentꝰ quibuslibet
vilibz et extremis ꝓpꝛia cũ superbos bestꝰ Iugꝰ iniquitatis dicens
Quid gꝛ mtuc̃as homo o pellis mortalis quid tendeꝛis o sar
cas fetida quid mplaris Sed quid nouũ est hmõi corpalibz vitia
tibz imoꝛari diuerꝰ cũ michil vel modicũ estimãde fuit adusus il
las vilitates tuas o aia quas moꝛtuꝰ portando q̃ immundiciis vi
tiis cõtraxisti sicut hoc ipm dns ꝑ ꝓphetã mstrare voluit qñ
tibi et cuilibet pentanti animo ad verecundiã mouere dicẽs Ez
vilis es facta mimis iteras vias tuas Nimis eñ dicẽs excessiꝰ
designat vile modũ Inexpiabiliꝰ iteꝝ fedor et abhominacio cor
dã deo tuo et angelis suis est criminalis tua vilitas q̃ vnq̃ fe
da et abhominabilis pt esse hominibz quecũq; vilissima mã in suo
fimo tabefacta Sicut exemplariuꝰ in vite ꝓtu legiꝰ q̃ angelꝰ
dñi quedã adolescentẽ floridũ et elegantẽ ꝑ patriã in tui abhor

vnit ut eam natas p̄ fetor illius obstruēt ¶ Eam putrido at cadauer
nimis corpalis fetente nares mihi obturauit ¶ Audite g̃ p̄ vilis
facta es nimis / tocies m tuoz̄ p̄dioz̄ sordibz tabefacta ¶ quocies
tu que deo tuo m fide despōsata fuisti / pfida et puerta adulter fia
es / dei tui abiacēs et dyabolū ap̄lectēs ¶ et que fedor aut vilior
mētrix q̄m tu / que tantū sponsū spreuisti / regē videz angeloz̄ / et
scortū facta es turpior tratatore ¶ O mētrix obstinata et formicatrix
impudens / quo de sublimitate dignitatis misabilis dimersa es in
baratrū fornicatiōis ¶ Quo ia deo tuo dicē poteris aut p̄sumis / p̄ meq
es tu / dux virginitatis mee tuē / que prior illi repudiū obtulisti et
te sponte ad misdatorē et p̄uisorē tuū diabolū contulisti ¶ O mi
serrima et plus q̄ miserrima cōmūcio / heu de q̄ sublimi ascendisti /
et in q̄ p̄fundū corruisti · ve q̄ benignū grūpsisti et q̄ malignū
te cōmixisti ¶ O aia vilis et misera q̄ fecisti / in celo deliquisti ca
amatorē tuū / et in mferno seruia es odiosū corruptorē tuū / atq; in
baratro pasti nō thalamū ſ̄ p̄stibulū tuū ¶ Ecce ecce in q̄ horre
dū nequicie baratrū te ip̄a te p̄cipitasti ¶ Ecce in q̄m abhoiabile mf
nalis fetoris seruū te voluptatue dimersisti ¶ Ecce in q̄ sordidi luxq
voragine q̄to tp̄e te ip̄a prudentissima voluptasti ¶ Ecce adhuc m q̄ vilem
statū et nimis misrabilē deueniſti ¶ Quid igit̄ miri o aia / si qualibz
ia vilitate et extremitate merito grauata sis / ac mala te oppazia
et inutilē dei seruā semp̄ p̄mācies / ex quo temeritatem in ta vilissiq
extremitate / et ta extrema vilitate ta misrabilis deuastasti / ¶ Si cū
ille deo dilectus et glosus rex scūs ip̄s ypha dauid / in ta magna gla sua /
omi vilitate contenta extitisset / q̄do vxori sue michol / ip̄m despi
cienti p̄ eo q̄ saltasset et in organis lusisset arca archa dñi / respō
dit dicēs / Coram dño q̄ lusi ante dñm qui elegit me potiq̄ q̄m
patrē tuū et q̄m omē domū eius / et p̄cepit mihi ut essem dux sup
pplm dñi in isrl / ¶ et lusi et vilior fia plusq̄ factus sū / et ero
humilis in oculis meis / et cū ancillis de quibz locuta es glorior ap
paruo / ¶ Cur tu o aia vilis vtiq; et ingloria / nō velis de ceto vili
pendi / tot subacta misēriis et turpitudinibus / ¶ Quas si volueris ap̄ius
conspicere / lege Innocētij de misēria humane gdicōis / p̄ quibus tu
gradus humilitatis acquisitione / hec que ta dicta sūt ta brevitatis
sufficiat / ut ad sequētia veniam q̄ ¶ AMMA ſ̄ pō de almi

magri ac dñi mei ihū xpi adutorio q illa que emiasti p voluntatis
mee confidentiā ymo certe certā que ad nram primā videnē michi
debeant esse de certo magna mā humilitatis Nunc āt sicut promisi
prede dicendus ad gradū humilitatis vā septimū tractandū

De septimo gradu humilitatis

Septimus gradus humilitatis ut supius patuit est Inferiorē se
omnibz et viliorē non solū lingua pnūciare ſ etiā intimo cordis
affectu credē Unde quidē ḡdū bēn pr̄ bñdictz astruit ex verbis
pſe in pſona xpi dicētis Ego āt sū vermis et nō homo opprobriū
hoīm et abiectio plebis Nā sicut vermis de tra nasc̄ sine semie
et absq; strepitu gradit̄ et gaudet̄ et vilipendit̄ nec tū eius ob
aspitur Sic xp̄s natus est de virgine sine viri semie mū hoīes hu
liē gradit̄ et p hoīes gaudet̄ et vilipendit̄ nec tū eius ob aspit̄
ſ tm̄ suis ad cōfusionē ducit̄ Cū bēn pr̄ bñdictz aptē voluer signi
ficare q patri mō mōachus pfē bonū humilitatis sine strepitu debz
ambulare et si gaudet̄ et vilipēdit̄ nō debet ymāare ſ sicut ver
mē reputare abiectū Unde subdit̄ Et nō hō qz nō xp̄o cōuenit qui
nō fuit homo puerus sed hō deus Conuenit etiā et mōcho qā cū sit
aial rōle debet ſe mōachus credē singulariter rationē ad sequm p
fām disciplinā nō habē et in illa pte rone creē et se rōnabile non
esse Sequit opprobriū hoīm et abiectio plebis hoc nāe xp̄o cōuenit
sicut alibi p pſām dicit Sup oēs inimicos meos factus sū opprobriū vi
cinis meis valde et timor notis meis Qui videbāt foras fugiebat
a me obliuioni datus sū tm̄ mortuus a corde Debet cōuenire et mo
nacho Nā qui opprobria patiēter nō tollerat mōchus fieri nō debet
sicut bēn pr̄ mſtrat postea m regla sua in cap̄ de disciplina suscipi
endis fratrū vbi dicit Omnes vermes quos ad cōuersionē non
ei facilis tribuat mōssus ſ sicut ait apl̄s placate spūs si ex deo sūt
Ergo si vermes pseuerauit pulsans et illatas sibi iniurias et difficul
tatē ingressus post quatuor aut quinq; dies visus fuit patienter
portare et pſistere petitionem suā amicabiliter ei mōssus rē Et est ratio
quia hoīes mundani multū detrahūt religiosis et in opprobriū habz
illos deo natē est qui vult ad culmē humilitatis ascendē ut se ve
rerenter et nō hominē velut opprobriū hoīm et abiectionē plebis in
feriorē omnibz et vilioreē nō solū lingua pnūciare ſ etiā intimo
cordis credat affectu ut hmōi opprobriū et abiectionē plebis ſdicatus

sustineat aũ omñ humilitate. ¶ Quãadmodũ ille sanct̃ yrlã er deo dilect̃
daniel considerãs se et ypsũ essentiã sub captiuitate babilonica velud
ygnbriũ homũ chaldeor̃ et abiectionẽ plebis eiusdẽ humiliauit sã pñti
septiõ humilitatis gdu et eundo dixit ad dñm. ¶ Domine diminuti sumus
plus q̃ cẽs gẽtes. sumq̃ humiles in omnib̃ta era hodie ppẽ pcã nr̃a. et
nõ est in hoc tpe princeps et ppha et dux. neq̃ holocaustũ neq̃ sa
crificiũ. neq̃ oblatio. neq̃ incensũ neq̃ locus primiciarũ coram te. ut
possimus tuemini miz. ꝑ in animo cõtrito et spũ humilitatis suscipia
mur ẽ. ¶ Quẽ quidẽ humilitatis gradũ et xp̃s exhibuit. quãdo sdz
ysaie vaticiniũ in sua passione nõ erat ei spẽs neq̃ decor. cũ vidẽt
eũ et nõ erat aspect̃. et desiderauimꝰ eũ despectũ et nouissimũ vi
rorũ. virũ dolorũ et scientẽ infirmitatẽ ẽ. ¶ Eũ ipsũ putauimus
q̃ leprosũ et percussũ a deo et humiliatũ. ¶ Deinde ad ipsũ nos inuitat
aplẽ cõmendatus huiꝰ humilitatis alumꝰ magr̃ xp̃i. ad phit dicẽs
¶ Eandẽ caritatẽ habentes animas idipsũ sentientes. nichil p̃ ꝓtẽ
tiõ neq̃ p̃ inane gloriã sed in humilitate. superiores sibi inuicẽ arbitrã
tes. ¶ Non que sua sũt singuli considerantes. sed ea q̃ aliorũ. hoc enim
sentite in vobis q̃d et in xp̃o ihũ. ¶ Qui cũ in forma dei esset non ra
pinã arbitratꝰ est esse se equalẽ deo. ꝑ semetipm exinaniuit formã dei sui
accipiẽs ẽ. ¶ Cũ vellet dicẽ aplẽ. si dñs mr̃ ihs xp̃s deo pr̃ nr̃is ꝑfectus
verus deus in tantũ se humiliauit vsq̃ ad mortẽ crucis turpissimã. ut
ea nouissima virorũ apparẽt. quanto magis vos mr̃es qui pr̃
hoc esse debetis. vos mr̃es alios exhibẽ. et illos vobis subiectos
arbitrari. ¶ Hinc et bẽ petrus aplẽ ait. ¶ Omnes at̃ inuicẽ humilitatẽ in
sinuate. ¶ Et est nobile q̃ bẽ pr̃. ¶ Iudicꝰ pñtẽ gradũ exprimens
non sterit cõtentus in hoc q̃ quos se mr̃es et viros omnibus
credẽ. ꝑ voluit q̃ huiꝰ credulitas cũ intimo cordis affectũ ea debet
Nã facile est quãlibet abiectissimã et vilissimã psonã se credẽ
alios mr̃es et viros. ¶ Du sibi ipa sua abiectio testimoniũ reddit
q̃do neminẽ se ꝑsidẽat viliorẽ et ut libent̃ fortassis mtiẽtes si su
a abiectio nõ obesset. ¶ Arduũ ꝑfecto est. du se mr̃ibẽ quos et
viliores tꝫsciat q̃ ea ab aliis et vilissimꝰ tractari dilegat et af
fectet. ¶ Hic eũ ia ꝓfectus humilitatis gradũ in quẽ ipa humilitas
mtiẽtẽ hoiẽ respicit apphendit. sicut hoc ea ex ordinacẽ illoꝝ
graduũ humilitatis quos ¶ Anselmꝰ in libro de similitudinibꝰ ponit. po

tetur applicari. Est cū sēdm ipm̄ p̄mg gradus Contēptibilē se esse cog
noscē. Pedūs de hoc dolere. Terag hoc gfiteri. Quītus hoc psuadere.
ut sīz velit hoc credi. Quītus ut paratē sustineat hoc dia. Sexty
ut placat grēptibilē se tractari. Septimg ut hoc amet. Scire quomodo
sēdm Anselmū sīmus humilitatis gradus in hoc consistit sēdm mliorē
salē hominē. p quos amet grēptibilē se tractari. Qd et bē Bñ
dictg silit̄ intendit tradens p̄tē gradū septimū et dicēs Septimg
humilitatis gradus est si omibz se inferiorē et viliorē nō solū lingua
sua p̄fiteat. sed eā mimo cordis credat affectu. Vbi tñ p malo
intelligēn est adūtendū. Sic quo sicut bē Thōs 2a 2æ q. clxj ar̄ 2o
determinat. ad humilitatē ppria pmeat ut aliquis reprimat sēpm
na sēdm in ea que sūt sup se. Ad hoc at nrām ē ut alī cognoscat
id in quo deficiat a ppria rōne eius qd sua virtutē excedit. Et ideo
cognitio ppriū defectg pmeat ad humilitatē sicut regula q̄da diuina
appetitg. sī in ipō appetitu cōsistit humilitas essencialit̄. Et ideo p malo
exp̄ssione p̄tis gradus. bē p̄. Tñ dictg verū ps exp̄sse. et sedu
litatē videz p quā cognitio vilitatis exp̄mit. at cordialiter affectū
p quē amor vilipendi importat. Exp̄sse michyas et ginua cōg
p̄tis septimi gradus ad imediate p̄cedentē in hoc qd dixat. Si om
nibz se inferiorē et viliorē nō solū lingua sua p̄fiteat. Et Qd si
cut patuit superius ad p̄cedētē gradū p̄tinet. ps ad pfectā humilitatē
nō sufficiat. nisi hoc apud se sic ee sicut p̄fiteat. edat. sua estimet.
Alī si alīs credēt qñ dicēt. vel eg. peccaret. Quia humilitatis causa
nō licet mentiri. xxij q. ij. Cū humilitatis. vbi dicit Cano. Cū humil
tā mētiris si nō erat pater ang̃ mercetis. mercēdē afferens. vitas
in terris est. nisi te ita dixeris patrē. ut eā esse cognoscas. vitas
at ipa est. ut qd es dicas. Nā quo est humilitas. vbi regnat falsitas.
Ille igit̄ is qui tā ad sextū usq; gradū humilitatis ascēdit. p mēda
cīū seu falsitatē a vitate humilitatis cornat. nrē est eū ultimus usq;
ad huc septimū tendē. ut videz se omibz inferiorē et viliorē cognoscat
et edat. atq; ad maiorē vitatē et pfectionē eiusdē sue humilitatis
ut qñ inferiorē et viliorē omibz se tractari diligat et affectet
ps dicēs fortassē Video eū homicidā adulterū et cetera peccata
quia cōmittentē. et me fidē discordiā seminantē. quomō ego
qui nichil horū ago credē possū illū superiorē me esse et meliorē?

Oz ete si cōsidēs tribulōa iudicia et cōsilia dei quō iste qui videtur hodie mortificatus mūdo et sanctis / cras deo defecēte labetur in graue delictū / in quo morietur ꝑpetuā dāpnacōnē meritū / et q̄ iste qui aliqs passim est inspiciabitur a deo / et ad primā admūtēte et saluabitur / poterus cito et de te quidē q̄d alē tibi impossibile videbat / ꝓtēta cū ignores que bona lateāt in illo pauꝑe / ac forte nō sē sic illuminatus a deo ut plene cognoscas que mala lateāt in aīa tua deus aūt vtrū q̄ videat / Ad ecām āminabat ꝓpta dū dicebat Venite et videte opa dei / quē tribulus in gsiliis supbe filios hoīm / et ex tribu de Saule / et Judā ꝓditore / qui fuerūt a deo electi et postea dāpnabiles ꝓbati / et de ꝑsecutōe pauli ac peātrice magdalēe / qui post multa pcā fuerūt a deo sanctificati electi confirmati / et in pfectū excēplū ecīe dedicati / Q̄ maiozu tū huiq̄ intellectū est sciendū / sicut dicit bēd tholōs in p dicta quōne ar. 3. p in homīe duo pūt cōsiderari / scīa id qd est dei / et id qd est hoīs / homīs aūt est q̄dq̄ ꝑtinet ad defectū / ꝑ dei est q̄dq̄ ꝑtinet ad salutē et pfectionē 2. illd osēa ꝑdicio tua israēl / ex me tm auxiliū tuū / humilitas aūt ꝑtie respicit remediū qua hō deo subiicit / et ideo quilibet hō secūdū id qd sibi est debet se cuilibet ꝓximo subicere / Cū tū aūt ad id qd est dei in nrō / nō aūt hoc requirit humilitas ut aīe id qd est dei in seipō subiciat ei qd appareat esse dei in alio / nā illa qui dona dei ꝓpriaꝑ cognoscit se ea habē secūdū illud j. ad cor. v. Ut sciamus que a deo donata sunt nobis / et ideo absq; p̄iudicio humilitatis possūt dona que nō acceperūt ꝓpterie domus dei / que aliqs appareāt collata / sicut apls ad ephe iij. dicit / Aliqs gnāc̄ōibz non est agnitū filiis hoīm sicut nūc revelatū est sctis apīis eius / Similit̄ etiā nō hoc requirit humilitas ut aliqs id qd sibi est in seipō subiciat ei qd est hoīs in ꝓximo / Unde oportet q̄ quilibet reputet se magis peccātē quolibet alio / Cū tū apls absq; p̄iudicio humilitatis dicit ad gal. v. Nos nā iudei et nō ex gētibz peccatōes / Potest tamē aliquis reputare aliqd bonū esse in ꝓximo qd ipē nō habet / vel aliqd malū in se esse qd in alio nō est / ex quo ꝑt se ei subicere ꝑ humilitatē hec ille / Ex hijs igit sufficienter ut puto patere ꝑt tibi o aīa hui⁹ septi gradus explanatio atq; nūs confirmatio ad ꝓcedēte / Cū salubris aūt hic gradus sit omnibz xp̄i discipulis bene mō stratū est explanatū in bēd franciscō / qui hūc gradū humilitatis ꝑfi

pue habuisse legit et remisse. ¶ Nã sicut ex legenda sua apparet ordinis time dolens si aliquã pompiosã et viliosã se aliquãdo conspexisset / ¶ Tempe eñ satagebat adhoc ut ipã inferior et vilior oñ habẽtur / ¶ Tandẽ q̃ ut tãte sue humilitatis p̃miũ mãifestũ fieret / factũ est ut frater quidã sanus ipius in extasi positus mꝰ ortãs celi sedes vide ret vnã dignissimã et miãbili glã p̃fulgentẽ ¶ Cui cũ miraret cui nã tã pulchra sedes seruaret / audiuit / sedes ista vna de ruẽtibz p̃apibus fuit et mũr humili strãsco par̃ et exiens / virũ dei ab oratõne / mẽ rogauit dicẽs ¶ Quid de tã opimaris frater / Et ille videns ñ magis mus p̃dẽ / Stranq̃ in corde frĩs spũs dixit / ¶ Cognosce q̃ vera fuit visio quã vidisti ¶ Cui ad sedẽ p̃ superbiã p̃dictã / humilitas lauabur humi lẽ / q̃a manifestissimũ at exẽplũ haberẽ m ipo humilitatis magro et dño ihũ xpo / qui quia sũme se humiliauit factꝰ obediẽs usq̃ ad mortẽ mor tẽ aũt crucis ut velud vermis fieret et opprobriũ hoim et abiectio plebi mezuit ex hoc sicut dicit aplꝰ / ut eũ deus exaltaret et donaret illi nomẽ q̃ est sup omẽ nomẽ ut in nõie eius omẽ genu flectatur celestiũ terrestriũ et infernorũ et oĩs lingua ꝯfiteat q̃a dñs ihs xpꝰ in glã est dei p̃ris / Vnde et tu o aĩa ireuũ in p̃ũti gradu cũ extremũ tuũ timorẽ q̃ndo de corpe tuo egressura ab inimis consi lacõnẽ si eũ tũe voluerit esse securã de magna relaxãt glã / nteriũ dñs in corpe nõ solũ te inferiorẽ et viliorẽ oñibz lingua p̃mitta / sed hoc eriã crede de te et estima / ¶ mo ut vilissimã et oñibz infe riorẽ te ab alijs tractari grẽptibiliꝰ dilige et affecta / ¶ Cui septiũ est humilẽ spũ sapiẽtie glã / ¶ Vt aũt p̃fectę humilitatis gradũ p̃fec tiq̃ possis acquirẽ nõ puto post cõsideratõnẽ humilitatis dulcissi tui magri et dñi ihu xpi efficacius tibi aliã forte inductiõ q̃m si diligenter consideres ipius humilitatis p̃miũ affuturũ / ¶ Nã sicut con sideratio miserie tue gdoꝝ p̃maxime valet p acquisitõne p̃ce dentis gradus ut dictũ est / sic reuera gconsideratio future glẽ p̃maxime deseruit acquisitioni istius septimi gradus mũ p̃fectꝰ / Beatꝰ augꝰ inuit in ẽpla ad cyrillũ de laudibz bti ieronimi scribẽs / vbi fatet̃ se ex manifestatõne glẽ bti ieronimi sibi p visũ facta adh fuisse p̃motũ ut plus affectaret oñibz subesse q̃m sup esse / Vnde et p attentiorẽ considerõne eiusmodi future glẽ humilibz debitę digniũ reputo p̃tacta hic mstrũ visionẽ / Aug de bẽ / Augꝰ in de

epla ad Cyrillū mr̃ retrā. Quarta p̃euīte nocte dū aīde cogitarē
quid laudis q̃ debuīt reuēncie et magnificēcie Jōmino in breui retr
exē epla et cā dispōnēs hanc ep̃lā scribē cogitarē aptā laudis ma
terīā ecce hora aduēiente noctis media me sōnus oppressit et
ecce magnā mī assiuit angloꝝ mltitudo quē quos fulgētes plus mi
ifinitū ple duo erāt viri ita silēs et vnisonos ut nulla in eis vi
dēt dīa qua alter ab alto differre posset nisi qua tria rectra
sepa fierebat alter in capite ex auro et lapidibz p̃ciosis alter vero
duo hīi candidissimis induti collobijs vndiq; auro et gēmis ornatis
tante erāt pulchritudis ut nō valēt quisq; ymaginari. Accessēt
itaq; illi ambo ppe me et sub silencio paululum stetert. Deinde ille
qui tria ferebat sepa hīis me verbis fuit alloquut. Cogitas augus
tine quas debeas laudes de Jōmini vitate p̃ferre et ecce diu cogitas
nōdū cogitasti. Ego huc adhoc ambo venimꝰ ut eius tibi glām indice
mus hic erit meus socius quē vides Jōmo ipē est qui sicut michi
equalis in vita et sanctate fuit ita q̃ omīa in glā est equalis et que
possū ipē potest et quē volo ipē vult et sicut deū vides et ipē vi
det et cognoscat et intelligit. In quo diē mā et seculū oīm consistat
beātudo et glā. Nec habet mīorē vel maiorē gloīā ab alio alter
seculū nisi in quātū magis vel mīus diuinā contemplat̃ spēm ut cog
noscat. Decimū vō tertiū qd plus illi pepa aureola mīrij est quo
vitā finiui corpis. Qd et si in mūdo ob labores p̃mas ecupnas af
flictiones verbā cōtumelias et hoīm opprobria et derisiones et cetā
valde grua que ita pacifice pulsat ita grauden ppē deū ut in in
firmitatibz exultaret verus mīr exiteret et p̃miū mīrij nō
amiserit tamē qā gladio vitā nō finiuit aureola que in signū
martirij dat̃ talē nō habet. Decima vō duo alia que habemꝰ aure
ole sūt que solis virginibz et doctoribz dant̃ ut ab aliis discernāt̃.
Ad hoc ut mī videbat̃ respondi. Cuius cū es dnē mi. Et ille. Johā
nes ille baptista sū qui huc ad te descendi ut mīa tibi Jōmini
glām quā ipē in cēlis meruit. Hoc cū nouerīs qā honor et reuēn
cia que singulis seculis exhibet̃ cetis oīb; exhibet̃. Nec ut in
celo sit aliqua inuidia ut i mūdo. Sicut ei in mūdo quilibet hoīm
cetis p̃esse magis vellet qm̃ subesse. Ita in celo ppe caritatē mes
fabule qua se inuicē diligūt tāt̃ amīe quilibet seculi tā alienus gau
det glā sicut de sua. Ita mior maiorē glā gaudet sicuti cā haberet

ymo potius de sua si fas esset impartiret. Unde glia singlorum est
glia auctorum et glia auctorum est glia singlorum. Hus dicte secretas illa
ois discessit. Et ppe factus itaq; a sopno tantas in me subito sen
si acutatis acies, quos in me vnq; sensera, nec dum ceps vlla
tenus in me vel iudicii vel superbie sine arrogantie fuit appetitus, vel co
gitacio. Testis eni est deus qui ora anq; fiant nouit, q dehinc i me
tanto exercior acutatis sensor, q plus alieno bono gaudeo q meo,
plus affecto omnibus subesse q supesse. Hec augs. Ecce quo manifes
tacio glie sororum bti augs. promouit ad hunc primu gradu septimum hu
militatis. Cui ng dicat aplo Quacunq; scripta sunt ad nram doctrina scrip
ta sunt ut p patiam et solacionem scripturarum spem habeamus. Quid pu
tas o aia ad quid bte augs ista visione destinasset, nisi sicut ipse
p reuelacionem fuit glie sororum ad primu humilitatis gradu puenit, ut
et tu et quelibet fidelis aia hec legens vel audiens eundem humilitatis
gradu p studiosam eiusdem fuit glie considacionem acquirat debeat.
Vel ecce nomullos ad acquirendu primu gradu promouit pr no modi
cu sicut practu est considacio tribulium iudicioru et gsiliorum dei su
p filios hominum, que nemo sedm communem legem iuestigare poterit,
ut scire possit, si de electorum esset numero vel reproborum. Et qa temarium
est et grue parit, ut quis alium iudicet qui sit de reproborum numero, de q
tum nescit finaliter. Si hodie prior est qualis futurus sit, sicut eadem ipe
ritatis magr hoc ipm in euan. phibet dicens, Nolite iu
dicare et no iudicabimini, quod est p quilibet quemlibet alium quantumcunq;
patere de quo certitudinem no habet, potius debeat presumere de nro
electorum quam reproborum, hoc eni caritas admittit. De scripto aut sic p
sumere temarium est cu dicat scriptura, Nescit ho an amore vel odio
dignus sit p futuro ea sicut incertum scriptum est. In multis offendimus oes.
Bene eni metuens etsi sperat se esse de electorum numero tu nequaq;
hoc temarie volut presumere. Et porro semp timeat ne sint de nro
reprobo, sicut testatur hoc bte Gregorius dicens, Piarum mentium est
ibi timere de culpa ubi culpa no est. Si igit quelibet alium ut iam
vides o aia porro debeas estimare electum p reprobum, qd de tripsa
sine speciali reuelacionis priuilegio no potes presumere quo iam te ex
humilitatis pietate ecia no credas misorem et viliorem omnibus, atq;
te p omnibus affectes vilius retractari. Propterea dicat bte Gregorius

q̄ tanto ncē est ut vnusquisq; se m hūlitate deprimat / q̄nto si sit electꝰ ignorat / Et hic fortasse iterū cōm timorē tuū extimū quē p omnes istos septē hūliatꝰ gr̄dus a te tepiaui exaudē nō parū tibi cōsulit o aīa / ut tūc tāto minꝰ q̄n cōfussura es de corpe timeas / tāto q̄ certaꝰ te tūc de mūdo eleūm fuemas / q̄nto occulta et fuesti gabilia dei iudicia / et cū terribilia sup filios hoīm ḡsilia amplꝰ nr̄ consideras / et ḡsidendo hūlꝰ trepidas et formidas / Nā sicut vidꝰ hmōi trepida cōsidātes huc gradū septimū hūliatis pduxit seu pmouet / qui sicut erā ia dixi est ad ētū pduxit glāz eleū / Ergo sicut antea ex hmōi ḡsidacione timor tibi pfecit repla / cens / sic nūc ex ipa si hūliata fuerit ētitudo exorescit eleōne / Et ita p istum septimū gradum acquisitōne suffragat tibi o aīa hec ia dicta / Scie q̄ illos hūliatis gradus p quos ut dixi pūs apalus intiorus hoīs fit hūliatis habes aliqñ tulū explanatos / Aīa

Ergo q̄ter ordo expostulat ut aliquos q̄nq; gradus adhuc ēsideros p quos ut dixi exteriꝰ erā hoīs pfect hūliatē nūc pcedas / Sz hoc primo fac desidō / Cui bñ pr̄ nr̄ Bñdict̄ prig ordinauerit gradus hūliatis interius siue spualis hoīs q̄ exteriꝰ siue aīalis / Cū dicat aplꝰ nō prius hoc quod spuale est sed q̄d aīale deinde q̄d spuale / vel ēte si aliquā pfectōne sequētes et presidiū quinq; gradus iam sepē pcedētibꝰ superadditur / Hujus / Sanctꝰ Thomas de aqno in 2ª 2æ q̄æ clxi / arᵗ vj / ubi detrāt de hūe xij hūliatis gradibus q̄nos ordinādo ipse sequat̄ bñm Bñdict̄ qui ipse in libro de xij gradibꝰ hūlitat̄ retrograde ordinat / ponēs illū p primo q̄ē bñ Bñdict̄ duodecimū posuit / et illū p duodecimo q̄ē ille p primo / et sic de mediis gradibꝰ retrudendo / Sanctꝰ michaelꝰ vtiusq; ordinis mitit̄ assignāt debitā rōnē dicēs ibidē in solutione 2ª 22æ / q̄ hō ad hūlitat̄ puenit p duo primo quidē et principaliꝰ p gr̄e donū / et q̄ntū ad hoc interiora precedit exteriora / Illud aūt est humanū studiū p q̄d hō q̄ exteriora cohibet et postmodū p̄tingit ad exterpanda radicē interiora / et secundū hūe ordinē dicit se assignasse ipse hūliatis gradus / Et ita p ordine isto pt stare q̄d allegasti saz q̄ nō primus hoc q̄d spuale est sed q̄d aīale ꝛc / Ex q̄ntū ad primū ordinē quo videz primo et principaliꝰ p gr̄e donū pducitur ad hūliatē / et quo interiora p̄cedit exteriora / qui ordo sicut erā ex premissis verbis sc̄i thome patet prior et principalior est / ag̃ūse fit / q̄ prig videz ordinetur gradus

hūlitatis interioris et spūalis hoīs ut p tales deo pīmo et pīncipalit̄ placē possimꝰ/ postīus aūt illi qui exteriorē et aialē hoīez hūliat/ qbz eaā pxīmo placē studeamꝰ/ ¶ Sēdm̄ q eaā alibi dicit aplūs mundētes bona nō solū coīa deo ꝑ ecīa coīa oīnibz hoīnibz/ ¶ et hic ordo satis eaā apparet ex vbis sī thome videt̄ efficaciꝰ et pūcipaliꝰ q̄ beati Būdi/ quē tm̄ ꝓsequit̄/ 2o q̄ dicit q pīmo et pūcipaliꝰ ad hūlitatē puenit̄ ꝑ gr̄ē domī/ 2m̄ q̄ interiora p̄eduīt exteriora/ Nichilo⁹ tm̄ et ordo bī/ Būdi sēdm̄ rōnē p̄dictā rōnabilis est et bonꝰ/ ¶ De hoc aūt an sequētes quīq; gradus hūlitatis qui adhuc supsūt aliq; ꝓfer rōnē supaddūt p̄edētibz septē/ forta ꝑ non est difficile q̄ sideāre/ q̄nus nōnulli videnꝰ hoc dicē/ q̄ a eā dicto septimo gradu ad octō sequētes tm̄ seū descensus/ porig sit descensus q̄ ascensus/ allegātes q̄ se/ q̄ ipē p̄ Būdictus in ꝛegula sua posuit de Jacob/ qui āgelos ꝑ scalā a tra in celū erectā ascendētes vidit ꝓmitꝰ/ et postea descēdētes/ compans hūlitatē cū suis gradibz illi scale/ Nūm dicunt q nō possit a nobis in hac scala fieri descensus/ nisi ꝑius p̄edat ascēsus/ volētes q pīmo debeat fieri ascensus ad mōtē dei grēplādo et orando/ q̄ ad tra m̄ corpis ecclīaē actiuā do/ ¶ Vñ ēte si taliter debēt ascensus ille et desc̄ēsus intelligi/ tūc nō videt̄ quō scala ista esset erecta/ Imo potius esset reuersata/ Nec posset saluāi hoc qd bī Būdictꝰ cū duodecimū gradū hūlitatis dicit p modū gelusiōis siue cauilloꝰ/ ¶ Ergo his oīnibz gradibz hūlitatis ascēsis mōchus mox ad cōtēplatē dei puenit et rē/ Vbi nōnē dicit oīnibz ascēsis ut nō intelligat̄ q̄ p eoꝝ aliquos nō ascendat̄ sī tm̄ descendat̄/ sī porig q omēs et quoslibet ascendat̄ pius et descendat̄ sicut ipē p se insinuat in cepto de hūlitate dicēs/ Nō aliud sine dubio desīgnat ille ascēsus a nobis intelligi/ nisi exaltatiōne descendē et hūliāt ascendē rē/ ¶ Ma quāto quis plus se in oculis suis hūliando desīgnādit/ tāto alacꝰ coīa oculis dei exaltatiōe ascēdit/ ¶ et cō quāto quis se in oculis suis exaltādo ascendit/ tāto ꝓfundiꝰ coīa oculis dei se deiacendo descendit/ sicut de hoc est copiosa sua scīoꝝ pīe et exēpla/ ¶ Et ideo tenēdo ordinē gr̄ūm ipoꝝ ꝓmissū/ quē videlicꝫ bī pīe m̄ Būdictꝰ ꝓsequit̄/ sine vitatis ꝓuidicio dicā potiꝰ q̄ sequētes adhuc gradus residui p̄edētibz ia dictis ꝓfectō nō modica supaddūt/ ¶ Sēdm̄ illa ꝛegula Topica/ ¶ Dale addm̄ sic tali fac

ipm magis tale/ agulto em̃ ꝑfectig est esse aliquē hūlē sēdz vtrū/
ꝙ hoiez et exiorē et iniorē/ ꝙ sēdm̃ iniorē tantū/ Et ꝙ sēdz vbū
apli supig allegatū/ ꝓuidē debem̃g bona nō solū coꝝ deo/ ut sig illi
tantū hūles sim̃g sēdm̃ iniorē hoiez/ ſ eaā coꝝ oīm̃bz hoibz/ ut ecc
illus ꝙ deū sēdm̃ exiorē hoiez nos hūles ꝓbeam̃g/ ꝓbabilē ꝙ
dicā/ ꝙ ad maiorē ꝓfectionē hūlitatis supꝫ dictos septē gradus ad
hūc aſcēdit/ si post ipos ꝓhabitos eaā gradus hūlitatis/ exteriꝰ
hoīs ꝓtingatur/ Hinc igitur ꝙ grimacōne gradui sequēti ad ꝓ/
cedētes ꝓmissis/ mūt ad hūlitatis gradū octauū ex ordine ꝓcedam̃g

Octauꝰ ꝙ gradus hūlitatis est sēdm̃ ꝙ supius eaā expressus
est/ sēdm̃ cōmunē uitā et regulā uel maiorū exēpla cōuer uiue/
Tuē gradū bēs ꝓ/ Bndē ideo ut puto nō curauit aliquo sc̄ptura
rū testimō sicut cetos astruē/ quia ipm̃ ꝓ cetis ꝙ tota traditōne
sue regule expssius astruē elaborat/ ꝙmo in tantū singlāritates
monachoꝝ exsturpare nitit/ ꝙ nec eis uelit cōcedē ut singlāre
ieiunēt uel oret/ uel que cūq; alia opa de gnē bonoꝝ ex singlāritate
faciāt/ sine sui abbatis ꝓpli licētia et cōsensu/ ꝙ test tū quēlibet
astruī ex uerbis apli ad Eph̄os dictis/ Obsecro itaq; uos ego uinctꝰ
in dnō/ ut digne ambuletis uocatiōne qua uocati estis cū oī hūlitate
et māsuetudine cū patētia supportātes inuicē in caritate/ sollicīti
seruare unitatē spūs in uinculo pacis/ unū corpus et unꝰ spūs/
sicut uōti estis in una spe uocationis ure/ In quibꝰ uerbis apte demōstrat
apls/ ꝙ ꝓmo cū hūlitate/ deinde cū māsuetudine et patētia uiue/
du sit cōuer in uocatione illa qua quilibet uocati sūt/ supportādo
inuicē in cāritate/ ut cōseruetur unitas spūs in uinculo pacis/ et unū
corpus et unus spūs in eis/ sicut uōti sūt in una spe uocationis sue/
Hic em̃ et ipē apls cōuī mō quēlibet satagebat uiuē/ in tātū ut
se quibuslibet conformāret/ factꝰ sū mḡ iudeis tāq; iudeus ut iude/
os lucrer/ Hinc qui sub lege sūt q̄ sub lege essem/ cū ipē sub lege
nō essem ut eos qui sub lege erāt lucrifacerē/ Hinc qui sine lege e/
rāt/ tāq; sine lege essem/ cū sine lege dei nō essem/ ſ in lege essē xpi/
ut lucrifacerē eos qui sine lege erāt/ factus sū infirmis infirmꝰ/
ut infirmos lucrifacerē/ omnibꝰ oīa factꝰ sū ut saluos oēs facerem/

Hic et ipē hūlitatis magr dnūs ihēs ut pōtē hūlitatis gradū de
cēt esse seruādū/ cōuersātus est mō hoīes cōuī/ ꝙmo no dedigtꝰ

est cū publicanis et prāvis ut eos ad se cōuertē do salvos faciat mā
ducāt/ Quāc inquirit philosophi cū publicanis et prāvis māducat magr
vr/ Cui ds bis pr būdicty pūte gradū spāle assignat monachis
dicēs/ Octauus gradus humilitatis est si nichil agat mōchus nisi quod
cōio mōsterii regula vel maiorū cohortātur exēpla/ Tamē sicut ex
vita tā apli qm vita xpi iā patuit/ nō in aggrue et singlis m ḡcūqz
applata cōitate sdm voluntatē suā/ veniētibz consulit obseruatu
et notū dico applata vides p legē dinā/ alē qdē cuiqz quis cōter
viuat iā nō humilē et virtuosē sed poriq viuit viciose/ sicut ypta
aplis cōuersis phibet dicēs/ Nolite iugū duc cū infidelibz/ Cui cū
participatio iustitie cū iniquitate/ aut quę societas lucis ad tēbras/
et iterū/ Denūciamq vobis frēs m nōie dn nr ihu xpi ut subtr
hatis vos ab omi frē ambulante inordinate/ Hic ḡdus Octauus
qm nō post septimū sed iā sit/ facile est vidē/ Nā plenū qm cōti
git/ qm is qui se omibz viliorē et infirmiorē estimat atqz ideo se cōtēp
tibilissime ab alijs ut pdictū est tractari affectat/ sed cōtē
mptē quezit aplecti quelibet vilissima/ Nūc enim in choro/ nūc in mē
sa/ nūc in capite/ nūc in labore aut officio quolibet/ locū vltimū te
nē gtendit/ nūc spāles ieunia sibi mdicat/ Nūc vigilias cōes p
uenit/ nūc spālibz oratiōibus intendit/ atqz in actis oparibz
singlāris et sequestratus esse appetit et exquirit/ Tales enī sin
glāritates etsi ex quadā humiliatione fiāt/ nō tū ex humilitate q
virtus est et veriū nascit/ Eo qm ex ipāis ordo gīs vite et regula
cōis cōuersationis confundat m mōsterio/ vel in quacūqz ggatione
alia/ et frequēter cōsuevit ad ming vtiqz displicentiā vel etē indig
nationē m fratrū gsodaliū cordibz/ Primo qd detinus in semetipo
consuevit superba cupiditatis et vanā glōriā gignere/ Dicit hō ipm
apte bē tradere in tēpa qm hmoi opa qdē cuiqz sint de gnē
bonorū si fiāt ex singlāritate sine spāli⁹ prōfectus lucrēa/ iā deputēt
vane glie nō mercedi/ Deinde notē est/ si verus humilis ad humilitatis
culmē ascendē desiderat/ promissas suas singlāritates obmittat/
et sub cōi applata mōsterii regula semp viuat/ ac sine sui abbatis
licētia spāle quid michil agat/ Hic etiā aplē paulo posteq phibet ad pdictū septimū humiliatis ḡdū horatq est sicut in pcedēti gradu
allegatq est dicēs/ In humilitate superiores sibi ducē arbitrantes

imediate pro ḡtima cõne istiꝰ octaui ḡdus subiũxit dicẽs Non
que sua sũt singuli ḡsiderãtes ꝙ ea que aliorũ ¶ Cũ salubres at
sit iste ḡdus hũlitatis oĩbꝰ xpi discipliꝰ exẽplariꝰ mãtũ est
in ꝓmissa ecia de qua sꝑtũ est equitatibꝰ credẽciũ erãt cor vnũ
et aia vna nec quisꝙ eorũ que possidebat aliq̃ suũ esse dicebat
sed erãt illis oĩa cõia Et sicut supius dictũ est de eadẽ ecia sꝑtũ ꝙ
cũ dimissi fuissẽt apti a cẽtu principũ iudeorũ at nũciassẽt eis
ob et nũciassẽt eis ꝙnta ad eos principes sacerdotũ et seniores dixe
rant Et illi cũ audissent et vnãimiter uocẽ suã ad dñm leuassent
et dixissent dñe qui fecisti celũ et terã ẽ ꝓ postea finita oratione
sequẽ Et cũ orassent mota est locus in quo erant cõgregati et ꝛple
ti sũt oĩes spũ scõ et loquebant verbũ dei cũ fiducia Ex quo mani
festũ est ꝙ sca cõitas tua est cor vnũ et aia vna in dño ꝓmo quidẽ
quo ad se habet amicicie iocunditatẽ sed ꝙ erãt in ꝓpõ dñi Exte quũ
bonũ et ꝙ iocundũ habitare fratres in vnũ quia in ea nõ est defectꝰ
alicuius sed oĩe bonũ Sicut de eadẽ ꝓmissa ecia uterũ sꝑtũ ẽ Nec
cũ quisꝙ egens erat inter illos Quotq̃ cõ possessores agroꝝ vel do
morũ erant vendentes afferebant pcia eorũ que vendebãt et ponebãt
pcia ante pedes apostolorũ diuidebãt aũ singulis prout cuiusq̃ opus
erat Habet denuo quo ad deũ impetrandi efficaciã sedm illud
qd ipe hũlitatis magr dixit in euangº Si duo ex vobis ꝯsense
rint super tra de oĩ re quãcũq̃ petierint fiet illis a pre meo Ecce
qd uemus obtinẽ nõ sufficit frequẽs multa obtinet dũ vnãimes
sint petentes Deo sꝑtũ est Cũmuni lamentacõne et fletu vnam
mee sce dño effudere Et sicut ꝓmissũ est de ipa ꝓmissa ecia
ꝙ vnãimes leuauerit uocẽ suã ad dñm at dixerit dñe tu ꝙ fecisti
celũ et terã ẽ vbi qd orauerit efficaciã ecia impetrauerit Habet
rursus quo ad hostes triumphandi potẽciã sedm ꝙ insinuat bẽ ambro
sius dicẽs Omnis pugna vnammitas aggressa pacis victoriã Sed
m ꝓmo lo regũ legit de atiquis bellatoribꝰ ꝙ egressi sint qui vin
cunt Quia sicut air salon m proverbiis frater qui iuuatur a fratre
qsi ciuitas firma Et rursus dicit in ecia ste si quispiã preualuerit
cõtra vnũ duo resistent ei Et hoc uterus signficatũ est in cõgregatis
ꝓmitus ecie de quibꝰ iterũ sꝑtũ est Et erãt vnãimes omnes in
porticu salomõis Ceterorũ aũ nemo audebat se cõiungere illis Quia

sicut ibidē pmissū est/ petro Ananiā et saphyrā qui cōtra ipsum et
congregationē fidelium mentientes et fraudātes de pcio qđ illi debe
bat/ subitanea morte extinxit/ hoc ꝑ videres ac cetera signa et ꝓ
digia magna que fiebāt ꝑ aplōs/ Nemo cetorū audebat se cōiū
gere illis // habet michileꝫ quo ad meruta m omī bono pficiendi
virtutē/ sēdm illd qđ in pmo libro ēsdre legit̄ Petrū Josue et fi
lium eius et fratres eius et thechimuel et filii eius et filii iuda qī vir v
mus ut ministraret sup eos qui faciebāt opus/ Ipsi aūt ait ipse qī
vir vng ꝓpr̄ vnāimitatē qđ habebāt in opē pmouēdo/ et bonū
qđ cōiter agebat̄ cito et facile pmouēt̄/ Habet postremo scā cō
tas quo ad futurā glām baptizandi certā expressionē/ sēdm illd quod
dns ihc orādo a pr̄ sibi obtinuit dicēs/ pr̄ sc̄e seruā eos m nōe
tuo quos dedisti mi ut sint vnī sicut et nos/ Et ms pr̄ quos de
disti mi volo ut ubi ego sū et ille sit mecū ut videāt claritatē me
ā quā dedisti mi/ Quia sicut supra pmissū est fideles in pmitiā
ecclā cōgregati et vnāimit̄ orātes repleti sūt spū scō/ qui sēz
aptum est pignus hēreditatis mē m redēptionē acquisitionis m laudem
glē ipius/ Qđ adhuc cottidie implet̄ m fidelibz cōgregatis/ ut sic
illi tūr visibilit̄ sic et nūc ipi invisibilit̄ eodē scō spū repleantur
dicēte aplo/ Nō accepistis spm seruitutis iterū m timōre/ sed accepist
spm adoptionis filiorū dei in qō/ Et iterū/ Quia aūt estis filii dei misit
deus spm filii sui m corda vra clamātē Abba pr̄/ Et ipe dns ihus
qui vnus est cū pr̄e et spū scō fidelibz suis cōgregatis m sito nōie
pmisit sua pnīa dicēs/ Ubi duo vel tres cōgregati sūt m nomine
meo ibi in medio sū eorū/ Itaque salus et virtus m pnīa dei
cōplectē/ ꝑ ipm nāq; potiꝰ tibi o aīa acquirē tuorū sēdalium te
cū viventiū bona et sociāda firmitatis dilōnē et amicicā/ facilꝫ
m cōibus orōnibz cū eis omne tibi a dno potiꝰ impetrāt indigen
cia/ Efficacius eorū adiutoriis vincē potiꝰ diabolica temptamēta
habūdāt eius votis ꝑficē et multa tibi cumulat̄ merita/ Certius
potes confidē de sancti spūs grā pnīa/ ut ab illo accipias pig
nus et hēreditatis/ Nūqđ nō hoc uterū tibi valē sufficiūt cō
timorē tuū extremū/ ut tuē nō trepida de tehēna/ sed potius de
glōsis securus/ exemore eū hic esse te volo cuiusdā exempli/ quod

bñe Gregoꝛ m quadã omelia scribit de quodã qui fratẽ suũ carnalẽ
ad cõuersionẽ veniẽte in mõsteriũ ꝙdus bñ Gregoꝛij uxꝛ bꝛoꝛ mꝛ
Johãis et paulꝛ catꝛ Rome sterũ sctus est Cui valde cõuersa
rõnis vitã et haburũ detestãs in mõsterio ut hospes habitabat
et mõsteriorũ vitã moꝛibz fugiẽs recedẽ a mõsterij haburacõe nõ
poterat quia quid vel agẽt vel vnde viuẽt nõ habebat Erat eig
ꝓuitas cũctis onerosa ꝑ hũ emẽt equanimiter pro fꝛe eig omoẽ
qui deuote cõsalbat tollebat Nã superbus et lubꝛicꝰ si qua post
hoc sclm sequẽtur vitia nesciebat Irꝛidebat vo si quis illũ hãt ꝑdi
cãe voluisset Itaq cũ habitu sclari vincebat in mõsterio verbis
leuis mutꝛis et actibz instabilis mẽte tumidꝰ vestẽ cõposite actuẽ
dissipatꝰ ociosꝰ ac Julij mꝛ elapso huiꝰ quã nostis pestilẽtie cla
de pressus est Cui ad extremũ veniẽti vrgeri cepit ut aiam
redderẽt et vltrã iã coꝛpis ꝓe ꝓmortua vitalis vntus m solo pec
tore et lingua remãserat fꝛes aderãt eiqꝫ excutiũ in qũtũ deo lar
giẽte poterãt oꝛõne tuebant Ecce illẽ subito draconẽ ad deuoradũ
se venisse conspiciẽs magnis cepit vocibz clamãe dicẽs Precedite
cite draconi ad deuorandũ datus sũ ꝑ ꝙd vꝛaꝫ ꝓcã deuoraẽ me
non ꝓt Quid mꝛas fratꝛis date locũ ut ei deuoraẽ me liceat
Cuiꝫ hũ fꝛes ut signũ crucis sibi imꝓmeꝛet amoneꝛet Ille debat
virtute qua poterat dicẽs Volo me signaꝛe ꝑ nõ possũ qã draco
ꝓmor spume oꝛis eius me linit guttur meũ oꝛe eius suffocatur
Ecce ab eo brachia mea comꝓmuntur quia et caput meũ in suo oꝛe
absꝛbuit Cuiꝫ hoc ille pallẽs et tremẽs et moꝛiẽs diceꝛet cepeꝛt
fꝛes vehemẽtius oꝛõibz insistẽ et oppssũ draconis ꝓcã sua o
racibz adimaꝛe Cui repete lubꝛatus magnis cepit vocibz clãre
dicẽs deo gꝛs Ecce discessit ecce exiit Cunte oꝛõnes vitã fugit
draco qui ad deuorandũ acceꝓat ogor ac ille securiorũ se deo et
esse monachũ deuouit Et sicut de ipso in alia omẽ bẽs gꝛgoꝛ pos
tea narrat longus ille et cõtinuis in cõuersacõe flagellis crudꝰ
atꝫ excrescente coꝛpis molestia defluctus est Cui iã draconẽ
moꝛiẽs nõ vidit quia illũ viuẽdo ꝑ cordis mutacõnẽ vicit Et
ce alia soꝛoꝛ mea carissima si hũ tam pucrsũ in extrema sua
nouitate a draconis voragine fꝛena sꝛictas sucaũ ꝓcũ instanda

ale cõuersacõis

monastre

ripuit | quomō tu timē in tuo spiritu a corpōe desperare potēs | si in hac
qua degis fraterna societate cōi vxorius et deuote ¶ Cōsidauit
optīa hoc ipm quida hermita in vite ptm | qui fuit vir sanc | cui cū re
uelata ei fuisset hō mortis ppinqua | accessit ad cenobiū ppinquū
patrēs ibi recepi | Cū at abbas ei in hoc dissimulatē exhibēt | timēs
ne esset eis m gravamē ppē senectutē et debilitatē | et ipē rūderet
ne hoc timēt | qā eis moriturus esset | ut sibi fuit reuelatū | Et ab
bas quesiēt | Quā ḡ vis mūre statū tuū p tā modicū tpe cū mlti
possēt ex hoc scandalizā et turbari | rūdit q̄ securig erat tm sinū pi
culosū ire m societate q̄ solū | et ideo cū tm sicus mortis esse ppinq
simus affirmabat illū magis tm sire in societate q̄ solū | expauescēs
illos timores qui ibidē expiant | et recepto | post paucos dies mortuꝰ
est ¶ Ipsū tibi et cuilibet aīa ad aliquā approbatā et regularē soci
etatē venīri fideliē suadeo | quis cūctas singlāritates piciatis | que
cōez vitā vre societatis vel impediūt vel quō libet aduersanē | Nā
certe sicut iā visū est | m gñē salubris et vtilis est cōis ordinata
conūsatio | m tamē eī saluti cōuēza est et singulis singlāritatis obseruatō |
et vita a bono cōsortio sequestrata | Nā sicut ex sociis datis colligit
singlāritas pīmo et pīncipalit caritatē de qua tm sūme curandū est
destruit | Amor eī nō expectat nō est cūctatiē | Nā secūdm bem gregoꝝ | nō
ppue ad se cūctatē habē dr̄ | q̄ dilcōne m alterū tendit ut esse cer
tas possit | Ite docēne sociis repugnt | Dicit eī ureū bēs Gregoꝝ
Nemo vrm negligēta vtilitate cōi | suo lucro ppriat | et ambroꝝ
Cui pfectē sapit nescit sua spectare cōmoda | q̄ ad aliud q̄d hōestū
est toto affectū mēdit | quetēs nō q̄d sibi vtile est | q̄ q̄d cūnbz | et
bñ | Dns cōi discipla | cōi vita | cōibz studijs delectat | ossq; quo miser
dūtraula captas | Ite ipa est cōis māduta aptica | ymo cōis man
data pncipū aptoꝝ | Dicit eī bēs paulus nō que sua sūt singli
considerātes q̄ que aliorū | et bēs petrꝰ | vnusquisq; sicut accepit
grām m alterutrū illā administrātes | Ite ipa facit a xpi vestigia
demare ppē q̄d cōūzio dicit Crisostꝰ | mutatōēs flexi xpi est
ad cōez vtilitatē suā negotiātes | et nō que sua sūt nā quetētes |
Ite singlāritas reddit hoiez sibi inutilē | Ambroꝝ | nichil vti
candū est vtile | msi q̄d in cōe pficit | et post apchi crede | nō vide
qui inutilis est cūnbz | sibi vtilis esse posse | Ite ipa spalit relu

gionē destruit. Quate cū Olbracie sūt ex nrā tpālit' ac spūaliter
destructe que relictis cōibz bonis sūs ppriis cōmodis vacauerūt
sicut ꝓpā in pō bū dicit. Singulacis fecus depastus est eā scīz
vineā dñi. Quia g hmōi singlāritates religionē destruūt. Deo de
eiusd dicit Tullig. Preptū est plonis ut qui reipublice ꝓdesse vo
lut vtilitati ciuiū sic tuean' ut quecūq agūt ad eā referāt ob
liti cōmodorū suorū. Et adhuc qd amplus est ipa singlāritas nē
cōi iuat. Nā nā oia ꝓ duit ad cōez vtilitatē. Hinc dicit Tullig. P
clare scriptū est a platone nō nobis solū nati sumg. Et post. In hoc
debemg nāz sequi ducē. cōes vtilitates in medū ꝓferre. Ꝓterea
adhuc audi quid dicat Seneca. Nō pt mg quisq bene viuē qui se
intuet' qui oia ad suas vtilitates cōuertit. Alti' vias oportet si
tibi viuē vis. Et ideo sup oīa ꝓdicta ad pcessa ac mala vita et
gn'a ad dāpnabilē finē sepissime defluxerūt qui delicta cōi con
ūl sacōne suorū cōuentuū sibi hmōi miserabiles singlāritates et p
uata diuertacula quesierūt. Mōstratū est hoc aliqū do in quodam
mōsterio in francia siue in Apicio legit' vbi erāt duo senes mo
nachi ab pīs puerulis ānis pares in strictē dissoluti valde. i mo
nastica obseruacōe nutriti. hīs sibi plēs ex puerilibz in iniū diram
obscenā corrdie copulabāt. Sororū vacabāt expulsi. risibz et cātibus
exultabāt. et inocētibz ac simplicibz detrahebāt. Cuiq de cet' so
lēnis conuentꝰ extrahe nō mediocrē turbāt'. nec esset qui cor
ripēt delinquētes. Videt dñs et ad iracūdiā cōitatꝰ est. Vix eni
similit turbacōnē pior claustralīū tulerā izi. Arcadie quodā vespe
ue sedēs g suetudinē suā exercitio ore ad vorandū inhiarēt. Vix
ori cibis appositis ꝑtū aut quātū morsellū manu obtulerat. Ec
ce vnꝰ pdcōrū semi. subito inguine strāgulatꝰ cāsis strāi ocīs
exspirauit. Territi g omēs qui conssederāt surrexerūt. Nec diu
post. supstes vetulus. socii audiūsione nō fractꝰ. licet ad momē
tū horruit. sicut porcus. occisū a carnifice porco. resupta audacia
resedit ad mēsam. Et cū enormi crapula sit repletꝰ. ut amens
penitꝰ porrect' ad lectū. quasi bruti aīal. subito sileter exspīa'.
Horrē g exēplorū talīū acti perturbati. vitā suā et mores i me
lius correxerūt. cōez ꝑ vitā et cibū sobriissime seruauerūt. Et hec exēm
est cōi singlāres in religione voluptuose. Aliud vō exēplū

habet in vtq; pmo | qd est coñ singlares mõchos nimis rigorosos de q; | dã adolescẽte | qui multis et diuturnis pribz tandẽ vix a prẽ suo sdm | crauẽ obtinuit ut mõachus fieret | factꝰ aũ mõachus cepit egregia | mõsteriũ pfecte pfice Et pmo cepit ieunare cottidie | deñ cepit biduo abstinẽ | postremo semel in ebdoda refici | ita q; abbas sug | mirabatur de sua abstinẽcia et laborẽ | Tandẽ abbati suo ut eũ m hẽ | mũ ire dimitteret cepit instanter supplicare | Cuo dissuadẽte ppẽ ver | sucias et ẽptationes dyaboli | Ille vehemẽtius insistit pribz et ro | gatu | Videns aũ abbas suus q; eũ retinẽ nõ potãt | oratione sua dixit | eũ | concedes sibi alios duos mõchos | qui uter ondeñ quo eũ pgẽ | oportẽt Et ambulãtibz illis p hẽmũ vnã diẽ et alteram | defecerũt | pre estu | et prostrati se in terrã p lassitudiẽ sopiuãt Et ecce a | quila venit pcussis eos alis suis pressit pal et sedit in tra Et | vigilãtes viderũt aquilã et dixerũt ei | Ecce angelꝰ tuꝰ surge et se | quere eũ Et surgẽs valedixit fribz et statim est eis vãdiũ quousq; de | uenit in locũ quẽdã vbi tres arbores palmarũ et fontẽ aque et | speluncã inuenit | vbi p sex ãnos mãsit neminẽ videns Et ecce dya | bolꝰ sitibundus cum abbatis semorus vultu tribulis illi apparuit | nazarẽ quomõ non longe habẽt mõsteriũ de quo vndeci ãnis nũq | exisset | nisi hodie ad ppm vesperandũ | quẽ sibi tã vicine habitare | nouiter cognouisset | Illo aũ timẽte et orãte | dyabolꝰ pcussit eũ o | raẽ monuit | atq; ut pxima diuina die ad mõsteriũ hũs pbr̃ meꝰ | et sacrã corpis et sanguis coronẽ preparet ac deinde ad cellas su | as rediret oiã psuasit Consurgẽte aũ fre illo | cũ simul venissẽt | ad pfatũ mõsteriũ et in tanta se ad orõnẽ diuisissẽt | dyabolꝰ | fra orõne nõ ꝑficere | Cuẽ frater sollicitꝰ requirẽs | et fres loci | illuꝰ p sene qm sera venat attente mirabãt | et illos tridetabus | q; neminẽ aliũ sera nisi se solũ venisse vidisset | cognouit q; demo | duisset | qm sua exquisita eũ de cella sua extraxisset | Preparata tã | corone sra et ita refectꝰ | cũ abbate et fribz illuꝰ mõij | qm eũ sui | tauerat | diuina in cella sua priꝰ disponẽt | Cuiꝰ dyabolꝰ in sti tu | dine augẽdi fuerus sclerus venit | et sollicite cepit eũ a sumo caput | usq; ad pedes cõspicẽ | et dixit | Puto utiq; q; ppe es | nũq; nõ pr̃ | tuus sic dictꝰ est | et mr tua tale nomẽ habuit | et soror tua nõne | sic dicta fuit Et tu nõne sic vocaris | a pater vr tua et soror ante

trec̃ annos defuncte fuĩ ꝓpter eccl̃a tuus mup defuncty est et te omniũ
rez̃ suarũ cõstituit hẽdẽ / ut qui tu sthũ dẽlegusti dilectã subiz pro
aĩa sua ꝓpiꝰ et tua / in pia opa quã tuã et pauperũ erogãdã / Et ecce mꝰ
ti ꝓcesserũ requirẽtes te nusquã te tuẽre potuerũt / Ego aũ qui vicinꝰ
prãe tui fui ex occasione hac venies te tuẽni / ꝓpterea memoratas partes
veni subito et ꝓpe sedũ voluntatẽ prãe tui / Illo aũ refutãte dicente dya
bi nõ venerãs et deprecatꝰ fuĩa / in gressũ dei tui exinde redde rez̃ /
Quid eĩ mali dico / ut venias et erogẽs eã pauperibz et egẽis / ut non
ad mẽtricẽs ac alios male vuctores deuenias / et postea sicut placet
in cellã tuã iterũ reuertaris / Quid mꝰta frem illũ sue suasoribz
in sthũ deposuit / et venies cũ eo usq; ad ciuitatẽ / relique eũ / Et ecce
venies frater in domũ ꝓpꝛiã sua / repezit eũ viuũ et incolumẽ / Et req̃
situs a prẽ quis esset / mchil ille potuit turbatꝰ rñdẽ / Tato igit eũ
eũ ꝓpꝛiꝰ mirabiliter vnde esset / Ille confusus dicit ei / Ego sũ filius
tuus / Et ait ei Vere / Et ecce reuersus es / Qui admodũ dicẽ qd verũ erat
dicit / Caritas tua me fecit reuerti qã desiderabã te / et remansit ibi
Et post aliquãtulũ tpis meritꝰ fornicatiõnẽ / et mꝰtus supplicijs af
flictꝰ a prẽ suo / infelix nõ egit pnãz ꝑ in sthõ sic remansit / Ecce
ad quẽ malũ finẽ et huĩ / ꝑ suo rigorẽ singlariẽ sua ꝓdiuit singu
laritas / diabolica fallacia mediante / Ecce q̃ ꝓ sapiẽtie dictũ est
Vae hoĩ soli qã cũ ceciderit nõ habet sublcuãtẽ / Iste q̃ ꝓpꝛ Rndẽs
ut a te o aĩa et a cetis suis mõchis tã irrecuperabilia mala ex sin
glãritate pucieñ longe ꝓpellẽs / huic gradũ humilitatis qui ad cez
vitã mõsticã mformat curauit ꝑsalubꝰ anotare dicẽs / Octauꝰ q̃ dꝰ
humilitatis est / si michi agat mõchus msi qd cuiꝰ mõy regla
vel maiorũ cohartatur exẽpla / Vt aũ et huic humilitatis q̃ dũ
plenꝰ possis acquirẽ o aĩa / ꝑ suppdita ꝓ omniz consideratiõne atten
ta / tã cuiꝰ cuniscatiõnis almi magri qua eccl̃a dignatꝰ est cũ pub
licamẽ et priuatis tam frequẽtẽ manducãre et bibẽ / ut eccl̃a scribe
et phariseꝰ de hoc murmurarẽt nõ modice / que aũ aĩa te ad qitꝰ
m hac qua degis congregatiõne viuẽdũ debet frequentius mstiga
re / ꝓpost quã quidẽ q̃sideratiõnẽ nõ puto efficacis esse inductũ
q̃ si sollicite finẽ cõsidẽs ꝓpe quẽ in hac cõgregatiõe aduenisti /
Et licet ꝓpe tua salutẽ venisti / tñ ꝓpe finẽ vltimũ / tu ut eã
dẽ salutẽ possis cõsequi vota cenobitica in qua cuiꝰ viuit ele
gisti / Vnde manifestũ est q̃ viuẽ cuiꝰ sicũ cez̃ mõsteriꝰ regulaz

vel eraꝝ maiorū exēpla finis ꝓximus est et imediatꝰ aduātus tui. ꝯ
trā si vnq̄ sensisti aīg tuā eaā in modico dissidere ab aliꝭ in hijs
ad que cōis mōsterii regula seu maiorū cohortat exēpla nouerāt
finis iste et dirito ad terrā (Adquid venisti? Cur hāc cōgregatiōē
intrasti? Quaē ꝑ certē mōchorū gmībz solū cenobiterū cōsortiū ele
gisti Nōne ut cōiē vīuēs? Dic aut exp̄ss insinuat tibi bēs ꝑr tuꝰ
Būdictꝰ dicēs de sacdotibz ad mōm vētibz Si qē de ordiē sacer
dotū in mōstrio se suscipi rogauit nō quidē ei citiꝰ assentiat tn
si oīo ꝑstiterit in hac supplicatiōne sciat se omnē regule disciplīaꝝ
seruaturū nec alicui ei relaxabit ut sit sicut scriptū est Nunc ad
quid venisti Cū ig cenobite ideo dicāt sint qi cōez vitā tenētes a
cenō qd greca cōe dicit costat p̄fecto q̄ quilibet cenobita ad hoc
ut cōiter viuat in sua cōgregatiōne nō solū ex sua nōiatē regla
sz eaā ex quo sui nōis cohortet Hinc quidā ssi sicut in vite ꝑ
legiē requisiuit abbatē agathonē dicēs volo ꝑr manē in gḡga
tiōne cū frībz dic mihi quo habitē cū ipsis Cui ille senex dixit obsecro
hoc ꝑ omībz ut qualis primo die ingr̄essus ad ipsos talis eaā relique
pagas qi dicēt Sicut primo die ingressus tui sine ꝑfectiōis cōiter
vīuis cū ipsis ac eorū exēpla imitaris nec in aliquo laudabili
eorū cōuīsacdm cōtemnis ne fortassis ab ipsis nō acceptetaris sic
de cetō cōiter vive cū ipsis ac eorū exēpla ꝑ totā vitā tuā humiliē imi
tare Ne cetē ad hui⁹ gr̄adū acquirendū ꝓmotionis cursū breuiē
putes supsedeas ut iā ad nouū humiliē gradū ex ordine venias

GAMMA Quod tibi videt hoc eaā mihi placet Spiritꝰ
Salomōs gr̄aus humiliatis sūmoere superius expressus est lingua a
loquacitate ustꝰ ad interrogatiōē cohibē Quē gradū bēs ꝑr Būdictꝰ
ex verbis Salomōs astruit dicēns In multiloquio nō deerit peccatū
Salo et ꝓphē dicētis in ps Vir linguosus nō dirigit sup̄ terrā In qbus
verbis virtualiē insinuat q̄ multiloquiū quodā genꝰ sit superbie
qd ꝑ primū nouū gradū fatigat excēmare Nā exequo in multiloquio
ut allegatū est non desit peccm Et alibi dicat sapiēs q̄ initium p̄
cati sit oīs superbia Constat p̄fecto q̄ superbia multiloquus non
sit absens hinc scriptū est nolite multiplicare sublimia loqui glo
antes Quia g̃ parū attꝑ eius initiū superbia nō desit multiloquꝰ
ut oīs sit est gnē est q̄ in omī multiloquus verba nō modica noxia

pfitzanē | Scribo ut bēs pr̄ Benedicty monachos suos ab hmōi vbis
sibi noxijs compescat | Nō incongrue ḡnō illa verba pp̄ta allegauit di
cens Vir linguosus nō diget sup tr̄ā | Nam ut dicat bēs Gregor⁹.
ab omī rāitudinis statu deprauāt | qui p noxia verba dilabunt | Vnde
scr̄ptū est | Dicit vnbs patēs et absq; murorū ābitu | ita vir qui nō
pē in loquēdo cohibē spm̄ suū | Quia cū murū silēcij nō habz pa
ter similitudinē tacitus timitas mētis | et cū p verba exē semetipz eicit |
apta se ad ōsōis audit quā tacto illa sme labōe supat | quīto et hec
eadē que vincit cōm̄ semetipz p multiloquiū pdit. Hec ille
Quis cū in via rāitudinis ad aliquē bonū finē pē dirigi | qui tā
diuersis vanitatū dēnijs per multiloquiū se expedit | Nā ut Isaac
Abbas mōtis Synai dicit ogiuloquiū est vane gle cathedra | p q̄
se ipm̄ manifestē ac popularē ꝓpalare nāz habet | Ogiuloquiū
est inspiritāe argumētū detractionis porta | mānductor fatuitat⁹
mēdacij mīster | ḡnitricis resolutio | acuitatis intelligētie dissipatio |
amicicie editor | dissipatio morū | caloris et feruoris frigefactio | o
nationis obstructio hec ille | Vbi ḡ ꝓ pīmi gradu hūilitatis astruēdo
allegata sūt verba salomōis dicētis | In multiloquio nō deerit pc̄m
Sibi et pp̄te dicētis Vir linguosus nō diget sup tr̄ā | Nā eo ipō q
alīus oppositorū vides multiloquiū destruit⁹ et dāpnat⁹ reliquū
oppositorū vides silentiū virtualit⁹ astruit⁹ et approbat⁹ | Vnde et
ide pp̄ta Considerās virū linguosū p suū multiloquiū in tātū ma
lū et tā multa mala defluē | pīmū hūilitatis gradū ꝓpalit⁹ obser
uare studuit dū dicebat | Obmutui et hūiliatus sū et silui a bo
nis | Imo et ipe hūiliatus magr̄ et dūs ihs xp̄s hui⁹ gradū hū
litatis tenuit | et te o aīa a se discē voluit | quādo coram pilato et
hērode nichil msi qd̄ ad salutē nrā fuit rīndit | Hinc est qd̄ ypha dī
m̄ suū ꝓsona loquit dicēs | Ego aūt tāq̄ surdus nō audiebā | et sicut
mutus nō aperiens os suū | et sicut hō nō audiēs | et non
habēs in ore suo redargutiones | Sibi et ysa. de xp̄o dicit | Quasi
agnus coram tondēte se obmutescet | et nō aperiet os suū | Cūm pē
g hic gradus ad pcedēte sequat⁹ facile est vidē | Nā ex quo an
iliber cōcupiscit sūme nām̄ sit ꝓ parē habeat | mediāte qua deus
ipam nihabuit | sēm illud qd̄ scr̄ptū est in pace facta est locus
eius alē sine pace nihabitatōe deo subsistē nō valet | Deo sūme

Et quod sit multiloquium.

nām̄ est aulber m̄ ciuitate aliqua vñ ēti silenciū p qđ iustitia
et pax tū ad deū qđ ad pximū conseruat. Dicut ꝓphā ysa. hoc opꝰ
iustitie dicēs. Erit opus iustitie pax. et cultus iustitie silēciū
Cū dicit. Tantę vtutis est silēciū qđ q̄ seruet iustitia que ei
libet tribuit qđ suū est. Et quia pximū opus iustitie est pax
que q̄ sequit iustitia. ergo et ꝑ illam pacē pducit silēciū et custodit
Eoꝝ aūt vbi silencium m̄ ḡgacōne nō custodit. cadit q̄ꝫ ex vbis
lenibz et ociosis pax tota confunditꝰ et rixe lites et odia oriunt
Nūc ad modū bēs ḡgoꝝ exposse approbat dicēs. Depe dū ab ociosis
verbis nequaq̄ lingua compescit. ad temeritate q̄ stulte impa
cois effrenat. Rubusta cū ruine sue gradibz desidiosa mēs in
fouea lapsus impellit. Nā aī ociosa caudē verba negligimꝰ ad nos
ia pcemia. ut primus loqui alterna libeat. et postmodū detrio
ribz eoꝝ vita de quibz loquit lingua mordeat. quę aūt usq̄ ad
aptas ꝙtelas ꝓrūpat. Hinc seminat stimuli. oriunt rixe. ac
crescūt faces odioꝝ. pax tota extinguit. vndē Vnde bene ꝑ
salomōē dicit. Cui dimittur aquā caput est iurgioꝝ. Aquā quip
pe dimittē est lingua in fluxa eloquia ꝛ laxare. Cui ḡ dimit
tur aquā caput est iurgioꝝ. quia qui lingua nō refrenat con
cordia dissipat. Heri i. Hinc et Cato dicit. Iis nimis verbis in
terdū magnum crescit. Hinc et bēs Iacobus dicit. Ecce ignis q̄ꝫ
magnā silua incendit. Et lingua ignis est et vniuersitas iniqui
tatis. Vnde aulibat qui in scala humilitatis ita ascendit usq̄ ad
predictū gradū octauū. ut gerit in ḡgacōne sedū ordē mōy ꝛ ait
disponet vitā. nām est ut ultimus ascendat usq̄ ad huc nonū
gradū ac deinde gradiat. ut ꝑ illos regulet actꝰ suos atq̄ restenat
sub humilitatis disciplina. et ꝓpue illos in quibz magis ꝓpue
humana consistit conuersatio. ne alios in ḡgacōne occasio sit tur
bationis et discordie. sed magis ut pacis vnio inuiolabiliter
conseruet. Inter omnes aūt actꝰ humanos in quibz humana gsistit con
uersatio ꝓpui sut loqui et videt. eo q̄ ꝓprii simi sit actꝰ hoīs
ꝑ quos homo ab aliis aialibz habet discrē sicut ex predictis
porphirii patuit. Hoc hētur. Primo p omnibz aliis actibz humanis
magis enitescat de hoīe quales sit. Sicut de primo videz loq̄ dicit

phe in ecclia. Qualis vnusquisq; est talē dicit talē vivit/ talē
æstimat. Ecce hō dicit primisit ceteris/ hīc dicit bēō Johēs bapt⁹/ Qui
de tra est de tra loquit̄/ hīc et ipē vītatis magr ad blasphemos
indeos dicit pgenies viperarū quō poteritis bona loqui cū sitis
mali/ Ex habundācia cordis os loquit̄/ bonus hō de bono thesauro
cordis sui pferat bonū/ et malus hō de malo thesauro pferat ma
lū/ De istis ait actu videt vidē/ dicit sapiēs/ Vir nictg corpis et ri
sus denūciat et mōssus hōis enūciat de illo/ Nobi licet cū ipō risu
alij actus enūciari sint/ qui enūciāt de qualitatē mētis hoīs/
tamē mr ceteris pōpug est et magis ppriis risus/ qui de mētis
qualitate hōis elicit/ ceteri āt nō sic/ qā pt quis in veste que a
liis superba videt̄ mentē/ quā ipse mentes superbā nō reputāt/ et
veraciter in corde humilitatē tenet/ Sic pt quis oppositō gradu
mōsidātus prelē/ et tñ vē humilis apud semetipm manet/ Sic
exēplariē ondi potit in bēō Basilio/ qui aliqñ de ciuda hēmite
nōie effrem magistrāli posito velud columpna ignis/ cuig capud usq;
ad celū ptingebat mīratus est/ voce desup mōnāte Talis mag
nus est Basilius qualis hec columpna/ Venīte g ipē effrem in
ciuitatē in die epiphie/ ut tantū virū vidē possit/ Et vidēs eū
stola candida indutū/ et cū clericis liberaliē procedētē ait mīra se/
Vr video ī vanū laborāui/ Iste āt cū in tali honōe positus sit/ neq;
qm̄ pt esse talis ut audiui/ Nos em̄ qui portauimus pondus diei
et estus/ nil tale oīscenti sumus/ Et hic qm est in tali honōe et cō
stipatōne positus/ sic tantus esse potit/ Basilius g in spū hoc videns/
fecit eū ad se mr̄duci/ Qui cū mr̄ductus esset/ vidit linguā igne
ā p os eius loquētē/ Et ait effrem/ vē magnus Basilius/ vē co
lumpna ignis/ vē spē sanctus loquit̄ p os eius/ Dilit̄ et alius hēmita
videns alium ipm bēm Basiliū pontificalē hītu procedētē despexit
eū indignās in corde suo q in tali pōpa plimū delectāret/ Et ecce
vox facta est ad eū dicēs/ Tu amplius delectāris in palpādo crudā
carne tua/ q delectāt Basilius in apparatu suo/ Unde mānifestū ē
q amictus corpis et incessus hōis nō tā ēxtrinsecāliē enūciāt de
hoīe sicut risus/ Relinquit̄ g q pōpui actus sicut dixi ī gbz
humāna vītē g fiscie cōuersācio sine loqui et vidē/ Et qā mē
hos duos actus cōior est actus loquēdi in gñālē cōgregatiōe/ qm̄

actus ridendi ut manifestū est. ¶ Igit̄ venl̄s p̄r Bēdict̄ p̄ prīs ordi
nauit gradū humilitatis cū locutionē q̄ ait risi. ¶ Verū est michi log
hic nonq̄ gradus sit ad parcendē estimari. ¶ Nā ex quo verus humilis
cōtat̄ magistra cōuersatōne p̄fecit vitā. et michil facē nisi q̄d cōis mōij
regla vel seniorū coharentū exēpla. q̄s est q̄ et silentiū teneat
sēdm̄ monasticā disciplinā. ¶ Eo q̄ silentiū vnū est de p̄cipuis
observatiōib⁹ de quo p̄rōm cenobitarū regla dicit. ¶ Quēadmodū
bēs p̄r benedict⁹ p̄cepta spāle captū de hoc destruxit. ymo in plūb⁹
locis dicit quō taciturnitas sue silētiū debeat observari. Sibi
et seniorū exēpla ad seruandū silētiū cēta sicut p̄ius gradus ex
p̄mit videz usq; ad mēdacōnē nos hortant. ¶ Nā in vite p̄rm
legit q̄ quidā fr̄ mēdacium senē dixēt. vsq; quo est silentiū
seruandū. Cui dixit senex vsq; quo mēdacium. Et adeat dixēt. In
oīm loco si tantū fueris requiē possidebis. Hic et ip̄e scribit q̄
sapiētē ad idē hortat dicēs. primusq; audias nō rūdeas verbū.
et in medio seniorū nō adicias loqui. Et nōter dicit ne rūdeas
q̄si patēter velut insinuāt q̄ nō sit loquēdū et maxīē in medio
seniorū. nisi quos prīs mēdacij fuerit. q̄ tūc ymo rūdeat mēdacij
hic iterū dicit. Adolescēs loquēte in tua cā vide cū nāre fuit.
Si hūs mēdacius fuerit habeat caput rūsū tuū. In mlīs esto
quasi insciens. et audi tacēs simul et grāms. In medio magnatoz
nō p̄sumas loqui. et ubi sūt seniores nō multū loquaris. Hec hūs
igit̄ gradus est. qui vult cōtēdere mortificatōne vitē sēdm̄ q̄ p̄cedens
gradus humilitatis videz octauus exp̄mit. scīz ut michil agat nisi q̄d
cōis mōij regla vel maiorū coharentū exēpla. q̄ cēta lingua sua
ad loquēdū p̄habeat. et taciturnitatē habēs usq; ad mēdacōnē
nō loquat. ¶ Nā talis taciturnitas ut cā patuit de cōi sit mōij regla.
atq; ad cā maiorū iuuat exēpla. ymo sacra p̄suadet pagina et
doctrina. Sed hoc fortassis nōe est. ut q̄ amplioi intellēm p̄tis
gradus aliq; lacus mēnos o aīa conferamus. ¶ Nā si tu vel qui
cūq; mōchus vel mōcha semp debēt usq; dū mēdacēt taciturni
nō puto q̄ esset qui huic humilitatis gradui sine taciturnitatis regula
obseruāret. Idcirco fortassis sp̄ūs scūs qui ut dicit aplūs adiuuat
infirmitatē nrām. q̄ sapiētē in verbis p̄allegatis. q̄ taciturni
tatē moderat. videz ut nō simplic̄ accipiendū sit hoc q̄d hic dic

vdez q; mōchus tacr̄nitatē hmōi usq; ad mīrogatōnē nō loquatur
sciz ōino / ſi porig ſic intelligendū ſit / q; nō loquat sciz in cōuentu
ſeu in pūcia ſemorū ſuorū aūq; mīroget / Et hoc mſimat in illis
verbis quibz dyeit / primūq; audias sciz mīrogātē ne rūdeas vlū /
et in medio ſenioꝝ neadeaas loqui / postq; aūt a ſemoribz suis m
ītrogaty eſt / tūc licite pt̄ in eoꝝ pūcia et ea que expedūt q;rē
et ad queſita breuit rūdē / Q; gūt in aliis ſequētibz vbis pal
legatis rpūs sapiētis mſimatū eſt quibz dyeit / Adoleſcēs loquē
m tua cū vixi cū natē fuerim / Si bis mīrogaty fuis hēat caput
rūſū tuū / Jn mltis esto q; mſtius et audi tacēs ſimul et q;rens
Et cū gūt dyeiſſet / Jn medio magnatorū nō ꝑſūmas loqui / ſtatī
ſubdidit / et vbi fuit ſenes nō multū loquacis / ymo sicut ex p̄
nuſſis verbis ſapiētis apparet quibz dyeit / Adoleſcēs loquē m
tua cū vixi cū natē fuerim / ſma pudicia grātus gradus hūlitatis
dicī pt̄ q; mōchus m Conuētu seu in pūcia ſemorū ſuorū potuit
et debeat loqui / q; vrgēs nēcitas hoc exposcat / talis eñ nēcitas
tacr̄nitatis hūlitatē nō violat / ſi magnifica rūmēdat / Cui ad
modū digno exēplo q; refero est mīratū / Nā sicut in Apparuo re
fert / hafflugenū mōſterū ordīs sci būdī in brabācia / religiōe
ꝓbatiſſimū eſt / et in cēnitate pūcipuū / Jn hoc cenobio mōchus q;
dā erat ita silencio dedity / q; inſra ſeptēn āños ab oē eius nec vl
la verbi ſillaba ꝑ trū tpis audiēbatur / Contigit aūt ut in tpō clauſ
tro ignis nimīs dūn crassāretur / Cui idē mōchus videns hu
manū auxiliū nō valē mox ſe cōtulit ad dīnū / et transiit paululū
in ſilencio / lingua diu muta in hec verba laxauit / Ecce ignis hac
hora / flāma penitꝰ cōquiescas / ego iussus nec / vim virtutis sue ob
lity est ignis / sterāt in vbo viri / et flāma ꝑtīnus est extincta / Cui
q; ſanus nacōne dicīt / q; iſte in tali nēcitate vrgēte tacr̄nitat
hūlitatē violaſſet / Adueno aūt ipē veū hūs pr̄ būdeus ut preſes
gradus hūlitatis posſet nectig intelligi / postea in vndecio q;
du cōcedit mōcho ut submiſſa voce / et ſine risu / pauca vba et
rōnabilia posſit loqui / ymo in capto illo / et post cōpletoriū
nec loquat / q; nūs sumū mōchus i ꝑāt filētiū / ita q; nulla sit
eis licencia denuo alīq; loqui / alīs si quis ꝑā tuetus fuerit
hmōi ꝓuaricatu tacr̄nitatis regulā gūi vindicte debeat subiacē /

tamē nichilo⁹ ꝓt nātatē hospitū supuenientiū aut ētra ꝓt supioꝝ
mādatū concedit hmōi silenciū sub modēāmīe relaxatu⁹ ꝯ mā
datū sūmi silētij per modūtā locutionē ꝓt hospitū nātatē nō
infringit⁹ Petri rōna nec pūtus ḡdus hūilitas a sue tacītnitatis
mītudine dissiluit⁹ si mōchus nātate rōnabili sua vel alieā aīe
vel corpis coacty semōēs suos m loquēdo fuerīat⁹ et usq; dū ab e
o mītrogaty fuīt nō exp̄ectet⁹ Cū salubris ār sit hic gradus hūi
litatis omībz xp̄i discipulis exēplo m sē zacharia mīatū
est⁹ de quo m vite pūm abbas Serapion pīmo dixit⁹ Cā multos la
bōēs corpales plusq; filiū meū zachariam fecī⁹ et nō pueī ad mē
suras hūilitatis et tacītnitatis eiꝰ de quo zacharia postmodū
abbas pastor testat⁹ dicēs⁹ Cquia mītrogauit abbas moyses frēm
zachariā tpē quo molebat⁹ dicēs⁹ Cquid uult⁹ facī⁹ et ille dixit⁹
michil melius q̄ tacē pr⁹ et dixit ei Verū est fili tace⁹ Ergo
hōā mortis eius sedēs abbas ysidorus respexit⁹ m celū et dixit⁹
lentē lentē fili mi zacharia quia apte fuīt tibi ianua regni celo
rū Ecce vidī m pūtus ḡdus hūilitate cōi extremū timorē tuū
qū do exiuit⁹ es de corpe tuo o aīa consolatiōnē suscipis⁹ et si
ipm̄ assecuta fueris de celesti glā cerua eris⁹ Est ꝓtea⁹ ipā trac
tīnitatis hūilitas multorū bonorū m hac vita exercitiorū salub
rimū fundamētū Nā ut dicit⁹ Johānes abbas mōtis synay⁹ Silen
cium est mr ōrōmis⁹ ignis custodia⁹ cpis cogitatiōm⁹ tēpis pugna
torū⁹ luctę collegatis⁹ amicicia lacrimarū⁹ mēdācie mortis operator⁹
pene ethne pictor⁹ Judicij ātmi diligēs inquisitor⁹ mestīcie mys
ter⁹ confidēcie ꝓprie inimicissima⁹ tranquillitatis gregalis cōtrarius⁹
nō apparens p̄fecty⁹ Et subdit⁹ sancī⁹ Cognoscēs deserta tenuit
lingua⁹ qui vō mītiloquus est nōdū cognouit serpm̄ sicut optat⁹
Silēcij amicꝰ appinquat deo⁹ et latenter⁹ colloquēs a deo illuīat⁹
Solliciꝰ de cetu cītādis fīmōes⁹ et qui lucrū aīe possidet quasi
ignē aūtur multiloquiū Cqui quietē plurimis dilugit⁹ ob fugā
recessit⁹ Et qui nouit odorē ignis altissimi fugit hōies qī apis
fumū hec ille⁹ Ecce ꝓta bona et ꝓ salutifera pdeūt ex ordinato
silēcio sue tacītnitatis hūilitate⁹ Cad optīē sīt prēs considerantes
plūm ut ipāz acquirāt laborāt⁹ Nā sicut m vite pūm legit⁹
Abbas agathon tribz āīis lapidē portabat m oē⁹ ut tacītnitatē

Silentiū quid sit /

discat observare. Unde fortassis et tibi o aia ut puta gradu perfectu possis acquirere lapidem expedit in os deferre ut exemplo agathonis frequenter pomas custodia oris tui. Et si non semper lapidem tenere suum male per diversas causas secretes necnon loquendi expediendas in ore corpus deferre non potes. Saltem tristicia sermocinandi lapidem in ore mentis impressam reponere non desiste. Sermocinandi lapidem dico qui labz sermonem durum et audientibz ponderosum. Sedum qui spiritum est. Zymei filius Gera predat egredientem et maledicebat mittebatque lapides contra david et contra universos servos regis david. Hyme rursum de quibusdam christi discipulos audientibz christum dicit. Nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. Verbum quod scandalizat spiritum est. Cognoscit quidem audientes ex disciplis eius dixerunt. Durus est hic sermo quis potest audire. Et quis durior sermo quo ad potentiam magis quam ille quem dixere spes vitalis magistri. Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii. Est autem sedum beatum Gregorium verbum otiosum quod aut ratione iuste narrationis aut intentione pie utilitatis caret. Nunquam ergo hunc lapidem hunc durum quemque sermonem de ore matris tue fremiscens relinque. Si quem meditando immittere ut quem moneat ad tacendum. Verumptamen vobiscum potius studeham atque fratrum quam seculi fugere in quibus primitus cordis mei regula ut ita quamvis patuit quia michi in tantum te promovi ad tenendum silencium potuit quadamodo sequestratio ab hominibus sive fuga sicut scriptum est. Sedebit plurimus et tacebit quia levabit se super se. Nam vetus ubi natus silencium retinues ubi colloquentem reum neminem habes. Imo si erit ex allegatis propheticis verbis apparet ad gregis placidum quietem pertinere valet. Propterea prophetam cum dixisset. Sedebit solitarius et tacebit immediate subiunxit. Quia levabit se super se. Quia fuga profecto in deserti silencium et michi ecclesie gregis placidus quietis est principium primum. Et hec tria videz fuga silencium et gregis placidus quies. Sicut illa salutis precepta venerabili patri Arsenio divinitus revelata. Nam sicut in vite primi legimus. Cum adhuc puer Arsenius scholaris in palatio morabatur audivit dominum dicentem. Fuge homines et salvaberis. Cum igitur recessisset in solitudinem et cum eodem sermone orasset. Rursus audivit vocem sibi dicentem. Arsenii fuge tacere et quiescere hec cum sint precepta salutis. Unde et tu o aia hec salu-

verbum otiosum quod sit.

tis p̄cepta suscipe. vade et fac similit̄. fuge ut p̄nt̄ gradum
videz ut taa timtatis hūlitatē cōmodo tuo acquiras. fuge michi
loming ut ad gr̄e placōnis quietē p̄tingas ut tuc̄ possis vacat̄
psalle & cū pph̄a. Ecce elongaui fugiens et mansi in solitudine.
Exspectabā eū qui salua me fecit a pusillanitate spūs et tēpestate.
et tanū de hoc nono hūlitatis gradu tibi cēdo sufficiē ia ad p̄nt̄.

QAmma planū debet sufficē de te. q̄d ad p̄nt̄ dissertue
ris. tantūmō laborē mētis rapti ne intuearis. sed potius ad explanā
dū ia dcm̄ gradū oīm abscesto tedio cōtinue te cōuertas. **Hus**

Decimus hūlitatis gradus ut patuit supius sūmarie sūmē
do est. Ipsum a facilitate et cachinno cohercē. Cuū gradū btūs
p̄r Būdictus ex verbis scripturē docuit. Stultus in risu exaltat
vocē suā. Vbi stultus accipi videt̄ p superbo. Nā ut tū g̃matici
q̄dā loqr̄ dicūt. Suppositū et appositū supponūt p eodē. quātū
ad malē significationē. Igit̄ cū dicit̄ stultus et exaltat. q̄d dicat̄
stultus exaltat. etc. sup quā sigr̄ videz malē hoc verbū exaltat ap
positū cōstat illā sigr̄ez formalē videz exaltationē que est
actus ipius verbi p̄ cōnot̄ cū hoc ipi exaltati masse. Cū ig̃ btūs
p̄r Būdictus in capto de hūlitate allegans hec verba dñi dicen
tis in euā. Omis qui se exaltat hūiliabit̄ et qui se hūiliat
exaltabit̄. ex eis dē verbis cōcludat dicēs. Cū g̃ hoc dicat oste
dat nobis. omnē exaltationē genꝰ. i. est modū esse superbie. Cui
se causē ppha indicat dicēs. Dne nō est exaltatū cor meū. etc.
Ideo et risus exaltatio in stulto risū exaltāte. quoddā genꝰ seu
modus superbie est. et p quē ipē stultus risū exaltās. cōuincit̄
esse superbus. Nō g̃ incōgrue hic stultus p superbo ponit̄. qua ut
eadē scriptura demōstrat. semp superbo cōgrua est stultitia ut recte
superbus stultus vocet̄. vel eg. stultus p superbo p̄ponat̄. Dic em̄ scr̄
tū est. Nō te extollas in cogitatione aīe tue velut taurus. ne
forte eludat̄ virtus tua p stultitiā. Apte ergo designē. extollentie
cogitationū adesse stultitiā. que elidituia est virtutū. Ipterea
p̄dicte scripture allegatio per quā btūs p̄r Būdictus p̄nt̄ gradū
astruit videz stultus in risu exaltat vocē suā. a nemīe debet
reputari impertinēs. q̄ ille qui stultus est. ꝯtemnus dici set a superbo

Vbi gr̃ā aduertendū est / q hic non phibeat risus simplic / aū
sdm̃ porphyriū attq phm̃ ppie ppriq actus sit hoīs / ꝑ facultas
ridēdi et inmoderatus modus / qui fit archinando et in verecūde
voce exaltando / ita q possit aliis scandalizare vel male edificare /
Dicū q bēs Ioh de talib̃ ridēt dicat / Ridētes est / nō multū de
celestibz cogitāt / Potest ei verus humilis sine p̃iudicio sue humil
submisse et modeste ridē attq in ipō actu ridēdi humiliatus ex
aliis exhibū Sicut exēplariter hoc tuet̃ in Abrahā et filia in
Sara vxore eius / Nā cū dns dixisset ad abrahā Sarai vxorē tuā
nō vocabis sarai ꝑ saram / et benedicā ei / et ex illa dabo t̃ filiū
cui benedicturꝰ sū / exieq in nacōes / et reges ꝓpl̃orū oriet̃ ex eo /
Cecidit abrahā in faciē sūā et risit dicēs in corde suo / putas ne
centenario nascet̃ filiꝰ et sara nonagenaria pariet / Dile legit̃
de sara vxore abrahe q audito q pitura esset filiū risit occulte
post ostiū tabernaculi / Ecce vtiq risit / et vtiq humilitatē ex
hibuit in ridendo / Abrahā enī ridendo cecidit in faciē suā / Sara
occultando se abscondit post ostiū / Hinc est q bēt p̃r Benedictus
in capto de Instrūs bonorū opm / nō omnē risū phibet / ꝑ trīm nō
excessiuū dicens / Risū multū et excussū nō amare / Verū tamē
et si risus modestus ppē nātē hoīs ꝓprietatē ut ita dictū est in
dulgeat̃ ipis hoīb humilib / tamē quilibet qui ad sūmā humilitatē
p̃fectionē conatur ascendē / nō solū risū excessiuū ꝑ etiā q̃tūcūq
submissū debet in quātū valet reprimē / ut possit almi magist
ihū xp̃i humiliatē similiꝰ imitari / Nā ille nūq̃ risisse legit̃ / sed
amare flauisse pluriēs inuenit̃ / Sicut ꝓtā ad sequendū nos ad
sue humilitatis secanda vestigia / etiā pūctē humilitatis gradū nob
in se ꝓfectissime exhibuit / quo se ab oīi risu lugēdo humiliauit di
cens p̃ ysaiā / Ego lugēs et contristatꝰ sic humiliabar / quasi festū
est at q ille qui vē humiliatꝰ est in luctu et tristicia risū et gau
diū nō admittat / Et q̃a sicut dicit maximꝰ in quodā sermōe de
mrib / Omnis xp̃iani vita qui secū ewā in vsq̃ exit / crux est atq
mriū / Quod meritū si vera xp̃i imitatores semp lugēdo sue tristi
do se humiliēt / atq ita lugētes et cōtristati illa videt tristicia que
sdm̃ deū est / omnē risū pēnaꝰ reprimāt / ut p̃missa xp̃i vba quilibz

eorū aī ꝑplā verāt psallē possit dicēs Quasi lugēs et grīstatus
sic hūiliabar Hic gradus hūiliatis dicimꝰ qū nē post dictū
nomē ordinatꝰ sit scālē est vidē Nā sicut in ꝓcedēti ꝑdū ꝓmis
sū est Excessus loqui et vidē ꝑtin acty sue hoīm mē quos vidē max
me grāles est et ꝑtine ꝑtin Ideo difficilꝫ potūt risus ꝑtin locorū sub
debita hūiliate cohercēri Cui sicut ꝓmissū est cōmus in gr̄ gradone
comissōnis versāt actus loquēdi ꝑtin acty reddendi Et qā sicut et ꝑtin
logo phiorū hēt Inmota est nobis via ꝓcedēdi a scālibz ad dis
scālora et a cōcoꝛdibz ad ꝑtina Ideirco debito ordine post ꝑdictū no
nū hūiliatis gradū bēt ꝓ Subdicty et hūc decimū ordinauit
Cui salubrius et hic gradus hūiliatis sit omnibz xp̄i discaplis bene
milla cōmendabilis et deo dilecta virgine sara rachelis filia ꝓcem
plarius est mūdo Qua licet adhuc iuuenis et tenera tamē moribz
grauis fuit et matura In tutū ut nullꝰ se quibusꝫ ludentibz aut
alis in quacūꝫ leuitate ambulantibz et ita gutt necꝫ ex leuita
te rīdentibz cōiecerit Ita ꝑtin humilē suā maturitatis grauitatem
pia fiducia in sua ordine cora deo ꝓsumēt allegrē dicēs mē et
tā Tu scis dne qua mūdꝫ cōcupiui virū et mūdā seruauī aiam
meā ab omni garrulitate Nunqm aī ludentibz misceui me necꝫ cū his
qui in leuitate ambulāt ꝓcaꝑ me ꝑbum tē Denꝫ ꝑtin tā mā
bilē suā maturitatis gr̄ autē ꝓmeruit ut raphael angelꝰ mit
teret a dō qui eā ab omni vinculo inuperii absolueret demoniū ꝑtin
qd̄ septē viros impudicos quibz tradita fuerat iugulauit ab ea
compescēret tam ꝑtin casto et sancto iuueni thobie in matrimū
nium cōiūgēret Et tandē ut breuius cōcludā eā omni benedone hēdi
tatis ꝑtin vidz et etna Quid gr̄ huīs bonis o aīa potuit esse
xp̄i discapulo melius et salubrius in hac vita Dz ut tante salu
britatis ꝑtin gradus hūiliatis fortius adhuc argumētū tue
mur Vide quid de ipō in suo euāne dicat ipē magr veritatis
Ve vobis inquit qui ridetis nunc quia lugebitis et flebitis Hur
sum ꝑtin paulo ante dixit Beti qui nunc fletis qā ridebitis Ecce duo
risus et fletus Alterū alteri in ꝑtin vita cōtrariū tamē quo ad
futurā vitā alterū est alienus cū ꝓductiua Nā risus etnus fluē
vita ex fletu ordinato ꝑtin vite causat Et eorū fletꝰ ꝓpetuus

ex mordato risu pñtis tpis originat. Quod bene et salomo con-
sideras dixit. risu reputaui errori. et gaudio dixi. Quid frustra alii moroe.
deciperis. huius aut reputacois causa alibi expssit ubi dixit. risus
dolor miscebit. et extrema gaudii luctus occupat. Bene g. quo ad
futuros eorum effectu. alterum eorum siq risus hui⁹ vitatis magistro
condempnat. Neq; vo siq fletus bñficatur. Ex hijs g. manifestum
est. qui omne risum dampnabile et inordinatum pñtis tpis a se eis
pp̃ xpi humilitate sectandu amputat laborat. quicunq; talis est. du
extremum diem sue mortalitatis clauserit. mox omne miserie fle-
tu euadat. et pp̃tue felicitatis risu fruatur gaudiosu. Beat de
mulcere forte scriptu est. Et ridebit in die nouissimo. Unde iterum
in hoc pñtis humilitatis gradu o aia ut manifeste cernis. repe. qd
coram tuorum tuum extremum. quado exeuntia es de corpe potuit con-
solari. Dicam deposcas tibi bonum angelum mitti a dño. qui te ab omi
absoluat aduersarioru tuoru impetus. et potenter te illesam custodiat
a demonio. et pp̃ vo tibi xpm ihm. qui solus ve dia pt bonus dns co-
ram gd dissonat in silua. et cum mimis. atq; omne buffonem te
faciat hereditare in eode sponso amantissimo. Fac tu filie sicut scriptu
est. Depelle te nuda ab omi pauia gaudia. ludentes declina. ambu-
lantes in leuitate tua risus q̃ aliorum gestum distortorum deuita. Sic
no solum in te excussu risum et cachinos coprime. sed cum hoc q̃ pos-
sibilitate tua oris labia atq; cordis intima ab oi resolutione et ri
sus leuitate. p bni luctus maturitate cohercere. tue paruldubus si
cut affirmat almi magri veritas lamentabilis. ppetue dampnacois
luctu euades. et eterne beatitudinis risu fruieris. cui tue nulla dolor
miscebit. nec aliquis luctus extrema illius gaudii occupabit. sicut spe
tu est. Et mox qui redempti fuit a dño conuertent et venient in sion
laudates. et letitia sempiterna super capita eorum. gaudiu et letitia
tenebunt fugiet dolor et gemitus. Et aut de certo ab omi risu te
pene "continere" melius o aia. atq; sic coherendo possis pñtis hu-
militatis gradu citius acquirere. puto q̃ no sit tibi adhoc expetendu. duc
tum. post consideratione ta seriose humilitatis almi magri qui nu
q̃ risisse legit. q̃ p vigilati attentione consideres statu tuum. Quid
autem de illo dicat Eugenius pp̃. que Gratianus in decretis allegat
aduersus. placuit inq̃ oi no oculis ut nulli monachoru p luctu tristo

de mōsterio exire/ nephandissimo ausu ꝓsumat/ neqz pmaz dare/ ne
qz filiā de baptismo suscipe/ neqz baptizare/ neqz infirmū visitare/
neqz mortuū sepelire/ neqz ad ecclaz stare/ neqz quibuscūqz
negociis se implicare/ ¶ Sit claustro sic contentus/ ¶ Cuna sicut pisc
sine aqua caret vita/ ita sine mōsterio mōchus/ ¶ Sedeat claqz sde
tarius/ et taceat/ quia mūdo mortuus est/ deo aūt vivit/ ¶ Agnoscat no
mē suū/ agnoscē eū gre latē dr̄ vng/ ¶ Acho aūt gre/ latē dr̄ tristis
Inde dicatur monachus qz unus tristis/ ¶ Sedeat q tristis/ et officio
sic vacet/ ¶ Audi denicq quid et bruno sōnet/ dicat ut ibidē allegat
capl̄ mōchus/ agnachus mch̄ nō doctoris sed plangētis habet of
ficiū/ qui vel se vel mūdū lugeat/ et dm̄ pavidus ꝓstolet aduē
tū/ ¶ Ere quales status tuus est sdm̄ sanctorū canonū sanctiones/
¶ Status eni tuus quē elegisti ei sit mōsterij/ ia nō debet ee va
ga gaudiosus sed dolōsus/ nō letus sed tristis/ nō risibilis sed
flebilis/ non cachinnans sz plangēs/ nō levitate dissoluta sed
morū gravitate ꝑ oīa compositus et ornatus/ ¶ Non est tibi de cet̄o
s aia ꝓpatula cū vanaletus et gaudentibz/ neqz societas ei in
epte ridētibz et cachinātibz neqz colloquio cū quibuscūqz nocīs
et ludētibz/ neqz ps̄ neqz consensus in quacūqz animi levitate ā
bulantibz/ agnacha eni eb/ una tristis eb/ plangēs eb/ ¶ Tristis
quidē gravi ad dolorē contritōis interiorē/ plangēs quo ad dolorē lac
trus exteriorē/ ut videz contritōnis dolor̄ intuiscq ꝓ te et tuis cō
tristetis miserijs/ ¶ Et nichilom lacrimā dolor̄ exterius q mūdo/ et ei
plangas tuis ꝓgressionibz et delictis/ ¶ Vel ee vinus utroqz dolor̄ in
trior et exterior/ utroqz videz lugeas te et mūdū/ ¶ Considera q
nūc vita tua cū nōie/ demutetur status tuus in oppe/ ¶ Visu et co
gnitō omnibz inceptū leticiā pie/ ¶ Tristiā et merorē exhibe
planctū et lacrimā pie mīe ostende/ ¶ Nulla de cet̄o mūdana te del
neat gaudia/ nulla mūdi te afficiat delectabilia/ nulla te ꝓlectet
aut ꝓvocet mundana negotia/ ¶ Sz poenas tibi placeat ea q mūn
di sūt penalia/ tristia/ lamētabilia/ et abiecta/ ꝑ hec eni potis
pōtē humiliatus gradū cerag adipisci/ ¶ Quēad modū bīs Jacobus
apls̄ apte insinuat dicēs/ agniscu estote et lugete/ Risus vester
in luctū convertat̄/ et gaudiū in merorē/ humiliamī in cōspectu dn̄i et

gcalrabur vos/ qi dicet ad quoslibet volentes pñtē hūiliatis gradū
dei amū attingē/ ageseu estote m estimatōne vrā apud vosmetipos/
sōs/ miserias vras agnoscentes et lugere illas/ et risus vr cōuer
tat in luctū et gaudiū in merorē/ postq hoc fecerit/ tūc gūter hu
miliamī in ospectu dñi/ Quia nisi processerit risus/ in luctū cōuersio/
nequaq sequet vera in ospectu dei humiliatio/ Dz tūc risū suū
qz risum suū in luctū et gaudiū in merorē cōuertet/ si sollicita cō
sideratōne statū suū aduerterit/ Est aūt status humanus ex sua gñe
miserabilis et luctuosus/ magis aūt ut iā supius patuit statu mo
nachalis/ Ppterea bēs Jacobz in verbis pmissis hec tria p ordinē cō
mēorat/ primus status nr miserabilē condicōnē in hoc qd dicit/ agi
te estote et lugete/ idest sīdm glōz statū miseū assūite/ stīg in es
timatōne vrā ut dixi/ vosmetipos et miserias vras agnoscentes et
lugere illas/ 2° risus in luctū et gaudiū in merorē conuersionē cū
subdit/ Risus vr in luctū cōmutatur et gaudiū/ merorē/ Vbi risus
dicit dissolutōnē lasciue ociositatis/ ut fit in cachinnacōibz/ gaudiū aūt
respicit dissolutōnē mētis mundis/ 3° cōmēorat veram in ospectu dei
humiliatōnē cū subiungit humiliamī in conspectu dñi &c Quia ppter
ex attenta consideratōne status miserabilis oritur risus in luctū
et gaudiū in merorē cōuersio Quā quidē conuersionē semp humilitas
cōcomitat/ Quid g mirū o aīa/ si mōachalis status tui gsideratio
cuig ppriū est ut patiat tristaru et plangē/ omnē risū tuū in luc
tū cōmutat atq tali cōmissione te humiliet/ Cū eadē consideratio sta
tus sclāris cui risus et gaudiū assiduus semp applaudit/ tamē
ppr miserabilē suā condicōnē qua risus ille dolose miscebit et
extrema gaudii luctu occupat/ quēq eadē illos qui in suma sclāri
dignitate cōstituti sūt in tantū humiliet/ ut ab omni risu et gaudi
o penitus se compescāt/ Quē admodū in habundātia exemplorū
narrat/ qd quida rex erat qui nūqz ridebat quātūcūqz festū habet
ora se/ seu in cibis seu in ioculatōnibz vel similibz/ Cui cū semel
sup hoc a quoda amico suo fuisset reprehensus/ dixit ei/ qd alio resp
ondet ei super hoc/ fecit q post ista paru cathedrā in camā
sua cū pedibus putridis/ et collocari eā quo quomō sup forna
cē ardentē/ et desuper gladiū acutū in cordula fragili suspendi/

Cus facto fecit illū reprehensorē sui in pria cathedra poni/ et quatuor
hostes cū quatuor gladijs acutis et exaginatis inxta eū collocari/ vnū
retro alīū ante/ terciū a dextris/ quartū a sinistris/ et apportari coram eo
abacus delicabilia et scolastico adduci/ eū ad gaudiū inuitare/ hijs
tractis sic pactis/ incitauit et rex eū ad ridendū/ Qui ille/ Et quomō
possū ridere/ cūm si haberē coram me omnia delicabilia mūdi/ cū sim in
tantis mōmodis que sup me/ et infra me/ et in circuitu meo video
cōstitutus/ Tūc rūdit ei rex ad eius reprehensionē/ Et ego inp quō
possū videre/ quūcūq sunt festa coram me/ qui amaritudinē prioz
meorū post me/ incertitudinē futorū ante me/ vexationes aduersarior/ tam
a sinistris/ quam insidias psperitatū a dextris/ trp gladios acutos/ et
omnibz his accionē adhuc diuine sunt sup me/ et voragine infer
ni infra me considero/ et me hec cōstituty sū in hac fragili sede
corpis/ de qua eodie propinqua expecto/ Ecce ad quātā p frōnē hu
militatis gradus prius tā sublimē p sonā sui status humanū promouit cō
sidacio ut nec se posse rōne assereret/ Ad quātā queso prius gradus
p frōnē te o aīa tui mōchalis status consideratio/ qui sup communē
humanū statū tristicia angora habet et planctū promouē potuit/ si in
hmōi consideracōne sollicita fuacio ac attenta/ Dicat de hoc prius gdu
satis tibi estimo fore dictū

Anima Bene cōfitetor de tuc i
formacionis labore sollicitudo/ et spero in alium magrū meū et dnm ihū
xpm adiuante gra ip sollicitudo de cetero nō solū a risu sed a cetis leui
tatū dissolucionibz me velim tenere/ Tantū hoc a te deposco ami
cabiliq/ p velis prudē oblatus ad gdus adhuc residuos explanan
dos

Magister Vndecima humilitatis gradus est/ sicut
sūmarie et verbis brē prius Būdā collegit/ Vocacionē lenibz et
sine risu humilibus/ cū grauitate/ et paucis verbis et rōnabilibus/
et nō clamosis moderata/ Que gradū astruit brē p hec verba
sapiētis/ Sapiēs verbis innotescit paucis/ Que licet in forma sic
nō habeant in textu/ tamē apte elicuit ex illis quibz dicit/ Sapi
ans in verbis prudens semp/ Nā sedm Smaragdū/ Qualis intus
extat tacendo/ talē se prudens exterius aliis loquendo/ Et studuit hic
sapiēs nō p timorem p humili/ quadmodū in precedēti gdu studuit pe
nitus p superbo ut patuit/ Quia humilitatē semp sapiā/ comitatē
dicere salomōn/ Vbi humilitas ibi est et sapia/ Vnde paulo ante

Idem Salon quelibet qui sdm̃ pũtẽ hũlmatis gradũ hũlitatem exhiber prudẽtissimã vocat dñẽ In multiloquio nõ deerit pcm̃ Qui aũ moderatur labia sua prudẽtissimus est Verũ hõ aũ ille thobias senior expssius pũtẽ gradũ insinuare videt vbi filiũ suũ decussã legẽ ducẽ Superbiã nũq̃ in tuo sensu aut in tuo võbo dnãi ꝓmittas In hoc enĩ ꝙ superbia ꝓhiber hũlitatẽ ꝓsuadꝫ Huic hũlitatis gradũ vẽ hũlitatis magr̃ in oĩ suo sermone retinuit et exhibuit sicut tota euãgelij sua ẽdicio manifestat Huic ecclã gradũ virgo ꝑtua ihsꝰ nr̃ beata et post xp̃m omĩ hũlẽ vbicũq̃ locuta legẽ transmisse plac̃ ꝙ ripue in qũ gabriel archã gelo hũle verbũ et salutare breue et suaue ac suꝫ mel et fauũ dulce seruosũ et breue oĩ q̃ gnitate et võbulatate submissã et hũli voce rũdit dñẽ Ecce ancilla dñi fiat mi sdm̃ verbũ tuũ Et recte quidẽ hic gdus vndecimꝰ post ꝓxime dictos vidꝫ post nomĩ et decanũ ordinat Nã ex quo ꝙ nomĩ gdi hũlitata est locutus usq̃ ad mirogationẽ appareat vtiq̃ qꝫ et mirogatõi rnsionẽ gradat alẽ debuisset locutionẽ oĩo ꝓhibuissã Dicat gr̃ hũlitas quedam consistit in tacẽdo vbi nõ est facta mirogatio sic nr̃ã est ut hũlitas ꝓstat in loquẽdo sine rndendo vbi mirogatio fca est Nec ẽt aliqua rõnabilis vtgat nr̃itas sicut supius cũ ꝑdcõ nr̃o gradũ sufficienter oĩsũ est ex verbis sapientis dicẽtis Audiẽs loquẽ in tua cã vix cõ nr̃ã fuerit ꝑz ut hmõi hũlitas in oĩ cõuersa locutione sine rnsione sine alt̃o cuiꝫ rõabilis nr̃ita tis plenit exhibeat et ꝓfectꝫ nr̃ã est ut ꝙ gnitate grauitatis et seriosã maturitatẽ quã decimꝰ gdus insinuat ꝓtetur ut vidꝫ nõ cachinãdo nõ clamãdo aut alẽ nequit aut dissolute verbosã do sꝫ graues et benignis ac rõnabilibꝫ verbis fiat Dicta Apli Decimo vir semꝫ in gra sale sit condit ut sciatis quõ oportet vos vnicuiq̃ rndere Comitiens gr̃ bti ꝑr Bñdicti post ꝓxime dictos gdus nomĩ vidꝫ et decanũ ordinauit cã et istũ vndecim̃ qui nũc debet ordinare locutionẽ illã quã nonꝰ gradus admittit ut fiat nõ cũ risus leuitate quã decimꝰ gdus exclusit sꝫ potius cũ maturitatis gnitate ac aliis disciplinis cautis cautis et clausis Nã ꝓfecto nr̃ã est sicut cũ magna discretione lingua per silentiũ frenanda est ne aut nimis aut alẽ indiscipliate loquẽdo in vitiũ defluat ꝙ eciã nõnũq̃ ꝙ debuit latuit clo

quiū · ne nimis tacendo ab vtilitate torpescat | Vñ et bñs Greg
apta rōne demōst | ubi de discretōne silencij ac locutōnis tractat
dicēs | Sed mr hoc scirendū est | quia cū pauore nimis a locutōe re
stringim̄ | mr dū plus ꝙ necē est | mr clauste silencij coharctamus ·
et dū lingue vicia nimiute fugimus | occulte deūoribz implicam̄ |
Nā sepe dū ab eloquio īmoderate cōpescim̄ | que ml'tis quiū nocr
de tollēdo | ut eo plus cogitatōnes in mēte fermentēt | quo illas
violenta custodia indiscreti silencij angustat | Et plerūq; tanto
latius defluūt | quāto se esse sciriores estimātur | qā foris a rep
hensoribz nō vident | Vnde mēs nōnūq; in superbiā tollit | eosq; q̄
loquētes audit q̄ infirmos cōspicit | Quīq; os corpis claudit |
quātū se vicijs superbiendo aperiat nō agnoscit | lingua etenim p̄
mit | cogitatōnē erigit | et cū se p neglectā mīme cōsidēat | tā
to apud se cūctos liberiq; iusto et secretius accusat | Plerūq; aut
nimis taciti nōnulli | iusta pauēnt | et eo in acriorē dolorē pde
ūt | quo ea que sustinēt nō loquūt | Nā si illatas contūelias lin
gua tūquille dicēt | a conscientia dolor emanabit | Vulnera enim
clausa plus cruciāt | quia cū putredo que intrinsecus fermentat
ad salutē dolor aperit | Plerūq; ecclā nimis taciti | dū quorūdā
mala cōspiciūt | et tū in silencio linguā p̄mūt | q̄ conspectis vul
neribz rosū medicamīs subtrahūt | et eo mortis auctores fiūt | q̄
vicius q̄ potuerāt eicē loquēdo | noluerūt | Vnde et īmoderātū si
lēciū si culpa nō esset | pphēta nō diceret | Tacui | Vñ quia tacui | Vñ
ergo mr hoc | nisi studiose lingua sub magni modāmīs libratōe
frenanda est | nō in solubilē obliganda | Ne aut laxata in vicia
defluat | aut restricta ecclā ab vtilitate torpescat | hinc nāq; p
quēdā sapiēter dicit | Sapiens tacebit usq; ad tempus | Vt mīm
rū cū opportunū cōsiderat | postposita censura silencij loquēdo q̄
congruūt in vsū se utilitatis impendat | hinc Salon ait | tempꝰ
tacendi et tempus loquēdi | Discrete quippe vigilandū pen
sanda sūt tpa | ne aut cū restringi lingua debet | p verba se iuti
lē n̄spluat | aut cū loqui utile potest | semetipā pigre restīn
gat | Quod bñ p̄sta considerās breui postulatōne cōplexus
est dicēs | Pone dñe custodiā ori meo | et ostiū circūstātie labiis

meis ostiū nāqz aperiē et claudit. Cui gr̄ ozi sue neq; qñ pmi
obstaculū sed ostiū patiēt aptē docuit p et p disciplinā retinere
lingua debeat et ex nēcitate loquazi qūs os distrctū et cōgō tpe
vōc apiat et rursū cōgrua tacurnitas claudat. Hec Gregoꝛ. Cuilz
aūt et quot custodijs sine claustris aut circūstātijs ostiū ozis ob
firmandū sit ut nō nisi debita et regulata ex eo prodat locutio
tpe pr̄ būdicty curatur oñdē dū pūctē gradū hūs verbis descripsit
dicēs. Considerimꝰ gdus humilitatis est. Si cū loquit̄ mōachus facilē
et sine risu hūilit̄ cū grauitate et pauca verba et rōnabilia lo
quat̄ et nō sit clamosus in voce vbi emūar octo clausuras sine
circūstātias locucōnis ipius mōachi ne inepte cetius plabatur.
Prima est tpis oportunitas sciz qñ interrogaty est aut necitas postu
lat ut fuꝫ in nono gdu oñsū est. Et hec tpis opportunitas exprimit
in hoc qđ dr̄. Si cū mōchus loquit̄. Cū. ii. adūbū est tpis. 2ª est
lenitas in qua est vocis suauitas. 3ª est risus cohibicio in qua
comphendit̄ oīs indebita et grauissā alacritas. 4ta est humilitas
in qua comp̄mit̄ omīs verborū ampullositas sine vētositas. 5ta
est grauitas in qua cōtinetur hōestas. 6ª est verborū paucitas
in qua reprimitur loquacitas. 7ª est rōnabilitas in qua ptinetur
statuta et oīde obseruata ponderositas et vitas. 8ª est vocis
equalitas in qua excludit̄ omīs clamositas. Dūr̄ preterea adhuc
alie circūstancie sine clausure quibz ostiū ozis obfirmādū est
que trecīs octo sūt in mīs et cōtinētur in hoc versu. Cur quid
ubi cui quo quātū. cur quomō quādo. Aliqui tamē p hȳ quātū dicī
quocīes sed nō est vis dū mō solū locucōnis quātitas sua discīta
sine cōtinua designet̄. Debet aūt quilz et maxīe religiosus se
met ipm̄ primo attendē ut ex sua condicōne ac statu plbet se an
ei loqui liceat an tacē. Videat gr̄. quid Eugenius papa
qui in pxīe precedēti gradu allegaty est dicat de mōacho. Sede
at itaqz inquit solitarius et taceat. qā mundo mortuus est. Attenē
dat et quid bēs pr̄ būdicty dicat. loqui inqt et docē magrm
cōdecet. tacē et audire discipulū cōuenit. Ergo non est ipius
mōachi aut ostendit status sui condicio ex ypria loqui licēcia
sed tacere. Et ypcīa mōachus cui ex sui status condicōne indictū
est silencium. sine culpa nō erit quocīēcūqz loquit̄ licēcia nō ob
tenta. licēcia inqȳ vel ipsius regule vel plati. De qua quidē licencia

mterpga prem tuū brm Bñdictū quicūq; es o aiā que monachalē
statū elegisti et sub sua regula militare dño meruisti et dicere
quātā lucrā habē poteris ad loquēdū Et quid dicis? Cū volū
tate mi abbatis sēa agenda sūt Oīa dicis vtr Ergo nō n cū vo
lūtate abbis mōcho est loquēdū Potest tū mōchus psumē q illud
sit de volūtate abbatis sui si loquē qđ a regula est cōtrariū ut q
requirat a priore cū oīa humilitate et subiectione reuēcie qđ est
requirendū vel si aliqua alia rōnabilis causa cogat monachum
ad loquēdū sicut de hoc latius dictū est supius cta nonū gradū
et ea cā has octo cōtrarietates singulariter pē videt Alias ēte mō
chus qui in manus platri se et oīa sua tradidit in tantū q nec
ei liceat corpus suū nec voluntatē mi ppria habē ptate si loquē
ne facere vel qđ magis est nolēte platre suo silicē est infidelis hosti
cus qui postq portas castri clausit et dño suo claues pūta
uerit claues post claues retinet et ne facēte dño ymo iuito por
tas simicis aperit et illos nequi castrū tradit Deinde illa sca
loca mōis cta sūt Quid a mōacho qui loquēdi auctē aut
licētā habet est adūtenda ut sāz nō loquatur nisi qđ bonū est
Vñ aplūs oīno sētmo malus ex ore viri nō pcedat hinc et beatus
pē Bñdictus p instrūm bonor opm ponit os suū a malo vel prauo
eloquio custodire Tuē āt ei qđ loquit bonū ee pbat si verū est
si licitū si honestū Verū dico quia scptū est loquimi veritatem
unusquisq cū pximo suo Licitū dico quia et si quid verū est nō
tñ illud loqui cuiq est licitū Hinc bīus bñdictus p instrūm bonor
operū ponit veritatē ex corde et ore pferre Licitū dico qā et si
quid verū est nō tñ illud loqui cuiq est licitū quia dm̄ p dictā
verbū dei et alius mistrū cuius hoc desse bonū asse videt tamen
non oībus licet dicere aplis Quomō pdicabūt nisi mittant Spe
cialē tñ mōacho nō vocato illicitū est Cui sēm supius allegatā
cautelā nō doctoris habet officiū sed plangētis Honestū ecā dici
quia qsq cōi bonos moris est ecā si verū vel licitū est dicē aut
loqui nō debet dicere aplo Omnia āt honeste et sēm ordinē fiant
in vobis Et ppterea bīus pē Bñdictus verba scripturia et alia mlta
nestra mōcho phibet dicē Humilitatē vero vel verba edificā et
resū monētia etna clausura in oībus locis dāpnamus Et ad
talia eloquia desiderū aperire os nō permittimus hinc et aplus

fornicacio et omnis immundicia aut auaricia nec nominetur in vobis sicut
decet sanctos | aut turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas que ad rem
non pertinet | Ubi autem dicit non tentabis nec nocebis | aperte insinuat ip non
solum illa non debeamus facere sed nec ea nec nos nosse siue de eis lo-
qui | Quia ut ipse alibi dicit | Verum primo bonos mores colloquia prava /
Ca xxiiii^a Quam quilibet religiosus debet aduertere est vbi id
est ut consideret locum an talis ipm locorum mutet sit an phibitum |
Dicit enim in monasterio certa loca deputata continuo silencio sicut ora-
torium refectorium et dormitorium | In quibus immoderatus tenus continuum si-
lencium mandat obseruari dicens | In oratorio vel refectorio vel dormito-
rio continuum semper silencium obseruet | Hinc bts pr Benedictus de
oratorio dicit Oratorium hoc sit quod dicat nec ibi quicquam aliud geratur
aut tractetur | Ubi per hoc vbum gerat intellegit omnem actionem | per
illud autem verbum tractetur intellegit omnem rerum positionem | ut nec ibi
aliquis aut aliquid agat aut vas transferat | vel colloquium habeat | vel pla-
citet | aut quicquid ibi vendatur vel emat | Nec liber vestis vel aliud
nisi quod ad aulam diuinum pertinet ibi reponatur | Quia autem in predicto vbo gerat
omnia actio locorum intellegit | manifestat bts pr Benedictus in hoc quod
statim subiungit ibidem dicens | Expleto opere dei omnes cum summo silencio
exeant | et agat reuerencia deo | Ecce ibi mandat summum silencium obser-
uari | Dicit enim ad mensam fratrum in refectorio pariter summum mandat silencium
dicens | Summumque fiat ad mensam silencium | ut nullus murmurum vel vox /
nisi solius lectoris ibi audiatur | et Quia enim in dormitorio summum debeat
seruari silencium satis videtur in mente in illo mandato quod ponit quod post comple-
torium nemo loquatur dicens | Exceptis a completorio nulla sit licencia de
mutuo cuiquam loquendi aliquid | aperte significans quod exceptis oratorium pro completo
et mutatis dormitorium summum teneat silencium | ne ales ab alio a sua qui-
ete recreationis vel dormicionis impediat | Ca xxv^a Quam sancta est cui
quos siue cui sanctis loquendum sit | Nam sacri canones phibent loqui cum hereti-
cis et aliis excommunicatis in fauorem sanctorum | Unde et bts Ieronimus in sancta
sua Canonica hoc ipsum faciat dicens | Si quis venerit ad vos et hanc
doctrinam non asserit | nolite eum recipere in domum | neque aue ei dixe-
ritis | Cui ei dicat ei aue | Conicat opibus eius malignis | Sic et
bts pr Benedictus in capo de grauioribus culpis dicat | quod si frater qui
grauius culpe nexa tenetur suspendatur a mensa simul et ab oratorio |
Nullus ei fratrum in ullo iungatur consorcio neque in colloquio | Item
Abbas siue Prior phibet in capto de hospitibus suscipiendis ne lo-

quatur cū hospitibz dicēs hospitibus at cui nō p̄cipit nullatenus
ſdiatur nec̄ colloquat ſi ſi obuiauerit vel viderit ſalutatis hūliē
et petita bñdictione ptranſeat dicēs ſibi nō licē colloqui cū hospite
Quīta circūſtācia eſt quātū vel quoties et hec moderatur locutor
ne in multiloquiū vel in ſuperfluā verborū itēracionē ſe diffundat
de qua circūſtācia ſātis patet per hec que ſup dicta ſūt cū nonū
gradū Sext̄ et hic cū hūc vndecimū gradū eandē circūſtāciā beatus
p̄r Bñdictus expſſit dicēs Et pauca vbi hinc et ſapiēs Ne temē
quid loquacis nec cor tuū ſit velox ad p̄ferendū ſermonē coram deo
deus enī in celo et tu ſup terrā ꝙ dacro ſint pauci ſermōes tui Et a
libi nolit verboſus eſſe in multitudine presbiterorū et nō iterē verbū
in tua oratione Sexta circūſtācia eſt Cur Et hec inuit q̄ locutor dz
ſicri ex ītā et rōnabili cā ātō videt eſſe occioſa ſicut alicui ex v̄
bis bti Greg Verbū ociosū ſic deſcribentis Verbū ociosū eſt
q̄d aut racōne iuſte nātatis aut intēcione pie vtilitatis caret
Et hāc circūſtanciā ītā bti p̄r Bñdictꝰ infra ponē gradū expſſ
ſit dū dixit Et rōbilia idest rōnabilē causam habētia Septima cir
ſtācia eſt quomō Et hec detāt qualitatē ſiue modū locutōis qui
quidē modus ſiue qualitas ſidū hugonē deſtō vertit conſiſtit
in tribz ſcīz in geſtu in ſono et ſignificatione In geſtu quidē ipā lo
cutio debet eſſe modeſta et hūlis In ſono vō dimiſſa et ſuauis
In ſignificatione aut veraxe et dulcis Modeſtā nāq̄ debet habē
geſtus loquētis ut nec inordinate nec impudice nec t̄bulente
me loquēdo mēbra moueat aut aliqua indecenti cōformatione a
tūſformatione vultꝰ placonē ſiu ſermonis iminuat Humilitatē
ſiliter ut apud auditōres gram ſermo eius inueniat Donus lo
quētis debet eſſe primo dimiſſus ne ſtrepitu īmodato vel cla
moſitate auditores ſuos terreat vel p̄turbet 2o debet eē ſua
uis ſiue lenis ne placonis ſiue aſperitate tāto fiat animis audi
entiū onerosior quāto ad aures eorū durior venit et ſicut un
dior Significatus idest ſentētia ſermōis debet eſſe vera ut ſup
patuit cū 2da circūſtācia ſcīz quid debet et cū veritate habē dul
cedinē quia ut dicit hugo ſepe ītā veritas auditori amara
efficit ſi aut ſine racōne aut ſine dilcōne hoc eſt impetuoſe vel

impie cū eū pferat. Hinc dicit Sapiens. Verbū dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos. Ad hāc circūstantiā dicimus. Referūt. Ille circūstantie quas bēt pr̄ Būdictꝰ aī pūtē gradū possunt sīc leniter sine risu. humilit cū grauitate. Octava circūstantia est vltā est. Quando. Et hec dicūt de apto et cōuenienti tpe ad loqꝫ dū. Nā ut dicit Salon. Tempus est tacēdi et tempus loquendi. Valde eī cōmendabile est m loquēte si expectet tempus ꝫ grue ad loquēdū. sicut scptū est. Aquila aurea m lectis argēteis que loquit verbū in tpe suo. Et hāc circūstantiā nō simauit bēt pr̄ Būdictꝰ dicit. Dic eꝫ detestabile est si tempꝰ debitū nō expectet. Sicut nr̄m scriptū est. Ex ore stulti reprobabit parabola. nō eī dicit illā m tpe suo. Et hāc circūstantiā nō simauit bēt pr̄ Būdictꝰ aī pūtem gradū m hijs verbis ut supius dixi. sīc. Si cū mōchus loquit. significāt tpis oportunitatē. Nā circ tpis mōchus sine rōnabili necitate nō est loquēdū. sicut etiā patet ꝑ illud ex illo reꝫ regule. sīc ut post completoriū nemo loquat. Vbi dr̄ omni tpe silētiū debēt studē mōchi. maxīe tamē nocturnis horis. Et nō. Exceptis a cōpletorio. nulla sit licētia deinceps alicui loquendi alicui. Licet licētiosi sint quidā hāc ꝓuaricari tamē nitatē regulā. gratiā vī dicte subtrahat. Excepto si necitas hospitū superuenerit. aut forte abbas alicui alicui iniūxerit. qd tū et ꝓpter cū summa grauitate et moderatione honestissime fiat. Ex qꝫ patet ꝙ ad istas octo vltimas circūstantias. Predictis octo circūstantie quas bēt pr̄ būdictꝰ hic possūt reducūtur. vnde ꝙ istas circūstantias vel saltē aliquas earū omnes actus virtutis suā bonitatē. Nec eī vel nullꝰ pt esse alicuius virtutis moralis actꝰ aliquis ex se tam bonꝰ quin si debitis circūstantijs circūstantijs reddatur vitiosus. Nā verū simpl̄ se est bonū et laudabile. sicut ecō mendacium simpl̄ se pprium ē et fugiendū. ut dicit ptus. et tamē misi dicat verū simpl̄ ꝑ debitis circūstantias. Iā nō bonū est et laudabile ꝑ vitiosū et vituperabile in loqte. Quēadmodū in dictis. ex iā dictis patet comprobari. Hic etiā celebrāt diuina misteria ꝙnus de se bonū est. tamē nō omnis hō ydoneꝰ est adhoc. nec potest in omni loco. Nec cū quolibz mīstrāte. puta cū socrato vel etiā cū muliere. nec plurib⁹ i die ꝙ sicut canones cōcedūt. nec ꝑpē quālibet cām. qā nō ꝑpē denā.

nō

vel lucrū tpāle/vel vanā glām ꝛc nec qualitūcūq; mō/ Quia nō ꝓ
ritū grecorū/vel sēdm ritū wicleffistarū vel aliorū hēticorū/quem
nō instituit vel ordiāuit scā rōna cōia/ Necq; enim tpē ꝑ die
ante meridiē/vel quādo romana cōia hoc admittit/ Necq; de ꝑdās
circūstanijs causā brevitatis suffinat tibi o aīa ea ad ꝓnē/ Hinc
vō cōsequēs intuendū est/qm salubris sit omnibz ꝙcūq; discipulis
humilitatē sectantibz vndeuing iste gradus/ Exēplarius nāq; itur
in Abbate pambo mrātū est/de quo in vitis patrū legit/ qd in
ꝑā hora qua decedebat ex hac vita dixerit astantibz sibi viris/
Quia ex quo veni in hūc locū sēbundmis et fabricaui mi cellam/
et in ea habitaui/ extra labores manuū mearuū nō recolo me com
edisse panē/ neq; penituisse de sermone quē locutus sū usq;
ad hanc horā/ et sic vado ad dnm/quo qui nec initiū fecerī seruī
endi deo/ Ecce o aīa qd optime sibi iste vir sermones suos ꝑ de
bitas circūstātias moderatq; est/ ut nec de aliquo inordinate
locuto peniteāt/ et ex hoc fecerit ꝓficit ad dnm ex hac vita//
Vnde et in hoc gradu iterū incitēs cōm timorē tuū extremū/qm
scriptura eis de corpore optimā consolationē/ Fili enim et tu fecisti
voluntis exire ad dnm/ sermones tuos debitis stude moderari
circūstātijs/ ut te tuē nō de aliquo casso vel alio inordinato ser
mone peniteat/ et timore malo penitq; non timebis/ Scriptum
est enim/ Vir qui nō est lapsus verbo ex ore suo/ Et iterū
Qui custodit os suū et lingua sua custodit ab angustijs aīaq;
sua/ Vt aūt et tu pūte humilitatis gradū cercq; possis acquire
o aīa/ puto sēdm humanā fatue industriā non esse aliq; ꝓmo
tuum/ qm si ꝑdās locutionis circūstātias frequēter animaduer
ris ꝓponeres/ et sēdm eastem id qd loqui cōcepisti silere/ ex
animes/ si quid vicij cōtinear vel virtutis/ hoc enim et sapiens
te docē voluit quādo dixit/ Antecēp loquare disce/ Et iterū Au
rū tuū et argentū tuū conflā/ et verbis tuis facito statera/ et
frenos ori tuo rectos/ at attende ne forte labaris in lingua et
cadas in ꝙspectū inimicorū insidiantiū tibi/ et sit casus tuus insa
nabilis in mortē/ Qz quis humi statera et frenū verbis suis et
ori suo fabricare intelligit/ Quis quesō verba sua semp in
debita statera ponere poterit/ Quis semp lingua sua debite

refrenare sufficit. ut in xpō aliquādo nō labatur/ p̄ferā cū dicat
bēē Jacobꝫ/ oīs nā bestiaꝝ et volucrū et serpēt cet̄orūq; nā
lium domāt et domata sūt a nā humana/ linguā aūt nullꝰ hoīm doma
re p̄t/ si ei nullus hoīm illā domare p̄valet/ quē est ut ad illā doma
dā diuū auxiliū requirat/ Quō ergo modū salomō curauit oīa dicēs/
hoīs est aīm p̄parare et dn̄i p̄parare linguā/ Quarto ecclā spūs sanct⁹
spālit̄ in linguis sup̄ apl̄os apparuit/ ut appareat nūatet/ q̄ guber
natio lingue ad xp̄m solūmō p̄tinet/ sed manifestū ergo ex hoc tibi
sit o aīa q̄ q̄ tua industria p̄ dictas locutōnis circūstātias
in mente tua p̄pendēs/ et id q̄d loqui cōcepisti frenatiꝫ sollerua p̄ce
amines/ nisi alui ingri tui spōs linguā tuā in xp̄o locutōnis tue
actu gubernauerit/ illius lapsū nequaq̄ poterō p̄cauē/ Ad apte
xp̄a scā mr̄ ecclā in illo ypno/ Jam lucis ortu fidē tibi ī simuat/ que
in p̄ma hōa diei q̄n̄do cōit ad hūanos actꝰ tendimꝰ decātāē ordi
natur/ In quo quidē ypno/ p̄nūbz alijs noctibz p̄nūs/ p̄ q̄ lingue
refrenatōnē deposcit̄ dicēs/ linguā refrenās t̄por/ ne luctꝰ horror
insonet/ Donāt tibi o aīa in hoc salubre exēplū/ ut et tu cū adhi
bita diligētia tua cūctꝰ p̄dictis locutōnis curā sūciās ut p̄missū est/
ecclā cū hoc aīq̄ loquaris semp ad deū humilē orōnē p̄mittas/ ut
in oīm actu loquēdi dignet̄ regē linguā tuā/ Sic eīm et illa de
ora adea dilecta hester/ quādo debebat loqui regi assuēta p̄ salute
sui p̄pli/ p̄mū p̄muisit hāc humilē orōnē ad dnm dicēs/ Deus rex de
orū et omnīū p̄tās tribue sermonē compositū in oē meo in cōspectu
leonis/ Sic et p̄pha orabat dicēs/ dne labia mea aperies/ et ore meo/
pone dne custodiā ori meo/ Sic et apl̄i et oīs congregatio cū eis
orauerūt dicētes/ Dne respice in aīas eorū et da seruis tuis cū
oīi fiducia loqui verbū tuū/ Sic p̄ et p̄dicatores scē ecclē quādo
volūt verbū dei loqui ad p̄plm p̄mo exhortāt audientes ad orandū
ad dnm ut sibi salubriter loquēdi p̄stare/ et illos salubriē audien
di gr̄ā mīstret/ Hoc g̊ et tu o aīa fidelis/ ut p̄dictē humilitatis gradū
recte consequaris/ et tanquā de illo ne de cetō ad g̊dū humilitatis
vlterius veniamus/

Anima hoc xp̄m est ego desidero q̄ p̄ q̄ ca-

dat Quinto

Quodecimꝰ et vltimꝰ humilitatis gradus
sūmaꝝ loquēdo est/ monachū nō solū corde sed et ex corpore
in oīi gestu et ope vbiq; et semp/ velud oīm horaꝝ rectū de pec
catis suis et tremēdo iā dei iudicio reputandus sit/ humilitatem

se videntibz indicēs. Quē gradū bēs pr̄ Būdictꝰ ex humili gestu il
lius bn̄ publicani astruit qui alius vitans magō m eccl̄ā testā
re a longe in templo ad qd̄ oronis cū fr̄e suo phariseo astēderat
sterisse legit. Ceu se de pcīis suis cognoscens ipe que nec oculos
suos in celū levare voluit sed velut tremēdo dei iudicio se reputā
tans in semetipo punire q̄ male offendāt p̄ quātis petrus suā
iugit̄ et tremēdi iudicis ppiacionē implorās humilē dicēs Deus
ppicꝰ esto mī pctōri. Est tū hic aduertendū q̄ nō oīa verba p̄dcā
sine eccl̄ā bn̄ pr̄is Būdicti quibz pīs gradus expl̄it̄ sūt de suba
ctus sed queda ptimacionē hui gradus ad p̄cedētes mīmant
queda eccl̄ā motiua quibz melius acquirit̄ imperrī. Illa in eo q̄
bēs pr̄ Būdictus dicit Duodecimꝰ humilitatis gradus est si nō solū
corde mōachus ꝑ eccl̄ā corpe. pīs gradū volunt ptimdē illos sup
oribz gradibz qui humilitatē r̄ſpiciūt hoīs interiꝰ q̄ hoc āt q̄ pos
tea dicat. Ceu si omī hīa de pctīs suis existimās. ita se tremēdo de
iudicijs repūtatu existimet motiua tāgit que p monēt pīs adh̄
ut pīs gradus ceteris acquirat. Illa vō verba que int̄ seruit vi
delicet humilitatē videntibz se semp indicet. idest in ope in oratiō
in mōsterio in orto in via in agro vel ubicūq̄ sedens vel stans
inclinato sit capite defixis in terā aspectibz videt̄ pūtpaliꝰ cē
de suba huius gradus. In quo ꝑbaliꝰ docē intendit ut in oī labōe
et ope in omī gestu et habitu et ḡbaliꝰ in omī actu ubiq̄ et ꝑ
humilitas debeat obseruari. comphendēs in hoc ḡdu quodāmō omne
humilitatē ad corpus exterius ptinētē. et ppea fortassis hunc
gradū mr̄ omēs alios gradus humilitatē exteriꝰ hoīs importūtes
ꝑbaliꝰ continuare ad gradus humilitatis interiꝰ hoīs voluit dicēs
Duodecimꝰ humilitatis gradus est si nō solū corde mōachus sed eccl̄ā
corpe humilitatē se videntibus indicet. ut ex hoc apte deceat metu
ḡā q̄ in hoc duodecimo gradu et ultimo cēs alij p̄cedētes qui humi
litatē hoīs exteriꝰ sine corpis imperrī. videz octauꝰ nonꝰ decimꝰ
et undecimꝰ gradus includāt. atq̄ in ipo ad pīmos septē gradus
p quos ut patuit humilitas interiꝰ hoīs dēbet ptimet. Ideo q̄ hic
gradus duodecimꝰ omnē humilitatē ut dixi omī actuū exteriꝰ
hoīs ḡbaliꝰ comphendat. et ex hoc ḡtē apte q̄ recte mr̄ omēs
p̄cedētes hic ultimꝰ ordiātur gradus. Quia nulli ḡsiderāti dubi
u est quin sup omēs alios p̄dictos ḡdus exteriꝰ hoīs humilitatē

ꝓpositū/ arduissimꝫ est/ difficilimꝫ/ eo ꝙ omēs actus et gestus gna/
liter in oī loco et tpe sub humilitatis disciplina regulare/ ne ꝯ a/
liquis ꝓpius humilitatis excedat limites/ magis utiq; arduū est et
difficilꝫ/ qm̄ solū sdm̄ cōmunē mōsterij regulā viuē/ vel linguā
solū a loquēdo usq; ad mētrogēs phibē/ vel risū solū a facilitate
cohibē/ vel solū linguā sub debito locutōis moderamīe gubnare/
¶ Vel ēt ideirco hic ḡdus rēt vltiō ordiat/ ¶ Quia ex quo ꝓxime
ꝓcedētes gradus sub humilitatis disciplina regulauerīt illos actꝰ hu
manos/ in quibꝫ papue humana cōsistē cognouerīt/ sicut sūt ridē et
loqui/ qui ēt ꝓmi actꝰ sūt humani/ ut aīe nonū gradū ascēdꝫ pa
tuit/ qui erat maxime enūciat de hoīe qualis sit/ nec sūt erā
gnēter/ ne in aliquo suo actu vel gestu aut ore aliquīdo aut alicubi
ꝓtē exterior hō ab humilitatis disciplina deficeret/ ꝑ ꝙꝰ ad eius
ꝓfectū attingēt/ q omēs alij actꝰ sive gestus gnaliꝰ p humilitatē
disciplinarētur/ cū ēt ipi hūane cōuīsarū deseruiāt/ et de hoīe
qualis sit enūciēt eudēter/ ¶ Quēadmodū colligit tā ex vbis sā
pētis in actiastico/ q̄ ex vbis ꝓphe in ecclīs stipul aīe nonū gdū
erā allegatis/ Sic enī dicit sapiēs/ Ex visu cognoscit̄ aīe ab ostēsu
facīei cognoscat̄ sensatꝰ/ ¶ Amictꝰ corpis et risus dentiū/ et ingss
sus hoīs denūciāt de illo/ ¶ In ecclīs erā ut patuit aīe ꝓphe/ ¶ Qua
lis vnusquisq; est talis dicit/ talis vivit et talis ꝑparatur/ ¶ In quibꝫ
quidē actibꝫ seu gestibꝫ utrobiq; descriptis/ omēs humani actꝰ sive
gestus potuīt complendi/ Vnde nec est qui ad ꝓfectū pūtis
gradus conat̄ ascendē/ q studeat et humilis visu/ et pauī rōne au
ditu et tactu/ sive quocūq; alio sensu/ Utiq; humilis facies/ ymo toto
capite atq; quocūq; alio mēbro/ Sit erā humilis amictu tā figura
tiū ornatu/ Sit humilis risu/ incessu/ et breuiū oīm gestu/ sedendo
stando/ tacēdo/ vel quōlibet alio se habēdo/ Et ut breuiū cōcludam
sit humilis loquēdo/ audiēdo/ et qualitēūq; operando/ et adhuc in oī
loco et tpe/ ut vēraīter possit dicē cū ꝓpheta/ humiliatus sū vsq; quaq;/
Sed ut ꝓmptius se humiliare possit talis mōchus/ ꝓpe ꝓpīe vndiq;
cognitū motiuū ut dyci/ subiūgē nō omisit dicēs/ Ecce se omī hoī
de ꝓcēs suis existimās/ tā se tremēdo dei iudicio reputāte existi
mer/ ¶ Quia ꝓfecto ad tā altā altitudinē exteriꝰ hois humilitatē assēq;
tā qua iste vltimꝰ gradus ꝑfectiꝰ nō videt aliqd/ post conside
ratiōnē saltē tā omīs de humilitatis ꝓpius almi magrī ihū xpi tam

efficax esse motū quū illius districti et formidabilis extremi iudicij
consideracio ingeminissa Sicut enim hoc ipm ysidorus in libro de summo
bono studiose tractato de humilitate monachi ubi pomubus aliis motiuis
ad humilitatē omnimodā promouentibus ipm districtū celestis iudicis iu
dicia allegat dicēs mō certū tempus conuenit seruum dei humilem se
debere et tristem scis ut per humilitatē no superbiat et per vtile merore
cor ad lasciuiā no dissoluat Dei seruus dū aliqd bonū opus agat
ad boni remuneracionē utrū perueniat que sequit metuens est ne
forte discussione celestis iudicis reus teneat et in hijs q dei sunt
negligēter aut supbe aliq̄ opatus esse iudicat Hec ille Vnde et
tu o aiā que vitā elegisti mōsticā quoquo humilitatē inquiris quā
diligis ut ea et huic duodenarium gradū possis celeri acquirere ea
que tūrus seruulis sui attenaij nitē aduerte Considera quō supnus
iudex cui omē cor patet et oīa volūtas loquit et quē nullū latet
secretū oīa facta tua manifeste cognoscit et ea post modū in districto
iudicio singla iudicabit ut ex hmōi ḡsideracione tūr pnus supni iu
dicis tibi frequēcius meditari hic enim tūr de sua nā no solū ad
humilitatē sed gradatim ad summē perfectionē virtutū et efficax est mo
tiuū Sicut enim apte hoc ipm phra animat boetius dicēs ō qui ḡnter
cuncta hoīes dicēs O magna vobis est si dissimulare no vul
tis nequitias indicta puerilis cui ante oculos agitis iudicis cuncta
cernētis Hinc est ut arbitror q beat pr dū ps ḡnali motiuo
ad summū gradū humilitatis acquirendū ea que tūrus seruulus sui
hic cū ipōs humilitatis gradus inserit quibus no cū quibz eo q
hoc tediosū fuisset aut superfluū si solū cū primū et vltimū ut
sic brauitate verbi tacitus datur intelligi q tūr seruulus no q de
sidū hoc q habet mala pretendi voluntatē si sedū hoc q caret
pfectione In quo cū tūre sicali pceperat sicut est apte et effi
cax motiuū ad acquirendū ḡdus humilitatis extremos sic mchilomig
apte et efficax esset motiuū ad omnes alios ḡdus humilitatis imme
diate acquirendos qua media semp nāz sapiūt suorū extremorū
Hinc est etiā q ille melius rex et pphta dauid dū considerauit iudi
cia dei tā ista que in pūti oculos exercet q illa extremū ad qd
manifeste veniet et cognouit q omnia essent equitate et iustitia
plena dicēs cognoui dne q equitas iudicia tua et cōtrā iudicia

consideta vitate et magie illiq vltimi iudicij qd in districta inspiciet vi
tate fiet p̄cōrubz sine mia timore pcussus et a dño hūliatq gr̄ter
subūgere dicēs Et in vitate tua hūliasti me ℣ hūliasti mq̄ simplr
et sine aliqua adiectōis detrac̄one ut se nō solū illo vel illo cet̄o et
detrāto hūlitatis gradu sed gr̄aliq sēnū quolibet indetrāte se hū
liatū fatet̄ur designās p̄fecto ut dixi qua tēr iste ex q̄si decadē
supm iudicis cūctis cet̄is et sui districti iudicij excors sit gr̄a
le motū ad oēs hūlitatis gradus et ad quēlibet singlāre ac
quirēdos Vnde ex his iā dictis hāc tibi delinquo doctrinā o aīa
q̄ si cet̄a motiua que supius ad quēlibet gradū gr̄ale posita sūt
ppt̄ eoꝝ plāitatē nō possis retinē in mēoria salē hec duo ꝑ
quēt cogita vidz ipius alui magri tui ymo supm iudicis sum
mā p̄ p̄dibz hūliatōz necnō et ipius districta cū p̄cōrubus
in extremo at tremēdo iudicio discpatōz ℣ et cū tibi possint
gr̄alit sufficē ad gradū hūlitatis quēlibet acquirēdū ℣ Cū sā
lubris at iste duodecimus et vltimus gradus hūliatis sit oībz
xp̄i discipulis eundē exēplo in illo bto publicāo cuiq hūliatis
p̄ p̄ntis gradus astructōe introducit est om̄is ℣ nā eius hūliatis
sicut pater ex euāne nō solū sibi in p̄nti iustificatōis grām p̄me
ruit sed etiā in futuro ipm ad gl̄az felicit exaltauit ℣ sic cū ipe
veritatis magr de ipō eodē publicano ac etiā de superbo phīseo
parabolā suā ꝓludēs ait ℣ Duo vobis descendit hic iustificatus in
domū suā ab illo ℣ quia oīs qui se exaltat hūliabit et qui se hū
liat exaltabit ℣ hinc in vtq̄ prim legit de abbte Amon q̄ dixit
eundā fri interrogāti aliquē sermonē quo posset saluari Vnde ipe
et fac talē cogitatōnē tuā qualē faciūt illi qui sūt in cet̄o Illi ei
interrogāt vbi est iudex et quādo veniet et in ipa exprātōe pedū
suaꝝ plorāt ℣ sic et moachus debet obiurgare aīaꝫ suā dicēs Ve
mihi quō astare habeo ante tribunal xp̄i et actuū meoꝝ reddē
rōnē Si sic semp meditat̄ fuerit poterit saluꝰ esse Vnde iterū
in hoc p̄nti gradu habeō o aīa cōm illū extremū despectōis tēr
consolabile relenamē ℣ si cū mūe dū adhuc es in corpe iustificari
spreueris ℣ si tūc quādo de corpe egredieris saluari volueris ℣ si p̄q
egressū ad celestē gl̄az exaltari anhelaueris studе mūe q̄diu es in
corpore coꝝā oculis tremēdi iudicis cū illo bto publicāo ubiq̄ et

semper et alo q̃tũ possibile est oõde hũliari. ¶ Ex hijs ih̃s q̃ circa
hũlitatis gradus ia dicta fuit / mãifeste conspicat̃ ꝙ nr̃e xp̃e bnõ
pr̃. ¶ Inductus nr̃az hũlitatẽ cũ suis gradibz illi stale iacob quã
in sompnis viderat compauit. Nã sicut illa suꝑ trã posita fuit et
caumẽ eius celũ tetigit / sic vẽ hũlitas et si elõs dei adhuc
suꝑ trã conũsantes in suis huãmis fragilitatibz detinẽdo hũli
at / tamẽ ad celũ tandẽ finaliter eos ferret / sicut scr̃tũ est / Qui
hũliauit semet ipm erit in gla. ¶ Et sicut illi stale dñs innixus fuit /
sic vẽ hũlitati semꝑ innitit̃ atq; deambulat̃ suꝑ hũles requiescat
xp̃o testãte ꝙ ysa· dicẽte hec dicit excelsus et sublimis habitans
hẽternitatẽ et scm̃ nomẽ eius / in excelso et in scõ habitans et cũ cõtrito
et hũili spũ ut viuificet spm̃ hũlium et viuificet cor cõtritum. ¶ Et
sicut ꝙ illã stalã ãgeli ascenderẽt et descẽderũt / sic pculdubio illi
bñ spũs qi ascẽdendo vota nr̃oꝝ hũlium dño offerũt / sicut ãgelꝰ
Raphael orõnes tobie dño legit̃ obtulisse / et eoꝝ qi descendẽdo
a dño eisdẽ hũlibz dona referũt grãrũ. Dicẽte aplõ. ¶ Bone omes
sũt admĩstratorij spũs in mĩsterĩũ missi ꝓpt̃ eos qui hẽreditatẽ capi
ũt salutis / tandẽꝙ aiãs eorũ de corpõe exeũtes ad celestia gau
dia secũ ferũt / sicut mãtũ est in lazaro mẽdico / de quo xp̃e vi
tatis magr̃· dicit. ¶ Factũ est ãt ut morẽt̃ mẽdicus et portaret̃
ab angelis in sinũ abrahe. ¶ Felix q̃ hec stala hũlitas / cuiꝰ caca
mẽ celũ attingit / et ascẽdẽtes quoslibet apphendẽ eciã illos facit /
felix nisꝰ ꝙ stala / in qua celestes ciues cũ trigenis et angeli cũ
hõibz socialit̃ conũsant̃. ¶ Felix adhuc ꝙ eadẽ hec stala hũlitas /
cui xp̃e angelorũ dñs eciã trã sollicite innixus inigrat / ut oĩbz
ꝙ eã ascẽdẽtibz manũ adiutricẽ porrigat / et xp̃us ab angelis de
ductos dignãter susapiat / et felicit̃ remunerãdos ad celi palacia
introducat. ¶ Felix ergo et in ꝓpetuũ felix oĩs aiã que in hac
stala ascensiões suas disposuit ac in ea ascendendo usq; in fine
ꝑseuerat. ¶ Hec pculdubio vbiũq; in xp̃o hũliatus stala eciã si
in infimo eius gradu substitisse in hora egressus sui de corpe inue
ta fuerit / ibi ab angelis sãc̃is ymo ab xp̃o angelorũ dño stale i
nixo assumẽt̃ et celi mansionibz inferet̃. ¶ Ob hoc eũ xp̃e ama
tor hũlium dñs nõ cauminĩ / sed plane ipi stale qi tori innixus

describit ut nō solū p̄fectos et in supmis hūlitatis gradibz cōstitutos ſ̄ etiā imp̄fectos et in infimis gradibz cōstitutos suscipiat cōmūicantes Qua tradmodū ſtiptuis et exēplis iā supius aīt singulos gradus lucide est ostensū Ex hūs itaq; ḡuiter apparet q̄ quilibet gradus ipius hūlitatis in quo vnusquisq; electorū velꝫ in supmo stetezit dū vite sue diē claudit extremū hic tranſmē huius scale sue cōp̄obat̄ Neq; eīm post mortē quis ad alaſa p̄t mezita cōscendē neq; p̄t descendē ad mōza hinc est q̄ bēs p̄ dict̄ Nō aliā hūlitatē misi eā que in p̄ti vita agit̄ illi scale Jacob cōparauit dicēs Scala vō ista erecta mā est vita in sclō que hūliato corde a dnō erigit̄ ad celū ꝛc Qd eaā bene insimulatū est in hoc q̄ illa scala visa est stetisse sup̄ tra quia in mizū ista hūlitas sblimo ipis electis qui adhuc sup̄ tra sūt velut q̄ dā scala est p̄ quā de gradu in gradū idest de vrtute in vrtutē de mezito ad p̄miū possūt ḡscendē ſ̄ cū difficultate adhuc et labōe Nā sicut mō dict̄ ascensus grauior et laboziosior videtur esse ascensus scale et tāto vtiq; difficilior q̄nto alior sic p̄fecto necesse est ut nō nisi p̄ difficultatē et ḡuitatē laborū ad alcoā hūlitatis mezita electi astendant in hac vita postq̄ aīe corpo ab hoc sclō migrauerit nisi aliū de aliquo venialis p̄ti retardā tur obstaculo ista hūlitas eozū nō eis tūc scala remanet ſ̄ p̄ cius fiet eis via plana et regia et ad celū dirē ducēs sine oī labore et oī ḡuitate Et tāto vtiq; hec ipa celica via tūc vnicuiq; hūli anime fiet compendiosior planior et glosior quāto alciores gradus ipius scale diu adhuc esset in corpore apphendit Demōstratū est hoc p̄ infallibili placōne ad exigendā spem oīm vē hūliū in ipius bēssimi p̄ris nri p̄dicti sclo tūc situ de quo ait bēs Gregoꝫ in dialogo suo testat duobz fr̄ibus vnū in cella cō morāti alteꝫ aūt longius posito reuelacio vnica atq; indissimilis visionis apparuit Videbat̄ nāq; quasi strata pallijs atq; ornatis dom rusca lāpadibz via recto oriētis tramite ab eiq; cella usq; in celū tendebatur Cui venerādo hūtu vir desup̄ clarus assistēs cuius esset via quā cernebat inquisiuit Illi aūt se nescire p̄fessi sunt Quibz ip̄e ait Hec est via qua dilectus dnō p̄dictus celū ascē dit Nulli aūt dubiū esse debeat quin ip̄e bēs p̄ p̄dict̄ ip̄aq;

hūlitatis scalam/ dū adhuc mortalem vitā agēt iussit ad sūmū eius
gradū conscendit/ sicut apte ex bti Gregorij testimō potuit ōprobari/
Quir cū de ipō sic/ Vir dei mō tot miraculā quibz m mūdo claruit/
doctrina q̄ verbo nō mediocriter fulsit/ Mā scripsit māachoz r̄eglaz
discretione p̄apua sermone lucidā/ Cuiq si quis velit subtilius
mores vitaq; cognoscē/ p̄ m eade mstructione regule ois magisterij
illius actꝰ tuemini/ Cuia scīe vir nullo mō potuit aliē doc̄ q̄ vixit
ex quibz verbis maifeste cōcludit q̄ ipē bē p̄r q̄sq; discipulos suos
docuit/ hoc ipē primus p̄ scam oratōne excercuit/ atq; ita ipam scalā
hūlitatis qua mō cetā sue regule documēta describēdo inseruit/ hāc
ipē antea in semetipō orando stabilauit/ Et qua mō oēs patres
et doctōes scē ecclie ipē p̄mg post xp̄m illā bēam hūlitatis scalā
cū suis duodecī gradibz orando in sē repezit et describēdo ceteis
p̄docuit/ Deo ecclā p̄ alijs hoc spāliter accepit m p̄mis/ ut in suis ab
hoc stilo tūsitu/ ipā scala hūlitas tam glosā et bēa sibi via fieret/
m qua nullo de cetō labore in ascēdendo fatigaretur/ ꝑ m bēa et
opulēta requie ad celi palatia ab āgelis deducētibz vehēt̄/ Mā
si bene memozor/ nuspiā de aliquo alio scōrū legi/ in cuig transitu
tā chorusca i mūdo lāpadibz via ad celū dirā apparuisset fidelibz/
quēadmodū apparuit m tūsitu huig vēr̄ⁱ et sāctissimi p̄ris nr̄i/
Cuius i mimetu scōrū cū aliis glosis signis et reuelacōibz migra
uerūt/ In quo mimetū ut dixi spes oīm vē hūlitū maxīe erigit/
Qui si m p̄ria fuerūt ipm bēm p̄rem m ascēdendo p̄fā hūlitatis
scalā/ per ingē imitacōnē excercitacōnē mitati/ ecclā candē sca
lā in suaue sue tūsitu/ m viā planā et regiā ad celū q̄ directā
ac luminibz glē fulgidā iuemēr cōmutatā/ Quod bene ecclā spē
sacē q̄ scīptura oīnē volunt/ quādo p̄ sapiētē de illo p̄riarcha ia
cob/ qui illā figuralē scalā m sōnis vidit loquēt̄ dicēs/ Iustū
deduxit dn̄s vias rēas et ostendit illi regnū dei/ Felix g̃ ut ut̄q;
resumēdo dicā hec scala hūlitas/ que xp̄i hūlibz tendē in planā
viā glē cōmutetur/ Felix ꝓrea et m ꝑpetuū felix ipē bīssimus
p̄r bēdictꝰ/ qui hāc scalā sectādo xp̄i hūlitatē p̄mus adiuenit/
et despōsit ac posteris exēplauit deliquit/ Felix ētē et tuo aiā/
si illius bīssimi p̄ris tui m huig scale ingi excercitacōne studiosa
fueris imitatrix/ Qd et tibi p̄stare dignet ipē dulcis magr tuꝰ

mitis et humilis Ihesus xpus Hucq de xpi humilitate et eius gradibz hec tibi sufficiant explanata /.

Hic aut allaquit spm ut cõsequeter de mãsuetudine et eius gradibz psequat

Summa

Quom scriptũ sit bonorũ laborũ glosus est fructus et iterũ nusquisq; pria mercede accipiet stim suũ laborẽ, dõ necesse est quato glosorẽ laborẽ m explanãdo putẽ almi magri doctrinã m qua meã ad pnẽ labores expleueris tãto ab eodẽ dulci magro ihũ xpo mercedẽ sperare poteris glosorẽ. Nõ g cessẽs iã gũter ad rpam mãsuetudinẽ et eius gradus explanãdos p cedẽ ad quos tãto affectuosius iã anhelo gũto ppẽ mãsuetudinis magr et dns meus ihesus xpus ppos sicut supius dixisti cetera tacuit et mi spũs p te reuelandos ad singlare mi solatiũ reseruat ppterã confortare m eodẽ mãsuetudinis magro ihũ xpo et pficere que cepisti Spus Sane tu xpe noster q nos facilis mi hic labor est quẽ tecũ assumpsi, libenter tũ illũ sustines ppter frequẽtẽ que me delectat meditacõnẽ mãsuetudinis et humilitatis dulcissimi tui magri tui ihũ xpi ut et tu exinde melius possis deseruire q mitis et humilis corde ille sit atq; m temet ipa ppter illug mãsuetudinẽ et humilitatẽ mãsuescẽ et humiliari. Quappr expediens iã quatulacũq; ut potui explanacõne humilitatis gradibz nunc p tuos desideriis tecũ ad ipsos quos postulas gradus mãsuetudinis condescẽdo. Quos licet mimus p doctores scos explicite descriptos reperiri tũ corporalẽ do septenus auctoritas almo saltẽ magro ihũ xpo docente luculẽtius colligit. Hucq; ipius septenarii vitas fiat p illos autẽticacõne auctoritas ne a fastidiosis lectoribz velut nõ autẽtica refutẽt. Iã quomõ alis ipa mãsuetudo et ipa humilitas esset virtutes vel collactanee, pur tũ bis binis laqueis de quatuor verbis ipi mitis et humilis virginis marie que tantũ m euango tacitur locuta vocat eas collactaneas nisi spalibz foueat ppsitis et pcursus gradibz coambularet. Unde ex hmõi collactaneitate ipius permotus sum inquirẽ de gradibz ipius mãsuetudinis. Et sicut duodecim gradus descripti sunt ipius humilitatis ita pie duodecim gradus mãsuetudinis ipsemet. Quos quidẽ gradus dũ laboriosi studio et frequẽti vigilia inquirerẽ tandẽ almi magri ihũ xpi benignitas

ex comportatis scripturis xpi mansuetudinem cooperandis introrsus me
docebo ob tui o aia psalte consolacionis ut possim gratiz reuelatiue
nunc in reddendo gratias xpi dulassimo tuo magistro ihu xpo tanto esto gra
cior/ atq postea in exercitacone m hmoi gradibz acrebrior/ quanto
ppe mansuetudinem magr illos certius hucusq tractos/ tibi ar reuelan
dos p singlaz munere reseruauit/ Vt g ia ad illos veniamus/ hoc
primo premittendum est/ q mitis et mansuetus celiter sedm re sumunt
p eode/ sic ecia mitem et mansuetum/ quis dna sit sedm rationem
vr videz mitis dicat qui alium no offendit/ mansuetus vo qui se offe
dentes tollerat/ Unde mansuetus dr qui manu assuetus/ cui facile est
sustinz/ nec malum p malo reddere/ mitem vo qui nulla animi accessione
turbat/ si in omni bonitate ingrue psueret/ Vr sedm hoc mitis dicat
in affectu/ mansuetus vo in effectu/ Hac tm dnaz ad pnm no aduto
sed vbiq vnum pono p reliquis indifferenter/ Isto premisso gnm videndum
est adhuc q xpm vitatis magr de mitibz siue mansuetis dicat/ videz
an mites qm xpi possidebunt terram/ deinde adho qd pphta pmittit dicit
de eisde q ansuetis ac hereditabunt eam/ ac delectabuntur in multitudine
pacis/ ex quibz verbis apte conspicit q ipis mitibz siue mansuetis
duplex premium promittatur/ vnum qd est hereditaria possessio terre siue
aliud qd est delectacio in pacis multitudine/ Vr videz/ primo eam sua
idest eternam sua/ que de terra est/ cui suis maudicis moribz pferam dna
asone subiectam possideat/ ac postmodo eam ad pfectam pacem et mul
plicem cui delectacone ptingat/ Ad primum quidem consequendum primi sex
gradus ordinate deseruiunt/ Quorum primus est/ Ad quas
ber iniurias siue aduersitates p xpo sustinendas se affectualr pparet/
Secundus ad iuste grandum debitum modum sustinendi iniu
rias/ scripturam sacram siue verbum dei libenter legere vel audire/ Ter
cius irrogatas ia iniurias quantas liber p xpo equanimiter tolle
rare/ Quartus ab omni se actuali mortalmata seu illi
ta vindicta innocenter conseruare/ Quintus nec in signo a
liquo illicito iracundiam se exhibere/ Sextus omnem ma illicitam
adhuc in mente latentem/ ecia in ipsarum iniuriarum retractacione ne
mentem conturbet valenter sufferre/ per hos enim sex gradus ut vi
detur potest xpi mites possessores mansuescunt sibi ipis/ Et colligunt hij
gradus ex dictis ibz ipius mitis quas glosa ponit super illo
verbo bti mites/ Quarto vna dicat/ cuius est quem mentis asperi/

tas vel amaritudo nō afficit/ ꝑ simplicitas fidei ad omnē iniuriā pa/
cienter sustinendā instruit/ Alia ait dicit/ aguus est qui nocet vel ua
nō desinit/ sed omnia equanimiter sustinet/ Et alia iterū dicit/ aguus est/
qui nō irritat nec irritatur/ nō nocet nec nocē cogitat/ Hic prima ēt
descriptōne colligitur primi duo gradus/ Et secūda tertia/ Et tertia ait vltimi
tres/ sicut in sequentibz melius apparebit/ His itaq; sex gradibz ꝑtran/
sitis/ et ita adepto ꝑ eos primo primis xpianis mitibz siue mansuetis primi/
di/ videz ut ita terrā suā idest carnalis mentis motus ꝑfecta dilectā/
one ut dictū est subiectā possideat/ nec est adhoc/ ut ultimus ad secū
dū primū videlicet ad ꝑfectam pacis multitudinē cū delectatōe ꝑuem
ait/ qd ꝑ alios sex gradus ad hmōi pacē ꝑ ordinē ita ascendat/ Cui
primus/ qui ita est **Septimus**/ est/ Iuuenilē ut se de cetō emen
det benigne corripiendo admonē **Octauus**/ Ad pias iniuriatōes m
pemis ex debito iustitie xpianis mpligendis clementius se habē; **Nonus**/
obstinatis et ingratis iniuriatoribz/ aut quibuscūq; se odientibz humana
benignitas mentē expedit benigne ministrē/ **Decimus**/ In ꝑsecutōnē
angustia ꝑ ꝑsecutoribz ecclā accidens exortā; **Undecimus**
ꝑ salute fratrū gentiliū ꝑ ecclā ꝑsequentiū/ anima ponē libenter//
Duodecimus/ Ad ꝑfectissimā martirū ꝑ iustitia patiendū/ cū
delectatōne et gaudēti desiderio anhelare/ Per hos cū sex ultimos
gradus xpi mitis ecclā ꝑfecte ad primū ita mansuescit/ Et colligit
hi sex vlti gradus/ ex illis beatitudinis gradibz/ ꝑ quos a mititate
cōsequēs usq; ad pacē ascendit/ qui in sequentibz apparebit clarius/
Et ita ecclā manifestū est qd supius ait cōmendatōnē patris doc
trine dixi/ videz ꝑ ipsā salubertima almi magri doctrina/ ecclā gra
dus in se beatitudinis comphendat/ Horū ait duodecī gradū suf
ficacia sic sentit/ Omnis mititas siue mansuetudo/ aut mansuefa
cat nos ad nos metipsos/ omnē mordmatū malignū motū cōpis ad compescendo/
cendo/ aut ad iniuriatores nos xpi ut corrigatur me mansuetudi
nis beneficia exhibēdo/ Si primū hoc fit duplr/ aut dispositiue aut ex
ecutiue/ Si dispositiue hoc fit duplr/ vel voluntate ꝑparādo ad
quasliber iniurias ꝑ xpm sustinendas/ et sic est primus gradus/ vel m
tellectū exercitando ꝑ sacre doctrine siue verbi dei eruditōnē ad in
quirendū debitū modū nras iniurias sustinendo/ et sic erit sextus gdus/
Si ait executiue hoc fit duplr/ aut nras iniurias simplicit ꝑ patiēs
tollerando/ aut animū ab omni mordacita cōmocōe et vindicta cōpescendo/

Si ꝑmū sic est terc⁹ gradus ¶ Si ꝑdū hoc sit triplex / ꝑdū tres illos in-
rudic gradus / quos ipē manſuetudinis magr m euāgū cuiusut
mtaudicē quādo dixit / Ego āt dico vobis qā oīs qui irascē fratri
suo / reus erit iudicio / Qui āt dixit fr̄i suo racha / reus erit consilio /
Qui āt dixerit fatue / reus erit ꝓhēne ignis / Nobi ꝑmo ꝓhibuit mā
m corde / 2⁹ mā in signis / 3⁹ mā in exteriori facto seu vndicta / Cōꝝ quos
gradus / sequētes tres mānſuetudinis gradus vidz q̄rtū quītū et 6⁹
nō tm eode ordine sed retrogrude ordmāt / ut de hoc nō inficiū os-
tendet / ¶ Si āt mitras siue mānſuetudo mā ſuefacit nos ad / iniuria
tres mōs / ipē ut corrigātur / mē manſuetudinis būficia exhibēdo /
hoc fit duplr / Aut ipi iniuriatēs mi videt corrigibiles aut incorri-
gibiles / ¶ Si ꝑmū sic duo debem⁹ ꝓ eorū correctōne acceptare / ꝑmū ut
eos mānſuete vbis poss q̄m verberibz coripiam⁹ / et sic erit septim⁹
gdus / ¶ Sedū / ut si iustitia eos punire ꝓ eorū excessibz exigat / eis m
constrictōne penaz clemēter sim⁹ / et sic erit octau⁹ gdus / ¶ Si āt vi
dem⁹ incorrigibiles et obstinatos / hoc fit duplr / aut adhuc aliqualr
speram⁹ corrigi / aut oīo desperam⁹ / ¶ Si ꝑmū sic iterū duo debem⁹ facē /
ꝑmū / ut eis exteriora būficia q̄ntū expedit frequēter et benole exhi
beam⁹ / et sic erit nonus gradus / 2ū / ut eos āt terr⁹ ꝓ eis deū oro
rem⁹ / et sic erit decim⁹ gdus / ¶ Si vō oīo corrigi desperem⁹ / tra ꝓ
in eis quādmō gsidetur ꝓscripcia dei ad mortē / tūc iterū duo no
bis sedū mānſuetudinē sūt facienda / ꝑmo ut corde dāpnacōi m trā
copacam⁹ / ut nō solū eos mās cupiam⁹ ꝓ salute eorū punē / sed
eos āt si possibile sit velim⁹ esse ꝓ eis a xp̄o anathema / et sic erit
undecim⁹ gradus / ¶ Sedū / ut nos de ceto oīo dine volūtati et eius
ꝓdestinacōi cōmēdem⁹ / ut quāta ipē velit nos ꝓ nōie suo pati
a talibz ꝛpibus et suis cōplicibz / hec oīa delectabiliꝰ pati affectem⁹
et gaudent⁹ sustineam⁹ / et sic erit duodecim⁹ gdus / Amma
Tanto amplius tā de hiis gdibz mānſuetudinis ꝓ ordinē te audire
desidero / quāto noua et rara nālr cōcupisco / Sic eñ ut dicit bēs
augr humana nā mstituta est ꝓ nālr m ardua tendat / pulchra
āplectat⁹ / noua et rara cupiat / mābilia videt querat / et excellē
tissima assitari appetat et sociari / Vnde mūc tuā dilacōnē cordia
liꝰ flagito / qtūs ꝓdictos mānſuetudinis gdus nobis ab ipō mānſue
tudinis magrō ihū xp̄o / ꝓ nouo munē reuelatos sciam⁹ et pūc
tualius prosequam⁹ Spiritus ¶ Primꝰ gradus

manſuetudinis ſicut intellexiſti eſt. Ad quaſlibet iniurias ſiue ad
uersitates p xpō ſuſtinēdas ſe effīcit aptē ꝓparāt. Cui ḡdus recte
ꝑmq; ponit. Nā ex quo nātē eſt quēlibet xpm imitari uolentē molef
tias huiꝰ mūdi ꝑpeti dicēte apto. omēs qui pie uolūt uiuē in x̄o
ihū ꝑſecutionē patient. Deo quiſquis ille eſt qui cupit ſic mānſue
tē ut poſſit per ſuā manſuetudinē xpm imitari nātē eſt ut ſe p
parer atq; ipā ſua ꝓparatione ſe ꝑmuniat ad quaſlibet p xpō ſuſ
tinēdas ꝑſecutiones et iniurias ne ꝓꝓ ipōs ꝑſecutionū vel ḡuiꝺz
iniuriarū molestiarū ve impulſus mens eius fractꝫ irascūdie ad retri
buēdū iniurias inflamet. Cui quidē ꝓparatione ſapiēs optime
ꝑmū manſuetudīs gradū eſſe conſiderauit. dū quēlibet accedētē ad
xpi ſeruitutē que nō niſi in humilitate et manſuetudīe ꝑficit. ad
ipām exhortari ſtuduit dicēs. Fili accedēs ad ſeruitutē dei ſta i
uſtitiā et timorē. et ꝓpara aiāz tuā ad tēptationē. Sed ne qs pu
tarer hmōi ꝓparatez trīmo m affectu et ꝓpito animo ꝑcipi posse ſufficiē
et nō potius tā m effectu et opere ꝑcipi. Idem ſapiēs apetuit cū
immediate ſubiungit dicēs. Et dirime cor tuū et ſuſtine. Cui diceret.
Si bene et rectē te uolueris ꝓparare ad ſuſtinēdū tēptationū ad
uersa p xpō. dirime tā effectualiter cor tuū. idest uolūtatē tuā per
plenā deliberationē actualiter ſubice ad quēlibet aduſa tibi p xpō
occurrētia ſuſtinēda. Nō ſicut quidā qui audiētes xpi et nīr turū
ſanctorū glōſa certamina affectāt et xpi ꝓpter ꝑmiū glē ut poſſent
p xpō pati aliqualia. ſed ꝑſentiētes ipārū aduſitatū ſiue paſſio
nū molestias nūq; plene deliberāt. neq; ſe finaliter determinat hu
molestias velle p xpō inde ſuſtinē. Quales fuit erga illos qui cō
ſpicuētes quoſdā claustrales religioſe et laudabiliter uiuē aſſiant
cordialiter ut et ipi talē uitā poſſent ducē. nūqm tri ſe ad illā
p religiōis ingreſſū ſatagūt ꝓparare. Sicut in hoc quodāmō balaā
filius Beor qui affectabat mortē iuſtorū dicēs. Moriatꝫ aīa
mea morte iuſtorū et fiat nouiſſima mea horū ſimilia. Et nūq; ꝓpa
rare ſe inceperit ut poſſet mori morte iuſtorū ſi poteſt in ſue cupi
ditatis nequitia ꝑdurās tandē gladio filiorū iſrl ꝑiſſus. quibz
ad maledicendū p nīcede inquietatis cōductꝫ fuerat. interiit ma
la morte. Agimꝰ g̃ ſufficiat ꝓparatio que ſolo affectu ſine ꝓpito con
cipit. niſi ḡuiter aīa in effectu ſine opē expleat. Sicut bīt Iacobz

mſumaē videt dicēs ¶ Ecce bēficamꝰ eos qui ſuſtinuerūt ponēs no
tanter verbū ꝓtezum tpis ad deſignandū illos eſſe beatos qui ſuſtinē
adūſitates ꝑ xpō ia actualē incepert ℍ Hinc de quibuſdā tpe ꝓſe
cutōis antecepi exiſtentibz ipe vitans magr diar ne ꝑgnātibz et
nutrientibz illis uebz deſignāt ꝑ ꝑgnātes 2m bm augm illos
qui bonū opus cēcepert ſed nō fecerūt ꝑ nutrientes aūt qui facē in
cepert ſi nō ꝓfecerūt tales eī de facili ſcādalizabūr in ꝓſecutōe ātri
xpi ¶ Unde et tu o aīa ſi in ꝓſecutōis ſuis qualiſcūz adūſitatis tpe
ꝓ ihāudie aut ꝑpetrare motꝰ ſcandalizari noluerīs ℍ Hūc ꝑmū man
ſuetudinis gradū adūte aūꝑ tibi mala adūſancia ocurrāt te ef
fectualr ꝓparaē ſatage plena deliberatone oīa mala ꝑ dulia magri
tui ihū xpō ſuſtinē ꝓpone et ira ea tibi ocurēta ſine ſcandalo tole
rabis ¶ Nā ut diar bēs Gregoꝰ aym illa iacula feriūt que ꝓuidē
et nos tollerabilig mūdi mala ſuſtaprim ſi cōi hoc ꝑ ꝓſtē elapeū
mur in ¶ Sic eīa ꝑmus ipe māſuetudinis magr volens ad ꝑfēa
māſuetudinis gradū ſuos ꝑmo ſuē diſcipulos longe ante ut eos ex
pediaūt ſe interī poſſent ꝓparaē ipis ꝓſecutōis rabiē quā eſſēt
ꝑ nōie ſuo paſſuri ꝑmūiat dicēs ℍ Hec locutꝰ ſū vob ut nō ſcādali
zemini abſqꝫ ſynagogis faciēt vos ¶ Uz venit hoā ut oīs qui interfiat
vos arbitrēt obſequiū ſe ꝓbāre deo ¶ Et illud ¶ Ecce ago mitto vos ſi
cut oues in medio luporū eſtote ergo prudētes ſicut ſerpētes et
ſimplices ſicut colūbe ¶ Cauete aūt ab hoīb ¶ Tradēt enī vos in cō
ciliis et in ſynagogis ſuis flagellabūr vos ¶ Et ad regēs et ꝑſides
ducemī ꝓpter me in teſtimū illis et gētibz ¶ Et paulo poſt ¶ Et eritis
odio oīb hoīb ꝓpt nomē meū ¶ Ex quibz eraliis ſepeſtus ꝑmu
mobz almus magr petrus ſe ꝓparaſſe et hūc ꝑmū māſuetudinis
gradū aſcendiſſe ꝑbat quādo ducebat ad dmū dnē teū ꝓpter ſū
et in crucē et i mortē ire ¶ Sic et ceti ꝑ diſcipuli hūc gradū aſce
derūt qui ſicut nazar evan. aſarhaus ꝓter hoc dixerūt ¶ Uz ut
tu o aīa adhuc māſuetudinis ꝑmū gradū aptꝰ poſſis conſcendē
bēs Gregoꝰ doctrīa in moralibz valde ad hoc ꝓficē accipe vbi du
os determīat modos quibz ipa ꝓparacō ad ſuſtinēdas adūſitates
ꝑ xpō ſicu debeat ira dicēs ¶ Sed quid ꝑdeſt ꝑ iracundia quo men
te teneat dicim ſi nō eīa qualiter compeſci debeat exprimamꝰ
¶ Duobz etenī modis fracta poſſidē aīm ira diſſipat ꝑmus quippe

est ut mens sollicita / aliquid agere qd liber inspiat / amice sibi quas
pari potest quietas ꝓponat / quis redemptoris sui ꝓxa cogitas / ad
aduersa se ꝓparet Que nimirum vicinia tanto fortius exterruit quanto
se cauca ex ꝑsua securitate deprehendit / qui ei ꝙpudus ab aduersitate depha-
dit / qui ab hoste dormiente timetur Cuique enim inimicus necat / quia nō
repugnante ꝓsternit Nā qui mala imminentia ꝓ sollicitudine ꝓnotat /
hostiles insidias qui in insidijs vigilans expauit Et inde ad victoriā va-
lenter actus / unde nescius deprehendi pertulerat Sollerter ꝙ animus
ante actionis sue ꝓmordia / acta debet aduersa meditari / ut semper
hec cogitet / semp cui hec fortasse pacifice multa / et ꝙd ꝙ accidere
prudus superet et ꝙd ꝙ nō accidere lucrū putet / Deinde ad securā
de mansuetudine modus est / ut cū alienos excessus aspicimus / mā in
quibz m alijs expressibz mala delecta cogitemus / Considerata ei nra infirmitas
ꝓxia mala excusat aliena / patienter nāq illata iniuria tollit / ꝙ pe-
memimit ꝙ fortasse adhuc habeat quo debeat ꝓpe tolerari / Et quasi
aqua ignis extinguit / cū sollicite fortis animi sua cuiq ad mētē dul-
pa reuocat Quia erubescit pena nō parce / qui vel deo vel ꝓximo
sepe se reuolut peccasse ꝓtristat / hec ille / Ex quibz verbis ac certis dei
ꝓdictis optima ia poterus colligē o aia / qm nimius hic ꝓmus ꝑdy
tus sit et quibet a mime mansuete cupiens / Deinde ei vnq ad veram
mansuetudinē exurgēs si te ad sustinendas ꝓ xpō aduersitates mi-
me ꝓparabis / Sed qd adhuc magis est / hic gradus nō solū o aia ad
mansuetudinē acquirendā ꝙ etiā tibi nimius est et valde salubris /
ad regnū beatitudinis consequendū / sicut eiusdē exēplo in quinq pru-
dentibz virginibz potes aduertere / de quibz scribit / et que pars erat mitior
cū eo sponso celesti duce ihū xpō ad nupcias / ag am sponsus est ait / qui
ꝓpe nullo mō venientes ia sponse pace fruebant / nisi ante eius aduentū
ad sibi obuiandū / et ad sponsi ad nupcias introeundū ꝓparassent / Ille enim
ia vere ad aliquid exequendū paratus dicit / qui ante exercitiū se ad
illā debita dispositione et congrua ordine ꝓparauit ag exercē ait ille qui
ꝙ prudentes virgines ad hoc ut posset cū sponso intrare ad nupcias /
per patrē primū mansuetudinis gradū se ꝓparasse comprobantur /
Dicit enim scriptura / per multas tribulationes oportet nos introire
in regnū dei / Et quia ille ut promissus est / cū sponsus millus beatitudi-
nis et eternarū nupciarū regnū intrauerit / constat profecto / ꝙ nō nisi
ꝓ tribulationes et multas aduersitates ꝓ xpō sponso suo passas mi-

uerē. Sed quō nūq̄ illas sustinē incepissent nisi sano et deliberato consilio se ad illas pacēdas effectualr̄ ꝓparassent. Iuxta illud Prouerbiorū. Cum dispositione inituꝝ bellū et erit salus ubi multa consilia sunt. Unde et hic similiter sicut m̄ gdibz humiliatus conflationē o aīa cōm illū extremū timorē tuū inimicꝰ quādo ab de tuo corpore extirpat. Si enī tunc certa voluerus esse de matrimonio cū sponso illo dulcissimo atq̄ magno tuo ihū xp̄o ad suas celestes et sempiternas nupcias. tā de facto dū adhuc mortā sumis ad tribulationēs sustinendas ꝓ xp̄o te ꝓpara ut dū venerit tā ad egressū tuū de corpe q̄ ad illud tremendū iudiciū in vniuersali resurrectōe te ꝓbeat cū quibz prudētibz virginibz inuenīat tuū ꝓpatū. Et tantū de corpe de hoc mā suetudinis primo gradu.

Anima placeat ut tā veniās ad sēm **Spiritus**. Secūdus mansuetudinis gradus ut dixi est. Ad inuestigandū debitū modū sustinendi aduersitates ꝓ xp̄o scripturā sacrā siue verbū dei libenter legere vel audire. Hic gradus quō rte ad p̄decessū sequit̄ stabilis est videl. Mā sūt qui ut ait apl̄s emulationē dei habēt sed nō secūd̄m sciaz. Ex quibz quidā hēretici sunt sicut et quidā scismatici xp̄iani. fidē quidē tenētes sī caritatē ꝓximi abnegātes. Quibz oīb nō solū se ad sustinendas aduersitates ꝓ xp̄o se aliquādo ꝓparant verū etiā nouū q̄ dum tormēta ac mortem ꝓ illo pati festināt. quib tā ꝓ ipa tormenta nō purgant ad glāz sed ꝓ illa potius tūsant in ignemā. Quibz ꝓ bono Iob recte aurū de suo mūdari aperte ondit ubi dicit. Est aurō locus est in quo conflatur. Super quo verbo dicit bēs gregoꝝ. Quo in loco pē hoc conuenienter intelligi. ut de sua hēresi stulta passione videant̄ mēpari. Mā sepe ꝓ ihū xp̄m dñm ac redēptorem nr̄m ndīe multa pacūt̄ se. Sepe q̄ eisdē passionibz eq fieri mūtres sperāt. quibz scī viri voce mūe dicit. Aurō locus est in quo conflatur. Mā iuxta hoc q̄d iam ante nos dictū est. Quisquis ex vnitate ecc̄ie patit̄ penas pati pē. martir fieri nō pē. Quia aurō locus est in quo cōflat̄. Quid ergo adhoc hēretica dicitis? Conflari per afflictionē carnis vel eaā ꝓ mūtiziū vultis. sed locū in quo debeatis conflari nescitis. Audite quid scī ꝓdicatoris voce dicat̄. Aurō locus est in quo conflatur. huic g̃ conflationis locū querite. hāc fornacē qua aurū apte purgari valeat inuenīte. Una est ecc̄ia in qua quisq̄ conflari voluerit

ecīā ab oīm̄ sordē peccatōrū purgari. Si quid pro deo amāt̄ tudīs siqʒ̄
tribulacōnīs ex hac posit̄ sustinētis mēdi tantū mō poteritis non
purgari. Dicat. Gēmias. dicat quō gflacōnis vre ignis oī virtute
sit vacuꝰ. frustra conflauit conflator. malicie eīm̄ eorū nō sūt con
sumpte. Ecce ignis exterius conflans. et dure passionis admonet penā.
et tū exteriꝰ nō exequit culpā. Et tormēta crudelia dat penarū.
et honorū nō facit. meremētū meritorū. Ecīā huiꝰ conflatōis ig
nis. qui ex catholica colligat̄ ecīa. qm̄ nullū oīno virtutis si
paulus apte mīmat dicēs. Si tradidero corpus meū ut ardeam. ca
ritatē aūt nō habeā. michil mī pdest. Alii quippe pua de deo sentiūt
Alii recta de auctore tenēt. sed vnitatē cū frībz nō tenēt. Illi ecīe
fidei. Isti vō scismatis pcretracōne diuisi sūt. Unde et in ipa prima
pte decalogi vtrūq; parietē culpe reprimūt. cū dīna voce dicit.
Diliges dnm̄ deū tuū ex toto corde tuo et ex tō aīa tua. Iterꝫ mox
subdit. diliges pximū tuū sicut te ipm̄. Qui eīm̄ de deo pueīa sen
tit. liquet profecto qm̄ deū nō diligit. Qui vō de deo vre sānē sens
a scē ecīe vnitate diuisus est. constat qđ pximū nō amat. quē so
ciū habē recusat. Quisquis ḡ ab hac vnitate mīs ecīe. siue par
tīm pueīa de deo sentēdo. siue ecīē scismatis pximū nō dilī
gēdo diuidit. caritatis huiꝰ grā pdat. De qua hoc qđ pmīsimus
paulus dicit. Si tradidero corpus meū ut ardeam. caritatē aūt non
habeā. michil mī pdest. Ac si aptꝰ voce diceret. Extra locū suū cōfla
cōnis ignis michi adhibitus tormēto me cruciat. mū dicēdo ne non
purgat. Hūc omēs scē pacis amatores sūmo studio locū querūt. hūc
querētes reperiūt. hūc inuenientes tenēt. Et ī post pauca subdēs
dicit. Quia ḡ nō mīsi in catholica ecīa veri mīteres sūt. dicatur
vre. Aurū locus est in quo cōflat. Qm̄ nō clarescit aīa m fulgore
eterne pulchritudinis. nisi ut ita dicā prius hic arserit in officina
caritatis. Hec ille. Ex quibz dictis mānifeste cōspicat. qđ necē sit quē
liber qui ad pacē dī p xpm̄ se pparat. ad hoc qđ sibi ipa sua passio
pfic. fidē catholicā habē. caritate informatā. Et duo nōnūl caritate
informatā. quia fides mīformis sine caritate michil pderit. p xpm̄
pacīēti dicēte apto. Et si habuero omnē fidē ita ut mōtes trāsfe
rā caritatē aūt nō habeā. michil sū. Et iterū sicut supius allegatū e.
Et si tradidero corpus meū ut ardeā caritatē aūt nō habuero. michil

michi ꝓdest/ Sed ut quisq; talis fidē rectā habeat/ nātē est ut illā
vel per sāctā scripturā legendo/ vel a ꝓdicatoribꝫ verbū dei audiē
do discat/ Secundū istud dicit apls/ Quomō credēt ei quē nō audierūt/
Quomō aūt audiēt sine ꝓdicante/ Et post pauca subdēdo infert/ Ergo
fides ex auditu/ auditꝰ aūt per verbū xp̄i/ ꝙ manifestū est ergo ꝙd
frustra ad patiendū p xp̄m quisq; se ꝓparat/ nisi sollicite doctrīne sīue
verbo dei intendat/ ut mō fidē rectā et certitudīē discat" vērā/ quib;
mediātibꝫ ipā sua ꝓparatio debita dispōne et rēgruo ordīne recte
fiat/ Et hoc est ecclā sicut supius ꝓmissū est ꝙd vna glosā sup illo ver
bō mitēs dicit ꝙ ira est quē mētis asperitas vel amaritudo nō af
fligit/ ꝙ simplicitas fidei ad omnē iustitiā patienter sustinēdā instruit/
Superest ꝓmissas tā istū sēdū gradū ꝙ ecclā procedentē/ Nā in hoc ꝙ dr̄
simplicitas fidei instruit iste 2us/ eo ꝙ fides sicut iā patuit ex auditu vbi
dei est/ In quo auditu hic stās gradus pūcipalē subsistit/ sicut ecclā
est ostensū/ In hoc aūt ꝙ dr̄ ꝙ ipa simplicitas fidei instruit ad omnē
iustitiā patienter sustinēdā/ p̄cedēs ꝓmus mānsuetudīs gradus exp̄mit/
qui ut visū est subsistit in quadā ꝓparatione ad iustitias p xp̄m sus
tinādas/ Quā ꝓparationē ut iā patuit iste stās gradus instruit et
informat/ Hinc est ꝙ sapiēs postq̄ pro ꝓmo mānsuetudīs gradu dix
isset/ Fili accedēs ad seruitutē dei sta in iustitia et timōre et ꝓpara
aīam tuā ad tēptationē/ et deprime cor tuū et sustine/ quod deinꝰ
supius patuit/ stati ꝙ iste stās ꝑdu subuīcit dicēs/ Declina aurē
et excipe verba intellectus/ Superest designās ꝙ ad hoc ut quisq; possit
subsistē in ꝓmo gradu mānsuetudinis/ quo se habet ꝓparatē ad susti
nēdas iniurias et aduersitates p xp̄m/ merito est iste stās quo debeat
aurē declinātē ad audiendū verba dei/ Quę hic sapiēs nōmāt vbi
intellectus/ ut ꝙ hec possit intelligī/ quo se debeat ꝓparātē/ hic nō lō
gē in sequētibꝫ idem sapiēs apertiꝰ ad istū sēdū gradū inuitat dicēs/
Esto mānsuetus ad audiendū verbū dei ut intelligas/ Quia mīrū
mūq̄ quos debeāt modū ꝓparandi se ad patiendū p xp̄m/ vel alē ad
seruiendū/ vel quodcūq; aliud ad salutē aīe sue ꝓtinēs intelligēt/
neq; ad alios mānsuetudīs gradus vnq̄ conscendēt/ nisi aurē
cordis et cordis ad verbū dei audiendū mansuete declināret/ hinc
beā Iacobꝰ similiter ad hunc 2um mānsuetudinis gradū adhortās ait/
In mansuetudine suscipite insitū verbū/ ꝙd ꝑt saluāt aīas vras/

¶ Dicat ex omnibz iã dictis aperte iã videas o aiã qm̃ nr̃e ar nemo post
pmũ manſuetudis gradũ p̃decẽt iã ſequit̃ hic 29 ¶ Cui quidẽ gdũ
ut ar tu de ceto nõ negligas aſcendẽ bn̄ augt quid de audiẽdo verbo
dei dicat diligẽter attende ¶ Aut eñ ſic Inuitogo vos frẽs vel ſoroẽs
dicat nr̃i quid vobis plus eſſe videtur verbũ dei an corpus xp̃i di
vultis vezũ rñdẽ hoc utq; dicẽ debetis q nõ ſit ming verbũ dei q̃
corpus xp̃i ¶ Et ideo q̃ta ſollicitudine obſeruamg q̃ndo nobis corpus
xp̃i mi̇ſtrat ur michi ex hõe de mis manibz in terrã cadat tota ſol
licitudine obſeruẽmg verbũ dei q̃ nobis erogatur ne dñi aliud aut
cogitemg aut loquamr̃ de corde nr̃o depeat ¶ Quia nõ ming reus erit q̃
quãdo verbũ dei negligenr̃ audierit q̃ ille qui corpus xp̃i in terrã
cadẽ negligẽtia ſua p̃miſerit hec ille ¶ Cũ igit̃ mortis aẽne reꝰ ſit̃
qui vel corpus xp̃i omõno dedignãt̃ accipẽ dicẽte dño ¶ Niſi manducã
ueritis carnẽ filij hois et bibritis eius ſanguinẽ nõ habebitis vitã
in vobis vel qui illud nõ vereẽtur indigne accipere dicẽte apl̃o ¶ Qui
cũq; mãducauerit panẽ vel biberit calicẽ dñi indigne reus erit cor
poris et ſanguis dñi ¶ Et j ¶ Qui eñ mãducat et bibit indigne iudiciũ
ſibi mãducat et bibit vel ẽte qui illud quãdõ digne acceptũ nõ
deſeruit indigne recidiuãdo enormẽ dicẽte ezech apl̃o ¶ Irritã q̃ fa
cies legẽ moyſi ſine vlla miſeracõne duobz vel tribz teſtibz morit̃
quãto magis putatis detrusora merezi ſupplicia qui filiũ dei cõcul
cauerit et ſanguinẽ teſtamẽti polluti duxerit cẽ ¶ Ideo tibi valde
attendendũ eſt o aiã ne verbũ ſtẽ p̃dicatõis aliquãdo vel sine
audire trẽpnas vel illud indigne ſuſcipias vel digne illud ſuſcep
tũ poſtea indigne reuocas quẽadmodũ quidã ſtatuit̃ de quibz bn̄
Gregoꝰ in omelia de paſſioẽ tractãs illud verbũ ¶ Qui ex deo eſt
verba dei audit ppterea vos nõ auditis quia ex deo nõ eſtis dicit
ſic ¶ Sũt nõnulli q̃ p̃cepta dei nec aure corpis p̃cipẽ dignãt̃
et ſũt nõnulli qui hec quidẽ aure cordis p̃cipiũt ſ; multo ea mẽtis
deſiderio cõplectũtur et ſũt nõnulli qui libenr̃ verba dei ſuſcipi
ũt ita ut ea in ſtabilitatẽ cõpũgant ſed poſt lacrimarũ tpã ad inqui
tatẽ redeũt hij ꝓfecto verba dei nõ audiũt quia hec exercẽ in o
pe cõtẽpnũt hec ille ¶ In quibz verbis bn̄ ggoꝰ aptẽ ĩmuit q̃ tri
plex auris nẽãa ſit ad hoc ut verbũ dei veraciter audiat videz
auris exteriꝰis audiẽtie interiꝰis intellẽtie et exercitiue obediẽ
de quibz breuit̃ ad pñs cã brevitatis ſuppſedeo eo q̃ de eaꝝdẽ aũ

dum paulo ante fuē pme ꝓs hui⁹ opuscul⁹ est tractatū. Hoc tantūmo te o aīa ex ū dictis sc̄oꝝ videz augustini et gregorii āmonē intendo ut qm̄ dignabile sit et ꝓbabū verbū dei contēptuē et illud nolle audire diligenter aduertas ut ex hac aduertētia nūqm̄ illoz malignoꝝ hōm̄ suggestioni consentias qui non solū illud audire contempnūt sed eā ne alios fidelibz p̄dicent toto posse resistūt et callidis argumētis impedire contendūt. De quoꝝ miserabili audicōe et ꝓmissa ac eāa contēcōsa arguca melius ad pns puto esse tacendū q̄ loquendū. Verūptn audiāt ipi et quicūq; de mō eoꝝ sūt ipm vitatis magrū ymo et districtū viuoꝝ et mortuoꝝ iudicē eōꝝ se terribile etne reprobōnis verbū tonāte. Qui ex deo est inquit verba dei audit ꝓpea vos non auditis quia ex deo nō estis. Audiāt et illud. Quicūq; nō receperit vos neq; audierit sermōes vros exeūtes foras de domo vel de ciuitate excutite pulueꝛē de pedibus vris in testimoniū eoꝝ. Amē dico vobis tolerabilius erit tre sodomoꝝ et gomorreoꝝ in die iudicij q̄ illi ciuitati. Audiāt adhuc q̄ eos canonicē sacri iubēt exercere. Sacerdos inquit verbū in ecclia fraēte qui egressus de auditorio fuerit excōicet. Erubescāt q̄ et erubescāt vehemēter oēs inimici verbi dei cōmūtanē et erubescāt valde nec locē si forte adhuc vemā cōsequi mereant. Ez ne diuag; ꝓcptu reptoꝝ timorem o aīa mea q̄m salubre sit sedm̄ ꝑfectū gradū mā suescē ad verbū dei audiendū ꝓpcij tibi de certo est aduertendū. De quo breuiter tibi strendū est. Primus de septuplici tā vere q̄ noui testi pene imutabiles vitiaturē quas verbū dei cōtinet ad salutē aiaꝝ ꝓmotes possent recolligi tamē quia illud longū esset imoraꝝ idcirco causa breuitatis ad pns tm̄o ad cauā almi mgri respicio. De quo papue. Quūq; vitiatores recolligo ad etnā salutē ꝓmaxime ꝓmotes. Ibi cū inuenio q̄ p verbū dei auditōēs a peccatis mutātur sicut ad discipulos suos ait ipe vitatis magr testatē loquēs vos inquit mundi estis ꝓpt sermonē quē locutus sū vobis. Qui eāa exemplarē in vite ꝓpriū mutatū est vbi quida fr dixit ad senē. Ecce abba fraqueē me ergo sanctorē ꝓpe ut dicāt mi cōmonitionē q̄ salute aie mee et q̄si dixerit mi nichil ex ipis ratineo. Frāt at sem duo vasa vacua et dixit ei senex vade affer vnū ex illis vasis et mitte aquā et laua et effunde et pone illud mundū in loco suū fecit q̄ frater ita semel et bis. Et adiecit senex

vtraq vasa simul affert. Et cū attulisset dixit ei sen. Quale est ex vtrisq mūdius. Rūdit sr. vbi aquā misi et laui. Cui sen. dr ei. Sic est et aīa fili que frequēt audit verba dei q̄ quis nichil retineat ex hijs que mītrogat, tamē plus mūdat q̄ ille qui nichil requirit. Denuo p verbū dei audientes spūaliē vinificant. Dicēte itezū dnō. verba que ego loquor spūs et vita sūt. Qd itezū exēplariē bene apparet m bīis xp̄i discipulis p quibz bīe petry vnacū illuc spūaliter vinificatq rūdit ad dnm. Dne ad quē ibimq. Verba vite eterne habes. et nos credimq et cognimq quia tu es xp̄s filius dei. Huius p verbū dei audientes a morte eterna liberātur. sicut itūq testat dns loquēs ad iudeos. Amē amē dico vobis. si quis sermonem meū seruauerit mortē nō videbit in eternū. Qd eāā exēplariter demōstrauit m lazaro et alijs quos suscitauit a mortuis quos solo verbo a tpali morte ad vitā reuocauit. Adhuc āt p verbū dei audientes de extremo dei iudicio securātur. Postremo eāā p vbū dei vita eterna glificantē sicut de hijs duobz simul testat itūq dns dicēs iudeis. Amē amē dico vobis quia qui verbū meū audit et credit ei qui misit me habet vitā eternā. et in iudiciū nō venit. s tū sit de morte in vitā. Et quid hijs que sp̄ esse salubrius. quid vtilius aīa melius hijs p̄t esse. Cognouit hoc optimē p̄uldubio felix illa xp̄i discipula maria magdalena. que et tantā salutē posset consequi sedula sedebat ad pedes dn̄i et audiebat verbū illius. Deo et meruit audire a dno illud consolabile verbū de ēternacōne sua in optimo bono. gratia optimā partē elegit que nō auferetur ab ea. Unde p̄dicta resumēdo tibi dico o aīa. si volueris a cotidianis peccatorū tuorū maculis mūdari. si spūaliter p gratiā vinificari. si a morte p petua grōsius liberari. si de tribuli dei iudicio securari. si eterna vita volueris beatificari. audi quātocius potes diligētius verbū dei. Sicq in hoc p̄sēti māsuetudinis gradu itezū cū extremū tuū triēs quādo exeritura es de corpe. salamē suscipies et tutelā. Et tantū de hoc māsuetudinis gradu iā sit dictū. Summa restat ergo ut m cōuēter gradū tertiū ipius māsuetudinis ia declarē.

Spūs Decimus gradus māsuetudinis sicut audiuisti est arrogatas ia iniurias et quātascūlibet aduersitates p xp̄o aīmimit tollerare. Huic gradui illa glosa insimulat ut p̄tactū est. que sic dēsti-

bur mitē dicens | Veritē est quē rancor vel ira nō deiciat | sed oīa
equanimiter sustinet | quasi vellet dicē | Ille recte mitis dicit | qui
iā ad tantū gradū ascendit mānsuetudinis | quo oīa adūsa equam
miter p̄ xp̄o sustinet | sine oīm dilectione vindicte vel rancoris |
Et si recte aduertē hic gradus mānsuetudinis idem est cū priē |
sicut ex descriptionibz priē que supius cū q̄rtū gradū humilitatis
positi sūt ponē exposuim⁹ | Qui quidē gradus post p̄dictos duos
primū videz et secundū gradus | iā tertiū locū retinet | eo q̄ animꝰ mā
suescētis per p̄decētes ut dictū est ad mānsuetudinē se dispōit |
per hūc aūt tertiū gradū iā efficaciꝰ se in mānsuetudine incipit ex
ercē et manifestū est aūt | q̄ omnīs dispositis ad augmēta virtutis hui⁹
acquirendū frustrāt | si nūqm̄ expectet aliqua p̄ quā possit deue
niri in hmōi habitū incipiēt | Nec ꝯ ille qui se p̄ supradictos duos ꝯ
duos ad ipam mansuetudinē acquirendā p̄disposuit inanis et alienꝰ
a mānsuetudine remaneat | necē est ut iā se ad mānsuetudinē exer
ceat | iniurias et aduersitates equanimit⁹ colleratas | Hinc est q̄ sapi
ens postq̄ p̄signauit p̄dictos 2 duos gradus mānsuetudinis dicēs
quo ad p̄mū filii accedēs ad seruitutē dei sta in iustitia et timore |
et p̄para aiaz tuā ad tēptationē | et dēinde cor tuū et sustine | Et
deinde quo ad tertiū gradū adiecisset dicēs | Declina auzē tuā et ex
pe verba intellectis | quēadmodū hec verba in superioribz explana
ta sūt | Nūc ꝯnexe et immediate p̄ quīti tertius gradu subiūxit dicēs
Et ne festines in tempus obductionis | Sustine sustenta dei | Con
iūgē deo et sustine | ut crescat in nouissimo vita tua | hec oīa verba
p̄ quīti tertius mānsuetudinis gradu posuit | Insinuās p̄ ea tibi o a
nima | et aduiser mānsuētē cupienti | tres nōiles conditiones que ad
p̄fectionē p̄fectis gradus nāq̄ requirunt | Prima est ut tibi ipi ppt⁹ ad
uersitates tuū molestias nichil mali faciās | quo tibi possēs morte ci
tius accelerare | Quēadmodū quidā stolidus hoīes faciūt | qui ppter
hmōi vite molestias semet ipos nō abhorrēt crudeliē occidē | vel
quōlibet alio detrimēta facē | ut eāq̄ ppter mortē ab hmōi suis mo
lestiis absoluātur | Et hic primū tibi o aīa facē plurimū sapiēs quōd
dicit Ne festines in tempus obductionis | p̄ tempus obductionis secūd⁹
expositores designē tempus mortis | Cū diceret nō festines i mor
tē tibi ipi manus inferēdo | vel eā quōlibet impugnando | fracta molest

tris aduersitatū. ¶ Tercia ratio est. ut neq; eas ppr̄ ppr̄as aduersitatū
plexitatē. cū deū causam velis aut murmurare. ſ̄ potiꝰ qm̄ diu
te m illis sustentat ḡnanter velis sustinē. ¶ Cū ait apl̄s. fidelis ē
deus qui nō patietur vos tēptari sup id qd potestis. ſed faciet cū
tēptatione etiā puentū ut possitis sustinē. ¶ Et adhoc cōsequenter te
sapiēs amonet dicēs. Sustine sustentatiōes dei. qui dicit. ¶ Cū diu
te deus sustentat in ꝑcessione aduersitatū. tu noli cōtristē. ſ̄ sustine
patienter. ¶ Et est nō bile q̄ sapiēs ꝓpās tribulatiōnes siue aduersitatū
ꝑcessiones hic nūcupat sustētatiōnes dei. ¶ Quia reuera. ille fidelis dō
qui ut iā allegatū est nō patit̄ suos electos sup id qd pūr tribulatiōibz
vexari. semp cū illis mīmi⁹ in suis passionibz ꝑmanet. ꝓpē in
terq; consolationibz sustentando sicut scriptū est. ¶ Cum ipō sū in tribula
tione eripiā eū et glorificabo eū. ¶ Ad eas bene aptē excipit air. Bñ
ductus dē et pr̄ dñm nr̄m ihū xp̄m. pr̄ mīarū at deus totiꝰ ḡsolatiōis
qui consolat nos in oī tribulatiōne nr̄a. Silr̄ et ꝑsona hoc ꝑpm ḡfit
mās air. ¶ Dñe multitudinē dolorū meorū in corde meo. consolatiōes
tue letificauerūt aiaꝫ meā. ¶ Ad et tu aduerte o aiā ut decretō tri
bulationes nō solū patienter. ſed et ḡnanter sustineas. ex quo tā cōso
latiōes suos electos in ipīs sustentat dñs. ut et tecū ille consolator
optimꝰ semp sit. semp qz te consolet. ¶ Tꝛa codicis est ut voluntatē
tuā dīno conformes dei voluntati ꝑ amorē. ut qm̄diu ille vult. et
quātū vult. et tu dīo velis ꝑ suo amore qm̄tislibet aduersitatibz mo
lestari. ¶ Et tantū velis eū sub suis flagellis deligē. qntū eū sub su
is consolationibz dilexisti. ¶ Et hoc vult sapiēs cū in verbis ꝓmissis
subiūgit dicēs. ¶ Coniūgē deo et sustine. qi dicat. ¶ Esto cōuertus dō
ꝑ amorē qui tūsformat amātē in amatū. et efficit ut tu mane
as in deo. et deus maneat in te. ut sic tua voluntas dīo cōformis
sit dei voluntati. et sustine qm̄diu ille vult et qm̄diu vult patienter.
Ut qz tandē sit ut ille fidelis deus te liberet ab oī molestia sicut
scriptū est. ¶ Absterget deus oīmē lacrimā ab oculis eorū. et mors
vltra nō erit neq; clamor neq; dolor erit vltra. qm̄ ꝓma abierūt.
Vt sic tuē crescat in nouissimo vita tua. ¶ Quia nimirū dū vita is
ta mortalis in suo nouissimo instati ꝑ mortē deficit. tūc ꝓmo cres
cēdē incipiet bīa et ꝑpetua vita tua. ¶ Que bene crescēdo destribuē. qā
qd crescit semp in quedā cremato subsistit. ¶ Sic vita illa bīa et ꝑpe

nō retinentis

tualque tribulacõibz ꝓmet⁹ semp habet sine defectione sue ꝑsecu
tionis felicia mortis mẽta. Et hec vbi o aiã ꝑ gtiã dõne pñtis ꝗdy
ad ꝑcedẽtes iã dicta sufficiãt. Q̃ta vò ad hũc ꝗdũ spectãa req̃re
cũ qrtũ ꝗdũ humilitatis. quo ibi sliẽ pñs ꝗdus enũatus est vbi de
eo diffusius est tractatũ. ¶ Amma liẽter ꝑcitor de hijs que
dicta sũt. ut ad quartũ eiã gradũ eo expedicius iã dest̃dar.
¶ Spũs. Quartus gradus mãsuetudis est. Ab omi illata
actuali vindicta inocẽtẽ se conservãs. Qui gradus ut supius dictũ
fuit vnacũ duobz sequẽtibz gradibz. quito videz et sexto sũt ex
alla glõ sup illo verbo ꝑbi mites. Que sic describit mitis. ait. est
qui nõ irritat nec irritat⁹ nec nocet nec nocẽ cogitat. Vbi ꝑ hoc qd
dicit nõ nocet. vult oñdẽ qd mitis siue mãsuetus ad hoc qd se post i
iuriarũ ꝓpulsionẽ inocẽtẽ videt nõ nocẽtẽ constituet. nũq̃ debet
aliqd malũ ꝑ malo tribuẽ. eciã si retributionis ocasio quolibet ꝑ
beat. Ex ꝓmo ꝓtimet ad hũc quartũ mãsuedis gradũ. ꝑ hoc aũ
qd dicit. nec irritat nec irritat⁹ insinuare intẽdit. qd ꝛpe mãsuetus
post adusitatũ tollerãciã. nequaq̃ debeat in tantũ irritari. ut se ve
lit nocituũ exhibẽ in signo aliquo ꝑ qd iniuriãtis animus posset am
plius irritari. qd ꝓprie spectat ad sequẽtẽ quitũ gradũ. ꝑ illd vò
qd subiungit. nec nocẽ cogitat. apte videt⁹ iniũcẽ. qd mãsuetus qui ꝑ
fecte vult in seipõ mãsuescẽ. ille nec in cogitatu suo se vindicãtẽ re
tractet. ꝑ poñs toto conatu studeat ꝛpas iniurias oblivisci. qd ꝓprium ẽ
sexti gradus. Et si trũ adũtẽ luade apparebit quo ꝑdcã glõ ꝑ sex
tos tres gradus inocẽtis mãsuetudis iã enũatos. mitẽ excludere
tres illos iracũdie ꝗdus quos ꝛpe mãsuetudis magr curauit mẽ
dicẽ qñdo dixit. Ego aũ dico vobis quia oñs qui irascit frĩ suo reus
erit iudicio. Qui aũ dixerit frĩ suo racha reus erit concilio. Qui aũ dix
erit fatue reus erit gehẽne ignis. Vbi ꝓmo ꝓhibuit ira in corde. 2o
nã in signo. 3o ira in exteriori ftõ seu vindicta. Et licet ira que appz
in signo grauior sit. qm ira que adhuc trũ latet in corde. et hinc dualz
maior est ira que ꝓfert vindictã in facto. tamẽ secũdm hũc ordinẽ
ire. nõ ordinatur neq̃ ordinari debẽt ꝑdcã ꝗdus inocẽtis mãsue
tis. sed ꝓcaus retrograde. ut ꝛpe videz ꝓmo ordiẽt illa mãsuet⁹ q̃ ira
reprimit. ne in facto noceat. qd fit per qrtũ ꝗdũ mãsuetis. Secũ
illa que ira cõtinet. ne eciã in aliquo signo appareat. qd fit per
quitũ ꝗdũ ut ꝓhibet. ꝓsterno vò illa que interiorẽ motũ ire mi

tigat/ ne mētē cā cogitacōnibz importūis ptrahat/ qđ fiat p sex^m
gradū/ Et quia hec ultrā ira radix est et origo aliarū pcārū/ dō si
cut sēdm artē medicine facile est alīquēs infirmū ab actuali egri
tudinis relaxāe molestia/ difficilig aūt est morbū remouē circūstā^as/
difficilimū vō est totū morbū cū suis humōribz prāuis radicitg eua
cuare salus pcātē/ sic nimirū facilig est nā rēpmā ne affremis in
gētōrē vindictā pcūdiat/ difficilig aūt est eā gtinē ut nec in signo ex
tērū appareat quo quis ad ptāz vindictā posset īcitari/ difficilimū
vō est intērē ire motū in tantū sufforcāe ut mēs ptā māsuetā ma
neat imperturbata/ Et ppēa recte post equanimē iniuriārū sue adū
sitarū tollerātiā/ tibi mīt o cā ordinādi sūt iā ducti tres gradus vidz
pīrus quīg et sexty/ Qui ut pdixi ab omī retributōne mali atēp
nocitura sine pcussa vindicta sēuāe te potuerūt īnocētē/ Et ymo
ordinādus est ille qui mfing mō eos consēt et ming ardug/ qui est
iste pīrus/ Deinde relqui alios duos sciz quīg et sexty/ Est g ut dixi
quarty gradus māsuetudinis ab omī illicita actuali vindicā īnocētē
se conseruāe/ Et dico nōnē illicita/ Nā vindicatio licita cū sēdm tullī
pōatur pō iusticie constat pfecto qđ sit virtus quedā/ Et idō potius
ptā est exequēda qm phibenda/ Vnde sciendū est qđ sicut idē tul
lius dicit in sua Rethorica/ Vindicā est p quā ius aut iniuria/ aut
id qđ ad obscurū est idest ignōiosū defendendo aut vlasce do ppul
sat/ Qui ergo vindicatō tūc licite fit/ si sēdm debitas circūstā^as
debitā mēsurā in vindicando obseruat/ et maxīe si tendit ad hoc ut
p eā pax cohibeatur/ Ideirco in vindicante pcipue cōsiderandg est
animus vindicātis/ Qui si sua intērōne ferat pncipalit^r in malū il
lius de quo vindictā sumit/ et ibi quiescat/ est omīno illicita/ quia
caritati repugt/ Si vō pncipalit^r ferat ad eius emēdacōez/ vel saltē
ad pcī cohibitionē et aliorū quietē/ et iustitie conseruatiōnē et dei
honorē/ pt esse vindicatio licita/ aliīs debitis circūstātiis obseruā
tis/ idest qđ ille qui vindicat nō sit pōnata pson/ quia tali nō licet
se de pprijs iniurijs vindicare/ Sēdm illud qđ scptū est/ nō querās
vlcionē nec memor eris iniurie ciuis tui/ Item qđ sit publica pson
vidz Judex/ Et qđ vindicet ex caritate et zelo iustitie/ nō ex odio et
libidine vindicte/ Ex desiderio correctionis/ nō ex desidiō affluēti
onis/ Sili^r qđ illā exerceat p debito loco et tpe/ modo et ordine/
et debita pēnā/ Et hoc est qđ dicit/ Augt/ Non phibet vindicā que

nō de vindicatione &c

fit ad correctionē | Unde talis publica psona nō ꝑt ſibi. luare vindictā iu-
rias dei vel ꝓximo irrogatas | ymo ꝑt et debet quilz vindictā ꝗpas
iurias sue ꝑsone illatas | puta quō reducāt m deū et ecīaz | sicut
fecit helias | qui duos quīquagenarios ad se capiēdū venientes per
ignē de celo postulatū consūpsit | Sili⁹ et heliseus | illudentibz sibi
pueris maledixit | atq; eos leonibz deuorandos adiudicauit | Sic et
Silueſter ꝑs mittentes eū m exiliū ꝺcrauit | Nec obstat qđ dicit
Crisost⁹ | Discamꝰ exēplo xpi māſ iurias magnanimit⁹ sustinē
dei ar iurias nec ustz ad audiū sufferre | Quia ut dicit augꝰ
hymōi pceptā ꝓcepta debēt intelligi ſdm animi ꝓparatiōz | Et cō
iuria illata alicui m q̄tū ꝑtinet ad eius ꝑsnā | debet eā patiēter
tolleare si salūi expediat | alīs nō tenet nisi ut deū est ſdm a
nimi ꝓparationē | Sic et quemlz primata ꝑsōna aut inferēs iuria |
et si semetipm ut dictū est vindicare nō debeat | ꝑt tū coqueri
iudici vel ꝓncipi | aut alīs publice ꝑsone de iuria sibi ſta et ad
aonē ex caritate apperē cū correctionis | si alīs ipe iuriās nō vel
vel nō potit emēdari | Sicut ecīa hoc ipm vīitutis magr m Emanu
luce appedat intelligē in ꝓbola de vidua | a quadā iniquo iudice
vindictā de suo adūsario expetēte | Et ita ecīa mānifestū est aut in
expōne pūtis ḡ deus dictū sit | Abomī illata vindicā | Ita nec ꝑ
vē māsuetudini repugt vindictā licitā exercē | debem⁹ ut dictū
est mānitatis obseruatis | Ma ille legislator moyses | qui sup octo
hoīes qui morabant in tra ꝓdicat⁹ mitissimꝰ | distrīte iuriā deo
suo in ydolatria exhibitā vindicauit | occidēs vnacū leuitis sibi
adunatis ꝗ viginti tria milia hoīm vna die | Sic ecīa mīsecit
quādā egipciū hebreo cuidā iuriā inferēti | Sili⁹ et bēs paulꝰ
in spū mansuetudinis et benigne compassionis | quādā fornicatiōm
adiudicauit tradē sathane m mitū carnis | ut spūs salus fieret
m die dnī nī ihū xpi | Dictū est ecīa actualī vindicta | ad dif
ferēcīa duoꝝ graduū sequentiū | ꝑ quos ecīa ira que est appeti
tus vindicte cohibet | aliq̄ tū et aliq̄ ut aliqualit⁹ ira ꝗ ꝓdcīs
patuit et amplius adhuc ni sequentibz appebit | Subsistit ḡ
ꝑmꝰ gradus māsuetudinis m quadā innocentia | qua vir mā sue
tus cohibet motus iracūdie ex illata iuria vel qualibet adūsi
tate exteriorē | ne in exteriorē siue actualē vindictā ꝓsiliat | malā

pro malo reddendo iniuriã infligi. Hec quidẽ innocẽcia q̃m nisi
post equanimẽ patiẽciã iã ordinãda sit/ur merito pñs quarty
gradus immediate post pdictũ z⁹ sequat̃ et ipi cõsimiles fuale ex
verbis bti Gregorii in omẽ de mitrizãt potiꝰ consoluru Aut nãq
sic/Briendũ vo ẽ q̃ plerũq; eueniꝰ patiẽtibz solet/ut eo quidẽ
tpe quo aduersa patiũt vel gruelias audiũt mllo dolẽ pulsent
et sic patiãz exhibẽt ut custodire eãã cordis innocẽciã aiunt/
tz cũ post paululũ hec ipã que ptulerũt ad mẽoriã reuocãt igne
vehemẽtissimi doloris mstiganꝫ Argumẽta vlciõis inquirunt
et mãsuetudinẽ quã tollerantes habuerũt in retractacõe sua se
mer ipãs diiudicatoꝝ pdiũ Et post subdit/aqualeng nãq hostis
quietis tpe ad victorie aiã redit/vel dãpna nrã vel iniuriã ia
cula ad meoriã reducit/cuncta que sibi illata fuũt vehemẽt exa
ggerãs mtolleabilia fuisse oñdit/et quiestẽs aiã tãto furoꝝ
cõcitbat/ut plerũq; vir patiẽs illa se equanimiter tollerasse eãã
post victoriã captiuꝫ erubescat/sz nõ reddidisse gruẽlias do
leat/et detoꝝa rependẽ si occasio pbeat̃ querat/hec ille Exq;
bus verbis sñ vim mãifeste tã conspicis o aiã/q̃m nate sit te pg
pcedẽtis gradus mãsuetudinẽ eãã nũc ad istius q̃rti gradus cõ
scendẽ mititatẽ Ne q̃d antea acquisisti p equanimẽ patiãz postea
pdas p impatiẽciã naturã Hinc est q̃ apte ad thimoth scribens
ipm mstruẽdo post patiẽciã immediate posuit mãsuetudiẽ di
cẽs Tu aũt o hõ dei fectare iusticiã pietatẽ fidẽ caritatẽ patiẽ
ciã mãsuetudinẽ ut pte insinuãs q̃ sicut ad iusticiã nociua est pi
etas que illã tẽperat et ad fidẽ caritas que illã mfoꝝt sic ad
patiãz nocẽs sequit̃ ipã immodẽs mãsuetudo que patiãz roborat et
conseruat Nullu g̃ q̃nꝫcũq; tibi iniuriãt aut quolibet molestã
ti malũ p malo debes retribuẽ p nocẽtẽ impatiẽciã si vehãter
volueris ptingẽ ad hãc pfẽtẽ mansuetudinẽ innocẽtẽ Cuiã quidẽ
mãsuetudinẽ ipe mãsuetudinis magr in semer ipãs tue exhibu
isse pbat̃ quãdo Iacobus et Johẽs viderẽt q̃ samaritani ipm nõ
receperũt dixerũt ad eũ dñe vis dicimꝰ ut ignis descendat de ce
lo et gsumat eos sicut helias fecit Et ipe cõmotus increpauit illos
dicẽs Nescitis cuiꝰ spũs estis Filius hois nõ venit animas pdere sed
saluare Hanc et mansuetudinẽ dauid habuisse dinoscit̃ q̃n do ei

dñs ꝑsequẽtẽ se ¶ Saulẽ aliquot verbis ñ manibz suis tradidit / ut
eũ sine alicuius phibitõne ꝓterisset mlt̃ facilẽ fac̃lũ / ꝫ ꝑ̃ cõtra
tanũ ad vindictã aĩm suã arguẽs ꝓficiebat pacty suã dicẽs
ꝓpicꝫ mĩ sit deus / nõ extendã manꝫ meas in xp̃m dñi ¶ Similiter
Symei maledicẽtẽ sibi maledictõne pessima ꝓpt̃ humilã hũlitatẽꝫ
dimisit iniuriã / Deo eandẽ suã mãsuetudinẽ ꝑ sue oratõis exau
ditõne et ꝛ̃pmissionis sibi facte consecutõe confidenter allegauit
coꝛã dñõ dicens / agemẽto dñe dñ et oĩẽ mãsuetudĩ eiꝰ ¶ Libi
enim de hac ꝓpã sua mãsuetudine vñ dixisse qñ ꝑsallebat /
dedisti mĩ clipeũ salutis tue et mãsuetudo mea multiplicauit
me ¶ Sua ꝑ dubio ꝓpt̃ suã mãsuetudinẽ qua ꝓnus fuit ad
parcendũ inimicis suis sibi iniuriãtibz / mlt̃iplicatꝫ fuit et in ter
ra suba et in regno ¶ Nec mirũ / quia sicut obiurgatio et iniuria
ut dicit sꝑtura ãnullabãt subiectꝫ / sic ncõ est ecõtrio ꝙ mãsue
do phibẽs hmõi obiurgatiõnẽ et iniuriã accumulet ꝓiectꝫ subiam et
augmẽtet ¶ Qd enim exẽplariꝰ narrat̃ de quoda qui se de suo ad
uersario vlcisci voluit nec ꝓualuit ¶ Et ideo quẽda amicũ suũ ut
sibi ferret auxiliũ mlt̃ pellauit ¶ Cui ille benigne ãnuit dicẽs ¶ Cũ
animꝰ meus ex tibi ut potõ auxiliabor ¶ Et assumẽs eũ intrauit
in camerã ubi habuit sue pecunie thesaurũ repositũ ¶ Et dixit
ei ¶ Ecce iste est thãurꝰ meus quẽ tibi impartiar / tu vide si tibi
sufficiat ad tuas iniurias repellendas ¶ Cui iste cñtẽs admiratꝰ
requisiuit vnde sibi tãte pecunie collecta ꝓuenisset ¶ Cui ille
rñdit ¶ Ab eo tpe quo ego cepi dñm meũ esse ꝓuisor / sollicite me
custodiui ne cui aliquo hoĩe iurgarẽ / ꝫ si quis mĩ voluisset infer
re calũpniã ab illo sc̃ alio nõ potui eũ eo cõponẽ / quo me redemi
pcio ne ꝗuora rerũ dispendia ꝓtulissem ¶ Cui qui semp voluit
iurgare et qualibet iniuriã sibi illatã vindicãdo repellẽ neq; ꝓ
poterit locupletari / Qd ille audiens de certo exsultauit a ꝓposito iur
gandi / hmõi ꝯ exẽplo ymo magis exemplo dauid ¶ Discat ꝗcũqꝫ
eo o aĩã / nõ ꝓ qualibet iurgãt iniuria / que aliquis in hmõi tẽptis
subitis atq; cõmodis locupletari ¶ Nec tñ eũ si quid sibi dñm sc̃ alter
tã vtile sit et in tantũ ad hmõi tpãlẽ rerũ mlt̃iplicatiõnẽ deser
uiat sicut ꝓpã de qua in ꝓxẽ gradu agit̃ inordinatꝰ mãsuetudo /
¶ Cũ vtilis ãt ymo qñ salubris sit hic ꝗdus mãsuetudo ꝑ mlt̃

plurandus etiam comodis explanatur nos sti martires docuerũt
Cum licet sancte quisq; de tortoribz suis et tyrannis poenas sumpserit
fisse vindictã sed tñ noluerũt ut eo amplius possent apd regem
suũ xpm etiam multiplicatu stipendiũ quo in suos persecutores simi
lius se illi conformassent Qui silet ut deus dicat apls petrus
cũ maledicerẽtur nõ maledicebat cũ pateret nõ comminabat Hoc spũ
lus de sõ xpõfessio legit ꝙ xps ad vnũ de judeis qui eũ in fa
ce pcussit dixit Si nõ xpiane ossem quting mea iniuriã vindi
cassem Monuit eũ ꝙ ad stadiũ regis siu alta palacia que sunt in
mõtibz sctõ fundata vbi statq; est oim bonoz aggregatõe ꝑfectus
nequaq; ascendit nisi se ab oĩ illicita vindicta innocẽtẽ ser
vare Cui ad hoc xpm ꝑpha alt ostendit quo posset mitto de
scendere Quis ascendet in montẽ dñi subiunxit dicẽs Innocẽs ma
nibz et mundo corde Vel certe qui salubris ste pris gaudia mandi
xpi discipulus ꝑfr michias ex verbis almi magri pendi quibz in
quo ad extremũ suũ effectũ cohercẽ curauit dicẽs Cum ait dixit
fri suo stanc neus ecce ichẽne ignis Est aũt effectus ire ut dicit
bus thos Nocumentũ alti sub pene vindicte ayrimũ aũt nocumen
torũ est sedm eũ qd fit solo ore Si ig neus existat ichẽne ignis
qui ex libidine vindicte pximo noceat verbo grauioso quanta pñs
ampliori dãpnatõne pena dignus est qui etiã notã gradus ascendit sce
riosi Et quia pñs gradus masuetudinis omẽ nocumentũ sub
pene illicite vindicte tã in verbo qm in facto suffiaenr ꝓhibet cõ
sequẽs est ut etiã quodq; tale masuetũ ab illo ichẽne igne aus
todiat atq; saluet Unde iterũ hic o aia cũ extremũ tuũ tõ
re consolatõnẽ tuemis efficacẽ Si eũ ctissime volus ignẽ ie
hẽne euadẽ si ad montẽ dñi hoc est ad regnũ celoꝝ ascendere
noli frib nocẽ noli te vindicare Noli malũ ꝓ malo reddẽ sed
potius studete sedm pñtẽ gradũ masuetudinis ab oĩ nociua et
illicita vindicta innocẽtẽ conseruare Ad qd etiã te Salomõ in
suis pueribus curauit instruẽ dicẽs Ne dicas reddã malũ pro
malo expecta dñm et liberabit te Et iterũ Ne dicas Quo
fecit mihi sic faciã ei et reddã vnicuiq; sedm opa sua Hilre et apls
paulus Nulli inqt malũ ꝓ malo reddẽtes quidẽ bona nõ tm

cra deo sed cam cra omnibz habz ¶ si ficu pr qd ex vobis est cum omnibz habz pace habetes ¶ no vosmetipos defendetes f̄m ꝑ date locū ire Scriptū est mea vindicta ego retribuā dicit dns ¶ Vt igit et tu hui gdi masuetudie a primo possis acquire o aia curandū est tibi ut illā bti gregorij doctrinā observes qua de ira p zelū tradidit dicēs ¶ Cū igit p zelū animus mouet curandū primum est nec hec cadē que nostro virtutis assistat meti ira dnet ne qđ dnā pcat sed velut ancilla ad obsequiū prata a rōnis ego nequa p̄ cedat ¶ Cui ergo cū robustis cōis vicia exigit cū subdita rōni fa mulatur ¶ nā qūtūlibet ira ex zelo rectitudinis surgat si imodata me te vicerit rōni prius seruire cōpmt ¶ et tanto se ipudeāus dilatat quāto spacie viaū virtutē putet ¶ Vnde nec est ut hec aīe omnia qui zelo rectitudis mouet attendat ne ira ex metro dnī transeat ¶ Sz in vlcione pe tempus modūq; considerāe ¶ surgēte animi ꝓturba cōe subtilig ꝓtractando restringat ¶ animositate reꝑmat et motg feruidos sub equitate dispenat ut eo fiat iustior vlcor alieng quo p̄ ius extitit victor simus ¶ Quatenꝰ sic culpas delinquēciū corrigat ut anta ipē qui corrigit ꝑ patiēcia crastat et fugiē suū tūsc̄ndēdo di udicet ne intemperanter exercatg ꝓpō zelo rectitudinis longe a rectitudie aberret ¶ Hec ille ¶ Si igit ira p zelū intra ꝓ feruidis conatat motibz sic restringēda est ne in vlcione iusta aduersus patientes ꝓsiliat qđ to magis ira p vicia tibi continēda est o aia ne in aliqua vindicta illicita se diffundat ¶ Cuig etā egregiū tibi sume exēplū qđ valeat maxime de Archita pho tibi narrat ¶ Qui cū diu in remotis pratibz sub pytagora pho studuisset tandē post adeptū strēue denū ad pria rediens inuenit sua ꝓpria villici negligētia rupta fuerit ¶ Cui nobile puerbiū fertur dixisse ¶ Vt de te supplicium caperet si iratus nō essem ¶ Sz malo te ipūitū dimittā qm̄ ꝓpria mea multo grauius te punit ¶ Qđ etā ille moralis cathos te voluit instruere quādo dicit ¶ Seruorū ob aliq̄ cū te dolor vrget in ira ¶ ꝑ tibi moderate tuis ut parce possis unde ut cū de hac masuetudis gradu gloriā hāc ex iā dictis tibi o aia mādo doctrinā ¶ ꝙ quī cūq; aduersus aliquē motibz ira audie iusti gatus ad vindictā ad nīmū ipetū tuū studa restringe ¶ quo ad usq; ꝙ semol saltē dicē poris verba illius doctrine almi tui magistri in qua ad pns laborauim ¶ Vndez discite a me qā mitis sū et humilis corde ¶ Et paulo dubio tū salutifere doctine meditatiōe te restringēabis

et omino insecte ab omi vindicta illicita conseruabit. Et tantu sit dictu de hoc mansuetudinis quarto gdu.

Anima. Ex quo sicut ex tua intellexi sima / cu ia explanato quarto gdu / duo sequetes videz quintus et sexty graduale habet cu tres naudie gradu cu dependeniaa / dabo ecia mu de ymni quito et sexto masuetudinis gradibz dignu cotinue tua tractare dilao / ut ex eoz explanacone melius possim de ceto cu almi magri mei adiutorio ommo a me nos iam izaudia longius pulsare.

Spiritus. Spiritus gdus masuetudinis est sicut supius intellexisti / nec in signo aliquo illicito izaudu se exhibe / et nonu utezu de illicito qa sicut in pcedti gradu ostu est / q aliquado vindicato que ex ira p zelu prodit / si debitis masurat circustacijs licita est / sic pzi mo pt se quis pcantibus matu in signis exhibe extiozibz / ut ex hoc itti corrigat / sicut scptu est / p tristicia aut corrigit animus delinquentis / hic est q ma sueto ille rex dauid / qui sp ex sua masuetudine fuit pnus ad prendu / sicut in pcedte gradu bene de eo visu est / tame cu filius eius absolo / frem suu amon mactasset / cui cui ppe mactationi ioab de mactio vindicta pcurit / a suo aspectu plurimu dicens / Reuertat in domu sua et faciem meam no videat / ubi refert scptura / q absolon reuersus est in domu sua / et faciem regis no vidit duobz annis / quousq uocauit eum ioab p eo mitteret et regis indignacio deferbuisset / sic sic et ille castus et mitis / ioseph ut minus castigaret fres suos / qui studiu ultionis rei fuerit p pmo in eu vendendo commisso / durius se exhibebat / et qi ad alienos duriora loquebat / quousq fideles suu recognoscet tres gfessi sunt / ut hec videlicet que ille congessit in eos merito patent / Unde necessu ee masuetudini repugnt exteriora izaudie signa ondere / dum sicut in pcedti gradu de vindicta dictu est debite circustacie obseruant / sic et illicita izaudie signa ea p maiia / que bti gregoriu enuat dicens / Ira ne sue stimulis accensu cor palpitat / corpus tremit / lingua se pdit / facies ignescit / exasperant oculi / et nequaqu recognoscit notos / pre quide clamore formal / sed sensus quid loquat ignorat. Hec ibi o aia et silia signa p que anim izati ex rectudie fuie statu remoty ondunt / nemo sane metis dubitat esse illicita / sicut ecia ppter bti Gregorij tales izaudias a recepciis comput / subdit ibide Qui quo usq iste imi ab acceptacijs longe est / qui actibus sue conscius no est / qui dicat / In modico utq / vel in nullo / Ex hijs utq

dictis q̄ntor apparet/ q̄ hic q̄ntus mā̄suetudinis ḡdus videt̄ subsis
tē̄ in qua dā̄ modestia/ per quā̄ moderant̄ gestus extrinsec⁹ tā̄ p̄mōis
q̄m opis siue cōuersac̄onis ne in ip̄is aliqua illicita signa ḡcepte ira
cūdie appareāt/ q̄ que possēt ip̄ius iuuenilis animꝰ ad amplusc̄ē in
iuriās irrogandas fr̄ale nr̄itatis/ Q̄ eā̄ videt̄ esse de sūa Johānes
Cassiam in collōnbz p̄m/ qui exp̄ssit hoc q̄ p̄fectis q̄nq; ḡdus mā̄suetu
dinis est/ eā̄ p̄ceāe ac modestie attribuit/ Vbi in p̄mo cap̄ collōis
abbis Johānis nacm̄ de quōdā discipulo abbis pauli qui virgꝰ iste
mā̄suetudinis ḡdu excellent̄ p̄fectꝰ fuisse dinoscit̄ sic ait/ describēs
ordinē rei geste/ Post dies admodū paucos maioris doctrine desiderio
p̄trahēte/ rursus ad abbis pauli cenobiū sūma p̄fectōis alacritate p̄rexit/
vbi licet plusq̄ trecentor⁹ fr̄m mūs moraret̄/ in honorē tū sēp̄ma
que tūc ip̄is agebat̄ mīnima de alijs quoq; cenobijs mōchorū turba
affluxerat/ Q̄ā priscis abbatis qui eādē cenobia p̄fuerat āmiuersāria
depositio sēp̄mus aūabat̄/ In mḡtis itaq; atris subdialis illa mō
chorū multitudine/ p̄ duodenariū n̄m distinctis ordinibz consedēte/
cū quōdā fratrū suscepta fr̄aulā paulo tardius intulisset̄/ videns hoc
p̄fectꝰ abbas paulꝰ qui nec turbas mīstrāciū fr̄m sollicite discrebat/
exempta manu alapa eū sub oīm p̄cussit in terrā/ ita ut ille sonitus
palme eā̄ in vniuersōrū longe consedentiū auribz resultaret/ Hoc aūt
idcirco ab eo factū est/ ut cūctis qui aderāt iuuenis p̄cācz p̄fectōis/
ut sēs qui nō fluxerent tali spectaculo modestie erudiret̄ exemplo/
Cui maturo aūt id facto consilio res placuit/ Q̄ā ille mīrabilis pa
rēsis iuuenis/ tanta id animi lenitate suscepit/ ut nō solūmō nullꝰ
fuerit ex de eius fr̄amo plausus/ vel tenuissimū murmur tacita labiorꝫ
agitatiōne signatū/ sed nec ip̄a quidē eius modestia atq; tāquillitas
aut color saltē in eo gr̄auitatis fuerat imutatꝰ/ Hec ille/ Ecce quomō
hic iuuenis suscepit iniuriā/ et aī hoc nullū nacm̄ die signū exhibuit/
q̄ virgꝰ p̄fectꝰ gradus mā̄suetudinis p̄fectū est/ et tū hec ip̄a mā̄
suetudo modestia appellat̄/ Cuius tū adhuc firmiorē apl̄i pauli hēmꝰ
sniaz ad tim̄ scribētis/ vbi silit̄er mā̄suetudinē modestie attribuit
dicēs/ Admone illos p̄ncipibz et p̄tātibz subditos esse/ dicto obedē/
ad oē opus bonū p̄tos esse/ neminē blasphemare/ nō litigiosos
eē s̄ modestos/ omnē ostēdētes mā̄suetudinē ad oēs hoīes/ Ecce
illos vocat̄ modestos/ qui sūt extrinsus habz sua mā̄suetudinē ostēn
dētes/ Q̄ ad quā quidē modestiā mā̄suetudinē 2ū̄ q̄ dicta in p̄fectꝰ

nō exēm. et murmuratores et rebelles iuuenes

gradu agit. Hec aplo tue precipue voluit ephesios instruē/qui dice
bat. Et vos prēs nolite ad iracūdiā puocare filios vros/ſ. ne
coloscenses quādo dixit/prēs nolite ad indignacōē puocare filios
vros/ut nō pusillo animo fiāt/Ad quā ecā māsuetudinē sapiēs
te hortatur a ecā vbi dicit/Ob mopē ne aūtas oculos tuos pter
mā et inpa/congressum pruptū affabilē te facito/et pi prava
interū/declina parumpi sine tristitia aurē tuā/et redde debitū tuū/
et rnde pacifice in māsuetudine/Hec ita māsuetudo modesta
qū recte post dictū quartū māsuetudinis gradū ordiat facile
est vidē/Nā plerūq; vir māsuetus et si firmo ppōito hoc in suo sta
tuat animo ut nūqm velit minuiān sibi/malū p malo retribuē/
quarūq; ecā occasione oblata qua posset hoc facē/ita p ab oī illici
ta vndicta se omīno mocrē custodiat/tamē vtiq; ipius iuriian
tis pūcā aut oīno fere nō poterit/aut ire nō valet eā tā dulcē
ut oportet sustinē/Et ita facile aliqua signa ab exē ondit/p que
mētis sue indignacōē sine nā mtis secus latentem mānifestat/Cru
ha signa sūt/comūsacōnis subtractio/obliquq oculorū aspectꝰ/vultꝰ
simulatio/et ecā consimilia p que iuriās facile potest ad aplorē
indignacōnē et iuriā inferendā puocari/Ne igit hoc viro māsue
to contingat/nāt est eū ecā ad hūc māsuetudinis gdū constendē/
ut videt oīa illicita nacūdie signa ab ipō iuriante cōtinear/quibꝰ
possit irritatio aliqua exaggerari/Sed ut hoc ipm quisq; māsuetꝰ
melius possit efficē/actꝰ ita hūc māsuetudinis gradū efficacig ac
quirē/Nō puto adhoc meliorē fore doctrinā/nisi p sūmopē studeat
nō solū se cōtinere ut dixi ab illicitis signis iracūdie/ſ quodāmō
ecā voluntē si recte fit cōis cordis sui inclinacōnē signa amicicie
exhibē/Cuius admodū ipe vitare magr/hoc in scripīs exāpla
riter docuit/quādo nō solū nō est auersatꝰ illū nequissimū discolū
suū et proditorē Judā/ſ ecā osculū sibi in signū veteris amicicie
concessit/et insuꝑ eū verbis amicabilibꝰ ad pmūq; monuit dicēs/
Amice ad quid venisti/Hinc est q; paul/aplo/postq; p instructoē
predictis quater gdus dixisset/nulli malū p malo reddētes/pui
dētes bona nō tantū cora deo/ſ ecā cora oīnibꝰ hoīb⁹/si fieri pt
q; ex vobis est cū oīnibꝰ hoīb⁹ pacē habētes/nō vosmetipos de
fendētes kīi/ſ date locū ire/Scptū est enī mī vindicta ego re

tribuā dicat dñs ꝙ hec scīptura ecā pro ꝑdō gradu qrto supius
est allegata. Deinde īmediate ꝙ astructāe ecā ipius pūrīs quīti
gradus subuīxit dicēs. Si esurierit inimicꝰ tuus ciba illū. Si sitit
potū da illi. hoc cū fiāēs carbones ignīs congēs sup caput eius
et gñat gladēs aur. Noli vinci in malo sī vince in bono malū. et
hoc est ecā qd Christꝰ sup illa vba agathei. Si offers munꝰ tuū ad
altare. et ibi recordat quia frater tuus habet aliq̄d aduſ te
tē. Talē mouēs quaſtionē. Si tibi iniuriatū est a frē vrō debeas eius
amicitiā querē. Rndet ꝙ sic. ut ꝓ videz duplicē glām cōsequaris.
quia et ꝑimo rogaſti et mſiꝰ mdulſiſti. Vnde et tu o aiā festīna
dū saltē expediat īimicū tibi iniuriantē ꝑcurare ad amicitias. ne
forte tardante te. ille ꝓximet ad rogandū te. et ira de manibus
tuis mercedē recipiat ꝑfectionis. ¶ Cū salubris aūt hic gradus sit
oībus xpi discipulis explānter. mirātū est m abbē ysaac. sicut
de eo in vite ꝑrīs legit. Quē dū quidā frēs requiſuiſſet dicēs. Abba.
quare te demones ita timēt. Rndit senex. Exiguus factus sū mō
chus statui apud me. et iniquitas mea extra guttur meū nō ꝓce
dēt. aut quilibet exterius apparēt. et ideo timēt me dēones. Multi
lomnꝰ huiꝰ gradus salubritas ex verbis almi magri apparet.
quibꝰ ita in exteriorū ſignorū ostensione ꝓhibuit dicēs. Qui dixit
frī suo racha reus erit cōcilio. Concilia aūt sūm glām ibidē est
consensus iudicij de danda sīmā in eū qui reus mortis est. agat
festū est aūt ꝙ ira illi⁹ qui dicit racha ita venit in noticiā aliq̄s
g et ipē reus est concilio. idest consensui iudicij de simili ꝓfenda
in eū. quo videz suppliciū sit dāpnandus. Cū ergo hic quīti mansue
tudinē dñs omīa huiꝰ illicita iniquitatis signa ne ꝓrumpāt cohibe
at. Constat ꝓfecto ꝙ dāpnandis simam extremi cōcilij euadat. Vn
hic vere cū extremū tuū timē o aiā optimā suemus cōsolatōez.
Si eī nolueris demones timē et magis ut ipē te timeāt. Ne demergas si illi⁹ districti finalis iudicij ſcēu
ra volueris terribilē dāpnandis euadē simiz. Noli in exteriora meū
dare signa. ex illicita cōmotiōne prūperare. sed semꝑ studē modestiam
ad oīes mansuetudinē exhibere. Imo ut amplius dicā si ꝓficere
re volueris ad illud regnū beatitudinis. ubi castus timor est. de ī
cōprehensibili maiestate dei. qui ꝑmanet in sēcla sēcli. ubi ꝓfecto sūr

diuicie er glā er vita | ppāz mānsuetudinis modestiā satagre retinē | dic eiñ stimpñ est/stimis modestie timor dñi diuicie er glā et vita | Et tanñ de hoc dictñ sit Quinto gdu | ur gñtur ia ad sextñ gradñ | sdñ p̄tactū cōtinuatis ordinē veniamus/ANIMA hec | tua intencio optime michi placet/SPIRITUS

Sextus itaq; gradus mānsuetudis ut dixi est/omnē iza illicitū | adhuc in mētre latentē ecia m ppāz iurgiozū rectitudē ne mēs con | turbēt valenē sufferre/Et iterū notāt dicq illicitā ira/Ad dnāz | ne iuste et virtuose/que nāq̄m phibet ꝑ poiq̄ p̄cipit cū causa | subest iracūdi/Nā ut dicit Crisog sup matheū Ira si nō fuerit | nec doctrina ꝓficit nec iudicia stant nec ciuitas compescit/itaq; q̄ | cū cā nō irascit peccat/Sanctā eiñ irrēnabilis/vicia semat/negli | gencia nutrit/et nō solū malos ꝑ eciā bonos ad malū inuitat hec | ille/Sed que ira iusta sit aut illicita bē Gregoq; curauit ondē dicens | q̄z mīs hec scire debem sciendū est/q̄ alia est ira quā ipacia excitat/a | lia quā zelus formar/Illa ex vicio/ista ex virtute gñatur/Si eiñ | nulla ira ex virtute surgit/divine acāduersionis impetū plime | as per gladiñ nō placasset/de hac q̄ pscā dicit/Irascimini et no li | te peccare/Cui nimirū nō recte intelligit/qui irasci nos nobis tā | tū mō nō ar̄ proximis delinquentibz volūt/Si eiñ sic proximos ut nos | amare ꝓcipim̄/restat ut eoz̄ sic peccatibz sicut nīs vicijs irascā | mur/De hoc iterū pscā ait/Turbatus est ꝑ ira oculus meus/Ira | quippe q̄ vicio excitat mētis oculū/Ira ar̄ per zelū turbat/Quia | quis salubē recta emulacōne cōtinē ea que nisi trāquillo corde pro | pi nō potest contemplacio dissipat/Ipē nāq; zelus rectitudinis quia | inquietudine mētē exagitat/eiq; mox aciē obscurat/ut alcioza in | cōmocōne nō videat/que bene prius tranquilla cernebat/Sed | inde subtilig ad alta reducit/vnde ad tempus ne videat reū bea | tur/Nam ipā recti emulacio eternā poss paululū trāquillitatē | lacrimis aperit/que hāc interū ꝑ grem motionē claudit/et vnde meus | turbat ne videat/inde ꝓficit ut ad videndū melius clarescat/hī | lle/Ex quibz verbis ia māifeste cōspicit/q̄ ira ꝑ zelū qua vel mīs | vel alioz vicijs irascim̄/recta mānsuetudo nō excludit/Dicit aū bē | Augo Irasci fili ut corrigat nulli sane mētis reprehendit/hmōi eiñ | motq; de amore boni et stā caritate vemēter/vicia dirūdi nō sur | git recta sequatur rone/Timor eciā sdm̄ suaz ptes in ethicis/qui

De duplici ira

ira scãe quibz et in quibz oportet et ut oportet et qñdo et qñto tñ
laudabilis est Qui aũt omino irascibilis est vituperat nã ut ibidẽ de
finiat nõ ira sca quibz oportet mspicetis est Talis eñ videt illatas
iurias non ferre qd ppriũ est mspicetis Sili nõ mat nõ pot esse
vindicatiuꝰ qd nezũ virtuosabile reputũ Sic etiã suiuante sustinere
et familiarẽ despicẽ aũ deputũ stulte Ex qua sñia mãfestũ est qꝫ nul
lus mẽmobilis siue irascibilis dignꝰ est alijs pficere m aliqua pla
tura Verũ pterũ ne talis ira p zelũ a rõitudine aberret ncẽ est ut
nra semp iudiciũ rõnis sequẽdo exp̃et ne si illud sua subitacẽ siue
mat amodo ia viciosa fiat Nã ira sicut et quelibet alia passio appe
titꝰ sensitiui in tantũ bona est in qñtũ rõne regulat Si aũt ordinem
rõnis excludat ia mala est et viciosa potest aũt ordo rõnis ni ira
attendi qñtũ ad duo primo quidẽ qñtũ ad appetibile in qd tẽdit qd
est vindicta Vnde si aliquis appetat qꝫ fiãt vin
dicta est laudabilis ne appetitꝰ et vocatur ira p zelũ Si aũt aliqs
appetat qꝫ fiat vindicta qualitercũqꝫ cõ ordinẽ rõnis puta si appe
tat puniri eũ qui nõ meruit vel ultra qm meruit vel eciã nõ ad
legittimũ ordinẽ vel nõ ppr debitũ finẽ qui est conseruatio iusti
tie et correctio culpe ecce appetitꝰ ire viciosus et nociat ira per
viciũ Alio mõ attendit ordo rõnis aũ ira quãtũ ad modũ irascẽdi
ut scz motus ire nõ imoderate feruescat nec minus nec extrius
qd quidẽ si pmittat nõ erit ira absq; pcõ eciã si aliquis appetat
iustã vindictã et hoc est qd eciã dicit bẽ Gregoꝰ ymo idẽ dictũ
suũ eciã supius aũ quartũ gradũ tangẽs ipsius vindicte fuit alle
gatũ Iurandũ maxime simopte est ne ira que ut ministrũ virtutis as
sistat mẽti dnãtur ne qñ dnã pcat sed velut anãlla ad obsequiũ
pata a rõnis tergo nũqm recedat ẽ Nã ira que vel cõ rõis ordi
nẽ vindictã appetit vel in modo irascendi minime feruescat qñtũ vi
aũ sit ex malus que nã efficax pateat Ex quibz malis ibidẽ bẽ
Gregoꝰ pmisit dicẽs Cũ septũ sit Tu aũt dñe cũ tranquillitate iudicas
Grãdũ nobis magnopere est quia quo ciẽs turbulẽtos motꝰ animi
sub mã suetudiẽ virtute restringimꝰ tanto ad solidiorẽ conditoẽ
conam Nã aũ tranquillitatẽ mẽtis ira reũberat dilaniatã quodãmo
dõ fissã qꝫ petebat ut sibi mentpi nõ congruat ac vim intẽ solitudiẽ
amittat Quãta ergo sit ira cãudie culpa pensemꝰ per quã dũ mã

sue rudo amittit supne sllitudinis y mago viciat. p ira sapia pdit
ut quid quis ve ordine agendu sit ou nesciat. Sicut sptu est ira in
simu stulti requiescit. Quia nimiru intelligere luce subthuir cu me
te pmouendo confundit. p ira uita amittit et si sapia teneri videat
sicut sptu est ira pdit eam prudetes. Quia scitu g fusius animg ne
quag explere eam si quid intelligi prudeter valet. p ira iusticia re
linquit sicut sptu est ira uiri iusticia dei no operat. Quia du pt
bata mes indiciu sue romis exasperat omi qd furor suggerit rec
tu putat. p ira gra uite sedalis amittit sicut sptu est nolu esse
assiduus cu hoie iracudo ne discas semitas eius et sumas scandalu a
nime tue. Quia qui se ex humana rone no teperat nec est ut besti
alit salus uiuat. per ira gordia rupit sicut sptu est uir animos sus
pirit rixas et uir iracundus effodit petra. iracundus quippe petra effo
dit quia eam malos quos incaute ad discordia puocat pcedes fact.
per ira lucr ueritate amittit sicut sptu est sol no occidat sup ira
cundia uram. Quia cu metu iracundia g fusiones tenebras inuehit huic
deus radiu sue cognitois abscondit. per ira sc spus splendor ex
cludit. Quo cou uxta uetustu tus placone sptu est. Sup qua requi
escet spus meus. nisi sup humile et quietu et tremente sermones meos
Cu eni humile dicet que tene prima aduexit. si g ira quiete metu sub
trahit sua sto spu habitacone claudit. Cuius successione animg va
cuus ad aptu mox insania duci et usq ad supplicia ab intimis cogi
tacionu fundamento dissipatur. Et subdit bs gregs. Signa illicita
quibz se hmoi furie ira manifestat exterius. p que ualuer iratg ar
reptacis assilatur. de quibz signis dictu est in g du gressu predeti
Cu igit tor mala efficiat illa ira illicita facile pt aduerti qui necdu
sacg sit pfus mansuetudinis gradus. p que omi pdcoru malou ra
dix iracundia exterminatur. Unde et nre hic sextu gradu post predictu
quetu ordiatur. na sepe fit ut uir masuetus uiter ou iracundie sig
na ualenter contineat. ne aduersus iurgiu quolibet amarus
appareat. tame adhuc uracg mes intus aliqualit indignacone estuat
et motg amaritudinis spirat. du illatas sibi iurgas cogitando pe
tit. Dicto bs Gregs. paulo post enucleata hmoi iracundie sig sub
dit dicens. Aliquo ira pturbato alo qui ex iudicio silencii indicit
et quo se foras per lingua no exprimit intg detius igne scit. et post

pauca V Monuit vō dū accensus animꝰ a cōsueta locutiōne restringuꝫ
per accessū tpis penitꝰ a proximi dilectiōne separatur Et actiōes stimulo
ad mētē veniūt causeq; que grauius exasperant oriūt atq; in
rati oculo festuca in trabē querit dū ira modiū p mittꝫ plerūq;
ma p silentiū clausa int mentē vehemētius estuat et clamosas
tacita voces formatꝫ Verba quibꝰ exasperatur obicit et qi in cause
examine posita durius exasperata rūdet Qd Salomō breuit insi
nuat dicēs Hostilitatis impetꝰ furor Sicq; fit ut perturbatꝰ animus
maiorē strepitū sui silencii senciat eūq; grauiꝰ clausa ire flāma
cōsumat Vnde bene ante nos quidā sapiēs dixit Cogitaciones iracū
di vipereæ sūt grāciones que mētē comedūt matrē suā hec ḡgoꝝ
Me igit vir māsuetꝰ p immoditas nociue cogitaciones in retractu
do suas iusticias māsuetudinē quā p possidet quoq; ḡdus acquisi
uit perdat Nocē est aūt ḡuiter ustq; ad huiꝰ sexti gradū consendere
quo omes hmoi illicitas nociue aut indignaciones cogitaciones subito
ad melius diligēti studio redigat et in quātū potit ipas iusticias ob
liuioni tradat ut fiat qd sptū est nō mōr eius iusticie eius tuoꝝ
Qd bene sapiēs in verbis quibꝰ pūtē sexti gradū māsuetudiē
anotauit sollicite animo nē voluit dicēs Fili in māsuetudine fezna
aiaz tua et da illi honorē sdm meritū suū Quid em aliud est ani
mā fezuare in māsuetudine nisi aīe motus ad iracundiā coercitatos
mētē mansuetudis timōs restringē mētēq; sub tranquillitate cōpo
nē ut cuꝰ affectus in omi bonitate possit ungi pmuni hoc etiā
certe est anime sdm suū meritū suū honorē dare omes carles
motꝰ in appetitu sensitivo excitatos et maxie motus iracundie ne
mētē immoderata accensione turbet sibi subiciē Salone testante qui a
ut honor est hoi qui sepat se a grecionibꝰ Vnde dicit lyra Qd p
hoc ondit se pacificū et mansuetū esse qd est honorificū qd hoī
est primū virtutis cognitiū est aūt q talis fezuat aiaz in māsuetu
dine atq; illi honorē dare sdm meritū suū ut iā dictū est ppe mi
tiū est ut clauē pater ex dita mē mitē et māsuetū supra assigna
Vnde et pūs sexti māsuetudis ḡdus ppria subsistit in quadam
mititate qua vir māsuetꝰ nulla illicita aut immodata animi sur
censione turbatꝰ sed potiꝰ cuꝰ affectꝰ in omi bonitate ungi p seue
rat Qui quē gradū ipē mgr mansuetudis in hac qua laboamꝰ doc
trina sua nobis tradita propue p alios ḡdibꝰ videre astruē dum

semetipm̃ in exẽplũ posuit dicẽs / Misericordia mea q̃ mitis sum et hũ
lis corde / vbi sicut supius dictũ est ly corde nõ solũ determinatiuũ
est ly hũilis sz etiã ly mitis / et vtrũsz fictio excludat / Quę licet in
ipõ mãsuetudinis magrõ esse nõ potuit / tamẽ nobis spãliter posuit
ad doctrinã / ut videz ipm̃ imitãtes cordialiter et vere mites sẽm / q̃d
tuẽ fit quãdo remota oi amãritudine qua mẽs nra imodata accẽsione ad
uersa possit turbari / affabili ingrõ dulcedine bõitate / hic gẽ
quã salubris sit omnibz xpi discipulis ipẽmet mãsuetudinis magr̃ dog
natz est omnẽ dicẽs / Beati mites q̃m ipi possidebũt trã / Iuxp quo vbo
dicit bẽs gregz / Nec parua estimãda est hec aut vilis lectionis / tãq̃
a celesti habitatione disiecta sit / cũ regnũ celorũ alijs intelligitur intrãt
Terra q̃ promissa mitibz et in possessione danda mãsuetis / cuius sẽsus
est / que ad hũilitatis meritũ fideli resurrectione mutabit / et imor
talitatis gl̃a vestietur / Nullo ũ spiritui futura rõuenia / et cũ volun
tate animi ꝑfecte vnitatis habitura consensũ / Tunc eñ exterior homo
meliorus hominis erit quieta possessio / et interminata / Tunc mẽs videbit
deo meta / nullis corporee infirmitatis impediet obstaculis / Nec iã
dicit nocẽ erit corpus q̃d corrũpit aggrauat aiam / et terrena inhabi
tacula deprimit sensũ multa cogitantẽ / Cum habitatoꝛi sue nõ reluctabit
tẽa / nec imoderatũ alicui cõ inferiũ sui rectoꝛis audebit / possidebit eñ illã mitis pace ꝑpetua / et mihi vnq̃ de corũ iure mimuet /
Cũ corruptibile hoc induerit incorruptionẽ / et mortale hoc induerit
immortalitatẽ / ut periculũ vertatur in premiũ / et q̃d fuit oneri sit honoꝛi /
hec ille / Erit q̃m bta possessio saluatoꝛis hẽditas ipius mitibz est promissa /
Potest michi omis huius gradus salubritas ex verbis illis almi ma
gri videri / quibz mã in corde phibuit dicẽs / Qui nascẽ fr̃i suo reus
erit iudicio / Mã ex quo ꝑfectus gradus omnẽ illicitã mã sicut visum est
omino cohibeat / constat ꝓfecto q̃ quisquis nõ mitis est / discretionem ex
aminis iudicium / quo iudicabũt atq̃ damnabũtur inani cuadet /
Adhuc ãt huius gradus salubritas ꝑpendi potest tã ex malis de ipã
irascibilia aboꝛtis / que bẽs gregoꝛ emũat ut iã supius patuit / que
oia vera mititas plene emitat / Cum eñ ex bonis que ipa mitri
tas in dei grã in hoc mãsueto operari consueuit / Nunc cohortes abbas
mõtis synai in cõmẽ dicẽs ipius mitratus emũat sic inquiens / agmi
tas est paradisi firmamẽtũ occultatus portus / consideratio in oratione / spẽ
sanctis locus / xpi imitatio / angelorũ appropiatio / deonũ vinculũ / et.

Commendatio mititatis

cōm amaritudinē sentiū. ¶ In cordibus eōm mitiga requiescit dñs / anima vō grauibus grauiata sedes demoniū hec ille / Vnde hic tertiū habes o aīa cōm extremū nōīe tuū fiduciaalissim̄ solacij firmamētū / Nam ut tā prime dicta a postremis ad prudā redeundo epilogem dico sū macie / si bona grē voluerīs assequi / si mala culpe euitare / si districti examinis finale iudiciū euadē / si corpus tuū ppetua et glosa possessione tibi voluerīs pacifice subiectū habē / nūc de tua mēte ira illa cita ne tibi dnetur expelle / mititatē sdm̄ pnē māsuetudīs gradū disce iugiter retinē / Vt ar hmōi mititatē craig possis / almo magistro tuo ihū xpō te iimāre acquirē / et omnē nā illicita adhuc in mente latentē valenter extinguē / artg ira ad istū sextū māsuetudīs gradū vexacie pringē / p omībz aliis inductiuis efficacissimū est ut ex predictis pateat / considerato mititatis almi tui magri ihū xpi / Cui si attente aduerteris / cuir tibi ad mitescendū et ad omnē ira suffocandū sufficiēs inductū / Ex quo sepe legūtur feroces bestie / crudelesq; et mdomite fiere / audito tā mitis ihū xpi nōīe mituisse / Iu cur ppria illa bta xpi dsponsa agata de tāta xpi mititate cōsilia dixit ad Quē ciaruū / Si fezab mē pmittas / audito xpi nōīe mansuescit / Vnde mirū valde est / si tu vel quecūq; es anima xpiana rōnis capax nō mitescas / omnē pr̄ tuā diā in te sufferes / audita vel cogitata tāta mititate tā mitissimi dñi magri tui dei et dñi ihū xpi / ppria efficax inductū ad iracundiā sufferendā / et mititatē acquirendā / est illa doctrina bti ḡgorij / de duplici modo ppiandi ad adusitates sustinendas p xpm̄ qua tibi o aīa supplex cura pmū māsuetudinis gradū inserui / tāgm̄ gnale inductū p omm̄ graduū māsuetudinis acquisitōne // Ceter hec ar tradicta gnalia inductua / est adhuc qd̄ spāle valet p primi gradu / videz qp iram tuā diligēt examines qua frequētius moueris / an velox sit an di
(De quadripartita ira. xm gr̄) uturna / Dicū qp bti Gregoij quadripartita pmit nā dicēs / Sciendū vō est qp nōnullos ira cito accendit et facilig deserit / nōnullos tarde quidē cōmouet sed diu cruce tenet / Alios nāq; acētus calamitatis / diū vocabz ppsecutor qui quotidiā acētionis sue somitē reddit / Craig quidē flā mabz fundit / sed prīng in fauilla frigescit / Alios ar lignis grauibz duricibusq; nō dissimilis acētionē tarde suscipit

sed tamē accensi semel/ difficiles extinguūt/ et qā se tardius in as
perimus cōcipiunt/ furoris sui durus ignē seruat/ Alij aūt qd est ne
quius et iracūd naturāe flāmas accipiūt et tardius deponūt/ Nō mul
tu vō hab et tarde susceptū et citius amittūt/ In quibz nimirū quor
modis liquido lector agnoscat/ quia et ad tūquillitatis bonū vltimo
plus qm̄ primo appinquat/ et in malo sēpe tardius supat/ hec ille/ Et lo
qui videt hic brē gr̄ij de ira sēdm qd est passio animi ad vindictā con
citata/ Phē aūt in ethicis nō solū loquūt de ira pur est passio ꝓ mag (tres spēs ire 2m ph̄m
pur est primo/ et sēdm hoc/ tres tūmō spēs ire dicūt/ sicut tuipā o
alia nostri/ prima sēdm eū dicit ira acuta/ 2a amara/ 3a dr̄a difficilis
sive grauis/ Et hec tres spēs si recte aduert̄/ correspondēt primis tribz
modis nascendi quos brē gr̄ius posuit/ Nā citrū modū nascendi
ph̄s nō repūt sicut nec brē greg⁹ qr̄ patet/ Cuia talis modus nasce
di eis videt̄ competere hijs qui nascūtur ꝓ zelū/ in quibz rō ira pue
nit atq; regit/ Nā eo ipō qd tales tarde mouent̄ nec citō geritur̄
ad vindictā dū iurgiātur/ et nāliū disponi sūt ad iurias ꝓmur
tendas/ pr̄ vtrisq; malo deliberāe/ interū si oporteat nasci/ qd tūmō
nascant̄ quibz expedit/ et in quibz oporteat/ et qūtū oportet/ qd in ali
is tribz modis nō attingit/ Nā illi qui passionati sūt ira acuta mi
mis citō irascūtur/ et ex qualibet leui cā/ et quibz nō opz/ et magis
qm̄ opz/ qūmūs ꝓ certis hoc habēt optimū ut dicit ibidē ph̄s qd citō
quiescūt/ Illi aūt qui habūt iram amarā/ a qua et ipi amari dicūt̄/ cerā
si tarde flāmas ire suscipiūt/ tū cā nec sciz iuria illata nimis diu
manet in eorū mēoria/ ex qua diutinā tristitiā conspicūt/ deo
ppr̄ hmōi diutinā tristitiā sibi ipis salubē sūt amari/ Illi vērō qui
ira tenēt difficilē/ sūt qui sine citō sine tarde cōmouēt̄/ tū semp
obstinato appetitu vindictā querūt/ neq; dimittūt̄ ira quousq;
puniāt/ Ideo tales dr̄ alijs difficiles sive graues/ Vnde vtriq; tam
amari qm̄ difficiles habēt nā diutrnā/ ꝑ ppr̄ aliā et aliā cām/ Nam
amari habēt nā ꝑmanentē/ ppr̄ ꝑmanentiā tristitie qua intus te
nēt clausam/ Et quia nō prūpūt in exteriora manifestāe signa/ nō
pūt ꝑsuaderi ab alijs/ nec ex ipis recedūt ab ira/ nisi prius diut
nitate tpis ipa tristitia aboletur/ ut et sic ira ipa ira decedat/ Hij
in difficilibz ira est diutrna ppr̄ vehemētē desiderium vindictē/ Et vō
tpē nō digeritur/ sed per solam punitionē quiescit/ Hāc itaq; dis
tinctiōnē ideo premisi/ ut tu vel quecūq; eis aliā diligentiā ut dixi

consideꝛ/ cuig ꝓpꝛi sit ira tua/ ut ꝑdm̃ hoc ex quatuor modis iam
ponẽdis quibꝫ quelibet ira ꝑpalis valet extingui/ potiꝰ tibi aliq̃
eoꝝ eligẽ/ qui magis videtur esse tue iracũdie extinctiu. ℣. Cuiꝰ
ira ignis cõparat/ ꝑdm̃ illud sapiẽtie/ Ego ira cãdus mollit ignẽ/ et ꝑ
pauca/ ꝑdm̃ eũ ligna silue sic ignis exardescit/ et ꝑdm̃ vulturem
hoꝛis sic iracũdia illuꝰ exit/ et ꝑdm̃ sibilꝫ sua excalcabit ira sua/ Id
circo fiat quatuor modis solet ignis mãlis extingui/ videꝫ ꝓfu
sione/ obstructione siue suffocacõne/ dissipacõne/ et mẽ defectõne/
Sic pricipibꝫ ꝙtuor modis extinguit̃ ignis ire/ ꝓmo ꝓfusione/ dñi vi
delicet adhuc pugnãt/ Nã si ignis iã ꝛmodãte excreuit/ nulla
ꝓfusione potit bene extingui/ Sic dñs ira adhuc rcens est et ꝓ
na in ꝓmiis motibꝫ consistat/ Recurrendũ est velocit̃ ad fontẽ viuũ
puꝝ deũ/ a quo originaliꝫ fluit omẽ bonũ/ et hauriẽda est de eo/ a
qua grẽ salutaꝛis/ Illa videꝫ aqua ꝑpalis/ quã ipe idem fons pieta
tis super fideles suos ad abluendũ sordes eoꝝ/ et extinguẽdũ i
eis estꝰ viaꝝ/ ꝓ yphetã ꝓmisit effundẽ dicẽs/ Effundã sup vos
aquã mũdã et mundabimi ab omnibꝫ inquinamẽtis vꝛis/ Optia
ꝓfusio huiꝰ aque/ Nequaq̃ eũ ibi ardẽ potit ignis iracũdie/ nec
cuiꝰq̃ꝫ prave cupie/ ubi hec salutifera aqua fuerit ꝓfusa/ Iꝫ
forte dicas/ puteus altus est/ et in quo hauriaꝰ nõ habes/ Ecce ha
bes situlã/ habes et restem satis altã/ Situla tua est fidele desi
deriũ tuũ quo desideras ad deũ fontẽ viuũ/ Restis tua cui appẽdit
et inserta est situla/ est humilis oꝛõ tua/ que tã alta et longa est ut
nubes penetret/ et usq̃ ad abyssũ fontis diuini ꝓtingat/ dicente
scꝓtura/ Oratio humiliantis se/ nubes penetrabit/ et donec ꝓpinq̃t
nõ cõsolabit̃/ et nõ discedet donec aspiciat altissim/ et dñs non
elongabit/ Et cũ rursũ de ipã desideriũ situla sepꝛtũ sit/ Et/ replet
m bonis desiderium tuũ/ Constat profecto q ꝙ illã grẽsam ꝛsẽ humi
lẽ oꝛõnẽ/ potis semp o aiã tpẽ oportuũ situlã tui desiderii/ in ab
yssũ diuini fontis imergẽ/ et ꝙ extinguẽdo igne iracũdie/ aut ea
ꝑ altius rugãꝫ pũe cuꝛuꝛẽ aquã grẽ exhauriẽ/ Unde et e
go quẽdã nouꝰ qui vehemẽs fuit et acuti iracũdie/ religiosus ti
et timẽs deũ/ hic quãdo ꝓsensit in se ignẽ oꝛgilli iracũdie/ mox
ad fontẽ pietatis et veꝛi ꝛefrigerantis grã ꝙ humilẽ oꝛõnẽ cõ
fugit/ ubi ꝓfusus gratiã ꝓfluuio subito ꝛefriguit grẽ se/ Secũdo

sicut mālus ignis obstructione sue obruitōne extinguit sic et ignis
iracūdie si p oris clausurā ne p vba flāmigera ecūpat obstruit
aiaꝫ suffocat ¶ Tua septū est Sermo durus exeat furiā etc et
bene ph̄a considerās qui idirco hmōi clausurā oris sui a domino
postulauit dicēs p̄pone dn̄e custodiā oris mei etc ¶ prima at oris clau
sura qua et totꝫ iracūdie ignis suffocat est timor dn̄i sicut septū
est ad hemonē timorē dei et nō nascatur primo ¶ prima eaā obtu
tua hmōi ignis fuit iracūdie sue sacre scripture q̄stia mature com
portata ¶ Illa p̄maxime que fuit ipius iracūdie phibitiua ¶ Quale e
illud alumni magri ih̄u xp̄i dicētis Ego at dico vobis q̄ oīnō qui i
irascit fri suo reus erit iudicio etc Et illud apli Sol nō occidat super
iracūdiā vrām Et eaā multa talia ¶ Tue si sup ignē iracūdie i aliā
congesta fuerūt q̄ualibis illū in tantū obruūt ut nō solū illū extin
guāt sed eaā in aquā crassam amorose dulcedinis conūtant sicut
septū est Homō amici consiliis animꝫ dulcorat Et in signū huius le
q̄ olim ignis a sacerdotibꝫ in puteo sicco absconditꝫ et obrutꝫ cōmixtus
fuerat in aquā crassam Talia at iracūdie sue obruitiua cōsilia q̄
cuidubio ille veīs agathon gloriatur in se congessisse ¶ Cui sicut in
vit̄ prīm legit̄ solebat dici Nūqm̄ dormiui lucē habeās cū aliquo
sed nec p̄misi lucē habere dormire q̄ntū ad virtutē mea ptinuit
nisi prius in me cōmutētur ¶ Tertio sicut mālus ignis extinguit
quādo distrahit et dispergit sic et ignis iracūdie vis sua subtrahit
si eius vnde nutrit mā dissipat ¶ Hoc tūc potissime fit quādo hō
cogitatiōes suas quibꝫ ex remeditatis iniurijs exacerbari solet a
mēte sua ad alia cogitando dispergit et ad alias occupatiōes se cō
uertit quibꝫ tūc oblitis iniurie sibi facte hinc in p̄s ad hmōi
cōmotionē septū est Dissipa gētes que bella volūt q̄ est quo
ad p̄us dicit Dissipa cogitatiōes iracūdie ex quibꝫ bella p̄deunt
et ita bella tibi auferūt et pax et tranquillitas p̄stō erit ¶ Tertio
ignis iracūdie extinguit occasione cessante quēadmodū ignis
mālus solet deficere mā gbustibili deficiente sicut septū est cū defe
cerit lignū extinguet ignis et subtractione subtracto murmur cōqui
escit Mā sicut ignis sponte sua nāt ut dicat ph̄a crescit in infinitū
si ei apponantur combustibilia q̄d et salomō testat qui sup tria in
sacrabilia q̄rtū nescit ignē qui nūq̄ dicit sufficit ¶ In pari mō nisi

fraudo occasiones subtrahat mã magis ac magis virgi inrendet
Sicut rursũ hoc ꝑpũ Salom̃ docet dicẽs Sicut carbones ad prunas
et ligna ad ignẽ sic hõ fraudulẽs suscitat rixas q̃rela aũt fraudis
sicut in superiorib⁹ ostensũ est vbi de cã finali mãsuetudis et humi
xp̃i agebatur potest esse q̃ libet obiectũ q̃ aliqui sensiũ exteriorũ ob
rat ꝑ modũ displicẽtie et adiusticie de quo ista ꝓcedit sensitus
orit et ꝓpter occasiõ sumitur irascendi Cui tũc cicũ defuit atq;
ex eius defectione ignis fraudis efficacius extinguit sic a talibꝫ obiẽ
sensus exteriores ne sibi displicẽcias hauriãt vel si quãlibet hauserit
ne tamẽ sibi illas de cet̃o accumulãt aũtantes Quod adũtant hijs
qui ad irascendũ cognoscũt frales vel q̃ detergi est cãa irascẽdi sibi ipis fuit mimis amaru et alijs grues nolũt tũ sui ignis
mãz deficere nolũt occasiones sue fraudis euitare Disanxat eũ
ꝑ singulos angulos et attẽte ꝓspiciũt si q̃ꝑa possint inuenire
in quo videãt aliq̃d mimꝫ rectũ q̃d habeãt vel reꝓhendẽ vel accu
sare ꝓpterea subtalus festucã in fris oculo nec trabẽ q̃ sideratis
in suis facta illoꝝ quibꝫ indignant suspicasse explorãt semetipsos
aũt et ꝓprias miserias negligẽtes In semetipsis sũt quieti ꝑacen
tes et nichilominꝫ alios mꝰ quos viuũt ꝓbra sua irascendi libi
dine frequẽtius ꝓtrahãtes Quid igit̃ mirũ si tales in semetipsis
marcescũt et deficiũt qui frequẽter ligna sibi quibꝫ fraudẽ cõ
grauãt nec sui in cẽdio deficẽ vel minui volũt dũ semꝑ occasio
nes fraudis sibi querũt Nõ q̃sideratis q̃d ꝓfectũ est Si scintilla
vna augeat ignis et illud vsq; stultũ inextinguibile fraudis Vnde tu
et quecũq; es o aia que igne tue fraudis cicũ gaudes extin
guẽ pateris eius mãz deficẽ satage occasiones fugẽ studie sensus
tuos ab obiectis ad irascendũ et ꝓuocantibꝫ auertẽ et noli alioꝝ
defectus plus q̃ tuos suspiciosius explorare Sic cũ ligna defi
cũt et ignis ꝓpter extinguẽ Ꝑdicta q̃ quatuor ignis extinctiua
tibi o aia diligẽter recolligẽ ut dũ fraudis igne accẽsa fueris
aliq̃d eoꝝ q̃d tibi magis videt competẽ in ꝓmptu ad manũ ha
beas quo illũ velocius nequeas extinguas Et sic hec dicta sufficiãt de
hoc sexto gradu

Gamma optime considero q̃ ꝑ ꝓdicta explanatos sex gradus sicut supius dictũ est sufficienter sibimet
in scipta interpretat ut nulla in ea illicita amaritudo remorꝫ locũ

habeat/ qua aduersus iniquatores suos velit cōmoueri/ Sup est igr̄
ut nūc de sex residuis gradibus disseras/ quibz mitis mens instruit/
qualis debeat eā suis iniuriatoribz/ siue māsuetudie dulcedine ex
hibē/ **Ephrem** Ex quo in gradibz būtudinū ab ipo vitatis
magro describis/ a mititate usq; ad pacē/ p cuos gradus ascendit/
ad quā pacē suam supius ptractū est/ velim ad pfectissimū pmiū suū
in hac vita pūi mansuetis possit pingē/ Deo postq; quis in semetipo
omnē illicitū mandie motū/ sua mititate repessuit/ ut iā vēaciter
de nūs illorū sit/ de quibz dictū est/ Bti mites/ qm ipi possidebūt tra/
Ced' sufficaenē fit/ p pductos sex gradus iā explanatos ut oñsū est/
Bi gnter ad nūm illorū māsuetorū velit pingē/ de quibz in pb' dr̄
Mansueti aī hēditabūt terrā/ aī delā būtur in multitudie pacis/ q
aī a vitatis magro ob pacis suę mīteudinē/ in qua ungit' delcantur
filij dei/ aig locus in pace factus est merito vocatur/ vbi subdit/ Bti
pacifici/ quoniā filij dei vocabūtur/ Hoc aī est ut suę māsuetudinis
ascensiones/ ut eā supius ptractū est/ in ipis sequētibz būtudinū
gradibz iam inquirat/ et qā primus gradus mīs būtudines post mi
tatē est/ beūs luctus/ quo bti flet/ sīm q dicit Crisost'/ No solū qui
lugēt pcā ppria/ verū eā beationes qui creātes ppūs/ pcā lugēt
aliena/ Vel cte maxia bti illi vidētur/ qui lugēt p miseria huius
inolatus euadenda/ aī etna glā consequēda/ Hinc igit vir māsue
tus/ ppē aliorū pcā alvolenda/ siue p etna glā consequēda lugeat/
pmpte in hac suo luctu gradū māsuetudinis inuniat/ in quo se
habeat exercē/ Nā sicut ex dilcōis pcepto cōuīcit'/ necē est q ab
hoc luctu suos iniuriatores nō excludat/ si pcis sicut aliorū pcā
eoī ita aī eoz debeat pēis et miseriis lugendo condolere/ Tue aī
vehemēter eis condolendo luget/ si eos quo pt lucrifacē studet/ cui
tue efficacis fit/ quādo eos fatagit eā būficijs inducē/ ut sua pcā
corrigāt/ atq; p iniuriis iuste illatis se de cetō emēdēt/ ne eternas
penas lugeant/ aī ab etna glā exsules fiant/ Et qua pmū ipi
māsueti būficiū postq; ab oi ia mdigone aī inaudia mēs eius
deseruit/ quo iniuriatores suos aī pmanentes in se pt deo lucrifacē/
est māsueta aī blanda correptio/ Dicēte dno/ si peccauerit in te fr̄
tuus corripe eū inter te et ipm solū/ dein/ post/ ante emūatos sex
māsuetudinis gradus/ nro ordine sequit' septimus ille gradus/ qui i mā

fuerta correptione subsistit/ et ex hoc lucru oritur/ et ex hijs verbis supig//

Septimus gradus mansuetudis est/ minuiamte ut se/ est expressus de alto corrigat/ benigne et fraterne corripe/ cui dicus spaliter in post predictam sextum gradum quem nunc ordiatur/ hic ostendit Richardus de scō victore dicēs ita/ agites sint leues et pauentes/ qui neminē ledit et iniurijs cedit/ hic ait quidā qui ita mites esse volut/ ut nichil audeat de vita aliena/ neminē de bono amoneat/ neminē de malo corripiat/ si talis lenitas nō est multum laudanda/ qā patit defectum/ ubi deberet exercere virtutis effectum/ talis igit debet esse mites ut neminē ledat/ mala illata pacient sustineat/ et non solum sua sed nec aliena neglegat vita/ et si opus fuerit et bonis ad malicia exhibeat exhortationē/ et malis de malo correptionē/ est eni modus in rebz/ quia sicut hō nō debet esse nimie asperitatis/ sic nō debet esse nimie lenitatis/ ut nec dextera et sinistra p discretā mansuetudinē ad beitudis pueniat tertia/ hec ille/ septimus est ergo tertio acia semoto macidie felle in temet pa mitestet/ nisi acia ad hunc septimum ascendentis gradum/ quo tuus iniuriatoribz finis quibuslibet pmittibz mansuetā correptionē debeas exhibē/ dicto p ampliori eius declaratione/ quicq in verbis pmissi hui gradus exprimentibz tetigi/ que ad eius pfectionē cōuenire et tibi fili diligenter p ordinē aduertenda/ primum est psona corripienda 2m actus correptionis in quo subintelligit 3m pōz psona corripies 4m est modus corripiendi/ 5m est debitus finis corripiendi/ primum tāgit cū dicit/ minuiamte/ 2m et 3m ibi corripe/ 4m ibi benigne et fraterne/ 5m ibi ut se de alto corrigat/ Et hec inde sumit ex verbis almi magri ihu xpi/ quibz primū gradū astruit dicēs/ si peccauerit in te frater tuus/ vade corripe eum inter te et ipm solum/ si te audierit lucrat es fratrē tuum/ vbi predicta quicq ut pater aduertit/ patet ex pingit/ Circa primum videz psona corripienda/ hoc tibi breuit tenendum est/ q nō solū debeas illum estimare tibi iniuriatē/ qui in te siue in tua singularia peccat psonā/ si pccat quilibet peccatē siue in deum siue in te siue in proximum tuum peccet/ sic q quicq peccat in deum vel in q cūq proximum/ eadā in te peccare cōmittit/ sic et cet/ Quicq ē iniuriatur et in te peccat/ eadā in deum et in proximum tuum peccare probat/ Cum quia deus est caput nrm/ tū quia membra corpis eius mistica omnē sumꝰ/ regula eni vnū corpus sumꝰ in xpō/ singuli autem alter al

tra alterius membra aut aptius Et ideo bñs augs pdictu verbu alium ma
gri Si peccauerit in te frr tuus &c Sic exponit Si peccauerit in te i
te secrete Quis igit ho peccet in quocuq peccauerit frem debet hic ex
primi Et corripiendus est siue maior siue par siue minor Om
nes enim in xpo frres sumus Et hoc quantu ad primu ‖ Circa scdm autem (Quid sit correptio frem /
videz actu correptionis hoc considerandu est q correptio quo ad pne
mihil aliud est quam frem peccantem de malo ad bonum revocare Hec enim dictu
est corripe qui simul rapit vel aut rapit Rapi aut dicitur que cito et
qui subito auferuntur Unde et syllaba corripi dicit que rapiti et quasi
subito primo tangit Nec tm sufficit hic tangere scdm q sonat in volen
tia Est pocas scdz q dicit festinationem qui videz frem peccantem subito de
malo ad bonum voluntarie transferat primo cum sibi et turpitudo pati et
pulchritudo vel honestas bonum induxit Secdo cum vel pena mfluctu
sentiu vel mfligenda timet Et scdm hoc duplex est correptio vna (Duplex est correptio
est fraterna in qua fr persuadet quam turpe et quam dampnosum et peri
culosum sit peccm committere et qui pulchrum et honestum sit bonum dimit
tere Alia est protestativa in qua pena mfligenda comminat vel ia mflu
gat ut ad statum bonum de pcto correptus redeat Et hec est que pla
torum et primer ad sequentem octauum gradum Prima igit correptio que
fraterna dicit in qua pnus septimus ut dixi gradus subsistere potest
ura describu Correptio fraterna est admonitio fris de emendatione pec- (Quid est correptio fraterna
catorum ex fraterna caritate procedens Et de hac correptione ipe mandatu
dimisso magr hoc spale mandatu tradidit dicens Si peccauerit in te
frr tuus vade et corripe eum inter te et ipm solum &c Quod quidem pre
ceptum exquo affirmatiuum est semp obligat quamuis no ad semp sed
tantum p loca et tpa nocturna sicut de hoc mfra plenius dicemus prebit
et hoc quantu ad 2m ‖ Circa 3m vdz pona videz corripiendum hoc tibi
tenendum est q exquo pdictum mandatum sum ipm magistr
indistincte posuit certa in hoc omi hoi tm iusto q parcu tm mfidi q
superiori et parcu illud inuxit Quia oes frres sumus ut pdictum est
igit et omem tenemur fraterne corripere quando quicun aliquem mum peccare
hui certa aplo ad Ephe sanctos omnibus dicit Nolite communicare operibus
infructuosis magis aut redarguite peccata tu prelati corripiendo pec
cantem in duobus casibus primo quando ipse maiora committit et minora
ipi gravia reprehendit Unde Leui super illud ait quod videt festucam

in oculo frīs tui ⁊c. ¶ Deinde inquirat quis cū mōribus ēmūs teneāt obnoxeq; mōra pcā frībz nō gaudet. ¶ Quādo sic corripiēdo pcām suā pallīare intendit. ¶ Intratq; ei casu scādalizat quātū in se est. ¶ Vñ Crysost. ¶ Corrige fratrem ut salues ipm nō ut salues te ipm. ut sīz p bonā doctrinā malos actꝰ tuos possis expire. et fratrē laudē ab habz quere. ¶ Si aūt pceptor pdictā corripit ex amōe q̄us nō ex amōe cupiditatis. eo q; ex cupiditate est. tamē ex amōe nāle vel amicicie p̄ fratrē q̄ pcm suū est occultū nō pcat. ¶ Bonū em̄ est q̄ frater et bonū mitēdit. nec scādalizat hoc faciēdo. ¶ Imo dato q; quis sit pc̄or manifestus. nō pcat tm̄ alium pdictā corripiēdo. dūmō simul et ingemiscens corripit vel accusat se ipm̄. ¶ Unde Augꝰ sup̄ illꝫ de sermōe dñi in mōte. et de vbis dñi sup̄ ch̄. sermōe xvj. ¶ Si quē vis reprehendere vide an ei silet⁹ sis. ¶ Si sic. pcat ingemiscēdo. nec tm̄ ipm̄ et opꝰ opprobare. p̄ pdictā monēdo. Et sic pz q; pceptor pr̄ alium pcā corripē in duobz casibz et in duobz nō. ¶ Sic inferior tenetur sm̄ pdictū almi magri p̄ceptū suū superiorē sine platū corripere dū eū ex suo ope considerat pcāre. ¶ Cūmꝰ em̄ platus ex officio suo superior sit ipsius subditi. atq; pr̄ eius ex bñficio. est tm̄ fr̄ ipsiꝰ ex fide vel religione. vel salte nō gravitate. Unde et si subditꝰ debeat platō suo obedientiā reverentiā et honorē. qā eius superior et platꝰ est. atq; amorē. qā pr̄ eius est. nichilꝰ tm̄ qā etiā eius fr̄ est. tenetur ei et correptionis adiutorium. sm̄ illd̄ Salomōis. fr̄ qui iuuatur a fr̄e q̄si ciuitas firma. ¶ De aliis aūt sīz de iustis aut de superioribz atq; de parib⁹ nō est dubiū. q̄n̄ possit imo debeat esse peccāti eum corripere. ¶ Sed hic fortasse nascī est. ¶ A inquit. ¶ Ex quo pdictū almi magri mādatū de fīna correptione sic affirmatiue ligās semp̄ nō ad sp̄. p̄ ut dictū est tm̄ nō p loco et tp̄e necessitatis. ¶ Quādo tm̄ sit locꝰ et tp̄s necessitatis corripiendi fratrem pcantē. ita qui tuē nō corripuerit extunc tm̄ ingressor erit. ¶ Qd̄ cuiꝰ quidē plucidē notauit doctor egregiꝰ. ¶ Gwalterꝰ picta[uiensis] epī. q; tribz gr̄ētibz ex pte corripientis. et tribz aliis ex pte fratris pcantis. tm̄ ingressor est q; nō corripit. alte nō. ¶ Primū ex pte corripientis est. certa pter cognita. q̄p̄ qd̄ dñs Exo. xij. ¶ primus q̄n̄ interroges nō vinques quēq; et cū in trogaueris corripe iuste. ¶ Secūdū est mansuetudo in corripiendo. quia

(Inferior tē suū platū corripe /

(Cūm sit locꝰ ⁊ tps corripiēdi /

corripiens cū ira magis ad peius prouocat ꝙ corripiat deo dꝫ in pō
Inpudiciat mansuetudo et corripiēdi. ℟ⁿᵘ est quia alio nō sit tāta
ad corripiendū aptitudo. Quia si ipse frem pacīte videat alii eque
bonī sicut ego vel melioes et ei forte magis familiaes vel cīe plati
sui. Probabiliꝰ supponē possū ꝙ aliquis istorū in quibz est debitū et ap
titudo ad corripiendū illū ipse corripiat cū dicat ad hebrꝰ xii. Quē
est filius quē nō corripit pater. Et ꝙ regū 20. Custodi virū istum
qui si lapsus fuerit erit aīa tua ꝓ aīa ipius. Unde nō debeo cēdē
ꝙ plato suus fr̄ timor salutis sue. Quod esset si negligēt illū corri
pē. Si aūt cītū esset ꝙ omēs neglexerēt eū corripē. tūc teneret
alios tā grauibz cōcretibz. Primū vō illorū trium que gaudet ex
pe pcīantis est. Quas probabiliꝰ de correctōne. Quia cū correptio fit
instructa ꝓpt correctionē ut pz ad hꝫ xviii. Si hoc nō speratꝫ ꝑ peiorato
timeꝫ correpto sicut nō debet. Unde ꝓuꝫ ix. Noli arguere derisorē
ne oderit. ℟ⁿᵘ est ut sua pena sit mortale nō tantū veniale qua
corrept̄o ꝓficiat ut corripiēs fr̄em lucrefī hꝫ xviii. Si te audierit
lucratꝰ es fr̄em tuū. ℟ⁿᵘ ꝙ non sit spes ꝙ habeat maiorē opportu
nitatē tpis ad corripiendū vñ augꝰ i de ctē dei ix. Si ꝓpter qđ
obiurgandis corripiendisq; ac male agētibz parcit qđ tempꝰ oppor
tunius inquirit nō est occasio cupiditatis si consiliū cāritatis
Dico ꝙ cū corripē sit pceptū affirmatiū qđ obligat ad exercitiū
sui tpis nēcitatis. Tūc aūt nēcitas est quādo hec sex simul
Ita ꝙ si nō ocrīat. licet hoc pcepto qualibet ligaret nō tñ ligat ad
exequēdū. deest ad corripiendū si ꝓt differre sine pīcō quousq; hec
hec simul conēntur. ℟ꝺ dico de nō plato de quo ad pīm questio
nō fuit. Patet eciā per qđ tū mēbrū ꝙ fr̄ nō tenet corripē fr̄em
quādo credit probabiliꝰ ꝙ ex correptōne peior erit. De plato tamē
in hoc casu alia questio est. Pz obiciē ꝙ debeing mitteꝰ deū si ds
illū corripit de quo scit ꝙ peior erit ut pz de iuda ꝓditōe. ꝙ et
nos silit. Respondeo ꝙ sīm Augm deū vel ꝓximū mitteꝰ debeꝰ
in opibz mē et humilitatis et hmōi. nō opibz ustraie et excellētie
pīatis. Quādo aūt corripit licet eū futurū peiorē sciat. quia ex
hoc plura bona elicere sciuit et potuit. Non sic est in nobis quia
nec tales potētie nec sāe sumꝰ. Vel dic ꝙ hoc fecit ex officio ut ꝓ

Correpe aliq̃ grm̃y. x°. mod̃

p̃latus. Vnde et adhuc p̃latus ex officio debet corripẽ eũ quẽ scit peiorẽ ex hoc futurũ. ut alij trahãt. ut alius caucat. ut mchil cõis iustitie obmittat. Non sic aũ respectu frĩ. hec Gwalterꝰ. Et hoc̃ ꝗtũ ad trãm. Circa ꝗrtũ videz modũ corripiendi hoc tibi notandũ est ꝙ sedm̃ p̃dicta gwalterũ corripẽ aliquẽ cõtingit quatuor modis. p̃mo amicabiliꝫ monendo. Vnde tullius libro de amicicia. & ognezze et monezi amicorũ est. Vnũ est libẽ facẽ. alius libenꝫ recipẽ. 2°. reuerenter obsequendo. et sic inferior p̃ corripẽ superiorẽ. Vnde ḡgoꝛ in pastorali. c. 2ã. Sint subditi. nedũ culpas p̃latorũ considerare. aut eos audaciores fiant. Sz si qua eorũ sint valde p̃ua. sic apud se diiudicet. ut tamẽ dei timore constricti. sentire sub eis iugũ reuerẽtie nõ renuãt. hec Gregoꝛ. Sm̃o et superior sic debet corripẽ suũ seniorẽ. licet officio subditi. i. thymo. v. Seniorẽ ne increpaueris sed obsecra ut patrẽ. Glo. Seniorẽ etate vel moribꝫ. 3°. asperitatẽ mitigando ut ratũ ꝙ superuenit mansuetudo p̃b. ꝙm superuenit mansuetudo et corripiem̃. hic modus est seniorũ ad iuuenes. primus cum vulnus ferro aperit. et post emplastrũ mitigatiuũ apponit. Cui xxxvi. Sic est lignum curationis et mitigationis et mie. 4°. penã infligendo. qd est p̃pe et tantũ p̃latorũ. Nubz dñs xviij. post illud. Si peccauerit ad dñm. Increpa illum. Iugulantes sup̃ ira. 2ã. hec Gwal. Tres igit̃ primi modi corripiendi spectant ad primũ gradũ mansuetudinis septimi. ꝗrtus aũ ad sequentẽ octauum. Et licet difficile sit ẽtã et vnã legẽ de corripiendo dare. ut videz scitu ẽtrudialiꝫ possit. quando fr̃ debeat frem̃. vel amicabiliꝫ monendo. vel reuerenter obsecrando. vel asperitatẽ mitigando corripẽ. eo ꝙ nõ lux. nõ p̃t dari de particularibꝫ in particulari ut habeat̃ v. etic. Correptio aũ est actus singularis. ut patet ex p̃dictis sedm̃ eũdem Gwalterũ p̃t distingui ex pte videz peccati sic. Nã quando peccm̃ fit ex ignorantia et infirmitate. tunc corripiendus est leniter et moderate. Gal. vj. Fres et si preoccupatus fuerit ho in aliq̃ delicto. vos qui spirituales estis hmõi instruite in spũ lenitatis. Cum vo peccm̃ fit ex passione et sepe inducta mala assuetudine. tunc est corripiendus p̃ti leniter et p̃ti dure. Prũ Comẽtor. i. ethicoꝝ. Iuuenis aliquis passionũ sequitur. non solũ p̃sua sibilatibꝫ moderatibꝫ corripiendus est. sed ea ogybrijs et grauitate frequẽter indiget. Sz quod

nõ

heli qui filios suos nimis lenit corripuit, dicit eos nō corripuisse, Hz ait lenit eos corripuit habet i. pe l. Cū ait prīm sit ex p̄ tenuitate malicia vel cōa deliberacōne tūc corripiēdū est aute tice et dure dm̄ gr̄g in pastō Nonulla p̄cā sūt vehemēt mēpā da ut cū culpa ab auctore nō cognoscat qūi sit ponderus ab inte pantes oze sentiat Ex p̄te ecīa corripiencīū subdistīgue Quia illi qui corripiūt aut sūt p̄lati aut subditi Si subditi aut sūt Iu uenes et hūi corripi vel monē debēt humlr Si ait sūt seues Corri piāt iuenes moderate et mature Alios siz gseniores nouēt p̄latos ait humlr Si ait sūt p̄lati corripiāt seniores obsecīdo Iu uenes psuadendo i. thimo. v. Seniorē ne mēpruerīs sz obsecra ut pēz matres ut fres hec dicit gsiderando gdiones corripiencīū nō gdiones alīq̄ peccanciū Quia quo ad hmoi vix brauis et co munis regula potest inueniri Quia tm̄ gnōsius est animꝰ hūs et ides melius durat qm̄ tractat sm̄ dm̄ Seneca Dico q̄ correptionē dure semp̄ misenda est alīq̄ blandicie saltē ut videat correptio fieri ex gpassione Vnde Seneca in pūbijs Semp̄ obiurgacōi ali quid blandicie admisce Hec Gualterꝰ in q̄bz suis Hinc ecīa in verbis exp̄mētibz pūtē gradū q̄tū ad ipm̄ modū corripiēdi notat dictū est benigne et fraterne ad designādū q̄ semper correptio fieri debeat in mā suetudīs benignitate et fīnali ca ritate eo q̄ frater sine fraterne vōbula sint amoris et cāritatis q̄ius nōnūq̄ p̄cā exigūt sicut dictū est ut ecīa ipā mā suetudo correptionis sit durior fuerēda Vñ bēs Augꝰ de verbis dm̄ sup̄ ōh de benigamādo corripiē nō nocēdi cupiditate sz studio corrigendi hec augꝰ Nequaq̄ enī ipā correptio vāt mutari int̄ gradus onā suetudīs posset si oīo benignitatis et mā suetudinis exp̄s esset et hoc q̄tū ad q̄tū Cū q̄tū videz sine correptōis fine hoc tenēdū est q̄ fīna correptio sōlū situ debet ad hāc finalem cām ut frater corrigat Cū verbis almi magrī que sepiꝰ supiꝰ recepta sūt q̄ius in assē verbis ipā finalis cā clarius exp̄mat q̄ dicit Si peccauerit in te frē tuꝰ corripe eū int̄ te et ipm̄ solū Si audierit te lucrat⁹ es frem tuū ex hamfestū est ait q̄ frē nō p̄dit nisi p̄ p̄cm mortale igit tūc maxīe nata est ut frater tūc corri piat q̄ndo cognoscit deliquisse mōtale obseruatis tm̄ gdicōnibz

primus ad fraternā correptionē expōssis | hinc manifeste liquet qm̄ graviter quēq illi deliquūt | nimis scrupulosam hūtes conscientiā festucā in oculo frīs videtes | nec in q̄reis trabē considerātes | frēs quēq suos impetuose invadūt | et p quodlibet nimio eos nimis aut tarde corrigē nō verētur | et hoc quātū ad quātū ¶ Cum vobis autē pōnō māsuetudinē gradus fuit omnibz scpi discipulis | oī dixit scpt̄a quē dicit | Quomā supervenit māsuetudo et correptiem | Cū ipi correpti dicātur | dū māsuete et benigne correptiā | dignant̄ et cū desiderio talē correptionē nobis impendē desideramus frequēt̄ | Nicholaus et ipē aplūs alloquēs thimoteū in 2o capo pme epte dicit | Attende tibi et doctrine | nsta in illis | hec em̄ faciēs et teipm̄ salvū facies | at eos qui te audiūt | Ubi utiq videt̄ loqui de correptiōne | qd eliciat̄ ex verbis imediate sequētibz quibz dicit | Seniorē ne increpaveris | sed obsecra ut patrem | Juvenes ut frēs | anḡ ut mres | Juvenculas ut sorores | omī castitate ⁊c | Talis at obsecratiō utiq ad ipām correptionē primē dmostrat̄ | que licet talibz psonis ita evidātis primo videat̄ impendi | michi tamē si seniores vel | juvenes ⁊c | peccatē nostrū mortalū | nō solū debēt obsecrari verū etiā "corripi" fuerit | Unde ex hoc o aīa | verū habes efficaces solamē cōm timorē tuū extremū | quo egressura eb de hoc mortali corpore | si g̃ pietate salvari desiderās | nō desine fratrē tuū corripē ex amore | sed ut pōnē gradū adhuc pfectiq possis addiscē | et g̃ater tibi eū acquirē | Attende ad venerabilis scpius nōiati Gualteri doctrinā quā tibi deliquit in suis scptis | ¶ Gamma fatuā qd horteris | atramē si post benignā amonitionē | sdm̄ ap vule hic gradus | iuvenis se emendare renuit | quid facto opus erit: ¶ Gimel Consilio ꝑ sidzi | Qui blando verbo castigatꝰ nō corrigit̄ | necē est ap acrius arguat̄ | Cum dolor sūe abstinendā | qua lesus sanari nō pōt | deo talis de rigore iuris esse puniendus sdm̄ decreta legis | ꝑz tū exquo tu scrides māsuetudinē | deo tibi hoc nō expedit | Quapr̄ suadeo ut pcedas ultius ad octauū gradū māsuetudis | ¶ Gamma Quis est iste | ¶ Gnis | Si clemēs fueris ad iuvenatōēs in pectē eis ex debito iustitie mfligēdis | dest | si ming eos punis qi demerent̄ | huic ordinē et pcessū a septimo ad octauū gradū etiam ꝑcepit sacrifluus doctor nr ihs xp̄s | Nā cū devenisset septimꝰ gradus

idest fris benigna amonitione tua secreta qm manifesta dices si p
tenuerit mte ffm tuum vade et corripe eum me te et ipm solus si au
te non audierit adhibe adhuc tecum vnm vel duos tres ut subsistat qs est
ostimus pro isto quarto gradu dices Cui si non audierit eos dic ec
clesie Cuare quia eccm est iudicium facm et delinquentes corripe/

Incipit liber p̄m⁹ sc̄i Augustī de Sermone dñi i mōte habito

Sermonē quē locutus est dñs nr̄ ihs xp̄s i mōte sicut in euangelio sc̄dm̄ matheū legimus: si qs pie sobrieq; cōsiderauerit. inuenit q; multum ad eoꝝ quī tū ad morē⁹ optimos p̄tinet q; perfectū vite xp̄iane modū. Quod nullatenus dubitare nō timē audemus. sed ex ipīs eiusdē dñi verbis cōmonentes. Nā sic ipē sermo cōcludit. ut appareat in eo p̄cepta esse omnia que ad informandā vitā p̄tinet. Nec enī dixit. Qui ergo nō dixit Qui audit verba mea hec. et facit ea similabo eū viro sapienti. et cetera usq; ad eū locū. et facta est ruina eius magna. Cū ergo nō dixit Qui audit verba mea tantū. sed addidit dicēs. qui audit verba mea hec. satis ut arbitror significauit. hec verba q̄ in monte locutus est. tā p̄fecte instituē vitā eoꝝ. qui voluerūt sc̄dm̄ ea viuē. ut merito comparent̄ edificandi sup̄ petrā. Hoc dixi ut appareat istū sermonē. omnibus p̄ceptis quibus xp̄iana vita informat̄ esse perfectā. Nā de hoc capto diligētius suo loco tractabit̄. Huius igit̄ sermonis initiū sic assumit̄. Cum vidisset aut ihesus turbas multas. ascendit in montē. Et cū sedisset. accesserūt ad eū discipuli eius. et aperiens os suū docebat eos dicens. Beati pauperes spū. Et quer̄it quid significet mons. bene intellegit̄ significare maiora p̄cepta iustitie. quia minora erāt que iudeis data sunt. Deus tamē dē p̄ sc̄os ꝓphās et famulos suos sc̄dm̄ ordinatissimā distributionē tp̄m. dedit minora p̄cepta ꝓpl̄o qui timore adhuc allegari optebat. et p filiū suū maiora ꝓpl̄o. quē caritate iā liberari conueniebat. Cū aut minora minoribus. maiora maioribus dant̄. ab eo dant̄ qui solus nouit congruentē suis tp̄ibus generi humano exhibere medicinā. Nec mirū est q; dant̄ p̄cepta maiora ꝓpē regnū celorū. et minora data sunt ꝓpē regnū terrenū. ab eodē deo qui fecit celū et tra. De hac ergo iustitia que maior est p ꝓphām dicit̄. Iustitia tua sicut montes dei. Et hoc bene significat. q; ab vno magro solo docendis tantis rebus. ideo docet̄ in monte. Sedens aut docet.

qđ pertinet ad dignitatē magisterij. Et accedūt ad eū discipli: ut audiendis verbis illius hm essent corpore virimiores: qui preceptis implendis etiā animo appinquabāt. Aperuit os suū: et docebat eos dicens. Psta circūlocutio qua scribit: et aperiēs os suū. fortasse xpi mora cōmēdat aliquāto longiorē futurū esse sermonē: nisi forte nō vacat: qđ nūc eū dictū est aperuisse os suū qđ xpc in lege veri apuire soleret ora ypocritarū. Quid ḡ dicit? Beati pauperes spū: quū nrorū est regnū celorū. Legimus scriptū de appetitione rerū tpaliū: omīa vanitas et psumptio spūs presumptio aī spūs audacia at superbia significat. Vulgo etiā magnos spūs superbi habēt dicūt: et recte: quādoquidē spūs etiā vetus vocat. Unde scriptū est. Quis grando mr glaciei spūs prolarū. Quis vō nesciat superbos inflatos dici: tāq vētu distentos. Unde est etiā illud apli. Scientia inflat: cauteras vō edificat. Qua ppr recte hic intelligūt pauperes spū humiles et timentes deū: id est nō habentes inflantē spm. Aliter aliunde oīo mihi opportuit beatitudinē. Si quidē principium est ad summā sapientiā: initiū sapientie timor dñi: quū et ecōtrario initiū oīs pcti superbia. Superbi aī appetūt et diligūt regna terrarū. Beati aī pauperes spū: quū nrorū est regnū celorū. Beati mites: quū xpi hereditate possidebūt terrā. Illā credo terrā: de qua in ps dr. Pars mea es tu portio mea in terra viventiū: significat eam quādā solidatē et stabilitatē hereditatis ppetue: ubi aīa per bonū affectū tāq loco suo requiescit. Sicut corpus in terra: et inde cibo suo alit. Sic corpus ex terra nrā est requies et vita secūdū aquas aī sūt: qui cedūt superbis tanbz: et nō resistūt malis. Ş vincūt in bono malū. Dicent ḡ mites et dimittēt p terrenis et tpalibz rebz. Beati aī mites quū xpi hereditate possidebūt terrā: de qua pelli nō possūt. Beati lugentes: quū xpi consolabūtur. Luctus est tristicia de amissione rerū. Conversi aī ad deū: ea que in hoc mūdo cara aplectabātur amittūt. Non eū gaudent his rebz quibz ante gaudebant: et donec fiat in illis amor eternorū: nōnulla mestitia seruāt. Consolabūtur ḡ spū scō: qui maxime ppterea paracl nōiat: id est

consolator: ut tpalem amittētes: etna letitia ꝑfruant. ℂ Beati
qui esuriūt et sitiūt iustitiā: qm̄ ipi saturabunt. ¶ Ia ipos amato
res dicit veri et mōdissi bomi. ¶ Illo g̃ modo saturabūt: de quo ipe
dns dicit. Meus cibus est ut faciā voluntatē ꝑris mei: qd est ius
titia. ¶ Et illa aqua de qua quisquis biberit: ut idē dicit: fiet i eo
fons aque salientis in vitā etnā. ℂ Beati misericordes: qm̄ ipsi
misericordiā deus. ¶ Beatos esse dicit qui subiecerūt misericordie: qd eis
ita reprendit ut de misericordia liberent. ℂ Beati mūdo corde: qm̄ ipi
deū videbūt. ¶ Dm̄ g̃ stulti sūt qui deū istis exterioribus oculis querūt
cū corde videat: sicut scriptū est alibi: et in simplicitate cordis q̃
rite illū. ¶ Hoc est em̄ mūdū cor qd est simplex cor. Et quēadmodū
lumē hoc videri non pt nisi oculis mundis: ita nec deus videtur
nisi mundo sit illud quo videri potest. ℂ Beati pacifici: qm̄ ipi
filij dei vocabūt. ¶ In pace ꝑfectus est: ubi nichil repugnat: et
ideo filij dei pacifici: qm̄ nichil resistat deo: et utiq; filij filiū di
nē patris habē debent. ¶ Pacifici āt in semetipsis sūt: qui omēs
animi sui motus cōponētes et subiacētes rōni: idest mēti et spū
carnales q̃ concupiscentias habētes edomitas: in quo ita ordina
ta sūt omnia: ut id qd est in homine ꝓpuū et excellens: hoc im
peret ceteris: nō reluctantibz que sūt nobis bestiis q̃ cōmunia: at
q; idipm̄ qd excellit in homine: idest mēs et ratio: subiciat̃ po
tiori: qd est ipa veritas: vnigenitus filius dei. Neq; ei impare
misericordibz potest: nisi superiori se ipe subiciat. Et hec est pax
que dat̃ in terra hominibz bone voluntatis. ¶ Hec vita est cōsummati
ꝑfectiq; sapientis. De hmōi regno pacatissimo et ordinatissimo
missus est foras ꝓceps huius sti: qui quicquid inordinatissi-
me agitur. ¶ Hac pace mūdo constituta atq; firmata: quascūq;
ꝑsecutiones ille qui foras missus est forinsecus cōcitauerit: au
get glām que sedm̄ deū est: nō aliquid in illo edificio labefactā:
q̃ deficientibz machinis suis inutilē faciens: q̃nta firmitas
meus extructa sit a deo. Sequit̃. ℂ Beati qui ꝑsecutionē pa
tiunt̃ ꝓpter iustitiā: qm̄ ipsorū est regnū celorū. ¶ Sunt āt omnes
iste octo sententie. ¶ Ia em̄ cetera cōpellāt loquit̃ ad illos qui ad
eum dicens. Beati estis: cū vobis maledixerit: et ꝑsecut̃

vos ¶ Superiores aũ sententias gñaliũ degrenebat. Non eĩ dixit beati pauperes spũ: qm̃ vniũ est regnũ celorũ: si qm̃ inferiũ est inquid regnũ celorũ. Nequ: bñ mites qm̃ vos possidebitis terrã et ita certũ usq; ad octauã sententiã. Vbi air. ¶ bñ qui psecuc̃ patiũt ppt̃ iustitiã qm̃ ipsorũ est regnũ celorũ. ¶ Inde iã incipit loqui. pũtes cõpellans tũ et illa que sup̃ dicta sũt ad eos eã ptinerẽt. qui pũtes audiebãt. Et hec postea que videnb̃ ptinent̃ sp̃alit̃ dici ptineãt eã ad illos qui absentes vel post futuri erãt. ¶ Quapp̃ iste sententiarũ nũs diligent̃ considerandus est. ¶ incipit eĩ bñitudo ab humilitate. Bñ pauperes spiritu idest nõ inflati. dũ se diuine auctoritati subdit anima timẽs ne post hanc vitã pgat ad penã. eã si forte in hac vita bta sibi esse videat. inde venit ad diuinarũ sp̃nt̃arũ cognitionem vbi oporteat eã se mitẽ pbere pietati. ne id qd̃ impiis videtur absurdũ vituperare audeat. et puicatibz cõtrariis efficiat̃ indocilis. ¶ Inde iã incipit scire. quibz modis sibi huic p̃ carnalẽ cõsuetudinẽ ac prauitatem teneat̃. ¶ tagit hoc tertio gradu in quo sciẽtia est. luget̃ amissio sũmi bonj. qã inhiatur extremis. ¶ In quarto aũ gradu labor est. ubi vehemẽt̃ meũbit̃ ut se se animꝰ auellat ab eis quibz pestifera dulcedine inuscus est. hic g̃ esurit̃ et sitit̃ iustitiã. et multũ nõna fortitudo. qã nõ relinquit̃ sine dolore. qd̃ cũ delectatione retinẽtur. ¶ Quinto aũ gradu p̃sentibus m̃ laborẽ dat̃ euadendi consiliũ. quia nisi quisq; adiuuet̃ a superiore. nullo mõ sibi est ydoneus ut se se tãtis misteriis expediat. ¶ est aũ iustũ consiliũ. ut qui se a posteriore adiuuari vult. adiuuet et m̃ priorẽ in quo ipe est posteriar. ¶ tagit. bñ misericordes. qm̃ ipsorũ misericordiã dẽ. ¶ Sexto gradu est cordis mundicia. de bona conscia. bonorũ opũ valens ad cõtemplandũ sũmũ illud bonũ. qd̃ solo puro et serẽno intellectu cerni potest. ¶ postremo est septima qua sapiẽtia idest cõtemplatio veritatis pacificat totũ hominẽ et suscipiẽs similitudinẽ dei. q ita cõcludit. bñ pacifici. qm̃ filij dei vocabũt̃. ¶ octaua tagit ad caput redit. qã consummatũ p̃fectũ q; ostendit et probat. ¶ tagit

in ꝓma et octaua nōiatū est regnū celoꝝ ℣ Beati pauꝑes spiritu
quīꝫ ipoꝝ est regnū celoꝝ Et bti qui ꝑsecuc̄onē paciūr ꝓpter
iusticiā quīꝫ ipoꝝ est regnū celoꝝ ℣ Cū ia dicr ℣ Cuius nos sꝑab
a caritate xpi tribulac̄o an angustia an ꝑsecuc̄o an fames
an nuditas an ꝓcliū an gladius ℟ Septem sūt gr̄a que ꝑficiūt
nā octaua clarificat et qd ꝑfectū est demūstr: ut p hoc gra
dus ꝑficiam et ceti tāqm a capite ruasū exordiens ℣ Videt
g michi eiā septiformis operis spūs scī de quo ysaias loquitur
hūis gradib sentēcijs ꝑ cōgrue ℟ In mr est ordinis ℟ Nā ibi cmūiaō
ab excellētioribz cepit hic vō ab inferioribz ℟ Ibi nāꝫ incepit a
sapiēcia et desinit ad timorē dei ℟ In mica sapiē timor dñi est
℣ Quappe si gradati tāꝫ ascēdētes numerem⁹ ꝓmus ibi est timor
dei secūda pietas tercia sciēcia quarta fortitudo quīta cōsiliū
sextus intellāus septima sapiēcia ℣ Timor dei congruit humilib
de quib hic dicr ℣ Beati pauꝑes spū idest nō inflati nō superbi
quib apls dicit ℟ Noli altū sapē ⁊ time idest noli extolli ℣ Pie
tas congruit mitib ℣ Cui cū pre queat honorat sciam scripturā
et nō reprehendit qd nōdū intellegit et ꝓpterea nō resistit qd est
mitē esse ℣ Unde hic dicr ℣ Beati mites qm ipi hereditate possi de
būt terrā ℣ Sciēcia cōgruit lugētibus qui ia cognouerūt in scripturis
quib malis vinci teneam⁹ que tāqm bona et vtilia ignorātes
appetiuerūt De quib hic dicr ℣ Beati qui lugēt ℟ Fortitudo cōgru
it esurientib et sitientib laborāt enī desiderātes gaudiū de ve
ris bonis et amorē ab ipis et corpalib bonis auertē cupien
tes De quib hic dr ℣ Beati qui esuriūt et sitiūt iusticiā ℣ Consi
liū cōgruit misericordib hoc enī vnū remediū est de tātis ma
lis suadēdi ut dimittam⁹ sicut nobis dimitti volum⁹ et adiu
uem⁹ in quo possum⁹ alios sicut nos in quo nō possum⁹ cupim⁹
adiuuari De quib hic dicr ℣ Bti misericordes ℟ Intellāus cordis
cōgruit mūdis corde tāqm purgato oculo quo ceni possit qd
cor pōdus oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs
ascendit De quib hic dicr ℣ Bti mūdo corde ℟ Sapiēcia cōgruit
pacificis in quibus ia ordinata sūt oia nullusq motus aduersus
racionē rebellis est sed cūcta obtēperāt spū hoīs in quo ipse

obptāt deo. de quibus hic dr. Bti pauperes. Primū aūt ꝓmiū qđ est regnū celorū. p istis gradibz vacue nōiatū est. In primo siaut oportebat positū est regnū celorū. qđ est pfecte sūmeqz sapiē anime rōnalis. Sic utqz dictū est. Beati pauperes spū. qm ipsorū est regnū celorū. tāqm dicētur. Ymitiū sapiētie trāsr dm. ag utbz hēditatis. tāqz testamētū pūs cū pietate querētibz. bti mites qm hē ditate possidebūt tra. Lugētibz consolatio. tāqz sciētibz quid a miserūt. et quibz merci sūt. Bti qui lugēt qm ipi consolabūtur. Esurientibz et sitientibz satietas. tāqz referto laborātibz. festinē ꝓ ceritatibz ad salutē. Bti qui esuriūt iustitiā et sitiūt. qm ipi sa turabūtur. ag misericordibz mia. tāqz vero et optimo cōsilio vtentibz. ut hoc eis exhibeāt a potētiore. qđ miserorubz exhibēt. Bti misericordes. qm ipsorū misebit. ag mundicordes. facultas videndi deū. tāqm purū oculū ad intelligēda eterna gētibz. Bti mundicordes. qm ipi deū videbūt. Pacifici dei filitudinē tēz pfectē sapientibz. formatiqz ad imaginē dei ꝙ regnationē renouatē hoīs. Bti pacifici qm ipi filij dei vocabūt. Et ista quidē in hac vita pūs compleri. sicut cōpleta esse in aptis redimq. Nā illa oīoda et in angelicā formā mutatio. que post hāc vitā ymitie multis verbis exponi potest. Beati ꝙ qui ꝓsecutionē patiūt ꝓpt iustitiā. qm ipsorū est regnū celorū. Hec octaua sentētia q ad caput redit. pfectū qz hominē declarat. significat festinare et circūcisionē octaua die in veti testamēto. et dm resurrectionē post sabbatū. qui est vtiqz octauus idē qz primus dies. et celebra tionē octauarū festiuarū. quas in regnationē noui hoīs celebra mus. et mō ipe pēthecostes. Nā septenarius sepacs multiplicatus quo fiūt quadragīta nouē. quasi octauus additus ut quīquagīta compleant. et tāqz redeat ad caput. quo die missus est spūs scūs. quo in regnū celorū ducim. et hēditatē accipimq et consolatiōē et pastū. et mūdā consequimūr et mūdam. et pacificam. Utqz ita pfecti. omēs extrinsecus illatas molestias ꝓpter ueritatē et iustitia sustinemq. Beati eritis mquit cū vob maledixēt et vos ꝓsequēt. et dicēt omē malū aduersum vos

mẽtientes ꝓp̃t me. Gaudete et exultate qm̃ merces vr̃a multa ē
in celis. Animaduertat quisquis delicias huius sęcli et facultates
rez tp̃alium querit in nõe xp̃iano mtũ sciꝫ esse bitudinẽ mãz
Sicut de aia ecclastica ozo ꝓphetico dicit. Omnis gl̃a eius filie regis
ab intus. Nã extrinsecus maledicta et pscutiones et detracti
ones ꝓmittũtur: de quibz tñ magna merces in celis est: que
sentiũt in corde paciẽcia eoz̃ qui tã possũt dicẽ. Gloriamr in
tribulacõibz: sciẽtes q tribulacio paciẽciã operat: paciẽcia aut̃
pbacionẽ: pbatio aũt spem: spes aũt nõ confundit: quia caritas
dei diffusa est in cordibz nr̃is p spm̃ sanctũ qui datus est nob. Nõ
em̃ ista ꝓpter fructuosũ est: sed ista p xp̃i nomẽ: nõ solũ equo
animo sed etiã cũ exultacione tolerare. Nã multi hẽtici nomẽ
xp̃iano aciũt detrectãtes: multa talia paciũt. ꝑ ideo excludũt
ab ista merede: quia nõ dictũ est tantũ: bti qui pscutionẽ pa
ciũt: ꝑ additũ est. ꝓpter iusticiã. Ubi aũt sana fides nõ est: non
potest esse iusticia: quia iustus ex fide viuit. Neq; sismatici alı
quid sibi ex ista nr̃a erede promittant: quia silit ubi caritas nõ est: nõ
pt esse iusticia. Dilectio em̃ proximi malũ nõ operat: quã si habeẽt
nõ dilaniarẽt corpus xp̃i qd est ecclia. Quezo aũt potest: quid in
terfit. qd aut. cũ vobis maledicẽt. et dicẽt omne malũ aduersũ vos
cũ maledicũt hoc sit malũ dicẽ. Hz alr maledictũ iactat. cũ con
tumelia ozis illo cui maledicit. sicut dñs noster dictũ est. Nõne ve
rũ dicimꝰ qd samaritanꝰ es et demoniũ habes: alter cũ absentis
fama leditur: sicut de illo iam scribit: alij dicabãt q ꝓpha est
alij dicebãt nõ ꝑ seductor ꝓtim. Persequi aũt est vim inferre
vel insidijs appetere: qd facit qui eum tradidit et qui eum crucifix
erũt. Sane qd etiã hoc nõ est nude ꝓpositũ ut dicit. et dicẽt
omne malũ aduersũ vos: sed additũ est mentientes. additũ est
etiã ꝓpter me. ꝓpter eos additũ puto: qui volũt de pscutionibz
et de fama sue turpitudinis glãri: et ideo dicit ad se ꝓprie xp̃m
qd multa de illis dicãtur mala. cũ et vera dicãtur: quãdo de il
lorũ erroꝛe dicũtur. Et si aliquãdo etiã nonnulla falsa iactantur
qd temeritate hoim̃ plerũq; accidit: nõ tñ ꝓpter xp̃m̃ ista pa
ciũt. Non em̃ xp̃m̃ sequit: qui nõ sedm̃ veram fidem et catholicam

disciplinā catholicus vocat. Gaudete inq̄t et exultate: quū merces vrā multa est in celis. Non hic celos dici puto: superiores pres hui⁹ visibilis mūdi. Nō enī merces vrā que in recausso et eterna esse debet: in rebus volubilib⁹ et trālib⁹ collocanda est. Sz in celis dicū puto in spiritalib⁹ firmamētis: ubi habitat sempiterna iusticia. In quoꝝ comparatione etiā diuina anima iniqua: cui peccāti dictū est. Terra es et in terrā ibis. De hūs celis dicit apls. Quū conuersatio nra in celis est. Gaudēt iā g̃ ista merced̄ qui gaudēt spiritalib⁹ homib⁹: et oīm ex pte placēt. Cū enī hoc mortale induerint imortalitatē. Intra enī persecuti sūt inquit et pphas q̄ ante vos fuerūt. Nūc persecutionē gr̃aliꝰ patiunt ar. maledictis et in detractionē fame. Et bene exēplo adhortat⁹ est. qā vera dicentes sileāt persecutionē pati. nec tamē ideo pphete antiqui. tm̄ō persecutōmis a veritatis predicatione defecerūt. Rectissime itaq̄ sāl⁹: vos estis sal terre. ostendēs fatuos esse iudicandos. qui trālū bonoꝝ vel copiā sectantes. vel copiā metuentes. amittūt eterna que nec deꝰ potuit ab habitb⁹ nec auferri. Itaq̄ si sal infatuatū fuerit. in quo sallietur. Videlicet si vos p quos condiendi sūt quodā nō populi. metu persecutionū trālū amiseritis regna celoꝝ. qui erūt homines p quos vobis error auferat. cū vos eligēt deus p quos errore auferat cetēꝝ. Ergo ad nichilū valet sal infatuatū. nisi ut mittat foras et calcet ab hoīb⁹. Nō itaq̄ calcet ab hoīb⁹ qui patit persecutionē. Sz qui persecutionē timendo infatuat. Calcari enī potest. nisi inferior. Sed inferior nō est. qui quīuis corpore multa in terra sustineat. corde tamē fixus in celo est. Vos estis lumē mūdi. Quomō dicit supius: sal terre. sic nūc dicit. lumē mūdi. Itaq̄ supius ista terra accipienda est. quā pedibꝰ calcamꝰ corporeis. Sz homines qui in terra habitāt. vel etiā peccatores ab quoꝝ condiendis et extinguendis pectoribꝰ aptius sal dns misit. Et hic mūdū non celū et terrā Sz homines qui sūt in mūdo vel diligūt mūdū oportet intelligi. quib⁹ illuminandis apte missi sūt. Nō potest ciuitas abscondi supꝰ montē posita. idest fundata supꝰ insignē magnāq̄ iusticiā. quā significat etiā ipē mons m̄ dis-

putat dñs ‖ Neq accendũt lucernã: et ponũt eã sub modio ꝯ
putamꝰ ita dictũ esse sub modio: ut occultatio tamẽ lucerne ac-
cipienda sit/tãqm dicat: nemo accendit lucẽnã et occultat illam:
an aliquid eãdem modius significat: ut hoc sit ponẽ lucernã sub
modio: superiora facẽ corpis cõmoda qm̃ p̃dicationẽ veritatis.
Vt ideo quisq; veritatẽ nõ p̃dicat. dũ timet: ne aliquid in rebꝫ
corpalibꝫ et tpãlibꝫ molestie paciat. ‖ Et bene modius dicit
sine ꝓpõe retributionẽ mensure. quia ea quisq; recipit que ges
sit in corpore/Et tãqm de hoc modio corpus alio loco dicat/In
qua enim mẽsura mẽsi fueritis: in ea remecietur vobis: sine qm̃
tpãlia bona que corpore pagũt. ẽta dicũ mẽsuras mchaantur
et tñ seũt. quã fortasse significat modius/Eterna võ et spiritalia
nullo tali fine cohercent. Non enim ad mẽsurã dat dñs spm̃/Sub mo
dio ergo lucernã ponit: quisquis lucẽ doctrine bone: cõmodis tẽ
poralibꝫ obscurat et tegit/Sup candelabrũ ãt: qui corpus suũ
mĩsterio dei subicit: ut superior sit p̃dicatio veritatis: inferior
seruitus corpis: p ipam tamẽ corpis seruitutẽ excelsior luceat
doctrina: que p officia corpalia/idest p vocẽ et lnguã et cete
ros corpis motus/in bonis opibꝫ insinuat discentibꝫ/Sup cãde-
labrũ g̃ ponit lucernã/cũ dicat aplꝰ: nõ sic pugno tãqm aerẽ
cedens: ꝑ castigo corpus meũ et seruituti subicio: ne forte ali
is p̃dicans/ipe reprobus inueniar/Qd võ ait/Vt luceat omnibꝫ
qui in domo sunt: domũ pro dicta habitationẽ hoim̃/id/est
ipm̃ mundũ ꝓpt̃ qd̃ supius ait/Vos estis lumẽ mundi/Qui si do
mũ quisq; voluit accipẽ erciaz: neq hoc est absurdũ ‖ Sic lu
ceat mꝰ lumẽ vrm̃ coram hoĩbꝫ: ut videãt bona facta vã et
glorificent patrem vrm̃ qui in celis est/Si tantũ mõ dicẽt/Sic lu
ceat lumẽ vrm̃ coram hoĩbꝫ ut videant bona facta vã: finẽ co
strussa videtur in laudibꝫ hoĩm̃/quas queũt ypocrite/et q̃
ambiũt honores et capiũt inanissimã glã/Quãm quos dicit
Si adhuc hoĩbꝫ placerẽ: seruus xpi non essem/Et p ypocritam/
Qui hoĩbus placẽt confusi sũt: qã deus nichil fecit illos/Et
iterũ deus confringet ossa eoꝝ qui hoĩbus placẽt/Et rursum

vñ bn.

aplē. Non efficiam̃ inanis gl̃e cupidi. et ꝓpē uerū gloꝛet ār se
homo et tūc in semetipō habebit glām et nō in alīo. Nō g̃ tamū
dixit. ut uideant bona opa uā: ꝑ addidit. et glificēt ꝑrem vrm̃
qui in cel̃is est. ut hoc ꝛpm̃ q̄ homo ꝑ bona opa placet hoīb; nō
ibi finē constituat ut hoīb; placeat. sed referat hoc ad laudē dei
et ꝓpterea placeat hoīb; ut in illo glificet̃ de. Hoc ei laudi tribus
expedit. ut nō hoīnē sed deū honoꝛēt. sicut in ꝓpō hoīne quem
portabāt dñō ostendit. ubi admiratē turbe de paletico sanato
virtutes eius. sicut in euāg. scptū est. timuerūt et glificauerūt dm̃
qui dedit potātē talē hoīb; Cuius imitator aplūs paulus
dicit Tantū āt audiētes erāt. q̄m. qui aliq̄n̄do nos ꝑsequebat. nūc
euāgelizat fidē quā aliq̄n̄do vastabat. et in me glificabāt dm̃
Q Doctrina q̄ ego cohortaꝛ est. audiētes. ut se ꝓparārēt ad omnia
sustinēda ꝑ virtute atq; iustitia. et nō abstinerēt bonū q̄d ac
cepturi erāt. si ea bñ uolēta discēnt ut cet̄os docerēt. nō ad
laudē suā sed ad glām dei bñā sua referētes. Inuite eos iā informā
mā et docē q̄d doceāt. siquidē si quererēt dicētes Ecce volumus
et oīa sustinē ꝑ tuo nōē. et doctrinā tuā nō abscondē. Dic quid
est hoc ꝛpm̃ q̄d verbis abstondi. et ꝑ quos ubiq; oīa tollerari.
Nūq̄d aliq̄s dicturus est. cōm̃ ea que in lege scꝑta sūt. Non inq̄t
Nolite inq̄t putare q̄m venī solue legē aut ꝓphas. nō venī solue
sed adimplē. In hac em̃ sīa sensus duplex est. scd̄m vtrūq;
tractandū. Nā qui dicit nō venī solue legē sed implē. aut addē
do dicit q̄d mīng habet. aut facēdo q̄d habet. Illud g̃ ꝓius con
sidēmꝰ q̄d ꝓmo ꝓposui. Nā qui addit q̄d mīng habet. nō vtiq;
soluit q̄d ꝑfecit. sed magis ꝑficiendo confirmat. Et ideo sequit
et dicit Amen dico vobis. donec trāseat celū et tra. iota vnū
aut vnus apex nō ꝑteribit a lege donec oīa fiāt. Deū em̃ fuit.
cetā illa que addūcta ad ꝑfectionē. nūtromagis fuit illa q̄ ꝑfecta
sunt ad mensuratiōnē. Iota āt dic. iota vnū aut vnus apex. non
trāsibit a lege. nichil potest aliud intelligi nisi vehemēs expressio ꝑfectionis. que ꝑ lītās singulas demōstata est. mīs q̄ litās
tota mīor est cet̄is. quia vno ductu fit. Apex āt. cetā ipīs aliq

in suimo ptriaula ¶ Quibz verbis ondit in lege ad effectū eiā mi-
nima quecq; ptuli Deinde subiecit ¶ Qui eñ soluerit vnū de
mādatis istis mīmis et docuerit sic hoīes mīmos vocabit̄ i regno
celoz ¶ mandata g̃ mīma sc̄ḡnt̄ p vnā iota et vnū apex ¶ Qui
g̃ soluerit et docuerit sic idest sdm̄ id qd soluit nō sdm̄ id qd
tenuit et legit mīmus vocabit̄ in regno celorū et fortasse id nō
erit in regno celorū vbi nisi magni esse pñt ¶ Qui āt fecerit et
docuerit sic ¶ Qui āt fecerit hoc est qui āt nō soluerit et doce-
uerit sic sdm̄ id qd nō soluit ¶ Idē magnus vocabit̄ in regno
celorū sequit̄ ut eiā sit in regno celorū qui magni admittūt̄
¶ Ad hoc eñ ptinet qd sequit̄ ¶ Dico eñ vobis quia nisi habūda
uerit iustitia vra plus ꝑ scribaꝝ et phariseoꝝ nō intrabitis
in regnū celorū idest nō solū nisi illa mīma legis ꝓcepta iple
ueritis que inchoāt hoīnē ꝑ eiā ista que a me addūt q nō
vem soluē legē ꝑ adimplē nō intrabitis in regnū celorū ℟z
dicis mi ꝓ de illis mādatis mīmis cū supius loquēt dicit mi-
mus vocabit̄ in regnō celoz quisquis vnū eoꝝ soluerit et sdm̄
suā solutionē docuerit magnus āt vocabit̄ quisq; ea fecerit et sic
docuerit at ex eo iā in regno celorū suturus esse gā magnus est qd
opus est addi ꝓceptis legis mīmis si iā in regno celorū ꝑ esse
quia magnus est quisquis ea fecerit et sic docuerit ¶ Quappe
sic est accipienda ista sma ¶ Qui āt fecerit et docuerit sic magnus
vocabit̄ in regno celorū idest nō sdm̄ illa mīma ꝑ sdm̄ ea
que ego dicturus sū ¶ Que sit ista ¶ Ut habūder mea iustitia
vra supa scribaꝝ et phariseoꝝ qā nisi habūdauerit nō intrabis
in regnū celoz ¶ Ergo qui soluerit illa mīma et sic docuerit mi-
mus vocabit̄ ¶ Qui āt fecerit illa mīma et sic docuerit nō iam
magnus habendus est et ydoneus regno celorū ꝑ tamē nō tā
mīmus qñ ille qui soluit ¶ Ut āt sit magnus et illo regno apt⁹
facē debet et docē sicut xp̄s nos docuit idest ut habūder ius-
ticia eius supa scribaꝝ et phariseoꝝ ¶ Iustitia phariseoꝝ est
ut nō occidat iustitia eoꝝ qui interfecti sūt in regno dei ut nō
noscant̄ sine causa agimimus g̃ est nō occidē ¶ Et qui illos soluerit
mīmus vocabit̄ in regno celoz qui āt illud implauit ut nō oc-

cidat. nō contimus magnus erit et ydoneus regno celorū. si tamē
ascendit aliquē gradū. ꝓficietur āt si nec mascā sine cā. Qđ
si ꝓfecerit. multo remotior erit ab hōrādo. Quappē qui docet
ut nō mascam. nō ꝑsuit legē nec cidamq. si mysterī ꝓcig. ut
et foris dū nō odimus. et intrde dū nō mascūm. sic ocīā custo
diamq. Audistis ergo mquit. quia dictū est antiquis. nō occides.
qui āt occiderit. iudicio reus erit. Ego āt dico vobis. quia oīs
qui irascit frī suo sine cā. reus erit iudicio. Qui āt dixerit frī suo
racha. reus erit consilio. Qui āt dixerit fatue. reus erit gehen
ne ignis. Quid mī est mī reū iudicio. et reū cōsilio. et reū ge
hēne ignis. Nā hoc postremū gussimū sonat. ar āmoner gđ
quosdā fractos. a lenioribz ad gravia. donec ad gehēnā ignis ve
niretur. Et ideo sicut leuius est reū esse iudicio qm reū ee cō
silio. ita leuius esse consilio qm reū gehēne ignis. Oportet le
uius esse. ut intelligat mascī sine cā fratri. qm dicē racha. et rur
sū leuius esse dicē racha. qm dicē fatue. Nō ei pcatq nrē habet
ḡdus. nisi gradatī etiā parū cōmēcarent. Nūc āt hic verbū
obscurū positū est. qđ nec grecū nec latinū est racha. Cetā vō
in sermone mō vsitata sūt. Nōnulli āt de greco trahē volucrt
intrpretarē hui vocis. puratas pānosū dici racha. qm grece
dicat pānus rachus. a quibz tamē dubitauit. quid dicat gre pāno
sus. non rūdent racha. Deinde possēt latinis intrpretes vbi posu
it racha pānosū ponē. nec vti verbo qđ et in latina lingua mul
tū sit. et in greca vsitatū. ꝓbabilius g est. qđ audiui a quodā
hebreo cū id intrrogassem. dixit eum esse vocē nō significantē
aliquid. sī indignātis animi motū exprimētē. has intellectoēs
gnatici vocūt. gradatos oīmō significātes cōmoti animi affec
tū. Velut cū dicat. a dolente. hau. vel ut ab iascēte hei. Que
voces quarūq; linguarū sūt ꝓprie. nec in alia lingua facile trās
ferūt. Que causa utiq; coegit. tā grā intrpretē qm latinū
vocē pānum ponē. cū quomō ea intrpretaretur nō reperiret.
Gradus itaq; sūt in rebus pnīs. ut primo quisq; irascat. et eū
motū retineat corde conceptū. Jam si exterioscrit vocē indignā

Erroneus audistis quia dictū ē antiquis. &c

ppũ cõmodo non significantẽ: si illũ animi aliquid motũ ppũ e-
ruptione testantẽ: qua feriat ille cui nascit: plus est vtiq; q̃
si surgens ira silencio p̃meret. Si vo nõ solũ vox indignãtis
audiat: si etiã verbũ q̃d ira certã vituperationẽ eius in quẽ pro
ferat designat et notet: quis dubitet amplius hoc esse: q̃ si so
lus indignãtis sonus edatur: ¶ traq; in p̃mo vnũ est. i. est
ira sola: in scõ duo: et ira et vox que ira significat: in tcio tria
et ira et vox que ira significat: et in voce ppa ẽt vituperatio
expssio. ¶ Unde etiã nũc treb reatus: iudicij. concilij et gehẽne
ignis. ¶ Ã in iudicio adhuc defensioni datur locus: in cõcilio ãt
q̃mq̃ et iudiciũ esse soleat: tamẽ quia mt esse aliquid hoc lo
co fatezi cogit ppa distinctio: videt ad cõciliũ p̃tinẽ sẽtẽcie
placio: quãdo no cũ ipso reo agit utrũ dãpnandus sit: sed mt se
qui iudicãt conferũt: quo supplicio dãpnari oporteat: quẽ cõstat
esse dãpnandũ. ¶ Gehenna vo ignis: nec dãpnationẽ habet dubiã
sicut iudiciũ: nec dãpnati penã sicut cõcilium: in gehẽna quippe
certa est et dãpnatio et pena dãpnati. ¶ Videnti gr aliqui gradus
in peccatis et in reatu. sed quibz modis insibiliter exhibeatur
meritis aliazũ quis potest dicere: ¶ Audiendũ est itaq; quãtũ
mteresit inter iustitiã phariseozũ et istã maiorẽ. que in regnũ ce
lozũ introducit. ¶ Ad cũ sit grauius occidere: q̃m verbo iniqare
cõtumeliã: ibi occisio reũ facit iudicio: hic ãt ira facit reũ iudicio
q̃d triũ illorũ prioz̃ leuissimũ est: quia ille questionẽ hereditã
mt hoiẽ agitabãt: hic ãt omnia diuino iudicio dimittũt: ubi
finis dãpnatoz est gehẽna ignis. ¶ Quisquis ãt dixerit. quo gr
maiore supplicio in maiore iustitia punitur homicidiũ: si gehen
na ignis punitur cõtumeliã: cogit intelligi esse differẽtias gehẽ
narũ. Hanc in tribz istis sẽtẽcijs subaudito verborũ intuere
da est: habet em p̃ma sẽtẽcia: omnia verba nãta: ut nichil
subaudiat. ¶ Qui irascitur frẽ suo sine cã: reus erit iudi
cio. In secũda vo cũ ait: qui dixerit frẽ suo raca: subaudit sine
causa: et ita iungit. reus erit concilio. Ã in tcia ubi ait: qui
autẽ dixerit fatue: duo subaudiat. et fratri suo. et sine causa
hoc est: unde defendit. q̃ aplus Galathas vocat stultos. quos

ecia fres nominar: nō em id fecit sine cā. ¶ Deo at hic fr subandi
endus est: quia de ī mitto postea dicet: quomō ecia ipe tractandus
sit maxīe iustica. ¶ Deinde hic sequit: Si g obtuleris munꝰ tuū
ad altare: et illuc recordatus fueris qđ frater tuus habet aliquid
aduersū te relinque ibi munꝰ tuū ante altarē: et vade prius recō
ciliare fri tuo: et tūc veniens offer mūnꝰ tuū. Hinc utiqꝫ appz
de fratre dictū esse supius: qui sentencia que sequit: ea cōiunctione
cōnectit ut superiꝰ attestetur. Nō em ait: Si autē obtuleris mu
nus tuū in altare. ¶ Hair. Si g obtuleris munꝰ tuū in altarē. Nā
si nasci nō est fas fri suo sine cā: aut duce racha: aut duce fatue:
cogitatiō mimꝰ fas est animo tenē aliquid: ut ꝑ odiū indignacō cō
uertat. Cuius primer ecia qđ alio loco dicit: nō occidat sol sup ira
tidia vrā. Jubem g illaturi munꝰ ad altarē: si recordati fuerimꝰ
aliquid aduersū nos habē fratem: munꝰ ante altare relinquē: ac
ꝓgē ac reconciliari fri: deinde venire et munꝰ offerre. Qđ si
accipiat ad mām: fortasse aliquis credat: ita fieri oportē: si ꝑ
sonā sit frater. Nō em diuinus differri potest: cū munꝰ tuū re
linquē ante altarē iubearis. Si g de absente: et qđ fieri potest:
ecia timmare constituto: aliquid tale veniat ī mentē: absurdū
est credē ante altare munꝰ relinquendū: qđ post terras et ma
ria ꝑpetrata offerens deo. Et ideo ꝓsus intro ad spualia refu
gē cogimur: ut hoc qđ dictū est: sine absurditate possit intelli
gi. Altare itaqꝫ spiritaliꝫ in mteriore dei templo. xpm fidē ac
opē possumꝰ: cuius signū est altare visibile. Quod habet ei munꝰ
offerimꝰ deo. siue ꝓphetā siue doctrinā siue oratiōnē siue ymnū. siue
psalmū. at si quid tale aliud spiritaliū donoꝝ animo occurrit
acceptū esse nō potest deo: nisi fidei sinceritate fulciat. at ei
fixe atqꝫ imobili tāqm imponat: ut possit integrū atqꝫ illiba
tū esse qđ loquim. ¶ Nā multi hetici nō habētes altarē: idest ve
rā fidē: blasphemias ꝑ laude dixerūt. Detrimis videlicet o
piniombꝫ aggrauati: votū suū tāqm in terrā prostrauerūt. Sz debet
esse sana ecia offerentis mteriō. at ꝓpter cū tale aliqd oblatu
ri sumꝰ in corde nro: idest ī mteriore dei templo. templū em dei sūm

est mquit. qd estis vos/ et in introre hore habuim xpm p fide in cordibz nris. si in mente venit. p aliquid habeat adus nos frater: idest si nos cu m aliquo lesim: tuc em ipe habz adus nos. ma nos ad eum illu habem: si nos lesit: ubi no opus est p ge ad reconciliacone/ no em veniam postulabim ab eo qui t fecit iniuria: ut tantu dimittat. sicut t a dno dimitti cupis qd ipe comisisti/ p gendu est ergo ad reconciliacone: cu in mente venit qd nos forte frem m aliquo lesim/ p gendu q no pedibz corpis sed moribz animi: ut te huic affectu psternas fri: ad que cita co gitatone cucurrisse in gspu eius cui munus oblaturus eras/ tra ei etiam si pnus sit. poteris eu no simulato animo lenire: atq in grium venia vemia postulado: si hoc prius cora dno feceris/ p gens ad eu non pigro motu corporis: sed celerrimo divinis affectu: atq inde veniens idest intimatione reconciliatis ad id qd agere cepisti offeras munus tuu/ Cui hoc aut facere ur fris suis vel no mascat sine ca: vel racha no dicat sine ca: vel eu fatuu no appellat sine ca: qd to tu superbissime admittit:/ vel forte si in horu aliquo lapsus fuerit. qd est unu remediu. suppliciu animo veniam deprecetur: nisi quisq ima mis tactatis spu no inflatur/ Beati g pauperes spu: quia ipoz est regnu celoru/ Fiat ia videamus qd sequit/ Esto in quit adusarius tuus benigne cito dum es in via cu eo. ne forte tradat te adusarius iudici. et iudex tradat te ministro. et in carcere mittaris/ Amen dico tibi no exies inde. donec reddas novissimu quadrantem/ Iudicem intelligo: pater aut no iudicat quemq sed omne iudicium dedit filio/ angelos ministros intelligo/ Et angeli ministrabant ei: et cu angelis suis venturus credimus ad iudicandos vivos et mortuos/ Carcere intelligo: penas vide tenebrarum: que alio loco exteriores vocat/ Credo propterea q in tus seruus sit in qua mente vel cita: si quid scelerig cogitari potest: gaudium dominoz suoz: de quo dr. Serve bone merito intra in gaudium dni tui/ Et admodu acta in hac ordinatione rei publice vel a secretariis vel a prioribus iudicibus extra mittat. qui in carcere trudat/ De solvendo aut novissimo quadrante potest no absurde intelligi: aut pro eo positum q nichil relinquat impiorum. sicut loquentes cita dicimus usq ad fecem/ cu volumus exprimere aliq ita exacta ut nichil re

linquêtur: velud significarent nomîe quadrantis nouissimi ꝺ
rena pêa. ¶Quarta eîm ꝑs distinctorũ mẽbrorũ hug mũdi: et ea
nouissima terra inuenitur: ut magnas a celo: sdm̃ aerẽ numeretꝫ:
aquã terrã quarta terrã ꝓ forest gꝝ rõnabiliter videri dictũ: donec
soluas nouissimũ quadrantẽ: idest donec leas terre peccata: hȳ
eîm et ꝓpter audiuit. ¶Terra es et m terrã ibis. ¶Donec soluas autẽ
qꝺ dictũ est: mirer: si nõ cã significat grenã que vocat ærena. Non
de eîm soluetur illud debitũ: ubi cã nõ datur penitendi et correc
tius viuendi locus. ¶Ita eîm fortasse hic positũ est. donec soluas
quomõ m illo ubi dictũ est. Sede a dextris meis donec ponã inimi
cos tuos sub pedibz tuis. Nõ eîm cũ fuerint inimici sub pedibus
positi: desinet ille esse ad dexterã ¶Aut illud aptꝰ expectet eũ illũ
regnare donec ponat omẽs inimicos suos sub pedibz suos. Nõ ei
cũ posuerit fuerit desinit regnare. ¶Quẽadmodũ gꝝ ibi intelligiẽ de
quo dictũ est: oportet eũ regnare donec ponat inimicos sub pedi
bus. semp regnaturũ: qm̃ semp ille erat sub pedibz. ¶Ita hic accipi
potest de quo dictũ est: nõ exies inde donec soluas nouissimũ q
drantẽ. ¶Semper nõ exiturũ esse. quia semp soluit nouissimũ qua
drantẽ: dũ sempiternas penas temporũ pecorũ luit. Neq; ita hoc
dixerit ut diligentiore tractatione videar admisisse de penis pec
catorũ: quomõ in scripturis dicant̃ aduisisse. eternas: quãqm̃
quoluber mõ sint. vitande sũt potius qm̃ sciende. Sed videamꝰ
ia quisquis ipse aduersarius: cui iubeñ esse benivoli cito: cũ sumꝰ
cũ illo in via. ¶Aut eîm diabolus est aut homo. aut deus
aut preceptũ eius. Si diabolũ: nõ video quomõ ubeam̃ benivoli ee
idest concordes aut consentientes. Neq; alij. qꝺ grece positũ est
ΟΥΝΟΩΝ. interpretatũ sũt concordes: alij consentientes. Si ne
qꝫ benivolentiã diabolo ubeñ exhibẽ: Nobis eî benivolẽtia ibi ami
cicia. Ne quisquam dixerit amicitiã cũ diabolo esse faciendã: neq;
concordare cũ illo expedit: cui semel renũtiando bellũ indiximus
et quo victo coronabimur. Neq; consentire illi ia oportet cui si nũ
qm̃ consensissemus: nunqm̃ in ystas inisissemꝰ misterias. De ho
mine aũ qm̃qm̃ ubeam̃ cũ omnibz qm̃ in nobis est pace habere
vbi utrq; et benivolẽtia et cõcordia et consensio potest intelli
gi. Non video tamẽ quomõ accipiã. ab hoc nos inde tradi. vbi

xpm̃ iudicē mrelligo: ante cuius tribunal omēs oportet exhiberi
sicut dicit aplus. Quomō ergo iudici traditurus est: qui ante iu
dicē prius exhibebit. Aut si. ppria tradit quis iudici: quia
homīē lesit: quēadmō ille nō tradentē qui le sue est: aqulto cōtra
dicus accipit a lege ipā reū tradi iudici: cōm quē fecit cū homine
leserit: qui ex si occidendo quis nocuerit homini: nō erit iam
tempus quo concordet cū eo: qm iā nō est cū illo in via: dest
in hac vita. Nec tamē ideo nō salubrit penitedo: et ad illā mātz
cū sacrificio tribulati cordis refugiendo: qui dnar prā cōuersis
ad se: et qui plus gaudet de uno penitēte q̄ de nonagīta nouē
iustis. Cernis vō multorum videre quomō benignos vel cōtentos
vel cōsuetudines esse nubeam. magis eā priores amāt carnē suā
et concordant cū illa et consentiūt ei. Cui vō eā seruituti subiu
gāt: nō ipi ei consentiūt: sz eā sibi consentire cogūt. Forte esse q̄ nu
bendi deo consentire et illi esse benignos. ut ei reconciliem. a quo
peccando recessimus. ut aduersarius mr dici possit. Cuius eā resis
tit. recte eorū dicit aduersarius. Deus eīm superbis resistit. hu
milibus aūt dat gram. Et inicio omēs prā superbia. Inicio aūt superbie
hoīēs apostatrūt a deo. Et apte dicit. Qui eīm cū inimici essemus
reconciliati sumus deo p mortē filij eius. multo magis reconciliati
salui erimus in vita ipius. Ex quo intelligi pt: nullā naturā ma
lā inimicā deo esse: quādoquidē ipi reconciliant qui inimici fuerūt.
Cuiusquis q̄ in hac via. dest in hac vita nō fuerit reconciliatus
deo p mortē filij eius: tradet iudici ab illo. quia pr nō iudicat
quēq̄ sz omē iudiciū dedit filio. Alia ita certa que in hoc capto
scripta sūt consequūt. De quibus iā tractabimus. Unū solū est. qd
huic intellectui difficultatē facit. quōs possit recte dici in via
nos esse cū deo. si hoc loco accipiendus est ipe aduersarius impi
orū. cui nubem cito reconciliari. nisi forte quia ipe ubiq̄ est.
Nos aūt cū in hac via sumus cū illo utiq̄ sumus. Si eīm ascendo
in celū inquit tu illic es: si descendo in infernū ades. Si re
cipiā pēnas meas in diluculo: et habitabo in nouissimo maris
Etenim illuc manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua.
Aut si nō placet impios dici esse cū deo: q̄q̄ nusq̄ nō ipse

est deus. Quēadmodū nō dicamꝰ eos esse cū luce. tamē etsi oculos eorū lux extrā fundat. nullū relinquū est: ut hec adiuuent preceptū esse intelligamꝰ. Quid enī sic adiuuat puerū nobis. quā preceptū dei. idest lex eius. et speculum diuinū data est nobis ad hāc vitā. ut sit nobiscū in via. Cui nō oporteat cōtradicī. ne nos tradat iudici: si ei oporteat consentire cito. Nō enī quisq; nouit quādo de hac vita exeat. Cui aī consentit speculum diuine nisi qui legit vel audit: pie deferēs ei culmen auctus: ut qđ intelligit nō ppē hoc odierit q̄ prīus suus adiuuari sentit: sed magis diligat correptionē suā. et gaudeat q̄ morbi suis donec sanent nō pareāt. Qđ vō aut obscurū aut obscurū illi sonat. nō mō conuinceret cōtradictionū certamina. si oret ut intelligat. benivolentiā tamē et reuerentiā tante auctoritatis habitā esse meminerit. Sed quis hoc faciat. nisi quisquis ad testamentū pīe accipiendū et cognoscendū nō litigiū mimicarōne acerbus. si pietate mitis accesserit. Beati q̄ mites quī ipsi hereditate possidebunt terrā. Videamꝰ sequentia. Audistis. quia dictū est antiquis. nō mechaberis. Ego aī dico vobis: quia oīs qui viderit mulierē ad concupiscendū eā. iā mechatus est eā in corde suo. Iustitia q̄ maior regni dei nō mechari in corde. adiuuante gratia custodit ne mechatur in corpe: quisquis aī nō mechat in corde. Illud q̄ confirmauit qui hoc preceperit. nō enī venit legē soluere sed implere. Hanc considerandū est q̄ nō dixit: omnis qui concupierit mulierē. sed et qui viderit mulierē ad concupiscendū. idest hoc fine et hoc animo attenderit. ut eā concupiscat: qđ iā nō est titillari delectatione carnis. si plane consentiat libidini: ita ut nō resistendi illiusq; appetitu. si si facultas data fuerit faciat. Nā tria sunt quibus implet peccatū. Suggestione. delectatione. consensione. Suggestio fit aut p memoriā sive p corporis sensus. cū aliquid videmꝰ vel audimꝰ vel olfacimꝰ vel gustamꝰ vel tangimꝰ. qđ si fruī delectauerit. delectatio illicita restinenda est. Velut cū ieiunamꝰ et visis cibis palati appetitu assurgit. nō sit nī delectatio. si huic tamē nō consentimꝰ. et eā dominatrīcē uīs iure cohibemꝰ.

Si aũ cõsensio facta fuerit. plenũ pcm̃ erit. Nonũ deo in corde nr̃o: etiã si facto nõ ipo testat hoĩbz tra g̃ suũ ipi g̃dus. q̃si a serpente suggestio fiat. idest lubrico et volubili. hoc est tẽpli corporũ motui: qua et si qua talia fantasmata mẽ versãtur in anima de corpe primeus tracta sũt. et si quis oculũ pter istos quĩq; sensus motus corpis animã tangit. est etiam ipe cpalis et lubricꝰ. Et ideo q̃nto illabiẽ oculeus ut cogitationes contingat. tanto cõcupiscentię serpenti compatur. Tria g̃ hec ut dicta sũt cepta simulata sũt illigasse nos. que in genesi sptm a. Ut quasi a serpente fiat suggestio et quedã suasio. In appetitu aũ carnali tẽpi in cuia delectatione tm̃ nõ tẽpi in viri cõsensio. Tribz partes tãq̃m de paradiso hoc est: brissima luce iustitie: in mortẽ homo expellit̃ iustissime oĩno. Non eĩ cogit qui suadz. et oĩa nature in ordine suo gradibz suis pulchra sũt. Sz de superioribz in quibz rõnalis anima ordinatus est ad mstra. nõ ad declinandũ: nec quisq̃ hoc facẽ cogit̃. et ideo si fecerit. iusta dei lege punit̃. Nõ eĩ hoc cõmittit tuitus. verũ tamẽ delectatio ante cõsuetudinẽ vel nulla est. vel tã tenuis ut ipse nulla sit. cui consentire magnũ pcm̃ est. cũ illicita est. Cũ aũ quisq; consentit cõmittit pcm̃ in corde. Si aũ ecia in factũ pcessit. videtur sacari et extinguꝰ cupiditas. Sed postea cũ suggestio repetit̃ maior accendit̃ delectatio. Tuc tũ adhuc multo minor est q̃m illa. que assiduis factis in cõsuetudinẽ vertit. Hoc eĩ vitiũ difficilimũ est. et tũ ecia nr̃am cõsuetudinẽ. si se quisq; nõ desẽat et xpiana milicia nõ refrimidet. illo duce atq; adiutore superabit. ac sic in pristinã pacẽ atq; ordinẽ. et vir xpũ et mulier viro subiacẽt. Dicit g̃ tribus g̃dibz ad pcm̃ pueniri suggestioe. delectatione. consensioe. Tra ipius pcm̃ tres sũt differẽcie. in corde. in facto. in cõsuetudine. tãq̃m tres mortes. Una q̃ in domo. i. dest cũ in corde cõsentit libidini. Alia ia plata. q̃ extra portã. cũ in factũ prodit assensio. Tercia cũ vi cõsuetudinis male. tãq̃m mole terena premit̃ animã: q̃ in sepulchro ia putrens. Tuc tã gña mortuoꝝ: animã resuscitasse quisquis evãgelium legit agnoscit. et fortasse considerat quas differẽcias habeat ecia ipsa vox resuscitantis. cũ alibi dicit. puella surge. Alibi Juuenis

tibi dico surge · alibi · infremuit spū et fleuit · et rursus fremiēs /
et post deinde voce magna clamauit Lazare veni foras / ¶ Tua
ppr nomīe mechanaū · qu hoc cepto cōmēzarāt · omnē carnalē
et libidinosam gaudiū operet intelligi / Cū em tā assidue ydola-
trā scptura fornicatiōnē diat · paulus ait aplē auaricia q ydola-
trie nomē appellat · quis dubitet et omnē malā gaudiā recte
fornicatiōnē vocari / quando aīa neglecta superne lege qua regit
miserīe naturarū / turpi voluptate ql mercede pstituta corpū
pit · ¶ Et ideo quisq; carnalē delectatiōnē adūsus rectā volūtatē
suā rebellare consuerit / p consuetudinē pcedū / cui ndūnte vi-
olencia trahit in captiuitatē / recolat quātū ponest · qualē prē
pecando amiserit · et exclamet · infelix ego homo quis me lībābit
de corpe mortis huius / grā dei p ihm xpm dnm nrm / Ira em cū se
infelicē exclamat lugendo · implorat cōsolatoris auxiliū / nec par
iuus est ad beatudinē accessus cognicio infelicitatis sue / Et ideo
¶ Beati eā lugentes · quōm ipi consolabunt · // Deinde sequit
et dicit / Si aut oculus tuus dexter scandalizat te · erue eū
et proice abs te / Expedit em tibi ut pcat vnū mēbroū tuorum /
quōm totū corpus tuū eat in gehēnā / Hoc nō magna opus est
fortitudīe · ad mēbra pdenda / ¶ Cuiusq; em est qd significat ocu-
lus · sine dubio tale est qd vehemēter diligit · Solet em et ab
hijs qū vehemētē volūt exprimē dilōnē suā ita dici / Dilego
eū ut oculos meos · aut eā plus q oculos meos / ¶ Qd aut et
additū est dexter · fortasse ad augendā vim dilōnis valet /
¶ Cuiusq; em ad videndū / isti oculi corpis cōiter intendant · et si
ambo intendant · equaliter possint · amplius tamē formidant
homīes dextrū amittē Vt iste sit sensus / ¶ Cuiusq; illud est qd
ita dilegis · ut p dextro oculo habeas · si sīa dilectat te · deest
si tibi p pdimēto est ad verā beatudinē / erue / illū / et proice
abste / Expedit em tibi ut pereat vnū eoru · quē ita dilegis /
ut tāquā mēbra tibi hereāt · quōm totū corpus tuū eat in gehē
nā / Sed quōm sequit · de manu dextera · et similiter dicit / Si dextra
manus tua scandalizat te · abscide eā et proice abste / Expedit
em tibi ut pereat vnū mēbroū tuoru · quōm totū corpus tuū
eat in gehennā / Potest quere dilectēnib · quid dixerit oculū /

In qua questione michi michi scribit congruentius. q̄ dilectissimū amicū. Nam hoc est vtiq; q̄d mēbrū recte possumus appellare. q̄d vehemēter diligimus. et huic consiliatorū. qua oculus est tāq; demōstrans iter. et in rebus diuinis quia dexter est. vt si minister sit dilecti quidē consiliatorus. sed in rebus terrenis ad necessitatē corpis ȳ timētibz. de quo scandalizāte superfluū erat dicere. quādo quidē nec dextro parcendū sit. In rebz aūt diuinis consiliatorus scandalizans est. si in aliquā ȳ micosam hereſim nomine religionis atq; doctrine conat̄ inducē. Ergo ut dextrā manū accipit̄ dilectus adiutor et minister in diuinis operibz. Nā quēadmodū in oculo contēplatio. sic in manu actio recte intelligit̄. ut sinistra manus intelligat̄ in operibz que huic vite et corpori sunt necessaria. Dictū est autē. Quicūq; dimiserit uxorē suā. det illi libellū repudii. hec institutio minor est phariseorū. Cui nō est cōsuetū q̄d dns dicit. Ego aūt dico vobis. Quicūq; dimiserit uxorē suā excepta fornicationis cā. facit eā mechari. et qui soluta a viro duxerit mechat̄. Nō em̄ qui p̄cepit dari libellū repudii. hoc p̄cepit. ut uxor dimittat̄. Sz qui dimiserit inquit det illi libellū repudii. ut matūdā temerariā pertinens uxorē. libelli cogitatio tēperaret. Cui q̄ dimittendi morā quesiuit. significatur. q̄tū potuit durius hoibz. se nolle discidiū. Et ideo ipē dns alio loco de hoc interrogatus ita respōdit. hoc moyses p̄pter duriciā viroz fecit. Quātū uis ei durus esset qui vellet dimittē uxorē. cū cogitaret libello repudii dato. ea sine crimine iā posse alteri facile placare. Dnē q̄ ad illud confirmandū ut nō facile uxor dimittat̄. solā causā fornicationis excepit. Cetrās vō omnīmodas molestias si q̄s forte extitisset. iubet p fidē cōiugalē et p castitatē fortiter sustinere. Et mechū dicit eā virū. qui ea duxerit que soluta est a viro. Cuius rei aplūs paulus ēximiū ostendit. qui tādiu obseruandū dicit. q̄mdiu vir eius viuit. Illo aūt mortuo dat nubendi licentiā. Hāc etiā regulā ipē tenuit. et in ea nō suū consiliū sicut in nōnullis monitis. sed p̄ceptū dñi ubēre ostendit. Cū aut dicit. que nupte sunt p̄ proprio nō ego sed dns. Nu-

licẽ a vro nõ discedẽ | ¶ Q si discesserit · manẽ innupt̃ aut viro suo reconciliet | Et vir uxorẽ ne dimittat | ¶ Credo simuli sor̃ ut si dimiserit nõ ducat alia · aut reconciliet uxori · fieri em̃ potest ut dimittat uxorẽ cũ fornicatiõe · qua dñs excepta ee voluit · qa võ si nec illi nubẽ concedit vro vivo · a quo recesserit · neq; huic alteri ducẽ vna uxõe qua dimisit · multo ming fas e eũ illicita quibuslibet stupris cõmittẽ | ¶ Ceterora sane cõiugia iudicanda sunt · que sine filiis ponunt · sine ecia ista trina plenitudo cõtẽpta · continẽcia me se patri consensu seruare potuerũt · quia neq; cõ illud p̃ceptũ fit · quo dñs dimitti cõiugẽ vetat · Nõ em̃ dimittit · qui ea nõ carnaliter sz spiritaliter vivit | Et illud seruat · qd p aptũ ducit · Reliquũ est · ut qui habẽt uxores quasi nõ habentes sint | Illud magis solet sollicitare aiam pusillorum · qui tm̃ sdm̃ p̃cepta xpi ia vinẽ gestiũt · qd alio loco npr̃ dns dicit | ¶ Quisquis venit ad me et nõ odit p̃tz suũ et mr̃z et uxorẽ et filios et frẽs et sorores · insup et aiaz suã · nõ potest meus esse discipul | Videri em̃ potest cõtrariũ mihi intelligẽtibz · qd hic vetat dimitti uxorẽ · excepta cũ fornicatiõe · Ubi em̃ discipulũ suũ negat esse posse · qui nõ odерit uxorẽ | ¶ Q si ipe cõtrariũ dicit · nõ ecia p̃tz et mr̃z et frẽs incadẽ conditiõe ponit | Sed quia verũ est · qd regnũ celorũ vim patit̃ · et qui vi fracũ diripiũt illud | ¶ Cuncta em̃ vi opus est ut hõ diligat inimicos · et oderit p̃tz et mr̃z et uxorẽ et filios et frẽs | Utrũq; em̃ iubet · qui ad regnũ celorũ vocat · Et quomodo hec nõ sint contraria me se · npr̃ ducit · undẽ facile est · si ea intelligenti implere difficile · qm̃q; et hoc · eodẽ npr̃ adiuuante facile mũ | Regnũ eternũ qd discipulos suos quos ecia frẽs appellare vocare · dignatus est · nõ habet hmõi necessitudines tpales | ¶ Nõ est m̃ gentil iudeus neq; grecus · neq; masculus neq; femina · neq; seruus neq; liber · sz omnia et in omnibz xps̃ · Et ipe dns dicit · In resurrectiõe em̃ neq; nubũt neq; uxorẽ ducũt · sz erũt sicut angeli in celis | ¶ Potest q̃ ut quisquis illius regni vitã ia hic meditari voluerit · oderit nõ npres hoies · sz istas necessitudines tpales · quibz ista que trãsitura est · vita fulcit̃ · que

nascendo et moriendo pagit. Quod qui nō odit nōdū amat illā
vitā: ubi nulla erit condicio nascendi atq; moriendi que copulat
terrena cōiugia. Itaq; si aliquē bene xpianū qui tamē habet
uxorē: quōmodo cū ea adhuc filios generet: mētrogē utrū illo
regno habē velit uxorē. Uenior vtiq; promissorū dei et vite il
lius: ubi corruptibile hoc induetur incorruptionē: et mortale hoc
induetur īmortalitatē. Ita magno vel ēre aliquo amōre suppēsa
cū execratione rēdebit se vehemēter illā nolle. Quōmodo mētrogē
utrū uxorē suā post resurrectionē acepta angelica īmutatōe
que sēp permittet: secū ibi viuē velit: tā vehemēter se id velle
quā illud nolle respondebit. Hic inuenit bonus xpianus diligē m
vna femina creaturā dei: quā reformari et renouari desiderat:
Odisse aūt cōiunctionē copulationēq; corruptibilē atq; mortalem:
hoc est diligē mea q homo est: odisse q uxor est. Ita eā dilig
inimicū nō in quātū inimica est: sī in quātū homo est: ut hoc ei ve
lit puenire. q sibi deest. ut ad regnū celorū correctus renouā
tusq; puenīat. hoc et de patre et de matre et cētis vinculis sā
guinis intelligendū est: ut in eis oderimus q genus humanū nasce
do et moriendo sortitū est. Diligamus aūt q nobiscū pt ad illa reg
na pduci: ubi nemo dicat pater meus: sī omnes omīno vni deo
patrē nr: nec mr mea: sī omnes illi iherusalē mr nra: nec
fr meus sed omnes de omnibz fratres nr. Coniugiū vō cū illo: sil
nobis in vnū redactis: qī vnius cōiugis erit: qui nos de pfectui
one huius sēli sui sanguis effusione lībauit. Necesse est q ut
oderit ea que tū secū dispulsus xpc: in hīs quos secū ad ea
venire desiderat que semp pmanebūt. Et tanto magis hec in
eis oderit: quāto magis eos diligit. Potest igit xpianus cū cō
iuge cōtēdi viuē: siue indigētia carnalē cū ea supplēs. q
secundū veniā nō sēdm debitū dicat aplō: si sine filiorū ppagatōe
q iā nōnullo gradu pt esse laudabile: siue fraterna societa
tē sine vlla corporū cōmixtione habēs uxorē tāq; nō habēs.
q est in ciuio xpianorū excellentissimū atq; sublime: ut tū
oderit in ea nomē tpālis necessitatis: et diligat spem sempit
ne beatitudinis. Quōmodo autē sine dubio: q certe ut aliquādo nō

sit optandum: sicut ista nra prima tpis vita: qua temporale si non odissemus: nō desideremus futurā que nō est tēpori obnoxia/ ꝑ hac enī vita posita est anima: de qua ibi dictū est/ Qui nō oderit animā suā nō pt mi esse discipulus/ Huic nāq; vite nōcius est rebus iste corruptibilibus: de quo ꝑre dns dicat/ Nōne anima plus est q̄ esca: idest hec vita cui nāta est esca/ Et qd dicit. ut aiam suā ponat ꝑ ouibz suis: hāc utiq; vitā dicat: cū se ꝑ nobis mortuum esse ꝓmittat/ Exorte hic altā questio/ Cū dns cā formicationis ꝓmittat dimitti uxorē: quatenus hoc loco intelligenda sit formicatio: utrū quousq; intelligūt omēs idest ut cā formicationē cuiuscūq; dictā: que in stupris cōmittit/ An quēadmodū sepīus solent formicationē vocare sicut supra dictū est: omnē illicitā corruptionē: sicut est idolatria vel auaricia: et ex eo cā omnis trāsgressio legis ꝓpter illicitam cōcupiscentiā/ Quod consulamus aptius. ne aliquid temere dicamus/ Hinc qui sūt in cōiugio mali ꝑ ꝑcepta nō ego sed dns: uxorē a viro nō discedere: q̄ si discesserit. manere innuptā aut viro suo reconciliari ꝓtestat eum fieri ut discedat ea cā qua dns ꝓmisit/ Aut si femine licet virū dimittere extā ꝓter causam formicationis et nō licet viro: quid respondebimus de hoc qd dicit posterius: et vir uxorē ne dimittat: quare nō addidit. excepta cā formicationis qd dns permittit. nisi quia silem formā vult intelligi: ut si dimiserit qd causa formicationis ꝓmittit: maneat sine uxore aut reconciliet uxori/ Nō enī male reconciliaret vir illi mlieri/ quā cū lapidare nemo ausus esset. dixit ei dns/ Vade inde/ deinceps ne pecces/ Cuius et qui dicit nō licet dimittere uxorē ni cā formicationis. cogit retinere uxorē si cā formicationis nō fecerit: si aūt fecerit: nō cogit dimittere ꝑ ꝓmittit/ Sicut dicit/ Non licebat mlieri nubere alteri/ nisi viro mortuo/ Si ante viri mortē nupserit rea est/ Si post viri mortē nō nupserit nō est rea/ Nō ei iussa est nubere ꝑ permissa/ Sic ei par forma est in isto iure cōiugii inter virū et mulierē usq; adeo/ ut nō tantū de femina aptē dixerit/ a mulier nō habet potestatē sui corporis ꝑ vir: ꝑ eā de illo nō tacuerit dicēs/ Similiter et vir sui corporis nō habet potestatē ꝑ mlier/ Si q̄ filius

forma est: nō oporteat mulierē uirū dimittē nisi causa
formicationis sicut et uxo. ¶ Considerandū est utrq; quarenq; for
micationē mulierē debeamq; et consulendus ut cepamq; aptus
sequē ei et dicat. Ceterū autē ego dico nō dns Hic pmo uidend
est: quibz ceteris dicebat ei supius ex dn̄ pson̄a hn̄s qui fuit in cō
iugio. Nūc vō ex sua pson̄a ceterē dicit. Ergo forta ssē hn̄s qui nō
fuit in cōiugio: si non hoc sequit. Ita eū subiūgit. Si quis frater
haber uxorē infidelē. et hec consentit habitare cū illo. nō di
mittat illā. Ergo ecia nūc hn̄s dicat qui fuit in cōiugio. Quod
sibi ergo vult q aūt ceteris: nisi qua supius eis laquebatur
qui sic copulati erāt: ut puer in fide xpi essent. Ceteris vero
nūc dicit: idest eis qui sic copulati sūt: ut nō ambo fideles sīt.
Sed quid eis dicit? Si quis frr̄ haber uxorē infidelē: et hec con
sentit habitare cū illo: nō dimittat illā. Et si qua mulier habz
virū infidelē: et hic consentit habitare cū illa: nō dimittat virū.
Si q̄ non pcepit ex dn̄ pson̄a: si ex sua pson̄a monet: ita est
hoc bonū: ut si quis aliter fecerit nō sit pcepti tūs transgressor: sicut
de virginibz paulo post dicit: pceptū dn̄ nō habē: consiliū aūt dabo.
Atq; ita laudat virginitatē ut arripiat eā que voluerit: non
tn̄ ut si nō fecerit cōn pceptū fecisse iudicet. Aliud enī est q̄
iubetur. aliud q̄ monet. aliud q̄ ignoscit. Iubet mulier a vi
ro nō discedē: q̄ si recesserit manē inupta aut viro reconciliari:
aliter ergo nō licet facē. monet aūt vir fidelis si habet uxorē
infidelē consentientē scū habitare: nō eā dimittē. licet q̄ et di
mittē: quia nō est pceptū dn̄i ne dimittat: si cōsiliū apti. sicut
monet virgo nō nubē: si si nupserit consiliū quidē nō tenebit.
si cōn pceptū nō faciet. Ignoscit cū dicit. hoc aūt dico scdm̄ ve
nia: nō scdm̄ imperiū. Quia q̄ si licet ut dimittat cōiux infide
lis: q̄nūis melius sit nō dimittē: et tamē non licet scdm̄ pceptū
dn̄i ut dimittat cōiux nisi causa formicationis. formicatio est ecia
ipa infidelitas. Quid enī tu dicis apte? Certe ut vir fidelis
consentientē scū habitare mulierē infidelē nō dimittat: ita mq;
Cū q̄ hoc et dn̄s pcipiat: ne dimittat vir uxorē nisi eā formi
cationis. Quare hic dicis. Ego dico nō dns. Quia scilicet ipo

latria qua sequ[n]t infideles et quelibet noxia superstitio fornicatio est. Unde ait premisit ca fornicationis uxorem dimitti: si qua premisit no iussit: dedit locu apto monendi: ut qui voluerit no dimittat uxorem infidelem: quo scie fortasse posset fieri fidelis. Sanctificatus est enim in quid vir infidelis in uxore: et sanctificata est mulier infidelis in fratre. Credo ea que venerat: ut nonnulle femine per viros fideles: et viri per uxores fideles in fide venirent. Et quinimo no dicens nomina: exemplum tamen hortatus est ad confirmandu consilium suum. Deinde sequit. Aliquin filii vestri immundi essent: nunc autem sancti sunt. Ea enim erant puncti expiami: qui sine auctore vno ex parentibus sine utroque consecratibus sanctificari erant. Quod no fieret si vnus credere dissentiret a coniugio: et no tollerat infidelitas coniugis usque ad oportunitate credendi. Hoc est quod consiliu eius cui credo dictu esse. Si quid supererogaveris: rediens reddam tibi. Porro: si infidelitas fornicatio est: et idolatria infidelitas: et avaritia idolatria: no est dubitandu et auaritia fornicatione esse. Cuius gr ea qualiber illicita concupiscentia potest recte a fornicationis gne separare. Si auaritia fornicatio est: exquo meretrices ppe illicitas concupiscentias: no tantu que in stupris cu alienis viris aut feminis committut. Sed omino quaslibet que animu corpore male utente a lege dei aberrare facit: et primo se turpit qui corpu putat: possit sine crimine et vir uxorem dimittere et uxor virum. Quia excepta facit dns ca fornicationis: qua fornicatione sicut sup consideratu est gnale et vniuersalem intellige cogimur. Cum ait excepta ca fornicationis: no dixit cuius prorsus viri an femine. Non enim tantu fornicatione uxore dimittere concedit: si quisquis ca quoqz uxore dimittit. a qua ipse cogit fornicari: ca fornicationis utroqz dimittit: velud si aliquis cogat uxor sacrificare ydolis. Cui tale dimittit ca fornicationis dimittit: no tantu illius si et sue. Illius: quia fornicat. Sue ne fornicet. Nichil ait iniquius qm fornicationis ca dimittere uxorem si et ipse committit fornicari. Occurrit enim illud. In quo enim alterum iudicas: teipsum condemnas: eadem agis. Qui iudicas. Cuiuscumque quisquis fornicationis ca vult abicere uxore: prior debet ee a for-

nicacõne purgata/ ¶ Vtr̃ sluitur de femina dixerim/ ¶ Vel ar dicit/
¶ Quisquis soluta a viro duxerit mechat. ¶ Queri potest utrũ
quomodo mechatur ille qui ducit. sic et illa quã ducit/ Subetur
eñ et illa manẽ inupta aut viro reconciliari: ſ si discesserit
inquid a viro/ aq̃ultũ ar int̃est. utrũ dimittat an dimittatur/
Si eñ. qa viru dimiserit et altũ nupserit/ videt arguitate mu
tandi cõiugii viñ priorẽ reluctusse/ que sine dubio adultrina
cogitacio est/ Si eñ dimittat a viro cũ quo esse cupiebat/ mecha
tur quidẽ qui eã duxerit sdm dñi sentẽciã/ ſ utrũ et qa tali
ẽmine tẽat. metũ est. qñis multo mins suspicari possit. quomo
cũ vir et mlier pari consensu sibi misceant/ vnq eorũ mechat
sit et nõ sit altera/ huic accidit/ quia si mechat ille ducẽdo eam
que soluta est a viro/ qp̃ nõ dimisserit ſ dimissa sit: qa eũ fa
cit mechari: qd michi omis dñs vetat/ ¶ Eq̃uo colligit. sive di
missa fuerit sive dimiserit/ propter illã manẽ inuptã/ aut viro
reconciliari/ ¶ Rursus queritr/ Vtrũ si uxoris p̃missu/ sua sterilis/
sive que cõcubitũ prti nõ vult/ adhibuerit sibi alteram vir. nõ
aliena nec a viro sanctã: possit esse sine ẽmine fornicacionis/
¶ Et in hystoria quidẽ veteris testamẽti inuenit exẽplũ: si nũc pre
cepta maiora sunt. in que p illũ gradũ gracia humana puenit/ ¶ Ma
tanda illa sunt ad distinguẽdas etates dispẽsacionis dñe quidã
rie/ que humano gñi ordinatissime subuenit/ nõ ar ad vindi
regulas usurpanda/ sed tamẽ vtrũ qd air aplõ/ mulier nõ ha
bet ptatẽ sui corporis sed vir/ Similr et vir nõ habet sui corpis
ptatẽ sed mulier/ possit m tantũ valẽ/ ut p mittẽte uxore que
maritalis corpis potestatẽ habet/ possit vir cũ altera/ que nec a
liena uxor sit nec a viro desuncta cõcubẽ/ ¶ Sed nõ ita est estimã
dũ. ne hoc ecclã femina viro p̃mittẽte facẽ possit posse videatur
qd omniũ sensus excludit/ ¶ Cũ qñ nõ nulle cause possint existẽ
vbi et uxor mariti consensu p ipõ marito hoc facẽ debẽ videat
¶ Fuit antiochie factũ esse phebee/ anteq̃ quagita femine a
nos constantii tribus/ ¶ Ita acciderunt tũc p̃fecto qui ecclã con
sul fuit. cũ quidã libre auri debitorẽ fisci exigeret/ nescio vn
de cõmoto/ qd plerũq in istis pturbationibz periculosũ est/ quibus

qđ liber. licet. aut potius putat licere. ¶ Cominatus est iuranꝫ
et vehemẽter affirmans. qđ si certo die quẽ cõstituerat mẽsuratũ
aurũ non exsoluẽt occidẽtur. ¶ Tract aũ ille tenẽtur ĩmam tuto
dia. nec se posse debuo illo expedire. duos metuẽdos ĩmĩnere
et ꝓpinquare cepit. ¶ Et forte habebat uxorẽ pulchꝫrimã. et
nullus pecunie qua subuenire posset viro. ¶ Cuiꝰ mulieris pul
chritudine cũ quida duces esset accensi. et cognouisset maritũ
eius in illo discrimine cõstitutũ. misit ad eã. pollicẽs ꝑ una noc
te si ei misereri veller se auri libras datuꝝ. ¶ Cui illa que sciret nõ
se posse sine corporis ptãtẽ fidẽ viri sui. ꝓtulit ad eã dicẽs. ꝓpta
se esse id ꝑ maritu facẽ. si tamẽ ipe cõiugalis corpis dns. cui
tota illa castitas debẽtur. tract de re sua. ꝑ. vita sua. veller id fi
eri. ¶ Egit ille grãs. et ut id faceret impetrauit. nullo mõ iudicãs
adulterium esse cõtubiũ. qđ ar libido nulla et magna maritꝰ
caritas se iungere et volẽte flagitaret. ¶ Venit mulier in villam
illius ducis. fecit qđ voluit impudicus. ¶ Sed illa corpus nõ nisi
marito dedit. nõ cõtubere ut solar. si viue cupiẽti accepit au
rũ. ¶ Sed ille qui dedit fraude subtraxit qđ dederat. et supposuit
simile ligamẽtũ cũ terra. ¶ Qđ ubi mulier ia domi sue posita ĩ
uenit. ꝓsiluit ĩ publicũ. eade maritꝰ caritate clamaturꝰ qđ
fecerit. qua facta cõtracta est. ¶ Interpellat ꝑfectũ. fatet omnia
qua fraude passa esset ostendit. ¶ Tum vo ꝑfectꝰ. primo sibi reus
ꝑ suos mimos ad id ventũ esse pnũciat. tract ĩ alũ sententia
diceret. de acrimoni homis. auri libras fisco inferendas. ¶ Illa vo
mulierẽ dnm in ea terra. vnde ꝑ auro terrã acceperat mduci
¶ Nichil hic m aliqua ptẽ disputo. lucrat cuiq; existimẽ qđ velit
Nõ enĩ de diuinis auctibz decerpta historia est. ¶ Et tamẽ nar
rato facto. nõ ita respuit hoc sensus humanꝰ qđ in illa mulieꝛe
viro nubẽte cõmissũ est. quẽadmodũ antea. cũ si nõ vllo exẽplo
res ipa ponẽt. horruimꝰ. ¶ Sed in hac euãgelii capto nichil for
cius considerandũ est. qm tantũ malũ esse fornicatiõis. ut cum
tanto viroꝝ sibi cõiugia cõstringant. hec vna ca fluctibz ex
cepta sit. ¶ Que sit aũt fornicatio. ia tractatũ est. ¶ Terũ inquꝝ
audistis. quia dictũ est antiquis. Non piurabis. reddes aut

dnō iuramētū tuū ¶Ego aūt dico vobis/Non iurabis omīno: neq;
p celū qua thronus dei est: neq; p terrā/qua scabellū est pedū
ejus/neq; p ierosolymā: qua ciuitas est magni regis: neq; per
caput tuū iurabis: qua nō potes facere capillū vnū albū vel
nigrū ¶Dixit aūt Sermo vr. est: est/Non: non/¶Qd aūt amplius est a
malo est/¶Iustricia pharizeorū est nō peiurare/hāc confirmat qd
vetat iurare: qd primet ad iustriciā regni celorū ¶Sicut enī falsū
loqui nō pt/qui nō loquit. sic peiurare nō pt qui nō iurat/Sed
tamē qui iurat. qui adhibet testē deū. diligenter considerandū
est hoc caplm. ne cui preceptū dni aplis fraxisse videat. qui sepe
hoc mō iurauit. cū dicit ¶Deus aūt scribo vobis: certe verā deo qā
nō mētior/et utrū, dō et pr dni nri ihū xpi qui est būdictus in
scla: scit qā nō mētior/¶Tale est ecia illud ¶Testis est mihi deus
cui seruio in spū meo in euāgelio filij ejus. quomō sine mēmissi
one mētionē vri facio semp in orationibz meis/¶Nisi forte qd dicat
tūc habendā esse rationē/cū p aliquid dicit qd iurat: ut nō iura
uisse quia nō dixit p deū: si dixit testis est mihi dō/¶Ridiculū est
hoc putare/¶Tamē ppter contentiosos aut multū tardos. ne aliquid
mētisse quis putet/Sciat ecia hoc mō iurasse aplm dicētē/Cotti
die morior: p vrā glōriā/¶Qd ne quis existimet ita dictū tāq;
si dicētur. vrā glām me facit cotidie mori. sicut dr. p illius ma
gisterium dicty factus est. idest illius magisterio factū est/ut ppter
tione dicētur: greca exēplaria diuidunt in quibz scriptū est
NHTN ΚΑΘ ΗΜΕΡΑΝ ΑΠΟΘΝΗΣΚΩ ¶Qd nō misi a iurāte dr/
¶Ita ergo mtelligit ppsisse dnm ne iuretur. ne quisqm sicut bo
nū appetat iusiurandū et assiduitate iurandi ad periurū p con
suetudinē delabatur/¶Qua ppter qui mtelligit nō in bonis si in ne
cessariis iuramētō habendā: restringat se quātū potest. ut nō ea
vtatur misi necessitate/cū videt pigros esse homīes ad credendū
qd eis utile est credi/misi iuramēto firmēt/¶Adhoc tract ptēt
qd sic dicit/¶Sit aūt sermo vr est est/nō. nō/hoc bonū est et appe
tendū/¶Qd aūt amplius est a malo est/idest si iurare cogerīs si
ad de necessitate venire infirmitatis eorū quibz aliquid suades/
que infirmitas utrq; malū est/Vnde nos cotidie libera dēp
cam cū dicimus. libera nos a malo/¶Tract hic dixit/¶Qd aūt amplius

est malū est ¶ Tu eñ nō malū facis qui bene utentis iuramōne eque
et si nō bona tamē nāīa est ut alīs psuadeas qđ utiliꝰ suadeas
Ez a malo est illud cuius infirmitatem iuxtā cogentiꝫ Ez nemo
nouit nisi qui experti est quā sit difficile et cōsuetudinē iu
randi extinguere et mūltōs temē facē qđ nōnūqꝫ facē necessitas
cogit ¶ Tuetur aūt pt eū dicēt ¶ Ego aūt duo vobis nō iurare omīno
cur additū sit neqꝫ p celū quia thronꝰ dei est et cetā usqꝫ ad
id qđ dictū est neqꝫ p caput tuū ¶ Credo ꝓpterea quia nō putabāt
iudei se teneri iuramēto si p ista iurauissent ¶ Et qui audiebāt
reddēt aūt dnō iusiurandū tuū nō se putabāt dnō debere iusiu
randū si p celū aut p terrā aut p iezosolimā aut p caput suū
iurarent ¶ Qđ nō uidēs sapientie filius male intelligētibꝫ ferm
est ¶ Itaqꝫ dñs docet nichil esse tā vile in creaturis dei ut p hoc
quisqꝫ pmittāt arbitret quādo a sūmis usqꝫ ad infima diuina
prudētia creata regūtur Magnus a thronꝰ dei usqꝫ ad capillū
albū aut nigrū Neqꝫ p celū inquit quia thronꝰ dei est neqꝫ
p terrā qā scabellū pedū eius est idest cū iuras p celū aut terrā
nō te arbitreris nō debē dnō iusiurandū tuū qā p eū iurare cō
mūtaris cuꝰ celū thronꝰ est et cuꝰ terra scabellū est neqꝫ p ieo
solimā qā ciuitas est magni regis et eius qui si diceret mea cū
tamē hoc dixisse intelligat et quia xpē vtiqꝫ dnō est dnō ius
urandū debet qā p ieosolimā iurat Neqꝫ p caput tuū iura
beris ¶ Quid eñ poterat quisqꝫ magis ad se ptinē arbitrari qꝫ
caput suū Sed quomō nrm est ubi ptātē faciendi vnū capil
li albi aut nigri nō habemꝰ Ergo dū debet iusiurandū inefficaci
ter tenere omīa et ubiqꝫ pūti quisquis ecclā p caput suū in
tare voluerit Et hinc ecclā retū intelligūt que orā utiqꝫ dici
nō poterāt Fiatur illud cōmemoramꝰ dictū ab apto ¶ Cotidie mori
or p vrā gloria ¶ Quā iuratiōnē ut dnō se debē ostendēt ad
didit quā habeo in xpō ihū Verū tū ꝓter carnales dico nō
oportere opinari qđ dictū est celū thronꝰ dei est et terra scā
bellū pedū eius qꝫ sic habeat deus collocata mēbra in celo
et in terra ut nos consedemꝰ Ez illa sedes iudicium significat
Et qui in hoc vniuerso mūdi corpore maxima spacia celi ha
beat et terra minima tāq̄ pulcriꝰ sit pulchritudinis vis

diuina/ ac ymmā nō ordinat in extremis atq; in infimis/ sedere
n celo dicat· terrā q; calcare/ ¶ Spiritalē ār scās ammas celi noīe
signficat/ et terre· pātrices/ ¶ Et quō spiritalis oīa iudicat/ npē
ār a nemine iudicat· cōuincit· dicē· sedes dei/ peccator ār cui
dictū est· tra eos et m tra ibis· quia p iustrā/ meritus dignatri
buentē m infimis ordinatur· et qui in lege manē nolunt/ sub lege
pomit·/ congruenter acepit· stabellū predū eius dei/ ¶ Sed iam
istā quoq; cōcludam/ excellentē sanctā/ ¶ Quod laboriosus ā/ epilogat
operosus dici aut cogitari potest·/ ubi omēs nexus· industrie sue
animo fidelis exerceat· qm in viciosa consuetudine stupefacta· p
cadat mēbra i predā cia regnū celorū/ ¶ Et dolore frangatur·
tolleret· in cōiugali fide oīa· que q̄nq; sint molestissima·
crimē tamē illicite corrupcōis nō habent/ i dest· formica cōmis
nō habēt· veluti si uxorē q̄sq; habeat/ sine sterilē/ sine efor
mem corpore/ sine debilē mēbris· vel cecā· vel surdā· vel claudā·
vel si quod aliud· sine morbis et doloribz languoribusq; confectā·
et quodquid excepta formicacōe excogitari potest· vehemēt· hor
ribile· p fidē et sanctate sustineat/ ¶ Neq; talē nō abiciat· sed
neq; nō ducat eā· que soluta est· a viro· pulcrā· sanā· diuitem
fecundam/ ¶ Que· si facē nō lucet· multo mino sibi et lucē arbitretur/
ad vllū alū illiciat· cōtubiū accedē· formicacōnēq; sic fugiat·
ut ab oīm turpi corrupcione sese extrahat/ ¶ Dein loquatur·
neq; ad iracundos crebris· q; morū p̄bitate cōmedet·/ ¶ Rebellā
tes aduersū se oīm malarū cōsuetudinū inanabiles turbas·
de quibz nr omēs intelligēntur/ parce cōmōrate sue· cōfugi
ens ad arcē xpiane milicie/ tāq; de loco supiore p̄sternat/
¶ Sed quis tantos labores inemine audeat/ nisi qui sic flagrat
amore iustitie· ut tāq; fame ac siti vehemātissime arrensus·
et nullā sibi vitā donec ea saciet· estimās· vim faciat in reg
nū celorū/ ¶ Non enī aliē potuit esse fortis ad tolleranda oīa· que
in p̄cedentis consuetudinibz laboriosa et ardua· et omō difficī
lia· sancti huiq; amatores patāt/ ¶ Beati q; qui esurierūt et sitierūt
iustitiā· qm ipi saturabūt· ¶ Verūtamē in hūs laboribz cum
quisq; difficultatē patit· et p dura et aspera gradū faciens/
terrenū allatus varijs reptacōnibz/ et hinc atq; hinc insurgere

ptrzire vite moles intuens · timet ne aggressa implē nō possit
arripiat cōsiliū · ut auxiliū meatur ¶ Quod est aīe aliud consi
liū nisi ut mfirmitatē aliozū fezat · et ei quātū potest opitu
lē · qui sue debilitati diuinitꝰ desiderat subuenire ¶ Cōse
quēter ergo miserīcordie p̄cepta videamꝰ ¶ Audistis aīe et ait
fezisse vnū videnē · ꝑ hoc mō est q̄ mitis de quo supius tē
tatū est · qui pietate nō cōtradiat diuinis sentēciis · que in sua
pecunia p̄fezūtur · neq; illis dei sermonibz quos nondū intelli
git · ꝑ nullū būficiū p̄stat ei cui nō cōtradicit nec resistit · aī
seruādē aīe ira nō resistere · ut ꝑ p̄ē eius correctionē id faciat · quē
redderet resistendo peiorē ¶ sequit̄ · et dīs et dixit ¶ Audistis
quia dictū est · oculū p oculo · et dentē p dente ¶ Ego aīe duo vo
bis nō resistē admōnus malū ¶ Si quis te p̄cussezit in dexterā
maxillā · p̄bē illi et alterā · et qui voluezit tecū iudicio cōtendē
et tunicā tuā tollē · dimitte ei et pallū ¶ Et qui te angariauē
rit mille passus · vade cū illo alia duo ¶ Omni petenti te dā et
qui voluezit a te mūtuari ne auersatus fuezis ¶ Audistis
iustitia minor est · nō excedē in vindicta modū · ne plus repē
dat quisq; q̄m accepit ¶ Et magnus hic gradus est · Nemo enī fa
cile inuenit qui pugno accepto pugnū reddere velit · at vno
cōuiciante verbo audito · vnū et q̄ tantūdē valeat refezre cō
tentus sit ¶ Sed sine ira p̄turbatꝰ moderatiq; vindicat · sine q̄
iustū putat · eū qui lesit prior · grauiq; ledi q̄m lesus est · qui
nō lesezat ¶ Talē animū · magna exptē refrenauit lex · in qua
scriptū est · oculū p oculo · et dentē p dente ¶ Quibz nombz sig
nificat̄ modus · ut iniuriā vindicta nō trāseat · et hec est pacis
inchoacio ¶ Perfecta aīe pax est · talē penitꝰ nolle vindictā ; hoc
illud q̄ primū q̄d p̄ter lege est · ut manus malū p mōze malo
reddatur · et hoc q̄d dīs p̄ficiendis discipulis dicit · ne pro
malo vllū malū reddatur · medium quēdā locū tenet · ut tātū
reddatur quātū acceptū est · p q̄d a sūma discordia ad sūmā
cōcordiā p tēporū distributionē tū sitꝰ factꝰ est ¶ Quisquis
q̄ malū mfert prior · studio ledendi et nocēdi · vide quātū
distet ab eo qui nec lesus rependit ¶ Quisquis q̄ nulli prior ma

lafecit. sed tamē lesus rependit grauius. vel volūtate vel facto. recessit aliquātū a sūma iniquitate. et pressit ad sūmā iustitiā. Et tamē nondū tenet. qd lex que p moysen data est imperauit. Cui g tantū reddit quātū accepit. tā donat aliquid. Non ergo tantā penā meretur nocēs. quātū ille qui ab eo lesus innocens passus est. Hanc ergo inchoatā nō seuerā sī misericordē iustitiā ille pficit qui legē venit implē nō solue. Duos g adhuc g dus qui mensurā intelligēdos relinquit. et de ipō sūmo mīe culmīe dicē malunt. Nā est adhuc qd faciat. qui nō implet istā magnitudinē p̄ceptī que ptinet ad regnū celorū. ut nō reddat tantū sed minꝰ. ut vel p duobz pugnis vnū. aut p auulso oculo alterū p̄dat. hinc ascendens. qui omīno nichil rependerit. ppīnq̄ p̄cepto dn̄i. nec tamē adhuc ibi est. Parū em̄ adhuc videtur dnō. si p malo qd accepezis nichil reddas mali. nisi etiā ap̄lius patiꝰ accipē. Cui ppr̄ nō ait. Ego aī dico vobis. nō reddē malū p malo. quīq̄m hoc etiā magnū p̄ceptū sit. sī ait nō resistē aduersus malū. ut nō solū non rependas qd tibi facit. rogatū. sī etiā non resistas quo minꝰ aliud irroget. hoc est ei qd etiā gūter expremit. Et si quis te palleat in dexterā maxillā p̄be illi et alterā. Nō em̄ ait. si quis te palleat. noli tu reuertē. sī para te adhuc pati. Cui ad misericordiā ptinē hīc maxime sentiūt. qui eis quos multū diligūt. vel filiis vel quibuslibet dilectissimis suis egritudinibz seruiūt. vel paruulis vel senectutis a quibz multa sepe patiūt. et si eorū salus exigat. p̄bent se etiā ut plura patiant. donec vel etatis vel morbi infirmitas tñ sedat. Cui g dn̄ medicus aiārū curandis p̄ximis instruebat. quid eos aliud docē posset. nisi ut eorū quorū saluti consulē vellāt. imbecillitates equo animo tollerarent. Dn̄s nāq̄ imperitias ex imbecillitate ei venit. quia nichil inocētius est eo qui in virtute p̄fectꝰ est. Cui ergo ait p̄. Cui sibi vult dextā maxillā. Dic em̄ mihi ex cē plazibz grecis. quibz maior fides adhibenda est inuenit. Nā multa latina maxillā tantū habēt. nō ei dexterā. Facies est autē qua quisq̄ cognoscit. Et legimus apd aplm̄. Tollerat eī. si quis in seruitutē vos redigit. si quis de

uozat. si quis accipit. si quis extollit. si quis in faciē vos cedit.
Deinde continuo subiūxit. Secūdū ignobilitatē dico. ut exponat qđ
sit in faciē cedi. hoc est. contēpni atq; despici. Quod quidē nō di
co ideo dicit aptus: ut illos nō sustinerēt: ꝑ ut se magis qui e
os sic diligerēt. ut se ipm ꝑ eis vellet mactandi. Sed quoma
facies nō potest dici dextera. et tamē nobilitas et secūdū deū
et secūdm hoc seculū potest esse ita tribuit: tā qm in dextera mag
illam et sinistrā: ut in quocūq; discipulo xpi contēptū fuerit
ꝑ xpianus est. multo magis in se contēpni patus sit. si quos
huius seculi honores habet. sicut idem aptus. cū in eos ꝑsequēt
hoiēs nomē xpianū si tacuerit. de dignitate quā habebat. nō
in seculo nō ꝓfuerat alteram maxillā cedentibz dextera. Non ei
dicendo ciuis romanus sū. nō erat patus hoc in se contēpni. qđ
pro minimo habeat ab eis qui in illo nomē tā ꝓfessū et saluatore
contēpserant. Nā quid enim ideo minus postea vincula tolerauit.
que ciuibz romanis nō licebat ipomi: aut quēq; de hac iniuria
voluit extrusare? Et si qui ei ꝓpter ciuitatis romane nomē pe
ꝓtulit. nō tamē ille nō ꝓfuit qđ ferret. cū eos a tanta ꝑ
uersitate corrigē cuperet patientia sua: quos videbat in se
sinistras partes magis qm dexteras honorare. Illud est enim tā
tū ad tenendū quo animo faceret. anima qm benigne et patient
clemēt in eos a quibz ista patiebat. Nā et pontificis iussu
palma ꝓtrita. qđ cōtumeliose visus est dicē. cū ait. ꝓtrahet te
dns paries dealbate. minus intelligētibz cōuicii sonat: intelli
gētibus vō ꝓphetia est. Paries quippe dealbatus ypocrisis e.
idē simulatio. sacerdotale ꝓferens dignitatē. et sub hoc nomi
tā qm candido tegmine. interuset quasi lutea turpitudinē occul
tans. Nā qđ humilitatis fuit. mirabitur custodiuit. cū ei dicēt
ꝑncipi sacerdotū maledictis. Respondit. Nescitis fratres. qđ ꝑncips
est sacerdotū. Scriptū est enim ꝑncipē ꝓpli tui ne maledicas
vbi ostendit. qm ta tranquillitate illud dixisset. qđ nulty dixisse
videbat. qđ tā cito tā mansuete respondit. qđ ab indignantibus
et ꝓtrahentibus fieri nō potest. et in eo ipō intelligētibz verū dix
it. Nescitis quia ꝑncips est sacerdotū. Tanqm si diceret. Ego alū

ſaū pūapē ſacerdotū. p cuiꝰ nomīe iſta ſuſtinuiſti/ cui maledicere ſtas nō eſt. et cui vos maledicitis. cū in me michi aliud q̄m eius nomē odiſtis/ Dic g̃ oportet nō ſimulate iſta iactare. ſed in ipſo corde eſſe ad omīa ꝑparatū: ut poſſit carnē illud ꝓpheticū ꝓpatū eſt meū deus. patꝰ cor meū/ et ſi ulli eſi alteꝛā maxillā prebere noluerūt. dilige voluntū a quo ſciūt ignoꝛāt/ Et vere ipē dñs. qui vtiq; p̄cepta que docuit p̄mus ipſe implenit. ꝓcurāti ſe i magiſtꝛi miſtꝛo ſacēdotis nō ꝓbuit alteꝛā. ſ̄ inſup dixit/ Si male locutus ſū. exp̄bra de malo/ Si bene: cur me cedis?/ Nō tamen ideo patꝰ corde nō fuit. nō ſolū in alteꝛā maxillā cedi ꝓ ſalute oīm/ ſ̄ etiā toto corpoꝛe crucifigi/ Ergo et illud q̄d ſequit̄ et qui voluerit tecū iudicio contendē. et tunicā tuā tollē. dimitte illi et veſtimētū: ad ꝓparatiōnē cordis. nō ad oſtentatiōnē oculis p̄cepit ꝓpē intelligi/ Sed de tunica et veſtimēto q̄d dictū eſt. nō in eis ſolis ſ̄ in oīb; faciendū eſt/ que aliquo iure tēporalis vīa cē dicunt/ Si enī de neceſſariis hoc imperatū eſt: quāto magis ſuperflua contēnere conuenit. Verū th ea que vīa dixi. eo gñe includenda ſunt. quo dñs ipē ꝓſcribit dicēs/ Si quis vult iudicio tecū cōtendē et tunicā tuā tollē/ omīa g̃ illa intelligant. de quibus iudicio nobiſcū contendi poteſt/ ita ut a nō iuſte minus illis tranſeant/ qui contendit. uel p quos cōtendit/ ſicut eſt noſtꝛs. dñs. fundꝰ uīmētū. et oīs gñalis peculia/ Quid vtili eīa de ſeruis ac ancillis expendū ſit. magna queſtio eſt/ Non enī xp̄iani oportet ſic poſſidē ſeruū. quēmō equū aut argentū. q̄n q̄m ſicut poſſit ut magis ꝓ vtilis valeat equus q̄m ſeruus. et multo magis aliquid auꝛi aut argenti/ Sed ille ſeruus. ſi rectis et honeſtis et ad deū colendū accōmodatus. abſit dñō educat aut negligat. q̄m ab illo poteſt qui eū rapuit auferre. neſcio utrū quiſq̄m dicē audeat ut veſtimētū eius debeat cōtēni. hoīnē nāq; homo tāq̄m ſemetipſū diligē debet. cui ab oīm dñō. ſicut ea q̄ ſequit̄ oīndit eīa ut inimicos diligat impatꝰ/ Bene g̃ additum eſt. omnē tunicā veſtimētū eſſe. nō omnē veſtimētū tunicā eſſe/ Veſtimēti g̃ nomē plura ſignificat q̄m nomē tunice/ et ideo ſic dictū eſſe arbitror/ Et qui voluerit tecū iudicio cōtendē et tunicā tuā

tollē remitte ei et vestimētū: tāqm si dicēt. qui voluerit tuīcā
tuā tollē. remitte illi. et si quid aliud mdumēti habes. ¶ Deo non
nulli pallū imprecati sūt qd grece positū est EIXCATION. Et
qui te angariauerit mquit mille passus vade cū illo alia duo. Et
hoc utiq nō tā ut pedib agas. qm ut aīo sis pati. ¶ Nā in ipsa
ieptiana hystoria m qua est auctas. michil tale nūcupes factū a sno
vel ab ipō dnō. cū m homīe quē sustinē dignatꝰ est. vmēdi nobis
pbēt exemplū: cū tū omnib fere locis eos nūcupas patos fuisse
equo animo tollerare. quicq eis impbe fuisset ingestū. ¶ Sed ubi
grā dictū putamꝰ. vade cū eo alia duo. an tria cōpleri voluit.
quo nō significat pfectio. ut meminerit quisq cū hoc facit p
fectū se mplere instrā. miserecordie pferendo infirmitates e
orū. quos vult sanos fieri. poterit videri ppterea tria exēplus
hec precepta msinuasse. ¶ Primū est. Si quis te percusserit m maxillā
Secūm si quis tuīcā tollere voluerit. ¶ Tertiū si quis mille passus
angariauerit. ¶ In quo tris exēplo simplo duplū addit. ut triplū
cōpleat. ¶ Cui nūs hoc loco si nō ut dictū est significat pfectionē.
illud accipiat. qꝰ in precipiendo tāq tollerabilia maiores paulati
ascendit donec puenirent usq ad duplū aliud pferendū. ¶ Nā primo
pberi voluit alteram maxillā cū fuerit dextera percussa. ut mina
pferre paratus sis qm ptulisti. ¶ Cuiusq em dextrā significat. et ca
rius est utiq qꝰ id qd sinistra significat. et qui in re tenuiore ali
quid ptulit. sic et vilioze pferat mina est. ¶ Deinde illi qui vult
tunicā tollē. uber et vestimētū dimitte. ¶ Qd aut tantū dē est
aut nō multo amplius. nō tamē duplū. ¶ Tertio de mille passibz
quibz addenda dicit duo milia. usq ad duplū aliud pferas in
ber. ita significās. sine aliquīto mina qm tā fluit. sine tantū dē
sine amplius quisq mlibus mēssē voluerit. equo animo essē
tollerādū; ¶ In quibz sane gnibz triū exēplozū. nullū genus i
uria pmissū esse video. ¶ Nāq omnia in quibz pbutatē aliquā pa
timur. in dno grā didicit. ¶ Quoꝝ alterū est qd restitui nō potest.
alterū qd potest. ¶ Et in illo qd restitui nō pt. vindicte solacium
queri solet. ¶ Quod em pdest qm percussus respuentis. ¶ Nāq ppterea
ille qd in corpore lesū est restituet in integrū. ¶ Et tumidus ani
mus talia fomenta desiderat. ¶ Quāū aūt firmūq ista nō iuuant

quin pcius miscordiē pferendā altius infirmitatē indicat. qm
alieno suppleto suā mitigandā. que nulla est. Nec hic ea vindicta phibetur que ad correctionē valet. eaā ipā cū pmet ad maz
Nec impedit illud ppositū. quo quisq; paratus est. ab eo quē correctū esse vult plura pferre. Hz huic vindicte refrenande nō est y
doneus. nisi qui odiū quo solent plagare que se vindicaē deside
rāt. dilectōne magnitudine superauerit. Non em metuendū est. ne
odisse. pmulū filiū parentes videant. cū ab eis papular pec
cans. ne peccet ulterius. Et certe pfectō dilectōis ipius dei patris
iamtacōne nobis ppmt. cū in sequētibz dicit. Diligite inimicos
vrōs. benefacite his qui vos oderūt. et orate p eis qui vos p
sequūt. Et tū de ipō dicat. p pphetā. Quē em diligit dō corripit.
flagellat at omnē filiū quē recipit. Dicit et dōs. Serug qui nes
cit voluntatē dñi sui et facit digna. plagis vapulabit paucis.
Serug qui scit voluntatē dñi sui et facīens digna. plagis vapu
labit multis. Non g querit. nisi ut et ille vindicet. cui rectō ordi
ne potestas data est. et ea volūtate vindicet. qua pater in p
mulū filiū quē p etatē odisse nondū potest. Hinc em aptissimū
exemplū datur. quo sanctī appareat. posse peccatū amore pcis
vindicari qm impunitū relm qui. ut illū in quē vindicat. nō pe
na miserū sed correctione beatū velit. Lazarus tū si opus sit e
quo animo plura tollerare ab eo illata. quē vult esse correctum
siue in eū habeat pātem cohercēdi. sine nō habeat. magni at
et sancti viri. qui eā optime scirēt mortē ista. que aiam dissol
uit a corpore nō esse formidandā. sdm eorū tamē animū qui il
lā timerēt nō nulla pcta morte puniuerūt. quo et vivētibus
utilis metus incutēt. et illis qui morte punitane non ipsa
mors noceret. si peccatū qd augeri possent si viuerēt. Nō tamē
ille iudicabāt. quibz tale iudiciū donauerat dō. Inde est q helie
as multos morte affecit. et ppria manu. et igne diuinitus ipe
tratō. cū et alij multi magni et diuini viri eodē spū cōsulēdis
rebz humānis nō tamē fecerūt. De quo helia cū exemplū dedis
sent discipuli dñō cōmorātes. quid ab eo factū sit. ut eaā ipe
daret pātē petendi de celo ignē. ad cōsumēdos eos qui sibi hos=

picū non ꝓbrēt ¶ Reꝓhendit m aīt dñs nō exēplū ꝓphē sancti
sed ignorancā vindicandi que adhuc erat in rudibꝫ. aīaduertēs
eos amore correctionē ꝑs odio desiderā vindictā ¶ tragꝫ postea qm
eos docuit quid esset diligē ꝓximū tp̄ scripm. nusq̄ etiā spiritu
sancto que dece diebꝫ cōpletis ꝓst ascensionē suā desup̄ ut
ꝓmiserat misit. ¶ Nō defuerūt tales vindicte quibus multo ꝓcliq
qm in veteri testamēto ¶ bi cū ex malo ꝓte sequentes timoē
ꝓmebant. hic āt maxime dilcōne liberi nutriebant ¶ Nā et vbi
apli petri ananias et uxor eius sicut in actibꝫ aplorū legimꝰ
exanimes cāderūt nec resuscitati sūt sed sepulti ¶ et si huic li
bro hēretici qui aduersant veri testamēto nolūt credē paulū
aplm que nobiscū legūt intueant diuinā de quadā pnātione.
que tradidi sathane in interitū carnis ut aīa salua fiat scīt. Et
si nolūt hic mortē intelligē. fortasse cū metu est. qualiber vī
dictā ꝑ sathanā facta ab aplo. timeant. ꝙ nō cū odio ꝑs amoē
fecisse. mānifestat hoc adiectū ut aīa salua sit ¶ Aut in illis libis
quibꝫ nr̄ magnā tribuūt auctē aīaduertāt qd dicimꝰ. ubi scīp
tū est. aplm thomā impatū crudā a quo palma ꝓcussus esset
atrocissime mortis supplicū. aīaq eius tamē nō cōmendat ut
in futuro ei scelꝰ parcētur ¶ Cuꝫ a leone occisi. a cuius corpore dis
cerptā manū canis mtulit mansis in quibꝫ cōmunabat aplis
¶ Cui scripture locut nobis nō credē ¶ Nō cū est in catholico cano
ne ¶ Illi tamē aīa et legūt et tragūt inconcussissimā veracissimāq
honorāt. qui aduersus ceptales vindictas que sūt in veri tes
tamēto nostro qua celeritate acerrime semiūt. quo aīo et qua
distributōe tp̄m facte sūt omnīo nescientes ¶ Tenebit q̄ in hoc
iudiciū grē qd ꝓ vindictā luit. iste a xp̄ianis modus. ut
accepta iudicia non fugiat odiū. ꝑs infirmitatis misericordia
patris sit animꝰ pluia ꝓximi ¶ Nec correctionē negligat. uel
quo consilio vel auctē vel prātē vi potest ¶ Aliud iudiciū ge
nus est. qd in integrū restitui ꝓt ¶ Cuius due species. una ad pe
cuniā. alia ad opam ꝓtinet ¶ Cuiusꝓ illius de tūica et vesti
mēto. huius et de angaria mille passuū et diuū miliū exempla

subuecta sue: quia et reddi restimentu potest: et que adimuerit operta pt te erta ipe si opus fuerit adimuae: nisi forte potius ira distinguendu est: ut primus qd positu est de prussa maxilla: omia significet que sic mgrauntur ab impiis ut restitui no possint nisi vindicta. Secundu qd positu est de restimeto: erta significet que possut restitui sine vindicta. Et ideo subtrasse additu est. qui voluerit tecu iudicio contendere qa qd p iudiciu auferit no ea imputat auferri aut vindicta debeat. Tertiu no ex utrisq confectu sit: ut et sine vindicta et cu vindicta possit restitui. Quisq operta indebita violenter exigit sine vllo iudicio: sicut facit qui angariat hominem impie: et cogit se illicite adiuuari ab inuito: et penta impiorum pt luxuria: et operta reddit. si hoc ille repetat qui impiu petit. In hiis g omibz grubz iniuriaru dns docet patientissimu et misericordissimu et ad plura pfunda patientissimu animu xpiani esse oportet. Sed qn parcu est no nocere: nisi eu pfectat beneficiu quitu potest. Consequenter adiungit et dicit. Omni petenti te da. et qui voluerit mutuari a te: nec auferas. Omni petenti inquid: no omia petenti. ut id des qd dare honeste et iuste potes. Quid si eni pcuniaz petat. qua innocenter conet opprimere: quid si postramo stupra petat: Sed ne multa psequar que sunt inenarrabilia: id profecto dandu est: qd nec tibi nec alteri noceat: quatu sensi aut credi ab homine potest. Et cuig te negaueris qd petit indicanda est ipa iustitia: ut no cu inane dimittas. Sta omi petenti te dabis: quinimo no semp id qd petit dabis: et aliquando melius aliquid dabis: cu petenti iniusta coercebis. Qd ar air. Qui vult a te mutuari ne auertas fuerit ad animu referendu est: Hilarem enim datorem diligit deus. Usuraz ar omis qui accipit: erta si no ipe statuerit est. Cu enim misericordibz deus plura restituat: omis qui beneficiu pstat fenerator. Quur si no placet accipere mutuante nisi eu qui accipit redditurus: intelligendu est. dnm ipa duo genera pstandi esse completu. Nam aut donamus qd damus benivole: aut redditurus comodamus et plerisq homines qui pposito diuino primo donare parati sunt: ad dandu qd mutuu petit pigni fuit: quasi nichil receptum

a deo cū rē que dat qui accipit exsoluat. ¶ Facte itaq; ad hoc bene
ficij tribuendi genus nos diuina hortat auctoritas dicēs. Et qui
voluerit abstē mutuari: ne auersatus fuerīs: idest ne ppter
volūtatē ab eo alienes qui petit. quia et pecunia tua vacabit
et deus tibi nō redditurus est cū homo reddiderit. Dz cū id. exe pē
cepto dei fiat. apud illū qui hec iubet infructuosū esse nō potest.
¶ Deinde adūgit et dicit. Audistis quia dictū est diliges pximū tu
ū et odies inimicū tuū. Ego aūt dico vobis. Diligite inimicos vrōs
et bñ facite his qui oderūt vos. et orate p eos qui vos psequūtur.
ut sitis filij pris vri qui in celis est. qui solē suū oriri iubet sup
bonos et malos. et pluit sup iustos et iniustos. Si enī dilexeritis
eos qui vos diligūt. quā mercedē habebitis. ¶ Nōne et publicani
hoc faciūt. Et si saluauerītis fres vrōs tantū. quid amplius fa
ritis. Nōne et ethnici hoc faciūt. ¶ Estote ergo vos pfecti. sicut pr vr
qui in celis pfectus est. ¶ Dime ista dilōne qua erga inimicos et p
secutores nros diligē iubem. ea que supius dicta fuit implē quis pr
perfectio aūt misericordie. qm plurimū anime laborāti ē salut
ulē dilōne inimici pōrigi nō pt. Et ideo sic claudit. Estote ergo
vos pfecti. sicut pr vr qui in celis est pfectus est. ¶ Ita tñ ut dē
intelligat pfectus ut dē: et in alia pfecta tanq; alia. Gradū tñ esse
aliquē in pharizeorū iustitia que ad legē veterē pinet. Hinc
intelligit qd multi homines eos etiā a quibz diligūtur oderūt
sicut luxuriosi filij pentes cohercitiōes luxurie sue. ¶ Ascendit
ergo aliquē gradū qui pximū diligit qmuis adhuc odeat inimicū.
Eius aūt imperfectio qui venit legē implē nō plus. pfitet benig
nitatē et benignitatē cū ea usq; ad inimica dilōnē pduxit. Na
ille gdus qmuis nō nullus sit. tñ pauci) est tamē ut cū publi
canis etiā possit esse cōis. Nec qd in lege dictū est odies inimi
cū tuū. vos iubētis iusto accipienda est. ꝑ pmittētes infirmo.
Quē hic sane nullomō dissimulāda questio. qd hinc pcepto dñi
quo nos hortat diligē inimicos nros. benefaciē eis qui nos ode
runt et orare p his qui nos persequūt: aquilre alie scripturarū pa
tes. ming diligenter et sobrie considerātibz vident aduersa. Qz
et in pphetis inueniunt multe imprationes aduersus inimicos. que
maledictiones putāt. sicut est illud. Fiat mensa eorū in laqueū

et etiã que ibi dicãt. Et illud fiant filii eius pupilli et uxor eius
vidua: et que alias vel sup̃ vel mĩsa in eode pt̃e in pson̄ inde
p̃ ypham dicãt. Aliqua alia vsq; quaq; in scr̃ps reperiũt que
videant esse cõtra et huic pcepto dñi et illi aplico quo air. be
nedicite et nolite maledicere. Cũ et de dño spũ sc̃o q maledi-
cunt ciuitatibz que verbũ eius nõ acceperũt. Et meorat̃ aplus
de quada ita dixerit. Reddet illi dñs sedm̃ opa illius. Sed hec fa-
cile solũt. Quia et ypha p imprationẽ quid esset futurũ cernit.
nõ optantis voto: sed spũ prudentis. Ita et dñs. Ita et aplus. qm̃
m horũ etiã verbis nõ hoc inuenit. qd optauerũt. sed p̃ diuinitate
nõ eni cũ air dñs. Vae tibi capharnaũ aliud sonat. misi aliqd ei
malũ cognouerũ merito infidelitatis. qd futurũ dñs nõ malens
letia optabat. sed diuinitate cernebat. Et aplus nõ air. Reddat. sed
reddet illi dñs iuxta opa sua. qd verbũ pnũciatis nõ imprantis
Sicut et de illa ypocrisi iudeorũ de qua ita dictũ est. cui cũ sidz
iminẽ cernebat dixit. Prauaricatores recedite. pphã at
maxime solet figura imprantis futura p̃dicãt. sicut figã p̃ti
ti tpis ea que ventura erãt sepe cecinerũt. Sicut est illud. Quare
fremuerũt gẽtes et ppli meditati sũt inania? nõ ait dixit q̃re
fremet gẽtes et ppli meditabũt inania. ait ea nõ q̃si iã tãsacta
meminisset. sed ventura p̃spicit. Tale etiã illud est. Diuiserunt
sibi vestimẽta mea et sup̃ vestẽ meã miserũt sortẽ. Et hic em
nõ dixit. Diuident sibi vestimẽta mea. et sup̃ vestẽ mittent
sortẽ. Nec tñ de hñs verbis quisq̃m calũpniat. nisi qui no sentit
varietatẽ istã figuraꝝ in loquẽdo nichil veritati retũ minuere
et plimũ addere affirmãtibz animoꝝ. Ex illa magis vrgent istã ques-
tionẽ qd dicat aplus iohannes. Est quis scit pctm̃ ad mortẽ pctm̃
ad mortẽ nõ ad mortẽ. postulabit et dabit illi dñs vitã qui pcat
nõ ad mortẽ. Pctm̃ ad mortẽ est ad mortẽ. nõ pro illo dico ut ro-
get. Apte em ostendit esse quosdã fratres p quibz oraꝛ nõ
debemus. Propriũ. cũ deus etiã p psecutoribz nris oraꝛ nos iubeat.
Nec ista que estro solui potest. nisi faceam esse aliqua pctã in
fratribz que inimicoꝝ psecutione grauia sint. Hinc at xpianos
significare multos diuinarũ scripturarũ doctores pbaꝛ potest.
oganiscissimũ tñ illud est. qd aplus ponit. Sanctificatus est enim

vir infidelis in uxore/ et sanctificata est mulier infidelis in fratre/ Non
cum addidit nō. ꝑ manifestum existimauit nū fidēs nomē xpianū
intelligi uolunt/ qui infidelē habet uxorē/ Et ideo paulo post dicit/
qđ si infidelis discedit discedat/ Nō enim seruituti subiectus ē fra
ter uel soror in hmōi/ peccatū ēt fidēs ad mortē puto esse. quod
post agnitionē dei ꝑ gratiā dñi nr̄i ihū xpi quisq; oppugnat frater
nitatē: et aduersus nr̄am grām qua reconciliatus est deo seuiendo
fratribz agitat/ peccatū aūt nō ad mortē si quisquā nō amorem
a fratre alienauerit. sed officia fraternitati debita pro aliqua in
firmitatē animi nō exhibuerit/ Quappē et dñs in cruce ait
pater ignosce illis quia nesciūt quid faciūt/ Nondū enim grē spūs
sc̄i principes fuerit: sed actatē sc̄ē fraternitatis imitabāt/ Et beatꝰ
stephanus m artibz aplorū orat ꝓ eis a quibz lapidat⁹ qđ nō dū
xpō credebāt. neq; adhuc illā cōmunē grām diminuebāt/ Et aplꝰ
paulꝰ ꝓpterea credo nō orat ꝓ alexandro/ quia iā frater erat. et
ad mortē idest/ seuiendo fraternitatē oppugnando pertenderat
ꝓ hijs aūt qui nō abruperāt amorē. ꝑ timorē turbauerāt: orat
ut eis ignoscat⁹/ Sic cum dicit/ Alexander eraria multa mihi ma
la ostendit. reddet illi dñs sēdm opa eius: quē et tu deuita/ Val
de enim restitit nr̄is sermonibz/ Deinde subiungit ꝓ quibz orat:
ita dicens/ In pma mea defensione nemo mihi affuit: ꝑ omēs
me dereliquerūt. nō illis imputetur/ Ista differentia peccatorū/ inda
tradentē a petro negante distinguit: non quia penitēti non
sit ignoscendū: ne cum illā similem dñi uemamꝰ qua precepit semp
ignoscendū esse fratri petenti/ ut sibi frater ignoscat: ꝑ quia
illuꝰ pēn tantū leues est: ut deprecandi humilitatē subire nō pos
set/ cetera si peccatū suū mala conscia et agnoscē et enūciare
cogatur/ Cum enim dixisset. iudas/ peccaui q̄ tradidi sanguinē
iustū. facilius tamē desperatione incurrit ad laqueū: q̄m hu
militate uerā deprecatus est/ Quappē multū inter est quali
penitētie ignoscat deus/ aquilo enim multo citiꝰ se fatent pec
casse. atq; ita sibi succensent: ut uehementē se pcāsse nolient
sed tamē animū ad humiliandū et obtinendū cor. implorandā
q̄ uerā non deponūt/ Quā mentis affectionē: ꝓpter peccati

magnitudinē. ſā de dāpnatōne illos habē credendū eſt. Et hoc
eſt forteſſe peccare in ſpm̄ ſcm̄: ideſt p̄ malicā et īuidiā fratr̄
nā oppugnare ueritatē poſt acceptā gram̄ ſpūs ſc̄i. Qui peccatū
dn̄s. neq; hic neq; in futuro ſeculo dimitti dicit. Vnde queri
poteſt. utrū in ſpm̄ ſcm̄ tūc dei peccauerint. quādo dicebāt utrū
q̄ in beelzebub p̄ncipe demoniorū demonia dn̄o expellēt. utrū
hoc in ipm̄ dn̄m dictū accipiam⁹. quia de ſe dixit alio loco. Si eū
patrē familias beelzebub uocauerūt. q̄nto magis domeſticos eius.
An quoniā de magna īuidia dicebāt in gratiā p̄ntibz būſi
eius. q̄mus nondū xp̄iāni fuerūt. tamē p̄p̄ īuidentiæ magnitu
dinē in ſpm̄ ſcm̄ peccaſſe credendi ſunt. Non enī hypocrite de
uerbis dn̄i. q̄mus eūdē loc̄ dixerit. quicūq; enī dixerit uerbū
contra filiū hoīs remittet̄ ei. qui āt dixerit aduſus
ſpm̄ ſcm̄ nō remittet̄ ei. neq; in hoc ſeculo neq; in futuro. Tamē
uideri poteſt ad hoc eos monuiſſe. ut accedant ad gram̄ et p̄
acceptā gram̄ nō ita peccēt ut nūc peccauerūt. Nūc enī in filiū
hoīs dixerūt uerbū contra et poteſt eis dimitti ſi conuerſi fu
erint et ei crediderūt et ſpm̄ ſcm̄ acceperūt. Quo accepto ſi frat̄
nitati inuidere et gram̄. quā acceperūt oppugnāre uoluerūt. nō
eis dimitti. neq; in hoc ſeculo neq; in futuro. Nā ſi eos ſic ha
berēt condēpnatos. ut nulla ſpes illis reliqua eſſet. nō adhuc
monendos iudicaret. cū addidit dicens. Aut facite arborē bonā
et fructū eius bonū. aut facite arborē malā et fructū eius
malū. Sic itaq; accipiat. diligendos inimicos eſſe. et benefaciendū
his qui nos oderūt. et orandū p̄ his qui nos p̄ſequunt. ut pro
quibuſdā etiā fratrū peccatis intelligat̄ nō p̄ceptū eſſe ut ore
mus. ne p̄ impetrata nram̄ diuina ſcr̄ptura q̄ fieri nō poteſt
a ſe diſſentire uideat. Vel utrū ſicut p̄ quibuſdā nō eſt orandū
ita etiā cōtra aliquos orandū ſit. nondū ſatis apparuit. Quāuis
enī dictū eſt. Benedicite et nolite maledicere. et illud. Nemini
malū p̄ malo reddentes. p̄ quo āt nō orabis. nō etiā contra illū
orabis. poteſt enī uidē certā eius penā. et penitus deſperatā ſa
lutē. Et quia nō audiſti eūdē deū p̄ illo nō orare. ſi quia ſentis
nichil te poſſe p̄ſcē. et oratiōnē tuā nō uis repelli a iuſtiſſimo

iudice. ¶ Sed quid agimus de hijs cõm quos oratũ a sãs accipimus? nõ ut
corrigẽtur. ¶ Nã hoc mõ pro rpõ potius oratũ est. ¶ Sed ad illum
vltimã dãpnationẽ. nõ sicut cõm deũ traditorẽ p̃phetã. ¶ Nã illa
ut dictũ est p̃dictio futurorũ: nõ optatio supplicij fuit. ¶ Et sicut
ab apto cõm alexandrũ: nã et mde ea sancta dictũ est. ß sicut
in apocalypsi iohãnis legimus mũtires orãt ut vindicentur. cum
ille primus martir ut lapidatorũbus suis ignoscãtur orauit. ¶ Sed
hinc nõ oportet moueri. quis enim audeat affirmare cũ illi sancti
candidati. se vindicari petierũt. utrũ cõm ipos homies: an cõm
regnũ p̃prie petierint. ¶ Nã rpã est plena et sincera iustitie
et misericordie vindicta martirũ. ut euertatur regnũ pctĩ.
quo regnante tãta ꝑpessi sunt. ¶ Ad cuius euersionẽ mittit aplõs
dicẽs. ¶ Nõ ergo regnet pctm in mortali vrõ corpore destru
it. aut et euertit. pctm regnũ parti correctionẽ hominũ
ut eoꝝ spũs subiacat. parti dãpnationẽ. ꝑsecutionẽ cũ in pctõ
ut ita ordinẽtur. ut iustis cũ xpõ regnãtibus molesti esse non
possint. ¶ Memorare aptm paulũ. ¶ Nonne tibi videt in se xpõ stepha
nũ martirẽ vindicare cũ dicit. ¶ Non sic pugno tãquã aerem
cedens. ß castigo corpus meũ et seruituti subicio. ¶ Nã hoc in
se utiqꝫ ꝑsentiebat et debilitabat. et victũ ordinabat. vnde
stephanũ cęterosqꝫ xpianos fuerat ꝑsecutus. ¶ Quis ꝙ cõtra
mũtires sctos. ¶ Nõ talẽ suã vindictã a dño esse deꝑtatos: cum
eterã finẽ. huius sęli in quo tanta exitia ꝑtulerũt ad suã vin
dictã potuerũt libenter optare? ¶ Sed qui orant. et p inimicis
suis orant. qui sanabiles sunt. et cõm illos qui nõ orant qui in
sanabiles esse volunt. ¶ Quia dũ quotqꝫ ꝓmittendo illos nõ est
malignus rector. ß iustissimus ordinator. ¶ Hinc vlla ergo dubi
tatione diligamus inimicos nros: benefaciamus eis qui oderũt nos.
et oremus p eis qui nos ꝑsequũt. ¶ Sed ait ꝗnter positũ est
ut sitis filij patris vri qui in celis est. ¶ Ex illa ꝗgula intelligẽdũ
est qua et iohãnes dicit. dedit illis ptãtem filios dei fieri
omnes cum natus filius est qui nascit omino patrẽ. ¶ Nos at pa
testatis accepta efficiũt filij in quãtũ ea quę ab illo ꝑcipiũt

alis dñi

implemꝰ. Unde aptica disciplina adoptionē appellat: qua in
eternā hēditate vocam̄ ut cohēdes xp̄i esse possimus. Filij ergo
efficiam̄ regnatione spiritali. et adoptam̄ in regnū dei. nō tang̃
alieni. ſ. tangū alieni. sed tangū ab illo facti et creati. hoc est cō
diti. Ut unū būficiū sit quo nos fecit esse p̄ omnipotētiā suā.
cū ante nichil essemꝰ. altezū quo adoptamur ut cū eo tang̃ filij
vitā eternā p̄ nā p̄paratōe fruezem. ſ. tang̃ nō ait facite ista. qa
estis filij. ſ. facite ista ut sitis filij. Cū aūt ad hoc nos vocat p̄ ip̄m
unigenitū. ad filiationē suā nos vocat. Ille em̄ sicut consequēter dicit
solē suū oriri facit sup̄ bonos et malos. et pluit sup̄ iustos et iniu-
stos. Sine solē suū nō istū carneis oculis visibilē acapiāt. ſ. illā
sapiētiā de qua dicit. Candor est em̄ lucis eterne. de qua ite dicit.
Oriens est michi sol iustitie. Et ut nobis aūt qui timetis nomen
dñi oriet sol iustitie. Ut etiā pluuiā accipias irrigatiōnē doctine ve
ritatis. quia et bonis et malis apparuit. et bonos et malos euāge-
lizatꝰ est xp̄s. Sine istū solē manis accipe nō solū hoim̄ ſ. etiā
petrorū. carneis oculis ꝓpalatū. et istā pluuiā qua fructꝰ gig
nit. qui ad refectionē corpis dari sūt. Ut ꝓbabilius intelligi et
istimo. ut ille sol spiritalis nō oriatur nisi bonis et sanctis. qua hoc
ip̄m est qd plangit iniqui in libro qui sapiētia salomōis inscri
bit. et sol nō est ortꝰ nobis. Et illa pluuia spiritalis nō irrigat nisi
bonos. quia malos significabat vinea de qua dictū est. Mandabo
nubib⁹ meis ne pluat sup̄ eā. Sed sive illud sive hoc intelligas
magnea dei bonitate fit. que nobis imitanda p̄cipitur. si filij dei
esse volumꝰ. Quātū. em̄ hūmo vite placiū afferat. lux ista visi
bilis et pluuia carnalis. quis tā ingratus est ut nō sentiat.
Quod placiū videmꝰ et in ista vita et p̄ nobis cōi ex
hibet. Nō aūt ait. qui facit solē oriri sup̄ bonos et malos. sed
addidit. suū. idest quē ip̄e fecit atq; cōstituit. et a nullo aliquid
sūpsit ut faceret. Dicit in genesi de omnib⁹ luminaribus scribit. Qui
ꝓprie potest dicē sua esse oīa. que de nichilo creauit. ut hinc
admonerem̄. gratia liberalitate inimicis nris ex p̄cepto eius p̄s
tare debeamꝰ. que nos nō creauimꝰ si miseris eius acceptimꝰ.
Quis aūt potest. vel potꝰ esse. ab infirmis iniurias sustinē. qm̄
nī eorū salus ꝓdest. et malle amplius iniquitatis alicne ꝓpe
ri. qm̄ id qd ꝓximus est reddē. Omni petenti a se aliquid. qd pe

tur si habeat / et si recte duci potest / vel consiliū bonū / vel benivolū animū dare: nec se auertē ab eo qui mutuari cupit / dilige inimicos · būfacē hijs qui se oderūt · orare p eos qui se p̄sequūt / Quis g̃ hec facit: nisi plene p̄fectegz misericors? / Quo vno cōsilio misericordia demutatur / opitulāte illo qui ait / misericordiā volo magis quā sacrificiū / Beati g̃ misericordes: quia ip̄orū miserebit / Sed nā cōmode fieri puto · ut hic lector tā longo volumine fatigatus respiret aliq̃tulū · et ad cetā se reficiat in alio libro cōsiderāda.

Explicat liber primus Sancti Augustini de agisericordia · et de Sermone dñi in monte habito /

Incipit liber Secundus

Misericordiam usq; ad cuius tractationē liber p̄mus terminū accepit / sequit̄ cordis mūdacia / vnde iste sumit exordiū / Cordis at mūdacia est / tripū oculi q̃ videtur deus / Cuius simplicis habendi tanta cura esse oportet / quātū eius rei dignitas flagitat · que tali oculo conspici potest / huius at oculo magna ex pte mūdato · difficile est · nō sic̄ripere sordes aliq̃s de hijs rebus que ip̄as mās bonas actiones comitari solent / valuit est laus humana / siquidē nō recte viuē p̄mia ostiū est · recte at viuē et nolle laudari · quid est aliud q̃ inimicū esse rebus mūdanis humanis / Que utiq; tanto fiūt miseriores · quāto minus placet recta vita hominū / Si g̃ inter quos vivis · te recte viuētē nō laudauerūt / illi in errōe sūt / si at laudauerūt · tu in periculo · nisi tam simplex cor habueris et mūdū · ut ea que recte facis / nō p̄pter laudes homī facias / magisq; illas nē laudatibz gratuleris · quibz id q̃ bonū est · placet q̃ tibi / Nisi quia recte vivis erā si nemo laudaret · ip̄amq; laudē tuā tūc intelligas utilē esse laudātibz · si nō te ip̄m in tua bona vita p̄ deū honorēt / cuius scīssimū templū est quisquis bene viuit · ut illud impleat̄ q̃ ait dauid / In dnō laudabit̄ aia mea · audiant mānsueti et letent̄ / timet g̃ ad oculū mūdū nō intuetī in rē facēdo laudes hoīm / et ad eas referre q̃ recte facis: id est ip̄ā

recte facē aliquid ut hoīb⁹ placeat/ Dic eī cōā similiē bonū habebit. si non attendit⁹ nisi ut homo laudet/ Cui quoīā vidē cor nō potest. pt cōā falsa laudare/ Cd qui facit⁹. idest hypocritē simulāt/ duplici corde sūt/ Non g̃ habet simplex cor. idest mūdū cor/ nisi qui tñ sacrā hūanas laudes. et illū solū intuet⁹ cui nē vivit/ et ei placē nititur. qui conscientie plus inspector est/ de cuiꝰ conscientie puritate quelibꝫ predit tūto est laudabilꝰ. qñ tō hūanas laudes mīnꝫ desiderat/ Cauete g̃ inquit facē iustitiā vrām cōā hoīb⁹ ut videam⁹ ab eis. idest cauete hoc alīs iuste vivē. et ibi constituē bonū vrm. ut vos videāt hoīes. alioquin mercedē nō habebitis et reliqua/ Non sic ab hoīb⁹ videam⁹. sī si ꝑpt⁹ iuste vivatis ut ab hoīb⁹ videam⁹/ Nā ubi cuiꝰ qđ in ꝓcepto sermonis huiꝰ dictū est/ Vos estis lumē mūdi/ Nō potest ciuitas et reliqua. ipsi cōā hoīb⁹ ut videāt opa vra bona/ Sed non ibi finē constituit/ Addidit em. et glorificēt ptrem vrm qui in celis est/ Hoc aūt quia hoc reꝑhendit si ibi sit finis recte factorū. idest si ꝓpterea recte faciam⁹ ut tantū videam⁹ ab hoīb⁹/ postea qm dixit. cauete facē iustitiā vrām cōā hoīb⁹ ut videam⁹ ab eis/ nichil addidit non hoc eī phibuisse ut recte fiat cōā hoīb⁹. sed ne ideo recta fiat cōā hoīb⁹ ut videamur ab eis/ idest ut hoc intueamur/ et ibi finē mī ꝓposuit cōclusionis/ Nā at aplꝰ dicat/ Si adhuc hoīb⁹ placerē/ servus xpi nō essem/ Cum alio loco dicat. placete omīb⁹ ꝑ omnia. sicut ego omīb⁹ ꝑ omnia placeo/ Cd qui nō intellexit cō/ trariū putāt/ cū ille se dixerit nō placē hoīb⁹/ qua nō ideo recte faciebat ut placēt hoīb⁹ sī deo/ ad cuiꝰ amorē cōrda hominū volebat cōuertē. eo ipō quo placebat hoīb⁹/ Tractꝫ et nō se placē hoīb⁹ recte dicebat. quia m eo ipō. qđ deo placeret intuebat⁹/ Et placēdū esse hoīb⁹ recte ꝓtestabat/ ut nō hoc appetēret tp̃ mercedē recte factorū/ sed quia deo placē nō posset/ qui non se his quos salvos fieri vellet ꝓbere imitandū/ imitari aūt illum qui sibi nō placuerit nullo pacto quisq̃m potest/ Dicat g̃ nō absurde loquēt⁹ qui dicit/ In hac opa qua nauē quero/ nō nauem quero sed patriā. sic aplus cōuersionē dicit/ In hac opera qua hoīb⁹ placeo. nō hoīb⁹ sed deo placeo. quia nō hoc appeto. sī ad ꝺ refero. ut me imitent⁹ quos salvos fieri volo/ Dicat dicit

de oblacõne que fit in scõs: nõ quia quero datũ ꝙ inquiro fructũ/
id est quod quero datũ vrũ/non hoc quero ꝙ fructũ vrũ/Hoc
eñ indicio apparẽ poterat quãtũ ꝓficerẽt in deũ cũ id libenter
faciẽt/qñ nõ ꝓpr gaudiũ de mũdũbz ꝙ ꝓpr cõtinẽtiã tranquitatis
ab eis quẽbatur/Cũmq; et aũ addit et dicit/Aliqñ nõcedem
nõ habebunꝭ apud ꝓtrem vrũ qui in celis est/nichil aliud demõ
strat/nisi id nos tacere oportẽ. ne humana laudẽ p mrũ opm
mercede quecãmꝰ/id est ea nos brẽ effica arbitremũ/Cum ergo
facis elemosinã noli tuba cane ante te/et reliq;/Noli inquit
sic velle intẽdẽ ut ypocrite/manifestũ est eñ ypocritas nõ
qñ oculis ꝓtendũt hominũ. id etiã corde gestare/sicut ãt yp
crite simulatõẽs tp; ꝓmũ ciatores ꝓsonare/alienare. sicut in teatri
cis fabulis. Nõ eñ qui agit ꝓtes agamẽnonis in tragedia vbi
grã/sine alicuꝰ alcũs ad histoziã/vel fabulã que agit ꝓmẽtis
vere ꝓpẽ est ꝙ simulat eñ et ypocrita dicit/Sic in ecclesijs vel
in oñi vita humana quisquis se vult videri qñ nõ est ypocrita est
Simulat eñ iustũ non exhibet/quia totũ fructũ in laude homi
nis ponit/Cuiã possũt etiã simulãtes ꝓpẽ. dñi fallũt eos quibus
videnẽ bonꝰ/ab eis que laudanẽ. Sz tales ab inspectore cordis
deo/mercedẽ nõ accipiũt. nisi fallacie supplicii/Ab horibz autẽ
inquit properauit mercedẽ suã/Rectissime qz hinc dicit/Recedite
a me operarii dolosi/nomẽ meũ habuistis: ꝙ opa mea nõ fecistis/
Illi g; properũt mercedẽ suã: qui nõ ob aliud eleosinã faciũt. nĩ
ut glorificẽnt ab hominibz/non si glorificẽtur ab hominibz ꝙ sic
ideo faciãt ut glorificẽtur sicut superius tractatũ est/Laus eñ
humana nõ appetẽda a recte facẽtibz/sed sequi debet recte facientẽ
ut illi ꝓficiant qui eiã imitari possũt qñ laudãt/Te ãt fa
ciente elemosinã nesciat sinistra tua quid/Hi intelligentius simꝰ
trũ infideles dici videbũt/multa esse culpa plurẽ fidelibz velle
eũ presus mchyloming m quorũlibet hominũ laude fructũ et
finẽ bonoꝝ operis constituẽ. phibeam/Qd ãt ad id ꝓtinet ut te
imitentẽ. quibz recte facta tua placeũt. nõ tantũ fidelibus
ꝙ etiã infidelibz exhibendũ est/ut laudandis bonis operibz mris
deũ honorẽt et veniãt ad salutẽ/Si ãt sinistra nescit quid dex
terius ut nesciat inimicus tuus cũ eleosinã facis: cur ipse

dñō mimicās iudeis aīrāstātibz misericordiū sanauit homiēs.
Cur aplūs petrus sanato eo quē ad portā speciosā debilē miserat/ est. eaā ira mimicoz nr̄m atq; in alios xp̄i discipl̄os ꝓtulit.
Deinde si nō oporteret scire inimicū cū eleōsinā facimꝰ/ quō cū rpō mimico faciemꝰ/ ut illud mpleamꝰ ꝓceptū: si esurierit inimicus tuus ciba illū. si sitierit/ potū da illi?
Certa solet ee carnaliū opinio tā absurda et rīdenda: ut nō eā cōmēorarem nisi exceptus essem nō paucos eo errōe detinere: qui dicūt similit nōīe uxorē significari/ ut qm̄ in re familiari tenacissēs peccare solent esse femine/ lateat eas cū aliquid misericordiū viri earū egenis impendāt: ꝓpt̄ domesticas lites/ quasi vō sit vir xp̄i ami sint. et non hoc ꝓceptū eaā femīe datū sit/
Cū g̃ similit̄ iubeāt femīā occultare opus mīe suē? An eaā vir simil̄ erit femine?
Qd absurdissime dicāt/ Nam si quispiā putat sinistras esse sibi similit̄ alterā ita erigatur aliquid de re familiari/ ut sit cōiū alterius voluntatē. nō erit xp̄ianū tale cōiugiū. sed nōīe est ut quisq; eorū eleōsinā facē voluerit ex ꝓcepto dei. quicūq; aduersū habuerit. inimicus sit ꝓcepto dei/ et dō mē infidelēs deputet.
Ꝓceptū est ār de talibz ut bona sua cōuer sacōne ac moribz lucrificet uxorē maritꝰ fidelis/ vel maritū mulier fidelis/
Quappō non sibi debēt occultare bona opa sua quibz fruendi sūt abundāter. ut alter alterū possit ad xp̄iane fidei cōmunionē hortare. nec fucta facēda sūt ut ꝓficiat deus/
Qd si occultandū est aliquid qm̄diu alterius infirmitas equo animo id nō potest sustinē. qd tñ iuste atq; illicite fit/ nō tamē nr̄am nūc similit̄ significari totius capituli consideratōe facile apparet. in qua simul iubet. qm̄ similit̄ notet/
Cauete inquit faciatis iustitiā vestrā coram hoīb̄/
Genealiter hic iustitiā nōiauit/ deinde particulariter exequit.
Est eīm pars aliqua iustitie opus quod ꝓ eleōsina fit/
Est ideo concertet dicendo/ Cū g̃ facis eleōsinā noli tuba etc̄/
Qd ār sequit.
Amē dico vobis receperunt mercedē suā ad illud respicit qd sup̄ posuit/
Aliquin mercedē nō habebitis apud ꝓtrē vrm̄ qui in celis est/
Deinde sequit
Te ār faciēte eleōsinā. nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.
Ergo illi sic faciūt ut sciat sinistra eorū/ qd faciat dextera eorū/

¶Quod ꝙ mihi culpam̃ est. hoc tu facē vetaris ¶In illis aut̃ hoc culpam̃ est. ꝙ ita faciūt ut laudes hom̃ querāt. quapp̃ michil cōsequēremur sinistra sigmficare videt. qm̃ ꝓpt̃ delectationē laudis ¶Dextā aūt significat mercēdinē implendi ꝓcepta diuina ¶Cū itaq; cōstricta fuerit elēosina miser se appetens laudis humane. fit sinistra cōscia operis dextē ¶Restat igit̃ sinistra ei ꝓpt̃ deest nō se misceat cōstrictae tue laudis humane appetens / cū in elēosina faciēda diuinū ꝓceptū cōtendis implē ut sit elēosina tua in abscōso ¶Quid est in abscōdito. nisi in ipā bona cōstricta que humanis oculis demōstrari nō potest / nec verbis aperiri: quā doquidē multi multa mēciūt ¶Quapp̃ si dextā intūeris agit in abscondito / ad similitudinē ꝓtinet oīa exteriora que sūt visibilia et tpālia ¶Fit ꝙ elēosina tua in ipā constrictā. ubi multi elēosinā faciūt bona voluntate. erā si pecuniā / vel si quid aliud est quod inopi largiendū est nō habent / aquilex aūt ferus faciūt et mtos nō faciūt. qui vel ambitione / vel alicuius rei tpālis grā volūt misericordes videri / in quibz sola sinistra operis existimāda est / ¶Ite alii quasi mediū inter vtrosq; locū tenēt / vt et intrinsecus quem deus est elēosinā faciāt. et tamē inserat se huic optime voluntati nō nulla exā laudis vel alicuius rei fragilis et tpālis cupiditas ¶Sz dns nr multo vehemēcius ꝓhibet solā sinistrā in nobis operi. quādo exā misereri eā vetat oppibz dextē / ut seruet / nō modo sola tpāliū rerū cupiditate cruciamur elēosynā facē. ſ nec ita in hoc ope attendamus deū ut sese misceat vel adiūgat exteriorū appetitus cōmodorū ¶Agitur em̃ de corde mūdando ¶Qd nisi fuerit simplex / mūdū nō erit / ¶Simplex aūt quomō erit / si duobz dnīs seruit / nec vna intentione rerū eternarū puritatē actē sicā ſ eā mortaliū quoq; fragilium ꝙ rez amore obnubilat ¶Fit ꝙ elēosina tua in abscōso et ꝓpt̃ / rectissime omīno et verissime ¶Si em̃ ꝓmiū ab eo expectas qui constrictae solus inspector est: sufficiat tibi ad ꝓmerendū ꝓmiū ipā constrictā / aquilex latina exēplaria sic habent et pater tuus qui videt in abscōso reddet tibi palā ¶Sed quia in grecis que ꝓxūa sūt nō inuenimus palā / nō putamus hinc aliquid

diserendū esse. Et cū orates nquit nō ezurie sicut ypocrite qui amant erpi. Neq; hic videri ab hōibus nefas est: ſ ideo hec agite ut videamini ab hōibz. Et supflue torient eadē dicūt. cū sit ia una regula custodienda qua cognitū est: nō si hec sciāt hōines fozmidandū esse aut fugiendū: ſ si hoc aiō fiat/ut fructy m eis expetare placēdi hōmibz. Secutat aūa ipe dns eadē verba cū adiūgit similit. Amē dico vobis ꝙ receperūt mercedē suā. Hinc ostendēs id se ꝓhibē/ut ea mercēs appetat qua stulti gaudēt cū laudant ab hōmibz. Vos aūt cū orates iqt introite in cubicula vra. Que sūt ista cubicula: nisi ꝓpria corda que in psalmo aūa significant vbi dicit. Que dicmini in cordibus vris et in cubilibz vris compūgimini. Et claudētes hostia orate ait pri vrm in abscōso. Patuū est intrare in cubicula si hostiū pateat ꝙportunis. ꝙ qd hostiū ea que foris sūt impbe se immergūt: et interiora nra appetūt. Foris aūt dicimus esse oia tpalia et visibilia. que ꝙ hostiū idest ꝙ carnale sensui cogitacōes nras penetrant. et turba vaneaū fantasmatū orantibz obstrepūt. Claudendū est ḡ hostiū/idest carnali sensui resistendū est: ut oratio spiritalis pungat ad prem. que fit in intimis cordis/ubi orat pri in abscondito. Et pat nquit vester qui videt in abscondito reddet vobis. Et hoc tali clausula ēminandū fuit. Non em homo monet nūc ut oremus. sed quomō oremus. neq; supius ut faciamus eleōsnā ſ quo animo faciamus: qm de corde mūdando ꝓcepit. qd nō mūdat nisi una et simplex intentio in eterna vita. solo et puro amore sapiētie. Orantes aūt. nolite ait multiloqui esse sicut ethnici. Arbitrant aūt ꝙ in multiloquio suo exaudiant. Sicut ypocritaū est ꝓbē se spectandos in oratione/quoꝝ fructy est placē hōibus. ita ethnicoꝝ/idest gentiliū. in multiloquio se putāt exaudiri. Et re uera oīe multiloquiū a gentilibz venit. qui exercende lingue potius qm mūdando animo dant operā. Et hoc nūgatoriū studiū genus. eatā ad deū ꝓce flectendū tūsse nre conat. arbitrantes. sicut hominē iudicē verbis adduci ad sentētiā. Nolite ergo fieri similes esse illis. Dicit unus et verus magr. Scit em pr vr quid vobis nēsse sit/antequā petatis ab eo. Si em

verba multa ad id ꝓfectū ut nr̄m⁹ et docear⁹ ignarus: quid
eis opus est ad rez̄ oīm cognitorē. qui oīa que fiūt. eorpō
quo fiūt loquūt⁹: sc̄a q̄ mdicant facta. et ea que futura siūt
eius arte sapiencia q̄ nō latent: Qui qua siūt et que tñ siezt
et q̄ tñ futura siūt. oīa ꝓsencia et nō transeūcia. Sed q̄m q̄mus
pauca tamē verba et nr̄ē dicturus est. quibz nos docear orare.
Oziezi potest. aut vel hiis pauris verbis opus sit ad eū qui
scit oīa aīq̄m fiant. et nouit ut dictū est. quid nobis sit ne
cesse aīq̄m petamus ab eo. Primo hic rūdet. nō verbis nos
agē debere apud deū ut impetremus q̄d volumus: sz rebus q̄dē
animo gerimus et intēcione cogitacionis cū dilcōne pura. et
simplici affectu. Sed res nr̄as verbis nos docuisse dn̄m nr̄m
quibz mēoie mādatis cas ad tempus orandi recordarem̄.
Sed rursū queri potest. sine rebus sine verbis orandū sit.
quid opus sit nr̄a oratio: sz si dē iā nouit quid nobis nāciun
sit. nisi qua nr̄a oracōis intēcio cor nr̄m serenat et purgat
capacius q̄ efficit ad excipienda diuina munera. que spiritua
lit⁹ nobis infunduntur. Nō enī ambicōne p̄cū nos exaudit dē
qui semp paratus est dare. suā lucē nobis nō visibilē sz intel
ligibilē et spiritalē. Sz nos nō semp pati sumus attingere. cū
inclinamur in alia. et rez̄ tr̄aliū cupiditate tenebram̄ ꝓcur q̄
m oracōne cōuersio cordis ad eū qui semp dare paratus est. si nos
capiamus q̄ dederit. et in nr̄a cōuersione purgacis interius o
culi. cū excludūt ea que tr̄aliter cupiebant. ut acies cordis
simplicis reficere possit simplicē lucē diuinit⁹. sine vllo octa
su aut īmutacōne fulgētē. nec solū ferre. sz etiā manē i illa
nō tantū sine molestia. sz etiā cū ineffabili gaudio. quo vere
ac sincerit⁹ beata vita ꝓmittit. Sz iā considerandū est. que nos
orare ille ꝓceperit. ꝓ quē et discimus quid oremus. et cōse
quim̄ q̄d oramus. Sic itaq̄ orate vos inquit. Pater noster
qui es in celis et xp̄i. Cum in oīm deprecacione benivolēcia cōci
liāda est sit eius quē deprecam̄. deinde dicendū quid deprecem̄
laudē illius ad quē oracio dirigit⁹ solet benivolēcia cōciliari.
et hoc in oīmis principio pponi solet. in quo dñs nr̄ nos nichil

aliud dicē iussit: nisi pater nr qui est in celis/ Angulta dicta sunt
in laudē dei: que p omnes scas scripturas varie latecq; diffusa po
terit quisq; considerare cū legit/ Ut iusqm tamē instituat p̄ceptū
pplō esset ut diceret pr nr/ aut crearet pr̄z deū: si dns eis in
simulato est rōi seruientibz/ id est sdm carnē adhuc viuentibus/
Hoc ait deus cū mādata legis acciperet que seruare iubebant/
Nā ypheta sepe ostendit eūdē dnm deū eaq; pr̄z eorū esse
potuisse/ si ab eius mādatis nō abscessissent/ Sicut est illud/ filios
genui et exaltaui ipi ait me spreuerūt/ et illud/ Ego dyci/ pr̄es
et vbi/ et illud si dns ego ubi est timor meus/ et si pater ego ubi
est honor meus/ et alia plura ubi arguit̄ iudei/ qd filii esse
perdendo noluerūt/ Excepto eis que in ypheria dicūtur de pplo
futuro ppli xpiano/ qd patrē deū esse habiturū sdm illud qđ
gratiā/ dedit eis potestē filios dei fieri/ Apls ait paulus dicit/ Ne
dum hēs quidq; est michil differt a seruo/ et spm adoptionis nos
accepisse cōmemorat in quo clamamq; abba pater/ et qm qd vocā
mur ad eternā hereditatē/ ut simus xpi coheredes/ ita adoptionē filio
veniamq;: nō est meritorū nrōrū/ sed gre dei/ Eandē igit̄ gratiā
in oribus petimus cū dicimus pater nr/ quo ndm et cari
tas excitat/ Quid enī carius filius debet esse quā pater?/ Et sup
plex affectus: cū homines dicūt deo pater nr/ Et queda impietatis
psumptio que pertimuri sumus: cū prius qm aliquid petamus tā
magni dni accipimus: ut simamur dicē pater nr deo/ Quid
enī nō det iā filius petentibz: cū hoc ipm ante dederit ut filii es
sent?/ Postremo quāta cura animū tangit/ cui/ qui dicit pater
nr: tanto patre non sit indignus?/ Nā cū quisq; plebeius
senatorē grandioris etatis ab eo qđ patrē vocāt imitatur/
sine dubio trepidabit/ nec facile audebit cogitatis humilitatem
suis/ et opū indigentiā/ et plebeiā psone vilitatē/ Quanto
g magis trepidandū est appellare patrē deū/ si tante sint la
bes/ culpeq; sordes in moribz: ut multo iustius eas a sua con
uersatione deus expellat/ qm ille senator cuiusdā medici egres
tatē/ qua de quo ille hoc contempsit in mendico/ quo et ipe pauper
humanarū rerū flagellante deuenerat/ Deus at in sordidos mores
nr̄os cadit/ et gratis misericordie ipius/ qui hoc a nobis exigit
ut pater nr sit/ Qđ nullus fugimus si sola bona voluntate com

parari potest. Admonemur etiã hic diuites vel gñe nobiles se
cundũ sæculũ. cũ xpiani facti fuerũt nõ superbire aduersus pauperes
et ignobiles: qñ simul dicũt deo patri nr̃o. Qđ nõ pñt vere ac
pie dicẽ nisi se fratres esse cognoscant. Vtq; g̃ voce noui testa
mẽti ppl̃us noug. ad eternã hẽditatẽ vocatus. et dicat. Pater
nr̃: qui es in celis. idest in sanctis et iustis. Non enim spacio loco
rũ cõtinet dñs. sed aute cæli excellẽtiã qđ mũdi cũ corporea. sed tñ
corpora que nõ pñt esse nisi in loco. Sed si in celis. idest in supe
rioribz mũdi partibz locus dei esse creditr. meliores meruit fuit
auctr. quorũ vita est deo vicinior. Non enim septũ est. qđ e
dñs excelsis hominibz aut eis qui in montibz habitat. q̃ septũ
est qđ est dñs optimis corde. qđ magis pmet ad humilitatẽ
Deo quẽadmodũ terra appellata quia cũ ei dictũ est. terra es
et in terrã ibis. Dic celũ iustus ecõtrario dici potest. Iustis ei
dicit. Templũ enim dei sanctũ est. qđ estis vos. Quapropter si in
templo suo habitat deus. et sc̃i templũ eius sunt. Recte dicit
Cui in celis es. qui es in sanctis. Et accõmodatissima ista situa
do est. ut spiritalit̃ tantũ mr̃ esse videatur. mr̃ iustor et per
fectorũ. quãtũ corpalit̃ mr̃ celũ et tra. Cuius rei significãde
gra. cũ ad orãdũ stamus ad orientẽ cõuertimur. unde celũ sur
gir. non tã qñ ibi haberet deus: qñ cereas mũdi partes dese
ruerit. qui vbiq; pñs est: non locorũ spacijs. q̃ maiestatis po
tentia. q̃z ut admoneat animas ad naturã excellentiorẽ se cõ
uertẽ. idest ad dñm. cũ ipm corpus eius qđ terrenũ est ad cor
pus excellentiꝰ. idest ad corpus celeste cõuerterẽ. Conuenit
etiã gradibz religionis et plurimũ expedit. ut omniũ sensibz
et pusillorũ et magnorũ bene sentiat de deo. et ideo qui vi
sibilibz adhuc pulchritudinibz dediti sunt. nec possũt aliquid
mirabilẽ cogitare. qñ necẽ est celũ pferant tre. tolera
bilior est opinio eorũ. si deũ quã adhuc corpalẽ cogitant
in celo potius credant esse qñ in terra. ut cũ aliquando cog
nouerit. dignitatẽ anime celeste etiã corpus excredẽ. magis
eũ querat in alã qñ in corpore etiã celesti. Et cũ cognouerit
quãtũ distet mr̃ pcorũ aiãs et iustorũ. sicut nõ audebat

cū adhuc carnalē sapereť cū in tra collocare/ ſ in celo. sic post
rea meliore fida et intelligēcia/ magis eū in animis iustorū/
quā in peccatorū requirāt/ Recte ḡ intelligit qđ dictū est. qui
et in qui eē in celis. in cordibz iustorū esse dictū/ tāq in templo
sancto suo/ Simul etiā. ut qui orat. in se quoq; ipō velit ha
bitare quē inuocat/ Et cū hoc affectat. teneat iustitiā. quo mū
nere tuitat ad inhabitandū animū deus/ Nam videamꝰ que
sint petenda/ Dictū est eni qui sit qui petit/ et ubi habitat/
Primū aūt oīm que petūtur hoc est/ Sanctificet nomē tuū/
Quod non sic petitur. qī non sit sanctū dei nomē. ſ ut sēm
habeat ab hoīb. id est ita illos inoteſcat deus. ut nō existi
met aliquid sanctius qđ magis offendē timeāt/ Neq; eni quia
dictū est/ Notus in iudea deus. in isrl magnū nomē eius. sic
intelligendū est/ qī alibi minor sit deus/ alibi maior/ Aut ibi ꝛ
magnū est nomē eius. ubi p fidē manifestatis magnitudiē no
minat/ Quia alibi dicit sēm nomē eius/ vbi cū veneratiōe et of
fensionis timorē nominat/ Et hoc est qđ nūc agit. dū euāgeliū
adhuc usq; quaq; p diuersas gētes inoteſcēdo cōmendat vnius
dei nomē p administratiōnē filii eius/ Deinde sequit/ Adueniat
regnū tuū/ Sicut xp̄s dns in euāgelio docet. tūc futurū cē
die iudicii: cū euāgeliū p̄dicatū fuerit in oīb gētib/ Que
nec p̄sentat ad sanctificatiōnē nominis dei/ Nō eni et hic ita dictū
est: aduenīat regnū tuū/ quasi nūc deus nō regnet/ Aut forte
quis dicat/ Aduenīat dictū esse in ira/ Quasi vō nō etiā xp̄s
nūc regnet in ira. semp q̄ in ea regnauerit a cōstitutōe mū
di/ Aduenīat ḡ accipiendū est. manifestet hoīb/ Quē adhuc
dū eū etiā p̄sens lux absens est cecis/ et eis qui oculos clau
dūt. ita dei regnū quibus nūq̄ discedit de cordis tamē ab
sens est ignorātibz/ Nulli aūt licebit ignorāte dei regnū. cum
eius inuisibilis non solū intelligibilis/ ſ etiā visibilis in ho
mine diuino de celo venerit/ iudicaturus vivos et mortuos/
Post qđ iudiciū/ est cū discretio et separatio iustorū ab i
nustis facta fuerit. ita inhabitabit iustos deus/ ut nō sp̄us
sit. quē q̄n docuit p hominē/ ſ sic omēs ut sp̄tū est docui

biles deo | Deinde beata vita omni ex parte ꝓficiat in sanctis meis | nū: sicut nūc celestes angeli sanctissimi atq; beatissimi solo deo il | lustrante sapientes et beati sūt: quia et hoc ꝓmisit deus suis | ¶ post resurrectionem eorū inquit sicut angeli in celis | et ideo post illā petitionē qua dicimus adueniat regnū tuum | sequit | fiat vo | luntas tua sicut in celo et in terra: idest sicut est in angelis | qui sūt in celis | voluntas tua ut omnimodo tibi adhęrent | neq; ꝓsumant nullo errore obnubilante sapientiam eorū: nulla mise | ria impediente beatitudinē eorū | ta fiat in sanctis tuis qui in | ta sunt | et de terra qd ad corpus attinet facti sūt | Et quū uis | in celestē habitationē atq; ĩmutationē tanē de tra assumē | di sūt | Qd hoc respiciat ecclā illa angelorū ꝓdicatio | Gloria in ex | celsis deo | et in tra pax hoĩbz bone voluntatis. ut cū ꝓfecisse | rit bona voluntas mādique voluntē sequit. ꝓficiat in nobis | voluntas dei. sicuti est in celestibz angelis ut nulla aduersitas | resistat mē beatitudinis qd est pax | Itē fiat pax voluntas | tua | recte intelligit | obediat ꝓceptis tuis sicuti in celo et in | terra. idest sicut ab angelis | ita ab hoĩbz | Nā sicu voluntatē | dei. cū obtēperatur ꝓceptis eius. ipē dūs dicit cū ait | Meus | cibus est ut faciā voluntatē eius qui me misit | Et sepe nō | uerim facē voluntatē meā sē voluntatē eius qui me misit | Et | cū ait. Este mī mea et este frēs mei | et quicūq; fecerit volū | tatē dei | hic mr est frr et mr et sor | Cum eī fuerit volun | tatē dei | in illis utiq; fit voluntas dei | nō qua ipē fecit ut ve | lit deus | sē quia fecit qd ille vult. idest fecit secūm voluta | tē eius | Est ecclā illa intellectus. fiat voluntas tua sicut in celo | et in tra. sicut in sctis et iustis ita ecclā in pcoribz | qd adh | duobz modis accipi potest: sine ut oremus ecclā ꝓ ĩmitatē mūs | Quid eī aliud est habendi. tenē quoz voluntatē xpianū | et catholicā nomē augeat. ut ita dictū sit | fiat voluntas tua | sicut in celo et in tra | tāqm si dicat | faciāt voluntatē tuam | sicut iusti ita ecclā et pcores | ut ad te cōuertant | Sine ita | fiat voluntas tua sicut in celo et in tra | ut sua cuiq; tribu | ant | qd fit extremo iudicio: ut iustis ꝓmiū. peccatoribꝰ

dapnacio retribuat. cū agm ab hedis sepabunt. Ille etiā non
absurdus ymo etiā et fidei et spei mē cōuenientissimus mtel
lectus est: ut celū et terrā accipiamus spm et carnē. Et quomō
diat apls ego mente seruio legi dei. carne aūt legi pēi. Videmus
factā voluntatē dei in mēte. idest in spū. Cū aūt absorta fuit
mors in victoriā et mortale hoc mduerit imortalitatē. qd
fiet cum ꝛsurrectōe. atq illa imutatione que pmittit iustis
sedm cuiusdē apli ꝓdicatōnē. fiet voluntas dei sicut in celo et
in terra. idest ut quēadmodū spūs nō resistit deo. sequēs et
factās voluntatē eius. ita et corpus nō resistat spū. vel aīe
que nūc corpis infirmitate vexat. et in carnalē consuetudinē
pna est. qd erit sūme pacis in vita etna. ut nō solū velle ad
iacerat nobis. sz etiā ꝓficere bonū. Nūc enī inq velle adiacet mi
ꝓficere aūt bonū nō inuenio. quia nōdū in tra sicut in celo. idest
nondū in carne sicut in spū facta est voluntas dei. Nā et in mi
seria mea fit voluntas dei. cū ea ꝑpatiūr ꝓ carnē que nobis mor
talitatis iure debent. quā peccando meruit mea natura. Dz id
orandū est ut sicut in celo ita in tra fiat voluntas dei. idest
ut qēadmodū condelectatā legi dei sedis in interē hoīnē. ita etiā
corpis imutatione facta huic nrē dilectionī nulla ꝓs mā tor
mentis doloribz seu voluptatibz aduerset. Per illud a veritate
abhorreat ut accipiamus. fiat voluntas tua sicut in celo et in t
ra. Sicut in ipō dnō nō ihū xpō. ita et in ecclesia tūc in viro
qui prīs voluntatē implenit. ita et in femina que illi despō
sata est. Celū enī et terra cōuenienē intelligit. quasi vir et
femina. quoniā terra celo fecūdāte fructifera est. Panē
petitio. Panē nrm cotidianū da nobis hodie. Panis cotti
dianus aut ꝓ hīs omnibz dictus est. que huius vite necessitatē
sustentat. de quo cū ꝓpheta aīt. Solute cogitate de crastino.
Vt ideo sit additū da nobis hodie. aut ꝓ sacramēto corporis
xpi. qd cotidie accipimus. aut ꝓ spirituali cibo. de quo idē dns
dicit. operamini escā que nō corrumpit. Et illud. Ego sū pa
nis vite qui de celo descendi. Dz horū triū quid sit ꝓbabilius
considerari potest. Nā forte quispiā moueat. cur oremus ꝓ

hñe adipiscendis que huic vite sūt nēssa/velut est victū et te
gumētū. cū ipē dñs dicat/Nolite sollicati esse quid edatis aut
quid induamīni/Nn potest quisq; de ea re p qua adipiscenda
orat nō esse sollicitus. cū tanta mētis ne animi orantē dirige
da sit/ut ad hoc totū illud referat²/qđ de claudendis cubiculis
dictū est/Et illud qđ ait/Querite primū regnū dei et iustiā/Nō
aut vniq; querite primū regnū dei: deinde ista querite/sz hec
omnia inquit apponētur vobis/sz eā nō querētibz/Quomō aūt
recte dicat² nō quērē aliquis qđ ut accipiat mētissime deū
ptrē. nescio utrū inuenri queat/ De sacrīmēto aūt corpis dñi
ut illi nō mouēat questionē qui plurimū in orōnētalibz partibz
nō cottidie cene dñice cōtēnat. cū ista panis cottidianus dictus
sit/vt q illi taceāt. neq; de hac re sua sententia defendant/
vel nrā aūctē ecclāstica/q sine scandalo ista fiēri/neq; ab eis q
ecclesiis ptsunt fieri phibent²/neq; nō obtēperantes despnāt²/Unde
plangitur non hūt in illis ptibz intelligi cottidianū panē/Nā mag
mi pēs cōmune arguerentur qui ex eo cottidie nō accipiūt/sz ut
de istis ut dictū est mihi m aliquā parte dissēramus/illud certe
debet cōtēdē cogitātibz regulā nos orandi a dñō accepisse/qm
transgredi non oporteat/vel addendo aliquid/vel ptrahendo/cū
tū ita sit. quis est qui audeat dicē semel tantū nos orāē debē
orōnē dñicā/Aut cite si iterū vel tris usq; ad eā tamē horā
qua corpi dñi cōicāmus/postea vō nō sit orandū p reliqs ptes
diei/Nō cū ea dicē petimus. da nobis hodie qđ ea accepimus/
Aut poterit quisq; cogē ut etiā vltima diei parte sacrīmētū
illud celebremus/Restat ergo ut cottidianū panē accipiamus/spi
ritalē/ptepta sz diuina/que cottidie oportet meditari et
operari/Nā de ipis dñs dicit/Operamini escā que nō corrūpitur/
Cottidiana aūt iste cibus nūc dicat²/qm diu ista vita tpālis p
dies decedentes/succedētes ipis agitur/Et ne ea qm diu nē
in supiora nūc in nferiora/idest nūc in spiritalia/nē in carna
lia animi affectus alternat/tāquā ei qui aliquādo grauat² abo/a
liquādo famē patit². cottidie panis nōnus est/quo reficiat² esu
riens/et relabens erigat²/Sicut itaq; corpus nrm in hac vita

ante illã ſtiã ĩmutacõnẽ abo reficiẽ/quia ſentit diſpendiũ·ſic
et anim⁹ qñ tpãlibz affectibz q̃ diſpendiũ ab ĩtẽcõne dei pa
tiẽ ꝓpoſitũ abo refinat̃/Da nobis hodie ãr dictũ eſt· qñdiu
dicat̃ hodie/idẽſt in hac tpãli vita/Sic eñ abo ſpũali poſt
hãc vitã ſatiabimũ in etnũ/ut nõ tñ dicat̃ cottidiana panis/
qua ibi tpãlis volubilitas que diebz dies ſucedẽ facit/vnde
appellat̃ cottidie nulla erit/Vt ãr dictũ eſt hodie ſi vocem
eius audieritis/q⁹ nr̃ꝓtat̃ apte m apta que eſt ad hebreos· qñ
diu dicat̃ hodie· ita et hic accipiendũ eſt da nobis hodie/Si quis
ãr ciã illa que de victu corpis neceſſario vel de ſacrmẽto dñici
corpis iſtã ſentẽciã vult accipere/oportet ut cõiũcte accipiant̃
aiã tuã· ut ſaz cottidianũ panẽ ſimul petamꝰ·et nr̃ũ corpus
ſacrmẽtũ viſibile· et tuã ſibile verbi dei/Quinta petitio/et di
mitte nobis debita nr̃a/ſicut et nos dimittimꝰ debitoribz nr̃is
Debita peccata dicã maĩfeſtũ eſt·/vel illo q⁹ air idem dñs non ex
ies donec reddas nouiſſimũ quadrantẽ/vel illo q̃ debitores appel
lauit qui ei nũcianti ſuũ ꝓximi/vel ruina turris/vel quorum
ſanguinẽ herodes ſacrificio miſcuit/dixit eñ putare hoĩes q⁹
illi ultra modũ debitores eſſent/idẽſt peccatores/Et addidit/N
mẽ dico vobis niſi penitẽciã egeritis ſimilit̃ morieminí/Nõ hic
q̃ queſtã vrget̃ pecuniã dimittẽ debitoribz·/ſed queriq̃ in eũ
alius peccauerit/Nã pecuniã dimittẽ·illo potius iubemur ꝓ
cepto q⁹ ſupius dictũ eſt/Si quis tibi tunicã tollẽ voluerit et
iudicio et ptẽ/Nec ibi ſtatim eſt oĩ pecuniario debitori dimittẽ
debitũ·ſi ei qui reddẽ noluerit· in tantũ ut velit eciã litigare/
Verũ ãr dñi ut air apte nõ oporteat litigare/Cui q̃ vel ſpon
te vel conuictus pecuniã debitã reddẽ noluerit/dimittenda
illi eſt/Duas eñ ob res nolit reddẽ· vel q̃ nõ habeat/vel q⁹
auarus ſit· rei q̃ alienę cupidus/utrũq̃ ãr ꝓtinet ad inopiã/
Nã illa inopia eſt rei familiaris/hec animi/Cui ſiquis utraq̃ ta
li dimittit debitũ· inopi dimittit/opus q̃ xp̃ianũ operatur/
obſeruãte illa regula· ut in animo ꝓximi ſit dimittẽ q⁹ ſibi de
beat/Nã ſi modeſte et leniter oĩno de egerit ut ſibi reſtituatur/
nõ tñ intendẽs fructũ pecuniẽ· qñ ut hominẽ corrigat· cui ſine

dubio peiimosū est habere/vnde reddat si non reddē. nō solū
nō peccauit. ſi pdidit etiā plurimū: ne ille dū aliena peccūa
lucrū facē vult. dāpnū fidei patiat/ Q̄d tāto est grauius ut nul-
la sit cōparatio/ Ex quo intelligit etiā in ista quīta petitiōne
qua dicimus dimitte nr̄ā/ nō de peccūia quidē dicī/ ſi de om
nibz que in nos quotid peccant/ ac p hoc etiā de peccūia peccat
nāq; in te qui tibi peccūiā debitā cū habeat vnde reddat re-
causat reddē/ Q̄d peccatū si nō dimiseris. nō potes dicē/ dīt-
te nobis sicut et nos dimittimus/ Si aūt ignouerit: videt etiā de
peccūia dimittenda admoneri eū cui tali p̄ce orare p̄cipitur/
Illud sane t̄ntari potest/ ut quomō dicimus dimitte nobis et nr̄ā
tuā cōuictam cū ista regulā seruasse. si eis nō dimittamus/ qui ve
niā petūt. qua et nobis venia p̄teritoz a benignissimo patre
dimitti volumus/ Et illo rursus p̄cepto quo iubem̄ orare p inimi
cis nr̄is. non p hoc iubemur. ut veniā petāt/ Nam cū qui ta
les sūt nō sūt inimici/ Nullo modo aūt quisq̄m vere dixerit orāe
se p eo cui nō ignouerit/ Quapp̄ fatendū est. omnia p̄ta dimit
tenda esse/ que in nos admittūtur. si volumus nobis a p̄re dimit-
ti que admittimus/ Nam de vindicta supius dicitur arbitror satis
disputatū est/ Sexta petitio est/ Et ne nos inferas in tēptatiōnē/
Nō simplices. rectiores habent inducas qd tāmodē valē arbitr̄/
Nā ex vno greco. qd dictū est ΕΙΣΕΝΕΓΚΗΣ utrūq; trāslatū est/
ergo ut aīt in p̄cando ita dicāt/ Ne nos patiaris induci in tēptatiōes
Exponētes. videlicet quomō dictū sit inducas/ Nō cēm p se ipm
inducit deus. ſi induci patiat eū qui sue auxilio deseruerit/
ordine oculissimo ac meritis causis etiā sepe manifestis dig
nū iudicat ille qui deseratur et in tēptatiōnē induci simat/ Aliud
est aūt induci in tēptatiōnē: aliud tēptari/ Nā sine tēptatiōne p-
batus esse nullus potest/ Siue sibi ipi sicut sptūs est sup̄/ Siue
nō est tēptatus qualis sit/ Siue alij. sicut apl̄s ait/ Et temp
tatiōnē vrām in carne mea nō sprexistis/ hinc eūm eos firmos
ipe cognouit. qd eis tribulatiōibz que apl̄o in carne accidebāt
nō sūt a caritate deflexi/ Nā deo noti sumus et ante omnes
tēptatiōnes. qui sit omnia anteqūm fiant/ Q̄d utiq; sptūs est/

¶ Tēptat vos dñs deus vr: ut sciat si diligitis eū. ¶ Illa locutōne po
sitū est ut sciat. p eo qd est ut faciat vos facias. ¶ sicut dicē leti
diamq; qd letos faciat. et frigus pigrū q; pigros faciat. et in
numerabilia hmōi. que siue in consuetudine loquendi. siue in sermo
ne doctorū. siue in scripturis sanctis reperiuntur. ¶ Qd nō intelligē
tes hēretici qui veteri testamēto aduersant. velut ignorātie vi
tio notandū putant eū de quo dictū est. ¶ Temptat vos dns de
vr. quasi in euangelio de dno scriptū non sit. hoc aūt dicebat tēp
tans eū. nā ipe sciebat quid ipe facturus. ¶ Si eū nouerat cor
eius quē tēptabat. quid est qd voluit vidē tēptando. ꝛ pro
fecto illud factū est. ut ipe sibi notus fieret. qui tēptabat. su
ā ꝛ desperatiōne cōdēnaret. saturatis turbis de pane dnī. q
eas non de habē qd ederent existimauerat. ¶ Non g hic oratur
ut nō tēptemur. sed ut nō inferam in tēptatiōnē. quia si quis
prā cui nacē est igne examinari. nō orat ut igne non cōtingat
sed ut nō exuratur. ¶ Pasa eū figuli pbat fornax. et hoīes iusti
tos tēptatio tribulatiōnis. ¶ Ioseph g tēptatus est illecebra stu
pri. ꝛ non est illatus in tēptatiōnē. ¶ Susanna tēptata est. nec
ipā inducta vel illata in tēptatiōnē. multiq; alii virtutes sacre
¶ sed iob maxime. cuius admirabilē stabilitatē in dnō deo suo. cū
illi hēretici hostes veteris testamēti ore sacrilego irridē voluerūt
illud p ceteros vetilant. qd satanas petiuit eū tēptandū
¶ Ruerūt eū ab imperitis hmōdi talia intelligē nequaq; valē
tibus. quomō satanas cū deo lāqui potuerit. nō intuētes. ¶ Nō
eū possunt cū suppliciōne et contēptiōne cecidi sūt. deū nō
loci spatio. mole corporis occupare. et sic alibi esse. alibi non
esse. vel certe hic habē partē aliā. et alibi aliā. ꝛ maiestate
vbiq; presto esse. ¶ non p partes diuisū. ꝛ ubiq; p fectū. ¶ Qd si
carnaliter intuent qd dictū est. celū mihi sedes est. et terra
scabellū pedū meorū. cui loco et dns testat dicēs. nō aure
tis neq; p celū quia thronus dei est. neq; p terrā qā scabellū
est pedū eius. ¶ Quid mirū si in terra diabolus cōstitutus an
te pedes dei steterit. et cora illo aliquid locutus est. ¶ Nā quō
valent illi intelligē nullā esse animā q̄nuis puersam. que

tamē ullo mō ratiocinari potest/ in cuius conscientia nō loquat⁹
deus/ ¶ Cuius enī scripsit in cordibus hoīm nātalē legē nisi deus:
de qua lege apls ait/ ¶ Cū enī gentes que legē non habēt, nātal⁹
que legis sūt faciūt, hīi legē non habentes ipi sibi sunt lex:/
qui ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis· cōtestāte con
scia ipōrū et mūtis sibi inīcē cogitationū accusantiū/ aut etiā excu
santiū· in die qua iudicabit dns occulta hoīm/ ¶ Quappō si omnis
anima racionalis etiā cupiditate cecata· trū cū cogitat et ratio
cinat⁹· quicq; in ea rōcinatione verū est· nō ei tribuendū est
sed ipi lumini veritatis/ a quo vel tenuiter p sui capacitate il
lustrat⁹· ut verū aliquid in ratiocinatiōe suā do sentiat/ ¶ Quid mirū si di
abolo animi prava cupiditate puersa· quicq; tamē verū de
iusto vno cogitant· cū eū tēptare vellet ipius dei voce id est ip
sius veritatis voce audisse phibet⁹/ ¶ Quicq; aī falsū illi cupi
ditate tribuit⁹· qua diaboli nomē accepit· quīnuis etiā p creatu
rā corporalē atq; visibilē deus plerūq; locutus est· seu bonis
seu malis· tp; sīm dns et creator/ et p animas rei meritis or
dinator: sicut p angelos qui hoīm quoq; aspectibus apparuerūt
et pphetas dicentes/ hec dicit dns/ ¶ Quid g̃ mirū si quāq; nō
pā cogitatiōne p aliqm certe creaturā tali operi accōmodatā
deus locuty cū diabolo dr· nec dignitatis esse arbitrent⁹· et qī
iustitie meritū qd· cū illo dō locuty est· quomō locuty est cū alia
angelica quīquīm stulta et cupida· tp; si loquēt⁹ cū anima hūa
na stulta et cupida/ ¶ Aut ipi dicant/ quomō locuty est dns cum
illo diuite· cuius cupiditatē stultissimā arguēs voluit dicens
Stulte hac nocte anima tua expostulatur a te/ hec que ppa
rasti cuius erūt:/ ¶ Certe hoc ipe dns in euāgelio dicit· cui hē
tri isti velint nolint colla submittūt/ ¶ Si aī hoc moueatur· ip
tēptandū iustū satanas petrū a deo· nō ego expono quāe sit
factū· si ipōs cogo exponē quāe sit dictū in euāgelio ab ipo
dno discipulis/ ¶ Ecce satanas petīt vexare vos sicut triticū/
at petro aut/ ¶ Ego aī postulaui· ne deficiat fides tua/ ¶ Cū aī
hoc exponūt michi· simul illud qd a me quesīt exponūt sibi/
¶ Si vō nō valuerūt hoc exponē· non audeāt id qd in euāgelio

sine offensione nō intellegūt. in aliquo libro cū temeritate cul-
pare. quūr ista tēptationes p̄ satanā. nō p̄tā te eius. ſ̄ p̄missu
dñi ad homines. aut p̄ suos p̄fectus puniendos. aut p̄ dñm mīa p̄
landos et exercendos. Et inter est pluzimū in qualē quisq; tēp
tationē incidat. Non enī in talē īcidit iudas qui vendidit x̄m
in qualē incidit petrus cū ter negauit dñm. Sicut etiā hu
mane tēptationes credo cū bono quisq; animo. p̄ter humanam
tamē fragilitatē in aliquo cōsilio labit̄. aut iracundiā in fratre
studio corrigēdi: paulo tamē amplius quā xp̄iana tranquillitas
postulat de quibz apl̄s dicit. Tentatio vos nō apprehendat nisi
humana. cū idem dicat. Fidelis deus qui vos non sinat tēptari
sup̄ q̄d potestis ferre. ſ̄ faciet cū tēptatione etiā exitū. ut
possitis tolerare. In qua sua satis ostendit. nō id nobis orandū
esse. ut nō tēptemur. ſ̄ ne in tēptationē inducamur. Inducam̄
enī si tales acciderint quas ferre nō possumus. Sz cū tēptatio
nes periculosas in quas inferri atq; induci p̄ncipio est. aut p̄s
peris rebus tribulēz aut aduersis oriane. Nemo frangit̄ adū
sarū molestia. qui p̄sperarū delectatione nō capitur. Sz libera
nos a malo. Grandū est enī ut nō solū nō inducam̄ in malū
quo cademus q̄d sexto loco petit̄. ſ̄ ab illo etiā liberēmur quo ia̅ in
ducti sumus. Et d cū factū fuerit. nichil remanebit formidulo
sū. nec omīno metuēda erit vlla tēptatio. q̄d tamē in hac
vita q̄ndiu ista mortalitate circūferimus in qua sepe ꝑtima p̄
suasione inducti sumus. non sperandū est posse fieri. Sz tū
aliquando futurū sperandū est. et hoc est spes que nō vi
detur. De qua cū loquat̄ apl̄s ait. Spes āt que videt̄ non
est spes. Sed tamē sapiētia que in hac q̄si vita cōcessa est
fidelibz seruis dei nō est desperāda. Ea est aūt. ut id q̄d dñs
reuelante fugiēdū esse intellexerimus. cautissima vigilātia
fugiamus. et id q̄d dñs reuelāte appetendū esse intellexerim⁹
flagrantissima cupiditate appetamus. Ita cū reliquo meritū
tes huius onis. xp̄o morte depositā. ex omī hōis p̄te optimo
tpe p̄fectā beatitudo. que in hac vita inchoata est. et qui ca
pessende atq; optinēde aliq̄do. nūc ois conat⁹ impēditur.

Sed harū septē petiaonū considerāda et cōmēdāda distinctio est. Nā cū vita nra tpālis nūc agatur atq; speret eterna. Et cū eterna priora sint dignitate. q̄nus tpālibz prius actis ad illa tñ speratur. triū p̄mazū petiaonū impetrationes. q̄ñ q̄ in hac vita que isto seculo agit exordiū capiāt. Nā et sanctificatio nominis dei ab ipō humiliatis dñi aductu agi cepit. et aduentus regni eius. quo in claritate vēturus est. nō ia finito seculo ꝑ sine seculi manifestabit. Et ꝑfecto volūtatis eius sicut in celo et in tra. sine ustos at petōres celū et trā intelligamus. sine spm et carnē. sine dñm et cathaam. sine oia simul ipa perfectioni nre beatitudinis. et ideo seculi t̄minatione completur. tamē oīa tria m̄etnū manebūt. Nā et sanctificatio nominis dei sempiterna erit. et regni eius nō est finis. et ꝑfecte nre beatitudini eterna vita ꝓmittit. Reliqua vō quatuor que petim. ad tpālē istā vitā m̄ primū vident. Cd ꝑmū est panē nrm cottidianū da nobis hodie. hoc ipō eū ꝙ dictū est cottidianus panis. sine spiritalis significetur. sine m sacrmēto aut i victu isto visibili. adhoc tempus ptinet qd appellauit hodie. Non quia spiritalis cibus non est sempiternus. ꝑ quia iste qui cottidianus dictus est. m scripturis sine in scripturis sermonis. sine quibusq; tpālibz signis exhibetur anime. que oia tūc vtiq; nō erūt. cū omēs erūt deabiles deo. et ipam ineffabilē lucē veritatis nō motu corpoz̄ significantes. ꝑ puritate mentis haurientes. Nā fortasse ꝓpriā et panis dictus est nō potus quia panis frangēdo atq; mandendo m alimētū cōuertitur. potus at potatus sicuti est trāsit in corpus. ut isto tpe sit veritas cū cottidiano panis dicit. tūc at potus cū labore multo disputandi et sermocinādi quasi frangēdi atq; mandēdi opus erit. ꝑ solo hausto sincere ac ꝑspicue veritatis. Et peccata nūc nobis dimittūt. et nūc dimittimus. que hec quatuor reliquarū secūda petitio est. Tūc at nulla erit venia peccatoz̄. quia nulla peccata et tēptacōnes tpālem istā vitā infestant. Non at erūt cū ꝑfecti erit qd dictum est. Abscondes eos in abditu vultus tui. Et malū a quolibe

ram optamꝰ/ et ꝑ̄ liberacio a malo ad hāc utiq; vitā ꝑtinet/
quā et iustica dei mortalē meruimꝰ. et vnde ꝑ̄ius miserꝫ
dia liberamur/ Videt eā michi sꝑtenarius iste nūs harum
petitionū cōgruere/ illi sꝑtenario nō ex quo totus iste scā
manauit/ Si eū timor dei est quo beati sūt pauꝑes spiritu/
qm̄ ip̄orū est regnū celorū: petamꝰ ut sāctificetur m hoīb⁹
nomē dei timore casto ꝑmanēte m sēcla sēclorū/ Si pietas est q̄
beati sūt mites: qm̄ ip̄i hēditate possidebūt terrā/ petamꝰ ut
veniat regnū eius/ siue in nos ip̄os ut mites/ tamꝰ/ nec ei resista
mus. siue de celo m terrā in claritate aduētus dn̄i quo nos
gaudebimꝰ et laudabim̄ dicēte illo/ venite bn̄dicti ꝑ̄is mei
et ceteri/ ſm dn̄o eū mquit ꝓphā laudabit anima mea: audiāt mā
sueti et lętent̄/ Si sapia est qua beati sūt qui lugēt/ qm̄ ip̄si
consolabūt̄. oremꝰ ut fiat voluntas eiꝰ sicut m celo et in terra/
Cruia cā corpus tēp̄ terra/ spiritui tuo tēp̄ celo/ suma et tota pax
consentit̄ non lugebimꝰ/ nā nullus alius huiꝰ tēporis luctus
est. nisi cū aduersus se ista cōfligūt et cogūt nos dicē/ Video
aliā legē m mēbris meis repugnantē legi mentis mee/ et luc
tū mrm̄. lacrimosa voce testari/ miser ego homo quis me libera
bit de corpore mortis huius/ Si fortitudo est. qua beati sūt qui
esuriūt et sitiūt iusticiā/ qm̄ ip̄i saturabūtur. oremꝰ ut panis
nr̄ cottidianꝰ detur nobis hodie/ Cruo fulti atq; sustentati: ad
plenissimā illā saturitatē venire possimꝰ/ Si consiliū est/ q̄
beati sūt miseri cordes/ qm̄ ip̄orū miserebit̄/ dimittamꝰ de
bita debitoribus nr̄is/ et oremꝰ ut nobis mā dimittant̄/ Si in
tellectus est. quo bti sūt mūdi corde. qm̄ ip̄i deū videbunt/
oremꝰ non moduri in tēptationē/ ne habeamꝰ duplex cor: nō
appetendo simplex bonū quo referamus omnia que opam̄/ sed
simul tpālia et eterna sectando/ Tēptationes eū ex his re
bus que grues et calamitose videnť hominibus nō in nos va
lent. si non valeant illę que blandicijs earū rerū accidunt/
quas homines bonas et letandas putant/ Si sapiētia est.
qua beati sūt pacifici/ qm̄ ip̄i filij dei vocabūtur/ oremus
ut liberemur a malo/ ꝑ̄ eū liberacio liberos nos faciet/
id est filios dei: et ꝑ̄ adoptionis clamemꝰ abba pater/ Sane

nō negligenē p̄tereūdū est. qd ex omnibus hīs sentēcijs quibz
nos orare dn̄s p̄cepit. ea potissimū cōmendandā esse iudicat
bit. que p̄ncet ad dimissionē p̄cōrū. In qua nos misericordes
esse uolunt. qd unū est consiliū miserias euadēdi. In nulla ei
alia sentēcia sic oramg. ut quasi gratiā cū dnō ineamg. Dicimg enī.
dimitte nobis debita mā sicut et nos dimittimg. In qua practicē
si mētimur. nullus est fructus. Quē cū dicimus di ei
dimisericordis hominibz parā eorū. dimittet et vobis p̄r vr. Et p̄
¶ Sequit de tertiumo p̄ceptū. p̄tinēs ad eandē cordis mūdaciōnē
de qua nūc agit. Nam et in hoc opē cauendū est. ne subrepat
aliqua ostentatio et appetitus laudis humane. qui duplicat cor. et
nō sinat mūdū et simplex esse ad intelligendū deū. Cum autē
tertiū natis inquit. nolite fieri sicut ypocrite tristes. Manifestū
est hīs p̄ceptis. omnē mām intentionē in interiorā gaudia di
rigi. ne foris querētes mercedē huic stō conformemū. et a
mittamg p̄missionē tanto stabidioris atq firmioris. quāto interioris
beatitudinis qua nos elegit deus conformes fieri imagini fi
lii sui. In hoc aūt capitulo maxime adhauertendū est. ne in
stolo rerū corporearū nitore atq pompa. ꝑ eā in xp̄iē sordibz
luctuosis esse possē iactantiā. et eo periculosiorē. quo sub no
mine securitatis det decipit. Qui g̃ immoderato cultu corpis
atq vestitus vel ceterā rerū nitore p̄fulget. facile cōtēnit
rebus xp̄iē pomparū stī esse sectator. ne quēq fallat dolo
sa imago sectatis. Qui aūt in p̄fessione xp̄iane tis iustitiā
squalore ac sordibz intentos in se hominū oculos facit. cū id
voluptate faciat. nō necessitate patiat. certis eius op̄ibus p̄est
comici. utrū hos cōtemptu superflui cultg. an ambitione aliqua
faciat. quia et sub ouina pelle. cauēdos lupos dn̄s p̄cepit.
ꝑ ex fructibz inquit eorū cognoscetis eos. Cū enī reperimt
aliquibz tēptationibz ea rē illis subtrahi vel negari. que
isto velamine consecuti sūt. vel consequi cupiūt. tūc nōne ēt
apparebit. utrū lupus in ouina pelle sit an ouis in sua. Non
enī ꝓpter aliā ornatus superflue debet appetitg hoīm nullā xp̄i
anos. quia illū pactū habitū ac necessariū eāq simulatores

sepiuꝰ vsurpant. ut meliores decipiant. quia et ille oues nō
debēt pelles suas deponē. si aliquādo eis lupi se cōtegūt
¶ Cruciꝫ ꝙ subdit. quid sit qd aut Nos aut cū ieiunatis unguite
capita vrā et pūm. Non enī quisquā recte percepit. quīmus fa-
em cotidiana consuetudine lauemꝰ unctis eciā capitibꝫ cū
ieiunamꝰ nos esse debē. Qd si turpissimū omēs fatent. intel-
ligendū est. hoc pceptū unguendi caput et faciē lauādi ad ī
teriorē hominē pmū Unguit ꝙ caput ad leticiā pmet. la-
uare aūt faciē ad mūdiciā Et ideo caput unguit qui letat ī
terꝫ mēte atqꝫ ratōne. hoc enī recte accipimus caput. qd in
alia pminet. et quo ceteri homines regi et gubernari manifestū
est. Et hoc facit. qui nō foris querit leticiā: ut de laudibꝫ hoīm
carnaliū gaudeat. Caro aūt que subiecta ee debet. nullo mō est
odio habita. sicut apls dicit. cū de diligēda uxore pcepisset. Caput
mulieris vir. cui uero caput est xps. Interius ꝙ gaudeat in ie
unio suo. ea ipō que sit se ieiunādo anquirit a voluptate seculi
ut sit subditus xpō. Cum secūm hoc pceptū caput unctū habē
desiderat. ita enī et faciē lauabit. id est cor mūdabit. quo visu
rus est deū. non mō posito velamine ppē infirmitatē cōtracta
de sordibꝫ sed firmus et stabilis qnō mūdus et simplex. lauemī
inquit mūdi estote. auferte nequitiā ab animis vrīs atqꝫ a
conspectu oculoꝝ meoꝝ. Ab hīs ꝙ sordibꝫ faciem nrā lauāda
est. quibꝫ dei aspectꝰ offenditur. Nos enī reuelata facie gloriā
dñi speculātes in eandē imaginē tñsformabimur. Itepe eciā cogi
tacio nrōꝝ uerꝝ ad istā vitā pmeāt. sanctat et sordidat m
teriorē oculū nrm. et plerūqꝫ conduplicat. ut ea que videm
cū hominibꝫ recte facē. ne eo corde faciamꝰ quo dñs pcepit
id est quia eos dilegimus. si quia cōmodū ab eis aliqd ppē nīs
tatē puīe vite adipisci volumꝰ. Debemꝰ ꝙ bū facē illius ppē
salutē nrōꝝ etnā. nō ppē corpale cōmodū nrm. Inclinet ꝙ
deus cor nrm in testimōia sua et nō in emolumētū. Finis enī
pcepti est caritas. de corde puro et conscīa bona et fide nō
ficta. Cui aūt ppē suā de hac vita nīstratē frater consulit.

nō utiq; cautate cōsulit / quia nō illi quē debet tāq; sēipm dilī-
gē / sed sibi consulit / vel potius nec sibi quidēquidē / hinc sibi
fecit duplex cor. quo impedit ad videndū deū. in qua sola visi-
one est beatitudo ēta atq; petua / Recta g̃ sequit et pōpit
qui mūdando cordi nō instar dicens / Volute vobis condē thē-
saurōs in tra. ubi tinea et cōmestura et ꝛc / Ergo si in tra est
cor. idest si co corde quisq; optatur aliquid ut terrenū cōmodū
adipiscatur. quō erit mūdū quod in terra voluptat? / Si aūt in
celo mūdū erit. quia mūda sūt quecūq; celestia / Sordescit enī a-
liquid cū mixtura misceť nature / Cumuis in suo gne nō sordide /
Puta et iā de puro argēto sordidatur aurū si misceat. ita et a-
mor nr terrenorū cupiditate sordescit. quāuis ipā terra in suo
gne atq; ordine mūda sit / Telū aūt hoc loco nō corporeū accepi
quia omē corpus p terra habendū est / Totū enī mūdū debet
contēpnere. qui sibi thesaurizat in celo / In illo g̃ celo de quo dic-
tū est / Telū celi dnō. idest in firmamēto spirituali / Non in eo
co qd transiet / constituere et collocare debem. thesaurū nrm et
cor nrm / ꝑ in eo qd semp manet / Telū aūt et terra transiet /
Et hic manifestat de mūdando corde se ista cuncta ꝓpipere cū
dicit / Lucerna corporis tui est oculus tuus et ꝛc / Si g̃ oculus
tuus simplex Et ꝛc / Cui locus sic intellegendus est. ut nunc /
quia omia opa nra tunc esse mūda et placē in conspcu dei / si
fiant simplici corde. idest intēcione in supna / sine illo cupidita-
tis. qua et plenitudo legis caritas / Oculū g̃ hic accipē debem
ipam intencionē qua facim quicq; facim / Cuc si mūda fuit
et recta. et illud aspiciens qd aspiciendū est / omia opa ura q
sīdm ea opa nra nūc est bona sint / Cuc opa omia totū corpi
appellauit. quia et aplī mēbra ra dicit quedā opa / que im-
pbat et mortificanda ꝓcipit dicēs / Mortificate g̃ mēbra vra
que sūt sup tra / fornicacōnē / immūdicā / auaricā / et cetā talia /
Non g̃ quid quisq; faciat. ꝑ qui animo faciat considerandū est /
hoc est enī lumē in nobis. quia hoc nobis manifestū est / bono
animo nos facē qd facim / Hmē enī qd manifestat lumē est /
Nam ipa facta que ad hominū spectatē nobis ꝓcedūt / metū

habent exitū. et ideo tenebras eas vocauit. Non enī nouit cum
peccatū peccigo mdigēt. et peteti. quid inde aut factuus sit
aut passuzus. Et fieri potest. vel faciat ex ea. vel ppt̄ eā pa
tiat aliquid malu. qd ego cū dare nō euenire voluerī. neq; hoc
animo dederī. tamq; si bono animo fieri. qd mō cū fiere votū e
rat. et ideo lumē vocat. Illuīat eā factū meū. qualēcūq; ex
itū habuerit. Cum exitus qm incertus et ignotus est. tenebre
vocate sūt. Si aī malo animo fieri. eā ipm lumē tenebre sūt.
Lumē enī dicat quia nouit quis quo animo faciat. eā cū malo
animo fiat. Sz ipm lumē tenebre sūt. quia nō in sua digit
simplex intēcio. sed ad mfeziora declinatur. Et duplex cozde qī
umbrā facit. Si g lumē qd in te est tenebre sūt. ipē tenebre qn
te. hoc est. si ipa cozdis intēcio qua facis qd facis qua et ibi no
ta est. sozdidat appetitu appetitu rezū terrenazo et tpaliū atq;
cecat. qūto magis ipm factū. cuj intūtus est exitus. sozdidū et tene
brosū est. quia et si bene alicui placuerit qd tu nō recta et mū
da intencione facis. quomō tu fecerus tibi iputat. nō quomō illi
placuerit. Sz aī sequit et dicit. nemo pt̄ duobz dnīs seruire. ad
hāc ipam intencionē reserendū est. qd q̄ sequēs exponit dicēs.
Aut enī unū odio habebit et alterū diliget. aut alterū patiet.
et alterū contēpnet. Que verba diligente consideranda sūt. Nam
qui sint duo domini. demeps ostendit cū dicit. Nō potestis deo
seruire et māmone. Syra mona apud hebreos diuitie appellat di
cūtur. Congruit et pumitū nomē. Nā lucrū punire māmon dicit.
Sed qui seruit māmone. illi utiq; seruit. qui rebz istis tyrannō me
rito suo placitatis ppositus. ingratus huic sibi a dnō dicit. Aut
enī huic odio habebit homo. et alterū diliget. i deus. aut al
terū patiet. et alterū contēpnet. patit enī diuicū et pnicioſum
dnm. quisquis seruit māmone. Sua enī cupiditate implicatus
subdit diabolo. et nō eū diligit. Quis enī est qui diligat dya
bolū. Sed tamē patiet. Si in maiore aliqua domo qui a ille
alicne coīctus est. ppt̄ cupiditatē suā duā patiē seruitutē.
eā si non diligat eū cuj ancillā diligit. Alterū aī contēpnet
dicit. nō odio habebit. Nullius enī fere consuetudo. deū posse
odisse. Contempnit autē. i. non timet. cū qī de eius bon

tate securus est. Ab hac negligencia et pmissa securitate re-
uocat ppō suōs: cū per ppheta dicit. fili ne adiicias peccatū sup
peccatū et dicas: miserabis dei magna est: ignoīs quia pa-
ciencia dei ad penitēciā te inuitat. Cuius cū tanta mā est com-
memorari potest: qm̄ eius qui oīa donat peccata recordatis: et
oleastrū facit participē pmgredinis olive: Et cuius tanta seue
ritas qm̄ eius qui nālibz ramis nō pepercit. Si ppt̄ infidelitatē
fregit illos. Vz quisquis vult diligē deū et cauere ne offendat
nō se arbitretur duobz dnīs posse seruire: et mūdanē cordis
sui rectā ab dnīca duplicitate explicet. Ita cū senuerit de deo in
bonitate et simplicitate cordis querat illū. Ideo mihi dico vobis
nō hābē sollicitudinē m aiā vrā quid edatis: neq corpi vrō quid
induatis. ne forte qm̄uis iā superflua nō quesierint. pter ipā ne-
cessaria cor duplicet. et ad ista requirenda mā detorqueatur
intētio. cū aliquid qī misericorditer opant. id est. cū cōsulere ali-
cui videri volumꝰ. mīm emolumētū ibi potius qm̄ illius utilitatē
attendamꝰ. Et ideo nobis nō videamur petere. quia nō super-
flua sed nīa sūt que consequi volumꝰ. Dns. at admonet. ut
meminerimꝰ. multo amplius nobis deū dedisse. q nos fecit
et cōposuit ex aiā et corpore. qm̄ est alimētū atq tegumētū.
Quorū aiam nos duplicare cor nō vult. Nōne aiā mquit plus
est qm̄ esca. ut tu intelligas eū qui dedit animā. multo facilius
escā esse datuꝝ. Et corpus qm̄ vestimētū. id est. plus est. ut
similit̄ intelligas eū qui corpus dedit. multo facilius datuꝝ
esse vestimētū. Quo loco queri solet: utrū ad animā cibus
iste pertineat. an anima incorporea sit. iste at cibus corporeus.
Sed animā hoc loco p ista vita posita nouerimꝰ. cuius retinacu
lū est alimētū istud corporeū. Secūdū hanc significatiōnē dic
tū est etiā illud. Qui amat animā suā perdet eā. Illā. Quod
nisi de hac vita acceperimꝰ qua oporteat p regnū dei perdi
qd potuisse martires claruit. cōtrariū hoc precepti esset illi
sentencie qua dictū est. Quid prodest homini si totū mundū lu
cret. animē at sue detrimētū faciat. Respicite inquit volu
tilia celi. qm̄ non seruāt neq metūt. neq congregāt in hor

ꝛra. et pater vr̄ celestis pascit illa. Nonne vos pluris estis ill'
Idest carius vos valetis? Cuia unqq rōnale animal sicuti est
homo sublimius ordinatū est in rez̄ natura qm̄ irrationalia
sicuti sūt aues. Quis āt vr̄m curans inquit pt adicē ad sta
turā suā cubitū unū? Et de vestimēto sollicti estis. Idest
cuig prāte atqz dominatu factū est. ut hanc staturā corpus
vr̄m ꝓducētur. eig prudencia erā vestiri pt. Nō āt vestra
cura factū esse. ut ad hanc staturā veniret corpus vestrū.
ex hoc mrelligi potest. qd si curatis et velutis adicē unū cu
bitū huic staturę nō potestis. Illi erā tegendi corpis curā
relinquite cuig videtis cura factū esse. ut tāte staturę corpg
habeatis. Dandū āt erat erā documētū ꝓpt vestimentū
sicut datū est ꝓpt alimētū. Itaqz sequit et dicit. Considāte
lilia agri quomō crescūt. non laborāt neqz nēt. Ex ista
documēta non sicut supiora allegorice discutienda sūt. ut quera
mus quid significent aues celi aut lilia agri. posita sūt ei
ut de rebus minoribz maiora ꝓsuadēntur. sicuti est illud de
iudice. qui nec deū timebat nec hominē reuēbatur. et tn
sepe interpellanti vidue cessit. ut eius causam considerareꝫ.
non ꝓpt pietatē aut hūanitatē. sz ne tediū patēretur. Nō em
ullo mō ille iustus index ꝑsonā dn̄i allegorice sustinet. Sed
tamē quātū deus qui bonus et iustus est auret deprecante se
hunc comiti dns voluit. qp nec iustus homo eos qui illū assi
duis ꝑcibus tunditū. vel ꝓpt tediū vitandū pt contēpneꝫ.
Nolite g inquit sollicti esse dicētes. quid edemus aut quid bi
bemq et vt. hic manifestissime ostendit. nō hec esse appetē
da tāqm̄ talia bona mā. ut ꝓpt ea debeamq būfacē si quid
facimq. sz tamē esse nēria. Quid em̄ mirū sit mi bonū qd appe
tendū est. et nēriuz qd sumēdū est. hac sentētia declarat
cū ait. Querite ꝑmū regnū dei et iustiā eius. et hec oīa
adi. Regnū ergo et iustia dei bonū mrm est. et hoc appe
tendū. et ibi finis cōstituendus. ꝓpt qd oīa faciamq que
cūqz facimq. Sed quia in hac vita militamq. ut ad illud reg
na ꝓuenire possimus. que vita sine hīs nēriis agi nō pt.

nō bn

apponẽtur hec volũ inquit/ sed vos regnũ dei et iustiã eius
primũ querite/ Cũ eñ dixit illud primũ. significauit quia hoc post
terciũs querẽdũ est nõ tempore sẽ dignitate: illud tẽp bonũ nrm
hoc tẽp natiũ nrm: natiũ aũ ppr illud bonũ/ Neq; eñ verbi grã
ideo debemꝰ euãgelizaꝛe ut mãducemꝰ/ sẽ ideo mãducaꝛe ut euã
gelizemꝰ/ Nã si ppterã euãgelizamꝰ ut mãducemꝰ. vilꝰ habemꝰ
euãgeliũ qm̃ cibũ/ et ezir tã bonũ nrm in mãducãdo/ natiũ aũ
in euãgelizando/ Ad ecclã aptus plnber cũ dicit. Lucẽ sibi quidẽ
et ꝓmissũ esse a dño/ ut qui euãgeliũ ãnũciãt de euãgelio viuãt.
idest de euãgelio habeãt ea que huic vite sũt necãria/ sẽ tamen
se nõ esse abusũ hac ptate. Erãt eñ multi qui occasionẽ habere
cupiebant acquirendi et vendẽdi euãgeliũ: quibꝫ eã volens
amputaꝛe apls' manibꝫ suis virtũ suã tollerauit/ De hñs ei
alio loco dicit. ut amputẽ occasionẽ hñs qui querũt occasionẽ/
Ꝛ̃ qm̃ ecclã sicut reti et bonũ apli ꝓmissũ dñi de euãgelio vi
uẽt: nõ in eo virtu constituerat finẽ euãgelizandi/ sẽ magis
ꝓpue vitꝫ sui finẽ in euãgelio collocaꝛat/ idest ut superius
dixi nõ ideo euãgelizaꝛet ut puenirꝫ ad cibũ/ et si qua sũt
alia nãlia/ ideo ista sumẽt/ ut illud impleãt/ ne nõ volens sed
nãtate euãgelizaꝛe/ Hoc eñ mystice cũ dicit/ Mesetes qm̃
qui in tẽplo orant/ que de tẽplo sũt adũt. et qui altaꝛio deser
uiũt/ altaꝛio comparticipẽ/ Dic et dñs ordinauit hñs qui euã
geliũ ãnũciãt/ de euãgelio viuẽ/ Ego aũ nullius horũ vsus sũ.
Hinc ostendit ꝓmissũ esse nõ iussũ: alioqñ cõn preptũ dñi se
cisse tenebiꝫ/ Deinde sequit et dicit/ Nõ aũ scripsi hec ut ita
fiant in me/ Bonũ est michi magis mori qm̃ gloriã meã quis
qm̃ inanẽ faciat/ Hoc dixit. quia cũ straturꝫ ppr quosdã occa
sionẽ querẽtes/ manibꝫ suis virtũ trasigere/ Si eñ euãgeliza
uero mquit nõ est mi glã/ idest/ si euãgelizauẽ ut ita fiãt in
me/ idest si ppterã euãgelizauẽ ut ad illa puemã. et finẽ euã
geliũ in cibo et potu et vestitu collocauero/ Sed quãe nõ est ei
glã?/ Necessitas eñ inquit mi imũbit/ idest ut ideo euãgeli
zem. quia vnde viuã nõ habeo/ aut ut acquirẽ tpãle fructũ
depcione eñorũ?/ Dic eñ cã nãtas ezir in euãgelio nẽ vo/

luntas ¶ Nec enī michi erit īquit si nō euāgelizauō ¶ Sed quō de/
bet euāgelizare/strz ut in xpō euāgelio et in regno dei ponat
mercedem· ita enī potest non coactus euāgelizaē ſ volens/ Si
enī volens īquit hoc facio mercedē habeo ¶ Si aūt īuitus dispēsa/
tio michi credita est ¶ Quid est si coactus inopia earū rerū que tpāli
vite sūt nāīa pdico euāgeliū/ alij p me habebūt mercedē euā/
gelij/ qui euāgeliū xpm me pdicante diligēt/ ¶ Ego aūt nō habeo
qua nō xpm euāgeliū diligo· ſ eg pēnā in illos tpālibz constri
tus ¶ Vd' nefas est fieri ut nō tpi filius mīstret quisq euā/
gelium/ sed tanqm̄ servus cui dispensatio credita est/ ut tāqm̄
alienū erogans nichil inde xpē capiat p̄ter cibaria/ que nō
de patria patrone regni· sed substētatiū mistre seruituti dāt
extrinsecꝰ/ quīq̄ alio loco et dispensatorē se dicat/ ¶ Potest ei
et servus in filiorū nūm adoptatus eā rem in qua cohēredis
sorte meruit fideliꝰ dispensare patriapibz suis/ ¶ Vñ ubi a
it· si aūt īuitus dispensatio mi credita est· talē dispensatorē
intelligi volūt qui alienū dispensat vnde xpē nichil acapiat
¶ Ergo quecūq; nos ppe aliud aliquid querit sine dubio inferior
est/ qm̄ id ppe quod querit· et ideo illud p̄mū est ppe qd' istam
rem querit· non ista res qua ppe aliū querit/ ¶ Qua ppe si euā
gelium ppe et regnū dei ppe alīū querimꝰ/ priorē facimꝰ alīū
et posteriꝰ regnū dei· ita ut nō desit cibus quer amꝰ regnū
dei/ hoc est ergo p̄mū querē· cibū et deinde regnū dei· id est
hoc priorē loco ponē illud posteriorē ¶ Si aūt ideo querimus cibū
ut habeamꝰ regnū dei/ facimꝰ qd' dictū est/ ¶ Querite p̄mū reg
nū dei et iustitiā eius et hec/ ¶ Querētibz enī p̄mū regnū et iustiā
dei· id est aut hoc preponētibz ceteris nobz· ut ppe hoc cetera
queramꝰ· nō debet subesse sollicitudo ne illa desint que huic
vite ppe regnū dei sūt nāīa/ ¶ Dixit enī supervacuꝰ/ Scit pater
vr quia horū oīm indigetis/ ¶ Et ideo cū dixisset/ ¶ Querite p̄mū
regnū et iustiā dei/ nō dixit· deinde ista querite qm̄ius sūt
nāīa· ſ aut hec oīa apponēt vobis/ id est consequētur si illa
queratis sine vllo vō impedimēto/ ne cū ista queritis· illum
amittatis/ aut ne duos fines cōstituatis/ ut et regnū dei ppe

nō

se appetatiē et ista nōīa: sed hec pcauis ꝑ illud. Ecce vobis nō
decetūr quia duobz dnīs seruire nō potestis. Duobz at dnīs ser
uire conat. qui et regnū dei p magno bono appetit. et hec tē
poralia. Non pōt at simplicē halē oculū. et vni dnō deo ser
uire. nisi quecūq; sūt cetā si sūt nōīa ꝑ hec vnū assumat.
idest ꝑter regnū dei. Sicut at omēs militātes acpiūt āno
nā et stipendiū. sic omēs euāgelizantes acpiūt victū et
tegumentū. Sed sicut nō omēs ꝑ salutē reipublice militāt
sed ꝑ illa que acpiūt. sic non omēs ꝑ salutē ecīē nīstrāt
deo sed ꝑ hec tpālia que tāqm āmonā et stipendia consequū
tur. Aut et ꝑ hec. et ꝑ illud. Sed supra iam dictū est. nō
potestis duobz dnīs seruire. Ergo simplici corde tantūmō ꝑ
regnū dei debem⁹ opari bonū ad omēs. Non at in hac opatōe
vel sola vel cū regno dei meritū tpāliū cogitare. Futurū om
nīū tpāliū nomine. crastinū posuit dicens. Nolite cogitare
de crastino. Non enī dicit crastinus dies. nisi in tēpore ubi ꝑte
rita succedit futurū. Ergo cū aliquid bonī opis. nō tpālia
sed ecīa cogitem⁹. tūc erit illud bonū et ꝑfectū opus. Cras
tinus enī dies mquit sollicitus erit sibi ipī. idest cū oportuerit
sumat cibū vel potū vel indumētū. cū ipa salutem necessitas ur
gere ceperit. Videtur enī hec. quia nouit pater nr qp horū
omnīū indigem⁹. Sufficit enī diei mquit malicia sua. idest suf
ficit qp ista sumē urgebit necessitas ipa. qua ꝑ ea malicia no
minata arbitror. qua penalis est nobis. Premet enī ad hanc
fragilitatē et mortalitatē. qua patiendo merito⁹. huic q pe
ne tpālis necessitatis. noli addē aliquid grauius. ut nō sōlū pa
catis hanc rem indigētiā. ꝙ ecīā ꝑ hanc explendā milites
deo. Hoc at loco vehemēter cauendū est. ne forte cū vide
rim⁹ aliquē seruū dei quidē. ne ista nōīa desint. vel sibi vl
eis quorū sibi cura cōmissa est. iudicem⁹ enī cōm̄ praeptū dīm
facere. et de crastino esse sollicitū. Nam et ipe dns cui min
trabāt angeli tamē ꝑ exemplū ne quis postea scādalū pa
tētur. cū aliquē seruorū eius acūduerisset. ista nōīa pcu
rare. oculos habere dignatus est. cū pecunia. unde vestibus

nūtiis quicq̄ opus fuisset ꝓficeretur/ Thuorū loculorū custos et fu-
ratur scriptū est· mdas fuit/qui eū tradidit/ Sicut et aplis paulo
potest videri de trastmo cogitasse cū dicit/ De collectis aūt in sāctis
sicut ordinauī ecclesiis galatie· ita et vos facite/ Secūdū vnam
sabbati vnusquisq; vrm apud se ponat thesaurizās qđ sibi pla-
cuerit· ut nō cū venero tūc collecte fiant/ Cū aūt aduenero· quos
cūq; probaueritis p epistas· hos mittā ꝓferre gratiā vestrā in ierusa-
lē/ Quod si dignū fuerit ut ego eam· mecū ibūt/ Veniā aūt ad
vos cū macedoniā transiero/ Macedoniā em̄ ptranseo/ apud vos
forsitā remanebo/ vel etiā hiemabo· ut vos me deducatis quo-
cūq; iero/ Volo aūt vos nūc in transitu videre: spero em̄ me aliqđ
temporis manere apud vos si ꝑmiserit dns/ Manebo em̄ ephe-
si usq; ad pentecosten/ Hec in actibz apostolorū scriptū est/ Ea que ad
victū sūt nāīa gratiata esse in futurū ꝓpter iminētē famē/ Dic-
itur em̄ legimus/ In illis diebz descenderūt ab hierosolimis prophete
antiochiā· erat aūt magna exultatio/ Congregatis aūt nobis· sur-
gens vnus ex illis nomine agabus· significabat p spīm famē
magnā futurā in vniuerso orbe/ que et facta est sub claudio dis-
cipulī aūt ut quisq; habēbat statuerūt vnusquisq; eorū misterium
mittere ꝑbris habitātibz in iudea fratribz/ qui et miserūt p manū bar-
nabe et saulī/ et ꝑ naugāti eidē apli paulo imposita sūt ministe-
ria que offerebant/ Non ad vnū tantū dicī videtur victū iste ꝓve-
rat/ Et qđ idē scripsit/ Cui suadebat ia nō iuret· magis aūt labo-
ret operando manibz suis· ut habeat vnde tribuere possit cui opus
est/ Aptale mtelligētibz non videt̄ seruāe ꝓceptū dñi/ Cui air/ Res-
picite volatilia celi et vī/ Et cōsiderate lilia agri/ quomō crescūt
nō laborāt/ neq; nent/ Cū istis ꝓcepit ut laboret manibz suis
ita ut habeat qđ egēti a/ illo possit tribuī/ Et qđ sepe de scripto dic-
it ꝑ manibz suis operatus est/ ne quē grauaret/ Et de illo scriptū est
p cōmixerit se aquile ꝓpt aetes silitudinē/ ut simul operent̄
unde victū cōsigneret/ Nō videtur imitatus aues celi et lilia a-
gri/ Hinc et hmōi scripturaū locis satis apparet dñm nrm nō hoc
improbare/ si quis humano more ista faceret/ Ipse si quis ꝓpt iste deo
militet· ut in operibz suis non regnū dei ipse istorū acquisitionē cru-

carñ. Ad hanc ꝙ regulã hoc totũ ꝓceptũ redigit. ut ecclã in istorũ pressione regnũ dei cogitemꝰ. In multa nõ regni dei ista nõ cogitemꝰ. Ita enĩ ecclã si aliquãdo defecerit. qđ plerũq; ꝓpter exercitacõnẽ mãm deus ponit: non ꝑdit nõ debilitat ꝓpositum mrĩ ꝙ ecclã examinatã ꝓbatũq; confirmat. Gloriam enĩ nr̃i in tribulacõnibz. scientes q tribulatio patientiã operat. patiẽtia aũ ꝓbacionẽ. ꝓbatio aũ spem. spes aũ nõ confundit. quia caritas dei diffusa est in cordibz nr̃is per spm̃ scm̃ qui datꝰ ẽ nobis. In cõmemoracõne aũ tribulationũ ac laborũ suorũ idẽ aptꝰ non tantũ in carceribz et naufragijs atq; hmõi multis molestijs. ꝙ ecclã in fame et siti et frigore et nuditate se laborasse cõmemorat. Qđ cũ legimꝰ nõ existimemꝰ dñm ꝓmissa titubasse. ut fame ac siti et nuditate patiẽtur aptꝰ queratꝰ regnũ et iustitiã dei. cũ dictũ sit nobis. Querite ꝓmũ regnũ dei et iustitiã eius. et hec apponẽt vobis. quãdoquidẽ ista sicut aduersa nouit ille medicus. cui simul nos totos cõmittimꝰ. et a quo habemꝰ ꝓmissionẽ vite ꝑsentis et future. quãdo apponat. quãdo detrahat. sicut nobis iudicat expedire. Quos ad consolandos et exercendos in hac vita et post hãc vitã in ꝑpetua requie stabiliendos atq; firmandos guberat et dirigit. Non enĩ et hõ cũ plerũq; iumẽto suo ciborũ detrahit. deserit illud cura sua. ac non potius curando hec facit. Et qm̃ cũ ista vel pauca ꝑ in futurũ. vel si causa non est quãe illa impendas reseruãd̃. metũ est quo animo fiat. cũ possit simplici corde fieri posset. et duplici. oportune hoc loco subiecit. Nolite iudicare ne iudicemꝰ de vobis. In quo cũ iudicio et qñ. Hoc loco michi aliud ꝓpi existimo. nisi ut ea facta que dubiũ est quo animo fiãt in meliorẽ partẽ mr̃ ꝓtem̃. Qđ enĩ sꝑtũ est ex fructibz eorũ cognoscetis eos. de manifestis dictũ est. que non ꝓnt bono animo fieri. sicuti sũt stupra. vel blaspheme. vel furta. vel ebriositas. et si qua sũt alia de quibz nobis iudicare ꝓmittit. Dicente apto. Quid enĩ michi eos qui foris sũt iudicare. nõne de hijs qui intus sũt vos iudicatis. De quib aũ ciborũ. quia ꝓnt bono animo et simplici corde sine vicio curiositatis quicũq; humani cibi in

differenter sumi? plurib⁹ idem aplus iudicari eos qui carnibz vescebant⁹ et vinū bibebāt ab eis qui sc̄a ab hmōi alimētis t̄pabāt. Qui mādūcat mquit· nō mādūcātē nō spernat· et qui nō mā ducat· mādūcantē nō iudicet· Tibi ecia dic̄t Tu qui es qui iudi cas alienū seruū? dnō suo stat aut cadit De talibz cū rebus que possūt bono et simplici et magno animo fieri? quib⁹ ecia possint nō bono volebant illi cū homines essent in occulta cordis fecte sententia· de quibz solus deus iudicat Ad hoc ꝓtinet ecia illud qd alio loco dicit Nolite ante tēpus quicq̄ iudicare· quoad usq̄ veniat dns qui et illuminabit abscondita tenebraꝝ· et mani festabit cogitacōnes cordis· et tūc laus erit unicuiq̄ a deo Sūt g̃ quedā facta media· que igrams quo animo fiant· quia et bo no et malo fieri possūt· de quibz temerariū est iudicare· max me ut condempnems horū· ant veniet tempus ut iudicet· cum dns illuminabit abscondita tenebrarū et manifestabit cogitacōes cordis Ite alio loco dicit idem aplus Quorūdā ant homiū peccata manifesta sunt p̄cedentia ad iudiciū· quedā ant et subsequunt· ea ma nifesta ea dicit de quibz clarū est quo animo fiant Hec p̄cedūt ad iudiciū· idest quia si fuerit ista subsecutū iudiciū· non est temerarium Subsequunt ant illa que occulta sunt· que nec ꝓpa late bunt tpe suo Dic et de bonis factis intelligendū est Nam ita subiungit Similiter et facta bona manifesta sunt· et que aliter se habent· abscondi nō possūt De manifestis g̃ iudicems· de oc cultis vō deo iudiciū relinquams· quia et ꝓpa abscondi nō p̄nt sive mala sive bona· cū tempus aduenerit quo manifestentur Deus sūt ant in quibz temerarium iudicii cauere debems· cū in certū est quo animo quidq̄ factū sit· vel cū incertū est· qualis futurus sit qui nūc vel bonꝰ vel malus apparet Di g̃ quis pra verbi gria conquestus de stomacho ieunare voluit· et tu id nō credens edacitatis id vinis tribuentis· temē iudicabis Ite si manifestā edacitatē· ebriositatē q̄ cognouerit et ita reph̄e dens quasi nūq̄m illa posset corrigi atq̄ mutari· nichilomins temē iudicabis Non g̃ reph̄endams ea que nescims quo aīo fiant· neq̄ ita reph̄endams que manifesta sunt ut despicemus

sam tatē · et vitabimꝰ iudiciū de quo mox dicit. Nolite iudicare ne
iudicet⁹ de vobis. Quoniā ait monere qđ ait. in quo enī iudicio iudi
cauerit⁹ iudicabit⁹ de vobis. et in qua mēsura mensi fueritis
remecietur⁹ vobis. Nūqđ enī si nos in iudicio temerario iudicauerimꝰ
temē de nobis aliā deus iudicabit. Cur nō qđ si mēsura in q mē
si fuerimꝰ. et apud deū iniqua mensura est. unde nobis remeti
etur. Nā et mēsure nomē hic iudiciū significatū arbitror. Nul
lo mō deus vel temere iudicat. vel iniqua mēsura cuiq; repen
dit. Sed hoc dictū est. qm̄ temeritas qua punis aliū. eadē hic
te puniat necesse est. Nisi forte arbitrandū est qđ iniquitas
ei noceat aliquid in quē predit. ei ā michil a quo predit. Immo
vō sepe michil nocet ei qui patit iniuriā. ei ā qui fraat natē ē
ut noceat. Quid enī nocuit martyrib⁹ iniquitas psequentiū:
hijs ā psecutoribꝰ plimū. Quia et si aliqui eoꝝ voluerit sūt
eo tamē tpe quo psequebant⁹ execrabat illos malicia eoꝝ. Sic
et temerariū iudiciū plerūq; michil nocet ei de quo temē iudi
cat⁹. ei ā qui temē iudicat. hic temeritas nocē est ut noce
at. Hāc regula ecclā illud dictū arbitror. omnes qui percusserit
gladio gladio morient⁹. qm̄ multi enī gladio percussūt. nec tamē
gladio mortui⁹ sunt. sicut nec hic petrus. Sed ne istū venia pecca
toꝝ talē euasisse penā quis putet. qđ michil absurdius qm̄
ut maiorē putet gladii penā esse potuisse que petro nō acci
dit. qm̄ crucis que accidit. Quid tamē de latronibꝰ dictum est
qui cū dnō crucifixi sūt. quia et ille qui meruit venā. postq̄
crucifixus est meruit. et alter nō meruit. Cum forte omnes qđ
occiderant crucifixerit. et ppterea hoc ecclā hic puti merueruntꝰ.
ridiculū est hoc putare. Quid q̄ aliud dictū est. Omnes enī qui
gladio percusserit gladio morient⁹. Nisi quia hic pcō aliā mortē
quo quodcūq; cōmiserit. et quo de temerario et iniquo iudicio
nos hoc loco dns monet. Vult enī ut simplici corde. et in vnū
deū intenta faciamꝰ quecūq; facimꝰ. et multa mētū est quo
animo fiant. de quibꝰ iudicare temerariū est. Hypocrisis ā hic te
mere iudicat de mētis et facile reprehendit. qui magis amat
vituperare et detrahere. q̄m emendare atq; corrigē. qđ viam vel

sup bre est vel iudicat. Et consequenter subiecit et dicit. Quid
ait vides festucam in oculo fris tui. trabem aut in oculo tuo non videris.
Ut si forte verbi gratia frater ille peccauit tu odio reprehendas. Cum
tu aut in tuo festucam et trabem. quasi tantum in suo non distet et odium
Odium est enim ma inueterata. quasique vetustate pene tantum robur
acceperit. ut merito appelletur trabes. Fratri aut potest ut si mas
culus homini velis eum corrigere aut oderis hominem. non potes
eum velle corrigere. Quomodo ait dicis fratri tuo. Sine eiciam festu
cam de oculo tuo. cum ecce trabes est in oculo tuo. ypocrita. eice
primum et post. id est. primo abste expelle odium. et deinde poteris
tam cum quolibet emendare. Et bene ait ypocrita. Accusare enim
vitia officium est bonorum virorum et benuolorum. qui cum mali simul
alienas pene agunt. sicut ypocrite qui tegunt sub ypocrisi quod sunt.
et ostentant sub ypocrisi quod non sunt. Ypocritarum est nomen simula
torem accipere. Et est vere multum cauendum et molestum simula
torum genus. qui cum omnium vitiorum accusatores odio et liuore
sui sapiant. tamen consultores videri se volunt. Et ideo pre caute est vi
gilandum est. ut cum aliquem reprehendere vel obiurgare mentem coe
gerit. primum cogitemus. utrum tale sit vitium quod nullum habuimus. vel
quo tam caruimus. Et si nullum habuimus. cogitemus et nos hoc
et habere potuisse. Si vero habuimus et non habemus. tangat mentem
communis fragilitas. ut illam reprehensionem aut obiurgationem non
odium sed misericordia prodat. ut sine ad correctionem eius pro quem id
facimus. sine ad perversionem malueret. Nam metus est exitus. nos
tamen de simplicitate oculi nostri securi simus. Si aut cogitantes
nosmetipsos uenerimus in eo esse vicio. in quo est ille quem re
prehendere parabamus. non reprehendamus neque obiurgemus. si tamen
congemiscamus. aut non illum ad obtemperandum nobis si ad pariter
cenandum inuitemus. Nam et illud quod dicit apostolus. factus sum iudeis
tamquam iudeus. ut iudeos lucrifacerem. huius qui sub lege erat quasi
sub lege. cum non sim ipse sub lege. ut eos qui sub lege erant lucri
facerem. huius qui sine lege sunt quasi sine lege. cum sine lege dei
non sim. sed sim in lege christi. ut lucrifacerem eos qui sine lege sunt.
factus sum infirmis infirmus. ut infirmos lucrifacerem. Omni
bus omnia factus sum. ut omnes lucrifaciam. Non utique simulaci

one faciebat/ quē admodū alij intelligi volunt. ut eorū detestā-
da simulacio tanti exēpli ꝺeꝛiſioꝛē aūcie muniat. ſed hoc faci-
ebat caritate/ qua eiꝰ infirmitatē cui volebat subuenire trāqm
ſuā cogitabat/ hoc eī ꝓſtruit dicendo/ Cum eī liber ſim ex om-
nibꝫ/ me oīm ſeruū feci/ ut plures lucrifaciā/ Ita ut intelligas
non simulatōne ſꝫ caritate fieri. qua infirmis hoīibꝫ tp̄ nos
ſimꝰ cōpatim. Ita monet alio loco dicēs/ Nos in libertate vera-
ti eſtis frēs. tantū ne libertatē in occasionē carnis detis/ ſꝫ per
caritatē ſeruite inuicē/ Qd fieri nō poteſt/ niſi altius infirmita-
tē quiſq habeat qī ſuā. ut eā equanimiter ferat/ donec ab ea libe-
retur ille cuiꝰ curat ſalutē/ Itaq ergo et magna necessitate obur-
gationes adhibende ſūt/ ira tamē ut eā in hīs ipſis/ nō nobis/ ſed
dnō ut ſeruiat. inſtemus. Ipē eſt eī finis. ut nichil duplici cor-
de faciamꝰ. auferentes trabē de oculo nr̄o ſuidelis/ vel malicie/ vel
ſimulatōnis. ut videamꝰ eiē festucā de oculo frīs/ Videbimꝰ eī
eā oculis colūbe quales in ſponſa xp̄i ꝓdicam. quā ſibi elegit dns
gloriosam ecclam non habentē maculā neq rugā/ id eſt mūdā
et ſimplicē/ Sed quō pt̄ nōnulli dei p̄cepta obtemperare cupi-
entes nomē ſimplicitatis decipiē/ ut ſic putēt viciosū cē aliq̄n
do verū occultare/ quomō viciosū eſt aliq̄n do falſū dicē/ atq hoc
modo aperiendo ea que hīs quibꝫ apiū. ſuſtinē nō pnt/ amplꝰ
nocēat qm̄ ſi ea penitꝰ ſemp̄ occultarēt. rectiſſime ſubūgit/
Nolite ſanctū dare canibꝫ. neq miſeritis margaritas/ et relq/
Nulla eſt dns qm̄uis nichil meritꝰ ſit. vera tamē aliqua occul-
tare oſtendit dicēs/ Adhuc multa habeo vobis dicē. ſꝫ adhuc nō
poteſtis illa portare/ et aplō nō potui inquit vobis loqui quaſi
ſpiritalibꝫ ſꝫ qī carnalibꝫ/ tp̄ puulis in xp̄o lac vobis potū de-
di nō eſcā/ neq enī poteratis. ſꝫ et nūc nō poteſtis/ Adhuc et eſtis
carnales/ In hoc ait p̄cepto quo phibem̄ ſanctū dare canibꝫ/ et mit
tē ante porcos margaritas nr̄as/ Diligēt̄ querendū eſt/ quid
ſanctū ſit. quid margarite/ quid canes/ quid porci/ Sanctū eſt quod
violare atq corrūpē nefas eſt/ Cuiꝰ utiq ſceleris conatū et vo-
luntatē tenet rea. qm̄uis illud ſanctū. natura/ inuiolabile atq in-
corruptibile maneat/ Margarite aūt quecūq; ſpiritalia magna

estimanda sūt: et quia in abdito latent tāq̄m de profundo eruūt/
et allegorizāt in tegumētis quasi aperiis conchis sūmūt. m
telligi. licet itaq; vnus eadēq; res et sēm ac margarita dici p̄t/
sed sūm ex eo q̄ nō debet corrūpi/ margarita ex eo q̄ nō debet
contēpni/ Conat aūt quisq; corrūpere q̄ nō vult esse integrū.
contēpnit vō q̄ vile ducit/ et quasi infra se existimat esse. et
ideo calcari dicit q̄ contēpnit/ Cuappē canes quē insiliūt
ad dilacerandū/ q̄ aūt dilacerāt integrū esse nō sinūt/ nolite inq̄
sēm dare canibz/ Cuia et si dilacerari et corrūpi nō p̄t/ et mānt
integrū atq; inviolabile/ Illa tamē quid velint cogitandū est/ qui
acriter et inimicissime resistūt/ et q̄dā in xp̄is est si fieri pos-
sit conant primere veritatē/ Dicit vō/ q̄nuis nō ita ut ca
nes morsu appetāt/ passim tamē calcando inquināt/ Ne ergo
miseriis inquit margaritas ante porcos/ Canes q̄ p̄ [deleted] veritatis pugnatoribz. porcos p̄ cōtēptatoribz positos nō mō
grue accipim/ Cq̄ aūt aiūt/ Canes si disrūpant vos/ nō aiūt q̄as
margaritas disrūpant/ Illas aūt cōculcando eciā cū cōuertūt
ut adhuc aliquid audiant disrūpūt tamē sūm a quo rā missas
margaritas conculcauerūt/ Non aūt facile inuenies quid gratiū
ei esse possit/ qui margaritas calcauerit. videlicet cū magno labōe
divina munera contēpserit/ Cui aūt tales dicit quomō nō dis
rūpat indignando et stomachando nō vides/ Utrūq; animal
immūdū est/ et canis et porcus/ Cauendū est q̄/ ne quid apiat
ei qui nō capit. melius aūt quērit q̄ clausū est/ q̄m id q̄ ap
tū est/ aut mfestat/ aut negligit/ Neq; vō alia ca reprit cur
ca que mānifesta et magna sūt/ nō accipiant p̄ odiū et cō
temptū/ Cuorū ppē vnū canes/ ppē aliud porci notāti sūt/ Cue
tamē omnis immūdicia rezū tpāliū dilectōne cōcipit/ videlicet
hmōi stēli/ cui nubem remūerare/ ut mūdi esse possimus/ Cui q̄
mūdū et simplex cor habīe appetit/ nō debet sibi rezus videri
si aliquid occultat/ q̄ ille cui occultat capē nō potest/ nec ex
eo arbitrandū est lucē mētiri/ Non aūt est gnē ut cū verum
occultat falsū dicat/ Cagendū q̄ primo est ut impedimēta de

trahant quibz essent ut nō capiat/qua utiq; si ppt sordes nō capit
mundandus est vel verbo vel opere q̄nto fieri a nobis potest/
Qz aūt dns ip̄e quedā dixisse inuenit/q̄m multi qui adhereāt
vel resistendo vel contēpnendo nō acceperūt/Non putandum
est scm dedisse cambz/aut margaritas misisse ante porcos/Nō
em dedit eis qui capere nō poterāt/sī eis qui poterāt et si-
mul aderant/Quos ppt aliorū īmūditiā negligi nō oportebat/
Et cū eū tēptatores interrogarent/respondebat ps illis
ita ut quid cōtradicerēt nō haberent/q̄nuis vemens suos
contabesceret ponus ēt illos cibo satiare nesciret/Alii tamen
qui poterāt capere ex illorū occasione multa vtilia audie-
bant/hoc dixi ne quis forte eū mūrganti respondē nō po
tuerit/hac sententia sibi excusatus videat/si dicat nolle se
sanctū dare cambz/vel ante porcos mittē margaritas/Qui
em nouit quid respondeat debet respondē/vel ppt alios qbz
desperatio subuenit/si ppositā questionē sdlm nō posse credide
rint/Et hoc de rebus vtilibz et ad instructionē salutis ptinē
tibz/Aculea sūt em que inquietū ab ociosis possūt supuacua
et mania et plerūq; noxia/de quibz tamē nō michil dican
dū est/sī hoc ipm aperiendū et explicandū/cur inquiri talia
nō oporteat/de rebus vō vtilibz aliquādo ad id respondē
dū est/qd interrogatū/sicut dns fecit/cū eū saducei de
muliere mūrgassent/que septē viros habuit/cuius eorū in
resurrectione futura esset/Respondit em qd in resurrectōe
neq; vxores ducūt neq; nubūt/sī erūt sicut angeli in celis/
Aliquādo aūt ille qui interrogat mūrgandus est aliud/qd si
dixerit ip̄e sibi ad id qd mūrgauit respondeat/Si aūt dicē
noluerit/nō videat hinc qui assumit iustū/si et ip̄e qd mū
rgauit nō audiat/Nā et illi qui mūrgauerūt tēptantes
utrū reddendū esset tributū mūrgati sūt aliud. id est
cuius habēt nūmus imaginē/qui ab ip̄is plat̄us est/Et
qua dixerūt qd mūrgati erant. id est cesaris imaginē
habere nūmū/ip̄i sibi quodāmō respondērūt/ad qd dnm m

terrogauerūt ¶ tra ꝙ ille ex eoꝝ responsione ita cōcluſit ¶ Sed
dire ꝙ ceſari qđ ceſaris eſt ⁊ deo qđ dei eſt ¶ Cū aūt primi
pes ſacerdotū ⁊ ſeniores ppli nitrogaſſent in qua ptate illa
faceret: nitrogauit eos de baptiſmate iohannis ¶ Et cū nollēt
dicere qđ eoꝝ ſe videbāt dicī de iohāne aūt michil maledicē
audirēt ppt cantūſtantes ¶ nec ego vobis dicā inquit in qua po
teſtate hec facio ¶ qđ iuſtiſſimū apparuit cantūſtantibꝫ ¶ hoc cū
ſe dixerūt neſcire qđ nō neſciebāt ſi dicē nolebāt ¶ Et veniens
iuſtū erat ut qui ſibi nolebāt rndi qđ nitrogauerāt ¶ prius
ipi faceret. qđ ergo ſe facti poſtulabant ¶ Qđ ſi feciſſent ipi
ſibi utiqꝫ rndiſſent ¶ ipſi eū miſerāt ad iohānē querētes qđ
eſſet ¶ vel prius ipi miſſi erāt ſacerdotes ⁊ leuite putātes qđ
ipſe eſſet xp̄s ¶ Cū ille ſe negauit eſſe ⁊ dnō teſtimoniū phibu
it ¶ de quo teſtimonio ſi confiteri vellent ipi ſe deceret in qua po
teſtate illa faceret xp̄s ¶ Qđ quaſi neſcientes nitrogauerāt
ut calūpniandi aditū reperirent ¶ Cum ergo p̄ceptū eſſet ne
ſanctū det canibꝫ ⁊ margarite ante porcos mittant ꝑ potu
it auditor occurrē ac dicē ¶ Confitens ignorātie atqꝫ infirmi
tatis ſue ⁊ audiens p̄cepti ſibi ne daret. qđ ſe ipm nōdū ac
cepiſſe ſentiebat ¶ qđ potuit ꝙ occurrē ac dicē. qđ ſcm̄ meum
canibꝫ. ⁊ quas margaritas mittē ante porcos veteꝝ ¶ Cum
adhuc ea me habē nō videā ¶ aptiſſime ſubiecit dicēs ¶ pe
tite ⁊ dabit vobis ¶ querite ⁊ inuenietis ⁊ xp̄m ¶ petias ptimet
ad impetrandā ſanitatē ¶ firmitatēqꝫ animi ¶ ut ea que p̄cipiūt
implere poſſimꝰ ¶ inquiſitio aūt ad inueniendā veritatē ¶ Cum ei
bta vita actione ⁊ cognitione compleat actio facultate viciū
contēplatio manifeſtatiōne rerū deſideret ¶ horū ꝙ p̄mū pe
tendū ſecūdū querendū eſt ¶ ut illud det hoc inueniatur ¶ Sed
cognitio in hac vita vie primuſqꝫ ipius poſſeſſionis eſt ¶ Sed
cū quiſqꝫ veritatis viā inuenerit. protinus ad ipam poſſeſſionem
que tamē pulſanti aperitur ¶ Vt ꝙ tria iſta deſint petitio in
quiſitio pulſatio manifeſta fiant. ſub aliquo exemplo ponam
aliquē infirmis pedibꝫ ambulare nō poſſe ¶ prius ꝙ ſanādus

est et firmandus ad ambulandū | et ad hoc ꝓtinet qd dicit | petite | Quid em̄ pdest qd ambulare cū vel ecā aliqē potest. si p | dema itinera erraverit | Secundū est ergo ut iueniat viā | que ducit ad quo vult puenire | quā cū te uerit et pegerit. cū | rpm̄ locū vbi habitare vult sic clausū inuenerit. neq; ambulare | potuisse | neq; ꝓcisse ac puenisse ꝓfecerit | neq; apiat | Adh° | ꝓtinet qd dictū est | pulsate | magnā aī spem dedit. et dedit | ille qui ꝓmittendo nō decipit | Qui cū omīb qui petit accipit et | Ergo ꝓsecutāna opus est ut accipiamꝰ qd petimꝰ | et inueniamꝰ | qd querimꝰ | et pulsāmꝰ apiet | Quē ad modū aī egit de volati | lib; celi et hūiōi agri. ne vtiū nobis vestrūq; desperemꝰ assi | tuzū | ut spē a minoribz ad maiora consurgēt | ita et hoc loco | Qui quis est ex vobis mp̄ homo. quē si petierit filius suus pa | nē. nūq; lapidē porriget ei. | Qui si piscē petierit. nūq; ser | pentē porriget ei. et vī | Quomō malū dāt bona. si malos ap | pellauit dilectos hui⁹ scli adhuc | et peccatores. bona vō que | dant. secūm eoz sensū bona danda sūt. quia hec ꝓ bonis habēt | quēq; et in rezū natura ista bona sint si tpalia | et ad istā vitā | nfirmā ptinēcia. et quisquis ea malus dat. nō de suo dat. | Dūi | est terra et plenitudo eius | qui fecit celū et terrā maze et omīa | que in eis sūt | Quātū g̃ sperandū est datorē deū nobis bona | patētibz. nec nos posse decipi ut accipiamꝰ illud ꝓ alio cū ab | ipō petimꝰ | quādo nos ecā cū sumꝰ mali nouimꝰ id dare qd | petim̄ | Non em̄ decipimꝰ filios nr̄os. et qualiacūq; bona damꝰ | nō de nr̄o | si de ipius damꝰ | Firmitas aī et | valēcia quedā am | bulandi ꝓ sapiēcie viā nr̄is moribz cōstituta est | qui pdu | cit usq; ad mūdacionē simplicitatēq; cordis | de qua diu logꝰ | ita cōcludit | Omīa g̃ quecūq; vultis ut faciāt vobis homines | bona. ita et vos facite illis | Hec est em̄ lex et ꝓphete | In exem | plaribz gratis sic inuenimꝰ | Omīa g̃ quecūq; vultis ut faciant | vobis homines. ita et vos facite illis | Sed ad mānifestationē | sanctē scie puto a latinis additū bona | Deuterat em̄. quid si | quisq; flagitiose aliquid exigat se fieri velit | et ad hoc referat | istū sententiā | Veluti. si velit aliquis ꝓuocari ut inmoderate

libat

bibat. ingurgiret poculis et hoc prior ille fratrat a quo sibi fieri
rupit. ridiculū est hūc putare ista implemisse sentētiā. Cum ḡ
hoc moueret ut arbitror additū est ad mānifestandū rei vnū
verbū. ut postea qm̄ dictū est omnia ḡ quecūq; vultis ut faciant
vobis hoīes eadē bona. q̄d si deest exemplaribus grecis
etiā illa emendanda sūt. Sed quis hoc audeat? Intelligendū est
ergo plenā esse sentētiā et eō p̄fectā etiā si hoc verbū nō ad
dat. id em̄ qd dictū est quecūq; vultis. nō vsitate ac passim ſ
ꝓprie dictū accipi oportet. Voluntas nāq; non est nisi in bonis.
Nā in malis flagitiosis factis cupiditas ꝓprie dr̄ nō voluntas.
Non quia sic semp loquūtur scripture ſ ubi oportet tm omnino p
primū verbū tenēt ut nō aliud sīar intelligi. Videt āt hoc pre
ceptū ad dilectionē p̄ximi p̄tinē nō etiā ad dei. cū alio loco duo
p̄cepta esse dicat. in quibz tota lex pendet at ꝓphē. Nā et si dix
isset omnia quecūq; vultis fieri vobis hoc et vos facite. hac
vna sentētia vtrūq; illud p̄ceptū complexus esset. Cuius cū dicēt
diligi se velle vnūquēq; et a deo et ab hoīnibz. Cū itaq; et hoc
p̄peret ut qd sibi fieri vellet hoc faceret. id utriq; p̄petur ut
diligeret deū et hoīes. Cum vō exp̄ssius ab hoīnibz dictū est.
omnia quecūq; vultis ut faciāt vobis hoīes ita et vos facite illis.
nichil aliud dictū videt. qm̄ diliges p̄ximū tuū sicut teipm̄ dz
nō est negligenter attendendū qd subiecit. hec est enī lex et ꝓ
phete. In illis āt duobz p̄ceptis non tantū air lex pendet et ꝓ
phete. ſ etiā addidit. tota lex et omnes ꝓphete. ꝓ eo q; est omnis
ꝓphetia. q̄d cū hic nō addidit. seruauit locū alteri p̄cepto qd ad
dilectionē dei p̄tinet. Hinc āt quoniā p̄cepta simplicis cordis exse
quit. et ergo eos intuendū est ut habeat quisq; duplex cor. q̄bz
oculeati esse potest. id est ergo homines. id ipm̄ ꝓpterēa fiunt.
Nemo enī fecit est. qui velit quisq; duplici corde seruū agere.
q̄d āt fieri nō potest. id est ut simplici corde homo homini aliq̄d
tribuat. nisi ita tribuat ut nullū ab eo tpāle cōmodū exp̄ctet.
et ea mentione faciat de qua supius satis tractauimus cū
de oculo simplici loquēremur. abundat ḡ oculus. simplex q; red
ditq; aptus et ydoneus erit ad intuendā et contemplandā uti

orē lucē suā | Sic cū oculus cordis est | Hunc cū talē oculū habet ille | qui finē bonorū operū suorū ut vere opa bona sint, non in eo constituit ut hominibus placeat | sz etiā si pueneriit ut eis placeat | ad eorū salutē potius hoc refert et ad gloriā dei. nō ad manē iactātiā suā | Neq; ppterea aliquid bom ad salutē proximi optat ut ex eo comparet ea que huic vite tūsgrende sūt necessaria | Neq; temnē animū hominis voluntatē q; contemnat in eo facto | in quo nō apparet quo animo et voluntate sit factū | Et quicquid officiorū exhibet homini | hac intentione qua sibi exhiberi vult. idest ut non ab eo aliquid cōmodi tpālis expectet | ita erit cor simplex et mūdū. in q° queritur deus | Beati ergo mūdicordes. qm ipi deū videbūt | Sed hoc quia paucorū est. ia incipit de inestimanda et possidenda sapiēcia loqui q; est lignū vite | Cuius utraq; inestimāde ac possidende id contemplande talis oculus p omia superiora productus est | quo videri ia possit arta via et angusta porta. | Sz ergo dominus dicit. introite per angustam portam. qm lata porta et ꝓ | Non ideo dicit | quia iugū xpi asperum est. aut sarcina grauis. sed quia labores finire parui volunt. ming credentes clamāti | Venite ad me qui laboratis et ego reficiā vos | Tollite iugū meū et di. iugū enim meum est lene | hinc ergo iste sermo sumit exordiū de humilibz et mitibz corde | q; iugū lene | et leue sarcinā multi respuūt | pauci subeūt | eo q; sit arta via que ducit ad vitā. et angusta porta qua mittit in eā | Hic ergo ille qui promittit sapiencia cognitionē q; vitatis quā non habent. propue cauendi sūt | sicut sūt hetici | qui se plerūq; paupitate cōmendant | Et ideo cū dixisset paucos esse. qui inueniūt angustā portā et artā viā | ne se illi suppōnāt nomine paupitatis status subiicit | Cauete a pseudo pphetis. qui veniūt ad vos i vestitu ouiū. intus autē sūt lupi rapaces | Sed isti nō fallūt oculū simplicē. qui arborē dinoscē ex fructibz nouit | Ait enim | Ex fructibz eorū cognoscetis eos | Deinde similitudinē subiūgit | Nūquid colligūt de spinis

vuas. aut de tribulis ficus. Sic oīs arbor bona fructꝫ bonos
facit. mala aī arbor malos fructꝫ facit. Non potest. Et vī
Quo loco illorū errorē maxime cauendus est. qui de hīs ipīs
duabz arboribz. duas naturas opinātur esse. Quarū vna
sit dei. altera vō. nec dei. nec ex deo. De quo errorē ac alijs lib⁹
et disputatū est uberius. et si adhuc parū est disputabitur.
Illud aī nō eos adiuuare duas istas arbores docendū est. p̄mo
quia de hoīb⁹ eū dicere tā clarū est. ut quisquis p̄eden
cia et cōsequēcia legerit. miret eorū cecitatē. Deinde at
tenditur qd dictū est. non potest arbor bona malos fructꝫ fa
cē. neqꝫ arbor mala bonos fructus facere. Et ideo putāt
neqꝫ aīmā malā fieri posse ut ī melius cōmutetur. neqꝫ
bonā in deterius. quasi dictū sit. nō potest arbor bona mala
fieri. neqꝫ arbor mala bona fieri. Cꝫ dictū est. nō potest ar
bor bona malos fructꝫ facē. neqꝫ arbor mala bonos fructus
facē. Arbor est ipā aīma. id est ipe homo. fructꝫ vō opa
hoīs. Non ergo potest malus homo bona oparī. neqꝫ bo
nus mala. aqualis g̃ si vult bona oparī. p̄mo bonus fiat. Sic
alio loco euāgelius dicit ipe dns. Aut facite arborē bonā. aut
facite arborē malā. Qd si duas naturas istorū hīs duabz ar
boribz figuraret. nō diceret facite. Cui enī hominū potest
facē naturā. Deinde etiā ibi cū ipārū duarū arborū mētionē
facta subiecit. Ypocrite. quomō potestis bona loqui cū sitis
mali. Cōmūdū ergo quisqꝫ malus est. non potest facē fruc
tus malos bonos. Si eū bonos fructꝫ fecerit. tā malus nō
erit. Sic verissime dici potuit. non potest esse nix calida. Cū
enī calida esse ceperit. non tā eā mutē sed aquā vocam⁹. Po
test ergo fieri. ut que nix fuit. non sit. non aī p̄t fieri. ut
nix calida sit. Sic potest fieri ut qui malus fuit. nō sit malus.
non tamē fieri potest. ut malus bene faciat. Quia eā si
alicui⁹ vtilis est. nō hoc ipe facit. Sī fit de illo diuina pru
dencia p̄uidēte. sicut de pharizeis dictū est. Que dicūt facite.
que aī faciūt nolite facē. hoc ipm̄ qꝫ bona dicebāt. et ea que
dicebāt vtiliter audiebāt. et fiebant nō erat ipōrū. Cathe

dñā eñ inquit moysi sedent. ꝓ cā diuinā ꝙ prudēcā legē dei
ꝓdicantes possunt esse audientibz vtiles cū sibi nō essēt. De
talibz alio loco ꝙ ꝓphetā dictū est. Demināstis tritici ꝛ etiā
zizaniā. et spinas metetis. qua bona parpūt. et mala faciūt. Nō
ergo qui eos audiebāt et faciebāt que ab eis dicebant. de
spinis legebāt vuas. sed ꝙ spinas de vite legebāt vuas. tēp
si manū aliquis ꝙ sepem mittat. ut ēte de vite que sepi fu
erit tuā lutea vuā legat. Non spinarū est fructus iste. ſ vitis
certissime sane queruit. quos fructꝰ nos attendē volueruit. ꝗbz
cognoscē arborē possimus. aguli eñ quedā m fructibz deputant
que ad vestitū ouiū ptinēt. et hoc mō a lupis decipiūt.
sicuti sūt vel icumia vel ozones vel eleōsine. que omnia misi fi
cti erā ab ypocritis possent. nō supius dicit. Cauete ustra
ā vrāñ facie ozā hoīb ut videamini ab eis. Tua sentētia
ꝓposita ipē tra exequit. elēosinā ozōnē icuniū. aguli em
multa pauperibz nō miserendia ſ ambitione largiūt. et mul
ti orant vel potius videnī orare. nō intuētes deū sed hoīb
placē cupientes. et multi icunāt et mirabilē abstinētiā ptē
dūt eis quibz ista difficilia videnī. et honorē digna existimāt.
et hmōdi dolis eos capiūt. dū aliud ostentāt ad decipien
dū. aliud exercēt ad dēp̄dandū vel mīficiendū eos qui sub
ō vestitu ouino lupos vidē nō possūt. hīñ ergo nō sūt fructꝰ
de quibz cognosci arborē monet. Ista eñ cū bono animo m veri
tate fiūt ꝓpter quē sūt ouiū vestes. Cum āt malo in errore non
aliud qñ lupos cōtegūt. sed nō ideo debēt oues odisse vesti
mētū suū. qđ plerūq illo se occultāt lupi. Tertiū sūt ꝙ fructꝰ
quibz tuēdis cognoscamꝰ arborē malā. dicit aplꝰ. Manifesta
āt sūt opa carnis. que sūt fornicatiōes. immūdicie. luxurie. y
dolatrū seruitus. veneficia. inimicie. cōtentiōes. emulatiōes. ani
mositates. dissensiones. hēreses. inuidie. ebrietates. cōmessatio
nes et hmōi similia. Que ꝓdico vobis sicut ꝓdixi. qñ qui ta
lia agūt. regnū dei nō consequēt. Et qui sūt fructꝰ per quos
cognoscamus arborē bonā. idem ipē aplūs consequenī dicit.

fructus aī spūs est caritas/ gaudiū/ pax/ longanimitas/ benig-
nitas/ bonitas/ fides/ mansuetudo/ cōtinētia/ Sane sciendū est
hic gaudiū ꝑprie positū/ cū alii cū homines nō gaudē ſi gestiē
dicāt ꝑprie/ sicut superius diximꝰ/ voluntatē ꝑprie postea
quā non habent malā ubi dictū est/ Omnia quecūq; voluerīs etc̄/
Ex ista ꝑprietate verbi· ꝙ gaudiū nō dicāt nisi in bonis/ etiā
ꝓphēta loquit̄ dicēs/ Non est gaudē impijs dicit dn̄s. Ista q̄dē
posita est fides· nō quecūq; ſi vera fides/ et etiā quę hic po-
sita sūt habent quasdā imagines suas in malis hominibꝰ et
deceptoribꝰ ut omīno fallāt/ nisi quisq; iā mūdū oculū et sim-
plicē habuerīt quo ista cognoscat/ Optimo itaq; ordine ꝑ-
mo actū est de mūdando oculo/ et deinde dicta sūt que cauē
rent̄. Sed quoniā quīq; quisq; oculo mūdo sit/ i. est simplici
et sincero corde viuat/ nō potest tamē cor alterius intuerī· que
cūq; in factis vel dictis apparere nō potuerūt/ tēptationibꝰ
aperiūtur/ Temptatio aī duplex est· aut in ꝑa adipiscēdi ali-
qd cōmodū tpāle· aut in eadē amittendi/ Et maxime cauē
dū est· ne tendentes ad sapiētiā· que in solo xp̄o sueniri pt̄
in quo sūt omēs thesauri sapiētie et sciētie absconditi/ Cauēdū
ergo est· ne ipō xp̄i nomīe ab hēticis vel quibuslibet male in-
telligētibꝰ et sibi hui⁹ amatoribꝰ decipiamur/ Nam ides sequit̄
et monet/ Non oēs qui dicāt mihi dne dne/ intrabit in regnū
celorū ꝛc̄/ Ne puteꝰ ad illos fructꝰ iā ꝓmeze/ Si quis dnō
mō dicat dne dne· et ex eo nobis arbor bona videat̄/ ꝙz illi
sūt fructꝰ/ facē voluntatē ꝑris qui est in celis/ cuiꝰ sanctē de-
ipm̄ exemplū ꝓbere dignatꝰ est/ ꝙz merito potest mouere
quosmō huic sentēcie conueniat illud apli ubi ait/ Nemo in spū
dei loquēs dicit anathema ihū/ et nemo pt̄ dicē dnm ihesum
nisi in spū scō/ quia neq; aliquos habentes spm̄ scm̄ possumus
dicē nō introitꝰos in regnū celorū/ si ꝑseuerauerīt usq; in finē/
neq; illos qui dicāt dne dne/ et tamē nō introīt in regnū ce-
lorū possumꝰ dicē habē spm̄ scm̄/ Quomō g̃ nemo dicit dnm
ihm̄ nisi in spū scō· nisi quia ꝑprie aplus posuit verbū qd
est dicit/ ut significaret voluntatē atq; intellectū discretis/ Dns

vero grāliter prosiit verbū quo aut/Non omīs qui dicit m̄ et ꝓ̄
Videtur em̄ dicē · etā ille qui nec vult nec intelligit qd dicit/
sed ille qui ꝑfecte dicit · qui voluntatē ac mentē suā sono vo/
cis enūciat · sicut paulo ante qd dictū est/Gaudiū in fructib⁹
sp̄ūs ꝑfecte dictū est/Non eo mō quo alibi dicit idē apl̄s/Nō
gaudet sup̄ iniquitate · qī quisq̄ posset sup̄ iniquitate gau/
dere/ qua illa elacio est · animi turpis de gestis entis/nō gaudiū/
Nā hoc solī boni habent/Ergo dicē videnē · etā illi · qui nō h⁹
qd sonāt · et intellectū ceperūt et voluntate egerūt · sz voce tantū
sonāt/sedm̄ quē modū dīs aut/Non oīs qui dicit dne dne/ vere
ac ꝑfecte illi dicūt · quorū voluntate atq; non abhorret et ꝑ/
lacto sermonis sui · sedm̄ quā significationē dixit apl̄s/Nemo
pt dicē dnm̄ ihm̄ nisi in sp̄u scō/Atq; illud ad rē maxime ptīet
ne decipiam̄ · tendentes ad contemplationē vitatis/Non solū
nomē xp̄i per eos qui nomē habent et facta nō habēt · sed
etā quibusdā factis atq; miraculis · qualia ꝑ⁹ infidelēs cū
fecerit dīs monuit/Itamē ne talibus decipiamur · arbitrēs
ubi esse invisibilē sapiētiā ubi miraculū visibile viderimus/Ad
iūgit ergo et dicit/Multi michi dicūt in illa die dne dne/ nō
ne · in nōie tuo ꝓphetauimus · et in nomine tuo demonia eiecim⁹
et v̄tutes mltas fecim⁹/ usq; iniquitatē/Non g⁹ cognoscit nisi eū qui operat̄ equi
tatē/Nam et xp̄s discipulos suos ꝓhibuit gaudere de talibus/
idest q̄ demonia illis subiecta fuerint/Sz gaudete mag⁹ q̄ no/
mina vra scripta sūt in celo/Credo in illa ciuitate ihrusalem
que est in celis · in qua nō nisi iusti et scī regnabūt/Non nas/
citis ut iniquit apl̄s/qm̄ iniqui regnū dei nō possidebūt/Sz
forta ssē quis dicat · non posse iniquos visibilia illa miracula
facē et mentiri/ potius ipsos credat qui dicturi sūt/In nōie
tuo ꝓphetauimus et demonia eiecim⁹/et virtutes multas feci
mus/Legat ergo quāta fecerūt/resistētes famulo dei moysi ma
gi egyptiorū · aut si hoc nō vult legē · quia nō in nomē xp̄i
fecerūt · legat que xp̄m dīs dicat de pseudo ꝓphetis ita loq̄s/
Tunc si quis vobis dixerit · ecce hic est xp̄s/aut illic/ nolite cre/

de ¶ Surgent enim pseudo xpi. et pseudo pphete. et dabunt sig/
na magna. ita ut in errorem inducant etiam electi. ¶ Ecce predixi
vobis. ¶ Cum ergo mundo et simplici oculo opus est. ut iuei/
atur via sapientie. qui tante malorum et puersorum hominum decep/
ciones errores q obstrepunt. quos omnes quadet hoc est vemze
ad certissimam pacem et immutabilem stabilitatem sapiencie. ¶ Vehemen/
ter enim metuendum est. ne studio altercandi et contendendi
quisq no videat. qd a paucis videri potest. ut prauus sit stre/
pitus contradictionum. nisi etiam sibi ipe obstrepat. ¶ Nuo prohet
etiam illud qd aptus dicit. ¶ Seruum aut dni no oportet litigare.
sed mitem esse ad omnes. docibilem. pacientem. in modestia corripien/
tem. diuersa sentientes: ne forte det illis deus penitentiam ad ag/
noscendam veritatem. ¶ Beati q pacifici. quia filii dei vocabunt/
¶ Conclusio ergo totius sermonis. quia terribilis misterii valde
attendendum est. ¶ Omnis ergo inquit qui audit verba mea hec.
et facit ea. similis erit viro sapienti et cet. ¶ Non enim quisq fir/
mat que audit. vel percipit. nisi faciendo. ¶ Et si petra xpc est
sicut multa scripturarum testimonia predicant. ille edificat in xpo
qui qd audit ab illo facit. ¶ Descendit pluuia. venerunt flumina.
flauerunt venti et cet. ¶ Non ergo iste metuit ullas caliginosas
suggestiones. ¶ Quid enim aliud intelligatur pluuia. nisi mali
alicuius significatione ponit. aut rumores hominum quos ven/
tus comparatos puro. aut vite huius fluuius temporalibz concu/
tiens atq fluente supra terram. horum enim triu qui prosperita/
tibz induat. aduersitatibz frangit. ¶ Quorum nichil metuit qui
fundatam habet domum supra petram. id est qui non solum audit p/
cepta dni. sed etiam facit. ¶ Et hinc omnibz periculose subiacet. q
audit et no facit. ¶ Non enim habet stabile fundamentum. q au/
diendo et no faciendo ruinam edificat. ¶ Hec enim consequenter
et omnis qui audit verba mea hec. et no facit ea et cet usq
et factum est cum consummasset ihs verba hec. admirabantur tur/
be super doctrina eius. ¶ Erat enim docens eos sicut potestatem habens
non quasi scribe eorum. ¶ hoc est qd ante dixi q pphetam esse signi/

ficatū in psalmis cū diceret Fiducialiter agā m eo Eloquia
dñi eloquia casta argentū igne examinatū ꝓbatū terre pur-
gatū septuplū Quater quē numerū admonitus sū/cia p̄cepta
ista ad septem illas referre sentētias quas in principio ser-
monis huius posuit de beatis cū diceret Ad illas septem opu-
ciones spūs scī quas ysaias ꝓpheta cōmemorat Sed siue iste
ordo in hīs cōsiderandus sit siue aliquis alius. facienda sūt
que audiuimus a dñō ssi volumus edificare super petram

Explicit liber Beati sancti Augustini epi
de Sermone dñi in mōte habito

Incipit de patiencia obseruanda Augu.

Virtus animi que patiencia dicit. tã magnũ est dei donũ. ut eã ipius qui eã dono largit. qua malos ut corrigant expectat. patiencia ꝑdicatur. Ita q̃miꝰ deus nichil mali pati possit. Patiencia vẽ a patiẽdo nomẽ accepit. patiẽtẽ tantũ nõ modo fideliꝰ credimꝰ. verũ eã salubriꝰ confitemꝰ. Sed dei patiencia qualis et q̃nta sit. quẽ nichil patiẽtẽ nec tamẽ impacientẽ. ymo eã patientissimũ dicimꝰ verbis explicare quis possit. Ineffabilis est gꝰ illa patiẽcia. nõ tamẽ nulla. sicut zelus eius. sicut ira eius. et si qua hymõi sunt. Nam si tamq̃ mã ista cogitemꝰ. in illo nulla sũt. nichil eũ horũ nos sine molestia sentimꝰ. Absit ãt. Zelat ei sine aliquo liuore. irascit sine aliqua perturbacõne. miseretur sine aliquo dolore. ignoscit ei. sine aliquꝰ fit ꝑuersarũ correctione. ita est et patiens sine ulla passione. Nunc utaq̃. humana patiencia. quã capẽ possumꝰ et habẽ debemꝰ. quãuismodi sit. q̃tũ dñs tribuit. et quãtũ patrie breuitas pmittit seruemus expediamꝰ. Patiencia homis que recta est atq̃ laudabilis. et vocabulo digna virtutis. ea phibetur. qua equo animo toleramus. ne animo iniquo bona desideramꝰ. Quappe impatiẽtes dũ mala pati nolũt. nõ efficiũt. ut a malis ceuant. sed ut mala grauiora patiant. Patientes ãt qui mala nolũt nõ cõmittendo fiunt. qm̃ non fiendo cõmittẽ. et leuiora faciũt que ꝑ patiencia patiant. et peiora euadunt quibꝰ per impatiẽcia mergẽtur. Bona vẽ eterna et magna non pdũt. dũ malis tpalibꝰ breuibusq̃ non cedũt. Nam non sũt condigne passiones huius tpis. sicut apls dicit. ad futurã gloriã que reuelabiꝰ in nobis. Et iterũ ait. qd est tpale et leue tribulacõis mẽ. incredibilẽ modũ eternã gl̃e pondꝰ operatur nobis. Intueamur gꝰ bnũ. q̃nta in laboribꝰ et doloribꝰ homies dura sustineãt ꝑ rebus quas vitiose diligũt. et q̃tũ se hñs felices fieri putant. tanto infeliciꝰ cõrupiscunt. Q̃nta. pro falsis diuiciis. q̃nta pro vanis honoribꝰ. q̃nta pro lucrorũ affectionibꝰ. ꝓ malosissima et molestissima patiẽtis.

sime tolerant. ¶ Pecunie gle. et lascuie cupidos videmꝰ. qui
ut ad desiderata puemant. adeptisq; nō carcat. soles. ym
bres. glacies. fluctꝰ. et procellosissimas tēpestates. asperu et
mēta bellorū. īmanium plagarū ictus. et vulnera horrēda. nō
incuitabili necitate ꝑ culpabili volūtate ꝓferre. ¶ Verū hec quo
dāmō licite videnē infamie. ¶ Nāq; auaricia. ambitio. luxuria
et variorū oblectamēta ludorū. nisi ꝓpē illa facinꝰ aliq̄d ad
mittat. siue plagiarū q̄d legibꝫ phibet hūanꝰ. putant ad
inocētiā ꝓtinere. ¶ Immo etiā qui sine fraude cuiq; cū. aut pro
habenda aut p augēda pecūia. aut p adipiscendis vel retinē
dis honorib⁹. aut in agone certando. seu venādo. seu theatrali
aliq̄d plausabile exhibendo. magnos labores dolorosq; ptu
lerit. ¶ Parū est quod. ꝓpter vanitate nullus reprehensionibus
cohibetur. sed nsuper extollit laudibꝫ. cū laudat sicut sēptū
est. peccator in desideriis anime sue. ¶ Vbi enī desideriorꝫ fuit
tolerātia laborū et dolorū. ¶ Et nemo nisi p eo q̄d delectat. ꝓpter
sustinet facere q̄d cruciat. ¶ Hec iste. ut dixi cupiditates. ꝓpē q̄s
explendas qui eis flagrant. multa dura et acerba patientissime
sustinēt: licite existimātur legibusq; cōcesse. ¶ Quidq; etiā p
aptis scelerib⁹. nō ut ea puniāt. sed ut penetrent. multa hoīb⁹
nocuissima ꝓferunt. ¶ Nōne de quoda nobilissimo patrie par
ricida secularium lrārū lectū auctores. q̄d fame siti. frigub⁹
ferre potuerat: eiusq; erat corpus patiens inedie. algorib⁹
vigilie: supꝫ q̄m cuiq; credibile est. ¶ Quid de latronib⁹ dicā
quorū omēs cū insidiant viatoribꝫ noctes ꝓpositū nocendi
nes. atq; ut transeūtes exerpiāt inocētes. sub qualibet cele
ritate nocentē animū corpusq; desigunt. ¶ Quidā vero
eorū iuicē se torquere phibent. ¶ Ira ut exercitatio cor
penas. nichil differt a penis. ¶ Non enī tantū fortassis exercu
tur a iudice. ut a doloribꝫ veritas inquiratur. q̄ritū a suis
sociis. ut a parentib⁹ nō pdant. ¶ Et tamē in hijs oīb⁹ mirāda
est potius q̄m laudanda pacientia. ¶ Immo nec miranda nec lau
danda que nulla est. ¶ Si miranda duricia. neganda sapiētia.
¶ Nichil ē illuc ure laudandū. nichil utilius mirandū. tantoq;

rectus macie supplicio dignū nudicauerus animū/quātomagis
vicio subdit mstrū mēta virtutū/Q3 pacīcia comes est sapien
ae· non famula cōcupiscēcie/q3 pacīcia amica est bone conscīe/
nō inimica insectāe/Cum g3 quēqm videris patient3 alq3 pati/
nolu cōtimo laudare pacīciā· quā nō oñdit nisi cā patiendi/
Quādo illa bona est· tūc ista vera est/Quādo illa nō pollut3
cupiditate/tūc ista a falsitate distinguit3/Cū vō illa tenet2 in
crimine· tūc huic nullū erat3 in nomine/Non em sicut aēo
qui scīt sūt pcipites sāctāe/ita omēs qui pacīt3 sūt patri
apēs pacīcie/Et qui passione recte vtūtur·/hij pacīcie vi/
tate laudant2·/hij pacīcie munē coronāt2/Nequitiā cū pro
lubidinibz vel erā sceleribz/cū demq3 p ista tpāli vita ac salu/
te· multa hoīes hereda mirabilit3 sufferūt·/sanc nos āmonēt
quāta sufferenda sūt p vita bona/ut erā posse esse eterna/
et sine vllo tpīs termino· sine vtilitate vllius detrimento
vera salutate securā/Dns ait· in vā pacīcia possidebitis a/
nimas vās/Si g3 tanta sufferūt anima· ut possideat/vnde pece
at·/qūta debet sufferre ne peccet·?/Deinde ut illud dicā qd
culpabile nō est· si tanta sufferūt p salute corpis sue mō ma
nus secandā sue vrendā medicorū/qūta debet sufferre p
salute aūe mō furores quorūlibet inimicorū/cū medici postpo
sita animi salute· ne corpe moriat2 p penas corpi consulant/
inimici āt penas et morte corpis cōminando/ut animū et3 cor
pus in gehēna occidat2 impellant·/q3q3 et nō corpi tūc prude
consulet2/si tpālis salus eius p iustitia contēnat2/at pena
vel mors eius pacīatissime p iustitiā sufferat2/De corpōis
quippe redēpcōne· que in fine futura est·. loquit2 aplūs ubi ait/
Et ipi in nobīsmetipīs ingemiscim· adoptionē expectantes
redēpcōnē corpis nī/Deinde subiūxit Spe em salui facti
sum·/Spes āt· que videt2 nō est spes/Quod em videt quis·
quid sperat·?/Si āt que nō videm· speram·/p pacīciā ex
pectam·/Cū g3 torquēt aliqua mala/et nō extorquēt opa
mala/nō salū anima p pacīciā possidet2·/Verū erā cū p pa
cīciā corpus ipm ad tempus affligit2 vel amittat2/in eterna
stabilitate salutēq3 resumit2/Ecce qui per dolorē et morte nūo

labulus sanitas. et felix immortalitas comparat. Vnde dns ihs
ad pacienciam exhortans mrtires suos. eam ipius corpis integ
tatem futuram. sine cuiusqm no dicam membri. si capilli amissione
promisit. Non dico vobis inquit. capillus capitis vri no pibit
vt qm nemo vmq sicut apls dixit carnem suam odio habuit. ma
gis homo fidelis p patienciam qm p impatienciam p statu sue car
nis iugilet. et future mortalitatis in festinabili lucro qm
liber eius pmia digna compenset. Minus at patiencia vir
tus sit animi. patri tamen ea virt animi in seipo. patri vo in
corpore suo. In seipo virt patiencia. qm do illesa et intacta corpe
aliquid qd non expediat vel no deceat facere aut dicere. quibus
libet aduersitatibz aut seditatibz verbi seu verborum stimulis ini
tatur. et patiens mala omnia tollerat. ne nre mali aliqd opera
vel ore committat. p hanc patienciam sustinemus eam cu corpore
sanissimi. qm me huius seli scandala bitudo mea differet. Vnde
dictum est. qd paulo ante commemorauimus. si qu no videmus spera
mus. p patienciam expectamus. Hac patiencia sanctus dauid omnes
antis oppbria tollerauit. et cu facile posset vlcisci. no solum
no fecit. verum et alium p se dolentem comotumq compescuit. et po
testate regia magis ac magis adhibuit phibendo qm exercere
do vindictam. Necp tue eius corpus aliquo morbo affligebat
aut vulnere. si humanitatis tempus agnoscebat. ac ferebat vo
luntas dei. p qua pacientissimo animo amaritudo contractue bibe
bat. Hac patiencia dns docuit. qm do comotis zizaniorum pmix
tione seruis. et volentibz ea colligere. dixit. respondisse premsa
mihi. simite vtraq crescere usq ad messem. oportet enim pa
cienter ferri qd festinanter no oporteat auferri. Huius et nre pa
cientie. pbuit et demonstrauit exemplum. qm do ante passionem corpis
sui. diabolum iuda prius qm ostenderet traditorem protulit furem.
et ante expimentum vinculorum et crucis. et mortis. labijs eius
dolosis non negauit osculum pacis. Hec omnia et si qua alia sunt
que commemorare longum est. ad eum patiencie modum pertinet. quo
anima non sua pena. sed quecunq extrinsecus mala patiendo sus
tinet in seipo. suo pprius corpore illesa. Alius est at patiencie
modus. quo idem nre anime. quecunq molesta et grauia in sui cor

penie passionibz pferet/ non sicut stulti vel maligni homines
ppe adipiscenda vana vel scelera ptenda. ß sicut a dño dissi
mitu est ppe ustacia. sicut utraqz modo sca mrtures ctauezut/
Na er impiorum opprimo saturati sut. ubi anima corpe tracto
quasda velut plagas suas integer sustinet/ et in corpibus
vinctis sut/ inclusi sut/ fame ac siti affecti sut/ torti sut./ secti
sut/ dilaniati sut/ incensi sut/ truciati sut/ et pietate im
mobili subdiderut deo mentem cu patiantur in carne q̄ q̄ exqsite
ti crudelitate venit in mentem/ agaius sane paacie ctamen a/
quo non visibilis inimicꝰ psequendo atqz secundo vrget in ne
fas/ qui palam et apte a no consentiente vindicat? Dz ppe di
abolus. qui eam p filios infidelitatis taqm p sua vasa/ filios
lucis insequit? p semp occulte oculeus impugnat. secundo in
stans/ ut com deum fiat aliquid vel dicat? talem illum iob scim
experimus est. utraqz temptacone veratꝰ. ß in utraqz stabilis pa
cia roboze et armis pietatis iuictꝰ/ Na primo illeso corpore
cuncta que habebat amisit/ ut animus ante carnis sue truciatu
subtractis rebus quas magni pendit homines assident frangetur./
et aduersus deum loquetur aliq. hinc amissis ppe que illum cole
videbatur/ pcussus eam omni subita celebritate filiorum/ ut quos
singillatim susceperat/ simul perderet/ taqm eorum mortuos. no un
de felicitas oznaret? extiterit/ ß unde calamitas augeretur/
Ubi ar ista pcussus/ in deo suo mansit immobilis/ cui affixus est
voluntati/ que no possit amitti nisi ppria voluntate/ et p hinc
que pdidit. eum qui abstulit temuit/ in quo inueniret qd mum
pertet/ Neqz em ille abstulerat/ qui nocendi habuit voluntate/
ß ille qui dederat pcauit. Aggressus est inimicus et corpus
ner ea que homini extrinsecus inerant/ ß spm eam hominem
in qua potuit ptm pcussit/ a capite usqz ad pedes/ Ardebant
dolores. scatebant vermes. sanies defluebat/ manebat in
putenti corpore anima integer/ horrendoqz truciatu carnis
contabescentis inuiolata pietate et incorrupta pacia pseuerat/
Maledixerat uxori nec fierebat ope aliqua viro. ß in deum blaspheme
ma fugiebat/ Non em ea diabolo cu eam filios abstulisset
taqm nocendi imperium reliquerat/ qui quitum eet nam tptari

ra in eua didicerat. Sed no alteru adam que p mitierem caper
no sufferat. Cautior fuit iste in doloribz. qm ille in nemoribz.
Ille victus est in deliciis. iste vicit in penis. Consensit ille
oblectamentis. non consensit iste tormentis. Cadebant amici:
non ut de malis consolarent. s ut mala suspicarent. Neq; ei
cuiquam tanta placebat. ut hoc esse credebat. nec tacebat eoz
lingua. qd illius conscia non habebat. ut int' manes cruciatus corpis. cra falsis amicis credit' opprimis. At ille sustinens
in carne dolores suos. in corde ertes alienos. coniugis corripiebat insipientia. amicos docebat sapientia. seruabat vbiq;
patientia. Huic intuentur qui sibi ingerut mortem. qm do qrut
ad vita. et sibi auferendo. pte abnegat et futura. Cum si
ad xpm negandu vel aliquid con iusticia faciendu. sicut veri
martires cogunt. ora paratus parauit ferre qm sibi inferet
mortem inferra debuerit. Qd si faciendu malorum ca recte fieri
posset. ut scis se ne perimeret. ut tanta mala in rebz suis.
in filiis suis. in membris suis diabolice crudelitatis affligeret.
Non ait fecit. Absit enim. ut in se committat ne vir sapiens.
que nec mulier suggessit insipiens. quia et si suggessisset
meretrix. hic audisset illud. qd audiuit suggerendo blasphemans.
locuta es quasi vna ex insipientibz mulieribz. Si bona suscepimus de manu dei. mala quare no sustineamus. Et nus quippe
patientia pdidisset. sive blasphemando sicut illa voluerat.
sive se interficiendo que illa ausa non fuerat dicit. morietur.
atq; esset inter illos de quibz dictu est. ve his qui pdiderut patientia. et augerent ponis qm euaderent penas. Cum post sui
corporis mortem siue ad blasphemiam sive ad homicidium
vel etia bona quippe opera eoru no pficerent dei miaz. sed
secuti sut. Ipsi quippe audierut. ipi stripserut longe antequm
xps venisset in carne. miserebor cui miserus ero. et miam
pstabo. cui misericors fuero. ex quibz dei verbis tanto post
aptius dicit. igit non volentis neq; curentis s miserentis
est dei. Porro etia hoc est longe ante qm xps venisset in carne. Do mihi misericordia tua pficiet me. Cum hoc ait possent

aliem esse a fide xpi/ quorū caritate erga nobis p̄mū erat q est xp̄s/
sine aug fide quisq̄m mortaliū nec fuit nec est/ nec esse aliquāde
potest iustus?/ Si g̃ tam iusti a xp̄o eligēntur apli. prius illū
ip̄i elegissent. ut iusti eligi possent/ qua sine illo esse nō pos-
sent/ Sz nō ita factū est/ Ip̄e quippe illis ait/ Non vos me ele-
gistis sed ego vos elegi/ Vnde dicat aplis ihēs/ nō q̄a dilexe-
rimus deū/ sz q̄m ip̄e dilexit nos/ Quod cū ita sit/ Quid est hō
vrens in hac vita ppria volūtate/ aū q̄m eligat et diligat deū
nisi iustus et impius?/ Quid est inq̄m homo abertans a crea-
tore creatura. nisi creator eius manet sit eius/ et eligat eum
gratis et diligat gratis/ quia ip̄e nō p̄t eligē vel diligē. nisi
prius electq dilectusq̄ fuerit?/ Qui caritate eligenda nō cōmit.
et langusce diligēda fastidit?/ Sz forte quis dicat/ Quomō
deus prius eligit et dilegit iniquos ut iustificet eos/ cū scr̄m
est/ Odisti omēs qui operant iniquitatē?/ Quomō putamus
nisi miro et ineffabili modo?/ Et tamē erga nō possumus cogita
re/ q medicus bonus egrotū et odit et diligit/ Odit ār q̄a eg
tat/ quia dilexit ut egritudinē pellat/ Per ip̄e caritatē dā
sūt/ sine qua in nobis nō potest esse vera patientia/ quoniā in
nobis caritas dei est que tollerat omnia/ Sicut in malis mūdi
cupiditas/ Sed hec caritas per spm̄ scm̄ est in nobis/ qui da
tus est nobis/ Vnde et a quo nobis est caritas/ ab illo et patientia/
Mundi ār cupiditas quādo patiens sustinet onera cuiuslibet
calamitatis/ glōriat de viribus ppriae volūtatis/ tāq̄m de stupore
mortui/ non de robore sanitatis/ Insana est ista glōria. non
est patientie/ sz demētie/ Volūtas ista tanto videt pacientior
arumnorū malorū/ quāto est audior tpalium bonorū/ qua iamor
etnorū/ Qd si eam exagitat et inflāmat fallacibus visis/ et
suasionibus immūdis/ et diabolicis spūs/ et maligna ēspiratio
one sōcratus/ efficit homīs voluntatē/ vel errore demētē/ vel
appetitu cuiuslibet mūdane delectatiōis ardentē/ que cuiq̄
videnti intollerabilia mirabiliū sustinere/ Non tamē ideo erga
volūtas mala/ sine instigatiōne alterius immūdi spūs/ sicut vo
lūtas bona sine adiutorio sancti spūs non potest esse/ Nā

esse posse voluntatē malā/ eaq̄ sine aliquo spū/ vel seducere/
vel mactare/ m ipō diabolo satis ostenditᵘ/ qp p̄ nullū aliū dia
bolū ppria voluntate facti diabolus inuenitur/ Voluntas itaq̄
mala/ siue cupiditate rapiatᵃ/ siue timoꝛe retardetᵃ/ siue letia a
diffundat/ siue tristicia cōfundatᵃ/ conturbatᵃ. atq̄ m hijs oīb⁹
ꝓturbationib⁹ animi. queq̄ aliis vel alio tpe grauioꝛ con
tegnat et ꝓfugat/ potest et sine aliquo spō instructu. seipaq̄
seducē. et defectu a superioꝛib⁹ m meliora lapsando/ quēto uoū
dius estimauerit que adipisci appetit vel amittē metuit/ vl
adeptū gaudet/ vel amissū dolet/ tanto tollerabilꝯ p eo fert
qꝺ sibi minꝰ est ad patiendū/ qm illud ad fruendū/ Quicquid
eiū illud est/ ex creatura est/ cuiꝰ nota voluntas est/ Quodᵃ
eiū familiari cōtactu atq̄ cōuersu/ ad experiendā eius sua
uitatē/ Q diacet amāti creature amata creatura/ Voluntas
at creatoꝛis de qua scriptū est/ et torrētē voluptatis tue po
tabis eos/ longe aliꝰ quē est/ neq̄ eiū sicut mā ̄catura
est/ Nisi ꝺ amoꝛē eius detᵃ/ unde nobis nō est/ vnde esse possit
in nobis/ Nec p hoc voluntas bona/ qua diligit deus m hoīe/
non ꝓt esse. nisi m quo deus operatur et velle/ Hec igit voli
tas bona/ i deest voluntas deo fideliᵘ subdita/ voluntas sanctate
superni ardoꝛis accensa/ voluntas que diligit deū et ꝓximū
ppt deū/ siue amoꝛe/ de quo respondit apl̄s paulꝰ petro/ dne
scis quia amo te/ siue timoꝛe de quo dicit apl̄s paulꝰ/ In ti
moꝛe et tremoꝛe vestrā ipoꝝ salutē operamini/ siue gaudio. de
quo dicit in spe gaudētes. in tribulatiōne patientes/ siue tris
ticia/ qualē se dicit habuisse magnā/ pro fratribꝫ suis. qui⁹q̄
amara et aspera sufferat/ caritas dei est/ que oīa tollerat/
que nō diffundit in coꝛdibꝫ nīs/ nisi ꝓ spūm sanctū qui datꝰ
est nobis/ Unde nequaq̄ dubitante pietate/ sicut caritas
scā amicicie/ ita patiētia pro tollerantie domū dei est/ Neq̄
eiū sc̄ptura diuina fallit aut fallit̄/ que non solū. cui dicit/
pro patribꝫ tuis nati sūt tibi filij/ constitues eos principes
super oīem tīrā/ quozū se oīonibꝫ mater. et p̄dicta/ et subiec

ta cōmendat/ Vnde subiūctū est/ meōrēs ereūt nōīb tui dnē
in omī gūacione et pgenie/ Si non ppr̄ cozūdē patrū pdica-
cōnē. in qua nomīb eius sine int̄missione meminere/ tā mag-
ne in eā multitudines cōgregant̄. eūq; laudē grate sine fine
tēporis confitent̄/ cui dicit̄/ pp tēa ppli cōfitebūtur tibi i sclm
et in sclo sclī/ si nō ista ita demōstrant̄ esse pspicua ut nō
quemare oculi īmi cozū/ in qua parte aucrant̄ ubi nō eadē
pspicuitate fiāt̄/ ut ea fatezi mānifesta cogant̄/ ag ezito
fortassis dicatis/ quia nulla vobis ostendam̄ indicia/ quibz vi-
sis credatis ezā illa que nō videtis/ Si nō hec que videtis et
longe ante pdicta sūt/ tanta mānifestacōne complent̄. et
nō se ipā veritas/ et pcedētibz verbz et sequētibz declarat
effectibz/ O reliquie infidelitatis/ ut credatis que nō videtis/
hūs erubescite que videtis/ ag e attendite Nobis dicit ezā
me attendite/ quā videtis/ ezā si vidē nolitis/ Cui ezū tem-
poribz illis in iudea terra fideles fuerūt. ex virgine natiui-
tatē. mirabilia. passionē. resurrectonē. ascensionē xpi/ quā
diuina eis dicta et facta pūtes pūria didicerūt/ h et vos
non vidistis/ ppterea credē recusatis?/ Ergo hec aspicite. in
hec tendite/ hec cernitis/ cogitate que vobis nō pterita
narrant̄. sed psencia demonstrant̄/ An vobis mane/ vel le-
ue videt̄/ et nullū vel parūm testimōniū putatis esse diuinū/
q; in nomen vnius crucifixi. vniūsū gens ereat humanū?
Non vidistis quia pdictū est/ et impletū de huāna xpi na-
tiuitate/ Ecce virgo accipiet in vtero et pariet filiū/ Iz vi-
detis qd pdictū et impletū est ad abrahā dei verbū/ in se-
mine tuo bēdicent̄ omēs gētes/ Non vidistis qd de mirabi-
libz xpi pdictū est et impletū/ venite et videte opa dni q
posuit prodigia sup terrā/ Iz videtis quia pdictū est/ dns
dixit ad me filius meus es tu/ ego hodie genui te/ postula
a me et dabo tibi gētes hēditatē tuā et possessionē tuā
termīos terre/ Non vidistis qd pdictū et impletū est de
passione xpi/ fodert manus meas et pedes. dinumerauerūt

oīa ossa mea. Ipsi vō cōsiderauerūt et cōspexerūt me. di
uiserūt sibi vestimēta mea. et sup vestē meā miserūt sorte.
Et vidētes qd̄ me eōdē psalmo p̄dictū. nūc appareat implatum.
Cōmēorabunt. et cōuertent. ad dīm. vniūsi fines terre. et ad
orabūt in cōspectu eius. vniūse patrie gentiū. Non vidistes qa
de resurrectōne xpi p̄dictū atq; completū est. loquēte psal
mo ex p̄sona eius. primo de traditore eius et p̄secutoribꝫ. E
grediebat. foras et loquebat. simul in vnū. Aduersū me susur
rabant omēs inimici mei. aduersū me cogitabāt mala mihi.
verbū iniquū dispositū aduersū me. Vbi ut ostenderet nichil
eos valuisse cōtendo resurrectionē. subiecit atq; ait. nūqd̄
qui dormit non adiect ut resurgat. Et paulo post cū de xpō
suo traditore p̄ eundē ꝓphetā p̄dixisset. qd̄ in euāgelio de
scriptū esse cōmēorauit. qui edebat panes meos. ampliauit
sup me calcaneū. hoc est cōculcauit me. ibi cōtinuo subdidit.
Tu aūt dne miserē mei et resuscita me. et retribuā illis.
Impletū est hoc dormiuit xps et euigilauit. hoc est mortuus
est et resurrexit. qui p eundē ꝓphetā in alio psalmo ait.
Ego dormiui et soporatus sum. et exurrexi. quia dns suscepit
me. Verū hoc nō vidistes: si vidistes eius aduersarios. de qua si
milis p̄dictū est atq; impletū. Dne dē mē ad te gentes ve
ient ab extremis terre. et dicēt. Vere mendacia coluerūt patres
nri simulachra. et nō est in illis vtilitas. Hoc certe siue vti
les siue nolentes aspicietes. Et si adhuc aliquā putatis eē vel
fuisse in simulachris vtilitatē. certe tamē innumerosissimos gē
tiū populos. relictis vel abiectis vel cōfractis hūmōi nāturis
audietis dicē. Vere mendacia coluerūt ꝓres nri simulachra.
et nō est in illis vtilitas. Si faciet homo deos. et certe xpi nō
sunt dii. Ne putetis aūt ad vnū aliquē dei locū. gentes p̄dictas
fuisse venturas. quoniā dictū est. ad te gentes venīt ab ex
tremis terre. Intelligite si potestis. ad deū xpianorū. qui sūmus
et verus est dē. non ambulando venire ꝓlos gentiū. sed cre
dendo. Nā nec cadē ab alio ꝓpheta sic p̄nūciata est. quales

inquit dñs aduersus eos/et exterminabit omes deos gentiu tre/
et adorabunt eu/vnusquisq; de loco suo/omes insule gentiu ve/
ent ad eu· non recedentes de loco suo ſ credentes/Quia qd ille
ait/Ad te gentes venet/hoc ait iste adorabunt eu/vnusquisq;
de loco suo/Vbi eu fuerunt m corde suo/Non vidistis qa ꝓdictu
et impletu est de assessione xpi/Exaltare sup celos deus· ſ vide
tis qa cotinuo sequit/et sup omne terra gla tua/Illa de xpo ia
facta atq; tu facta omia no vidistis/ſ ista puncta in eius eccia
videre vos no negatis/Utraq; vobis ꝓdicta mostramus/utraq;
at impleta/et si deinceps videnda no possumus/quia reus exire
in conspectu ꝓ terrena no valemus/Hz quo ad modu voluntates a/
liorum que non vident· cernuntur p indicia que vident·/sic in
ecclia que no vident· omia traditur/et in eis hec ubi sunt pre
dicta monstrant·/in textu siq; ꝓteritorum et ꝓnunciatoꝝ futorum/
Quia et ꝓterita que ia non possunt videri/et futura que adhuc
no possunt videri/et ꝓntia que nunc possunt videri/omia futa
erant cu ꝓnunciarent·/et nichil horum potant tunc videri/Cum q; fidei
ꝓdicta cepissent/ex illis claresceret que facta sunt usq; ad ista que
sunt de xpo et ecclia/quia que ꝓdicta sunt ordinata serie cucurrerunt/
Ad qua serie ꝓtinet de die iudicii/de resurrectione mortuoꝝ/
de impioꝝ eterna damnatione cu diabolo/et piorum etna felici
tate cu xpo/que similit ꝓdicta ventura sunt/Cum q; res primas
et nouissimas quas non vidimus nunc credamus/cu testes utrasq;
res medias quas videmus habeamus/atq; in ypheatas libris/et
primas et medias et nouissimas/vel audiamus ꝓnunciatas aut
fierent/vel legamus/nisi forte arbitrentur homines infideles a xpi
anis illa esse conscripta/ut ista que no credebant siue credebant
maius haberet pondus auctis/Si aliqm euenisset putaretur
esse ꝓmissa·/Qd si suspicant·/inimicoꝝ morum iudeoꝝ codices
ꝓscrutent·/ubi legant sibi ista que cōmendauimus/siue alia multo
plura et pene innumerabilia que no commendauimus/ꝓnunciata de xpo
in que credimus/et ecclia qua tenemus/ab inicio laboriose fidei
usq; in sempiterna beatitudine regni/Hz cu legunt· no mirent·/
q; ista illi quoꝝ codices sunt ꝓpter inimicoꝝ tenebras non
intelligant/Qa eos non intellexisse ab eisde ypheis ante ꝓdictu

est. ¶ Quia hoc ut cetū oportebat implerī. et occulto ſi iuſto iu-
dicio dei meritis eorū penā debitā reddī. ¶ Ille quippe quē
cruciſixerūt. at cui fel et acetū dederūt. qmuis in ligno pē-
dens ꝓpter eos quos fuerat de tenebris in lucē ducturus dix-
erat. ꝓpter ignoſce eis quia neſciūt quid faciūt. ¶ Tamē ꝓpt'
ceteros quos occultioribz cauſis fuerat deſerturus. ꝑ ꝓphetā
tanto antē dixit. Dederūt in eſcā meā fel. et in ſiti mea po-
tauerūt me aceto. ¶ Fiat mēſa eorū coram ꝑuis in muſcipulā in re-
tributionē et in ſcandalū. Obſcuretur oculi eorū ne videāt et
dorſum eorū ſemp incurua. ¶ Cum cauſe itaq; nrē ꝑclariſſimis
teſtimonijs circūquaq; ambulāt. oculos obſcuzaris ut ꝑ eos hec
ꝓbent ubi et ipī reꝓbent. ¶ Et ideo factū eſt ne ſic delezēt
ut cadē ſecta oīno nulla eſſet. ſi ſparſa eſt ꝑ terras. et ꝓtrāb
in nos collate gratie ꝓphetias. ad cōūincendos firmius infide-
les. nobis ubiq; ꝓderet. ¶ Et hoc ipm qd dico. accipite. qd modū
fuerit ꝓphetatū. ne occideris eos inquit. neq; obliniſcant legē
tuā. diſperge illos in virtute tua. ¶ Non q̄ occiſi ſunt in eo q̄ nō
ſunt. que apud eos legebant et audiebant obliui. ſi cū ſcīptrās
ſcās quāmus eas nō intellīgāt penitꝰ obluaſcūt. in ꝓpō iudaico (nō de iudeis)
ritu occideret. quia ſi legis et ꝓphetarū michil noſſet iudei
ꝓeſſe nō poſſent. ¶ Ergo occiſi ſunt nō ſunt. atq; diſperſi ſunt. ut
qmuis fidem vnde ſalui fierēt nō haberēt. tamē vnde nos ad
iuuarem memoria retinerēt. in verbis cōtradictōis. in libris
ſuffragatoribz. in cordibz hoſtes. in codicibz teſtes. ¶ Ꝛq̄m ceca
ſi ꝓphetia de xp̄o et actia teſtimonia nulla ꝓcederēt. que nō
mouere debēt ut credēt repente illuxiſſe diuinā humano gen̄i
ueritatē. quādo videt relictis dīs falſis et eorū cōfractis vſq;
quaq; ſimulachris. templis ſubuerſis. ſiue in vſus alios cōmu-
tatis. atq; ab humana veternoſiſſima conſuetudine tot vanis
ritibz exturpatis. vnū verū deū ab omnibz ſuscipi. et hoc eſſe
factū ꝑ vnū hominē. ab hominibz illuſū. comꝓhenſū. inimicū. fla-
gellatū. exꝑalmatū. exꝑbratū. cruciſixū. deriſū. occiſū. ¶ Diſci-
pulos eos. quos idiotas. et imperitos. et piſcatores. et publi-
canos per quos eius magiſterium cōmendaretur elegit. amico

* alis exſpoliatū

antibz eius resurrectionē et in celū ascensionē / quā se vidss / se dixerūt / et impleri spū scō hoc erā gelū lingus omībz qē / non didicerāt sonuerūt / ¶ Quos qui audierūt partī crediderūt / / partī non credētes p̄dicantibz fremore resteterūt / ¶ ta fidelibz / usq; ad mortē pro veritate / nō mala respondendo sī ꝓficiendo / rectātibz / nec ostendendo sed movendo vincētibz / sic mūdī rel / gionē mutatus est mūdus / sic adhoc erā gelū corda cōuersa mor / talū / marū et feminarū / parvorū atq; magnorū / doctorū et / indoctorū / sapiēcū et insipiēcū / potentū et infirmorū / no / bilū et ignobilū / excelsorū et humilū / et ꝑ oēs gētes ecclesia / diffusa sic crescit. ut erā cōtra ipam catholicā fidem. nulla secta / puersa / nullū genus exoriat hereticoꝝ / qđ nō ita reperiat xpiā / ne veritati aduersari / ut tamē affectet atq; ambiat xpi nomē / glāri / ¶ Qđ quidē non fieret nisi pullulare ꝑ terrā. nisi exercere / sanā erā nram cōtradictōis disciplinā / ¶ Quando tantū erui fie / ri nos ille permisset. nisi deus homine susc̄episset: erā si nulla per / phetas futura talia p̄dixisset: / ¶ Cum vō tā magnū prophetaꝝ / sacrōrū habuerit antecedētes vates suos atq; p̄phetas: q̄ / diuinis vocibz est p̄nūciatū: / ¶ Quis ita demēs / ut dicat aplos / de xpō fuisse mētitos. quē sic venisse p̄dicauerūt. / quā admodū / eū venturū prophete ante p̄dixerūt / qui nec de xpō aplis vera / futura tacuerūt: / ¶ De hijs quippe dixerit / Non sūt loquele neq; / sermones quorū nō audiant voces eorū / In omnē terrā exiuit / sonus eorū et in fines orbis terre verba eorū / ¶ Qđ certe in or / be videmus impletū. et si in carne nō videmus xpm / ¶ Quis / itaq; nisi mirabili demētia cecus: aut mirabili pertinacia du / rus ac ferus: certū nolit habere: / ⁊c

Explicit liber retractationum sancti augustini de sermone dni in monte habito immediate superadpto / ipsiusdem sermonis in tertio suis possibus planiorem intelligentia /

Per idem tempus de sermone dni in monte scdm matheum duo volumina scripsi in quorum primo propter id quod septem spiritus ei beti patisci quoniam filii dei vocabuntur / sapientiam qua construit patisci in quibus iam ordinata sunt omnia ut nullos motus aduersus rationem rebellis est / sed iuncta obtemperant spiritui hominis / tum et ipse obtemperat deo / sed merito mouet quomodo dixerim / non enim tanto puenire in hac vita potest ut lex repugnans legi mentis omnimodo non sentiat membra / quandoquidem etiam si ei sic resisteret spiritus hominis / ut in nullo eius labefactetur assensus / non ideo tamen illa non repugnaret / dixi ergo quod dictum est / nullum esse motum aduersus rationem rebellem · esse accipi pt id nunc a gentibus patientis / domando tantum patientiam tamus / ut ad istam patrem plenissima quandoque veniat / unde quod alio loco tum eandem sententiam euangelicam repetens dixissem / beati pacifici quoniam ipsi filii dei vocabuntur adiungi dicens / et ista quidem compleri possunt in hac uita / sicut completa esse in aplis credimus / sic accipiendum est / non ut in aplis hominibus nullum tamus motum arbitremur spiritui repugnasse / sed tantum hic ista compleri posse / quantus in aplis credimus esse completa / ea mensura statuerit perfectionem humanae / quanta in hac vita pt esse perfectio / non enim dictum est ista in hac vita compleri possunt / quam completa esse in aplis credimus / sed dictum sicut completa in aplis creduntur / ut ita compleantur sicut in illis completa sunt / id est quadam perfectionis tanto tempore est ista vita / non sicut complenda sunt in illa quam speramus pace plenissima / quando diceret / ubi est mors contentio tua / alio loco qui interposuit testimonium / non enim ad mensuram dat deus spiritum / non dum intellexeram de populo israhel / verum accipi

¶ Aliud quippe hominibus nisi ad mensuram dicetur spūs
non duplum peteret helisęus quam fuit in helia ¶ Item qđ
scriptum ē. iota vnū aut vnus apex non transiet a lege
donec omnia fiant / cum oporteremur dicimus posse aliud in
telligi nisi / vehementem pfectionis expressionem ¶ ubi me
rito queritur / vtrum iste pfectus sit possit intelligi ut
tamen / verus sit nemineṁ iam / orantem / voluntatis ar
bitrio hic / vincere sine pcō / A quo enim usq; ad vnū apices
lex pfecti pt / nisi a quo fiunt / omnia diuina mandata /
¶ Sed in eisdem / mandatis ē etiam qđ iubem̄ dicere / Dimitte
te nobis debita nr̄a sicut & nos dimittimus debitoribus
nr̄is / quam oratiōnem usq; in finem seculi tota dicit ecclia /
¶ Omnia ergo mandata facta deputantur / quando quidq;
no sit ignoscit / ¶ Hanc qđ ait dns · quotiensq; solueritis
vnum de mandatis istis minimis et docuerit sic / et re
liqua · usq; ad eum loci ubi ait / nisi habundauerit iu
stitia vra plusq; scribaꝝ et pharisęoꝝ / non intrabitis in
regnum celoꝝ / Multo melius et couenientius in alios
posteriorib⁹ sermonibus / meis qđ etiam hic repetere
longum ē / Ad hoc aut iste ibi pōnitur sensus / ut eoꝝ sit
iustitia maior quam scribaꝝ et pharisęoꝝ / qui dicunt
et non faciunt / De scribis quippe et pharisęis alio loco
ipe dns ait / Dicunt enim et non faciunt ¶ Illud etiam melius
intelleximus postea qđ scriptū ē. qui irascit fr̄i suo Co
dices enim greci non habent sine causa / sicut hic positū
ē · quamuis idem ipse sit sensus ¶ Illud enim dicimus intu
endū / qđ sit nostri fratri / nomen non fratri irascitur
qui pro fr̄e irascitur · ¶ Fratri aut fr̄i non pro fratre irascit
sine causa irascitur ¶ Item qđ dicit hoc et de pr̄e et
de matre et de reteris / contrariis sanguinis intelligendū
ē · ut in eis oderimus qđ genus humanum nascendo et
moriendo patitur ¶ Ista sonant si non essent future
iste necessitudines / si mille nature humane predete

ꝑtō nemo moretetur / Quem sensum iam supius improbaui / Esset
enī ꝓfecto cognationes et affinitates etiam si originali multo ēnte
tē ꝑtō / sine morte treseterēt · et multiplicaretur genus humanū /
Qr p hoc aliter soluenda questio ē / Cur dns pcepit diligendos
inimicos / tum alio loco ꝓpriat odio habendos / et parentes et
filios non sicut hic soluta ē / sicut eam postremo sepe soluimus /
idem ut diligamus inimicos liberandos regno dei / et odeuimus
in ꝓximos si impedit a regno dei / Item ꝑ ꝑcepto qđ ꝓhibet
uxor dimitti nisi ꝓpter fornicationem / Hic quidem scrupulosissime disputauimus / sed quam / velit deus intelligere fornicatione
ꝓpter quā licet dimittere uxorem / uerum eam q̄ deprehenditur
in stupro / an illam de qua dicit ꝑ ꝓhibisti omne qui fornicatur
abstine / in qua uerū est ista ē / Neq; enī non fornicat adhuc qui
tollens membra xpi facit ea membra meretricis / atq; ecia rogitandū ē atq; requirendū / Et nolo in re tanta tamq; ad diuinandū difficili putare lectorem istam sibi / nram disputationē
debere sufficere / sed legat et alia / siue nra que postea scripta
sunt / siue alioz melius considerata atq; tractata / uel ipe si
ꝑ ea q̄ hic merito mouere possunt / uigilanti ore atq; intelligentiore mente discutiat / Non qua omne ꝑcm fornicatio
ē / neq; enī omnem ꝑcm tem deus pdit / qui cotidie sanctos
suos exaudit / dicentes / dimitte nobis debita nra / cum pdat
omne qui fornicat ab eo / sed quatenus intelligenda atq; imitanda sit hec fornicatio / et utrū etiam ꝓpter hanc liceat
dimittere uxorem / latebrosissima questio ē / Et ubi dixi hoc
ꝓmissum ē non insum / non adtendi aliam scripturā dicentem / qui tenet adulteram stultus et impius ē / Nam sane diuinum adulteram fuisse deputandam illam mulierem ecia
posteaquā audiuit a dno / nec ego condemnabo / Vade de
inceptō noli peccare / qui hoc obtemperauit ut audiuit alio loco
ꝑcm suū admortem. de quo dicit Johannes apls / non ꝓ
illo dico ut roget ita definiui ut diuerem ꝑcm fratrē ad
mortem / piuto ē / tum ꝑcō exinitione dei ꝑ gram dni nri
Iuere tamen ꝓpter istam q̄ mi stupri admittit nulla questio est /

ihū xpi quisq; obpugnat fraternitatem et aduersus grām qua
reconciliatus ē deo imudentie facibus agitatur | qđ quidem
non confirmaui qm hoc putare me dixi | sed tamen addendū
fuit. si mihi tam sceleratā mentē puersitate fuisse hanc
putam quoniā de quorumq; pessimo mihi vita constituto
non ē vnq; desperandū | nec ullo imprudenter orātur de
quo non desperatur | In secundo item libro nulli omnino lice
bit ignorare dei regnū cum eius vnigenitus non solū mēti
legibilis sed etiam visibiliter in homīe dīno de tela vene
ficiatricis / omnes et mortuos | sed no video / utrū recte di
catur homo dīnus qui ē mediator dei et hominū homo xps
ihūs cum sit vnq; deus | Dīnus aut homo quis in eius
sancta familia no pt dici | Et hoc quidem ut dicerem caput
quosdam legi tractatores catholicos dinoxp eloquioxp | sed
obstitūt hoc dixi | dixisse me nollem | postea quippe / no ce
dendū quāmis nonnulla possit ratione defendi | Item qđ dixi
nullius em fece conscientia diu potest odisse | non video fuisse
dicendum | Multi em sunt de quibus scriptū ē | superbia eoxp
qui te oderunt | Alio loco in eo qđ dixi ob hoc deū dixisse
sufficit dici malitia sua | qe tabes simere cogebat ipa ne
tacitas quā pcedēs malitiam nominatam arbitror | qe pe
nalis ē nobis | primet em ad hanc fragilitatem quā per
tando meruimus | non autem dicendi erat priis hominibus data
fuisse in paradiso corpori alimenta animi istam / mortis
penam prius / meruissent | hec em erant imortales i
corpore non dum spuali sed animali | ut tamen in eiusmodi
imortalitate alimentis corporalibus vterent | Item qđ dixi
qua sibi elegit deus gloriosam etiam non habentem maculā
neq; rugam | non ideo dixi / qm mutat epom pte iam talis
ē | quamus ad hoc etiā non dubitetur | ut talis sit / quando
opus apparuerit / vita eius | tunc em et ipa cum illo ap
parebit in gla | pter quā gloriam dei ē etiā gloriosa /

Item qd' air dns petite et accipiet/ querite et inuenietis/ pul/
sate et aperietur/ vobis/ operosse quidem tria ista qd' inter
se differant exponendum putaui/ sed longe melius adm'
stantissima petitionem omnia referunt/ Nor quippe ond'/
obi eodem verbo iuncta conclusit Lucas/ Promgs/ pri-
mo' qm in celis e dabit bona petentibus se/ non ond' qui
petentibus et quezentibus et pulsantibus/ Nor opuesse
incipit/ Sermonem que locutus est dns.

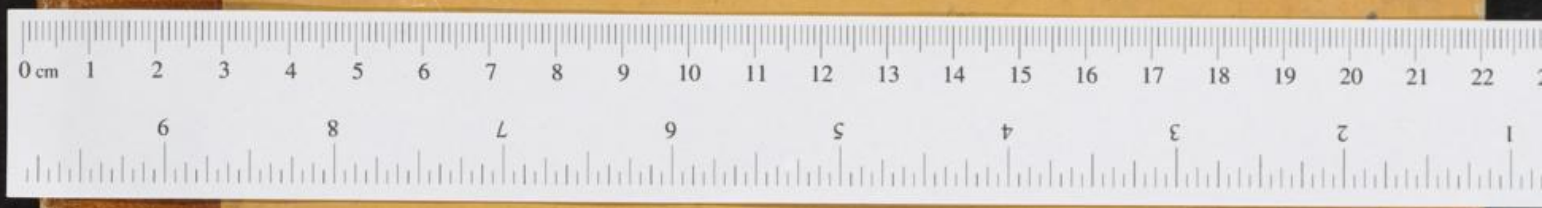
Liber Capti Eccle S Marci in Lintzpach

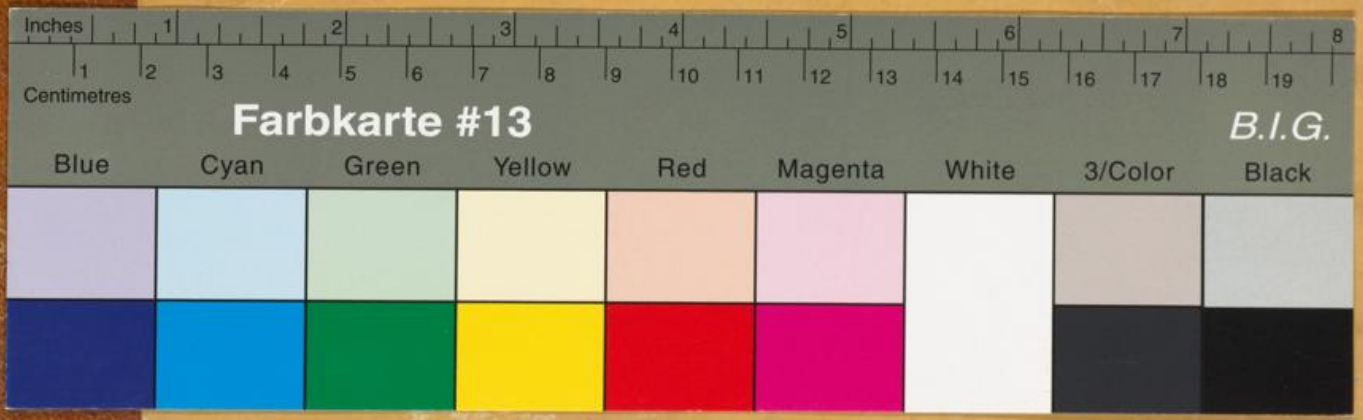
679

Handschr.
679
fol.

0 cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
Farbkarte #13
B.I.G.
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black